

**Hallituksen esitys eduskunnalle rajat ylittävää sähköistä tunnistamista, luottamuspalveluita ja eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevaa EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista ja uusi laki digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta sekä muutettaviksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettua lakia sekä 27:ää muuta lakia, joita koskevat muutokset ovat pääasiassa lakiviittauksia koskevia ja muita teknisiä muutoksia.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on toimeenpanna sähköisestä tunnistamisesta, sähköisistä luottamuspalveluista ja eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettuun EU:n niin sanottuun eIDAS-asetukseen tehdyt muutokset. Keskeinen muutos koskee yhteistä lainsäädäntöä eurooppalaiselle digitaalisen identiteetin lompakolle. Kyseessä on lähtökohtaisesti mobiililaitteessa toimiva sovellus, jonka avulla käyttäjä voi osoittaa henkilöllisyytensä luotettavasti sähköisesti vastaavalla tavalla, kuin nykyisin vahvoilla sähköisillä tunnistusvälineillä osoitetaan. Lisäksi lompakon avulla on mahdollista hallinnoida itseään koskevia muita henkilötietoja sähköisten attribuuttitodistusten avulla, jotka ovat käytännössä sähköisessä muodossa olevia vahvistettuja tietoja. Lompakko mahdollistaisi myös hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen tekemisen tai oikeushenkilöiden osalta hyväksytyn sähköisen leimaamisen. Lompakon käyttöönotto olisi käyttäjille vapaaehtoista.

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä olisi tarjota lompakko Suomessa. Tämä ei kuitenkaan rajoittaisi yksityisen sektorin toimijoiden mahdollisuuksia tarjota lompakkoa. Lisäksi Digi- ja väestötietovirasto myöntäisi lompakkoon henkilöllisyyden osoittamisen mahdollistavat luonnollisen henkilön tunnistetiedot väestötietojärjestelmään perustuen. Patentti- ja rekisterihallituksella olisi oikeus myöntää oikeushenkilöiden tunnistetiedot kaupparekisteriin perustuen. Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi valvoa lompakon tarjoajia ja niiden tarjoamia lompakoita. Lisäksi se ylläpitäisi lompakkoon luottavien osapuolten rekisteriä. Liikenne- ja viestintävirasto olisi lisäksi toimivaltainen viranomaisen määräämään hallinnollisia seuraamusmaksuja luottamuspalvelun tarjoajille.

Ehdotuksella luotaisiin oikeudellinen perusta digitaaliselle henkilöllisyystodistukselle, joka mahdollistaisi henkilötietojen luotettavan osoittamisen. Poliisi tai muu passi- ja henkilökorttilupaviranomainen myöntäisi oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen ja Digi- ja väestötietovirasto tarjoaisi sen lompakon kanssa yhteensopivana hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena.

Lisäksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin tehtäisiin kansallisista tarpeista johtuvia sähköisen asioinnin ja vahvan sähköisen tunnistamisen käytön turvallisuutta lisääviä sekä lainsäädännön ajantasaistamiseksi tarpeellisia muutoksia.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian syksyllä 2026.

## SISÄLLYS

|                                                                                                                                                      |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ .....                                                                                                                | 1  |
| PERUSTELUT .....                                                                                                                                     | 6  |
| 1 Asian tausta ja valmistelu .....                                                                                                                   | 7  |
| 1.1 Tausta .....                                                                                                                                     | 7  |
| 1.2 Valmistelu .....                                                                                                                                 | 7  |
| 1.2.1 EU-säädöksen valmistelu .....                                                                                                                  | 7  |
| 1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu .....                                                                                                         | 9  |
| 2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö .....                                                                                             | 10 |
| 2.1 Tavoitteet .....                                                                                                                                 | 10 |
| 2.2 Muutetun eIDAS-asetuksen pääasiallinen sisältö .....                                                                                             | 11 |
| 2.2.1 Eurooppalainen digitaalinen identiteetti .....                                                                                                 | 11 |
| 2.2.2 Rajat ylittävä henkilöllisyyden linkittäminen .....                                                                                            | 15 |
| 2.2.3 Sähköisen tunnistamisen järjestelmien sertifiointi .....                                                                                       | 15 |
| 2.2.4 Luottamuspalvelut .....                                                                                                                        | 15 |
| 2.2.5 Hallintokehys .....                                                                                                                            | 17 |
| 2.2.6 Raportointivaatimukset .....                                                                                                                   | 18 |
| 3 Nykytila ja sen arviointi .....                                                                                                                    | 18 |
| 3.1 Muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpano .....                                                                                                    | 18 |
| 3.1.1 Vahvan sähköisen tunnistamisen nykytila .....                                                                                                  | 18 |
| 3.1.2 Luottamuspalvelujen nykytila .....                                                                                                             | 20 |
| 3.1.3 Lompakoratkaisujen nykytila .....                                                                                                              | 22 |
| 3.1.4 Alkuperäisen eIDAS-asetuksen täytäntöönpano .....                                                                                              | 22 |
| 3.1.5 Arviointi .....                                                                                                                                | 23 |
| 3.2 Digitaalinen henkilöllisyystodistus .....                                                                                                        | 25 |
| 3.3 Kansalliset vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistävät muutostarpeet .....                                                          | 26 |
| 3.3.1 Tunnistusvälineiden luotettavuus .....                                                                                                         | 26 |
| 3.3.2 Velvollisuus tarkastaa passin ja henkilökortin voimassaolo .....                                                                               | 26 |
| 3.3.3 Ensitunnistamisen ketjuttaminen ja sitä koskevien tietojen välittäminen .....                                                                  | 27 |
| 3.3.4 Tunnistusvälineen uudelleenaktivointi .....                                                                                                    | 28 |
| 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset .....                                                                                                             | 28 |
| 4.1 Keskeiset ehdotukset .....                                                                                                                       | 28 |
| 4.1.1 Muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpano .....                                                                                                  | 28 |
| 4.1.2 Digitaalinen henkilöllisyystodistus .....                                                                                                      | 31 |
| 4.1.3 Kansalliset vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistävät muutostarpeet .....                                                        | 32 |
| 4.2 Pääasialliset vaikutukset .....                                                                                                                  | 32 |
| 4.2.1 Johdanto .....                                                                                                                                 | 32 |
| 4.2.2 Taloudelliset vaikutukset .....                                                                                                                | 33 |
| 4.2.2.1 Vaikutukset sähköisen tunnistamisen luottamusverkostoon .....                                                                                | 33 |
| 4.2.2.2 Kilpailuoikeusvaikutukset liittyen Digi- ja väestötietoviraston tehtävään eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajana ..... | 35 |
| 4.2.2.3 Sääntelytaakka ja muut kustannukset asiointipalveluille .....                                                                                | 36 |
| 4.2.2.4 Luottamuspalvelun tarjoajien hallinnolliset seuraamusmaksut .....                                                                            | 37 |

|                                                                                                                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4.2.2.5 Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan, tunnistus- ja luottamuspalvelun tarjoajan sekä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten ja sertifioijien maksut ..... | 39  |
| 4.2.2.6 Kansalliset vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistävät muutokset .....                                                                                                 | 40  |
| 4.2.2.7 Innovaatioiden synty ja leviäminen markkinoilla .....                                                                                                                               | 41  |
| 4.2.2.8 Vaikutukset valtion talousarvioon .....                                                                                                                                             | 42  |
| 4.2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset .....                                                                                                                      | 43  |
| 4.2.3.1 Yleiset vaikutukset .....                                                                                                                                                           | 43  |
| 4.2.3.2 Lapset ja nuoret .....                                                                                                                                                              | 46  |
| 4.2.3.3 Ulkomaalaiset .....                                                                                                                                                                 | 46  |
| 4.2.3.4 Vammaiset henkilöt .....                                                                                                                                                            | 47  |
| 4.2.3.5 Vaikutukset viranomaisiin .....                                                                                                                                                     | 48  |
| 4.2.3.6 Vaikutukset tiedonhallintaan .....                                                                                                                                                  | 53  |
| 4.2.3.7 Sähköisen asioinnin turvallisuus .....                                                                                                                                              | 54  |
| 4.2.3.8 Tietoyhteiskunta .....                                                                                                                                                              | 55  |
| 4.2.3.9 Tietosuoja .....                                                                                                                                                                    | 56  |
| 4.2.4 Rajat ylittävät vaikutukset .....                                                                                                                                                     | 57  |
| 4.2.4.1 EU:n Yhteentoimiva Eurooppa-säädös ja yhteentoimivuusarviointi .....                                                                                                                | 57  |
| 4.2.4.2 Yhteisestä digitaalisesta palveluväylästä annettu EU:n asetus .....                                                                                                                 | 58  |
| 4.2.4.3 Rajat ylittävät vaikutukset kuluttajille .....                                                                                                                                      | 59  |
| 4.2.4.4 Rajat ylittävät vaikutukset yrityksille .....                                                                                                                                       | 59  |
| 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot .....                                                                                                                                                         | 60  |
| 5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset .....                                                                                                                                                 | 60  |
| 5.1.1 Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaminen Suomessa .....                                                                                                          | 60  |
| 5.1.2 Muutettua eIDAS-asetusta täydentävä lainsäädäntö sisältyisi tunnistuslakiin .....                                                                                                     | 60  |
| 5.1.3 Kansallisen liikkumavaran käyttäminen .....                                                                                                                                           | 61  |
| 5.1.4 Kansallinen sääntely vain Suomessa käytettävillä lompakoilla .....                                                                                                                    | 62  |
| 5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot .....                                                                                                                      | 63  |
| 5.2.1 Ruotsi .....                                                                                                                                                                          | 63  |
| 5.2.2 Viro .....                                                                                                                                                                            | 64  |
| 5.2.3 Saksa .....                                                                                                                                                                           | 64  |
| 5.2.4 Alankomaat .....                                                                                                                                                                      | 65  |
| 5.2.5 Tanska .....                                                                                                                                                                          | 66  |
| 6 Lausuntopalaute .....                                                                                                                                                                     | 66  |
| 6.1 Lausuntopalaute muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanosta .....                                                                                                                        | 66  |
| 6.2 Lausuntopalaute digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta .....                                                                                                                        | 72  |
| 6.3 Lausuntopalaute kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta parantavista muutoksista .....                                                                                | 76  |
| 6.4 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto .....                                                                                                                                         | 77  |
| 7 Säännöskohtaiset perustelut .....                                                                                                                                                         | 77  |
| 7.1 Laki eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista .....                                                                                                     | 77  |
| 7.2 Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista .....                                                                                                     | 123 |
| 7.3 Laki digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta .....                                                                                                                                   | 131 |
| 7.4 Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta .....                                                                                                                                       | 143 |
| 7.5 Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista .....                                                                                                                     | 143 |

|                                                                                                                                     |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 7.6 Laki sikon täytäntöönpanosta.....                                                                                               | 143 |
| 7.7 Laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista .....                                        | 144 |
| 7.8 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä .....                                                           | 145 |
| 7.9 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä .....                                                                  | 145 |
| 7.10 Maakaari .....                                                                                                                 | 145 |
| 7.11 Kansalaisaloitelaki .....                                                                                                      | 146 |
| 7.12 Laki hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa<br>kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä..... | 146 |
| 7.13 Laki sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027 .....                                                                  | 146 |
| 7.14 Henkilökorttilaki.....                                                                                                         | 146 |
| 7.15 Puoluelaki .....                                                                                                               | 147 |
| 7.16 Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan<br>hankkeiden rahoittamisesta.....                   | 147 |
| 7.17 Passilaki .....                                                                                                                | 147 |
| 7.18 Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 .....                                                       | 147 |
| 7.19 Laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta<br>.....                                     | 147 |
| 7.20 Laki Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta<br>.....                                     | 148 |
| 7.21 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa .....                                                                        | 148 |
| 7.22 Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa .....                                                                               | 148 |
| 7.23 Laki maatalouden rakennetuista .....                                                                                           | 148 |
| 7.24 Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa .....                                                                  | 148 |
| 7.25 Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä.....                                                                            | 148 |
| 7.26 Kuluttajansuojalaki .....                                                                                                      | 149 |
| 7.27 Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista .....                                                                  | 149 |
| 7.28 Ampuma-aselaki .....                                                                                                           | 149 |
| 7.29 Ajoneuvolaki.....                                                                                                              | 150 |
| 7.30 Kilpailulaki .....                                                                                                             | 150 |
| 8 Lakia alemman asteen sääntely .....                                                                                               | 150 |
| 9 Voimaantulo .....                                                                                                                 | 152 |
| 10 Toimeenpano ja seuranta.....                                                                                                     | 153 |
| 11 Suhde muihin esityksiin .....                                                                                                    | 154 |
| 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....                                                                                  | 154 |
| 12.1 Johdanto .....                                                                                                                 | 154 |
| 12.2 Yhdenvertaisuus .....                                                                                                          | 154 |
| 12.3 Henkilötietojen suoja .....                                                                                                    | 158 |
| 12.3.1 Kansallinen liikkumavara .....                                                                                               | 158 |
| 12.3.2 Digitaalinen henkilöllisyystodistus, käsiteltävät henkilötiedot ja niiden suoja ...                                          | 159 |
| 12.3.3 Tiedonsaantioikeudet .....                                                                                                   | 161 |
| 12.4 Oikeusturva.....                                                                                                               | 162 |
| 12.5 Seuraamussääntely.....                                                                                                         | 163 |
| 12.5.1 Kansallinen liikkumavara .....                                                                                               | 163 |
| 12.5.2 Hallinnollisia seuraamuksia koskevat edellytykset .....                                                                      | 164 |
| 12.5.3 Viranomaisia koskevat seuraamukset.....                                                                                      | 167 |



|                                                                                                                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 12.6 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle .....                                                                                             | 168 |
| 12.7 Valtion verot ja maksut.....                                                                                                                            | 170 |
| 12.8 Valtuudet antaa määräyksiä .....                                                                                                                        | 173 |
| LAKIEHDOTUKSET .....                                                                                                                                         | 175 |
| Laki eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista .....                                                                          | 175 |
| Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta .....                                               | 193 |
| Laki digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta .....                                                                                                        | 200 |
| Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta .....                                                                      | 205 |
| Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 3 §:n muuttamisesta .....                                                         | 206 |
| Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....                                                                                           | 207 |
| Laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta.....                                           | 208 |
| Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 8 ja 65 §:n muuttamisesta .....                                                 | 211 |
| Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 11 §:n muuttamisesta .....                                                     | 212 |
| Laki maakaaren 9 a luvun 1 §:n muuttamisesta.....                                                                                                            | 213 |
| Laki kansalaisaloitelain 7 §:n muuttamisesta .....                                                                                                           | 214 |
| Laki hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta..... | 215 |
| Laki sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027 annetun lain 15 ja 26 §:n muuttamisesta .....                                                        | 216 |
| Laki henkilökorttilain muuttamisesta .....                                                                                                                   | 217 |
| Laki puoluelain 3 §:n muuttamisesta.....                                                                                                                     | 218 |
| Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 52 §:n muuttamisesta .....                 | 219 |
| Laki passilain muuttamisesta.....                                                                                                                            | 220 |
| Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 annetun lain 31 §:n muuttamisesta .....                                                   | 221 |
| Laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 12 §:n muuttamisesta .....                                    | 222 |
| Laki Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain 32 §:n muuttamisesta .....                                    | 223 |
| Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 41 §:n muuttamisesta .....                                                                    | 224 |
| Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 35 §:n muuttamisesta .....                                                                           | 225 |
| Laki maatalouden rakennetuista annetun lain 29 §:n muuttamisesta .....                                                                                       | 226 |
| Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 50 §:n muuttamisesta .....                                                              | 227 |
| Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 70 a §:n muuttamisesta.....                                                                      | 228 |
| Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta .....                                                                                                                 | 229 |
| Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 48 §:n muuttamisesta .....                                                              | 231 |
| Laki ampuma-aselain 119 a §:n muuttamisesta.....                                                                                                             | 232 |

|                                                                                                                                                            |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Laki ajoneuvolain 84 §:n muuttamisesta .....                                                                                                               | 233 |
| Laki kilpailulain 39 §:n muuttamisesta.....                                                                                                                | 234 |
| LIITE .....                                                                                                                                                | 235 |
| RINNAKKAISTEKSTIT .....                                                                                                                                    | 235 |
| Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta .....                                             | 235 |
| Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta .....                                                                    | 252 |
| Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 3 §:n muuttamisesta .....                                                       | 254 |
| Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....                                                                                         | 256 |
| Laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta.....                                         | 257 |
| Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 8 ja 65 §:n muuttamisesta .....                                               | 262 |
| Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 11 §:n muuttamisesta .....                                                   | 264 |
| Laki maakaaren 9 a luvun 1 §:n muuttamisesta.....                                                                                                          | 265 |
| Laki kansalaisaloitelain 7 §:n muuttamisesta .....                                                                                                         | 267 |
| Laki hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoo-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta... | 268 |
| Laki sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027 annetun lain 15 ja 26 §:n muuttamisesta .....                                                      | 269 |
| Laki henkilökorttilain muuttamisesta .....                                                                                                                 | 270 |
| Laki puoluelain 3 §:n muuttamisesta.....                                                                                                                   | 271 |
| Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 52 §:n muuttamisesta .....               | 272 |
| Laki passilain muuttamisesta .....                                                                                                                         | 273 |
| Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 annetun lain 31 §:n muuttamisesta .....                                                 | 275 |
| Laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 12 §:n muuttamisesta .....                                  | 276 |
| Laki Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain 32 §:n muuttamisesta .....                                  | 277 |
| Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 41 §:n muuttamisesta ....                                                                   | 278 |
| Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 35 §:n muuttamisesta .....                                                                         | 279 |
| Laki maatalouden rakennetuista annetun lain 29 §:n muuttamisesta .....                                                                                     | 280 |
| Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 50 §:n muuttamisesta .....                                                            | 281 |
| Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 70 a §:n muuttamisesta ..                                                                      | 282 |
| Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta .....                                                                                                               | 283 |
| Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 48 §:n muuttamisesta .....                                                            | 286 |
| Laki ampuma-aselain 119 a §:n muuttamisesta.....                                                                                                           | 287 |
| Laki ajoneuvolain 84 §:n muuttamisesta .....                                                                                                               | 288 |
| Laki kilpailulain 39 §:n muuttamisesta.....                                                                                                                | 289 |

## PERUSTELUT

### 1 Asian tausta ja valmistelu

#### 1.1 Tausta

Vahvalla sähköisellä tunnistamisella tarkoitetaan henkilöllisyyden osoittamista sähköisesti. Tunnistamisen avulla henkilö voi luotettavasti ja turvallisesti osoittaa sähköisessä asiointissa olevansa se kuka on ja sähköiset asiointipalvelut voivat tunnistaa niissä asioivat henkilöt ja tarjota palvelujaan heille. Käytännössä tunnistaminen tapahtuu vahvalla sähköisellä tunnistusvälineellä. Suomessa nykyisin käytettäviä vahvoja sähköisiä tunnistusvälineitä ovat esimerkiksi pankkien tarjoamat pankkitunnukset ja teleyritysten mobiilivarmenne. Luottamuspalveluilla tarkoitetaan puolestaan palveluja, joilla mahdollistetaan luottamusta sähköisiin asiakirjoihin ja prosesseihin. Luottamuspalvelut eivät aina näy käyttäjälle, vaan ovat näkymättömissä palvelujen rakenteissa. Luottamuspalveluja ovat esimerkiksi sähköisen allekirjoituksen luomiseen liittyvät palvelut sekä tietyt muut varmenteet.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014 sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta eli niin kutsutussa *eIDAS-asetuksessa* perustettiin sähköisen tunnistamisen yhteentoimivuusjärjestelmä, jonka tavoitteena on ollut mahdollistaa se, että toisessa jäsenvaltiossa myönnettyillä sähköisillä tunnistusvälineillä voidaan tunnistautua toisen jäsenvaltion julkisiin sähköisiin palveluihin. Lisäksi asetuksen tarkoituksena on ollut yhdenmukaistaa luottamuspalveluita koskevat säännökset EU:ssa.

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 11.4.2024 asetuksen (EU) 2024/1183 asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehyksen vahvistamisen osalta. Tällä asetuksella muutettiin alkuperäistä eIDAS-asetusta siten, että osa sen alkuperäisistä artikloista jäi sellaisenaan voimaan, osaa muutettiin ja osa kumottiin. Keskeisin muutos oli kuitenkin uusien eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevien artiklojen lisääminen. *Muutettu eIDAS-asetus* on sellaisenaan jäsenvaltioissa sovellettavaa oikeutta. Asetus jättää kuitenkin eräissä asioissa jäsenvaltioille kansallista liikkumavaraa. Lisäksi muutetussa eIDAS-asetuksessa on joitain velvoitteita jäsenvaltioille, kuten eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaminen sekä kansallisen valvontaelimen ja kansallisen yhteyspisteen nimeäminen, jotka edellyttävät kansallista täydentävää lainsäädäntöä. Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan säädettäväksi edellä mainituista asioista, jotta muutettua eIDAS-asetusta voidaan Suomessa soveltaa tehokkaasti.

#### 1.2 Valmistelu

##### 1.2.1 EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio järjesti julkisen kuulemisen eIDAS-asetuksen uudelleenarviointiin liittyen 23.7.2020 – 3.9.2020. Julkisen kuulemisen johdosta valtioneuvosto antoi eduskunnalle selvityksen ([E 109/2020 vp](#)) ennakkoaiuttamisesta eIDAS-asetuksen uudelleenarvioinnissa. Komissio antoi 3.6.2021 ehdotuksen asetuksen (EU) N:o 910/2014 muuttamisesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehyksen vahvistamisen osalta ([COM/2021/281 final](#)) sekä asiaa koskevan EU-tason vaikutusarvion ([SWD/2021/124 final](#)). Komission lainsäädäntöehdotuksen käsittely aloitettiin Euroopan unionin neuvoston Televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä kesäkuussa 2021. Euroopan parlamentti hyväksyi muutokset

eIDAS-asetukseen 29.2.2024 ja Euroopan unionin neuvosto puolestaan 26.3.2024. Muutokset eIDAS-asetukseen julkaistiin EU:n virallisessa lehdessä 30.4.2024 ja asetus tuli voimaan 20.5.2024.

Komission ehdotuksesta annettiin valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ([U 41/2021 vp](#)) syyskuussa 2021. Hallintovaliokunnan lausunto ([HaVL 34/2021 vp](#)) suurelle valiokunnalle valmistui joulukuussa 2021. Samoin valiokunnan lausunnon mukainen kanta hyväksyttiin suuressa valiokunnassa joulukuussa 2021. Lisäksi valtiovarainministeriö asetti Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin valmistelun kansallisen koordinaatioryhmän ([Hanke VM025:00/2022](#)). Ryhmän tavoitteena oli pyrkiä vaikuttamaan oikea-aikaisesti eurooppalaisen digitaalisen identiteetin valmisteluun EU:n toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kanssa tehtävässä yhteistyössä niin, että lopputulos olisi Suomen tavoitteiden mukainen. Koordinaatioryhmän puheenjohtajana toimi valtiovarainministeriön edustaja ja ryhmässä olivat lisäksi edustettuina liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtioneuvoston kanslia, Digi- ja väestötietovirasto sekä Liikenne- ja viestintävirasto.

Suomi piti komission ehdotusta eIDAS-asetuksen muuttamiseksi yleisesti tärkeänä ja kannatti pyrkimystä edistää entistä paremmin jäsenvaltioiden rajat ylittävää sähköistä asiointia ja liiketoimintaa. Suomi piti tärkeänä, että ehdotettu sääntely sovitetaan yhteen muun EU-lainsäädännön kanssa. Suomelle oli oleellista, että sääntely muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden, jossa ei esimerkiksi aseteta päällekkäisiä tai ristiriitaisia velvoitteita jäsenmaille tai markkinatoimijoille. Suomi suhtautui lähtökohtaisesti myönteisesti ehdotettuun eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon lainsäädäntökehikkoon. Lompakkoa koskevan lainsäädäntökehikon tulisi täydentää kansallisia identiteetin hallinnan menetelmiä, eli se perustuisi kansallisesti rekisteröidylle henkilöllisyydelle. Suomi piti lisäksi tärkeänä, että jäsenvaltioiden tarjoamissa lompakoissa henkilön henkilöllisyys todennettaisiin korkean varmuustason vaatimusten mukaisesti.

Suomi piti olennaisena, että sääntelyssä huolehditaan myös yksityisen sektorin tunnistuspalvelun tarjoajien toimintaedellytysten turvaamisesta sekä innovaatioiden mahdollistamisesta. Suomelle oli tärkeää, että sääntely mahdollistaa yksityisen sektorin tunnistusjärjestelmien ja lompakoiden ilmoittamisen komissiolle ja siten niiden käytön rajat ylittävässä tunnistuksessa. Lisäksi Suomi piti tärkeänä, että turvallista sähköistä asiointia ja sähköistä liiketoimintaa edistetään julkisen sektorin palveluiden lisäksi yksityisen sektorin palveluissa.

Suomi piti tarpeellisena, että sähköisen tunnistamisen järjestelmien ilmoittamiseen liittyvään menettelyyn luodaan uusi vaihtoehtoinen tapa, sertifiointi. Sertifiointi ja siihen liittyvä standardointi voivat parantaa vaatimusten yhdenmukaisuutta ja ennakoitavuutta, nopeuttaa varsinaista ilmoittamista ja vähentää ilmoittamiseen liittyvää hallinnollista taakkaa. Suomi kannatti sähköisten attribuuttitodistusten ja muiden uusien luottamuspalveluiden lisäämistä asetuksen soveltamisalaan. Sähköisten luottamuspalveluiden vaatimuksia ja kriteerejä on tarpeen yhdenmukaistaa, jotta palveluiden tarjoaminen sisämarkkinoilla olisi käytännössä mahdollista.

Muutetussa eIDAS-asetuksessa annetaan komissiolle valtaa antaa asetusta täydentäviä komission täytäntöönpanoasetuksia, erityisesti liittyen eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon sekä luottamuspalveluja koskeviin standardeihin. Komission täytäntöönpanoasetuksia on käsitelty komission työtä avustavassa eIDAS-komiteassa, jossa myös jäsenmaat ovat edustettuina. Suomesta komitean jäseniksi on nimetty asiantuntijat Liikenne- ja viestintävirastosta sekä Digi- ja väestötietovirastosta. Täytäntöönpanoasetusten

valmistelusta annettiin valtioneuvoston selvitys ([E 62/2024 vp](#)). Täytäntöönpanoasetusten ja teknisten vaatimusten tarkemman määrittelyn näkökulmasta Suomi piti erittäin tärkeänä ja lompakoiden yleistymisen kannalta ratkaisevana, että lompakkoa on mahdollisimman helppo käyttää ja se on mahdollisimman saavutettava. Täytäntöönpanoasetusten valmistelussa tulisi pyrkiä löytämään tarkoituksenmukainen ja käyttöä edistävä tasapaino korkean turvallisuuden sekä käytettävyyden välillä. Lisäksi olisi tärkeää, että asetukset sisältävät kaikki lompakoiden toteuttamiseen tarvittavat määritykset, koska täytäntöönpanoasetusten voimaantulo käynnistää jäsenvaltioiden määräajan lompakoiden toteuttamiselle.

EU-säädösten valmisteluun osallistumisen lisäksi Suomi osallistui aktiivisesti yhdessä muiden jäsenmaiden ja organisaatioiden kanssa eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden rajat ylittävään pilotointiin. Pilotoinnit käynnistyivät vuonna 2023 ja niiden tarkoituksena oli edistää lompakoiden rajat ylittävää yhteentoimivuutta. Suomi oli mukana kolmessa eri yhteistyöhankkeessa (jäljempänä *konsortio*), joissa Suomen keskeisinä tavoitteina oli mobiilijokortin ja sähköisen viranomaisasioinnin pilotointi, yritysten digitaalisen identiteetin ja yrityslompakoiden kehittäminen ja korkeakoulusektorin tutkintotodistusten ja opiskelijatietojen hyödyntämisen pilotointi. Pilotoinnit olivat keskeinen osa eIDAS-asetuksen muutosten valmistelua, ja ne tarjosivat konkreettista tietoa lompakoista myös täytäntöönpanoasetusten valmisteluun ja standardointityöhön.

Suomi on lisäksi osallistunut komission ja jäsenmaiden yhteistyöhön, jossa on valmisteltu eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin liittyviä teknisiä määrityksiä komission suosituksen ([EU](#)) [2021/946](#) pohjalta käynnistetyssä niin kutsutussa *Toolbox*-prosessissa. Prosessin tuloksena jäsenmaat ja komissio ovat tuottaneet lompakoiden arkkitehtuuriviitekehystä, jonka tarkoituksena on edistää lompakoiden ja niihin liittyvien palvelujen yhteensopivuutta. Arkkitehtuuriviitekehys ei ole jäsenmaita velvoittava. Sen sijaan täytäntöönpanoasetuksissa viitatu standardit velvoittavat jäsenvaltioita. Standardeja valmistelevat sekä eurooppalaiset (esim. ETSI ja CEN/CENELEC) että kansainväliset (esim. ISO/IEC) standardointiorganisaatiot sekä erilaisiin digitaalisten identiteettien yhteyskäytäntöihin liittyvät yhteenliittymät (esim. OpenID Foundation, W3C ja IETF). Standardointiorganisaatioiden ja yhteenliittymien työ on kuitenkin vielä osittain kesken. Jo annettuja lompakkoon liittyviä täytäntöönpanoasetuksia tullaan täydentämään uusilla viittauksilla standardien valmistuttua.

### 1.2.2 Hallituksen esityksen valmistelu

Valtiovarainministeriö asetti 26.4.2024 hankkeen uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon tukemiseksi. Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on varmistaa, että muutetun eIDAS-asetuksen velvoitteet toteutetaan EU:n asettamassa määräajassa. Hankkeelle asetettiin ohjausryhmä, lainsäädäntötyöryhmä sekä toiminnallinen työryhmä. Lainsäädäntötyöryhmän toimikausi oli 26.4.2024-30.6.2025 ja sen ensisijaisena tehtävänä oli arvioida tarvittavat lainsäädäntömuutokset ja laatia hallituksen esityksen muotoon ehdotus lainsäädännöksi, joka on välttämätöntä muutetun eIDAS-asetuksen velvoitteiden kansalliseksi toteuttamiseksi. Lainsäädäntötyöryhmässä olivat edustettuina liikenne- ja viestintäministeriö, sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Digi- ja väestötietovirasto, Liikenne- ja viestintävirasto sekä Poliisihallitus. Edellä mainittujen lisäksi ohjausryhmässä ovat edustettuina opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö ja toiminnallisessa työryhmässä Patentti- ja rekisterihallitus. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM059:00/2024>.

Osana muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanon kansallista valmistelua valtiovarainministeriö teetti markkinatutkimuksen kartoittaakseen julkisen ja yksityisen

sektorin toimijoita, joilla voisi olla kyvykkyyksiä ja valmiuksia tarjota Suomessa muutetun eIDAS-asetuksen mukainen eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko mobiilipäätelaitteeseen luonnollisille henkilöille EU:n asettamassa määräajassa. Markkinatutkimus toteutettiin luottamus- ja tunnistuspalveluiden keskeisille palveluntarjoajille suunnattuna kyselynä sekä syventävinä haastatteluina. Markkinatutkimuksesta saatujen havaintojen pohjalta valtiovarainministeriö päätti hankkeen asettamisen yhteydessä, että valmistelun lähtökohdaksi otetaan, että Digi- ja väestötietovirasto tuottaa muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset täyttävän lompakon Suomessa. Markkinatutkimuksessa saatujen tietojen pohjalta vaikutti siltä, että yksityisen sektorin toimijoilla ei arviointihetkellä ollut tarvittavia edellytyksiä lompakon tuottamiselle asetuksen edellyttämässä määräajassa.

Valmistelun aikana kuultiin pyöreän pöydän keskusteluissa keskeisten sidosryhmien, kuten valtionhallinnon virastojen, etujärjestöjen sekä luottamusverkoston jäsenten näkemyksiä kansallisesta täytäntöönpanosta. Tilaisuuksia järjestettiin kaksi kappaletta, ja niissä haettiin sidosryhmien näkemyksiä erityisesti kansallista liikkumavaraa sekä oikeushenkilön lompakkoa koskeviin kysymyksiin. Lisäksi valtiovarainministeriö järjesti kaikille avoimia sidosryhmätilaisuuksia muutetun eIDAS-asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta.

Hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros ajalla 12.6-29.8.2025. Luonnos hallituksen esityksestä julkaistiin lausuntopalvelu.fi -palvelussa, jossa kenellä tahansa oli mahdollisuus antaa lausunto esitysluonnoksesta. Lausuntopyyntö lähetettiin muun muassa eri ministeriöille, virastoille, muille julkisoikeudellisille organisaatioille, kunnille ja kaupungeille, yrityksille, etujärjestöille, yhdistyksille, ja Ahvenanmaan maakuntahallitukselle ja valtuuskunnalle. Lausuntoja saatiin yhteensä 115 kappaletta, joista 13 ilmoitti, ettei niillä ole asiasta lausuttavaa ja kaksi lausunnonantajaa ilmoitti, ettei anna asiasta lausuntoa. Lausuntopalautetta on kuvattu kappaleessa 6. Lausunnoista on lisäksi laadittu lausuntoyhteenveto, joka on saatavilla edellä mainitussa julkisessa palvelussa.

Lainsäädännön arviointineuvosto antoi esityksestä lausunnon 13.1.2026. Lausuntoa ja sen johdosta tehtyjä täydennyksiä on käsitelty tarkemmin jaksossa 6.4.

Samaan aikaan, kun alkuperäisen eIDAS-asetuksen uudistamista valmisteltiin EU:ssa, valtiovarainministeriössä oli käynnissä hanke digitaalisen henkilöllisyystodistuksen kehittämiseksi. Hankkeen tavoitteena oli toteuttaa Digi- ja väestötietoviraston toimesta digitaalinen henkilöllisyystodistus mobiililaitteissa toimivana sovelluksena. Valmistelua koskevat asiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM092:00/2021>. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen valmistelun alkuperäisenä ajatuksena oli, että sen olisi voinut laajentaa sopimaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon vaatimuksiin. Kun alustava neuvottelutulos eIDAS-asetuksen muutoksista saatiin vuoden 2023 marraskuussa, valtiovarainministeriön tekemän arvioinnin pohjalta painopiste päätettiin päällekkäisen valmistelun sijaan siirtää digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon toteuttamiseen. Digitaalista henkilöllisyystodistusta viedään nyt erillisen sovelluksen ja hankkeen sijaan eteenpäin osana lompakon kehittämistä. Digi- ja väestötietoviraston sekä Poliisihallituksen aiemmin toteuttamaa digitaalisen henkilöllisyystodistuksen kehitystyötä pystytään hyödyntämään digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tuottamisessa. Jo olemassa olevat tekniset ratkaisut ovat luoneet pohjaa myös lompakon kansalliselle valmistelulle.

## 2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

### 2.1 Tavoitteet

Alkuperäisen eIDAS-asetuksen tavoitteena oli lisätä luottamusta sähköiseen asiointiin ja liiketoimintaan sisämarkkinoilla ja varmistaa, että rajat ylittävää asiointia varten on käytössä turvallisia sähköisen tunnistamisen menetelmiä. Asetuksen tarkoituksena oli myös luoda yleiset oikeudelliset puitteet luottamuspalvelujen käytölle. Markkinoilla painopiste on kuitenkin siirtynyt digitaalisen identiteetin hyödyntämisestä kohti identiteettiin liittyvien erilaisten tietojen tarjoamista ja käyttöä. Tällaisia ratkaisuja tarvittaisiin myös erityisesti yksityisen sektorin sähköisiä asiointipalveluja varten, joihin alkuperäinen eIDAS-asetus ei sovellu. Alkuperäisellä eIDAS-asetuksella ei siis enää pystytty vastaamaan markkinoiden uusiin tarpeisiin.

Muutetun eIDAS-asetuksen tavoitteena on varmistaa, että unionin kansalaisilla ja unionissa asuvilla henkilöillä on oikeus digitaaliseen identiteettiin, joka on heidän yksinomaisessa määräysvallassaan. Tarkoituksena on varmistaa, että jäsenvaltioiden rajat ylittäviin asiointitilanteisiin on saatavilla erittäin turvallisia ja luotettavia sähköisiä identiteettiratkaisuja, niin käyttäjien kuin asiointipalvelujen näkökulmasta. Tavoitteena on myös vähentää riskejä ja kustannuksia omaksumalla yhdenmukaisempi lähestymistapa sähköiseen tunnistamiseen. Luottamuspalvelujen osalta tavoitteena on varmistaa yhtäläiset edellytykset luottamuspalvelujen tarjoamiseen ja niiden hyväksymiseen jäsenvaltioissa.

### 2.2 Muutetun eIDAS-asetuksen pääasiallinen sisältö

#### 2.2.1 Eurooppalainen digitaalinen identiteetti

Muutetun eIDAS-asetuksen keskeinen muutos verrattuna alkuperäiseen eIDAS-asetukseen on eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lainsäädännön vahvistaminen. Tämä toteutettiin keskeisiltä osin lisäämällä asetuksen sähköistä tunnistamista koskevaan II lukuun uusi 1 Jakso eurooppalaisesta digitaalisen identiteetin lompakosta (myöhemmin myös *lompakko*). Lompakko olisi lähtökohtaisesti mobiililaitteessa toimiva sovellus, jonka avulla käyttäjä voisi osoittaa henkilöllisyytensä luotettavasti sähköisesti vastaavalla tavalla, kuin nykyisin vahvoilla sähköisillä tunnistusvälineillä osoitetaan. Nykyisin vahvoja sähköisiä tunnistusvälineitä Suomessa ovat esimerkiksi pankkien myöntämät pankkitunnukset ja teleoperaattoreiden myöntämät mobiilivarmenteet sekä henkilökortilla oleva Digi- ja väestötietoviraston myöntämä kansalaisvarmenne ja Digi- ja väestötietoviraston myöntämät organisaatiokorteilla olevat organisaatiovarmenteet. Sähköisen tunnistautumisen lisäksi lompakon avulla olisi mahdollista hallinnoida itseään koskevia muita henkilötietoja. Tämä tapahtuisi sähköisten attribuuttitodistusten avulla, jotka ovat uusi asetuksen soveltamisalaan lisätty sähköinen luottamuspalvelu. Sähköiset attribuuttitodistukset ovat käytännössä sähköisessä muodossa olevia vahvistettuja tietoja, jotka kuvaavat käyttäjän ominaisuutta, laatua, oikeutta tai lupaa. Sähköinen attribuuttitodistus voisi esimerkiksi olla sähköinen tieto voimassa olevasta ajo-oikeudesta tai suoritetusta tutkinnosta. Lompakko mahdollistaisi myös hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen tekemisen tai oikeushenkilöiden osalta hyväksytyn leimaamisen.

Lompakosta säädetään keskeisiltä osin muutetun eIDAS-asetuksen 5 a – 5 f artikloissa. Asetuksen 5 a artiklan 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on tarjottava vähintään yksi eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko. Tämä on muutetun eIDAS-asetuksen keskeisin jäsenvaltioille tuleva velvoite. Lompakot on tarjottava 24 kuukauden kuluessa lompakkoa koskevien komission täytäntöönpanoasetusten voimaantulopäivästä. Komissio on antanut kyseiset täytäntöönpanoasetukset ja ne ovat tulleet voimaan 24.12.2024. Jäsenvaltioiden

on siis tarjottava lompakoita viimeistään 24.12.2026. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 2 kohdan mukaan eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko voidaan tarjota suoraan jäsenvaltion toimesta, jäsenvaltion toimeksiannosta tai jäsenvaltiosta riippumatta mutta niin, että jäsenvaltio tunnustaa sen. Asetus ei määrittele miten lompakon tunnustaminen jäsenvaltiossa tapahtuu, vaan se jää jäsenvaltioiden itse päätettäväksi.

Eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden vaatimuksista säädetään keskeisiltä osin 5 a artiklassa. Jäsenvaltioiden tarjoamien lompakoiden tulee noudattaa artiklassa säädettyjä vaatimuksia, eikä niihin sisälly juurikaan kansallista liikkumavaraa. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin päättää kansallisesti siitä, mikä taho vastaa kunkin lompakkoon liittyvän velvoitteen toteuttamisesta. 5 a artikla sisältää kuitenkin kansallista liikkumavaraa lompakon lähdekoodin avoimuuden sekä lompakolla tehtävän sähköisen allekirjoituksen maksuttomuuden osalta. Artiklan 3 kohta asettaa lähtökohdaksi, että sovelluksen ohjelmistokomponenttien lähdekoodin on oltava avoimen lähdekoodin mukaisesti lisensoitu. Avoimen lähdekoodin vaatimuksella edistetään lompakon toiminnan läpinäkyvyyttä ja lisätään mahdollisuutta ymmärtää lähdekoodin toimintaa ja tarkistaa koodia. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin säätää, että asianmukaisesti perustelluista syistä muiden kuin käyttäjien laitteisiin asennettujen tiettyjen komponenttien lähdekoodia ei saa luovuttaa. Jäsenvaltiot voivat siis rajata avoimen lähdekoodin vaatimuksen ulkopuolelle erilaiset taustajärjestelmät, kuten käytetyt kirjastot, viestintäkanavat tai muut sellaiset elementit, jotka eivät ole käyttäjän laitteella. Johdantokappaleen 33 mukaan asianmukaisesti perusteltu syy voisi erityisesti olla yleiseen turvallisuuteen liittyvä syy.

Asetuksen 5 a artiklan 5 kohdan g alakohdassa edellytetään, että lompakon tulee mahdollistaa sähköisen allekirjoituksen tekeminen maksutta kaikille luonnollisille henkilöille. Sen sijaan oikeushenkilöiden osalta voitaisiin edellyttää maksua, jos ne käyttävät lompakkoa sähköiseen leimaamiseen. Jäsenvaltioilla on kuitenkin kansallista liikkumavaraa myös luonnollisten henkilöiden sähköisestä allekirjoittamisesta perittävien maksujen osalta. Artiklan 5 kohdan toisen kappaleen mukaan jäsenvaltiot voivat säätää oikeasuhteisista toimenpiteistä sen varmistamiseksi, että luonnollisten henkilöiden maksutta tapahtuva sähköinen allekirjoittaminen rajataan muihin kuin ammatillisiin tarkoituksiin. Jäsenvaltiot voivat siis säätää toimenpiteistä, joilla myös luonnollisen henkilön lompakolla tehtävästä sähköisestä allekirjoittamisesta voidaan periä maksu, jos allekirjoittaminen tapahtuu ammatillisiin tarkoituksiin. Toimenpiteiden on kuitenkin oltava oikeassa suhteessa tunnistettuihin riskeihin ja perusteltuja.

Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan lisäksi eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarkemmista teknisistä vaatimuksista säädetään komission täytäntöönpanoasetuksissa, joiden antamiseen komissiolla on valtuus 5 a artiklan 23 kohdan nojalla. Komissio on antanut täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2024/2977 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä eurooppalaisille digitaalisen identiteetin lompakoille myönnettävien henkilön tunnistetietojen ja sähköisten attribuuttitodistusten osalta, täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2024/2979 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden eheyden ja ydintoimintojen osalta, täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2024/2982 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehyksen tukemien protokollien ja rajapintojen osalta sekä täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2024/2980 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden ekosysteemistä komissiolle tehtävien ilmoitusten osalta. Komissio on kuitenkin ilmaissut, että jo annettuja täytäntöönpanoasetuksia tullaan vielä muuttamaan ennen kuin jäsenvaltioiden määräaika tarjota lompakoita umpeutuu.



Muutetun eIDAS-asetuksen 5 b artiklassa säädetään eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon luottavista osapuolista. Luottavilla osapuolilla tarkoitetaan käytännössä erilaisia asiointipalveluja, jotka mahdollistavat lompakolla asioiden niiden palveluissa. Luottavia osapuolia voivat myös olla muunlaiset palveluntarjoajat, jotka hyödyntävät lompakkoa palveluissaan ja on myös mahdollista, että yhden luottavana osapuolena toimivan oikeushenkilön taustalla toimii useita erilaisia asiointipalveluja. Luottavat osapuolet siis luottavat lompakosta saataviin tietoihin ja tarjoavat henkilöille palveluja niiden pohjalta.

5 b artikla asettaa luottavalle osapuolelle velvollisuuden rekisteröityä siinä jäsenvaltiossa, johon se on sijoittautunut. Lisäksi artikla määrittää vähimmäistiedot, jotka luottavan osapuolen on rekisteröinnin yhteydessä toimitettava. Tällaisiin tietoihin kuuluu mm. ilmoitus tiedoista, joita luottava osapuoli pyytää käyttäjältä. Artiklan mukaan luottava osapuoli ei saa pyytää käyttäjiä toimittamaan mitään muita tietoja, kuin mitkä se on rekisteröinnin yhteydessä ilmoittanut. Komissio on lisäksi antanut 5 b artiklan 11 kohdan nojalla komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/848 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä lompakkoon luottavien osapuolten rekisteröinnin osalta. Artikla ja täytäntöönpanoasetus jättävät jäsenvaltioille jonkin verran kansallista liikkumavaraa luottavien osapuolten rekisterin sekä rekisteröintiprosessin määrittämiseksi. 5 b artiklan 2 kohdan mukaan rekisteröintimenettelyn on kuitenkin oltava kustannustehokas ja oikeassa suhteessa riskiin. Jäsenvaltiot voivat päättää esimerkiksi siitä, onko jäsenvaltiossa yksi vai useampi luottavien osapuolten rekisteri sekä siitä, tuottaako jäsenvaltio luottavien osapuolten rekisteriin liittyvän pakollisen pääsyvarmenteen lisäksi myös vapaaehtoisen rekisteröintivarmenteen.

Eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden sertifiointista säädetään muutetun eIDAS-asetuksen 5 c artiklassa. Lompakoihin ei siis sovelleta eIDAS-asetuksessa säädettyä sähköisen tunnistamisen järjestelmien ilmoittamismenettelyä, jota on aiemmin sovellettu sähköisten tunnistusvälineiden rajat ylittävän luottamuksen vahvistamiseksi. Sen sijaan lompakko tulisi sertifioida ja tällä tavoin osoittaa lompakon noudattavan asetuksen vaatimuksia. Lähtökohtana on, että jäsenvaltioiden nimeämät vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset sertifioivat, että lompakot täyttävät asetuksen vaatimukset. Lisäksi jäsenvaltioiden on luotava kansallisia sertifiointijärjestelmiä. Sertifiointi on voimassa viisi vuotta edellyttäen, että joka toinen vuosi tehdään haavoittuvuusarviointi. Jäsenvaltioille jäävää kansallista liikkumavaraa liittyy lähinnä siihen, miten jäsenvaltio nimeää eIDAS-asetuksessa tarkoitettuja vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksia ja mikä taho laatii kansallisia sertifiointijärjestelmiä.

Komissio on lisäksi antanut 5 c artiklan 6 kohdan nojalla täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2024/2981 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden sertifiointin osalta (jäljempänä *lompakon sertifiointiasetus*). Kyseisen täytäntöönpanoasetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä järjestelmän omistaja kullekin kansalliselle sertifiointijärjestelmälle. Lisäksi täytäntöönpanoasetus asettaa useita vaatimuksia kansallisen sertifiointijärjestelmän sisällön osalta. Käytännössä kansallisen sertifiointijärjestelmän laatiminen tarkoittaa, että kansallisesti määritellään tarkemmin teknisiä vaatimuksia tai tehdään teknisiin toteutustapoihin liittyviä valintoja lompakon vaatimuksia koskevien täytäntöönpanoasetusten mahdollistamissa rajoissa. Täyttämällä kansallisen sertifiointijärjestelmän vaatimukset lompakko täyttäisi myös muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset. Täytäntöönpanoasetuksessa säädetään myös tarkemmin sertifiointielinten vaatimuksista sekä niiden myöntämän sertifiointin elinkaaresta.

Muutetun eIDAS-asetuksen 5 c artiklan mukaan kyberturvallisuuden kannalta merkitykselliset vaatimukset on sertifioitava eurooppalaisten kyberturvallisuuden sertifiointijärjestelmien

mukaisesti. Tällaisia sertifiointijärjestelmiä ei kuitenkaan ole vielä syntynyt. Tästä syystä kansallisia sertifiointijärjestelmiä on luotava myös kyberturvallisuusvaatimusten osalta ja sovellettava niitä niin kauan, kunnes eurooppalaisia kyberturvallisuuden sertifiointijärjestelmiä on käytössä. Lompakolle voi myös hankkia luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (myöhemmin *yleinen tietosuoja-asetus*) mukaisen sertifiointin henkilötietojen käsittelytoimiin liittyen.

Muutetun eIDAS-asetuksen 5 d artiklassa säädetään sertifioidujen eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden luettelon julkaisemisesta. Artiklan 1 ja 2 kohdissa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta ilmoittaa komissiolle ja asetuksen 46 e artiklan 1 kohdalla perustetulle yhteistyöryhmälle eurooppalaisista digitaalisen identiteetin lompakoista, joita jäsenvaltiot tarjoavat sekä ilmoitettavista tiedoista. Komissio julkaisee näiden tietojen pohjalta luettelon sertifioiduista eurooppalaisista digitaalisen identiteetin lompakoista ja julkaisee sen Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Komissio on lisäksi antanut artiklan 7 kohdan nojalla täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/849 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä siltä osin kuin on kyse tietojen toimittamisesta komissiolle ja yhteistyöryhmälle sertifioidujen eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden luetteloa varten. Täytäntöönpanoasetuksessa säädetään tarkemmin tietojen toimittamisen tavasta sekä ilmoitettavista tiedoista. Jäsenvaltiot voivat päättää, mikä taho käytännössä toimittaa tiedot komissiolle ja yhteistyöryhmälle.

Jäsenvaltioiden velvollisuuksista liittyen lompakon tietoturvaloukkauksiin säädetään muutetun eIDAS-asetuksen 5 e artiklassa. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on tietoturvaloukkaustilanteissa ilman aiheutonta viivytystä keskeytettävä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaminen ja käyttö tai, jos se on tietoturvaloukkauksen vakavuuden vuoksi perusteltua, ilman aiheutonta viivytystä poistettava käytöstä tietoturvaloukkauksen kohteeksi joutuneet lompakot. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion on poistettava lompakot käytöstä myös siinä tapauksessa, että tietoturvaloukkausta tai vaarantumista ei ole korjattu kolmen kuukauden kuluessa niiden käytön keskeyttämisestä. Jäsenvaltion on lisäksi ilmoitettava kunkin artiklan kohdan tilanteessa käyttäjille sekä muutetun eIDAS-asetuksen mukaisesti nimetyille keskitetyille yhteyspisteille, luottaville osapuolille ja Euroopan komissiolle. Komissio on lisäksi antanut 5 e artiklan 5 kohdan nojalla täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/847 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden tietoturvaloukkauksiin reagoinnin osalta. Täytäntöönpanoasetuksessa säädetään esimerkiksi tietoturvaloukkauksen tai turvallisuuden vaarantumisen arviointiperusteista sekä lompakoiden tarjoamisen ja käytön keskeyttämisestä ja muista korjaavista toimenpiteistä. Jäsenvaltiot voivat itse määrittää, mikä taho vastaa jäsenvaltioille artiklassa ja täytäntöönpanoasetuksessa säädettyjen velvollisuuksien toteuttamisesta. Muilta osin tietoturvaloukkauksiin ja niistä ilmoittamiseen ei sisälly kansallista liikkumavaraa.

Muutetun eIDAS-asetuksen 5 f artiklassa säädetään asiointipalvelujen velvollisuudesta hyväksyä eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko niiden palveluissa. Artiklassa on säädetty velvoitteesta erikseen julkisen sektorin ja yksityisen sektorin osalta. Lompakko tulee hyväksyä julkisen sektorin sähköisissä asiointipalveluissa silloin, kun jäsenvaltiossa edellytetään sähköistä tunnistamista ja todentamista palvelun käyttämiseksi. Yksityisen sektorin osalta puolestaan edellytetään, että lompakko hyväksytään silloin, kun EU- tai kansallinen lainsäädäntö taikka yksityistä luottavaa osapuolta koskevat sopimusvelvoitteet edellyttävät käyttäjän vahvaa todentamista. Yksityisen sektorin velvollisuus hyväksyä lompakko ei kuitenkaan koske mikroyrityksiä ja pieniä yrityksiä, jotka on määritelty komission

suosituksessa 2003/362/EY liitteessä olevassa 2 artiklassa. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 f artiklan 3 kohdassa on vielä erikseen todettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2065 33 artiklassa tarkoitettujen suurten verkkoalustojen osalta, että niiden on hyväksyttävä lompakon käyttö niiden palveluihin pääsemiseksi, jos ne vaativat käyttäjien todentamista. Artikla ei sisällä jäsenvaltioille kansallista liikkumavaraa.

## 2.2.2 Rajat ylittävä henkilöllisyyden linkittäminen

Muutetun eIDAS-asetuksen 11 a artiklassa säädetään rajat ylittävästä henkilöllisyyden linkittämisestä. Sen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että luonnollisten henkilöiden henkilöllisyys voidaan linkittää yksiselitteisesti silloin, kun jäsenvaltiot toimivat luottavina osapuolina rajat ylittävissä palveluissa. Henkilöllisyyden linkittämisellä tarkoitetaan muutetun eIDAS-asetuksen 3 artiklan 55 alakohdan mukaan prosessia, jossa henkilön tunnistetiedot tai sähköiset tunnistusmenetelmät yhdistetään tai liitetään samalle henkilölle kuuluvaan olemassa olevaan tiliin. Käytännössä henkilöllisyyden linkittämisessä on kyse sen varmistamisesta, että sähköisesti tunnistautuvan henkilön henkilöllisyys voidaan linkittää luotettavasti aina samaan henkilöön. Kyse ei kuitenkaan ole uuden rekisteri-identiteetin antamisesta eli jäsenvaltioilla ei ole velvollisuutta rekisteröidä uusia henkilöllisyyksiä 11 a artiklan perusteella. Henkilöllisyyden linkittäminen tulee toteuttaa, jos luonnollinen henkilö käyttää eIDAS-asetuksen mukaisesti ilmoitettua sähköisen tunnistamisen menetelmää tai eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa.

Velvollisuus koskee vain niitä tilanteita, joissa jäsenvaltio toimii luottavana osapuolena rajat ylittävissä palveluissa. Toisin sanoen velvollisuus henkilöllisyyden linkittämiseen on vain julkisen sektorin palvelujen osalta. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava henkilöllisyyden linkittämiseen käytettävien henkilötietojen korkeatasoinen suoja ja estettävä käyttäjien profilointi teknisin ja organisatorisin toimenpitein. Komissio on lisäksi antanut 11 a artiklan 3 kohdan nojalla täytäntöönpanoasetuksen 2025/846 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä luonnollisten henkilöiden rajat ylittävän henkilöllisyyden linkittämisen osalta. Jäsenvaltiot voivat itse määrittää, toteutetaanko henkilöllisyyden linkittäminen keskitettynä ratkaisuna vai toteuttaako jokainen julkisen sektorin asiointipalvelu henkilöllisyyden linkittämisen itse. Jäsenvaltiot voivat halutessaan toteuttaa henkilöllisyyden linkittämisen myös yksityisen sektorin sähköisiin asiointipalveluihin, mutta tämä ei ole pakollista.

## 2.2.3 Sähköisen tunnistamisen järjestelmien sertifiointi

Jäsenvaltiot voivat muutetun eIDAS-asetuksen 12 a artiklan mukaan osoittaa ilmoitettavan sähköisen tunnistamisen järjestelmän vaatimustenmukaisuuden sertifiointilla. Tällöin ei sovelleta asetuksen 12 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua vertaisarviointia, mikä on nykyisin ollut tapa osoittaa ilmoitettavan sähköisen tunnistamisen menetelmän vaatimustenmukaisuus. Sertifiointin voivat tehdä jäsenvaltioiden nimeämät vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset. Muutetun eIDAS-asetuksen 3 artiklan 18 alakohdan mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella tarkoitetaan asetuksen (EY) N:o 765/2008 2 artiklan 13 kohdassa määriteltyä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosta, joka on akkreditoitu kyseisen asetuksen mukaisesti päteväksi sertifioidaan mm. sähköisen tunnistamisen menetelmät. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tarkemmista vaatimuksista tai niiden nimeämisestä ei kuitenkaan säädetä tarkemmin muutetussa eIDAS-asetuksessa, jolloin nämä asiat jäävät jäsenvaltioiden määriteltäviksi. Sertifiointi on tehtävä asetuksen (EU) 2019/881 mukaisen asiaankuuluvan kyberturvallisuuden sertifiointijärjestelmän tai sen osien mukaisesti siltä osin kuin kyberturvallisuussertifikaatti tai sen osat kattavat kyseiset

kyberturvallisuusvaatimukset. Sertifiointi on voimassa viisi vuotta edellyttäen, että joka toinen vuosi tehdään haavoittuvuusarviointi.

## 2.2.4 Luottamuspalvelut

eIDAS-asetuksen III luvussa säädetään sähköisistä luottamuspalveluista ja luku sisältää useita jaksoja, jotka sisältävät artikkelit 13–45. Muutetun eIDAS-asetuksen 16 artiklassa säädetään luottamuspalvelun tarjoajia koskevista seuraamuksista. Sen 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä asetuksen rikkomisesta sovellettavista seuraamuksista. Näiden on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos luottamuspalvelun tarjoajat rikkovat asetusta, niille määrätään hallinnollinen sakko. Artiklassa on lisäksi asetettu vähimmäisvaatimus kansallisesti määrättävien hallinnollisten sakkojen enimmäismäärälle. Jos luottamuspalvelun tarjoajana toimii luonnollinen henkilö, niin määrättävän hallinnollisen sakon enimmäismäärän tulisi olla vähintään 5 000 000 euroa. Jos luottamuspalvelun tarjoajana on oikeushenkilö, niin määrättävän hallinnollisen sakon enimmäismäärän tulisi olla vähintään 5 000 000 euroa tai yksi prosentti sen yrityksen maailmanlaajuisesta vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta, johon luottamuspalvelun tarjoaja kuului rikkomisvuotta edeltävänä tilikautena sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi.

Muutetun eIDAS-asetuksen 16 artikla jättää siis jäsenvaltioille kansallista liikkumavaraa sen suhteen, miten seuraamukset jäsenvaltioissa toteutetaan. Jäsenvaltiot voivat näin ollen lähtökohtaisesti itse päättää, toteutetaanko seuraamukset hallinnollisina seuraamuksina vai rikosoikeudellisin rangaistuksina. Kansallista liikkumavaraa kaventaa kuitenkin 16 artiklan 2 kohta, joka velvoittaa jäsenvaltiot varmistamaan, että hyväksytyjen ja ei-hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien osalta asetuksen velvoitteiden rikkomisesta seuraamuksena on hallinnollinen seuraamusmaksu. Asetuksessa ei ole yksilöity, minkä asetuksen velvoitteiden rikkomiseen tulisi liittää mahdollinen seuraamusmaksu, mutta asetuksen lähtökohtana on, että kaikkien asetuksen velvoitteiden noudattamatta jättämiseen tulisi luottamuspalveluntarjoajien osalta liittää seuraamusmaksu. Asetuksen voidaan kuitenkin katsoa jättävän kansallista liikkumavaraa siten, että jäsenvaltion on yksilöitävä, mihin asetuksen velvoitteisiin liitetään viranomaisen toimivalta määrätä seuraamusmaksu.

Asetuksen 19 a artiklassa säädetään ei-hyväksytyjä luottamuspalvelun tarjoajia koskevista vaatimuksista. Artiklan 1 a kohdassa säädetään niistä toimintaperiaatteista, joita ei-hyväksytyn luottamuspalveluntarjoajan on vähintään toteutettava. Näitä ovat esimerkiksi luottamuspalveluun rekisteröitymisen ja käyttösuhteen aloittamisen menettelyt. Artiklan 1 b kohdassa säädetään ei-hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan velvollisuudesta ilmoittaa tietoturvaloukkauksista valvontaelimelle, tunnistettavissa oleville asianomaisille henkilöille ja yleisölle, jos se on yleisen edun mukaista, sekä velvollisuudesta ilmoittaa tarvittaessa muille toimivaltaisille viranomaisille. Komission tulee vahvistaa luettelo viitestandardeista ja eritelvät ja menettelyt antamalla täytäntöönpanosäädöksiä artiklan 1 a kohtaan liittyen.

Muutetun eIDAS-asetuksen 45 artiklassa säädetään verkkosivujen todentamisen hyväksytyjä varmenteita koskevista vaatimuksista. Artiklan uuden 1 a kohdan mukaan verkkoselainten tarjoajien on tunnustettava artiklan 1 kohdan mukaisesti myönnetty verkkosivustojen todentamisen hyväksytyt varmenteet. Artiklan uuden 1 b kohdan mukaan verkkosivustojen todentamisen hyväksytyille varmenteille ei saa asettaa muita pakollisia vaatimuksia, kuin ne, joista säädetään 1 kohdassa. Uudessa 45 a artiklassa säädetään kuitenkin kyberturvallisuutta koskevista varotoimenpiteistä, joiden avulla verkkoselaimen tarjoaja voi toteuttaa varotoimenpiteitä, jos sillä on perusteltu huoli tietoturvaloukkauksesta tai yksilöidyn varmenteen tai varmennejoukon eheyden menetyksestä.

Muutetun eIDAS-asetuksen 45 b – 45 h artikloissa säädetään sähköisistä attribuuttitodistuksista. Kyse on uudesta sähköisestä luottamuspalvelusta, joka on lisätty asetuksen soveltamisalaan. Artikloissa säädetään sähköisten attribuuttitodistusten oikeusvaikutuksista, sähköisen attribuuttitodistuksen käytöstä julkisissa palveluissa, hyväksytyjä sähköisiä attribuuttitodistuksia koskevista vaatimuksista, attribuuttien tarkastamisesta virallisista lähteistä, virallisesta lähteestä vastaavan julkisen sektorin elimen myöntämää tai sen puolesta myönnettyä sähköistä attribuuttitodistusta koskevista vaatimuksista, sähköisten attribuuttitodistusten myöntämisestä eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin sekä sähköisiin attribuuttitodistuksiin liittyvien palvelujen tarjoamista koskevista lisäsäännöistä. Komissio on lisäksi antanut 45 e artiklan 2 kohdan nojalla komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/1569 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä hyväksytyjen sähköisten attribuuttitodistusten ja virallisesta lähteestä vastaavan julkisen sektorin elimen myöntämien tai sen puolesta myönnettyjen sähköisten attribuuttitodistusten osalta.

Kansallisen täytäntöönpanon näkökulmasta keskeinen on erityisesti attribuuttien tarkastamista virallisista lähteistä koskeva 45 e artikla. Sen mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä tiettyjen asetuksen liitteessä VI olevien tietojen osalta, niin että sähköisiä attribuuttitodistuksia tarjoavat hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat voivat tarkastaa kyseiset attribuutit sähköisesti käyttäjän pyynnöstä julkisen sektorin virallisista lähteistä, jos attribuutit perustuvat tällaisiin lähteisiin. Virallisella lähteellä tarkoitetaan asetuksen 3 artiklan 47 alakohdan mukaan julkisen sektorin elimen tai yksityisen tahon vastuulla ylläpidettyä rekisteriä tai järjestelmää, joka sisältää ja tarjoaa luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden tai asioiden attribuutteja ja jota pidetään näiden tietojen ensisijaisena lähteenä tai joka tunnustetaan viralliseksi unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti, mukaan lukien hallinnolliset käytännöt. Asetuksen liitteessä VI lueteltuja tietoja ovat mm. osoite, ikä, sukupuoli, siviilisäätty, kansallisuus tai kansalaisuus ja julkiset luvat. Jäsenvaltiot voivat pitkälti itse tunnistaa, mikä on tietyn tiedon virallinen lähde.

Muutetun eIDAS-asetuksen 45 i ja 45 j artikloissa säädetään sähköisistä arkistointipalveluista ja 45 k ja 45 l artikloissa sähköisistä tilikirjoista. Kyse on uusista luottamuspalveluista, jotka on lisätty asetuksen soveltamisalaan. Artikloissa säädetään näiden luottamuspalvelujen oikeusvaikutuksista sekä vaatimuksista, joita tulee noudattaa, kun näitä luottamuspalveluja tarjotaan hyväksytyinä luottamuspalveluina.

### 2.2.5 Hallintokehys

Muutetussa eIDAS-asetuksessa valvontaan ja keskitettyyn yhteyspisteeseen sekä uuteen yhteistyöryhmään liittyvä sääntely on koottu asetuksen loppuun IV a lukuun. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kehysten valvonnasta säädetään 46 a artiklassa. Sen mukaan jäsenvaltioiden on nimettävä niiden alueelle sijoittautunut valvontaelin ja annettava sille tarvittavat valtuudet ja riittävät resurssit, jotta se voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti, tehokkaasti ja riippumattomasti. Valvontaelimen on mm. valvottava nimeävän jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajia ja varmistettava ennakkoon ja jälkikäteen toteutettavien valvontatoimien, että nämä tarjoajat ja niiden tarjoamat lompakot täyttävät asetuksessa säädetyt vaatimukset. Valvontaelimen tehtäviin kuuluvat erityisesti asetuksen noudattamisen seuraamiseksi tarvittavien tietojen pyytäminen, paikalla tehtävien tarkastusten ja muun kuin paikalla toteutettavan valvonnan suorittaminen, vaatimusten täyttämiseksi olevien puutteiden korjaamisen edellyttäminen sekä luottavien osapuolten rekisteröinnin keskeyttäminen tai peruuttaminen. Valvontaelin voi myös tietyissä tapauksissa määrätä lompakon tarjoajan keskeyttämään tai lopettamaan lompakon tarjoamisen.

Jäsenvaltioiden on siis nimettävä valvontaelin ja varmistettava kansallisesti, että sillä on riittävät toimivaltuudet asetuksessa säädettyjen valvontatehtävien toteuttamiseksi.

eIDAS-asetus on jo ennen sen uudistamista edellyttänyt, että jäsenvaltiot nimeävät luottamuspalveluja koskevan valvontaelimen ja tästä on säädetty aiemmin 17 artiklassa. Muutetussa eIDAS-asetuksessa 17 artikla on kuitenkin kumottu ja luottamuspalvelujen ja niiden tarjoajien valvonnasta säädetään jatkossa uudessa 46 b artiklassa. Se kuitenkin vastaa sisällöltään pitkälti aiempaa 17 artiklaa.

Asetuksen 46 c artiklassa säädetään keskitetystä yhteyspisteestä. Jäsenvaltioiden on nimettävä keskitetty yhteyspiste luottamuspalveluja, eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakkoja ja ilmoitettuja sähköisen tunnistamisen järjestelmiä varten. Keskitetyn yhteyspisteen tehtävänä on yhteydenpito ja rajat ylittävän yhteistyön helpottaminen valvontaviranomaisten sekä jäsenvaltioiden muiden toimivaltaisten viranomaisten, komission ja Euroopan unionin kyberturvallisuusviraston kanssa.

Muutetun eIDAS-asetuksen 46 e artiklassa säädetään eurooppalaisen digitaalisen identiteetin yhteistyöryhmästä (myöhemmin *yhteistyöryhmä*). Ryhmän tarkoituksena on tukea ja helpottaa rajat ylittävää yhteistyötä ja tietojenvaihtoa koskien luottamuspalveluja, eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakkoita ja ilmoitettuja sähköisen tunnistamisen järjestelmiä. Yhteistyöryhmän tehtävänä on mm. yhteistyö komission kanssa digitaalisen identiteetin lompakoiden, sähköisen tunnistamisen menetelmien ja luottamuspalvelujen alalla kehitteillä olevien toimintapoliittisten aloitteiden osalta sekä tarvittaessa neuvojen antaminen komissiolle asetuksen nojalla hyväksyttävien täytäntöönpanosäädösehdoitusten ja delegoitujen säädösehdoitusten varhaisessa valmisteluvaiheessa. Lisäksi yhteistyöryhmä tukee valvontaelimiä mm. vaihtamalla parhaita käytäntöjä ja tietoja asetuksen säännösten täytäntöönpanosta sekä arvioimalla digitaalisen identiteetin lompakon, sähköisen tunnistamisen ja luottamuspalvelujen alan kehitystä. Komissio on jo esityksen valmistelun aikana pyytänyt jäsenvaltioita nimeämään jäsenet yhteistyöryhmään ja yhteistyöryhmän toiminta on käynnistynyt. Suomea yhteistyöryhmässä edustaa Digi- ja väestötietovirasto.

## 2.2.6 Raportointivaatimukset

Muutetun eIDAS-asetuksen 48 a artiklassa säädetään jäsenvaltioiden raportointivaatimuksista. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että niiden alueella tarjottavien lompakoiden ja hyväksytyjen luottamuspalvelujen toiminnasta kerätään tilastotietoa. Tilastotietoihin on sisällytettävä mm. luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden lukumäärä, joilla on voimassa oleva lompakko sekä niiden palveluiden lukumäärä, jotka hyväksyvät lompakon käytön sekä tiivistelmä merkittävistä tietoturvapoikkeamista, tietoturvaloukkauksista ja niiden kohteeksi joutuneista lompakoiden ja hyväksytyjen luottamuspalvelujen käyttäjistä. Tilastoista on toimitettava kertomus komissiolle vuosittain. Jäsenvaltion tulee arvioida, miten tiedot kerätään ja julkaistaan sekä mikä taho toimittaa tiedot komissiolle.

## 3 Nykytila ja sen arviointi

### 3.1 Muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpano

#### 3.1.1 Vahvan sähköisen tunnistamisen nykytila

Sähköisen tunnistamisen osalta eIDAS-asetuksessa säädetään rajat ylittävän sähköisen tunnistamisen yhteentoimivuusjärjestelmästä. Asetus mahdollistaa jäsenvaltioiden kansallisen sähköisen tunnistamisen järjestelmän ilmoittamisen eli notifioimisen komissiolle. Ilmoitettua

sähköisen tunnistamisen järjestelmää on mahdollista käyttää muiden jäsenvaltioiden julkishallinnossa asioimiseen. eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa komission täytäntöönpanoasetuksissa on määritelty tunnistamisen järjestelmille kolme varmuustasoa: matala, korotettu ja korkea. Jäsenvaltioiden tulee vastavuoroisesti hyväksyä niiden julkishallinnossa asioimiseen sellaiset toisen jäsenvaltion ilmoittamat tunnistamisen järjestelmät, jotka vastaavat varmuustasoltaan kansallisesti jäsenvaltiossa käytettäviä tunnistamisen järjestelmiä.

Kansallisesti käytettävistä vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineistä säädetään laissa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009, jäljempänä *tunnistuslaki*). Lain tarkoituksena on sääntelyn avulla pyrkiä edistämään vahvan sähköisen tunnistamisen markkinaehtoista kehittymistä Suomessa. Lisäksi lain keskeisenä tavoitteena on edistää sähköisen asiointin ja palvelujen käytön turvallisuutta lisäämällä vahvan sähköisen tunnistamisen käyttöä. Tunnistuslaki sisältää vahvan sähköisen tunnistamisen määritelmän sekä sähköisiä tunnistusvälineitä koskevat tarkemmat vaatimukset. Tunnistusvälineiltä vaaditaan vähintään samaa luotettavuutta ja tietoturvaa kuin eIDAS-asetus vaatii rajat ylittäviltä sähköisen tunnistamisen järjestelmiltä korotetulla varmuustasolla.

Tunnistuslaissa säädetään lisäksi tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostosta. Tunnistuspalvelun tarjoajien tulee ennen toimintansa aloittamista tehdä kirjallinen ilmoitus Liikenne- ja viestintävirastolle, ja ilmoituksen tehneet tunnistuspalvelun tarjoajat muodostavat suoraan lain nojalla tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkoston. Tunnistuspalvelun tarjoajia on kahdenlaisia: tunnistusvälineiden tarjoajat ja tunnistusvälityspalvelun tarjoajat. Tunnistusvälineen tarjoajilla tarkoitetaan niitä toimijoita, jotka tarjoavat vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineitä käyttäjille eli luonnollisille tai oikeushenkilöille. Tunnistusvälityspalvelun tarjoajilla tarkoitetaan puolestaan niitä tahoja, jotka välittävät tunnistustapahtumia asiointipalveluille. Tunnistusvälityspalvelun tarjoajat tekevät sopimuksia tunnistusvälineiden tarjoajien kanssa siitä, että ne voivat välittää tunnistusvälineillä tehtäviä tunnistustapahtumia asiointipalveluille. Sama palveluntarjoaja voi halutessaan toimia sekä tunnistusvälineen että -välityspalvelun tarjoajana. Tunnistuslaissa säädetään tunnistuspalvelun tarjoajien velvollisuuksista, jotka liittyvät tunnistuspalvelun tarjoajien toimintaan luottamusverkostossa, kuten toimijoiden välisistä keskeisistä tarjonta- ja yhteistyövelvollisuuksista, tunnistustapahtumista perittävistä enimmäishinnoista sekä velvollisuudesta arvioida tarjottavan tunnistusvälineen vaatimustenmukaisuus. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo tunnustuslain vaatimusten noudattamista.

Vahvan sähköisen tunnistamisen avulla kuluttajat voivat turvallisesti vahvistaa henkilöllisyytensä erilaisissa sähköisissä palveluissa ja lisäksi sähköisten asiointipalveluiden tarjoajat voivat tunnistaa asiakkansa. Luottamusverkosto muodostaa käytännössä vahvan sähköisen tunnistamisen markkinat sähköisille asiointipalveluille, kuten verkkokaupoille ja julkishallinnon sähköisille palveluille. Sen sijaan, että sähköinen asiointipalvelu tekisi sopimuksen kunkin tunnistuspalvelun tarjoajan kanssa, ne voivat hankkia vahvaa sähköistä tunnistamista asiointipalveluunsa keskitetysti luottamusverkostosta. Tällä hetkellä merkittävä yksittäinen tunnistuspalvelujen ostaja on Digi- ja väestötietovirasto, joka välittää keskitetysti tunnistuspalveluja julkiselle hallinnolle Suomi.fi-tunnistuspalvelun kautta. Julkisen sektorin toimijat ovat usein lainsäädännöllä velvoitettuja käyttämään vahvaa sähköistä tunnistamista sähköisissä asiointipalveluissaan, joissa käsitellään henkilötietoja tai muutoin salassa pidettävää tietoa.

Suomessa nykyisin käytettäviä vahvoja sähköisiä tunnistusvälineitä ovat pankkien tarjoamat pankkitunnukset, teleyritysten mobiilivarmenne ja Megical Oy:n Hightrust.id. Lisäksi vahvoja sähköisiä tunnistusvälineitä ovat poliisin myöntämällä henkilökortilla oleva Digi- ja

väestötietoviraston myöntämä kansalaisvarmenne sekä Digi- ja väestötietoviraston myöntämät organisaatiokorteilla olevat organisaatiovarmenteet. Suomi käynnisti prosessin kansalaisvarmenteen ilmoittamiseksi eIDAS-asetuksen mukaisesti rajat ylittävään sähköiseen tunnistamiseen joulukuussa 2023. Kansalaisvarmenteen vertaisarviointi on päättynyt ja arvioinnin tuloksena se on hyväksytty rajat ylittävään sähköiseen tunnistamiseen varmuustasolla korkea. Virallinen notifiointi on tehty ja siitä on ilmoitettu EU:n virallisessa lehdessä 25.4.2025. Muita kansallisia tunnistusvälineitä ei ole ilmoitettu rajat ylittävään sähköiseen tunnistamiseen.

Vaikka tunnistuslaki mahdollistaa tunnistusvälineiden tarjoamisen sekä luonnollisille henkilöille, että oikeushenkilöille, niin Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämään tunnistuspalvelun tarjoajien rekisteriin ei ole kirjattu yhtäkään tunnistuspalvelun tarjoajaa, joka tarjoaisi oikeushenkilöille vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälinettä. Lähin yleistynyt vastine oikeushenkilön vahvalle sähköiselle tunnistamiselle lienevät palvelinvarmenteet, joita on käytetty yhteydenmuodostuksessa WWW- ja VPN-palvelimilla vuosikymmeniä. Avatessaan yhteyden palvelimeen WWW-selain varmistaa, että palvelimella on käytössä kyseiselle DNS-nimelle (esim. [www.vero.fi](http://www.vero.fi)) annettu voimassa oleva varmenne. Palvelinvarmenteen myöntäessään varmentaja tarkistaa ainakin varmenteen hakijan oikeuden DNS-nimeen (domain validated certificate), ja toimintakäytäntönsä puitteissa mahdollisesti myös tietoja DNS-nimen omistavasta (oikeus)henkilöstä.

Oikeushenkilöiden vahvan sähköisen tunnistamisen sijaan on yleistynyt käytäntö, jossa sähköinen palvelu tunnistaa yrityksen puolesta kirjautuvan luonnollisen henkilön tämän omalla henkilökohtaisella tunnistusvälineellä ja sen jälkeen varmistaa erikseen hänen oikeutensa asioida yrityksen puolesta. Tähän liittyy Digi- ja väestötietoviraston tuottama Suomi.fi-valtuuspalvelu. Suomi.fi-valtuuksia voivat hyödyntää sekä julkiset että yksityiset organisaatiot. Suomi.fi-valtuuksia hyödyntävien asiointipalvelujen on lähtökohtaisesti tunnistettava käyttäjät vahvan sähköisen tunnistamisen avulla. Asiointipalvelu (esim. OmaVero) tarkastaa rajapinnan kautta suomi.fi-valtuuksilta, onko luonnollisella henkilöllä oikeus asioida yrityksen puolesta.

### 3.1.2 Luottamuspalvelujen nykytila

eIDAS-asetuksessa säädetään lisäksi sähköisistä luottamuspalveluista. Luottamuspalveluilla mahdollistetaan luottamusta sähköisiin asiakirjoihin ja prosesseihin. Ne eivät aina välttämättä ole käyttäjälle näkyviä, vaan ne voivat olla piilossa palvelujen rakenteissa. Niiden avulla voidaan esimerkiksi varmistua siitä, että tietty sähköinen toimenpide on tehty tiettyinä aikoina, tai että sähköisen palvelun tarjoaja on se, kuka se väittää olevansa. Sähköisiä luottamuspalveluja ovat esimerkiksi sähköinen allekirjoitus sekä sähköinen leima ja erilaiset varmenteet.

Luottamuspalvelun tarjoaja ja sen tarjoama luottamuspalvelu voi eIDAS-asetuksen mukaan olla joko hyväksytty tai ei-hyväksytty. Asetus asettaa erityisesti hyväksytyille luottamuspalvelun tarjoajille ja hyväksytyille luottamuspalveluille vaatimuksia, joiden tarkoitus on lisätä niiden luotettavuutta. Hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan on esimerkiksi ilmoitettava kansalliselle valvontaelimelle aikeestaan aloittaa hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoaminen sekä määrääjain hankittava vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tekemä arvio siitä, täyttääkö sen tarjoama palvelu eIDAS-asetuksen vaatimukset. eIDAS-asetus edellyttää lisäksi, että hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajia ja niiden tarjoamia palveluja valvotaan kansallisten valvontaviranomaisten toimesta ennakoon ennen palvelujen tarjoamisen aloittamista sekä jälkikäteen toteutettavin toimenpitein. Lisäksi kansalliset valvontaviranomaiset vahvistavat ja julkaisevat asetuksen vaatimusten mukaisesti tarjotut hyväksytyt luottamuspalvelut luettelossa.



Suomessa tällä hetkellä ainoa hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja on Digi- ja väestötietovirasto. Sen tarjoamia hyväksytyjä luottamuspalveluja ovat sähköisten allekirjoitusten hyväksytyt varmenteet sekä verkkosivustojen todentamisen hyväksytyt varmenteet eli nk. palveluvarmenteet. Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista säädetään laissa väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista (661/2009, jäljempänä *VTJ-laki*). VTJ-lain 6 luvussa säädetään Digi- ja väestötietoviraston varmennetusta sähköisestä asioinnista ja lukuun sisältyvässä 61 §:ssä säädetään varmennetun sähköisen asiainnin palveluista. Pykälän 1 momentin mukaan Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tuottaa, tarjota ja hallinnoida varmennetussa sähköisessä asiainnissa käytettäväksi tarkoitettu kansalaisvarmenne sekä sen käyttöön välittömästi liittyvät varmennehakemisto- ja sulkulistapalvelut.

Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämää varmennetta, joka sisältyy henkilökorttilaissa (663/2016) tarkoitettuun henkilökorttiin tai muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan, ja jota käytetään henkilön todentamista, sähköisen allekirjoituksen tekemistä sekä asiakirjojen ja viestien salausta varten. Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan myös muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan sisältyvää Digi- ja väestötietoviraston myöntämää varmennetta, jota käytetään edellä mainittuun tarkoitukseen ja joka täyttää eIDAS-asetuksen vaatimukset. Käytännössä kansalaisvarmennetta voidaan siis käyttää useaan tarkoitukseen eli vahvaan sähköiseen tunnistamiseen, kuten edellä jaksossa 3.1.1 on kuvattu tai hyväksyttynä luottamuspalveluna sähköiseen allekirjoittamiseen tai asiakirjojen ja viestien salaamiseen.

Ei-hyväksytyille luottamuspalvelujen tarjoajille ei ole asetettu vastaavia velvollisuuksia kuin hyväksytyille luottamuspalvelujen tarjoajille. Niillä ei ole vastaavaa ilmoitusvelvollisuutta liittyen palvelujen tarjoamisen aloittamiseen eikä niiden tarjoamilta luottamuspalveluilta edellytetä vaatimustenmukaisuuden arviointia. Ei-hyväksytyistä luottamuspalvelun tarjoajista ei myöskään pidetä vastaavalla tavalla luotettua luetteloa. Lisäksi niihin voidaan kohdistaa vain jälkikäteisiä valvontatoimenpiteitä. Näistä syistä johtuen ei-hyväksytyistä luottamuspalvelujen tarjoajista ja niiden tarjoamista palveluista on ollut melko rajallisesti tietoa. Luottamuspalvelun tarjoajat kuuluvat kuitenkin kyberturvallisuuslain (124/2025) soveltamisalaan riippumatta siitä, ovatko ne hyväksytyjä vai ei-hyväksytyjä luottamuspalvelun tarjoajia. Kyberturvallisuuslain 41 §:n mukaan valvova viranomainen ylläpitää valvontatoimialansa osalta toimijaluetteloa. Toimijaluettelo perustuu toimijoiden tekemiin ilmoituksiin toiminnastaan. Myös ei-hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien on tehtävä ilmoitus toiminnastaan ja ilmoitus tehdään niiden tapauksessa Liikenne- ja viestintävirastolle. Tähän mennessä ilmoituksen tehneitä luottamuspalvelun tarjoajia on 17, mutta esityksen valmistelussa on arvioitu, että kansallisia ei-hyväksytyjä luottamuspalvelun tarjoajia on kuitenkin huomattavasti enemmän, arviolta yhteensä noin 50 kappaletta.

Tehtyjen ilmoitusten ja asiantuntijoiden esittämien arvioiden pohjalta voidaan todeta, että Suomessa on tarjolla useita erilaisia luottamuspalveluja. Tarjolla on esimerkiksi useita sähköisen allekirjoituksen sekä sähköisen leiman luottamuspalveluja ja mahdollisesti myös sähköisiä rekisteröityjä jakelupalveluja sekä sähköisiä arkistointipalveluja. Luottamuspalvelun tarjoajien koko vaihtelee suurista toimijoista keskikokoisiin ja pieniin toimijoihin. On mahdollista, että kaikki toimijat eivät itse tunnista, että niiden tarjoamassa palvelussa on kyse luottamuspalvelun tarjoamisesta.

Luottamuspalvelujen kansallisesta valvontaviranomaisesta, palvelujen vaatimustenmukaisuuden arvioinnista sekä eräistä muista luottamuspalveluihin liittyvistä seikoista säädetään tunnistuslaissa. Lain mukaan kansallinen valvontaviranomainen on Liikenne- ja viestintävirasto. Tunnistuslain luottamuspalveluja koskevassa sääntelyssä on kyse

alkuperäistä eIDAS-asetusta täydentävästä kansallisesta sääntelystä, joka on ollut tarpeen asetuksen velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Alkuperäisen eIDAS-asetuksen täytäntöönpanoa on kuvattu tarkemmin jaksossa 3.1.4.

### 3.1.3 Lompakkoratkaisujen nykytila

Kuten edellä jaksossa 2.2.1 on kuvattu, muutetussa eIDAS-asetuksessa säädetään eurooppalaisesta digitaalisen identiteetin lompakosta, jossa yhdistyvät sähköinen tunnistaminen sekä luottamuspalvelut. Lompakolla olisi mahdollista tunnistautua laajasti sähköisiin asiointipalveluihin vastaavalla tavalla, kuin nykyisillä vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineillä. Lisäksi lompakolla olisi mahdollista tehdä hyväksytyjä sähköisiä allekirjoituksia. Lompakolla olisi myös mahdollista käyttää muutetun eIDAS-asetuksen mukaisia uusia luottamuspalveluja, sähköisiä attribuuttitodistuksia. Sähköiset attribuuttitodistukset voivat sisältää hyvin laajasti erilaisia käyttäjää koskevia tietoja, kuten esimerkiksi tiedon voimassa olevasta ajo-oikeudesta, metsästysluvasta taikka kuntosalijäsenyydestä.

Suomessa ei ole kansallista lainsäädäntöä eIDAS-asetuksen lompakoita vastaaville lompakkoratkaisuille. Tunnistuslaissa säädetään jaksoissa 3.1.1 ja 3.1.2 kuvatuilla tavoilla vahvasta sähköisestä tunnistamisesta sekä luottamuspalveluista. Lompakoissa on kuitenkin kyse laajemmasta kokonaisuudesta, eikä lompakkoa voida pelkistää vain vahvaksi sähköiseksi tunnistusvälineeksi tai luottamuspalveluksi. Nykyinen Liikenne- ja viestintäviraston sähköisen tunnistuspalvelun arviointiohje (O211) käyttää termiä lompakko sellaisista sähköisistä tunnistusvälineistä, jotka voivat sisältää sähköisen tunnistamisen ohella myös muita lompakoille ominaisia kyvykkyyksiä, kuten sähköisen allekirjoittamisen tai todisteiden käsittelyn. Nämä eivät kuitenkaan ole muutetun eIDAS-asetuksen mukaisia eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakoita eikä lompakoille siis ole omaa kansallista lainsäädäntöä. Muutetun eIDAS-asetuksen mukaisissa lompakoissa on siten kyse kansallisen lainsäädännön näkökulmasta uudeltaisesta kokonaisuudesta.

eIDAS-asetuksen mukaisten lompakoiden kanssa samankaltaisille peruseriaatteille rakentuvia lompakkoratkaisuja on kuitenkin tarjolla. Yleensä niille on yhteistä erilaisten digitaalisten todisteiden ja tietojen hallinnointi ja jakaminen. Ne eivät kuitenkaan tällä hetkellä yleensä mahdollista vahvaa sähköistä tunnistamista tai sähköistä allekirjoittamista. Kyse on kuitenkin kehittymässä olevasta toiminnasta ja on mahdollista, että eIDAS-asetuksen mukaisten lompakoiden rinnalle voi jatkossakin syntyä muunlaisia lompakkoratkaisuja. Todennäköisesti niitä ei kuitenkaan voisi käyttää eIDAS-asetuksen mukaisia lompakoita vastaavalla tavalla rajat ylittävässä sähköisessä asiointissa, mutta toisaalta ne eivät olisi sidottuja eIDAS-asetuksen mukaisiin vaatimuksiin. On siis mahdollista, että muunlaiset lompakkoratkaisut poikkeavat merkittävästi eIDAS-asetuksen mukaisista lompakoista ominaisuuksiltaan ja käyttötavoiltaan.

### 3.1.4 Alkuperäisen eIDAS-asetuksen täytäntöönpano

eIDAS-asetuksen soveltamiseksi ja velvoitteiden toteuttamiseksi tarvittava kansallinen täydentävä lainsäädäntö on nykyisin sisällytetty tunnustuslakiin. Tunnustuslain 1 §:n 2 momentin mukaan laissa säädetään eIDAS-asetuksen säännösten noudattamisen valvonnasta ja annetaan mainittua asetusta täydentäviä säännöksiä. Laissa säädetään lisäksi tunnistus- ja luottamuspalvelujen vaatimustenmukaisuuden arvioinnista. Alkuperäisen eIDAS-asetuksen edellyttämät kansalliset lainsäädännön muutokset tulivat voimaan 1. heinäkuuta 2016.

Vahvan sähköisen tunnistamisen osalta muutokset keskittyivät erityisesti kansallisten vahvojen sähköisten tunnistamisvälineiden vaatimusten yhdenmukaistamiseen eIDAS-asetuksen

vaatimusten kanssa. Tämä oli kansallinen lainsäädännöllinen valinta, sillä eIDAS-asetus koskee vain rajat ylittävää sähköistä tunnistamista ja se ei edellytä, että vain kansallisissa palveluissa käytettävät tunnistusvälineet täyttäisivät asetuksen vaatimukset. Muutosten johdosta Suomessa tarjottavia vahvan sähköisen tunnistamisen järjestelmiä koskevat vähintään samat luotettavuuteen ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset kuin eIDAS-asetus täytäntöönpanoasetuksineen vaatii rajat ylittäviltä sähköisen tunnistamisen järjestelmiltä korotetulla varmuustasolla. Vaatimusten yhdenmukaistamisen tavoitteena oli helpottaa Suomessa vahvan sähköisen tunnistamisen toimijoita hakemaan omalle tunnistusvälineellensä ns. rajat ylittävän tunnistusvälineen asemaa (HE 74/2016 vp, s.12). Uutena vaatimuksena Suomessa toimiville tunnistuspalvelun tarjoajille säädettiin lisäksi eIDAS-asetuksen säännöksiä vastaava tunnistuspalvelujen vaatimustenmukaisuuden arviointivelvollisuus.

Vahvaan sähköiseen tunnistamiseen liittyen Liikenne- ja viestintävirastolle (silloin Viestintävirasto) annettiin uusia tehtäviä liittyen eIDAS-asetuksessa säädettyyn jäsenvaltioiden väliseen sähköisen tunnistamisen yhteentoimivuusjärjestelmään. Liikenne- ja viestintäviraston tulee mm. osallistua EU:n jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön ja ilmoittaa sähköisen tunnistamisen järjestelmiä EU:n komissiolle eIDAS-asetuksen mukaisesti. Digi- ja väestötietoviraston (silloin Väestötietokeskus) tehtäväksi annettiin rakentaa Suomeen ja ylläpitää ns. kansallinen solmupiste, joka muodostaa rajapinnan muiden jäsenvaltioiden tunnistusvälineille, kun niitä käytetään suomalaisissa sähköisissä asiointipalveluissa.

Luottamuspalvelujen osalta tunnistuslaki sisälsi aiemmin säännökset sähköisistä allekirjoituksista, jotka perustuivat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin sähköisiä allekirjoituksia koskevista yhteisön puitteista 1999/93/EY. Alkuperäinen eIDAS-asetus kumosi kyseisen direktiivin, jolloin tunnistuslakia muutettiin tältä osin. Luottamuspalvelujen osalta säädettiin lisäksi, että Liikenne- ja viestintävirasto valvoisi sitä, että kansalliset luottamuspalvelun tarjoajat noudattavat eIDAS-asetuksen säännöksiä. Lisäksi säädettiin viraston tehtäväksi ylläpitää ja julkaista luetteloita Suomessa hyväksytyistä luottamuspalveluiden tarjoajista ja niiden tarjoamista hyväksytyistä luottamuspalveluista. Lisäksi säädettiin täydentäviä säännöksiä luottamuspalveluiden tarjoajien vaatimustenmukaisuuden arvioinnista, jotka sisältyvät lain 4 lukuun, sekä varmenteen peruuttamisesta (39 §), vastuusta allekirjoituksen tai sähköisen leiman oikeudettomasta käytöstä (40 §) sekä luottamuspalvelun tarjoajan vastuusta (41 §). Vastaavia vastuusäännöksiä ei sisältynyt eIDAS-asetukseen.

### 3.1.5 Arviointi

Muutetun eIDAS-asetuksen johdosta ei ole tarpeen tehdä muutoksia kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen vaatimuksiin. Muutettunakin eIDAS-asetus koskee sähköisen tunnistamisen osalta vain sähköisen tunnistamisen järjestelmien vastavuoroista tunnistamista rajat ylittävässä asiointissa. Näihin asioihin liittyvä kansallinen täydentävä lainsäädäntö on annettu jo alkuperäisen eIDAS-asetuksen täytäntöönpanon yhteydessä. Muutettu eIDAS-asetus ei vaikuttanut sähköisen tunnistamisen järjestelmien vaatimuksiin eri varmuustasoilla ja niistä säädetään edelleen teknisten vähimmäiseritelmien ja -menettelyjen vahvistamisesta sähköisen tunnistamisen menetelmien varmuustasoja varten sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/1502 (jäljempänä *sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetus*). Kansallisia vahvan sähköisen tunnistamisen vaatimuksia ei siten ole tästäkään näkökulmasta tarpeen arvioida uudelleen.

Muutetun eIDAS-asetuksen eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa koskevan sääntelyn ei arvioida aiheuttavan juurikaan muutoksia kansalliseen vahvan sähköisen tunnistamisen sääntelyyn. Lompakon ja sen tarjoamisen vaatimukset on säännelty tyhjentävästi muutetussa eIDAS-asetuksessa eikä kansallisia lisävaatimuksia ole mahdollista asettaa. Siten eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot ja niiden tarjoajat jäisivät kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen sääntelyn ulkopuolelle ja kansallinen sääntely (ml. luottamusverkostoa koskeva sääntely) säilyisi ennallaan. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot muodostaisivat kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen luottamusverkostolle rinnakkaisen järjestelmän, jonka vaatimukset tulevat muutetusta eIDAS-asetuksesta ja sen nojalla annetuista komission täytäntöönpanoasetuksista.

Muutetun eIDAS-asetuksen 5 f artikla edellyttää sekä julkisen sektorin että yksityisen sektorin sähköisiä asiointipalveluja hyväksymään eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla tapahtuva tunnistaminen tietyissä tilanteissa (kts. tarkemmin jakso 2.2.1). Perusteltua olisi, että sähköiset asiointipalvelut voivat hyödyntää jo olemassa olevia kansallisia vahvan sähköisen tunnistamisen rajapintoja uusien rajapintojen kehittämisen sijaan. Koska eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot jäisivät kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen luottamusverkoston ulkopuolelle, tulisi nykyisten tunnistusvälityspalvelun tarjoajien mahdollisuudesta välittää lompakkoon perustuvaa tunnistamista säätää erikseen. Vastaavasti tulisi säätää, että Digi- ja väestötietoviraston tuottamassa Suomi.fi-tunnistuspalvelussa eli luonnollisen henkilön tunnistuspalvelussa (myöhemmin myös *Suomi.fi-tunnistus*), jolla välitetään vahvaa sähköistä tunnistamista julkisen sektorin sähköisiin asiointipalveluihin, voidaan välittää myös lompakkoon perustuvaa tunnistamista. Joka tapauksessa sähköisillä asiointipalveluilla olisi aina mahdollisuus rakentaa suora rajapinta lompakkoon perustuvan tunnistamisen hyödyntämiseksi, vaikka nykyisten vahvan sähköisen tunnistamisen rajapintojen käyttö olisikin mahdollista.

Luottamuspalvelujen osalta ei ole tarpeen tehdä juurikaan muutoksia olemassa olevaan eIDAS-asetusta täydentävään kansalliseen lainsäädäntöön. Jo alkuperäisessä eIDAS-asetuksessa säänneltyjen luottamuspalvelujen vaatimuksia ei muutettu ja siten niitä koskeva kansallinen täydentävä sääntely on edelleen tarpeen. Luottamuspalvelujen ja niiden tarjoajien osalta Liikenne- ja viestintävirasto toimii jo valvovana viranomaisena. Muutetun eIDAS-asetuksen luottamuspalvelujen ja niiden tarjoajien valvontaa koskeva sääntely vastaa sisällöltään pitkälti alkuperäistä valvontaa koskevaa sääntelyä. Siten luottamuspalvelujen ja niiden tarjoajien valvontaa koskevaa kansallista sääntelyä ei ole tarpeen muuttaa.

Muutetun eIDAS-asetuksen johdosta on kuitenkin tarpeen antaa kokonaan uutta täydentävää kansallista sääntelyä tietyiltä osin. Luottamuspalvelun tarjoajille ei ole aiemmin ollut mahdollista määrätä asetuksen vaatimusten rikkomisesta seuraamusmaksuja ja näistä tulisi jatkossa säätää kansallisessa lainsäädännössä. Lisäksi kansallisesti olisi tarpeen säätää siitä, mikä taho toteuttaa eIDAS-asetuksen 45 e artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä, joiden avulla sähköisten attribuuttitodistusten hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat voivat tarkistaa tiettyjä tietoja suoraan julkisen sektorin ylläpitämästä rekisteristä eli virallisesta lähteestä. Toimenpiteitä tulisi toteuttaa sellaisten tietojen osalta, jotka on lueteltu asetuksen liitteessä VI ja niitä ovat esimerkiksi ikä, osoite, kansallisuus ja tutkinto sekä julkiset luvat.

Muutetun eIDAS-asetuksen mukaisissa eurooppalaisissa digitaalisen identiteetin lompakoissa on kyse kansallisen lainsäädännön näkökulmasta uudenlaisesta kokonaisuudesta, eikä lompakoita ole kansallisesti aiemmin säännelty. Lompakon ja siihen liittyvien järjestelmien ja palvelujen toteuttamiseen liittyy useita jäsenvaltioiden velvollisuuksia. Kansallisesti olisi tarpeen säätää tarkentavasti, mikä taho vastaa kunkin asetuksessa säädetyn velvollisuuden toteuttamisesta Suomessa. Kansallisesti olisi säätää esimerkiksi eurooppalaisen

digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajasta ja siitä, miten varmistetaan muutetun eIDAS-asetuksen mukainen velvollisuus tarjota lompakko Suomessa. Lisäksi olisi tarpeen säätää henkilön tunnistetietojen myöntäjästä, lompakon luottavien osapuolten rekisterinpitäjästä sekä lompakon kehiksen valvovasta viranomaisesta ja sen toimivaltuuksista. Lisäksi muutettu eIDAS-asetus sisältää edellä kuvatulla tavalla kansallista liikkumavaraa lompakon lähdekoodin avoimuuteen sekä sähköisen allekirjoituksen maksullisuuteen liittyen. Liikkumavaran käyttämisestä tulisi antaa kansallista täydentävää sääntelyä. Muutettu eIDAS-asetus edellyttää lisäksi henkilöllisyyden linkittämisen toteuttamista. Kyse on uudenlaisesta palvelusta, jollaista ei ole aiemmin toteutettu Suomessa. Kansallisessa lainsäädännössä olisi tarpeen tarkentaa mikä taho vastaa velvollisuuden toteuttamisesta Suomessa sekä toteuttaa mahdolliset muut henkilöllisyyden linkittämistä koskevan sääntelyn edellyttämät muutokset.

Alkuperäistä eIDAS-asetusta täydentävä sääntely on edellä kuvatulla tavalla sisällytetty tunnistuslakiin. Esityksen valmistelussa on kuitenkin arvioitu, että lain soveltajan näkökulmasta olisi selkeintä, että kansalliset vahvan sähköisen tunnistamisen vaatimukset ja eIDAS-asetukseen liittyvä täydentävä sääntely olisivat jatkossa omissa laeissaan. Asiaa on arvioitu tarkemmin jaksossa 5.1.2. Jatkossa palvelujen tarjoajat ja muut lain soveltajat voisivat helposti valita sovellettavan lain sen perusteella, onko tarkoitus toimia vain kansallisella tasolla tunnistuspalvelujen tarjoajana vai tarjota palveluja laajemmin EU:n jäsenvaltioiden alueella.

### **3.2 Digitaalinen henkilöllisyystodistus**

Kansalaisilla ja muilla Suomessa asioivilla henkilöillä on tarve todistaa henkilöllisyytensä erilaisissa tilanteissa perinteisillä asiakirjoilla, kuten passilla tai henkilökortilla. Henkilön tunnistaminen voi perustua käytännön tarpeeseen tai vakiintuneeseen toimintatapaan, mutta sitä voidaan edellyttää myös lainsäädännön tai sopimusten perusteella. Esimerkiksi kuluttajansuojalaissa (38/1978) säädetään velvollisuudesta todentaa henkilöllisyys huolellisesti kuluttajaluottosopimuksissa.

Voimassa olevaan lainsäädäntöön ei kuitenkaan sisälly yleistä sääntelyä siitä, millä asiakirjoilla henkilötiedot voidaan osoittaa tai mitkä asiakirjat on tietojen osoittamiseksi hyväksyttävä, eikä lainsäädäntöön sisälly virallisen henkilöllisyystodistuksen käsitettä. Käytännöt perustuvat toisaalta passin ja henkilökortin kaltaisten viranomaisen myöntämien asiakirjojen sääntelyyn ja toisaalta viranomais- tai toimialakohtaiseen tunnistamissääntelyyn, erityisesti kasvokkain tapahtuvassa asioinnissa.

Suomen passi ja henkilökortti ovat poliisin myöntämiä asiakirjoja, joita käytetään yleisesti henkilötietojen osoittamiseen. Ne ovat myös tietyin henkilökortteja koskevin poikkeuksin matkustusasiakirjoja. Passilaissa (671/2006) ja henkilökorttilaissa säädetään muun muassa asiakirjojen myöntämisen edellytyksistä ja henkilön tunnistamisesta hakemuksen yhteydessä. Passilain 3 §:n mukaan passi on ensisijaisesti matkustusasiakirja ja passi myönnetään hakemuksesta Suomen kansalaiselle matkustusosoikeuden osoittamiseksi. Henkilökorttilain 1 §:n mukaan henkilökortti myönnetään henkilöllisyyden osoitukseksi, mutta kumpikaan laki ei velvoita viranomaisia tai muita toimijoita hyväksymään asiakirjoja tunnistamistarkoituksessa.

Sekä passia että henkilökorttia voidaan hakea sähköisesti, mutta hakijan on saavuttava henkilökohtaisesti viranomaisen luokse tunnistamista ja asiakirjan täydentämistä varten. Poikkeuksena on tilanne, jossa hakijalle on viimeisen kuuden vuoden aikana myönnetty passi tai henkilökortti, minkä yhteydessä hän on asioinut henkilökohtaisesti viranomaisen luona ja antanut tarvittavat biometriset tunnisteen. Alaikäiselle asiakirjat voidaan myöntää huoltajien suostumuksella, ja erityistapauksissa myös ilman sitä.

Sekä henkilökorttiin että passiin merkitään henkilön perustiedot kuten nimi, sukupuoli, syntymäaika, henkilötunnus, kansalaisuus, myöntämispäivä ja voimassaoloaika. Molemmissa asiakirjoissa on myös haltijan kasvokuva ja nimikirjoitus. Passiin voidaan lisätä tieto syntymäkotikunnasta tai merkintä ”ulkomaat”, kun kotikuntaa ei voida luotettavasti selvittää.

Molemmissa asiakirjoissa on tekninen osa (siru), johon tallennetaan biometrisiä tietoja, kuten kasvokuva ja sormenjäljet. Alaikäisen ja väliaikaisen henkilökortin sirussa ei ole teknistä osaa. Biometriset tiedot ovat pysyviä ja yksilöllisiä, ja niiden käsittelyssä korostuu tietoturva. Euroopan unionin neuvoston asetuksessa (EU) 2025/1208 unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä määritellään vaatimukset sirun sisällölle ja tietoturvalle. Kortinhaltijalla on oikeus tarkastaa ja pyytää korjauksia tekniseen osaan tallennettuihin tietoihin. Tietojen suojaamisesta vastaa Suomessa Digi- ja väestötietovirasto sekä ulkoministeriö (diplomaatti- ja virkapassien osalta). Sirun tiedot suojataan tehokkaasti luvattomalta käytöltä ja väärinkäytöksiltä EU-säätelyn mukaisesti.

Tällä hetkellä henkilötietojen osoittaminen käyntiasioinnissa perustuu pääosin fyysisten asiakirjojen esittämiseen. Asiointitilanteet ovat kuitenkin kehittyneet, ja myös fyysisessä asioinnissa olisi teknisesti mahdollista hyödyntää uusia ratkaisuja, kuten viranomaisen myöntämiä digitaalisia henkilöllisyystodistuksia, joiden avulla henkilöllisyys voidaan osoittaa luotettavasti esimerkiksi mobiililaitteella, ilman perinteistä asiakirjaa. Voimassa oleva lainsäädäntö ei mahdollista viranomaisen myöntämiä digitaalisia henkilöllisyystodistuksia.

### **3.3 Kansalliset vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistävät muutostarpeet**

#### **3.3.1 Tunnistusvälineiden luotettavuus**

Vahvan sähköisen tunnistamisen palvelut ovat tietoyhteiskunnan peruspalveluja, joiden luotettavuus on kriittistä yhteiskunnan toimivuuden kannalta. Näiden palvelujen avulla kansalaiset osoittavat turvallisesti oman henkilöllisyytensä, kun he käyttävät sähköisiä palveluja. Lisäksi sähköiset asiointipalvelut voivat niiden avulla tunnistaa asiakkaansa luotettavasti.

Verkossa tapahtuvan asioinnin lisääntyessä myös vahvoihin sähköisiin tunnistusvälineisiin liittyvät väärinkäytösriskit ovat kasvaneet. Tunnistusväline voi esimerkiksi päätyä väärän henkilön haltuun mahdollistaen identiteettivarkauden ja toisen henkilön nimissä asioinnin sähköisissä palveluissa. Lisäksi on huomattava, että aina kun kansalaisen vahva sähköinen tunnistusväline vaarantuu, on riski uusien luvattomien tunnistusvälineiden myöntämisestä. Vahvan sähköisen tunnistusvälineen avulla on mahdollista ottaa käyttöön uusia tunnistusvälineitä, ja tällä tavoin esimerkiksi rikolliset voivat jatkaa toisen henkilöllisyyden hyödyntämistä pitkäänkin. Verkossa liikkuu yhä enemmän myös huijauksia, joissa rikolliset pyrkivät kalastelemaan uhrien henkilötietoja esiintymällä esimerkiksi viranomaisina tai pankkeina. Poliisille tehtyjen ilmoitusten mukaan suomalaisten verkkohuijauksissa menetetty rahallinen arvo on noussut 70 % vuosien 2023 ja 2024 välillä.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pitänyt tärkeänä, että vahvan sähköisen tunnistusvälineen uusimiseen ja myöntämiseen liittyviä väärinkäytöksiä pyritään estämään kaikin käytössä olevin keinoin. Lisäksi liikenne- ja viestintävaliokunta on edellyttänyt, että väärinkäytösten mahdollisesti aiheuttamia lainsäädäntötarpeita seurataan ja tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin ryhdytään (LiVM 6/2021 vp).

### 3.3.2 Velvollisuus tarkastaa passin ja henkilökortin voimassaolo

Tunnistuslain 24 §:ssä on säädetty tunnistuspalvelun tarjoajan oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti poliisin tietojärjestelmässä oleva tieto ensitunnistamisessa käytettävän passin tai henkilökortin voimassaolosta. Mahdollisuus tarkastaa ensitunnistamisessa käytettävän passin tai henkilökortin voimassaolo poliisin tietojärjestelmästä on ollut käytössä jo vuodesta 2017 saakka, mutta tunnistusvälineiden tarjoajat ovat hyödyntäneet sitä vain harvoin.

Nykyisen lainsäädännön nojalla tunnistusvälineen tarjoajalla ei siis ole velvollisuutta tarkistaa passin tai henkilökortin voimassaoloa poliisin sähköisestä tietojärjestelmästä, vaan tarkistaminen perustuu tunnistusvälineen tarjoajan vapaaehtoisuuteen. Tämä mahdollistaa sen, että kolmannella henkilöllä on mahdollisuus saada haltuunsa anastetulla passilla tai henkilökortilla uhrin nimiin tunnistusväline. Tämä on mahdollista esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa tunnistusvälineen tarjoaja tunnistaa tunnistusvälineen hakijan etänä passin tai henkilökortin perusteella, esimerkiksi etälukemalla erillisen sovelluksen avulla asiakirjan koneluettavan rivin tiedot tai sirun.

### 3.3.3 Ensitunnistamisen ketjuttaminen ja sitä koskevien tietojen välittäminen

Ensitunnistamisesta eli luonnollisen henkilön tunnistamisesta vahvan sähköisen tunnistusvälineen hankkimisen yhteydessä säädetään tunnistuslain 17 §:ssä. Ensitunnistamisessa luonnollisen henkilön tunnistaminen tulee tehdä henkilökohtaisesti tai sähköisesti siten, että korotetulle tai korkealle varmuustasolle sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksella säädetty vaatimukset täyttyvät. Henkilöllisyyden varmentaminen voi perustua viranomaisen myöntämään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan tai tunnistuslaissa tarkoitettuun vahvaan sähköiseen tunnistusvälineeseen. Lisäksi henkilöllisyyden varmentaminen voi perustua julkisen tai yksityisen tahon aiemmin muuhun tarkoitukseen kuin vahvan sähköisen tunnistusvälineen myöntämiseen käyttämään menettelyyn, jonka Liikenne- ja viestintävirasto hyväksyy tunnistuslain 17 §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen tai vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen vahvistuksen perusteella.

Kun ensitunnistaminen perustuu jo olemassa olevaan vahvaan sähköiseen tunnistusvälineeseen, on kyse ensitunnistamisen ketjuttamisesta. Ensitunnistamisen ketjuttamisesta on kyse esimerkiksi silloin, kun voimassa olevilla verkkopankkitunnuksilla otetaan käyttöön mobiilivarmenne. Ensitunnistamisen ketjuttaminen helpottaa uusien tunnistusvälineiden hankintaa erityisesti kuluttajan näkökulmasta, kun uuden tunnistusvälineen voi hankkia kokonaan sähköisesti ilman fyysistä asiointia tunnistusvälineen tarjoajan toimipisteessä. Ensitunnistamisen ketjuttaminen helpottaa myös uusien tunnistusvälineiden tarjoamista. Samalla se kuitenkin mahdollistaa sen, että rikollinen toimija voi hankkia vaarantuneella tunnistusvälineellä kyseisen henkilön nimissä uusia tunnistusvälineitä.

Nykyinen lainsäädäntö ei velvoita tunnistusvälineiden tarjoajia välittämään ensitunnistamisen ketjuttamista koskevia tietoja. Siten tunnistusvälineen tarjoajalla, joka käyttää luonnollisen henkilön ensitunnistamisessa toisen tarjoajan myöntämää vahvaa sähköistä tunnistusvälinettä, ei ole nimenomista velvoitetta kertoa tunnistusta pyydettyä, että kyse on juuri tiedon käytöstä käyttäjän ensitunnistamiseen. Ensitunnistamisen ketjuttamista koskevaa tiedon välittämistä kuitenkin suositellaan Liikenne- ja viestintäviraston suosituksessa 213/2023 S, joka on laadittu yhteistyössä tunnistuspalvelun tarjoajien kanssa.

Oikeudellisesti velvoittavan ilmoitusvelvollisuuden puuttumisesta seuraa se, että tunnistusvälineen tarjoaja ei saa välttämättä tietoonsa, jos sen tarjoamaa vahvaa sähköistä

tunnistusvälinettä on käytetty ensitunnistuksen ketjuttamiseen. Eräiden häiriötilanteiden selvittämisen yhteydessä on havaittu, että puutteelliset tiedot ensitunnistamisen ketjuttamiseen liittyen myös hankaloittavat väärinkäytöstilanteiden selvittämistä. Jos vahva sähköinen tunnistusväline on esimerkiksi päätnyt toisen henkilön haltuun, voi jälkikäteen olla hankala selvittää, onko kyseisellä tunnistusvälineellä onnistuttu ottamaan käyttöön uusia sähköisiä tunnistusvälineitä, jos tietoa tunnistusvälineen käytöstä ensitunnistamiseen ei ole saatavilla.

Tieto ensitunnistamisen ketjuttamisesta on merkityksellinen myös tunnistuspalvelun käytöstä suoritettavan korvauksen laskuttamiseksi ja virhetilanteiden vastuunjakotilanteissa. Ensitunnistamisen enimmäishinnasta on aikaisemmin säädetty määräaikaisella lainmuutoksella, jonka voimassaolo päättyi 31.3.2023. Tämän jälkeen enimmäishinnasta ei ole enää säädetty, minkä johdosta tunnistusvälineen tarjoajan on mahdollista periä ensitunnistamisesta muuta tunnistustapahtuman välittämistä korkeampi korvaus. Tieto tunnistusvälineen käytöstä ensitunnistamiseen on siten tarpeen oikean korvauksen perimiseksi.

### 3.3.4 Tunnistusvälineen uudelleenaktivointi

Tunnistusvälineiden turvallisuusvaatimukset on tunnustuslaissa yhtenäistetty pitkälti eIDAS-asetuksen sääntelyn kanssa. Sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetus sisältää tunnistamisjärjestelmien eri varmuustasoille asetetut vaatimukset. Tunnustuslaki sisältää viittauksia sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetukseen, jolloin sen tietyt vaatimukset tulevat sovellettavaksi myös sellaisten palveluntarjoajien osalta, jotka eivät ole eIDAS-asetuksen soveltamisalassa.

Tunnustuslaki sisältää viittaussäännöksillä velvollisuuden täyttää sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen liitteen kohdan 2.2 Sähköisen tunnistamisen menetelmien hallinnan muut vaatimukset kuin sen alakohdan 2.2.3 mukaiset vaatimukset. Esimerkiksi tunnustuslain 22 §:n mukaan tunnistusvälineen uusimisessa tulee noudattaa sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen liitteen kohdassa 2.2.4 vähintään korotetulle varmuustasolle säädettyjä vaatimuksia.

Kohta 2.2.3 koskee voimassaolon keskeyttämistä, peruuttamista ja uudelleenaktivointia. Näistä erityisesti uudelleenaktivointia koskevien vaatimusten nimenomainen puuttuminen kansallisesta lainsäädännöstä on aiheuttanut epäselvyyttä. Uudelleenaktivoinniksi voidaan käytännössä katsoa esimerkiksi tilanteet, joissa asetetaan uusi PIN-koodi unohtuneen tilalle tai avataan lukkiutuneet tunnukset. Tunnistuspalvelun tarjoajilla on erilaisia keinoja lukkiutuneiden tunnusten avaamiseksi. Koska uudelleenaktivointia ei ole kansallisesti säännelty, ei siihen soveltu erityisiä turvallisuusvaatimuksia.

## 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

### 4.1 Keskeiset ehdotukset

#### 4.1.1 Muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpano

Esityksen pääasiallisena tarkoituksena on täytäntöönpanna muutettu eIDAS-asetus. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista (myöhemmin *eIDAS-laki*) ja ehdotetaan muutettavaksi tunnustuslakia. Kaikki eIDAS-asetusta koskeva kansallinen täydentävä sääntely sisältyisi jatkossa eIDAS-lakiin. Laki sisältäisi siten uutta sääntelyä, joka olisi tarpeen muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanemiseksi ja lisäksi lakiin siirrettäisiin tunnustuslaista jo olemassa olevaa sääntelyä, jolla on aiemmin täytäntöönpanettu alkuperäinen eIDAS-asetus. Lain soveltajan näkökulmasta



olisi selkeintä, että kansalliset vahvan sähköisen tunnistamisen vaatimukset ja eIDAS-asetukseen liittyvä täydentävä sääntely olisivat jatkossa omissa laeissaan. Jatkossa palvelujen tarjoajat ja muut lain soveltajat voisivat helposti valita sovellettavan lain sen perusteella, onko tarkoitus toimia vain kansallisella tasolla tunnistuspalvelujen tarjoajana vai laajemmin EU:n jäsenvaltioiden alueella.

Muutetun eIDAS-asetuksen keskeinen sisältö on yhteinen lainsäädäntö eurooppalaiselle digitaalisen identiteetin lompakolle. Lompakkoa ja sen ominaisuuksia on kuvattu tarkemmin jaksossa 2.2.1. Esityksessä ehdotetaan, että Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä olisi tarjota eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko Suomessa. Tämä ei kuitenkaan rajoittaisi yksityisen sektorin toimijoiden mahdollisuuksia tarjota lompakkoa Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman lompakon rinnalla. Lisäksi ehdotetaan, että Digi- ja väestötietovirasto myöntäisi lompakkoon henkilöllisyyden osoittamisen mahdollistavat luonnollisen henkilön tunnistetiedot väestötietojärjestelmään perustuen. Oikeushenkilöiden osalta puolestaan ehdotetaan, että Patentti- ja rekisterihallituksella olisi oikeus myöntää tunnistetiedot lompakoihin kaupparekisteriin perustuen. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että ulkomailta oleskelevat henkilöt voisivat ottaa luonnollisen henkilön tunnistetiedot käyttöön asioimalla Suomen edustustoissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että Digi- ja väestötietovirasto olisi sen tarjoaman lompakon ja sen tarjoamiseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn rekisterinpitäjä. Lompakon tarjoamiseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohhta, jonka mukaisessa tilanteessa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvollisuuden noudattamiseksi. Digi- ja väestötietoviraston asemaan rekisterinpitäjänä vaikuttaisi kuitenkin se, mitä muutetussa eIDAS-asetuksessa säädetään lompakon käyttäjän oikeudesta hallita lompakossa olevia tietoja. Lompakko perustuu niin kutsutulle tietojen itsehallittavuudelle. Käytännössä tietojen itsehallittavuudella tarkoitetaan sitä, että henkilö päättää itse omien henkilötietojensa käytöstä. Digi- ja väestötietoviraston asemaa rekisterinpitäjänä ja sen suhdetta lompakon tietojen itsehallittavuuteen on kuvattu tarkemmin 1. lakiehdotuksen säännöskohtaisissa perusteluissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lompakon itsenäisen käyttöönoton olevan mahdollista 13 vuotta täyttäneelle. Tätä nuoremmat henkilöt voisivat ottaa lompakon käyttöön huoltajan suostumuksella. Muutettu eIDAS-asetus ei edellytä sääntelyä vähimmäisiästä, vaan sääntely olisi tarpeen kansallisista syistä. Mikäli vähimmäisiästä ei säädettäisi, sovellettaisiin julkisen sektorin ja yksityisen sektorin tarjoaman lompakon itsenäiseen käyttöönottoon eri lainsäädäntöä ja siten myös ikärajat olisivat erilaiset. Ehdotettu 13 vuoden vähimmäisikä olisi yhdenmukainen tietosuojalain (1050/2018) 5 §:ssä säädetyn tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavan ikärajan kanssa. Ehdotetulla sääntelyllä ei ole tarkoitus muuttaa sitä, missä tilanteissa 13-vuotiaalla on oikeus asioida itsenäisesti, vaan sääntelyllä mahdollistettaisiin asiointi lompakon avulla niissä tilanteissa, joissa 13-vuotiaalla on siihen muun sääntelyn perusteella oikeus.

Esityksessä ehdotetaan sidosryhmien esittämien näkemysten mukaisesti, että kansallista liikkumavaraa käytetään liittyen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon lähdekoodin avoimuuteen sekä lompakon avulla luodun sähköisen allekirjoituksen maksuttomuuteen. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että lompakon tarjoaja ei saa luovuttaa lompakon lähdekoodia komponenteista, joita ei ole asennettu käyttäjän laitteeseen, jos sille on olemassa asianmukaisesti perusteltu syy. Lompakon avoimen lähdekoodin vaatimuksen rajoittaminen olisi tarpeen erityisesti lompakkoon liittyvän kehitystyön ja investointien edistämiseksi. Esityksessä ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että lompakon tarjoaja voi toteuttaa toimenpiteitä, joiden avulla rajataan lompakon avulla luodun hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen

maksuttomuus luonnollisille henkilöille muihin kuin ammatillisiin tarkoituksiin. Sähköisen allekirjoituksen maksuttomuuden rajoittaminen olisi tarpeen erityisesti siitä syystä, että sähköisen allekirjoituksen tarjoaminen on nykyisin markkinaehtoista toimintaa ja usein maksullista.

Esityksessä ehdotetaan, että henkilöllisyyden linkittämisen toteuttaisi Suomessa keskitetysti Digi- ja väestötietovirasto niin, että se olisi ensivaiheessa saatavilla viranomaisille ja julkista hallintotehtävää hoitaville. Lisäksi ehdotetaan, että myöhemmässä vaiheessa myös yksityisen sektorin toimijoilla olisi oikeus käyttää henkilöllisyyden linkittämistä. Henkilöllisyyden linkittämisessä olisi kyse muista jäsenvaltioista tulevien henkilöiden henkilötietojen tai tunnistusvälineen liittämisestä henkilöstä jo olemassa oleviin tietoihin. Kyse ei siis olisi uusien henkilöiden rekisteröimisestä, vaan henkilöllisyyden linkittäminen edellyttäisi olemassa olevaa rekisteri-identiteettiä Suomessa.

Esityksen mukaan muutetussa eIDAS-asetuksessa tarkoitettu eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehyksen valvontaviranomainen olisi Liikenne- ja viestintävirasto. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudessa eIDAS-laissa Liikenne- ja viestintävirastolle valvontaa varten tarvittavat toimivaltuudet, kuten tietojensaantioikeus, oikeus tehdä tarkastuksia, oikeus velvoittaa toimijaa korjaamaan toimintansa asetuksen mukaiseksi ja oikeus asettaa uhkasakko päätöksensä tehosteeksi. Liikenne- ja viestintävirasto on jo nykyisin eIDAS-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien luottamuspalvelujen ja niiden tarjoajien valvova viranomainen sekä kansallisten tunnistuspalvelujen valvontaviranomainen. Lompakossa yhdistyvät luottamuspalvelujen tarjoaminen sekä vahva sähköinen tunnistaminen, joista Liikenne- ja viestintävirastolla on sen olemassa olevien tehtävien pohjalta kertynyt kokemusta ja osaamista. Tästä syystä olisi perusteltua, että se olisi myös lompakoiden tarjoamista valvova viranomainen.

Lisäksi ehdotetaan, että Liikenne- ja viestintäviraston tehtävä olisi lompakkoon luottavien osapuolten rekisterin perustaminen ja sen rekisterinpitäjänä toimiminen. Muutetun eIDAS-asetuksen mukaan valvovan viranomaisen on tietyissä tilanteissa poistettava tai keskeytettävä luottavien osapuolten rekisteröinti ja siksi on tarkoituksenmukaista, että valvova viranomainen toimisi myös kyseisen rekisterin rekisterinpitäjänä. Esityksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto olisi myös muutetussa eIDAS-asetuksessa tarkoitettu keskitetty yhteyspiste. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto olisi toimivaltainen viranomainen määräämään luottamuspalvelun tarjoajille hallinnollisia seuraamusmaksuja. Ehdotetussa eIDAS-laissa säädettäisiin muutetun eIDAS-asetuksen edellyttämällä tavalla hallinnollisista seuraamusmaksuista, joita voitaisiin määrätä luottamuspalvelun tarjoajille eIDAS-asetuksessa säädettyjen vaatimusten vastaisesta toiminnasta. Esityksessä ehdotettavat hallinnollisten seuraamusmaksujen enimmäismäärät olisivat tasolla, joka on muutetun eIDAS-asetuksen alin sallima enimmäismäärä.

Liikenne- ja viestintävirastolle valvontatehtävistä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi ehdotetaan säädettäväksi Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavista valvontamaksuista. Osa maksuista olisi uusia ja osa olisi jo olemassa olevia maksuja, jotka siirrettäisiin tunnistuslaista uuteen eIDAS-lakiin. Esityksen mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan, luottamuspalvelun tarjoajan sekä eIDAS-laissa tarkoitettujen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen sekä sertifioijan tulisi maksaa Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain valvontamaksu. Tämän lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolle tehtävistä ilmoituksista, hakemuksista ja rekisteröinneistä voitaisiin periä maksu valtion maksuperustelain mukaisesti eli maksun suuruus vastaisi suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Lisäksi esityksessä tehtäisiin muutoksia tunnistuslaissa säädettyihin Liikenne- ja viestintäviraston maksuihin niin, että tunnistuspalvelun tarjoajan ja tunnistuslaissa tarkoitettujen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten suorittamat valvontamaksut

määräytyisivät edelleen tunnistuslain mukaan ja niistä siis säädettäisiin kyseisessä laissa. Valvontamaksuja myös korotettaisiin 3 000 eurolla. Sen sijaan laista poistettaisiin nimeämis- ja rekisteröintimaksut ja jatkossa Liikenne- ja viestintävirastolle tehtävistä ilmoituksista ja hakemuksista perittävät maksut tulisivat maksettavaksi valtion maksuperustelain mukaisesti. Myös Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittäisiin maksut siten kuin niistä erikseen säädetään.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksista, niiden nimeämisestä ja ilmoittamisesta komissiolle sekä niiden suorittamasta vaatimustenmukaisuuden valvonnasta. Lisäksi säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämän kansallisen solmupisteen tietoturvallisuuden arvioinnista tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetussa laissa (1405/2011) tarkoitetun hyväksytyn tietoturvallisuuden arviointilaitoksen, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tai Liikenne- ja viestintäviraston toimesta.

#### 4.1.2 Digitaalinen henkilöllisyystodistus

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta. Lailla luotaisiin oikeudellinen perusta digitaaliselle henkilöllisyystodistukselle, joka mahdollistaisi henkilötietojen luotettavan osoittamisen. Digitaalinen henkilöllisyystodistus olisi käytettävissä yksinomaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kautta, ja se perustuisi voimassa olevaan Suomen passiin tai henkilökorttiin. Digitaalinen henkilöllisyystodistus tarjottaisiin käyttäjälle hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena ja se olisi Suomessa ensimmäinen attribuuttitodistus, jonka voi saada eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon. Digitaalista henkilöllisyystodistusta voisi käyttää ensisijaisesti käyntiasioinnissa.

Oikeus digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen syntyisi jatkossa passin ja henkilökortin myöntämisen yhteydessä. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönoton ensimmäisenä edellytyksenä olisi käyttöön otettu lompakko, mistä käsin käyttäjä saisi todistuksen käyttöönsä. Toisena edellytyksenä olisi voimassa oleva passi tai henkilökortti. Esityksellä ei muutettaisi passin tai henkilökortin saamisen edellytyksiä. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen saaminen olisi siten sidottu asianmukaisesti haettuun ja myönnettyyn passiin tai henkilökorttiin ja siten myös digitaalinen henkilöllisyystodistus perustuisi luotettavasti vahvistettuun henkilöllisyyteen. Digitaalinen henkilöllisyystodistus ei siis tarjoaisi keinoa kiertää henkilöllisyyden varmentamiseen liittyviä vaatimuksia hakemusvaiheessa. Edellytys estäisi muun ohella tehokkaasti väärän henkilöllisyyden luomisen digitaalisen henkilöllisyystodistuksen avulla. Näin ollen sekä fyysisten asiakirjojen että niiden rinnalle ehdotettavan digitaalisen ilmentymän turvallisuustaso olisi nykyisellä korkealla tasolla.

Esityksen mukaan Suomen kansalaiselle myönnettävä passilaissa tarkoitettu passi, tilapäinen passi, diplomaatti- tai virkapassi sekä henkilökorttilaissa tarkoitettu henkilökortti, tilapäinen henkilökortti, ulkomaalaisen henkilökortti tai 17 §:n 3 momentissa tarkoitettu henkilökortti ilman matkustusoikeutta täyttäisivät niiden voimassaoloaikana edellytyksen saada digitaalinen henkilöllisyystodistus. Henkilökorttilaissa tarkoitetun ulkomaalaisen henkilökortin saamisen edellytyksenä on, että hakijalla on voimassa oleva oleskelulupa tai oleskelukortti taikka hakijan oleskeluoikeus on rekisteröity. Lisäksi henkilöllä tulee olla kotikuntalain (201/1994) mukainen kotikunta Suomessa ja hänen tietojensa tulee olla talletettu väestötietojärjestelmään.

Turvallisuutta ja sujuvuutta edistävänä tekijänä voitaisiin pitää sitä, että passin ja henkilökortin osalta toimivaltainen lupaviranomainen myöntäisi edellä mainitun passin tai henkilökortin myöntäessään samalla oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen. Henkilötietoja sekä passin ja henkilökortin turvaominaisuuksiin liittyviä tietoja käsittelee ja niistä vastaisi

digitaalisen henkilöllisyystodistuksen oikeuden osalta siis vain passi- ja henkilökorttiasioissa toimivaltainen viranomais. Menettely ehkäisisi toimivallan hajautumista eri viranomaisten kesken ja varmistaisi suoraviivaisen käsittelyn ilman ylimääräistä hallinnollista työtä.

Hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus myönnettäisiin ilman erillistä hakemusta sille Suomen kansalaiselle tai Suomessa oleskelevalle ulkomaalaiselle, jolle lupaviranomais on myöntänyt oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen. Digi- ja väestötietovirasto vastaisi hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen toteutuksesta. Poliisi toimittaisi Digi- ja väestötietovirastolle tarvittavat tiedot sähköisen attribuuttitodistuksen myöntämiseksi ja lompakkoon siirtämiseksi. Laki sisältäisi myös säännökset todistuksen voimassaolosta, peruuttamisesta ja raukeamisesta sekä rekisterinpidosta.

Digitaalista henkilöllisyystodistusta ei esityksen mukaan voitaisi käyttää matkustusasiakirjana, sillä EU:n vapaan liikkuvuuden direktiivin 2004/38/EY mukaan vapaan liikkuvuuden edellytyksenä on passi tai henkilökortti. EU:n henkilökorttiasetuksessa (EU) 2025/1208 puolestaan määritellään henkilökortti, eikä digitaalinen henkilöllisyystodistus täyttäisi asetuksen määritelmää. Lisäksi matkustusasiakirjoista sopiminen on korostetusti monenvälistä kansainvälistä toimintaa, jossa YK:n erityisjärjestö kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö ICAO on keskeisessä roolissa määrittäessä kansainvälisiä standardeja. Toimivan kansallinen sääntelyratkaisun löytäminen digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hyödyntämiseen matkustusasiakirjana ei edellä esille tuoduista syistä ollut mahdollista. Samanaikaisesti EU:n tasolla on kuitenkin alettu valmistella sääntelyä digitaalisesta matkustussovelluksesta, joka mahdollisesti toteutettaisiin lompakon kanssa yhteensopivaksi. Digitaalinen henkilöllisyystodistus olisikin esityksen mukaisesti kansallisen tason sääntelyratkaisu, joka edistäisi lompakon laajaa käyttöönottoa.

Digitaalinen henkilöllisyystodistus olisi keskeinen mahdollistaja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon laajalle hyödyntämiselle Suomessa. Sen merkitys korostuisi erityisesti siksi, että vahvistettujen henkilötietojen esittäminen on olennainen osa monia arjen asiointitilanteita. Mahdollisuus korvata fyysinen henkilöllisyystodistus digitaalisella vaihtoehdolla kuten matkapuhelimella käytettävällä lompakkosovelluksella on kansalaisille keskimäärin houkutteleva ja käytännöllinen ratkaisu. Lompakon käyttöönoton voidaan arvioida etenevän Suomessa vaiheittain kansalaisten kokeman hyödyn ja käyttökokemusten ohjaamana. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että lompakon sisältö vastaa heti alkuvaiheessa monipuolisesti kansalaisten arjen tarpeisiin. Digitaalinen henkilöllisyystodistus muodostaisikin keskeisen ja konkreettisen käyttökohteen, joka tukisi lompakon käyttöönottoa ja lisäisi sen arvoa käyttäjille.

#### 4.1.3 Kansalliset vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistävät muutostarpeet

Esityksessä ehdotetaan lisättävän tunnistuslakiin tunnistusvälineen tarjoajan velvollisuus varmistaa, että ensitunnistamisessa käytettävä passi tai henkilökortti on voimassa sekä velvollisuus välittää tieto siitä, jos toisen tunnistusvälineen tarjoajan tunnistusvälinettä käytetään ensitunnistamiseen. Liikenne- ja viestintävirastolle annettaisiin valtuutus antaa määräyksiä ensitunnistamisesta tallennettavien tietojen teknisistä yksityiskohdista. Lisäksi tunnistuslakia ajantasaistettaisiin tekemällä yksittäisiä muita muutoksia.

## 4.2 Pääasialliset vaikutukset

### 4.2.1 Johdanto

Esityksessä ehdotettava uusi eIDAS-laki täydentäisi EU:n eIDAS-asetusta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan uutta lakia digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta, joka osittain nojaisi eIDAS-asetuksen hyväksytyjä luottamuspalvelun tarjoajia, hyväksytyjä luottamuspalveluja ja hyväksytyjä sähköisiä attribuuttitodistuksia koskevaan sääntelyyn. Tämän johdosta vaikutusten arvioinnissa kuvataan etupäässä esitettävän eIDAS-asetusta täydentävän kansallisen lain sekä digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annettavan lain vaikutuksia. Jo voimaan tulleen muutetun eIDAS-asetuksen vaikutuksia kuvataan lähinnä siltä osin, kuin ne ovat olennaisia ehdotettavan kansallisen lain kannalta tai kun EU-asetuksen vaikutusten kuvaamisen on arvioitu helpottavan suoraan velvoittavan asetuksen sääntelyn ja täydentävän lainsäädännön yhteisvaikutusten hahmottamista.

Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 15 kohdan mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käytön on oltava vapaaehtoista. Digi- ja väestötietovirasto kuitenkin toteutti kansalaistutkimuksen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakoista syksyllä 2025. Kyselyn tavoitteena oli mm. selvittää kansalaisten kiinnostusta uuden eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sovelluksen ja siihen liittyvän sähköisen tunnistautumistavan käyttöönottoon. Yhteenvetona kansalaistutkimuksen tuloksista voidaan todeta, että moni on kiinnostunut ottamaan käyttöön uuden eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon. Vastaajilla ei sen sijaan ollut juurikaan tarvetta rajat ylittävään asiointiin. Lompakkoa ollaan kiinnostuneita käyttämään erityisesti sähköiseen tunnistautumiseen Suomessa. Lisäksi oltiin kiinnostuneita erilaisista sähköisistä todistuksista. Lompakon helppokäyttöisyys ja turvallisuus olivat vastaajille tärkeitä ominaisuuksia. Kyselyn tuloksia on esitelty yksityiskohtaisemmin ihmisryhmiin kohdistuvissa yleisissä vaikutuksissa jaksossa 4.2.3.1.

Muutetun eIDAS-asetuksen 5 f artikla velvoittaa hyväksymään eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon henkilön tunnistamiseen tietyissä tilanteissa sähköisessä asiointissa. Muutettu eIDAS-asetus ei kuitenkaan velvoita asiointipalveluja mahdollistamaan lompakolla asioimista käyntiasioinnissa. Jäsenvaltioilla ei myöskään ole muutetun eIDAS-asetuksen pohjalta velvollisuutta tuottaa sähköisiä attribuuttitodistuksia lompakkoon. Sen sijaan tällaisia velvoitteita voi tulla jäsenvaltioille sektorikohtaisesta EU-sääntelystä. Asiointipalveluiden velvollisuus hyväksyä lompakko rajoittuu siten ensivaiheessa pitkälti sähköiseen tunnistamiseen. Velvollisuus hyväksyä asioiminen ja tietojen osoittaminen lompakolla voi kuitenkin kasvaa vaiheittain, jos EU:n sektorikohtainen sääntely sitä edellyttää.

Edellä kuvatuilla seikoilla on merkitystä esityksen vaikutusten arvioinnin kannalta. Esityksen ja sen yhteisvaikutukset muutetun eIDAS-asetuksen kanssa ovat osittain riippuvaisia siitä, kuinka paljon kansalaiset ottavat käyttöön eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa ja toisaalta siitä, kuinka paljon asiointipalvelut mahdollistavat lompakolla ja sähköisillä attribuuttitodistuksilla asioimista niiden palveluissa. Tästä syystä vaikutusten arvioinnissa on pyritty kuvaamaan erityisesti sellaisia yleisiä vaikutuksia, joita esityksen ehdotuksilla on riippumatta siitä, minkälaisia uusien palvelujen käyttäjämäärät ovat. Vaikutuksissa on pyritty myös nostamaan esiin vaihtoehtoisia vaikutuksia liittyen erilaisiin käyttäjämääriin, jos arviointi on voitu tehdä riittävän konkreettisella ja todennäköisellä tasolla.

## 4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

### 4.2.2.1 Vaikutukset sähköisen tunnistamisen luottamusverkostoon

Lompakon ja sen tarjoamisen vaatimukset on säännelty tyhjentävästi muutetussa eIDAS-asetuksessa eikä kansallisia lisävaatimuksia ole mahdollista asettaa. Siten eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot ja niiden tarjoajat jäävät kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen sääntelyn ulkopuolelle ja siten myös kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen markkinan eli luottamusverkoston ulkopuolelle. Käytännössä tämä tarkoittaa, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakot muodostaisivat kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen luottamusverkostolle rinnakkaisen järjestelmän, jonka vaatimukset tulevat muutetusta eIDAS-asetuksesta ja sen nojalla annetuista komission täytäntöönpanoasetuksista. Koska vahva sähköinen tunnistaminen on kuitenkin myös lompakolla mahdollista, ja sitä tarjotaan nykyisin Suomessa kilpailluilla markkinoilla, on esityksen valmistelussa arvioitu muutetun eIDAS-asetuksen ja sen kansallisen täytäntöönpanon vaikutuksia nykyisiin tunnistuspalvelun tarjoajiin.

Luottamusverkoston asiakkaita ovat erilaiset sähköiset asiointipalvelut, jotka haluavat tai ovat velvoitettuja tunnistamaan asiakkaansa vahvaa sähköistä tunnistamista käyttäen. Luottamusverkostossa toimivat kahdenlaiset toimijat: tunnistusvälineen tarjoajat, jotka tarjoavat vahvan sähköisen tunnistamisen välineitä henkilöiden käyttöön, ja tunnistusvälityspalvelun tarjoajat, jotka välittävät vahvan sähköisen tunnistamisen välineillä tapahtuvia tunnistustapahtumia asiointipalveluille. Lompakon toteuttamisella on erilaisia vaikutuksia luottamusverkoston eri toimijoihin. Kuten edellä vaikutusten arvioinnin johdannossa on todettu, vaikutukset ovat riippuvaisia siitä, kuinka yleistä lompakon käytöstä tulee.

Tunnistusvälineiden tarjoajille arvioidaan aiheutuvan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon toteuttamisesta sekä neutraaleja että negatiivisia vaikutuksia. Jos lompakon käytöstä tulee laajamittaista, voi nykyisten tunnistusvälineiden käyttö jäädä vähäisemmäksi. Tämä voi vaikuttaa sekä nykyisten että mahdollisten uusien tunnistusvälineiden tarjoajien halukkuuteen tehdä investointeja tunnistusvälineiden kehittämiseen. Jos lompakon käyttö jää vähäiseksi, myös vaikutukset nykyisille ja uusille tunnistusvälineiden tarjoajille jäisivät vähäisiksi.

Tunnistusvälityspalvelun tarjoajille arvioidaan aiheutuvan muutetusta eIDAS-asetuksesta ja sen kansallisesta täytäntöönpanosta lähinnä positiivisia vaikutuksia, mutta myös vähäisiä negatiivisia vaikutuksia. Esityksen 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan, että tunnistusvälityspalvelun tarjoajat voisivat välittää eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon perustuvia tunnistustapahtumia, vaikka lompakot eivät olisi osa luottamusverkostoa. Tämä voi lisätä tunnistusvälityspalvelun tarjoajien liiketoimintamahdollisuuksia. Toisaalta lompakon toteuttaminen voi vähentää jonkin verran nykyisiin vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineisiin perustuvan tunnistamisen välittämistä, jos lompakko otetaan laajasti käyttöön ja muiden vahvan sähköisen tunnistamisen välineiden käyttö vähenee. Välitettävien tunnistustapahtumien määrä todennäköisesti pysyy samalla tasolla, mutta tunnistustapahtumat perustuisivat nykyisten tunnistusvälineiden sijaan lompakoihin. Lompakkoon perustuvan tunnistamisen välittäminen edellyttää tunnistusvälityspalvelun tarjoajilta todennäköisesti uusien integrointimenetelmien toteuttamista, sillä lompakon tekniset vaatimukset poikkeavat luottamusverkoston nykyisistä teknisistä vaatimuksista. Tällä arvioidaan kuitenkin olevan vain vähäisiä kustannusvaikutuksia tunnistusvälityspalveluiden tarjoajille ja ne ovat joka tapauksessa vapaaehtoisia, sillä tunnistusvälityspalvelun tarjoajia ei velvoiteta välittämään lompakkoon perustuvia tunnistustapahtumia.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon ja siihen liittyvien palveluiden toteuttamisen arvioidaan pidemmällä aikavälillä selkeästi lisäävän nykyisten tunnistusvälityspalvelun tarjoajien liiketoimintamahdollisuuksia. Tulevaisuudessa tunnistusvälityspalvelun tarjoajat voivat halutessaan laajentaa toimintaansa myös erilaisten lompakkoon tarjottavien sähköisten attribuuttitodistusten välittämiseen. Tunnistusvälityspalvelun tarjoajat voisivat esimerkiksi laajentaa toimintaansa luottamuspalvelun tarjoajiksi ja välittää sähköisiä attribuuttitodistuksia tietojen virallisista lähteistä eli erilaisista rekistereistä lompakkoon. Esityksen valmistelussa on arvioitu tämän olevan selvästi nykyisen vahvan sähköisen tunnistamisen välittämiseen liittyvää liiketoimintaa laajempi.

#### 4.2.2.2 Kilpailuoikeusvaikutukset liittyen Digi- ja väestötietoviraston tehtävään eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajana

Koska Suomessa sähköisiä tunnistusvälineitä ja luottamuspalveluja on lähtökohtaisesti tarjottu myös yksityisen sektorin palveluntarjoajien toimesta, liittyy Digi- ja väestötietoviraston esityksessä ehdotettuun asemaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajana kysymyksiä koskien EU-lainsäädännön valtioneuvoston päätöksiä (Sopimus Euroopan Unionin toiminnasta, myöhemmin myös *SEUT*, 107 art.) ja kansallista kilpailuneutraliteettia koskevaa lainsäädäntöä (kilpailulain (948/2011) 4 a luku). *SEUT* 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Kilpailu- ja valtioneuvoston päätöksiä koskee taloudellista toimintaa harjoittavia yksiköitä, riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta. Esikysymyksenä tämän sääntelyn soveltamiselle on siten arvioitava, onko eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamisessa kyse taloudellisesta toiminnasta. Kysymyksen arvioinnissa voidaan tarkastella esimerkiksi sitä, onko palveluille olemassa markkina taikka olisivatko muut toimijat halukkaita ja kykeneviä tuottamaan kyseistä palvelua. Taloudellisen ja muun kuin taloudellisen toiminnan selvittämiseksi unionin tuomioistuin on johdonmukaisesti katsonut, että taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluita tarjotaan markkinoilla. Tietyn palvelun markkinoiden olemassaolo voi riippua siitä, miten kyseiset palvelut on järjestetty asianomaisessa jäsenvaltiossa, ja tästä syystä markkinoiden olemassaolo voi vaihdella jäsenvaltioissa. Lisäksi poliittisten valintojen tai taloudellisen kehityksen johdosta tietyn toiminnan luokittelu voi muuttua ajan mittaan. Mikä ei ole tarkasteluhetkellä taloudellista toimintaa, voi muuttua sellaiseksi tulevaisuudessa, ja päinvastoin (Komission tiedonanto *SEUT* 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtioneuvoston päätelmästä (2016/C 262), kohta 12–13).

Valtioneuvoston päätöksen lisäksi on huomattava, että jos jäsenvaltio on päättänyt ottaa käyttöön markkinamekanismeja, ja toimintaa on luonteeltaan pidettävä taloudellisena, on sovellettava myös kilpailulain 4 a luvun sääntelyä kilpailuneutraliteetista. Kilpailulain 4 a luvun sääntelyn tavoitteena on antaa kansalliselle viranomaiselle toimivaltaa kilpailuneutraliteettiin liittyvissä asioissa. Lukuun sisältyvän 30 a §:n mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulee ensisijaisesti neuvotteluteitse pyrkiä poistamaan mm. valtion taikka niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön harjoittamassa taloudellisessa toiminnassa sovellettu menettely tai toiminnan rakenne, joka tavaroiden tai palveluiden tarjonnassa: 1) vääristää tai on omiaan vääristämään terveen ja toimivan kilpailun edellytyksiä markkinoilla; 2) estää tai on omiaan estämään terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun syntymistä tai kehittymistä; tai 3) on ristiriidassa kuntalain (410/2015) 128 §:ssä tai hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 133 §:ssä säädetyn markkinaperusteisen hinnoittelun vaatimuksen kanssa. Edelleen samaan lukuun sisältyvän 30 c §:n mukaan, jos neuvottelu ei johda tulokseen, Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulee kieltää mm. valtiota käyttämästä menettelyä tai toiminnan rakennetta taikka asettaa menettelyn tai toiminnan

jatkamisen edellytykseksi sellaiset velvoitteet, jotka varmistavat tasapuoliset toimintaedellytykset markkinoilla.

Eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko koostuu sellaisista toiminnallisuuksista ja palveluista, joista osaa tarjotaan jo nykyisin yksityisen sektorin palveluntarjoajien toimesta ja yksittäisten palvelujen osalta voidaan arvioida olevan olemassa markkina. Vahvaa sähköistä tunnistamista tarjotaan Suomessa luottamusverkostossa usean eri tunnistusvälineen tarjoajan toimesta. Samoin lompakkoon liittyvää hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen luottamuspalvelua tarjotaan sisämarkkinoilla myös yksityisen sektorin palveluntarjoajien toimesta. Suomessa sähköisiä allekirjoituksia tarjotaan kuitenkin lähinnä ei-hyväksytyinä luottamuspalveluina. Muutetun eIDAS-asetuksen tarkoittamia sähköisiä attribuuttitodistuksia ei ole vielä tarjolla, sillä kyse on uudesta luottamuspalvelusta. Nykyisin on kuitenkin jo tarjolla sähköisiin attribuuttitodistuksiin jollakin tasolla rinnastettavia palveluja, kuten sähköisessä muodossa olevia pääsylippuja. Näissä on kuitenkin harvoin kyse niiden käyttäjään liittyvistä henkilötiedoista tai käyttäjään liittyvistä ominaisuuksista vastaavalla tavalla kuin sähköisiltä attribuuttitodistuksilta edellytetään.

Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on tarjottava vähintään yksi eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko 24 kuukauden kuluessa komission täytäntöönpanoasetusten voimaantulosta. Lompakoiden tarjoamista ei kuitenkaan ole säädetty julkisen sektorin yksinoikeudeksi, vaan niitä voidaan tarjota asetuksen 5 a artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan myös riippumatta jäsenvaltiosta, mutta niin että jäsenvaltio tunnustaa lompakon. Lisäksi lompakkoon liittyviä toiminnallisuuksia tarjotaan edellä kuvatulla tavalla nykyisin yksityisen sektorin palveluntarjoajien toimesta markkinoilla. Näistä syistä arvioidaan, että kun tarkastellaan lompakkoa toiminnallisuuksittain, eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon toiminnallisuuksien tarjoamisessa on todennäköisesti kyse taloudellisesta toiminnasta. Lompakossa on kuitenkin kyse uudenlaisesta kokonaisuudesta, joka on toiminnallisuuksiltaan laajempi kuin nykyisin tarjolla olevat palvelut, ja lompakoita koskevat myös erityiset luotettavuutta ja tietoturvallisuutta koskevat vaatimukset. Vastaavaa palvelujen kokonaisuutta ei ole aiemmin tarjottu ja siten lompakolle kokonaisuutena ei vielä ole olemassa olevaa markkinaa.

Koska jäsenvaltioille on muutetussa eIDAS-asetuksessa säädetty velvollisuus tarjota vähintään yksi eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko tietyssä määräajassa, valtiovarainministeriö teetti selvityksen siitä, onko nykyisillä yksityisen sektorin palveluntarjoajilla tavoitteena tuottaa muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset täyttävä lompakko asetuksessa säädettyssä määräajassa. Tehtyä markkinaselvitystä on käsitelty myös esityksen jaksossa 5.1.1. Selvityksen tulosten perusteella markkinatoimijat eivät ole tarjoamassa muutetun eIDAS-asetuksen mukaista lompakkoa lähivuosina. Toimijat ovat kuitenkin pitkällä aikavälillä mahdollisesti kiinnostuneita tarjoamaan eIDAS-asetuksen vaatimukset täyttävää lompakkoa. Selvityksen perusteella markkinoiden toiminnan arvioidaan kuitenkin olevan lähivuosien aikana puutteellista. Tällä tarkoitetaan sitä, että tavanomaista markkinatoimintaa ei olisi ja tarjolle ei tulisi määräajassa sellaisia lompakoita, jotka täyttävät muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset (*markkinapuute*). Tästä syystä esityksessä ehdotetaan Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi tarjota eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko Suomessa. Valtiontuki- ja kilpailulainsäädäntöä ei sovellettaisi Digi- ja väestötietoviraston toimintaan niin kauan kuin markkinapuute lompakoiden tarjoamisessa jatkuu eli käytännössä niin kauan kuin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon osalta ei synny kilpailtua markkinaa Suomessa. Markkinoiden kehitystä ja markkinapuutteen jatkumista olisi mahdollista seurata sen perusteella, mitkä lompakat Liikenne- ja viestintävirasto on ilmoittanut Euroopan komissiolle ehdotetun eIDAS-lain 33 §:n 2 kohdan perusteella.



#### 4.2.2.3 Sääntelytaakka ja muut kustannukset asiointipalveluille

Muutetussa eIDAS-asetuksessa säädetään sekä julkisten että yksityisten asiointipalveluiden velvollisuudesta hyväksyä eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko, kun käyttäjät tunnistautevat niiden palveluihin. Lisäksi muutettu eIDAS-asetus edellyttää, että sähköiset asiointipalvelut sekä muut lompakon luottavat osapuolet rekisteröityvät siinä jäsenvaltiossa, johon ne ovat sijoittuneet. Velvollisuuksien pääasiallinen sisältö on selostettu tarkemmin jaksossa 2.2.1.

Muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvällä ehdotetulla lainsäädännöllä on pyritty vähentämään mahdollisia ylimääräisiä kustannuksia, joita muutetun eIDAS-asetuksen velvollisuus liittyen käyttäjän tunnistamiseen eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla saattaisi aiheuttaa. Nykyisin yksityiset sähköiset asiointipalvelut ostavat palveluihinsa vahvaa sähköistä tunnistamista keskitetysti luottamusverkostosta (kts. tarkemmin jakso 3.1.1). Luottamusverkostoon ja sen ympärille on siten rakennettu tarvittavat tekniset rajapinnat ja muut edellytykset tunnistustapahtumien välittämiseksi asiointipalveluille. Yksityisten sähköisten asiointipalvelujen näkökulmasta muutetun eIDAS-asetuksen mukaisen velvollisuuden toteuttaminen olisi todennäköisesti selkeintä ja vaivattominta niin, että lompakkoon perustuva käyttäjän tunnistaminen voisi tapahtua samoja teknisiä rajapintoja käyttäen, kuin käyttäjien tunnistaminen nykyisillä vahvan sähköisen tunnistusvälineellä. Eesityksen ehdotuksilla mahdollistetaan, että tunnistusvälityspalvelun tarjoajat voisivat välittää lompakkoon perustuvaa tunnistamista, vaikka lompakko ei olisikaan osa luottamusverkostoa.

Julkisen sektorin osalta esityksen ehdotuksilla puolestaan mahdollistetaan, että Suomi.fi-tunnistus voisi jatkossa tunnistaa julkisen hallinnon sähköisiä palveluja käyttävän luonnollisen henkilön myös lompakkoa käyttäen. Luonnollisen henkilön tunnistuspalvelusta säädetään hallinnon yhteisistä sähköisistä tukipalveluista annetun lain (571/2016) (myöhemmin *tukipalvelulaki*) 3 §:n 4 kohdassa. Sen mukaan kyseessä on palvelu, joka tunnistaa julkisen hallinnon sähköisiä palveluja käyttävän luonnollisen henkilön tunnistuslaissa tarkoitetun tunnistuspalvelun tarjoajan palvelua käyttäen, hallinnoi tunnistustapahtumaa sekä luovuttaa väestötietojärjestelmästä henkilön yksilöintiä koskevat tiedot käyttäjäorganisaatiolle. Julkisen sektorin asiointipalveluilla on lähtökohtaisesti velvollisuus käyttää luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua niiden palveluissa.

Asiointipalveluiden velvollisuus hyväksyä lompakko rajoittuu ensivaiheessa sähköiseen tunnistamiseen, eikä muutettu eIDAS-asetus velvoita asiointipalveluja mahdollistamaan lompakolla asioimista käyntiasioinnissa. Sen sijaan tällaisia velvoitteita voi tulevaisuudessa tulla asiointipalveluille sektorikohtaisesta EU-sääntelystä ja siten asiointipalveluiden velvollisuus hyväksyä lompakolla asioiminen ja tietojen osoittaminen käyntiasioinnissa voi kasvaa vaiheittain. Asiointipalvelut voivat kuitenkin mahdollistaa käyntiasiointia lompakolla milloin tahansa oma-aloitteisesti.

Käyntiasioinnin mahdollistaminen lompakolla voi edellyttää asiointipalveluissa käytössä olevien järjestelmien kehittämistä tai uusien toiminnallisuuksien käyttöönottoa sekä henkilöstön kouluttamista. Käyntiasioinnissa lompakolla asioiminen edellyttää, että asiointipalvelulla on käytössään jokin tapa, jolla se voi pyytää, vastaanottaa ja varmentaa lompakosta saatavia tietoja. Tämä voisi tapahtua niin, että asiointipalvelu ottaa käyttöön erillisen tarkastussovelluksen, joka voidaan ladata muista olemassa olevia sovelluksia vastaavalla tavalla sovelluskaupasta asiointipalvelun mobiilipäätelaitteille. Lisäksi on mahdollista, että asiointipalvelu sisällyttää tarkastamiseen tarvittavat tekniset rajapinnat muihin päätelaitteisiinsa ja järjestelmiinsä, kuten kassajärjestelmiin. Näistä vaihtoehdoista viimeksi mainittu vaatisi todennäköisesti eniten muutoksia asiointipalvelun olemassa oleviin

järjestelmiin. Lisäksi on mahdollista, että asiointipalvelulla on käytössä oma eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko ja tiedot kulkevat käyttäjältä asiointipalveluille lompakoiden välillä. Käytännössä tämä olisi mahdollista erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa asiointipalvelu on yksityinen elinkeinonharjoittaja.

#### 4.2.2.4 Luottamuspalvelun tarjoajien hallinnolliset seuraamusmaksut

eIDAS-asetuksessa edellytetään jäsenvaltioita varmistamaan, että hyväksytyille ja ei-hyväksytyille luottamuspalvelun tarjoajille voidaan määrätä hallinnollinen sakko, jos ne rikkovat eIDAS-asetusta. Ehdotetun lainsäädännön mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus määrätä valvontapäätöksensä tehosteeksi uhkasakkoja sekä oikeus määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja. Edellä jaksossa 3.1.2 kuvatulla tavalla hyväksytyistä luottamuspalvelun tarjoajista ja niiden tarjoamista luottamuspalveluista on saatavilla täsmällisesti tietoa, sillä niiden on jo pitkään tullut ilmoittaa toiminnastaan. Sen sijaan ei-hyväksytyistä luottamuspalvelun tarjoajista on ollut rajallisemmin tietoa. Liikenne- ja viestintävirastolle tehtyjen kyberturvallisuuslain mukaisten ilmoitusten sekä asiantuntijoiden esittämien arvioiden mukaan Suomessa olisi yhteensä noin 50 luottamuspalvelun tarjoajaa, jotka tarjoavat useita erilaisia luottamuspalveluja. Luottamuspalvelun tarjoajien koko vaihtelee suurista toimijoista keskikokoisiin ja pieniin toimijoihin. On mahdollista, että kaikki toimijat eivät itse tunnista, että niiden tarjoamassa palvelussa on kyse luottamuspalvelun tarjoamisesta.

Myös luonnolliset henkilöt voivat olla luottamuspalvelun tarjoajia ja siten myös heille voidaan määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja, jos he rikkovat eIDAS-asetuksen vaatimuksia. eIDAS-asetuksen 3 artiklan 16 kohdan mukaan luottamuspalvelulla tarkoitetaan sähköistä palvelua, jota yleensä tarjotaan vastiketta vastaan. Käytännössä siis luottamuspalvelujen tarjoamisessa on useimmissa tapauksissa kyse jonkinasteisesta elinkeinotoiminnasta. Luonnollinen henkilö voisi tarjota luottamuspalveluja toimiessaan yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Luottamuspalveluissa on kyse teknisistä ja monimutkaisista palveluista ja on epätodennäköistä, että luonnolliset henkilöt tai yksityiset elinkeinonharjoittajat tarjoaisivat niitä kovin laajasti. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että todennäköisintä on, että luonnollinen henkilö laskisi liikkeelle ei-hyväksytyjä attribuuttitodistuksia, esimerkiksi jonkinlaisen kanta-asiakaskortin tai muun toimintaansa liittyvän todistuksen.

Esityksessä painotetaan, että etenkin alkuvaiheessa valvovien viranomaisten neuvonnan ja ohjauksen tulisi olla ensisijainen puuttumiskeino asetuksen rikkomisen tilanteissa. eIDAS-asetus ja sitä täydentävät täytäntöönpanoasetukset muodostavat laajan ja teknisen sääntelykokonaisuuden, johon perehtyminen vaatii sekä juridista että teknistä osaamista. Tämä korostuu pienempien luottamuspalvelun tarjoajien kohdalla, joiden juridinen osaamistaso ja resurssit ovat tyypillisesti suurempia luottamuspalvelun tarjoajia rajallisemmat. Erityisesti luonnollisten henkilöiden kohdalla rajallisemmat resurssit saattavat aiheuttaa suuremman riskin siitä, että henkilö ei tunne eIDAS-asetuksen vaatimuksia. Lisäksi seuraamusmaksun määrääminen olisi kokonaisharkintaa. Esimerkiksi tietosuoja- tai kilpailulainsäädännön soveltamisesta saadun kokemuksen perusteella on arvioitavissa, että seuraamusmaksun määrä nousee vain hyvin harvoin säädettyyn enimmäismäärään. Vaikka pienemmille yrityksille määrättävät seuraamusmaksut ovat tyypillisesti euromäärältään pienempiä, ne ovat kuitenkin voineet olla suurempia suhteessa yrityksen liikevaihtoon kuin suuremmilla yrityksillä. Seuraamusmaksun ennalta estävän vaikutuksen säilyttämiseksi seuraamusmaksun euromäärän ei etenkään vakavammissa rikkomuksissa ole katsottu voivat jäädä kovin alhaiseksi. Luonnollisille henkilöille on kuitenkin esityksessä ehdotettu matalampaa seuraamusmaksun vähimmäismäärä, kuin oikeushenkilöille.

Seuraamusmaksujen yleisyyden hahmottamiseksi voidaan myös todeta, että Liikenne- ja viestintävirasto ja sen edeltäjävirastot ovat määränneet valvontatoiminnassaan vain yksittäisiä seuraamusmaksuja eikä niitä ole määrätty digi- tai datasääntelyn perusteella vielä lainkaan. Tietosuojavaltuutetun toimiston seuraamuskollegio on määrännyt hyvin laajasti sovellettavan tietosuoja-asetuksen perusteella kevään 2018 ja vuoden 2025 elokuun alun välisenä aikana yhteensä 24 seuraamusmaksua tietosuoja-asetuksen rikkomisesta. Koska Suomeen sijoittuneita luottamuspalvelun tarjoajia on selvästi rajallisempi määrä, on oletettavaa, että suomalaisille luottamuspalvelun tarjoajille määrättävien seuraamusmaksujen määrä tulee ainakin lähivuosina olemaan hyvin maltillinen.

Seuraamusmaksun määrääminen voisi tulla kyseeseen esimerkiksi tilanteessa, jossa hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja ei toimita Liikenne- ja viestintävirastolle vaatimustenmukaisuuden arviointikertomusta, jolla se osoittaa täyttävänsä eIDAS-asetuksessa säädetyt vaatimukset. Kyseessä on valvovan viranomaisen näkökulmasta tärkeä velvollisuus, sillä vaatimustenmukaisuuden arviointikertomuksessa kuvataan hyväksytyn luottamuspalvelun vaatimustenmukaisuutta. Kyse on siten tärkeästä asiakirjasta, kun valvova viranomainen myöntää luottamuspalvelun tarjoajan palvelulle hyväksyttyä asemaa tai arvioi aseman ylläpitämistä. Sekä hyväksytylle että ei-hyväksytylle luottamuspalveluntarjoajalle voitaisiin määrätä seuraamusmaksu, jos se tahallaan tai huolimattomuudesta jättää ilmoittamatta sen palveluun kohdistuvista tietoturvaloukkauksista tai palvelun tarjoamisessa tapahtuneista häiriöistä. Velvollisuus ilmoittaa tietoturvaloukkauksista tai palvelujen tarjoamisessa tapahtuneista häiriöistä varmistaa osaltaan sitä, että valvova viranomainen voi kohdistaa palveluntarjoajaan valvontatoimenpiteitä ja mahdollisesti edellyttää korjaavia toimenpiteitä, jotta tietoturvaloukkauksilta voitaisiin välttyä tulevaisuudessa.

#### 4.2.2.5 Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan, tunnistus- ja luottamuspalvelun tarjoajan sekä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten ja sertifioidun maksut

Tunnistus- ja luottamuspalveluiden sekä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten ja sertifioidun (tunnistuslaissa nykyisin sertifiointilaitos) nykyisiä valvontamaksuja esitetään korotettaviksi. Korotuksella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta nykyisiin palveluntarjoajiin. Liikenne- ja viestintäviraston rekisterissä on esityksen valmistelun aikana (marraskuussa 2025) 18 vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajaa. Lisäksi Suomessa on yksi hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja. Toistaiseksi Suomeen ei ole sijoittautunut yhtäkään eIDAS-asetuksessa tarkoitettua vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosta tai sertifioidun. Olemassa olevien maksujen korotusten lisäksi eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden tarjoajille esitettäisiin uutta vastaavaa vuosittaista valvontamaksua kuin tunnistus- ja luottamuspalvelun tarjoajille on säädetty. Tulevaisuudessa lompakoiden markkinan kehittyminen saattaa johtaa siihen, että lompakon tarjoajien lukumäärä kasvaa, mutta esityksen valmistelun aikana tiedossa ei ole kuin yksi tuleva lompakon tarjoaja eli Digi- ja väestötietovirasto. Digi- ja väestötietovirasto toimii nykyään jo vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajana ja ainoana hyväksyttyjen luottamuspalveluiden tarjoajana. Siten valvontamaksujen korotus kohdistuisi lähinnä vakiintuneisiin toimijoihin. Korotus kohdistuisi myös pääosin suuriin yrityksiin, kuten pankkeihin ja teleoperaattoreihin, jotka tarjoavat valtaosan sähköisistä tunnistuspalveluista.

Tunnistuskäytön sisältyviä valvontamaksuja on edellisen kerran korotettu vuonna 2016. Korotusta voidaan yleisen kustannustason nousun ja Liikenne- ja viestintävirastolle valvonnasta tosiasiallisesti aiheutuvien kustannusten perusteella pitää kohtuullisena ja perusteltuna. Korotukset perustuvat Liikenne- ja viestintäviraston laskelmiin, joiden pohjana on käytetty Tilastokeskuksen julkisten menojen hintaindeksiä. Esimerkiksi tunnistus- ja luottamuspalvelun

tarjoajien 14 000 euron valvontamaksua esitetään korotettavaksi 17 000 euroon. Julkisten menojen hintaindeksin osaindeksillä palkat ja muut henkilöstömenot korotettuna vuoden 2016 tasosta vuoden 2024 tasoon ja hieman pyöristettynä maksu on 17 000 euroa otettaessa se käyttöön vuoden 2026 lopussa. Nykyisten valvontamaksujen korotusten lisäksi uutta lompakoiden valvontamaksua voidaan pitää perusteltuna, sillä lompakot aiheuttavat kokonaan uusia valvontatehtäviä Liikenne- ja viestintävirastolle. Koska lompakko mahdollistaa käyttäjälleen myös vahvan sähköisen tunnistautumisen, jota yksityisen sektorin toimijat tarjoavat nykyisin luottamusverkostossa, voidaan lompakoille esitettävää valvontamaksua pitää yhdenmukaisena myös markkinoiden toimivuuden ja tasapuolisten kilpailuedellytysten näkökulmasta. Liikenne- ja viestintävirasto arvioi, että valvontamaksujen korotusten ja uusien valvontamaksujen jälkeen vuosittainen valvontamaksukertymä olisi 368 000 euroa, joka kattaisi 3,68 henkilötyövuotta. Viraston nykyinen resursointi kaikkiin eIDAS-asetuksesta ja tunnistuslaista aiheutuviin tehtäviin on yhteensä neljä henkilötyövuotta, ja arvio tulevasta lisäresurssitarpeesta on kolme henkilötyövuotta.

Nykyisin tunnistuslakiin sisältyvien tunnistus- ja luottamuspalvelun rekisteröimismaksun, nimetyn sertifiointilaitoksen eli ehdotetussa eIDAS-laissa tarkoitetun sertifioijan sekä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeämismaksun suuruus määräytyisi jatkossa valtion maksuperustelain (150/1992) ja Liikenne- ja viestintäviraston sähköiseen viestintään liittyvistä suoritteista perittävistä maksuista annetun liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen (jäljempänä *sähköisen viestinnän maksuasetus*) perusteella. Toiminnan aloittamiseen liittyvän ilmoituksen käsittelymaksun suuruus määräytyisi valtion maksuperustelain kustannusvastaavuusperiaatteen mukaisesti eli maksun suuruus vastaisi suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Ilmoituksen käsittelystä perittäisiin siihen kuluneen ajan perusteella maksu omakustannusarvon mukaisesti. Koska ilmoituksen tai hakemuksen käsittelystä perittäisiin maksu vain toiminnan aloittamisen yhteydessä, on kyse kertaluontoisesta suorituksesta.

Säädöstason muuttaminen mahdollistaisi sen, että maksun suuruutta voitaisiin tarkastella joustavammin kustannustason muutoksien mukaisesti ja maksuasetusten päivitysten yhteydessä ilman tarvetta tehdä maksun muutosta lakihankkeena. Lisäksi maksun suuruuden määräytymisen ilmoituksen käsittelyyn kuluneen virkatyöajan mukaan arvioidaan kannustavan toimijoita laatimaan toiminnan aloittamiseen liittyvät ilmoitukset huolellisesti. Nykyisin ilmoituksen käsittelystä peritään kiinteä maksu, kun palveluntarjoaja merkitään Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämään julkiseen rekisteriin. Siten maksun suuruus ei vastaa ilmoituksen käsittelyyn Liikenne- ja viestintävirastossa kulunutta työmäärää. Esimerkiksi vaillinaisin tiedoin jätetyn ilmoituksen käsittely voi edellyttää useita lisätietopyyntöjä ennen kuin asia saadaan päätökseen. Siten käsittelyaikaan perustuvan maksun arvioidaan vähentävän viranomaisen vastaanottamia puutteellisia ilmoituksia ja vähentävän myös ilmoituksen jättäjään kohdistuvien lisätietopyyntöjen aiheuttamaa työkuormaa. Palveluntarjoaja voisi itse pyrkiä vaikuttamaan maksun suuruuteen toimittamalla viranomaiselle mahdollisimman huolellisesti laaditun ilmoituksen tai hakemuksen.

Koska maksu perittäisiin jatkossa ilmoituksen tai hakemuksen käsittelystä, voitaisiin maksu periä myös tilanteissa, joissa palveluntarjoajaa ei merkittäisi rekisteriin tai hyväksyttäisi arviointilaitokseksi tai sertifioijaksi. Siten muutoksen voidaan arvioida vähäisesti nostavan kynnystä uusille palveluntarjoajille hakeutua markkinoille, kun ilmoituksen tai hakemuksen tekemiseen liittyy kuluriski. Toisaalta maksun perintälogiikan muutos vähentäisi viranomaisille mahdollisista puutteellisista tai perusteettomista ilmoituksista aiheutuvaa työmäärää.

#### 4.2.2.6 Kansalliset vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistävät muutokset

Esityksessä ehdotettujen kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistävien muutosten taloudelliset vaikutukset kohdistuisivat pääasiassa tunnistusvälineiden tarjoajiin. Ehdotetuilla muutoksilla ei kuitenkaan arvioida olevan merkittävää taloudellista vaikutusta tunnistusvälineiden tarjoajiin tai kansalaisiin.

Passin tai henkilökortin voimassaolon varmistaminen poliisin tietojärjestelmästä ei aiheuttaisi välittömiä kustannuksia tunnistusvälineen tarjoajille, sillä poliisin tietojärjestelmän käyttö on maksutonta. Pääsy poliisin järjestelmään voi kuitenkin edellyttää tunnistusvälineen tarjoajalta kansallisen palveluväylän liityntäpalvelimen perustamista, mikä saattaa aiheuttaa toimijasta riippuen kertaluontoisia kustannuksia. Tällä hetkellä noin puolet tunnistusvälineiden tarjoajista on tehnyt integraation poliisin passin ja henkilökortin voimassaolon tarkistamisen palveluun. Esimerkiksi tunnistusvälineen tarjoajista pankeilla on rahanpesun estämiseen liittyviä lakisääteisiä tehtäviä, jotka edellyttävät asiakirjojen voimassaolotietojen tarkistamista poliisin rekisteristä jo nykyisellään.

Esityksessä ehdotetut muutokset edellyttäisivät, että tunnistusvälineiden tarjoajat ilmoittavat ensitunnistamisessa käytetystä vahvasta sähköisestä tunnistusvälineestä kyseisen tunnistusvälineen tarjoajalle esimerkiksi teknisen rajapinnan tai tunnistusvälistyspalvelun kautta. Liikenne- ja viestintävirasto on suositellut ensitunnistamisen ketjuttamista koskevan tiedon välittämistä jo vuodesta 2023 lähtien, jonka vuoksi ehdotuksella ei olisi merkittävää vaikutusta tunnistusvälineiden tarjoajiin. Sellaisten toimijoiden osalta, jotka eivät ole ottaneet ensitunnistamisen ketjuttamista koskevaa tiedon välittämistä käyttöön, ehdotetut muutokset edellyttäisivät muutoksia tunnistusvälineiden käyttöliittymiin ja taustajärjestelmiin sekä aiheuttaisivat taloudellisia kustannuksia. Samanaikaisesti ehdotetun muutoksen arvioidaan kuitenkin tehostavan väärinkäyttötilanteiden selvittämistä, ja siten hieman vähentävän niihin kuluvaa aikaa ja resursseja.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia tunnistustapahtumia koskevaan hintasääntelyyn. Ensitunnistamista koskevan tiedon välitysvastuun arvioidaan kuitenkin mahdollistavan sen, että tunnistusvälineen tarjoaja, jonka myöntämää välinettä käytetään ensitunnistamisen ketjuttamiseen, voi halutessaan periä uuden välineen tarjoajalta korkeamman maksun tunnistustapahtuman välittämisestä.

#### 4.2.2.7 Innovaatioiden synty ja leviäminen markkinoilla

Eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot tarjoavat uusia tapoja henkilöihin liittyvän varmennetun tiedon jakamiseen ja siten myös mahdollisuuden uudenlaisiin innovaatioihin erityisesti teknologisiin ratkaisuihin liittyen. Osittaisena haasteena vielä tällä hetkellä on, että lompakot rakentuvat uusien ja osittain vielä valmistelua ja testausta vaativiin standardeihin. Uudet teknologiat antavat kuitenkin mahdollisuuksia teknologiatoimittajille kehittää omia palvelujaan ja tuotteitaan. Ne voivat esimerkiksi kehittää palveluja helpottamaan lompakoiden käyttöönottoa tarjoamalla valmiita osakokonaisuuksia nopeampaan ja helpompaan käyttöönottoon. Palvelutarjonnan kehittyminen edellyttää kuitenkin vielä, että standardien sisällöt vakiintuvat, jotta niihin pohjautuvassa kehitystyössä ei jouduta jatkuvasti tekemään muutoksia kehitettäviin palveluihin. Parhaimmillaan lompakot voivat luoda suomalaisille yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia eurooppalaisilla digitaalisilla sisämarkkinoilla. Joka tapauksessa esityksen ehdotuksilla luodaan yhteiset lainsäädännölliset raamit lompakoiden ja niihin liittyvien palvelujen kehittämiseksi Suomessa. Ehdotettu lainsäädäntö osaltaan vakiinnuttaa pohjaa lompakoiden tarjoamiseksi ja siten poistaa niiden tarjoamiseen liittyvää epävarmuutta. Ehdotetun sääntelyn arvioidaan siten helpottavan muutetun eIDAS-asetuksen

mukaisten palvelujen tarjoamista myös sellaisten toimijoiden osalta, jotka vielä harkitsevat asiaa.

Muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvillä esityksen ehdotuksilla kansallisen liikkumavaran käyttämisestä lompakon lähdekoodin avoimuuden sekä sähköisen allekirjoituksen maksuttomuuden osalta pyritään edistämään eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon liittyvien innovaatioiden syntyä. Nykyisillä palveluntarjoajilla saattaa esimerkiksi olla jo tarjolla palveluihinsa liittyviä sovelluksia, joiden kehittämisestä osaksi lompakkoa voitaisiin olla kiinnostuneita, mutta muutetun eIDAS-asetuksen vaatimus lompakon lähdekoodin avoimuudesta hidastaa tai estää tätä kehitystyötä. Lähdekoodin avoimuuden vaatimuksella voi olla vastaava vaikutus yleisemmin lompakkoon liittyvään kehitystyöhön ja siihen liittyviin innovaatioihin. Esityksen ehdotuksilla pyritään rajaamaan tällaisia vaikutuksia mahdollistamalla se, että taustajärjestelmien osalta lompakon lähdekoodia ei tarvitsisi luovuttaa, jos sille on olemassa asianmukainen syy.

Eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakoita koskeva runsas tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvä sääntely voi myös jossain määrin rajoittaa innovaatioiden syntymistä. Lompakoiden laajan käytön yleistymisen näkökulmasta on tärkeää, että lompakoihin liittyvissä standardeissa pyritään tasapainottamaan turvallisuutta ja käytettävyyttä. Toisena haasteena innovaatioiden syntymisen kannalta lompakoihin liittyen on EU:n tietynlainen edelläkävijyys. Haaste voi konkretisoida esimerkiksi niin, että EU:ssa priorisoidaan jäsenmaiden välistä yhteensopivuutta ja kiinnitetään vähemmän huomiota lompakoihin liittyviin globaalin yhteensopivuuden tarpeisiin. Vastaavasti myös sektorikohtaisten sääntelyaloitteiden osalta tulee huomioida, että ne parhaimmillaan voivat edistää lompakoiden käytön yleistymistä, mutta niiden tulisi kuitenkin tosiasiallisesti rakentua lompakon keskeisten toimintaperiaatteiden varaan, eikä luoda rinnakkaista, päällekkäisiä tai pahimmillaan ristiriitaisia vaatimuksia.

Lompakoihin liittyvien innovaatioiden syntymiseen ja leviämiseen markkinoilla on havaittavissa tietynlainen kysynnän ja tarjonnan tasapainoon liittyvä haaste. Jotta kysyntää syntyisi lompakkoa hyödyntävien asiointipalveluiden puolelle, tulisi lompakoiden ensin tarjota riittävällä tavalla sähköisiä todistuksia, joilla olisi hyödyntämispotentiaalia asiointipalveluille. Sähköisten todistusten laaja tarjonta edistäisi todennäköisesti myös lompakoiden laajaa käyttöönottoa käyttäjien keskuudessa, mitä pidetään myös lompakkoon liittyvien innovaatioiden synnyn ja leviämisen näkökulmasta tärkeänä. Erityisesti esityksen ehdotuksilla liittyen digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen pyritään edistämään lompakon laajaa käyttöä alusta alkaen luomalla käyttäjille mahdollisuus saada lompakkoon ensimmäinen sähköinen attribuuttitodistus. Lisäksi esityksen ehdotuksilla liittyen Digi- ja väestötietoviraston rooliin toteuttaa toimenpiteitä tietojen tarkistamiseksi virallisista lähteistä pyritään edistämään sähköisten attribuuttitodistusten yleistymistä.

#### 4.2.2.8 Vaikutukset valtion talousarvioon

Esityksessä ehdotettujen muutetun eIDAS-asetuksen toimeenpanoon liittyvien uusien tehtävien hoitamiseen liittyy useita käytännön epävarmuustekijöitä, minkä vuoksi täysin luotettavaa arviota tulevista vaikutuksista on vaikea antaa. Epävarmuutta liittyy esimerkiksi muutetun eIDAS-asetuksen nojalla annettaviin komission täytäntöönpanoasetuksiin ja niiden sisältöön. Täytäntöönpanoasetusten valmistelu on ollut vielä esityksen valmistelun aikana kesken ja lisäksi komissio on ilmaissut, että sen tarkoituksena on päivittää jo annettuja täytäntöönpanoasetuksia. Täytäntöönpanoasetuksilla ja niihin sisältyvillä standardiviittauksilla on kuitenkin merkittävä vaikutus siihen, miten muutetun eIDAS-asetuksen mukaiset velvoitteet tulee teknisesti toteuttaa. Mikäli täytäntöönpanoasetusten sisältöä muutetaan merkittävästi, on sillä vaikutuksia myös tehtävien nyt suunniteltuun toteutustapaan.

Epävarmuutta liittyy lisäksi sen ennakointiin, kuinka paljon eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa sekä siihen liittyviä järjestelmiä ja palveluja kehitetään tai käytetään tulevaisuudessa. Lompakon käyttöönotto on käyttäjille vapaaehtoista, mutta asiointipalveluilla on tietyissä tilanteissa velvollisuus mahdollistaa lompakon avulla tapahtuva tunnistaminen. Käyttäjämäärillä on kuitenkin vaikutusta esimerkiksi lompakon käyttöönotosta tai sen käyttöön liittyvästä neuvonnasta aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi lompakoiden yleisempi kehittäminen sekä lompakon avulla käytettävien sähköisten attribuuttitodistusten kehittäminen tulee toteutumaan todennäköisesti vaiheittain, millä on vaikutusta myös näihin palveluihin liittyvien valvontatehtävien määrään. On kuitenkin jo nähtävissä, että useissa EU:n lainsäädäntöhankkeissa pyritään edistämään erilaisten sähköisten todisteiden yhteentoimivuutta lompakon kanssa ja sitä kautta vaikuttamaan lompakon laajaan käyttöön yhteiskunnassa.

Edellä kuvatuista syistä johtuen esityksen valmistelussa ei ole arvioitu tarpeelliseksi esittää resursointia lisämäärärahaesityksillä valtion vuoden 2026 talousarvioon. Resursointia tulisi ensisijaisesti mahdollistaa viranomaisten nykyisiä tehtäviä tehostamalla ja toimintaa sopeuttamalla. Muutetun eIDAS-asetuksen toimeenpanon edellyttämä kehitystyö rahoitetaan Uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hankkeen toimesta (kts. hankkeesta tarkemmin jakso 1.2). Suurin osa muutettuun eIDAS-asetukseen liittyvistä uusista tehtävistä, kuten eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sekä siihen liittyvien järjestelmien ja palvelujen tarjoaminen sekä valvontatehtävät alkavat joulukuussa 2026, mutta viranomaisten tulee varautua neuvontaan ja ohjaukseen jo tätä ennen. Resurssitarpeet nojaavat perusteltuihin arvioihin tulevasta lompakon sekä siihen liittyvien järjestelmien ja palvelujen tarjoamiseen liittyvistä kustannuksista ja valvontatehtävien määrästä ja laadusta. Tarkempaa tietoa resurssitarpeista voi kuitenkin kattavammin ja luotettavimmin olla saatavilla vasta, kun muutetun eIDAS-asetuksen edellyttämien palveluiden tarjoamisesta ja tehtävien toteuttamisesta on alkanut kertyä käytännön kokemusta.

#### 4.2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

##### 4.2.3.1 Yleiset vaikutukset

Muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanon osana toteuttava eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko perustuu niin kutsutulle tietojen itsehallittavuudelle. Kyse on henkilötietojen käsittelyn mallista, jossa henkilö voi itse hallinnoida joko itseltään tai luotettavalta kolmannelta taholta lähtöisin olevien henkilötietojensa osoittamista asiointipalvelulle, jossa henkilötietoja tarvitaan. Käytännössä siis lompakon käyttäjä voi kerätä lompakkoonsa eri tahoilta itseään koskevia tietoja sähköisessä muodossa. Tämän jälkeen hän voi erilaisissa asiointitilanteissa osoittaa lompakossaan olevia tietoja itse sen sijaan, että asiointipalvelu hakee tiedon esimerkiksi viranomaisen ylläpitämästä rekisteristä. Käytännössä itsehallittavuudella tarkoitetaan siis sitä, että henkilöt päättävät itse omien henkilötietojensa käytöstä. Lompakoiden käyttö edistäisi siten käyttäjien tiedollista itsemääräämisoikeutta yhteiskunnassa ja tekisi henkilötietojen käsittelystä läpinäkyvämpää. Samanaikaisesti tietojen itsehallittavuus siirtää vastuuta henkilötietojen käsittelyn turvallisuudesta henkilölle itselleen.

Lompakko olisi myös asiakkuudesta riippumaton tapa vahvaan sähköiseen tunnistamiseen ja tietojen osoittamiseen. Tällä tarkoitetaan sitä, että käyttäjän ei tarvitse olla tietyn palveluntarjoajan asiakas saadakseen lompakon käyttöönsä. Nykyisin vahvan sähköisen tunnistamisen välineenä käytettävien verkkopankkitunnusten saaminen on sidottu siihen, että henkilöllä on tiliasiakkuus pankissa eikä verkkopankkitunnuksia tarjota henkilölle ilman asiakkuutta. Samoin vahvana sähköisenä tunnistusvälineenä käytettävän mobiilivarmenteen saaminen on sidottu matkaviestinliittymän asiakkuuteen. Asiakkuudesta riippumaton väline sähköiseen tunnistautumiseen parantaa yleisesti kansalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia

asioida sähköisesti yhteiskunnan palveluissa. Erityisesti tämä voi helpottaa sähköisen tunnistusvälineen saamista sellaisille henkilöille, jotka ovat Suomessa vain väliaikaisesti ja heille ei ole tarpeen hankkia pankkipalveluja tai puhelinliittymää. Tällaisia ovat esimerkiksi kausityöläiset ja opiskelijat. Lompakon ei kuitenkaan ainakaan lyhyellä aikavälillä arvioida muuttavan kuluttajan näkökulmasta merkittävästi sitä, miten sähköisiin asiointipalveluihin tunnistaudutaan. Kuluttajilla jo nykyisin käytössä olevat vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineet pysyvät edelleen tarjolla lompakon rinnalla ja niillä voi jatkossakin asioida julkisen sektorin sähköisissä asiointipalveluissa.

Sähköisen tunnistamisen lisäksi eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko mahdollistaa hyväksytyjen sähköisten allekirjoitusten luomisen. Tällä hetkellä kuluttajat ovat voineet tehdä vastaavia hyväksytyjä sähköisiä allekirjoituksia lähinnä henkilökortin sisältämällä allekirjoitusvarmenteilla. Kuluttajille on kuitenkin ollut tarjolla muita sähköisen allekirjoituksen ratkaisuja, kuten kehittyneitä sähköisiä allekirjoituksia. Ylipäänsä sähköisen allekirjoitusten käyttö jokapäiväisissä tilanteissa on kuitenkin jäänyt vielä vähäiseksi. Hyväksytyt sähköiset allekirjoitukset vertautuvat oikeusvaikutuksiltaan käsin tehtyihin allekirjoituksiin, jolloin niiden laajempi hyödyntäminen yhteiskunnassa voisi kuluttajien näkökulmasta helpottaa asiointia ja esim. vähentää tarvetta fyysisille asiointikäynneille.

Eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko mahdollistaa myös sähköisten attribuuttitodistusten käyttämisen. Esityksessä ehdotetaankin Suomen ensimmäisen sähköisen attribuuttitodistuksen eli digitaalisen henkilöllisyystodistuksen toteuttamista. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen toteuttamisella pyritään luomaan jo varhaisessa vaiheessa kuluttajalle mahdollisuuksia hyödyntää lompakkoa erilaisissa asiointitilanteissa ja sen arvioidaan osaltaan edistävän lompakon laajempaa käyttöönottoa. Sen itsenäisiä vaikutuksia on arvioitu jäljempänä tässä jaksossa. Yleisesti hyödyt sähköisiin attribuuttitodistuksiin liittyen tulisivat realisoitumaan kuluttajille vasta siinä vaiheessa, kun niitä olisi eri sektoreilla laajemmin saatavilla. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että esimerkiksi lupien ja todistusten kustannukset voivat laskea, jos fyysisten asiakirjojen ja korttien hakeminen ja tuottaminen muutetaan sähköisiksi. Mainittujen toimintojen muuttaminen sähköisiksi laskisi todennäköisesti sekä lupia ja todistuksia myöntävien että niitä hakevien kustannuksia.

Digi- ja väestötietovirasto toteutti kansalaistutkimuksen uudesta sähköiseen tunnistamiseen liittyvästä sovelluksesta syksyllä 2025. Kyselyn tavoitteena oli selvittää, miten kansalaiset käyttävät erilaisia sähköisiä tunnistustapoja sekä kartoittaa heidän kiinnostustaan uuden sovelluksen ja siihen liittyvän tunnistautumistavan käyttöönottoon. Lisäksi kyselyssä kerättiin kansalaisten toiveita sovelluksen ominaisuuksista ja pyydettiin ehdotuksia sovelluksen nimeksi. Tiedonkeruu tehtiin paneelikyselynä 1.9.–17.9.2025. Tutkimuksen pääkohderyhmä olivat 18–99-vuotiaat suomalaiset. Vastaajia oli yhteensä 1032. Painotettuna aineisto muodostaa valtakunnallisesti edustavan otoksen sukupuolen, iän ja asuinalueen mukaan.

Kyselystä ilmeni, että kansalaisilla on melko laajasti käytössään sellaisia teknisiä laitteita, jotka mahdollistaisivat uuden sovelluksen käytön. Vastaajista 98 %:lla oli käytössään tabletti tai älypuhelin ja kysyttäessä taustatietoja 61 % osasi itse etsiä ratkaisuja kohdatessaan niiden käyttöön liittyviä ongelmia. Lisäksi 45 % vastaajista oli kiinnostunut uusista digitaalisista palveluista ja laitteista. Sen sijaan rajat ylittävä asiointi ei ollut valtaosalle vastaajista tarpeellista kyselyn toteuttamisen aikaan. Vastaajista 92 % ei käyttänyt vastaushetkellä minkään muun EU:n jäsenvaltion sähköisiä palveluita, vaan asiointi keskittyi Suomen sähköisiin palveluihin. Enemmistöllä (63 %) vastaajista ei ollut lainkaan tarvetta asioida sähköisesti toisen jäsenvaltion sähköisissä palveluissa.



Suhtautuminen uuden sovelluksen käyttöön oli pääasiassa positiivista. Vastaajista 51 % oli kiinnostunut ottamaan käyttöön uuden sovelluksen ja 30 % suhtautui neutraalisti sovelluksen käyttöönottoon. Vastaajista 19 % ei ollut kiinnostunut ottamaan sovellusta käyttöön. Sovelluksen tarjoamista eri toiminnallisuuksista ja asiointin uudenlaisista mahdollisuuksista oltiin hyvin kiinnostuneita. Vastaajista 73 % oli kiinnostunut tunnistautumaan sähköisesti sovelluksella Suomessa, 74 % oli kiinnostunut saamaan erilaisia sähköisiä todisteita sovellukseen, 72 % oli kiinnostunut todentamaan henkilöllisyytensä sovelluksella ja 71 % oli kiinnostunut sähköisestä allekirjoituksesta. Vastaajista 20 %:ia kiinnosti sähköinen asiointi muissa EU:n jäsenvaltioissa.

Käyttäjätutkimuksessa kartoitettiin vastaajien kiinnostusta erilaisien lupien, todistusten tai korttien saamisesta sähköiseen muotoon uuteen sovellukseen. Kuten esityksessä on edellä kuvattu, sähköiset attribuuttitodistukset olisivat uudenlainen tapa osoittaa itseensä liittyviä tietoja sähköisesti ja luotettavalla tavalla. Vastaajat olivat kiinnostuneita melko tavallisista ja omaan arkeensa liittyvistä sähköisistä todistuksista. Vastaajista 83 % toivoi saavansa esimerkiksi KELA-kortin sovellukseen ja vastaajista 82 % oli kiinnostunut saamaan henkilöllisyystodistuksen ja ajokortin sovellukseen. Myös muita kyselyssä esiin nostettuja mahdollisia todistuksia sovellukseen kannatettiin ja vastaajat toivat myös laajasti esiin muita mahdollisia sähköisiä todistuksia. Tällaisia olivat esimerkiksi aseenkantolupa, kirjastokortti ja EU:n vammaiskortti.

Tutkimuksessa kysyttiin myös mahdollisia esteitä uuden sovelluksen käyttöönotolle. Useat vastaajat eivät nähneet esteitä sovelluksen käyttöönotolle. Suurimmat mainitut esteet liittyivät sovelluksen tietoturvaan ja käytettävyyteen. Vastaajat toivoivat, että sovellus on turvallinen, helppokäyttöinen ja vaihtoehtoinen eli sen käytön pakollisuutta ei toivottu. Moni vastaaja toivoi, että perinteiset tunnistautumistavat säilyvät uuden sovelluksen rinnalla, ja että sovelluksen käyttöönotto ei edellytä erityistä uutta teknistä osaamista.

Yhteenvetona kansalaistutkimuksen tuloksista voidaan todeta, että moni on kiinnostunut ottamaan käyttöön uuden sovelluksen. Vastaajilla ei sen sijaan ollut juurikaan tarvetta rajat ylittävään asiointiin. Sovellusta ollaan kiinnostuneita käyttämään erityisesti sähköiseen tunnistautumiseen Suomessa. Lisäksi oltiin kiinnostuneita erilaisista sähköisistä todistuksista. Myös sovelluksen helppokäyttöisyys ja turvallisuus olivat vastaajille tärkeitä ominaisuuksia.

Ehdotuksen mukainen digitaalinen henkilöllisyystodistus mahdollistaa henkilöille uuden menetelmän osoittaa henkilöllisyys käyntiasioinnissa eli asioitaessa kasvokkain jonkin palveluntarjoajan luona. Esityksessä ehdotetun lainsäädännön mukaan digitaalista henkilöllisyystodistusta voitaisiin käyttää henkilöllisyyden osoittamiseen käyntiasioinnissa samalla tavoin kuin nykyisin käytetään henkilökorttia ja passia. Digitaalinen henkilöllisyystodistus voisi helpottaa esimerkiksi suunnittelematonta pankkiasiointikäyntiä tai muuta vastaavaa asiointia, jossa henkilöllisyys tulee osoittaa luotettavasti. Ehdotuksella voi olla pidemmällä aikavälillä positiivinen vaikutus henkilöllisyyden osoittamisen tapojen yhdenmukaistumiseen käyntiasioinnissa ja se voisi esimerkiksi vähentää henkilöiden epätietoisuutta, milloin henkilöllisyystodistukseksi käy ajokortti ja milloin vaaditaan passi tai henkilökortti.

Lisäksi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen, samoin kuin muidenkin tulevaisuudessa mahdollisesti toteuttavien sähköisten attribuuttitodistusten, positiivisena vaikutuksena voidaan pitää sitä, että pelkkä mobiililaitteen katoaminen ei kaikissa tilanteissa tarkoita automaattisesti sitä, että myös digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttö on vaarantunut. Siinä missä fyysistä asiakirjaa on katoamisen tai varastamisen seurauksena mahdollista oikeudettomasti käyttää tai muutoin hyödyntää väärinkäytöksiin ja rikoksiin tai asiakirjan turvaominaisuuksien

murtamiseen, vaatii lompakosta käsin hallittavan sähköisen attribuuttitodistuksen käyttäminen erilaisia lompakon käyttäjän tiedossa olevia salasanoja tai tunnisteita. Lisäksi attribuuttitodistuksen voimassaolo olisi mahdollista lopettaa välittömästi mobiililaitteen kadottua, tultua varastetuksi tai väärinkäytöstilanteen tultua ilmi.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen toteuttaminen hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena eli lompakon kanssa yhteensopivaksi vie myös henkilöllisyyden osoittamista kohti eri asiointitilanteissa yleistyvää toimintamallia, joissa henkilö ei tarvitse asiointia varten muuta kuin mobiililaitteen. Ehdotuksen arvioidaan helpottavan ja yksinkertaistavan kansalaisten asiointia yhteiskunnan erilaisissa palveluissa. Käytännössä kansalaisten mahdollisuudet käyttää digitaalista henkilöllisyystodistusta voivat kuitenkin olla erilaisia johtuen ratkaisun käyttämiseen liittyvistä vaatimuksista sekä taloudellisista tai henkilön fyysisistä toimintaedellytyksistä johtuvista syistä.

#### 4.2.3.2 Lapset ja nuoret

Muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvät lainsäädäntöehdotukset voivat parantaa lasten mahdollisuuksia asioida tietyissä palveluissa digitaalisesti sekä vanhempien mahdollisuuksia hoitaa lastensa asioita, mutta vaikutukset kohdistuvat pääasiassa yli 13-vuotiaisiin. Ehdotuksen mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon voisi ottaa käyttöön itsenäisesti 13-vuotias, mikäli se on mahdollista korkean varmuustason vaatimusten mukaisesti. Tätä nuorempi voisi ottaa lompakon käyttöön huoltajan suostumuksella. Alaikäiset, jotka ottavat lompakon käyttöön, voisivat osoittaa sillä oman henkilöllisyytensä vastaavalla tavalla kuin nykyisillä vahvan sähköisen tunnistamisen välineillä. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa on mahdollista, että 13-vuotias henkilö asioi itsenäisesti ilman huoltajaa, jolloin mahdollisuus henkilöllisyyden sähköiseen osoittamiseen ja sähköiseen allekirjoittamiseen eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla voi parantaa 13 vuotta täytäneiden mahdollisuuksia hoitaa itseään koskevia asioita sähköisesti. Nykyisin lasten mahdollisuudet saada vahva sähköinen tunnistusväline käyttöönsä vaihtelee välineen myöntäjästä riippuen ja on usein sidottu siihen, mitä muita palveluja lapselle on mahdollista tarjota. Joillakin tunnistusvälineiden tarjoajilla ei ole ikärajoja tunnistusvälineen saamiselle huoltajien suostumuksella, osalla taas on asetettu ikäraja (esimerkiksi 12 vuotta) ja vaatimus huoltajien suostumuksesta.

Ehdotettu sääntely voi parantaa alaikäisten suojelua sähköisissä palveluissa ja edistää siten lasten turvallista sähköistä asiointia. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon avulla on mahdollista osoittaa käyttäjän ikä luotettavalla tavalla, mikä voisi mahdollistaa erilaisiin sähköisiin palveluihin ja sosiaalisen median kanaviin liittyvää ikärajavalvontaa. Käytännössä kyse voisi olla esimerkiksi mobiilipelien ikärajojen tarkastamisesta lompakon avulla. Toisaalta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönotolla voi olla vaikutuksia verkossa tapahtuvan rikollisuuden ja identiteettivarkauksien kasvuun alaikäisten näkökulmasta. Alaikäisen voi olla haastavaa hahmottaa esimerkiksi sitä, että sähköinen tunnistusväline väärin käsiin joutuessaan mahdollistaa toisen lukuun tehtävän petosrikollisuuden.

On kuitenkin huomattava, että ehdotuksessa ei esitetä muutoksia siihen, missä tilanteissa ja millä edellytyksillä lapsi voi asioida itsenäisesti. Esityksen ehdotuksilla ei myöskään ole vaikutusta erilaisten sähköisten todistusten myöntämisen edellytyksiin. Tällä tarkoitetaan sitä, että vaikka alaikäinen voisi saada lompakon käyttöönsä itsenäisesti, ei hänellä tältä pohjalta ole kuitenkaan oikeutta saada sinne sähköisiä todistuksia, joita ei voida myöntää alaikäiselle. Esityksen keskeisin vaikutus lasten sähköisen asioinnin näkökulmasta on, että todennäköisesti vahvan sähköisen tunnistusvälineen saaminen voi helpottaa jonkin verran nykyisestä. Kaikilla digitaalisilla asiointipalveluilla ei kuitenkaan välttämättä ole kykyä ottaa vastaan alaikäisiä

itsenäisesti asioivia, jos asiointijärjestelmät on lähtökohtaisesti rakennettu vain täysi-ikäisiä varten. Alaikäisen asioinnin mahdollistaminen saattaa edellyttää asiointipalveluilta esimerkiksi kykyä ja tarvetta tunnistaa, minkä ikäiset voivat asioida palvelussa sekä iän tarkastamisen toteuttamista osaksi asiointiprosessia.

#### 4.2.3.3 Ulkosuomalaiset

Erityisesti asiakkuudesta riippumaton tapa vahvaan sähköiseen tunnistamiseen voi helpottaa ulkosuomalaisten mahdollisuuksia asioida suomalaisissa sähköisissä palveluissa. Ulkosuomalaisten osalta on eri yhteyksissä tuotu esille vaikeus hoitaa asiointia sähköisesti Suomeen, sillä usein heillä ei ole vahvaa sähköistä tunnistusvälinettä, sillä sellaisen saamisen edellytyksenä on edellä kuvatusti asiakkuus jossakin suomalaisessa pankissa tai teleoperaattorilla. Eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko ei edellytä asiakkuutta suomalaisessa pankissa tai teleoperaattorilla tai muussakaan palvelussa. Käytännössä luonnollisen henkilön osalta lompakon käyttöönotto edellyttää, että henkilö on rekisteröity väestötietojärjestelmään ja hänelle voidaan sen perusteella myöntää lompakkoon luonnollisen henkilön tunnistetiedot.

Ehdotettu sääntely mahdollistaa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönoton myös Suomen ulkomaan edustustojen käyntiasioinnissa, mikä voi edistää ulkosuomalaisten mahdollisuuksia asioida jatkossa sähköisesti julkisen sektorin digitaalisissa palveluissa, kun heidän on mahdollista saada lompakko käyttöönsä edustustossa paikan päällä. Eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko voisi helpottaa ulkosuomalaisten rajat ylittävää asiointia esimerkiksi eläkkeeseen liittyvässä sähköisessä asioinnissa. Lisäksi eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönoton myötä ulkosuomalaisilla olisi mahdollisuus saada käyttöönsä myös digitaalinen henkilöllisyystodistus. Kaiken kaikkiaan ulkosuomalaisten osuus digitaalisten palvelujen kokonaiskäyttäjämäärästä on kuitenkin suhteellisen pieni.

#### 4.2.3.4 Vammaiset henkilöt

Muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvällä ehdotetulla sääntelyllä voi olla vaikutuksia sellaisille henkilöille, jotka tarvitsisivat eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttämiseksi toisen henkilön apua. Ehdotettu sääntely sisältäisi kiellon luovuttaa välinettä toisen käyttöön, vastaavalla tavalla kuin se on nykyisin kielletty tunnistuslaissa vahvojen sähköisten tunnistusvälineiden osalta. Lisäksi ehdotetun sääntelyn mukaan henkilö vastaisi lompakon käytöstä, jos hän olisi itse luovuttanut sen toisen käyttöön. Nykyisin markkinoilla tarjolla olevien vahvojen sähköisten tunnistusvälineiden osalta on ollut haasteita sen suhteen, voiko tunnistusvälineen käytössä tukeutua avustajaan. Avustajaa käytettäessä tunnistusväline tai sen käyttöön liittyviä salasanoja tai muita todentamistekijöitä joudutaan todennäköisesti luovuttamaan avustajalle, mikä vaarantaa tunnistusvälineen luotettavuuden siten, kun kysymystä on perinteisesti arvioitu eIDAS-asetuksen ja sen soveltamisen yhteydessä. Tunnistusvälineen luotettavuuden osalta olennainen asia on erityisesti tiettyyn tunnistusvälineeseen liitettävän henkilön henkilöllisyys ja sen varmistaminen, että vain tämä henkilö voi käyttää tunnistusvälinettä.

Ehdotettu sääntely ei kuitenkaan rajoita muutetun eIDAS-asetuksen sääntelyä vammaisten henkilöiden mahdollisuudesta käyttää lompakkoa yhdenvertaisesti. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 21 kohdan mukaan eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden on oltava esteettömästi vammaisten henkilöiden käytettävissä yhdenvertaisesti muiden käyttäjien kanssa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/882 (myöhemmin *esteettömyysdirektiivi*) mukaisesti. Esteettömyysdirektiivi asettaa yhdenmukaisia

esteettömyysvaatimuksia EU:n sisämarkkinoilla myytävälle päätelaitteille. Direktiivin toimeenpanevien kansallisten lakien soveltaminen on alkanut vuonna 2025. Kokonaisuutena arvioiden lompakko tulee siis olemaan hyvin laajan käyttäjäjoukon käyttömahdollisuuksien piirissä.

On lisäksi huomattava, että suurin osa päätelaitteista sisältää runsaasti erilaisia avustavia teknologioita (esimerkiksi näytön sisällön koon muuttaminen, erilaiset kontrastimahdollisuudet, puheohjaus), jolloin lompakon tallennusalueet ovat pääsääntöisesti esteettömiä. Lisäksi eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon on täytettävä digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) kolmannessa luvussa asetetut saavutettavuusvaatimukset. Palvelun saavutettavuus arvioidaan verkkosisällön saavutettavuusohjeiden (Web Content Accessibility Guidelines, WCAG) 2.1. A- ja AA-tason kriteeristön mukaisesti. Lisäksi käytettävyydestien avulla varmistetaan palvelun käytettävyys ja ymmärrettävyys. Lompakon kehittämisessä ja testaamisessa huomioidaan erilaisten ihmisten tarpeet ja käyttötavat. Lompakon käyttö pyritään mahdollistamaan myös erilaisilla apuvälineillä. Lompakosta julkaistaan saavutettavuusseloste ja palveluun sisällytetään sähköinen kanava saavutettavuuspalautetta varten.

Ehdotettu sääntely voi siten parantaa vammaisten henkilöiden mahdollisuutta asioida sähköisesti. Sellaisten henkilöiden, jotka eivät lompakon saavutettavuudesta huolimatta voi käyttää sitä, on kuitenkin mahdollista saada asiansa hoidetuksi sähköisesti esimerkiksi valtuuttamalla toinen henkilö asioimaan puolestaan. Tällöin valtuutettu henkilö toimii omissa nimissään toisen henkilön puolesta ja osoittaa oman henkilöllisyytensä joko fyysisesti tai sähköisesti ja pääsee asiointipalvelussa toteuttamaan valtuutuksen piiriin kuuluvat toimet. Asiointi tapahtuisi vastaavalla tavalla myös esimerkiksi edunvalvontaan liittyvissä tilanteissa. Myös näissä tapauksissa edunvalvoja toimisi omissa nimissään ja osoittaisi oman henkilöllisyytensä ja sen jälkeen voisi tehdä edunvalvonnan piiriin kuuluvat toimet. Eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa voisi käyttää näissä tilanteissa valtuutetun tai edunvalvojan tunnistamiseksi. Tulevaisuudessa voi myös olla mahdollista, että lompakkoon kehitetään erilaisia toisen puolesta asioinnin tilanteita varten omat tunnistetiedot, jolloin lompakko olisi käytössä nimenomaisesti näitä toimenpiteitä varten. Valtuutuksissa riski väärinkäytöstilanteiden syntymiselle on vähäisempi kuin silloin, jos tunnistusvälineen käytön mahdollistavia salaisuuksia joudutaan antamaan toiselle henkilölle. Vaikka valtuutuksen käyttö ei voi suoraan korvata henkilökohtaisen asioinnin mahdollisuutta, se voi kuitenkin tietyissä tilanteissa olla tarkoituksenmukainen vaihtoehto.

#### 4.2.3.5 Vaikutukset viranomaisiin

*Digi- ja väestötietovirasto.* Esityksen mukaan Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä olisi tarjota eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko sekä siihen liittyviä järjestelmiä ja palveluja. Tämä ei kuitenkaan rajoittaisi muiden palveluntarjoajien mahdollisuuksia tarjota lompakkoa Digi- ja väestötietoviraston lompakon rinnalla. Digi- ja väestötietoviraston roolia lompakon tarjoajana on arvioitu edellä kilpailuvaikutusten näkökulmasta jaksossa 4.2.2.2 ja vaihtoehtoisissa toteutustavoissa jaksossa 5.1.1. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sekä siihen liittyvien järjestelmien ja palvelujen toteuttamisessa olisi kyse uudesta tehtävästä. Kyse on laajasta kokonaisuudesta, johon liittyvää toteutustyötä ei ole sen teknisyyden takia tarkoituksenmukaista kuvata tässä esityksessä tyhjentävästi. Tehtävän toteuttaminen pitää kuitenkin sisällään ainakin mobiilisovelluksen kehittämisen ja julkaisun sovelluskaupassa sekä sovelluksen käyttöönoton toteuttamisen. Lompakon olisi myös tarkoitus mahdollistaa tietojen osoittaminen ja hallinnointi sähköisessä asiointissa ja käyntiasioinnissa sekä hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen tekeminen. Lompakon toteuttaminen eIDAS-asetuksen vaatimusten mukaisesti edellyttää myös useiden uusien taustajärjestelmien, kuten

rekisterien, toteuttamista. Lisäksi Digi- ja väestötietoviraston tulee tarjota lompakon käyttöön liittyvää käyttäjätukea.

Esityksen mukaan Digi- ja väestötietovirasto myöntäisi lompakkoon henkilöllisyyden osoittamisen mahdollistavat luonnollisen henkilön tunnistetiedot väestötietojärjestelmään perustuen. Tämä edellyttää Digi- ja väestötietovirastolta uuden rajapinnan toteuttamista sekä käyttäjän tunnistamista siten, että korkean varmuustason vaatimukset täyttyvät. Lisäksi tehtävän toteuttaminen edellyttää toiminnallisuuksien toteuttamista mm. eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden validoimiseksi ja henkilön tunnistetietojen muodostamiseksi. Lisäksi Digi- ja väestötietovirasto toteuttaisi esityksen mukaan niin kutsutun henkilöllisyyden linkittämispalvelun, mikä edellyttää käytännössä uudenlaisen toiminnallisuuden kehittämistä. Henkilöllisyyden linkittämispalvelu toteutetaan keskitettynä ratkaisuna julkisen hallinnon asiointipalveluille ja lisäksi sen käyttö mahdollistetaan yksityisen sektorin toimijoille myöhemmin. Henkilöllisyyden linkittämisen rekisterinä käytetään väestötietojärjestelmää, jota vasten henkilöllisyyden linkittäminen suoritetaan käyttäen lompakon tunnistetietojen tai eIDAS-asetuksen mukaisesti ilmoitettujen sähköisten tunnistusmenetelmien avulla saatuja tietoja.

Esityksen mukaan Digi- ja väestötietovirastolle tulisi myös muita muutetun eIDAS-asetuksen velvoitteiden toteuttamiseen liittyviä tehtäviä, kuten toimenpiteiden toteuttaminen sen varmistamiseksi, että hyväksytyt luottamuspalveluntarjoajat, jotka tarjoavat sähköisiä attribuuttitodistuksia, voivat tarkistaa muutetun eIDAS-asetuksen liitteen VI mukaiset attribuutit niiden virallisesta lähteestä. Lisäksi ehdotuksen mukaan Digi- ja väestötietovirasto osallistuisi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen toteuttamiseen myöntämällä digitaalisena henkilöllisyystodistuksena käytettävän hyväksytyin sähköisen attribuuttitodistuksen. Digi- ja väestötietovirasto selvittää esityksessä sille osoitettujen tehtävien ja palveluiden ja osatoiminnallisuuksien toteutusvaihtoehtoja. Tarkoituksena on selvittää, miltä osin on tarkoituksenmukaista hyödyntää valmista markkinatarjontaa, avoimen lähdekoodin ratkaisuja, valmiita mallitoteutuksia tai pilottitoteutuksia ja miltä osin on tarkoituksenmukaista kehittää tai ylläpitää osatoteutuksia Digi- ja väestötietoviraston omana työnä.

Moneen Digi- ja väestötietoviraston esityksen mukaiseen tehtävään liittyy komission valtuus antaa täytäntöönpanoasetuksia ja useimmat niistä on jo annettu. Komissio on kuitenkin ilmaissut aikovansa vielä päivittää täytäntöönpanoasetuksia ennen jäsenmaiden velvollisuuksien määräajan umpeutumista. Lisäksi osa täytäntöönpanoasetuksista on vielä niin uusia, että kansallisen toteutuksen suunnittelutyö on vielä kesken. Kyse on muutoinkin täysin uudenlaisen kokonaisuuden sääntelystä, joka perustuu uudentyyppisiin teknologisiin ratkaisuihin ja uusiin standardeihin. Digi- ja väestötietovirasto on tähän mennessä kuitenkin arvioinut eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sekä siihen liittyvien järjestelmien ja palvelujen kehittämisen resurssitarpeiksi 6 400 000 euroa yhteensä vuosille 2025–2026. Lisäksi Digi- ja väestötietovirasto on arvioinut jatkuvan palvelun resurssitarpeiksi 9,5 htv vuodelle 2027, 7,5 htv vuodelle 2028 ja tästä eteenpäin vuosille 2029 ja 2030 6,5 htv. Jatkuvan palvelun resurssitarpeet sisältävät mm. eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon toteuttamisen, henkilöllisyyden linkittämisen toteuttamisen, luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämisen, asiakas- sekä sidosryhmätukeen liittyvät tehtävät sekä muita ehdotettujen tehtävien toteuttamiseen ja ylläpitämiseen liittyviä kuluja. Edellä kuvatuista syistä resurssitarpeisiin liittyy kuitenkin vielä varauksia, ja ne voivat muuttua suuntaan tai toiseen.

*Liikenne- ja viestintävirasto.* Esityksen mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi perustaa ja ylläpitää kansallinen luottavien osapuolten rekisteri, josta käytännössä eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot tarkistavat luottavat osapuolet ja niiden tiedot ennen kuin henkilötietoja luovutetaan lompakosta. Komissio on antanut lompakkoon luottavien

osapuolten rekisteröintiä koskevan täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/848, jossa määritellään vaatimuksia rekisterille. Liikenne- ja viestintävirasto on toteuttanut esiselvityksen luottavien osapuolten rekisterin toteutustavan, vastuutahojen, sidosryhmien, aikataulutuksen, resurssitarpeiden ja kustannusten määrittämiseksi sekä rekisterin ylläpidon kustannusten määrittämiseksi. Liikenne- ja viestintävirasto on tähän mennessä alustavasti arvioinut luottavien osapuolten rekisterin resurssitarpeiksi vuosille 2024–2026 rekisterin perustamiseksi yhteensä 600 000 euroa sekä vuodesta 2026 alkaen vuosittain 100 000 euroa rekisterin ylläpitämiseksi.

Lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi esityksen mukaan toimia muutetussa eIDAS-asetuksessa tarkoitettuna valvovana viranomaisena sekä luottamuspalvelujen tarjoajien ja niiden tarjoamien palvelujen että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lainsäädännön osalta. Luottamuspalvelun tarjoajien ja niiden tarjoamien palvelujen osalta kyse olisi olemassa olevan tehtävän jatkamisesta, mutta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lainsäädännön osalta kyse olisi uudesta tehtävästä. Liikenne- ja viestintävirasto toimisi myös muutetussa eIDAS-asetuksessa tarkoitettuna keskitettynä yhteyspisteinä ja vastaisi tietyistä Euroopan komissiolle tehtävistä ilmoituksista. Esitykseen sisältyvissä laeissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston tehtävien hoitamiseksi tarvittavista tiedonsaantioikeuksista sekä toimivaltuuksista. Liikenne- ja viestintävirasto voisi esimerkiksi velvoittaa toimijan korjaamaan toimintaansa tai keskeyttämään palvelun tarjoamisen sekä asettaa tekemänsä päätöksen tehosteeksi uhkasakon. Liikenne- ja viestintävirasto voisi myös määrätä luottamuspalvelun tarjoajalle hallinnollisen seuraamusmaksun, jos se rikkoo asetuksen vaatimuksia. Liikenne- ja viestintävirasto on arvioinut kasvavista valvontatehtävistä aiheutuviksi resurssikustannuksiksi vuodesta 2026 alkaen 3 henkilötyövuotta vuosittain.

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi lisäksi toimia Suomessa tarjottavien eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden sertifiointijärjestelmän omistajana ja siten myös vastata sen sisällön valmistelusta sekä ajantasaisena pitämisestä. Kansallista sertifiointijärjestelmää valmistellaan yhteistyössä Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa ja yhteistyön tuloksena syntyvää sertifiointijärjestelmää on tarkoitus käyttää Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman lompakon sertifiointissa. Mikäli Suomessa tultaisiin tarjoamaan myös muita eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakoita yksityisen sektorin toimesta, on mahdollista, että niille tulisi luoda omia kansallisia sertifiointiprofiileja kansallisen sertifiointijärjestelmän yhteyteen. Sertifiointiprofilissa otettaisiin huomioon kunkin tarjottavan lompakon tekniset erityispiirteet. Liikenne- ja viestintävirasto on arvioinut yksittäisen sertifiointiprofilin valmistelun ja ylläpitämisen kertaluonteiseksi resurssitarpeeksi 40 000 euroa.

*Poliisihallitus.* Ehdotuksen mukaan digitaalista henkilöllisyystodistusta haettaisiin poliisilta ja se toteutettaisiin Digi- ja väestötietoviraston myöntämänä hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena ja se olisi siten yhteentoimiva eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kanssa. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen myöntäminen ja käytön edistäminen edellyttää mobiilisovelluksen kehittämistä käyntiasioinnissa tarvittavien näyttö- ja tarkastusominaisuuksien osalta, tarvittavien kyselyrajapintojen toteuttamista poliisin Heko-Passi-järjestelmään sekä sähköiselle asiointialustalle, tiettyjen järjestelmien sekä sähköisen asiointialustan kapasiteetin ja palvelutason laajentamista sekä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tarkastamisen mahdollistavien ohjelmistojen ja laitteiden kehittämistä mm. poliisin lupapisteisiin ja kenttätyöntekijöille. Poliisihallitus on arvioinut digitaalisen henkilöllisyystodistuksen myöntämisestä aiheutuviksi jatkuviksi ylläpitokustannuksiksi 300 000 euroa vuosittain.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ylläpidosta Poliisille ja Digi- ja väestötietovirastolle aiheutuvat kustannukset katettaisiin soveltamalla valtion maksuperustelakia passien ja

henkilökorttien asiakasmaksuihin. Kustannuksista johtuva vaikutus passin ja henkilökortin hintaan olisi hyvin maltillinen, eikä sillä voida arvioida olevan merkitystä esimerkiksi asiakirjojen kysyntään. Esityksen valmistelussa tehdyn alustavan arvion mukaan digitaalisen henkilöllisyystodistuksen kustannusten kattaminen voisi nostaa passin ja henkilökortin hintaa keskimäärin 0,39–0,96 euroa asiakirjaa kohden runsaan kahdenkymmenen vuoden tarkastelujaksolla. Vuotuinen vaikutus vaihtelisi käytännössä asiakirjojen kysynnän mukaan. Vuonna 2028 vaikutus olisi käytettävissä olevien tietojen pohjalta tehdyn alustavan arvion mukaan noin 60 senttiä asiakirjaa kohden. Suurimmillaan vaikutus olisi vuosina, jolloin haettavien asiakirjojen määrä jäisi keskimääräistä pienemmäksi. Vuoden 2025 lopussa passin hinta oli 55 euroa ja henkilökortin 65 euroa. Kokonaisuutena tarkasteltuna korotukset olisivat siis hyvin maltillisia suhteessa asiakirjojen nykyiseen hintatasoon.

*Patentti- ja rekisterihallitus.* Esityksen mukaan Patentti- ja rekisterihallitus myöntäisi oikeushenkilön tunnistetiedot lompakkoon. Kyse olisi uudesta tehtävästä, joka edellyttäisi uuden teknisen toiminnallisuuden toteuttamista. Käytännössä kyse olisi omasta itsenäisestä palvelusta, joka hyödyntää perusrekisterien tietoja rajapintojen kautta. Käytännössä palvelussa olisi kyse uudesta rajapinnasta ja käyttöliittymästä, jota kautta oikeushenkilön edustaja voi pyytää henkilön tunnistetietojen myöntämistä ja lisäksi edustaja tunnistettaisiin ja tarkistettaisiin, että hänellä on valtuus toimia oikeushenkilön puolesta. Lisäksi palvelun kehittäminen edellyttäisi toiminnallisuutta, jolla oikeushenkilön tunnistetiedot muodostetaan, tallennetaan Patentti- ja rekisterihallituksen tietokantaan ja luovutetaan hakijan lompakkoon. Patentti- ja rekisterihallitus on arvioinut palvelun kehittämisen resurssikustannuksiksi 540 000 euroa ja jatkuviksi ylläpitokustannuksiksi 345 000 euroa vuosittain, joka sisältäisi yhteensä 2 henkilötyövuotta sovellusylläpitoon, oikeushenkilön tunnistetietojen tuoteomistajuuteen sekä prosessin tukeen liittyen.

*Ulkoasiainhallinto.* Läheskään kaikilla ulkosuomalaisilla ei ole suomalaisia pankkitunnuksia, mobiilivarmennetta tai henkilökortin kansalaisvarmennetta, jotka mahdollistaisivat eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönoton sähköisesti. Tästä syystä esityksessä on ehdotettu, että henkilö voisi saada luonnollisen henkilön tunnistetiedot ja siten myös eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönsä asioimalla Suomen edustustossa. Käytännössä näissä tilanteissa Suomen edustusto tunnistaisi luonnollisen henkilön tunnistetietoja hakevan henkilön, mutta Digi- ja väestötietovirasto toimisi näissäkin tilanteissa henkilön tunnistetietojen myöntäjänä. Kyse olisi varsin rajoitetusta ja luonteeltaan avustavasta tehtävästä luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämisen prosessissa. Tunnistautuminen edustustossa henkilön tunnistetietojen saamiseksi lisäisi kuitenkin jonkin verran Suomen edustustojen asiakaspalvelun työmäärää varsinkin lompakon ja henkilön tunnistetietojen käyttöönoton alkuvaiheessa.

Alustavasti arvioidaan, että käyntiasiointia edustustoissa henkilön tunnistetietojen saamiseksi tulisi ensimmäisen käyttöönottovuoden aikana noin 10 000 asiointikertaa. Yksittäisen asiakasyhteydenoton hoitamiseen edustustossa voidaan arvioida kuluvan keskimäärin noin 15 minuuttia, joten vuosittaiseksi työmääräksi muodostuisi ensimmäisen käyttöönottovuoden aikana arviolta noin 2 500 tuntia ja vuosittaiseksi kustannukseksi noin 70 000 euroa. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 13 kohdan mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakoiden myöntämisen, käytön ja peruuttamisen on oltava maksutonta kaikille luonnollisille henkilöille. Luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntäminen on käytännössä erottamaton osa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon myöntämistä ja käyttöönottoa, sillä henkilön tunnistetiedot muodostavat perustan lompakolla tapahtuvalle sähköiselle tunnistamiselle, joka on yksi eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon pakollisista ominaisuuksista. Henkilön tunnistetietojen myöntämisestä ei siten olisi mahdollista periä henkilöltä maksua. Asiakaspalvelun lisääntymisestä aiheutuva kustannus tulisi siten

katettavaksi ensisijaisesti ulkoministeriön toimintamenomäärärahoista kulloinkin voimassa olevan määräraha-kehysten puitteissa.

Asiointitapa keskittyisivät erityisesti niiden edustustojen toimipiirien alueille, joissa on paljon ulkosuomalaisia. Jatkossa asiointin määrän voidaan arvioida tasaantuvan jonkin verran, mutta on kuitenkin vaikea arvioida käyntiasioinnin tarkkaa määrää tulevaisuudessa. Lisäksi asiakasyhteydenottojen määrä voi suurusluokaltaan vaihdella vuosittain, minkä vuoksi keskimääräistä arvioita vuosittain yhteydenottojen määrästä on vaikea tässä vaiheessa esittää. Jatkossa eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko mahdollistaisi myös ulkosuomalaisille vahvan sähköisen tunnistautumistavan käyttämisen julkisen hallinnon palveluissa. Lisäksi se mahdollistaisi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönoton sähköisesti. Lompakon käyttöönotto vähentäisi jatkossa edustustojen tarjoamien julkisen hallinnon palveluiden kysyntää, mikäli sama palvelu olisi mahdollista saada asioimalla sähköisesti suoraan toimivaltaisesta suomalaisesta viranomaisesta. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönotto lompakon avulla vähentäisi jatkossa todennäköisesti myös henkilökorttien kysyntää edustustoissa.

*Ahvenanmaan valtionvirasto.* Ahvenanmaalla ei ole Digi- ja väestötietoviraston asiointipisteitä, joissa henkilöt voisivat hakea luonnollisen henkilön tunnistetietoja ja siten ottaa myös lompakon käyttöön käyntiasioinnissa. Tästä syystä esityksessä ehdotetaan, että henkilö voisi saada luonnollisen henkilön tunnistetiedot ja siten myös eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönsä asioimalla Ahvenanmaan valtionvirastossa. Vastaavaa tehtävää ehdotetaan myös Suomen edustustoille. Ahvenanmaan valtionviraston virkailija tunnistaisi hakijan, mutta Digi- ja väestötietovirasto toimisi näissäkin tilanteissa luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntäjänä. Kyse olisi tarkkaan rajatusta ja luonteeltaan avustavasta tehtävästä osana luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämistä. Uuden tehtävän arvioidaan kuitenkin lisäävän jonkin verran Ahvenanmaan valtionviraston työmäärää etenkin lompakon ja luonnollisen henkilön tunnistetietojen käyttöönoton alkuvaiheessa.

Alustavasti arvioidaan, että Ahvenanmaan valtionviraston käyntiasioinnissa tapahtuvien luonnollisen henkilön tunnistetietojen hakemisen määrä tulee pysymään melko maltillisena. Vaikutusten arvioidaan olevan vastaavat kuin vaikutukset Suomen edustustoille. Ahvenanmaan valtionviraston asiointeissa yksittäisen käyttöönoton keston voidaan arvioida olevan noin 15 minuuttia, jolloin ensimmäisen käyttöönottovuoden aikana henkilöstövaikutusten ei odoteta olevan merkittäviä. Keskeisin henkilöstövaikutus kohdistuisi Ahvenanmaan valtionviraston henkilöstön kouluttamiseen käyttämään Digi- ja väestötietoviraston virkailijaportaalia, jonka avulla henkilön tunnistetietojen myöntäminen tulisi suorittamaan. Kuten edellä Suomen edustustojen vaikutusten kohdalla on kuvattu, muutetun eIDAS-asetuksen mukaan lompakon käyttöönoton tulee olla maksutonta, eikä henkilön tunnistetietojen myöntämisestä olisi myöskään mahdollista periä maksua. Lisääntyneestä asiakaspalvelusta ja uusista velvoitteista syntyvät kustannukset tulisi siten kattaa valtionviraston omista toimintamenomäärärahoista.

*Oikeusrekisterikeskus.* Hallinnollisten seuraamusmaksujen täytäntöönpanosta vastaisi Oikeusrekisterikeskus. Toisin kuin muille keskeisille viranomaisille, täytäntöönpanotehtävän luonteen vuoksi Oikeusrekisterikeskukselta tehtävän hoitaminen ei edellyttäisi uudenlaista asiantuntemusta, vaan kyse on ainoastaan mahdollisesta täytäntöönpanotehtävien määrällisestä lisääntymisestä. Luottamuspalvelujen valvonnassa lähtökohtana olisi ohjaus ja neuvonta, eikä ehdotetun eIDAS-lain nojalla odoteta määrättävän merkittävässä määrin hallinnollisia seuraamusmaksuja. Oikeusrekisterikeskus vastaa nykyisin yli 60 erilaisen rangaistusluonteisen hallinnollisen seuraamuksen täytäntöönpanosta. Tästä huolimatta uusi seuraamuslaji lisää yleisesti Oikeusrekisterikeskuksen henkilöstön tarvetta esimerkiksi asiakasyhteydenottojen ja täytäntöönpanoon liittyvien virhetilanteiden selvittämisen takia. Esityksen valmistelussa on



kuitenkin arvioitu, että luottamuspalvelun tarjoajille määrättävistä seuraamusmaksuista syntyy Oikeusrekisterikeskukselle vain vähäisissä määrin lisäresurssitarvetta.

*Tietosuojavaltuutettu.* Muutetun eIDAS-asetuksen mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon avulla voi raportoida suoraan Tietosuojavaltuutetulle luottavan osapuolen epäilyttävästä tietopyynnöstä. Esityksen valmistelussa on kuitenkin arvioitu, että vaikutus Tietosuojavaltuutetulle tulisi olemaan ainakin ensivaiheessa vähäinen, koska luottavat osapuolet tulisivat pääasiassa olemaan julkishallinnon toimijoita. Julkishallinnon toimijoiden voidaan arvioida lähtökohtaisesti toimivan tietosuoja sääntelyn mukaisesti, kun ne pyytävät tietoja henkilöltä. Viranomaisen käsittelemät tiedot on tyypillisesti säännelty laissa tai muutoin määritelty suhteellisen tarkasti. Lompakkoon luottavien osapuolten määrän voidaan arvioida nousevan vuoden 2027 loppuun mennessä, jolloin myös yksityisen sektorin toimijoilla on tietyissä tilanteissa velvollisuus hyväksyä lompakolla tunnistautuminen niiden palveluihin. On mahdollista, että Tietosuojavaltuutetulle saapuvien ilmoitusten määrän nousee tällöin jonkin verran. Tietosuojavaltuutetulle raportoitavien epäilyttävien tietopyyntöjen määrä on kuitenkin riippuvainen siitä, miten laajasti eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakoita otetaan käyttöön.

#### 4.2.3.6 Vaikutukset tiedonhallintaan

Muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanoon liittyvillä ehdotuksilla on vaikutuksia Digi- ja väestötietoviraston tiedonhallintaan. Digi- ja väestötietovirasto on tehnyt julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 9 §:n mukaisen lausuntopyynnön valtiovarainministeriölle esityksen valmistelun aikana helmikuussa 2025. Lausuntopyynnössä ja valtiovarainministeriön siihen laatimassa lausunnossa on arvioitu suunnitellun muutoksen vaikutuksia tiedonhallintaan.

Ehdotettu sääntely aiheuttaisi Digi- ja väestötietovirastolle uusia lakisääteisiä tehtäviä ja tarpeita niiden tuottamiseen liittyville uusille tietojärjestelmille ja tietovarannoille sekä tarpeita kehittää olemassa olevia palveluja. Digi- ja väestötietovirasto tuottaisi jatkossa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sekä siihen liittyviä järjestelmiä ja palveluja. Digi- ja väestötietovirasto toimisi myös hyväksyttynä luottamuspalvelun tarjoajana useamman palvelun osalta. Ehdotuksen mukaan Digi- ja väestötietovirasto tuottaisi myös niin sanotun henkilöllisyyden linkittämispalvelun (kts. tarkemmin velvollisuuden sisällöstä jakso 2.2). Esityksen lainsäädäntöehdotusten mukaan Digi- ja väestötietovirasto tuottaisi palvelun keskitettynä palveluna julkishallinnon asiointipalveluille.

Eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden on tarkoitus toimia mobiilisovelluksina. Niiden avulla kansalaiset voivat vaivatta hallita ja käyttää omia tietojaan arjen eri tilanteissa. Muutetun eIDAS-asetuksen ja sen täytäntöönpanoon liittyvän sääntelyn yhteisvaikutuksena syntyy uusia toimintamalleja, joilla henkilötietoja sekä sähköisiä attribuuttitodistuksia ja niiden sisältämiä tietoja osoitetaan viranomaisasiointissa ja muutenkin yhteiskunnan palveluissa. Jatkossa henkilö voisi esimerkiksi osoittaa henkilöllisyytensä passiin tai henkilökorttiin rinnastuvalla tavalla lompakossa olevalla digitaalisella henkilöllisyystodistuksella. Uudessa toimintamallissa keskeistä on, että lompakon käyttäjä voi itse osoittaa hallussaan olevaa tietoa toisille viranomaisille ja yksityisen sektorin toimijoille, toiseen lompakkoon tai toiselle lompakkokäyttäjälle. Kyse on siten uudenlaisesta toimintamallista tiedon luovuttamisen tavassa, jossa tiedot tulevat henkilöltä itseltään. Kehityksellä voidaan tukea automaattisen ratkaisumenettelyn hyödyntämistä tulevaisuudessa. Toimintamallin osalta keskeistä on, että tieto on digitaalisesti allekirjoitettu tai leimattu ja sen eheys, ajantasaisuus ja voimausoito on varmistettu alkuperäisessä lähteessä. Näin tiedon hyödyntäjä voi luottaa sen oikeellisuuteen myös saadessaan sen käyttöön suoraan käyttäjältä, jota tieto koskee. Tässä uudessa mallissa

tietoa ei ole välttämätöntä tarkastaa suoraan tiedon alkuperäisestä lähteestä esimerkiksi lakiin perustuvan tiedonsaantioikeuden perusteella.

Uuden toimintamallin myötä lompakon käyttäjällä on enemmän vastuuta omien henkilötietojensa tietoturvallisesta käytöstä sen jälkeen, kun hän on saanut tiedot käyttöön lompakkoonsa. Tiedonluovutustapahtumien kontrolli siirtyy tiedon alkuperäiseltä lähteeltä käyttäjälle itselleen, jonka vuoksi käyttäjälle on mahdollistettava tietää tarkkaan mitä tietoja luovutetaan, kenelle luovutetaan ja milloin luovutus on tapahtunut. Tietoa luovutettaessa henkilön on lisäksi pystyttävä varmistumaan, että luovutus tapahtuu ainoastaan rajattua käyttötarkoitusta varten. Muutetun eIDAS-asetuksen vaatimusten mukaisesti Digi- ja väestötietovirasto tuottaa kansalaiselle näkymän omien lokitietojen tarkistamista varten. Viranomaisen tiedonhallinnan näkökulmasta tarvittavat lokitiedot mahdollisen jatkokäsittelyn osalta ovat käyttäjän hallussa. Tiedon myöntäjä tai eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja ei voisi jäljittää lompakon käyttöä, vaan lokitiedot tapahtumista ovat käyttäjän itsensä hallussa, sekä asiointipalvelukohtaisesti asiointipalvelun tapahtumatiedoissa.

Vaikka muutettu eIDAS-asetus ja ehdotettu sääntely nojaavat lompakon käytössä itsehallittavaan identiteettiin ja henkilö voi entistä paremmin päättää omien tietojensa hallinnasta ja käytöstä, voi kuitenkin syntyä tilanteita, joissa käyttäjän lompakosta osoittamat tiedot eivät riitä asiointipalvelussa asiointin aloittamiseksi. Asiointin kannalta tarpeellisten tietojen määrittely on lähtökohtaisesti usein asiointipalveluiden tarjoajien tehtävä. Tällaiset vaatimukset ovatkin siis usein asiointipalvelukohtaisia ja tulevat ratkaistuksi kunkin asiointipalvelun tarpeista sekä prosesseista käsin. Mikäli käyttäjän asiointi ei esimerkiksi jonkin tietyn tiedon puuttuessa etene asiointipalvelun puolella, antaa lompakko käyttäjälle tiedon mahdollisista puuttuvista tiedoista.

Ehdotus sisältää uusia Digi- ja väestötietoviraston rekisterinpidon vastuulle tulevia henkilötietoja sisältäviä rekistereitä, kuten henkilön tunnistetietojen rekisterin ja lompakkoyksikkötodisterekisterin, joka sisältäisi tiedot käyttöönotetuista lompakoista. Ehdotettu uudistus ei lähtökohtaisesti muuta henkilötietoja sisältävien rekisterien rekisterinpitovastuita. Digi- ja väestötietovirasto rekisterinpitäjänä vastaisi sille lompakon tarjoamisesta sekä siihen liittyvistä järjestelmistä ja palveluista syntyviin rekistereihin tallennettavien tietojen asianmukaisesta hallinnoinnista ja niiden luovuttamisesta henkilön itsensä haltuun. Lompakon kautta tarjottavien tietojen oikeellisuudesta ja käsittelystä tiedon virallisessa lähteessä vastaa puolestaan asianomaisen tietovarannon rekisterinpitäjä. Tiedon vastaanottava viranomainen vastaa tietojen käsittelystä omassa asiankäsittelyssään. Digi- ja väestötietoviraston asemaa rekisterinpitäjänä ja sen suhdetta lompakon tietojen itsehallittavuuteen on kuvattu tarkemmin 1. lakiehdotuksen säännöskohtaisissa perusteluissa.

#### 4.2.3.7 Sähköisen asiointin turvallisuus

Esityksen valmistelussa on arvioitu, että muutettu eIDAS-asetus ja sen täytäntöönpano voivat yhdessä vähentää henkilötietojen väärinkäyttöä, sillä eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakkoja koskevat vaatimukset ja toimintaperiaatteet tekevät henkilötietojen yhdistelystä ja henkilöihin kohdistuvasta profiloinnista vaikeampaa. Lompakot esimerkiksi mahdollistavat pseudonyymitunnisteiden hyödyntämisen. Tällä tarkoitetaan sitä, että lompakko muodostaisi henkilölle esimerkiksi asiointipalvelukohtaisen tunnisteiden, johon ei sisältyisi käyttäjään liittyviä tietoja. Asiointi pseudonyymeillä olisi mahdollista sellaisissa tilanteissa, jotka eivät edellytä käyttäjän tunnistamista. Pseudonyymien avulla voitaisiin välttää esimerkiksi sellaisia tilanteita, jossa asiointipalvelun päässä tapahtuva tietomurto johtaisi siihen, että henkilötunnuksia päätyisi laajamittaisesti väärin käsiin. Pseudonyymien käytöllä voitaisiin siis mahdollisesti merkittävästi vähentää identiteettivarkauksia ja vähentää verkkorikollisten tekemän tietojen

kalastelun tehokkuutta. Lompakoiden tarjoamien yksityisyydensuojaa parantavien menettelyjen myötä myös väärinkäytöstilanteisiin puuttumisen on arvioitu helpottuvan.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sertifiointi sekä siihen liittyvien hyväksytyjen sähköisten luottamuspalvelujen, kuten sähköisten attribuuttitodistusten ja sähköisen allekirjoituksen, vaatimuksenmukaisuuden arvioinnit luovat lähtökohtaisesti erittäin luotettavan ja turvallisen toimintaympäristön lompakoille ja niihin liittyville palveluille (kts. tarkemmin hyväksytyjen luottamuspalvelujen vaatimuksista jaksossa 3.1.2). Lompakot tarjoavat myös itsessään erittäin turvallisen alustan erilaisille henkilötiedoille ja sähköisille attribuuttitodistuksille lompakoita koskevien sertifiointijärjestelmien vaatimusten noudattamisen sekä lompakoihin ja niiden tarjoajiin kohdistuvan valvonnan myötä. Esityksessä ehdotetaan lähtökohtaisesti erityistä luotettavuutta ja turvallisuutta edellyttävän digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tarjoamista lompakkoon hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena. Tämä edistää osaltaan myös muiden erityistä turvallisuutta edellyttävien sähköisten attribuuttitodistusten tarjoamista lompakkoon tulevaisuudessa.

Lompakoihin ja niihin liittyviin palveluihin voi liittyä myös ei-hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien luottamuspalveluja esimerkiksi sähköisten attribuuttitodistusten osalta. Vaikka näitä toimijoita eivät koske määräajoin suoritettavat vaatimuksenmukaisuuden arvioinnit, niitä koskee kuitenkin luottamuspalvelun tarjoajina tietyt tietoturvaan liittyvät vaatimukset kyberturvallisuussäätelyyn pohjautuen. Ylipäättään lompakoiden avulla voidaan saavuttaa parantunutta tietoturvaa ja sähköisen asioinnin luotettavuutta, kun entistä suurempi osa tunnistamisista perustuu lompakkoon, joka toimii korkealla varmuustasolla ja sähköiset allekirjoitukset perustasoisen tai kehittyneen sijaan tapahtuvat hyväksytyinä sähköisinä allekirjoituksina.

Kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistävien muutosten keskeisenä tavoitteena on edistää sähköisen tunnistamisen turvallisuutta ja luotettavuutta parantamalla tunnistuspalvelun tarjoajien mahdollisuuksia reagoida tehokkaasti häiriötilanteisiin sekä estää luvattomasti käyttöön otettujen vahvojen sähköisen tunnistusvälineiden käyttö. Ensitunnistamisen ketjuttamista koskevan ilmoitusvelvollisuuden säätäminen uuden tunnistusvälineen tarjoajalle helpottaisi väärinkäytöstilanteiden selvittämistä, kun luvattomat ensitunnistamiset voitaisiin jäljittää välittömästi. Ehdotettu ilmoitusvelvollisuuden asettaminen mahdollistaisi myös oikean hinnan perimisen ensitunnistustapahtumista sekä selkeyttäisi tunnistuslain 17 §:ssä säädettyä vastuunjakoja virhetilanteissa. Tältä osin velvollisuus välittää tieto ensitunnistamisen ketjuttamisesta selkeyttäisi myös voimassa olevan lain soveltamista.

Esityksessä ehdotettu tunnistusvälineiden tarjoajien velvollisuus varmistaa poliisin tietojärjestelmästä tieto asiakirjan voimassaolosta parantaisi tunnistusvälineiden myöntämisen turvallisuutta. Kun asiakirjan voimassaolo tarkistettaisiin jatkossa aina poliisin tietojärjestelmästä, peruutettua henkilöllisyystodistusta ei voisi enää käyttää ensitunnistamisen yhteydessä.

#### 4.2.3.8 Tietoyhteiskunta

Muutetulla eIDAS-asetuksella ja sen täytäntöönpanoon liittyvillä ehdotuksilla voi olla vaikutusta yhteiskunnan digitaalisen perusinfrastruktuurin kehittymiseen ja eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot voivat tulevaisuudessa muodostaa sen merkittävän osan. Lompakot muuttavat tiedon jakamisen tapoja, kun tietoja ei enää lähtökohtaisesti haettaisi asioinnin yhteydessä rajapintojen kautta rekistereistä, vaan tiedot toimitettaisiin suoraan käyttäjän omasta hallinnasta asiointipalveluille. Keskeistä lompakoiden ympärille syntyvien palvelujen ja muun niihin liittyvän toimintaympäristön kannalta on, että erilaisia toimijoita ja

palveluntarjoajia syntyisi riittävästi, jotta roolit eivät jäisi yksittäisten toimijoiden vastuulle. Tästä syystä esityksessä on ehdotettu vain tiettyjen tehtävien osoittamista nimetyille tahoille, kuten lompakoihin liittyvä valvontatehtävä Liikenne- ja viestintävirastolle. Esityksessä ei kuitenkaan ole rajattu muiden toimijoiden mahdollisuutta toimia eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajana Digi- ja väestötietoviraston lisäksi eikä esityksessä ole esimerkiksi ehdotettu määriteltävän tarkemmin sitä, mitkä tahot voivat tarjota erilaisia sähköisiä todistuksia lompakkoon.

Lompakkoihin perustuva tietojenvaihto ei merkittävällä tavalla muuta tiedon alkuperäisessä rekisterissä tapahtuvaa rekisteritietojen hallintaa. Tietyissä tilanteissa voidaan edellyttää tiedon elinkaaren hallinnan tehostamista, jotta myös lompakkoon tarjottavien sähköisten todistusten, kuten esimerkiksi valtuuksien, elinkaaren hallinta olisi tehokasta. Elinkaaren hallintaan liittyvää haastetta voidaan kuitenkin hallita myös laskemalla sähköisiä attribuuttitodistuksia liikkeelle niin, että niiden voimassaoloajat ovat lyhyitä (esim. joitain tunteja). Tämä mahdollistaa niiden hyödyntämisen asiointitilanteissa, mutta ei edellytä monimutkaisten tiedon elinkaaren hallinnan ratkaisujen toteuttamista tiedon alkuperäisessä rekisterissä.

Lompakat voivat parantaa myös yhteiskunnan kriisinsietokykyä, kun sähköisen tunnistamisen, allekirjoittamisen, ja todisteiden käsittelyn osalta voidaan nojata ratkaisuihin, jotka eivät ole riippuvaisia keskitetyistä komponenteista. Lompakoiden hyödyntämiseen liittyy kuitenkin tiettyjä keskitettyjä rooleja, kuten luottavien osapuolten rekisteri, joiden osalta tulisi varmistua palveluiden korkeasta käytettävyydestä, jotta näiden palveluiden käyttö mahdollistuu myös poikkeamatilanteissa.

Lompakon avulla erilaisten tietojen ja todistusten jakaminen voidaan toteuttaa todennäköisesti nykyistä tehokkaammin, kun entistä suurempi osa palveluista voitaisiin tuottaa digitaalisesti. Jatkossa voidaan esimerkiksi vähentää ruuhkia fyysisissä asiointipisteissä, jos todistukset voidaan jakaa sähköisesti tai jos laajemmin käytössä olevat hyväksytyn tason sähköiset allekirjoitusvälineet mahdollistavat sen, että julkishallinnon toimijat olisivat entistä vähemmän riippuvaisia käsin allekirjoitetuista asiakirjoista ja entistä suurempi osa asiakirjoista voitaisiin allekirjoittaa sähköisesti. Esimerkiksi ehdotetun digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voidaan arvioida lyhentävän henkilön tunnistamiseen tarvittavaa aikaa. Verrattuna perinteisiin fyysisiin asiakirjoihin tarkastustapahtuma voi keskittyä lähes kokonaisuudessaan sen varmistamiseen, että kyseinen henkilö on se, jonka tiedot välittyvät digitaalista henkilöllisyystodistusta käytettäessä. Perinteisten fyysisten asiakirjojen osalta tarkastustilanteessa tulee aina huomioida mahdollisuus siitä, että esitetty asiakirja on väärennetty tai sen sisältämiä tietoja on muilla tavoin manipuloitu. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ollessa kyseessä tällaista vaaraa ei ole, koska tietoja ei saa luettua onnistuneesti, jos kyse ei ole ajantasaisista ja luotettavista tiedoista.

Lisäksi jatkossa saatetaan tarvita entistä vähemmän sopimuksia tiedonvaihdon mahdollistamiseen, kun aiempaa suurempi osa henkilöihin liittyvistä tiedoista voitaisiin jakaa yksityisen ja julkisen sektorin asiointipalveluiden suuntaan suoraan lompakoista. Lompakat eivät kuitenkaan tule olemaan ainoa tapa sähköiseen tunnistamiseen tai henkilöihin liittyvän tiedon jakamiseen. Asiointipalveluiden onkin edelleen tarpeen arvioida omasta näkökulmastaan, missä tilanteissa lompakat ovat tarkoituksenmukaisin tapa tiedonvaihtoon. Joka tapauksessa lompakoiden laaja käyttäminen tulee todennäköisesti edistymään vaiheittain ja käyttäjien vapaaehtoiseen käyttöön perustuen.

#### 4.2.3.9 Tietosuoja

Muutetun eIDAS-asetuksen ja sen täytäntöönpanon voidaan arvioida edistävän tietosuojaa erityisesti eurooppalaisissa digitaalisen identiteetin lompakoissa hyödynnettävän uudenlaisen teknologian vuoksi. Lompakot mahdollistavat esimerkiksi valikoivan tietojen osoittamisen, jonka avulla henkilöt voivat itse paremmin päättää mitä tietoja jakavat asiointipalveluiden kanssa. Jos asioiminen vaatii esimerkiksi tietoa henkilön syntymäajasta, voitaisiin tämä osoittaa digitaalisen henkilöllisyystodistuksen avulla niin, että asiointitilanteessa välittyy vain tieto henkilön syntymäajasta sekä henkilön kasvokuva. Nykyisin vastaavissa tilanteissa asioitaessa esimerkiksi henkilökortilla välittyvät asiointipalvelulle välttämättä mm. henkilön etunimet, sukunimi sekä muita asioinnin kannalta tarpeettomia tietoja. Tietojen valikoiva osoittaminen edistää yleisen tietosuoja-asetuksen tietojen minimoinnin periaatetta ja edistää sitä, että palveluille välitetään vain ne tiedot, joita ne tosiasiallisesti tarvitsevat.

Lisäksi pseudonyymitunnisteet parantavat yksityisyydensuojaa niissä tilanteissa, joissa asiointipalveluilta ei edellytetä käyttäjän vahvaa sähköistä tunnistamista. Myös lompakoiden hyödyntämät muut uudet teknologiat kuten ns. nollatietotodisteet voivat parantaa yksityisyydensuojaa. Niiden hyödyntäminen voisi tapahtua käytännössä esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa asiointipalvelut eivät tarvitse varsinaisen sähköisen todistuksen tietosisältöä, vaan niille riittää attributista juonnettu tieto. Käytännössä esimerkiksi digitaalisella henkilöllisyystodistuksella tapahtuvaan iän osoittamiseen liittyen tämä voisi tarkoittaa vain sen tiedon välittämistä, että henkilö on yli 18-vuotias, mutta ei välitettäisi tietoa henkilön syntymäajasta tai siitä, minkä ikäinen henkilö on. Lompakot tarjoavat myös sellaisia ominaisuuksia käyttäjille, joilla voidaan entistä paremmin edistää yleisen tietosuoja-asetuksen tavoitteiden toteutumista. Lompakon avulla käyttäjä voi käyttää yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista oikeuttaan pyytää asiointipalvelulta häntä koskevien henkilötietojen poistamista. Lisäksi lompakon avulla voi ilmoittaa tietosuojavaltuutetulle asiointipalveluilta saaduista epäilyttävistä tietopyynnöistä.

Lompakoiden myötä niiden käyttäjät ovat entistä enemmän omien henkilötietojensa käytön keskiössä ja pystyvät paremmin päättämään omien tietojensa käytöstä ja jakamisesta. Toisaalta tästä syntyy käyttäjille myös enemmän vastuuta omien henkilötietojensa käytöstä. Lompakot rakentuvat yleisemminkin sellaisen tiedonvaihdon tavan varaan, jossa käyttäjät itse antavat nimenomaisen suostumuksen tietojen antamisesta asiointipalveluille. Tämä tekee käyttäjälle entistä läpinäkyvämmäksi sen, miten häntä koskevia tietoja käytetään kussakin asiointipalvelussa ja mitä tietoja ylipäänsä kukin asiointipalvelu tarvitsee palvelujensa tarjoamiseksi. Toimintatapa eroaa nykyisestä tiedonvaihdon tavasta, jossa tiedonvaihto tapahtuu lähinnä rekisterien välillä käyttäjälle näkymättömällä tavalla. Käyttäjä on kuitenkin vastuussa omien tietojen osoittamisen osalta myös siinä tilanteessa, että lompakon tarjoamat turvallisuusmekanismit kertovat käyttäjälle, että tietoja ei tulisi jakaa. Tämän tyyppiset varoitukset ovat käyttäjälle vain informatiivisia ja käyttäjä voi halutessaan niistä huolimatta jakaa tiedot omalla päätöksellään.

Lompakoita ja niihin liittyviä palveluja tarjoavien tai niihin liittyviä tehtäviä toteuttavien toimijoiden edellytetään arvioivan tietosuojavaikutuksia.

Kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistävien muutosten tarkoituksena on erityisesti turvata käyttäjiä estämällä tunnistusvälineiden joutuminen väriin käsiin ja helpottamalla väärinkäytösepäilyjen selvittämistä. Siten esitetyillä muutoksilla katsotaan olevan henkilötietojen suojaa parantava vaikutus.

## 4.2.4 Rajat ylittävät vaikutukset

### 4.2.4.1 EU:n Yhteentoimiva Eurooppa-säädös ja yhteentoimivuusarviointi

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/903 toimenpiteistä julkisen sektorin yhteentoimivuuden korkean tason saavuttamiseksi unionissa (jäljempänä *Yhteentoimiva Eurooppa-säädös*) edellyttää sen 3 artiklan 1 kohdassa, että unionin yksikkö tai julkisen sektorin elin tekee yhteentoimivuusarvioinnin ennen kuin se tekee päätöksen uusista tai merkittävästi muutetuista sitovista vaatimuksista. Sitovilla vaatimuksilla tarkoitetaan asetuksen 2 artiklan 15 kohdan mukaan unionin yksikön tai julkisen sektorin elimen asettamaa oikeudellista, organisatorista, semanttista tai teknistä velvoitetta, kieltoa, ehtoa, kriteeriä taikka rajoitetta, joka koskee yhtä tai useampaa Euroopan laajuista digitaalista julkista palvelua ja joka vaikuttaa rajat ylittävään yhteentoimivuuteen. Asetuksen johdanto-osan kappaleen 18 mukaan sitoviin vaatimuksiin kuuluvat lakiin, asetukseen, hallinnolliseen määräykseen, sopimukseen, tarjouspyyntöön tai muuhun viralliseen asiakirjaan sisältyvät velvoitteet, kiellot, ehdot tai arviointiperusteet taikka oikeudelliset, organisatoriset, semanttiset tai tekniset rajoitukset. Sitovat vaatimukset vaikuttavat siihen, miten Euroopan laajuisia digitaalisia julkisia palveluja ja niiden tarjoamiseen käytettäviä verkko- ja tietojärjestelmiä suunnitellaan, hankitaan, kehitetään ja toteutetaan, ja näin ollen ne vaikuttavat kyseisten palvelujen yhteydessä vastaanotettavien ja toimitettavien tietojen kulkuun.

Kun ehdotus uusista sitovista vaatimuksista sisältyy EU:n sääntelyyn, yhteentoimivuusarvioinnin tekee Euroopan komissio. Jos ehdotus uusista sitovista vaatimuksista sisältyy kansalliseen säädökseen, kuten EU-sääntelyä täydentävään kansalliseen säädökseen, yhteentoimivuusarvioinnin toteuttaa kyseistä täydentävää kansallista sääntelyä valmisteleva ministeriö osana hallituksen esityksen vaikutustenarviointia. Yhteentoimivuusarvioinnin tekee viranomainen, jos se omalla päätöksellään asettaa vaatimuksia yhteentoimivuudelle eli tiedonvaihdon toteutumiselle. Yhteentoimiva Eurooppa-säädöstä on sovellettu 12.1.2025 alkaen. Sitä ei sovelleta taannehtivasti ennen 12.1.2025 tehtyihin päätöksiin.

Muutetun eIDAS-asetuksen sääntelyssä eurooppalaisesta digitaalisen identiteetin lompakosta voidaan arvioida olevan kyse sellaisista sitovista vaatimuksista, joita tarkoitetaan Yhteentoimiva Eurooppa-säädöksessä ja joista tulisi tehdä yhteentoimivuusarviointi. Esimerkiksi muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklassa asetetaan useita erilaisia vaatimuksia ja velvoitteita ja rajoituksia lompakon toiminnalle. Lompakossa on kyse palvelusta, joka on tarkoitettu rajat ylittävään asiointiin sekä lompakon käyttäjän tietojen hallitsemiseen ja jakamiseen lompakosta. Muutettu eIDAS-asetus on kuitenkin tullut voimaan 20.5.2024 eli ennen kuin Yhteentoimiva Eurooppa-säädöksen soveltaminen on alkanut. Euroopan komissio ei siten ole tehnyt muutetusta eIDAS-asetuksesta yhteentoimivuusarviointia.

Esityksen valmistelussa on arvioitu, että yhteentoimivuusarviointia ei ole tarpeen tehdä myöskään muutettua eIDAS-asetusta täydentävän kansallisen sääntelyn johdosta. Muutettu eIDAS-asetus sisältää hyvin rajallisesti kansallista liikkumavaraa (kts. tarkemmin jakso 2.2) ja kansallinen täydentävä sääntely koostuu lähinnä muutetun eIDAS-asetuksen mukaisten velvoitteiden ja tehtävien osoittamisesta eri toimijoille. Kansallisessa sääntelyssä ei aseteta lompakolle muutetusta eIDAS-asetuksesta poikkeavia tai täydentäviä vaatimuksia eikä määritellä tarkemmin lompakon teknistä toteuttamista. Esityksen valmistelussa on siis arvioitu, että kansallisessa täydentävässä sääntelyssä ei päätetä uusista tai merkittävästi muutetuista sitovista vaatimuksista Yhteentoimiva Eurooppa-säädöksessä tarkoitettulla tavalla. Esityksen valmistelussa on kuitenkin tunnistettu, että kansallisen sertifiointijärjestelmän perustamisen yhteydessä tulisi vielä arvioida erikseen, onko sertifiointijärjestelmästä tehtävä

yhteentoimivuusarviointi. Esityksessä ehdotetaan, että kansallisen sertifiointijärjestelmän omistaja Suomessa olisi Liikenne- ja viestintävirasto. Kansallisesta sertifiointijärjestelmästä säädetään tarkemmin lompakon sertifiointiasetuksessa.

#### 4.2.4.2 Yhteisestä digitaalisesta palveluväylästä annettu EU:n asetus

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1724, annettu 2 päivänä lokakuuta 2018, tietoja, menettelyjä sekä neuvonta- ja ongelmanratkaisupalveluja saataville tarjoavan yhteisen digitaalisen palveluväylän perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1024/2012 muuttamisesta (yhteisestä digitaalisesta palveluväylästä annettu EU:n asetus, myöhemmin *SDG-asetus*) edellyttää, että jäsenvaltiot toteuttavat niin kutsutun OOTS-järjestelmän (Once-Only Technical System). SDG-asetuksen myötä jäsenvaltioiden julkishallintojen sähköiset asiointipalvelut voivat pyytää todistusmateriaalia toisten jäsenvaltioiden virallisista rekistereistä, kun käyttäjä on tunnistettu ja antanut suostumuksensa tietojen hakemiseen. Siten sekä OOTS-järjestelmässä että muutetun eIDAS-asetuksen mukaisissa eurooppalaisissa digitaalisen identiteetin lompakoissa on kyse tietojen liikkumisesta ja osoittamisesta EU:n alueella jäsenmaiden rajat ylittäen. SDG-asetus ja muutettu eIDAS-asetus eivät kuitenkaan aseta jäsenvaltioille ristiriitaisia tai päällekkäisiä vaatimuksia, vaan ne täydentävät toisiaan.

Komissio ja jäsenmaat ovat edistäneet synergioita eIDAS-asetuksen mukaisten eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden ja SDG-asetuksen mukaisen OOTS-järjestelmän välillä erillisessä työryhmässä. Työryhmän tuloksena on syntynyt joukko suosituksia, joiden tavoitteena on edistää lompakoiden ja OOTS-järjestelmän yhteentoimivuutta. Näiden suositusten kansallista toteuttamista koskevaa vuoropuhelua on käyty myös Suomessa. Keskeisin synergia liittyy käyttäjän tunnistamiseen OOTS-järjestelmässä eIDAS-asetuksen mukaisesti notifioidujen rajat ylittävien sähköisten tunnistusvälineiden avulla. Toinen tärkeä yhteensovittamisen alue koskee muutetussa eIDAS-asetuksessa tarkoitettuja virallisia lähteitä, joissa olevia tietoja voidaan tarjota lompakkoon sähköisiksi attribuuttitodistuksiksi käyttäjän hallintaan, mutta niitä voidaan myös vaihtaa OOTS-järjestelmän kautta suoraan viranomaisten välillä. OOTS voi toimia teknisenä rajapintana virallisiin lähteisiin, jos sähköisiä attribuuttitodistuksia tarjoava luottamuspalvelun tarjoaja on julkisen sektorin toimija. Lisäksi OOTS mahdollistaa yhtenäisten semanttisten tietomallien käytön EU:n laajuisesti.

#### 4.2.4.3 Rajat ylittävät vaikutukset kuluttajille

Eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden toiminnallisuudet ovat kuluttajan käytettävissä koko EU:n laajuisesti. Lompakon toteuttaminen edistää siten rajat ylittävää sähköistä asiointia. Sähköisen tunnistamisen osalta Suomessa on tähän mennessä ollut tarjolla pääasiassa korotetun varmuustason vaatimukset täyttäviä tunnistusvälineitä (esim. pankkitunnukset, mobiilivarmenne), sillä kansalliset vahvan sähköisen tunnistamisen vaatimukset on yhdenmukaistettu kyseisten vaatimusten kanssa. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon myötä kuluttajille olisi tarjolla Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman kansalaisvarmenteen rinnalla toinen korkean varmuustason vaatimukset täyttävä sähköinen tunnistusväline, joka hyväksyttäisiin rajat ylittävässä käytössä. Tämä voisi helpottaa etenkin muiden jäsenmaiden sähköisten asiointipalveluiden käyttöä, koska näissä edellytetään laajasti korkean varmuustason tunnistusvälineen käyttöä, eikä korotettu varmuustaso ole niiden käyttämiseksi riittävä.

#### 4.2.4.4 Rajat ylittävät vaikutukset yrityksille

Komissio on antanut esityksen valmistelun aikana 19. marraskuuta 2025 aloitteen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Eurooppalaisten yrityslompakoiden perustamiseksi

(COM(2025) 838 final). Aloitteessa on kyse yhteisestä lainsäädännöstä eurooppalaisille yrityslompakoille. Yrityslompakon avulla yritykset voisivat asioida julkisen sektorin sähköisissä palveluissa EU:ssa rajat ylittävästi sekä viestiä myös yritysten välillä. Komission aloitteella olisi vaikutuksia myös muutettuun eIDAS-asetukseen, sillä aloitteen mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjiä olisivat jatkossa vain luonnolliset henkilöt (ml. erilaiset edustustilanteet). Eurooppalainen yritysloppakko tulisi siten eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon rinnalle. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että yritysloppakkoaloitteen johdosta muutetun eIDAS-asetuksen rajat ylittävät vaikutukset yrityksiin keskittyvät todennäköisesti niihin tilanteisiin, joissa yritykset toimivat luottavina osapuolina.

Yritykset voivat luottavina osapuolina hyödyntää lompakkoa vahvaan sähköiseen tunnistamiseen ja sähköisten attribuoitodistusten sisältämien tietojen hyödyntämiseen omissa sähköisissä asiointipalveluissaan. Koska kyse on EU:n taseisesta ratkaisusta, eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko voi mahdollistaa yrityksille asiakaspohjan laajenemista, kun myös muista jäsenvaltioista on mahdollista asioida helposti sähköisesti yrityksen palveluissa. Tämä voi myös tehostaa yritysten toimintaa sisämarkkinoilla. Toisaalta, vaikka lompakkoita kehitetään yleiseurooppalaisesti yhteisten teknisten standardien ja protokollien päälle, voi eri jäsenmaiden osalta olla eroja esim. henkilön tunnistetietojen tai sähköisten attribuoitodistusten tietosisällöissä. Myös käytännöt esimerkiksi luottavien osapuolten rekisteröinnissä voivat erota jäsenmaiden välillä. Tästä syystä useissa jäsenmaissa toimivat yritykset saattavat joutua tekemään jäsenvaltiokohtaisia räätälöintejä ratkaisuihinsa, mikä voi kasvattaa niille aiheutuvia kustannuksia.

## **5 Muut toteuttamisvaihtoehdot**

### **5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset**

#### **5.1.1 Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaminen Suomessa**

Suomessa vahva sähköinen tunnistaminen perustuu nykyisin pitkälti yksityisen sektorin tunnistuspalvelun tarjoajien tarjoamiin tunnistusvälineisiin ja julkisen sektorin rooli markkinoilla on vähäisempi. Muutettu eIDAS-asetus mahdollistaa, että eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko voidaan tarjota julkisen sektorin tai yksityisen sektorin palveluntarjoajan toimesta. Tästä syystä esityksen valmistelussa pidettiin tärkeänä selvittää ja arvioida sitä, voisiko joku nykyisistä toimijoista tarjota myös eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon Suomessa. Arvioinnin tueksi valtiovarainministeriö teetti markkinatutkimuksen vuodenvaihteessa 2023–2024 kartoittaakseen nykyisin markkinoilla toimivien keskeisten luottamus- ja tunnistuspalveluiden tarjoajien kyvykkyyyksiä tarjota muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset täyttävää lompakkoa Suomessa. Markkinatutkimus rajattiin koskemaan kansallisia toimijoita sekä EU- ja ETA-maita painottuen pohjoiseurooppalaisiin toimijoihin.

Markkinatutkimukseen osallistuneilla toimijoilla oli yleisesti kiinnostusta lompakoiden kehittämiseen pitkällä aikavälillä, mutta tutkimushetkellä päätöksiä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kehitystyön käynnistämisestä ei ollut tehty. Lompakon tarjoamiseen nähtiin liittyvän mahdollisia haasteita erityisesti investointien takaisin saamisen, liiketoimintamallien ja lompakon teknisten vaatimusten näkökulmasta. Erityisesti yksityisen sektorin toimijoilla ei vaikuttanut olevan tarvittavia edellytyksiä muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset täyttävän lompakon tuottamiselle asetuksen edellyttämän määräajan puitteissa. Näin ollen valmistelussa arvioitiin, että parhaat edellytykset lompakon tarjoamiseksi määräajassa olisi Digi- ja Väestötietovirastolla. Yksityisen sektorin toimijoilla olisi kuitenkin



koko ajan mahdollisuus kehittää eIDAS-asetuksen mukaisia lompakoita ja tarjota niitä Suomessa Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon rinnalla.

### 5.1.2 Muutettua eIDAS-asetusta täydentävä lainsäädäntö sisältyisi tunnistuslakiin

Tunnistuslaki on säädetty vuonna 2009 ja sen säätämisen tavoitteena on ollut edistää vahvan sähköisten tunnistamisen palveluiden tarjontaa ja luoda markkinoille perussäännökset palveluiden tarjoamista varten (HE 36/2009 vp). Tunnistuslain säätämisen tavoitteet ovat siis liittyneet ensisijaisesti kansallisiin tarpeisiin. Alkuperäistä eIDAS-asetusta täydentävä sääntely on näistä lain alkuperäisistä kansallisista tavoitteista huolimatta sopinut lain soveltamisalaan, sillä asetusta täydentävän sääntelyn määrä on ollut rajallista ja se on ollut asiasisällöltään tunnistuslain olemassa olevaa sääntelyä vastaavaa. Myös muutetun eIDAS-asetuksen edellyttämä täydentävä kansallinen sääntely voisi sopia asiasisällöltään tunnistuslakiin. Muutettu eIDAS-asetus koskee edelleen rajat ylittävää sähköistä tunnistamista sekä sähköisiä luottamuspalveluja, joihin liittyvä kansallinen sääntely sisältyy edellä kuvatulla tavalla nykyisin tunnistuslakiin.

Muutetussa eIDAS-asetuksessa säädetään kuitenkin myös uudeltaisesta kokonaisuudesta eli eurooppalaisista digitaalisen identiteetin lompakoista. Kyse olisi uuden asian lisäämisestä myös tunnistuslain soveltamisalaan. Lompakoita koskevan täydentävän sääntelyn lisäksi on tarpeen antaa myös muuta muutettua eIDAS-asetusta täydentävää sääntelyä. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että kokonaisuudessaan muutetun eIDAS-asetuksen edellyttämä kansallinen täydentävä sääntely olisi määrältään melko suuri suhteessa tunnistuslain olemassa olevaan sääntelyyn ja uuden sääntelyn lisääminen tekisi laista pidemmän. Täydentävä sääntely olisi luonteeltaan pistemäistä, sillä asioiden keskeinen sisältö on säännelty muutetussa eIDAS-asetuksessa. Täydentävässä sääntelyssä käytetään myös samankaltaista terminologiaa kuin tunnistuslaissa nykyisin, mutta muutettua eIDAS-asetusta koskeva täydentävä sääntely koskisi kuitenkin osittain vain rajat ylittävää asiointia tai lompakoihin liittyviä asioita. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että nämä seikat yhdessä voisivat tehdä sääntelystä lain soveltajan näkökulmasta vaikeaselkoista ja palvelujen tarjoajille voisi syntyä epäselvyyttä, mitä lain vaatimuksia niiden tulisi kulloinkin soveltaa.

Vaikka eIDAS-asetus ja tunnistuslaki ovat edelleen asiayhteydeltään lähellä toisiaan, niin eIDAS-asetuksen tavoitteet ja soveltaminen kohdistuvat enemmän EU:n jäsenvaltioiden rajat ylittävän sähköisen asioinnin edistämiseen, kun taas tunnistuslain tavoitteet ovat enemmän kansallisessa vahvan sähköisen tunnistamisen markkinaehtoisessa kehittämisessä ja turvallisen sähköisen asioinnin edistämisessä. Muutetun eIDAS-asetuksen myötä rajat ylittäviin tavoitteisiin liittyvä kansallinen täydentävä sääntely edelleen lisääntyy. Edellä kuvatuista syistä esityksen valmistelussa on arvioitu, että lain soveltajan näkökulmasta olisi selkeintä, että kansalliset vahvan sähköisen tunnistamisen vaatimukset ja eIDAS-asetukseen liittyvä täydentävä sääntely olisivat jatkossa omissa laeissaan.

### 5.1.3 Kansallisen liikkumavaran käyttäminen

Muutettu eIDAS-asetus sisältää kansallista liikkumavaraa koskien lompakon lähdekoodin avoimuutta sekä lompakolla tapahtuvan sähköisen allekirjoituksen maksuttomuutta oikeushenkilöille. Liikkumavara on kuvattu tarkemmin jaksossa 2.2. Esityksen valmistelussa on arvioitu kummankin kokonaisuuden osalta vaihtoehtoa, jossa kansallista liikkumavaraa ei käytettäisi. Tämä vähentäisi muutettua eIDAS-asetusta täydentävän kansallisen sääntelyn tarvetta ja edistäisi asetuksen tavoitteita täysimääräisesti. Lähdekoodin avoimuuden tavoitteena on edistää lompakkoon liittyvää yhteiskunnallista luottamusta ja lompakon hyväksymistä

käyttäjien keskuudessa. Lisäksi tarkoituksena on ollut varmistaa, että lompakon toiminta olisi mahdollisimman läpinäkyvää erityisesti henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta. Lompakon lähdekoodin avoimuudella halutaan osaltaan varmistaa myös niiden turvallisuutta. Sähköisen allekirjoituksen maksuttomuudella puolestaan tuetaan lompakon yleistä tavoitetta siitä, että käyttäjät voivat itse hallita heitä koskevia tietoja ja päättää niiden käytöstä.

Valtiovarainministeriö järjesti esityksen valmistelun yhteydessä pyöreän pöydän keskustelun vahvan sähköisen tunnistamisen sekä sähköisten luottamuspalvelujen keskeisille sidosryhmille sen selvittämiseksi, tulisiko kansallista liikkumavaraa käyttää toisaalta lompakon avoimen lähdekoodin vaatimuksen osalta ja toisaalta sähköisen allekirjoituksen maksuttomuuden osalta. Molempien kokonaisuuksien osalta sidosryhmät olivat yksimielisiä siitä, että kansallista liikkumavaraa tulisi käyttää täysimääräisesti.

Lompakon avoimen lähdekoodin vaatimuksen rajoittaminen nähtiin tarpeelliseksi erityisesti liiketoimintaan liittyvien syiden näkökulmasta, mutta myös turvallisuusnäkökulmat nousivat esille. Avoimen lähdekoodin vaatimuksen rajaaminen voisi mahdollistaa sen, että lompakko voisi olla osa isompaa sovelluskokonaisuutta. Jo nykyisin toimijat ovat saattaneet panostaa omien sovellusten kehittämiseen ja lompakko nähdään mahdollisesti näihin muihin palveluihin liittyvänä lisäominaisuutena. Lisäksi avoimen lähdekoodin vaatimuksen rajaamisen nähtiin tietyiltä osin kannustavan lompakkoon liittyvään kehitystyöhön, kun lähdekoodin kehittämiseen käytettyjä investointeja ei ole välttämättömästi luovuttaa avoimesti. Keskustelussa todettiin kuitenkin, että asetuksen vaatimus ei kuitenkaan tarkoita, että lähdekoodi tulisi luovuttaa vastikkeetta jonkun toisen tahon käyttöön. Tästä huolimatta kansallisen liikkumavaran käyttäminen nähtiin tarpeellisenä ja edistävän lompakkoon liittyvää kiinnostusta myös yksityisen sektorin toimijoiden keskuudessa.

Sähköisen allekirjoituksen maksuttomuuden rajoittaminen nähtiin tarpeellisenä erityisesti siitä syystä, että sähköisen allekirjoituksen tarjoaminen on nykyisin markkinaehtoista toimintaa ja olisi tärkeää minimoida muutetun eIDAS-asetuksen sääntelystä mahdollisesti markkinoille aiheutuvat negatiiviset vaikutukset. Lisäksi nostettiin esiin, että hinnoittelun tulisi olla markkinaehtoista eikä sääntelyyn perustuvaa. Toisaalta todettiin, että sähköinen allekirjoitus koostuu monenlaisista erilaisista osa-alueista ja se, että palvelu on käyttäjälle maksuton, ei vielä tarkoita sitä, että tulovirtoja ei voisi syntyä palvelun tarjoajalle.

Valmistelussa ei ole tullut esiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella ei voitaisi edistää pyöreän pöydän keskusteluissa sidosryhmien esittämiä yksimielisiä näkemyksiä kansallisen liikkumavaran käyttämisestä. Näin ollen esitykseen sisältyvät lainsäädäntöehdotukset kansallisen liikkumavaran käyttämiseksi.

#### 5.1.4 Kansallinen sääntely vain Suomessa käytettäville lompakoille

Muutetun eIDAS-asetuksen keskeinen lähtökohta on, että sen mukaisella eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla on voitava asioida koko EU-alueella. Käytännössä on mahdollista tarjota myös sellaista lompakkoa, jota voisi käyttää esimerkiksi vain yhden jäsenvaltion alueella. Tällöin kyseessä ei kuitenkaan olisi asetuksen tarkoittama lompakko. Muutettu eIDAS-asetus ei estä jäsenvaltioita sääntelemästä kansallisesti tällaisia lompakoita, jotka eivät täytä asetuksen vaatimuksia.

Odotettavissa on, että lompakoille tulee olemaan erilaisia käyttötapauksia, mutta suuri osa ihmisten asiointitarpeista koskee toistaiseksi Suomessa tapahtuvaa asiointia. Esityksen valmistelussa on tämän johdosta arvioitu tarvetta kansalliselle sääntelylle, joka koskisi ainoastaan kansallisesti käytettäviä lompakoita. Tällainen sääntely voisi tukeutua muutetun

eIDAS-asetuksen vaatimuksiin, mutta olla hallinnollisesti kevyempää. Sääntelykohteena voisi olla etenkin kansallisen lompakon vaatimukset ja vaatimustenmukaisuuden arviointi. Tällaisen sääntelyn tarkoitus olisi mahdollistaa lompakon luotettavuuden osoittaminen.

Edellä jaksossa 5.1.3 kuvatuissa pyöreän pöydän keskusteluissa selvitettiin sidosryhmien näkemystä myös kansallisten lompakoiden sääntelyn tarpeesta. Sidosryhmät olivat yksimielisiä siitä, että kansallinen sääntely ei ole tarpeellista, koska kyseessä on vasta kehittyvä ala. Sidosryhmien näkemysten mukaan tässä vaiheessa on tärkeää mahdollistaa innovaatiot ja erilaisten toimintamallien kehittäminen sekä Suomen säilyminen avoimena markkinana. Lompakoiden kehitys voisi nojata alan itsesääntelyyn (kuten sopimuksiin ja sääntökirjoihin). Näin ollen valmistelussa päädyttiin siihen, että Suomessa ei tässä vaiheessa valmistella omaa lompakkosääntelyä vain kansallisesti toimiville lompakoille, mikä vastaa myös hallitusohjelman tavoitetta kansallisen lisäsääntelyn minimoimisesta.

## **5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot**

Esityksen valmistelun aikana selvitettiin tiettyjen jäsenvaltioiden osalta sitä, miten nämä suunnittelevat toteuttavansa tai ovat toteuttaneet muutettuun eIDAS-asetukseen liittyviä täytäntöönpanotoimia. Asetus itsessään on sellaisenaan suoraan sovellettavaa ja velvoittavaa sääntelyä, mutta tietyiltä osin asetus mahdollistaa kansallisen liikkumavaran käyttöä. Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemien tai toteuttamien keinojen kuvaamisessa on huomioitu myös käynnissä olevien ja päättyneiden EU:n Digital Europe Programme -rahoitteisten laajamittaisten pilotointien työ ja niiden tulokset. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon toiminnallisuuksia testattiin vuosien 2023–2025 aikana neljässä eri konsortioissa, joista Suomi oli kolmessa mukana. Konsortiot olivat nimeltään DC4EU, jossa Suomi osallistui erityisesti korkeakoulusektorin opintotodistuksiin liittyvään työpakettiin, EWC, jossa Suomi osallistui erityisesti oikeushenkilön digitaaliseen identiteettiin liittyvään työpakettiin ja Potential, jossa Suomi osallistui erityisesti ajo-oikeustodistukseen liittyvään työpakettiin.

### **5.2.1 Ruotsi**

Ruotsissa on laadittu selvitys turvallisesta ja saavutettavasta digitaalisesta identiteetistä, jonka loppumietintö valmistui kesäkuussa 2024. Selvitys luovutettiin siviiliasioiden ministerille Erik Slottnérille 17.6.2024 (Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering, <https://www.regeringen.se/contentassets/9291c089f96948e6828c55b32be55ae6/kompletterande-bestammelser-till-eus-reviderade-forordning-om-elektronisk-identifiering-sou-202445.pdf>). Loppumietinnössä otettiin kantaa siihen, miten muutetun eIDAS-asetuksen mukaiset velvoitteet ja erityisesti eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa koskeva sääntely tulisi panna kansallisesti täytäntöön. Selvityksen mukaan Ruotsin hallitus suhtautuu myönteisesti selvityksen loppumietinnössä tehtyihin esityksiin ja seuraavaksi näiden valmistelua jatketaan valtioneuvoston kansliassa.

Valmistelun seuraavassa vaiheessa Ruotsin hallitus tulee nimeämään viranomaisen, joka tuottaa kansallisen sertifioitun lompakon sekä luonnollisille henkilöille että oikeushenkilöille. Selvityksessä arvioidaan, että Digitaalisen hallinnon viranomainen (Myndigheten för digital förvaltning, Digg) soveltuisi parhaiten tähän tehtävään. Kyseinen viranomainen tulisi vastaamaan myös luonnollisten henkilöiden henkilöllisyyden linkittämisestä. Oikeushenkilöiden osalta Ruotsissa ei ole olemassa erityistä viranomaista, jolla olisi rekisteröintivastuu kaikista oikeushenkilöistä. Selvityksessä ehdotettiin, että tehokkuuden varmistamiseksi hallitus tulisi nimeämään yhden viranomaisen, jonka tehtävänä olisi oikeushenkilön tunnistamiseen liittyvät tehtävät, kuten oikeushenkilön tunnistetietojen

liikkeelle laskeminen. Yhtiörekisteritoimiston (Bolagsverket) arvioitiin selvityksessä soveltuvan parhaiten tähän tehtävään. Selvityksen pohjalta Digg on käynnistänyt toimenpiteet julkisen sektorin toimesta tarjottavan lompakon tuottamiseksi (<https://www.digg.se/digitala-tjanster/digital-identitetsplanbok/diggs-roll-och-samverkan-med-andra->). Digg:n tarjoama lompakko tarjottaisiin vuoden 2026 loppuun mennessä, kun taas muiden toimijoiden lompakoita voitaisiin alkaa tarjoamaan vuodesta 2027 eteenpäin.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sertifiointi tulee Ruotsissa perustumaan pääosin kyberturvallisuussäädöksen mukaiseen sertifiointiin. Ruotsissa Puolustusvoimien materiaalihankintalaitos (Försvarets materielverk, FMV) toimii kansallisena kyberturvallisuuden sertifiointiviranomaisena. Tästä syystä selvityksessä arvioitiin, että Puolustusvoimien materiaalihankintalaitos tulisi soveltumaan parhaiten digitaalisen identiteetin ja sähköisen tunnistamisen järjestelmän sertifiointista vastaavien arviointilaitosten nimeämiseen. Ruotsi on myös mukana Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamassa hankkeessa, jossa kehitetään Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistä lompakoiden sertifiointijärjestelmää.

Posti- ja telehallitus (Post- och Telestyrelsen, PTS) tulisi tämänhetkisen tiedon mukaan vastaamaan luottavien osapuolten rekisteristä. Lisäksi Posti- ja telehallitus tulisi toimimaan valvontaviranomaisena, jolloin luottamuspalveluiden tarjoajien valvonta ja niitä koskevien hallinnollisten sakkojen määrääminen kuuluisi heidän vastuulleen. Selvityksessä ehdotettiin, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin edellyttämä sääntely sekä hallinnollisten sakkojen määräämistä koskevat vaatimukset sisällytettäisiin pääosin EU:n sähköisen tunnistamisen asetusta täydentävään lakiin. Ruotsi osallistui vuosien 2023–2025 aikana EU:n rahoittamiin lompakkopilotointeihin DC4EU- ja EWC-konsortioissa.

### 5.2.2 Viro

Virossa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kehittämisen ohjaamisesta vastaa Valtion Tietojärjestelmäviranomainen (Riigi Infosüsteemi Amet, RIA). Varsinaiseen lompakkoon liittyvästä kehittämistyöstä vastaa RIA:n sopimuskumppani AS Cybernetica. Virossa on jo käytössä kaikilla kansalaisilla digitaalinen identiteetti, ja tavoitteena on lompakon käyttöönoton myötä parantaa digitaalisia palveluita vielä entisestään. RIA:n sopimuskumppani AS Cybernetica on laatinut analyysin lompakon teknisen ratkaisun arkkitehtuurista sekä sen yhteensopivuudesta jo olemassa olevan digitaalisen identiteetin ekosysteemin kanssa. Analyysi julkaistiin vuoden 2023 loppupuolella (Digikukru-I-etapi-analuus.pdf, ria.ee). Viro on tuonut Potential-konsortion pilotoinnin yhteydessä esille yhteensopivuuden haasteet niissä tilanteissa, joissa kaikissa jäsenmaissa ei ole tarjolla henkilöiden pysyvää yksilöivää tunnistetta. Viron nykyinen sähköisen tunnistamisen ekosysteemi nojaa siihen, että henkilöillä on yksilöivät tunnisteet. Viro on myös mukana Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamassa hankkeessa, jossa kehitetään Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistä lompakoiden sertifiointijärjestelmää.

Virossa lompakkosovellusta on kehitetty tammikuusta 2024 lähtien. Kehittämistyön pohjana on käytetty AS Cybernetican tekemää edellä mainittua analyysiä. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon ensimmäinen versio eli vähimmäistuoteratkaisu on jo valmistunut ja se on luovutettu RIA:lle vuoden 2024 kesäkuussa. Lompakon jatkokehittämistä koskeva päätöksenteko tehdään poliittisella tasolla ja kehittämistyötä tullaan jatkamaan näiden linjausten pohjalta. Viro osallistui vuosien 2023–2025 aikana EU:n rahoittamiin lompakkopilotointeihin EWC- ja Potential -konsortioissa. Viron Potential-konsortiossa käyttämä esimerkkilompakko on saatavilla Github-palvelussa (<https://github.com/open-eid/eudi-wallet-poc>). Potential-konsortion loppuraportin mukaan Viro olisi vielä kilpailuttamassa lopullisen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon toteuttamisen. Käytännössä ei siis ole vielä varmuutta siitä,

toteuttaako lompakon julkisen vai yksityisen sektorin toimija. Kilpailutus tulisi pitämään sisällään ainakin lompakon teknisen alustan hankkimisen, henkilön tunnistetietojen tarjoamisen, hyväksytyjen varmenteiden tarjoamisen ja hyväksytyn tason sähköisen allekirjoittamisen sekä pääsyvarmenteiden hallinnoinnin.

### 5.2.3 Saksa

Saksassa toimii eri ministeriöiden välinen työryhmä GovLabDE Digital Identities, jossa edistetään liittovaltion ministeriöiden yhteisiä hankkeita. Työryhmä kehittää digitaalisia identiteettejä ja valtion tarjoamia tunnistautumisen mahdollisuuksia. Saksassa on jo käytössä online-henkilökortti, joka on valtion tuottama tunnistusväline. Lisäksi kansalaisten on mahdollista käyttää asiainnissa BundID-tunnusta, joka on käytännössä sähköinen henkilöllisyystodistus. Tunnuksen avulla kansalainen voidaan tunnistaa verkossa luotettavasti. Tulevaisuudessa muutetun eIDAS-asetuksen mukainen eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko tullaan lisäämään uutena ominaisuutena online-henkilökortin yhteyteen. Saksa on tuonut esille, että se tulisi etenemään eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden käyttöönotossa vaiheittaisella mallilla.

Liittovaltion sisäministeriö (Bundesministerium des Innern und für Heimat, BMI) käynnisti 7.6.2023 arkkitehtuuri- ja kuulemisprosessin digitaalisten identiteettien kokonaisjärjestelmän suunnittelemiseksi muutetun eIDAS-asetuksen velvoitteiden täyttämisen yhteydessä. Projektin käytännön toteutuksesta on vastannut SPRIND, BMI:n toimeksiannosta. Tavoitteena on ollut kehittää lompakon infrastruktuurin prototyyppi yhdessä kansalaisten, yhdistysten, yliopistojen, yksityisen sektorin sekä julkisen sektorin toimijoiden kanssa. Prosessin aikana syntyneet arkkitehtuuri- ja muut kuvaukset on julkaistu Open CoDE -portaalissa ja ne ovat kenen tahansa katsottavissa. Tavoitteena on ollut avoin, osallistava ja läpinäkyvä kehittämisprosessi lompakon osalta. Potential-konsortion pilotoinnin osana Saksa on raportoinut haasteista etenkin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon toteuttamiseen liittyvien standardien ja määritysten keskeneräisyyteen, ekosysteemin yhteentoimivuuteen, yksityisyydensuojan takaavien kyvykkyyksien toteuttamiseen ja erilaisiin lompakkoarkkitehtuureihin liittyen. Lisäksi haasteena on tuotu esille lompakon käytettävyyden ja korkean turvallisuuden välillä tasapainoilu. Haasteiden ratkaisemiseksi Saksa tulee tuottamaan mm. lompakkoekosysteemiportaalin ja tuotannosta eristetyn kokeiluympäristön, joiden avulla jaettaisiin tietoa lompakoihin liittyen saksalaisille sidosryhmille.

Osana arkkitehtuuri- ja kuulemisprosessia toteutettiin innovaatiokilpailu lompakosta. Innovaatiokilpailuun hyväksytyt tiimit valittiin tuomariston toimesta Leipzigissä toukokuussa 2024. SPRIND:iltä rahoitusta saavia tiimejä oli innovaatiokilpailussa mukana kuusi kappaletta ja ei-rahoitettavia tiimejä oli mukana viisi kappaletta. Innovaatiokilpailu kesti toukokuusta 2024 lokakuuhun 2025. Saksa osallistui vuosien 2023–2025 aikana EU:n rahoittamiin lompakkopilotointeihin DC4EU-, EWC-, NOBID- ja Potential -konsortioissa. SPRIND-kokeilun jatkona Saksa tulee tuottamaan vähintään yhden asetuksen vaatimukset täyttävän, valtion tarjoaman lompakkoratkaisun.

### 5.2.4 Alankomaat

Alankomaissa eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon liittyvän asetuksen mukaisten velvollisuuksien täytäntöönpanosta vastaa Sisä- ja yhteistyösuhteiden ministeriö (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, BZK). Ministeriö on perustanut ohjelman muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanoa varten. Ohjelman tavoitteena on kehittää ja tuottaa referenssilompakko, joka ohjelman lopussa julkaistaisiin myös tuotantokäyttöön. Kehittäminen tehdään avoimesti, läpinäkyvästi ja käyttäjiä osallistavasti. Lompakon ja

kansallisen EDI-systeemin avoin kehittäminen tapahtuu GitHub- ja Figma-palveluita hyödyntäen. Tavoitteena on tuottaa lompakko luonnollisten henkilöiden lisäksi myös oikeushenkilöiden käyttöön. Ensimmäistä testiversiota lompakosta pilotoitiin vuoden 2024 aikana. Alankomaat ennakoivat, että muutetun eIDAS-asetuksen edellyttämät kansalliset lainsäädäntömuutokset tulisi hyväksyä vuoden 2027 aikana. Alankomaat näkee keskeisenä lompakoiden käyttöönoton haasteena sen, että isolla osalla kansalaisista ei ole olemassa olevaa korkean varmuustason vahvaa sähköistä tunnistusvälinettä käytössään, vaan yhteiskunnassa sähköinen tunnistaminen nojautuu pitkälti korotetun varmuustason vahvojen sähköisten tunnistusvälineiden hyödyntämiseen.

Alankomaiden talous- ja ilmastoministeriö tilasi raportin muutetun eIDAS-asetuksen vaikutuksista luottamuspalveluihin. INNOPAY:n tuottama raportti julkaistiin huhtikuussa 2024 (<https://www.innipay.com/en/publications/innipay-delivers-report-dutch-ministry-economic-affairs-and-climate-impact-eidas>). Raportin mukaan muutettu eIDAS-asetus tarjoaa sekä mahdollisuuksia että haasteita luottamuspalveluille Alankomaissa. Positiivisena puolena nähtiin se, että asetus luo mahdollisesti uusia, lisääntyviä käyttötapauksia ja uusia tulovirtoja, mutta samalla se edellyttää myös tiukempaa säännöstenmukaisuutta ja voi näin ollen johtaa markkinoiden keskittymiseen. Raportissa tuotiin esille myös, että Alankomaiden talous- ja ilmastoministeriön aktiivinen osallistuminen on erittäin tärkeää asetuksen täytäntöönpanoon, jotta mahdollisuudet sekä kasvupotentiaali pystytään hyödyntämään luottamuspalvelujen markkinoiden varmistamisessa digitaalisessa taloudessa täysimääräisesti. Alankomaat osallistui vuosien 2023–2025 aikana EU:n rahoittamiin lompakkopilotoiteihin DC4EU-, EWC- ja Potential -konsortioissa.

#### 5.2.5 Tanska

Tanskassa Digitalisaatiohallituksen (Digitaliseringsstyrelsen) Sovellukset ja rajat ylittävät eID-jaosto vastaa EU-lainsäädännön vaatimusten mukaisesta kansallisesta toimeenpanosta ja sen koordinoinnista. Jaosto vastaa digitaalisten henkilötunnusten (eID) rajat ylittävästä käytöstä sekä siihen liittyvien sovellusten kehittämisestä ja hallinnoinnista. Lisäksi jaosto vastaa muutetun eIDAS-asetuksen mukaisista eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönottoon liittyvistä tehtävistä.

Tanska osallistui vuosien 2023–2025 aikana EU:n rahoittamiin lompakkopilotoiteihin DC4EU-, EWC- ja NOBID-konsortioissa.

## 6 Lausuntopalaute

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydettiin lausuntoja ajalla 12.6.-29.8.2025 lausuntopalvelu.fi -palvelussa. Lausunnonantajia oli yhteensä 115, joista 13 ilmoitti, ettei niillä ole asiasta lausuttavaa ja kaksi lausunnonantajaa ilmoitti, ettei anna asiasta lausuntoa. Lausuntopyynnössä lausunnonantajilta pyydettiin huomiota erikseen eIDAS-asetusta täydentävästä kansallisesta sääntelystä, digitaalisen henkilöllisyystodistuksen sääntelystä, kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta parantavista muutoksista sekä kansallisesta ekosysteemikuvauksesta. Kaikki lausunnonantajat eivät lausuneet kaikista lausuntopyynnössä eritellyistä kokonaisuuksista. Lausuntopalautteesta on laadittu lausuntotiivistelmä, jossa on kuvattu lausuntojen keskeisin sisältö. Lausunnot ja lausuntotiivistelmä ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM059:00/2024>.

## 6.1 Lausuntopalaute muutetun eIDAS-asetuksen täytäntöönpanosta

Lausuntopalautteissa suhtauduttiin positiivisesti muutettua eIDAS-asetusta täydentäviin kansallisiin sääntelyehdotuksiin. Esityksen tavoitteita pidettiin kannatettavina ja ehdotetut ratkaisut vaikuttavat positiivisesti viranomaispalvelujen toteutumiseen erityisesti rajat ylittävissä asiointitilanteissa. Kansalaisten neuvontaa ja tukea pidettiin erittäin tärkeänä uusien palvelujen käyttöönotossa. Lisäksi nähtiin, että sähköisen tunnistamisen välineet ja palvelut olisivat entistä kattavammin ja yhdenvertaisemmin henkilöiden käytettävissä.

Lausuntopalautteissa pidettiin tärkeänä, että muiden tunnistusvälineiden käyttömahdollisuus sekä vaihtoehtoiset tavat asioida säilyvät. Esityksen vaikutusten arviointia on tältä osin täydennetty, jotta olisi selvää, että nykyinen vahvan sähköisen tunnistamisen luottamusverkosto säilyy eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden rinnalla. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto nosti lausunnossaan esiin tarpeen tarkentaa ehdotetun eIDAS-lain ja tunnistuslain soveltamisen suhdetta niissä tilanteissa, joissa tunnistusvälityspalvelun tarjoajat välittäisivät lompakkoon perustuvaa tunnistamista. Lisäksi Findynet Osuuskunta piti tarpeellisenä selkiyttää lompakkoon perustuvan tunnistamisen välittämistä ja lompakon tarjoajan roolia näissä tilanteissa. Esityksen 2. lakiehdotuksen perusteluja on tältä osin tarkennettu niin, että lompakkoon perustuvan tunnistamisen välittäminen edellyttää tunnistusvälityspalvelun tarjoajalta rekisteröitymistä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin luottavien osapuolten rekisteriin ja muutoinkin eIDAS-asetuksen vaatimusten soveltamista. Lisäksi perusteluista poistettiin kuvaus lompakon tarjoajan mahdollisuudesta rajoittaa lompakkoon perustuvan tunnistamisen välittämistä. Lompakko ja sen sisältämät tiedot ovat sen käyttäjän yksinomaisessa hallinnassa, eikä lompakon tarjoaja voi rajoittaa käyttäjän toimintaa.

Digi- ja väestötietoviraston roolia lompakon tarjoajana kannatettiin, mutta samalla pidettiin tärkeänä yksityisen sektorin toimijoiden mahdollisuutta tarjota lompakko. Kilpailu- ja kuluttajavirasto näki esityksessä tehdyn kilpailuoikeudellisen analyysin haasteellisina. Kilpailu- ja kuluttajavirasto katsoi, että lompakoita tulisi arvioida kokonaisuuden sijasta lompakkosovelluksissa olevien osatoiminnallisuuksien näkökulmasta ja sen näkemyksen mukaan lompakoissa on toimintoja, jotka voivat kuulua olemassa oleville hyödykemarkkinoille. Myös Posti Group Oyj ja työ- ja elinkeinoministeriö nostivat lausunnoissaan esiin Digi- ja väestötietoviraston lompakon tarjoajan rooliin liittyviä kilpailuoikeudellisia näkökulmia. Lausuntopalautteen mukaan Digi- ja väestötietovirastolle ei saisi muodostua perusteetonta kilpailuetua asemansa tai rahoituksensa vuoksi lompakon tarjoamiseen liittyen.

Esityksen jatkovalmistelussa käytiin keskustelua Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa. Esityksen kilpailuoikeudellista analyysia on lausuntopalautteen pohjalta muutettu, jotta se vastaisi lausuntopalautteessa esitettyihin kilpailuoikeudellisiin huoliin ja olisi selkeää, ettei sääntelyllä rajoiteta Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltaa puuttua markkinoiden toimintaan kilpailulain mukaisesti. Esityksen kilpailuoikeuteen liittyvässä analyysissa tuodaan nyt selkeämmin esille, että lompakon tarjoaminen säädetään Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi siitä syystä, että tavanomaista markkinatoimintaa ei olisi ja tarjolle ei syntyisi määrääjassa sellaisia lompakoita, jotka täyttävät muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset (*markkinapuute*). Esityksessä ei kuitenkaan rajoitettaisi muiden toimijoiden mahdollisuutta tarjota lompakkoa Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman lompakon rinnalle. Oikeusministeriö nosti lausunnossaan esiin tarpeen arvioida, voisiko myös Digi- ja väestötietovirastolle säädetty tehtävä mahdollisesti muodostaa yksityiselle siirrettäessä julkisen hallintotehtävän, josta tulisi tällöin säätää perustuslain (731/1999) 124 §:n edellyttämällä tavalla. Digi- ja väestötietoviraston tehtävää koskevia säännöskohtaisia perusteluja on tältä osin täydennetty.

Muun muassa Opetushallitus ja Kansaneläkelaitos kannattivat Digi- ja väestötietoviraston roolia henkilöllisyyden linkittämisen keskitettynä tarjoajana. Muutettu eIDAS-asetus edellyttää henkilöllisyyden linkittämisen varmistamista vain julkisen sektorin asiointipalveluissa. Tähän liittyen muun muassa Tapaturmavakuutuskeskus ja Eläketurvakeskus nostivat esiin julkista hallintotehtävää hoitavat yksityiset tahot ja pitivät tärkeänä näiden toimijoiden roolin huomioimista esityksen ehdotuksissa, ja mahdollisuutta käyttää Digi- ja väestötietoviraston tarjoamaa henkilöllisyyden linkittämistä. Jatkovalmistelussa esityksen 1. lakiehdotuksen henkilöllisyyden linkittämisen toteuttamista koskevaa säännöstä on tarkennettu niin, että myös julkista hallintotehtävää hoitavat tahot voivat käyttää Digi- ja väestötietoviraston tarjoamaa henkilöllisyyden linkittämistä. Lisäksi esimerkiksi työeläkevakuutusyhtiöiden, Findynet Osuuskunnan ja Nordea Bank Oyj:n lausuntopalautteessa toivottiin henkilöllisyyden linkittämispalvelun laajentamista ylipäänsä yksityisen sektorin toimijoille, eikä esitetyn sääntelyn tulisi rajoittaa linkittämispalvelun jatkokehittämistä ja tarjoamista yksityiselle sektorille laajemmin. Esitykseen on jatkovalmistelussa lisätty nimenomainen säännös yksityisen sektorin toimijoiden oikeudesta käyttää Digi- ja väestötietoviraston tarjoamaa henkilöllisyyden linkittämistä. Säännöksen soveltaminen alkaisi kuitenkin myöhemmässä vaiheessa sen jälkeen, kun yksityisen sektorin asiointipalvelujen velvollisuus hyväksyä eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla tunnistautuminen on alkanut.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon itsenäiselle käyttönotolle ehdotettua 13 vuoden ikärajaa kannatettiin laajasti erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloilta tullessa lausuntopalautteessa. Keskusrikospoliisi ja Poliisihallitus toivoivat lausunnoissaan korkeampaa ikärajaa lompakon itsenäiselle käyttönotolle. Huolia nähtiin erityisesti suhteessa identiteettivarkauksien ja petosrikollisuuden määrän kasvuun ja yleisen luottamuksen laskuun suhteessa sähköiseen asiointiin. Jatkovalmistelussa on lausuntopalautteen pohjalta arvioitu, että käyttönoton ikärajaa ei ole tarpeen nostaa korkeammaksi. Ehdotetun ikärajan perusteluja ja vaikutusten arvioita on kuitenkin täydennetty lausuntopalautteen perusteella ja nostettu selkeämmin esiin ehdotetun ikärajan riskejä, mutta myös hyötyjä alaikäisten sähköiselle asioinnille.

Erityisesti ulkoministeriö ja Suomi-Seura ry pitivät tarpeellisena, että lompakon käyttöönotto tulisi mahdollistaa myös käyntiasioinnilla Suomen ulkomaan edustustoissa silloin, kun henkilöllä ei ole mahdollisuutta ottaa lompakkoa käyttöön sähköisesti. Jatkovalmistelussa 1. lakiehdotuksen luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämiseen liittyvää sääntelyä on täydennetty niin, että henkilö voisi hakea luonnollisen henkilön tunnistetietoja myös asioimalla Suomen ulkomaan edustustossa. Luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntäminen on osa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon myöntämistä ja käyttöönottoa ja ehdotetut muutokset vastaisivat siten lausuntopalautteessa toivottua.

Esitettyyn sääntelyyn sisältyvä kielto luovuttaa lompakko toisen käyttöön nähtiin erityisesti yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnossa haastavaksi varsinkin sellaisten ihmisten osalta, jotka tarvitsevat henkilökohtaista avustajaa lompakon käyttämiseksi. Esityksen jatkovalmistelun aikana käytiin keskustelua yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston kanssa. Lausuntopalautteen pohjalta esityksen 1. lakiehdotuksen käyttäjän vastuuta koskevaan sääntelyyn ei tehty muutoksia, mutta sääntelyn perusteluja on tarkennettu niin, että niistä käy selkeämmin ilmi, ettei sääntely rajoita niitä toimenpiteitä ja mukautuksia, joita eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja tekee lompakon yhdenvertaisen ja esteettömän käytön mahdollistamiseksi. Perusteluissa on myös tarkennettu, että ehdotetussa säännöksessä olisi kyse vain käyttäjän vastuun sääntelemisestä.

Lausuntopalautteessa nostettiin esiin tarve yhteensovittaa muutettu eIDAS-asetus SDG-asetuksen sekä siihen liittyvän OOTS-järjestelmän kanssa. Lisäksi pidettiin tärkeänä varmistaa,



ettei eIDAS-muutosasetuksen toimeenpano johda päällekkäisiin tai ristiriitaisiin teknisiin ratkaisuihin. Lausuntopalautteen pohjalta ei ole tehty esityksessä ehdotettuun sääntelyyn muutoksia. Muutettu eIDAS-asetus ja SDG-asetus ovat EU:n asetuksia ja lähtökohtaisesti niiden yhteensovittaminen tulee tapahtua EU:n tasolla, eikä jäsenvaltioilla ole mahdollisuuksia jättää jommankumman asetuksen piiriin kuuluvia velvoitteita toteuttamatta sillä perusteella, että velvoite olisi päällekkäinen tai ristiriitainen toisen EU:n asetuksen kanssa. Esityksen rajat ylittävien vaikutusten arviointia on kuitenkin täydennetty lausuntopalautteen pohjalta ja kuvattu EU:n tasolla tehtyä asetusten yhteensovittamista.

Lausuntopalautteessa esityksen rajausta kaupparekisteriin merkittyihin oikeushenkilöihin pidettiin liian kapeana. Esitystä toivottiin laajennettavan ja täsmennettävän, jotta kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat toimijat, joilla on Y-tunnus, voivat saada tunnistetiedot. Myös julkisyhteisöjen ja rekisteröityjen yhdistysten ja säätiöiden toivottiin voivan osallistua digitaaliseen asiointiin. Lisäksi tuotiin esille, että puolesta asioinnin ja valtuutuksien tulisi toimia selkeästi ja turvallisesti.

Esityksessä ehdotettuun sääntelyratkaisuun on päädytty useista eri syistä, jotka on jatkovalmistelussa nähty edelleen asianmukaisiksi. Ensinnäkin muutetun eIDAS-asetuksen mukaan oikeushenkilön tunnistetieto voidaan myöntää vain oikeushenkilöille. Esimerkiksi yksityinen elinkeinonharjoittaja ei ole oikeushenkilö, joten sille ei voida myöntää oikeushenkilön tunnistetietoa. Toiseksi esitys on rajattu koskemaan vain kaupparekisteriin merkittyjä oikeushenkilöitä kansallisen täytäntöönpanon tiukan aikataulun sekä rajallisten resurssien vuoksi. Tunnistetiedon antamiseen ja hallinnointiin sekä tunnistetiedon elinkaaren vaiheisiin liittyy avoimena olevia seikkoja, jolloin on perusteltua, että niitä ratkotaan ensivaiheessa pilottimaisesti kohdennettuna. Kolmanneksi esityksen tarkoituksena on ennen kaikkea mahdollistaa oikeushenkilön tunnistetiedon myöntäminen, jolla luodaan edellytyksiä yrityslompakon käyttöön. Tätä viitekehystä voidaan laajentaa vaiheittain, myös muuten kuin lainsäädännön kautta.

Lausuntopalautteessa huomautettiin, että kaupparekisteriin on merkitty elinkeinotoimintaa harjoittavia aatteellisia yhdistyksiä ja säätiöitä. Jatkovalmistelussa on arvioitu, että tällaisten määrä kaupparekisterissä on joitain satoja. Muiden oikeushenkilöiden osalta kaupparekisterissä on saatavissa kattavasti tiedot oikeushenkilön vastuuhenkilöistä eli edustamiseen oikeutetuista. Sen sijaan aatteellisten yhdistysten ja säätiöiden vastuuhenkilöitä ei merkitä kaupparekisteriin, eikä niille olisi perusteltua antaa tunnistetietoa, ellei lainsäädäntöä myöhemmin uloteta käsittämään myös yhdistys- ja säätiörekisteriin merkittyjä toimijoita. Esitystä on jatkovalmistelussa muutettu tältä osin niin, että kaupparekisteriin merkityille aatteellisille yhdistyksille ja säätiöille ei ensivaiheessa myönnettäisi oikeushenkilön tunnistetietoja. Valmistelun aikana on tunnistettu myös muita käyttötapauksia ja elinkeinonharjoittamiseen liittyviä tarpeita, jotka ovat pitkälti samoja kuin lausuntopalautteessa esiin nostetut. Nämä on kuitenkin rajattu tässä vaiheessa esityksen ulkopuolelle edellä mainituista syistä.

Esityksen jatkovalmistelussa on myös seurattu tarkasti EU-lainsäädäntökehikon kehittymistä. Komissio on 19. marraskuuta 2025 antanut ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisten yrityslompakoiden perustamiseksi. Komissio ehdottaa muun muassa, että yrityslompakko tarjoaisi kaikille taloudellisille toimijoille digitaalisen identiteetin, mahdollistaisi datan jakamisen ja pääsyn sähköisiin palveluihin rajat ylittävästi sekä mahdollistaisi luottamuspalveluiden käytön. Yrityslompakkoa koskevalla EU-lainsäädännöllä arvioidaan olevan merkittäviä vaikutuksia myös kansalliseen viitekehykseen, eikä nyt käsillä olevassa esityksessä ole nähty tarkoituksenmukaiseksi tehdä kansallisesti sellaisia ratkaisuja, joita joudutaan mahdollisesti muuttamaan uuden EU-sääntelyn vuoksi.

Kansallisen liikkumavaran käyttäminen avoimen lähdekoodin vaatimuksen osalta nähtiin kannatettavana, mutta esitettyyn sääntelyyn toivottiin täsmennystä avoimen lähdekoodin kuvaukseen ja perusteluihin esimerkiksi TietoEVERY Oyj:n ja Finanssiala ry:n lausuntopalautteessa. Jatkovalmistelussa on tarkennettu sääntelyn sanamuotoa lausuntopalautteessa esitetyn mukaisesti niin, ettei lompakon tarjoajan tarvitse luovuttaa lähdekoodia liikkumavaran piiriin kuuluvilta osin silloin, kun käsillä on asianmukaisesti perusteltu syy. Jatkovalmistelussa on lisäksi arvioitu kansallisen liikkumavaran ulottuvuutta ja arvioitu, ettei kaikkia lausuntopalautteessa esitettyjä täsmennyksiä ja rajoituksia voida ottaa huomioon, sillä ne eivät kuulu kansallisen liikkumavaran piiriin. Eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot eivät ole riippuvaisia yksittäisistä kirjastoista, vaan niille voidaan tarjota vaihtoehtoja, joista lompakoiden tarjoajat voivat valita itselleen soveltuvimman esim. käytettyjen lisenssien tai integroitavuuden perusteella. Valittavissa olevia kirjastoja ei kuitenkaan voida kansallisen liikkumavaran puitteissa rajoittaa. Lisäksi mm. Tulli ja FiCom ry toivoivat tarkennuksia sähköisen allekirjoituksen käyttömahdollisuuksiin ja edellytyksiin työ- ja virkatehtävissä. Esityksessä ehdotettua sääntelyä sähköisen allekirjoituksen maksullisuudesta on tarkennettu lausuntopalautteen perusteella. Esityksessä ei kuitenkaan ole tarkennettu tai rajattu lompakolla tapahtuvan sähköisen allekirjoituksen mahdollisia käyttötarkoituksia, sillä asian arvioiminen kuuluu kullekin toimijalle itselleen.

Muun muassa Eduskunnan oikeusasiamies ja oikeusministeriö esittivät lausuntopalautteessaan täsmennyksiä Liikenne- ja viestintäviraston tiedonluovutus- ja tiedonsaantioikeuksiin. Esityksen 1. lakiehdotuksen säännöksiä on tarkennettu lausuntopalautteen mukaisesti. Oikeusministeriö katsoi lisäksi, että Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman lompakon rekisterinpitäjää koskevan sääntelyn perusteluista tulisi tarkentaa ja varmistaa, että ne ovat linjassa yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa ottaen huomioon muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset lompakossa olevien tietojen itsehallittavuudessa. Lisäksi KEHA-keskus toivoi lausuntopalautteessaan selvyyttä rekisterinpitäjien velvollisuuksiin suhteessa sähköisiin attribuuttitodistuksiin. Esityksen 1. lakiehdotuksen Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman lompakon rekisterinpitäjää koskevan pykälän perusteluja on tarkennettu lausuntopalautteen perusteella ja pyritty kuvaamaan selkeämmin eri toimijoiden ja käyttäjän vastuuta lompakossa olevien tietojen osalta.

Suomen Kuntaliitto ry, Findynet Osuuskunta ja TietoEVERY Oyj toivoivat jatkovalmistelussa selvennystä siihen, miten attribuuttien tarkastaminen virallisista lähteistä toteutetaan kansallisessa täytäntöönpanossa. Esitystä on täydennetty lausuntopalautteen perusteella lisäämällä 1. lakiehdotukseen nimenomainen pykälä Digi- ja väestötietoviraston velvollisuudesta laatia kansallinen ohjeistus niistä sähköisistä menetelmistä, joita hyväksytty luottamuspalvelun tarjoajat voivat hyödyntää, kun ne haluavat tarkastaa eIDAS-asetuksen liitteen VI attribuutit niiden virallisista lähteistä Suomessa.

Hallinnollisten seuraamusten ja seuraamusmaksujen osalta Eduskunnan oikeusasiamies piti lausunnossaan ehdotettua sääntelyä huolellisesti valmisteltuna. Lausunnossa pidettiin kuitenkin vielä tarpeellisena, että kaksoisrangaistavuuden kieltoa arvioitaisiin EU:n oikeuskäytännön näkökulmasta. Myös Suomen Asianajajat toi lausuntopalautteessaan esiin tarpeen arvioida jatkovalmistelussa, voiko sama teko johtaa rangaistavuuteen myös jonkin muun sääntelyn rikkomisen nojalla, ja mikä viranomaisen tällaisessa tilanteessa asian kulloinkin ratkaisee. Jatkovalmistelussa esitystä on muutettu siten, että yhden säännöksen (eIDAS-asetus, NIS 2 -direktiivi/kyberturvallisuuslaki tai yleinen tietosuoja-asetus) nojalla määrätty seuraamusmaksu ei olisi este seuraamusmaksun määräämiselle toisen säännöksen nojalla. Esityksen jaksoon 12.4 lisättiin perustelut tälle sääntelyratkaisulle.

Oikeusministeriö piti lausuntopalautteessaan tärkeänä, että muita hallinnollisia seuraamuksia tulisi käyttää ensisijaisesti ja turvautua hallinnollisen seuraamusmaksun määräämiseen vasta viimesijaisena keinona. Esityksen perusteluja on tältä osin tarkennettu, jotta olisi selvää, että ensisijaisesti viranomaisen tulisi ohjata toimijoita ehdotetun lainsäädännön ja muutetun eIDAS-asetuksen mukaiseen toimintaa neuvonnan ja ohjauksen keinoin. Hallinnollinen seuraamusmaksu ei siten olisi ensisijainen keino puuttua lainsäädännön vastaiseen toimintaan. Oikeusrekisterikeskus ei kannattanut mahdollisuutta määrätä rangaistusluonteisia seuraamusmaksuja viranomaisille, ja asiasta olisi sen mukaan tarpeen saada perustuslakivaliokunnan lausunto. Jatkovalmistelussa on edelleen arvioitu, että muutettu eIDAS-asetus ei jätä liikkumavaraa siten, että viranomaiset voitaisiin rajata hallinnollisten seuraamusmaksujen ulkopuolelle. Esitystä ei ole muutettu lausuntopalautteen johdosta, mutta esityksessä ehdotetaan, että perustuslakivaliokunta antaisi esityksestä lausunnon.

Työ- ja elinkeinoministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, liikenne- ja viestintäministeriö sekä Liikenne- ja viestintävirasto nostivat lausuntopalautteessaan esiin esityksessä ehdotetuista tehtävistä virastoille aiheutuvat jatkuvat kustannukset. Patentti- ja rekisterihallitus katsoi, että oikeushenkilön tunnistetietojen myöntämisestä ja ylläpitämisestä aiheutuvat kustannukset tulisi kattaa täysimääräisesti kyseisistä suoritteista perittävillä maksuilla. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto nosti lausuntopalautteessaan esiin tarpeen tehdä muutoksia Liikenne- ja viestintäviraston perimiin maksuihin. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto ehdotti, että esitykseen lisättäisiin Liikenne- ja viestintäviraston tehtävien priorisointisäännös, jonka nojalla virasto voisi asettaa ohjaus- ja valvontatehtävänsä tärkeysjärjestykseen ja kulloinkin käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Esityksen jatkovalmistelussa on Liikenne- ja viestintäviraston lausuntopalautteessa ehdotetun mukaisesti lisätty eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajalle maksettavaksi valvontamaksu. Lisäksi jo olemassa olevia valvontamaksuja on esitetty korotettavaksi ja osa nykyisin lain tasolla olevista maksuista siirrettäisiin jatkossa asetuksen tasolla säädettäväksi. Liikenne- ja viestintävirastolle on lisäksi lisätty 1. lakiehdotukseen tehtävien priorisoinnin mahdollistavat säännökset.

Liikenne ja viestintävirasto esitti lausuntopalautteessaan lisäksi muuta tarkentavaa sääntelyä virastoa koskeviin tehtäviin, toimivaltuuksiin ja määräyksenantovaltuuksiin. Viraston esittämät näkemykset on pääasiassa huomioitu ehdotuksen jatkovalmistelussa. Erityisesti on tarkennettu Liikenne- ja viestintäviraston tehtävää eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon luottavien osapuolten kansallisen rekisterin perustamiseen ja rekisterinpitoon liittyen. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto ehdotti, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan on lompakon sertifiointin jälkeen haettava tarjoamalleen lompakolle Liikenne- ja viestintäviraston hyväksyntä tai tunnustus, jotta lompakko tunnustetaan Suomessa ja se voidaan ilmoittaa EU:n komissiolle. Jatkovalmistelussa on arvioitu, että lompakon tarjoajalle voidaan asettaa kansallisia velvollisuuksia vain hyvin rajallisesti, jos ollenkaan. Liikenne- ja viestintäviraston lausuntopalaute on kuitenkin huomioitu niin, että lompakon tarjoajan on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle tiedot, jotka ovat tarpeen lompakon ilmoittamiseksi Euroopan komissiolle. Tässä yhteydessä Liikenne- ja viestintävirasto voi valvovana viranomaisena varmistaa, että lompakko täyttää muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset. Mikäli Liikenne- ja viestintävirasto arvioi vaatimusten täyttyvän, se ilmoittaa lompakon Euroopan komissiolle ja lompakko katsotaan siten Suomessa tunnustetuksi.

Monet muut organisaatiot, kuten sosiaali- ja terveysministeriö, Verohallinto ja Kesko Oyj, toivat lausuntopalautteessaan esiin, että lompakon käyttöönotto ja erityisesti käyntiasiointi aiheuttavat asiointipalveluille kustannuksia ja järjestelmämuutoksia sekä tarvetta henkilöstön kouluttamiselle. Jatkovalmistelussa esityksen vaikutusten arviointia on täydennetty lausuntopalautteessa esitettyjen vaikutusten huomioimiseksi. Esityksessä on kuitenkin myös tarkennettu sitä, että lompakolla tapahtuvan käyntiasioinnin mahdollistamiseksi ei ole

muutetussa eIDAS-asetuksessa velvollisuutta, vaan se on palveluntarjoajien omassa harkinnassa. Muutettu eIDAS-asetus velvoittaa hyväksymään lompakon vain sähköisessä asiointissa.

Lausuntopalautteessa esitettiin useita ehdotettua sääntelyä koskevia teknisempiä huomioita. Maanmittauslaitos kiinnitti lausuntopalautteessaan huomiota vastuusääntelyyn lompakolla tapahtuvassa sähköisessä tunnistautumisessa ja allekirjoituksessa. Liikenne- ja viestintävirasto kiinnitti huomiota esityksessä ja ehdotetussa lainsäädännössä käytettyyn terminologiaan muutetun eIDAS-asetuksen ja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon osalta. Lisäksi Eduskunnan oikeusasiamies toivoi lausuntopalautteessaan, että Digi- ja väestötietoviraston roolia ja vastuuta kansallisen solmupisteen ylläpitäjänä selvennettäisiin. Jatkovalmistelussa ei kuitenkaan ole nähty mahdolliseksi tehdä ehdotettuja täsmennyksiä, sillä lainsäädäntöön ei ehdoteta mitään muutoksia suhteessa nykyisin tunnistuslaissa säädettyyn. Ulosottolaitos nosti lausunnossaan esiin teknisen alustan viittaavan yleensä virtuaaliseen ohjelmisto- tai järjestelmäympäristöön, joka ei ole sidottu fyysiseen laitteeseen ja piti matkapuhelinta enemmän laitteistoalustana. Esityksen määritelmiä on tarkennettu lausuntopalautteen perusteella.

Eduskunnan oikeusasiamies ja oikeusministeriö kiinnittivät lausuntopalautteessaan huomiota vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksia koskevaan sääntelyyn ja toivoivat selvennyksiä esimerkiksi julkisen hallintotehtävän subdelegointiin liittyen. Jatkovalmistelussa esityksen 1. lakiehdotuksen vaatimustenmukaisuuden arviointia ja vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksia koskevaa sääntelyä on selkiytetty lausuntopalautteessa edellytetyllä tavalla. Lisäksi vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevaan sääntelyyn on tehty lausuntokierroksen jälkeen vahvistuneen komission täytäntöönpanoasetusten sääntelyn edellyttämiä muutoksia.

Lausuntopalautteessa toivottiin kiinnitettävän huomiota vaikutusten arviointeihin. Esimerkiksi Tietosuoja-valtuutettu ja Oikeusrekisterikeskus toivoivat vaikutusten arviointia oman virastonsa näkökulmasta, KEHA-keskus toivoi rajat ylittävään asiointiin liittyvien vaikutusten tarkentamista ja Suomen Yrittäjät ry puolestaan yrityksiin liittyvien vaikutusten tarkentamista. Esityksen vaikutusten arviointia on jatkovalmistelussa täydennetty lausuntopalautteen mukaisesti.

## **6.2 Lausuntopalaute digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta**

Lausuntopalautteessa kiinnitettiin huomiota lakiluonnoksen terminologian selkeyteen ja johdonmukaisuuteen. Useat lausunnonantajat kuten Findynet Osuuskunta ja TietoEVRY Oyj katsoivat, että digitaalista henkilöllisyystodistusta koskevaa terminologiaa tulisi yksinkertaistaa. Ongelmana pidettiin erityisesti sitä, että digitaalinen henkilöllisyystodistus määriteltiin luonnoksessa oikeudeksi saada attribuuttitodistus, mikä olisi omiaan aiheuttamaan sekaannusta sekä kansalaisille että palveluntarjoajille. Ilmaisu ”digitaalisena henkilöllisyystodistuksena käytettävä hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus” pidettiin vaikeasti ymmärrettävänä ja arjelle vieraana.

TietoEVRY Oyj ehdotti, että laissa säädettäisiin erikseen oikeudesta digitaaliseen henkilöllisyyteen, jonka myöntää poliisi, sekä digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta, jonka myöntää Digi- ja väestötietovirasto. Findynet Osuuskunta esitti vastaavaa ratkaisua, jossa digitaalinen henkilöllisyys ja digitaalinen henkilöllisyystodistus erotetaan selkeästi toisistaan. Sisäministeriö piti tärkeänä viranomaistehtävien täsmentämistä prosessin sujuvoittamiseksi ja ehdotti mallia, jossa poliisin päätös passin tai henkilökortin myöntämisestä olisi samalla myönteinen päätös digitaalisen henkilöllisyystodistuksen osalta. Poliisihallitus toi lausunnossaan esiin sääntelyn byrokratiaa lisäävän vaikutuksen ja ehdotti mallia, jossa

digitaalinen henkilöllisyystodistus sidottaisiin suoraan fyysiseen asiakirjaan ja sen voimassaoloon, jolloin erillistä myöntöpäätöstä ei tarvittaisi. Malli nähtiin kustannustehokkaana ja nykyisiä tietojärjestelmiä vastaavana. Lisäksi esitettiin ratkaisua, jossa käyttäjä hakisi sähköistä attribuuttitodistusta suoraan Digi- ja väestötietovirastolta, joka tunnistaisi hakijan ja varmistaisi edellytykset, minkä jälkeen poliisi tarkistaisi asiakirjan voimassaolon ja toimittaisi vahvistetut tiedot virastolle. Digi- ja väestötietovirasto vastaisi todistuksen tekemisestä ja sen elinkaaresta. Mallin katsottiin selkeyttävän viranomaisvastuita ja parantavan kansalaisnäkökulmaa. Jatkovalmistelussa päädyttiin esittämään lausunnoissa esitetyn suuntaista ratkaisua, jossa toimivaltainen lupaviranomainen laissa tarkoitetun passin ja henkilökortin myöntäessään myöntää samalla oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen, minkä perusteella Digi- ja väestötietovirasto on toimivaltainen tarjoamaan tätä vastaavaa hyväksyttyä sähköistä attribuuttitodistusta.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnitti huomiota säädosluonnoksen tiettyihin epä johdonmukaisuuksiin ulkomaalaisia koskeissa määrittelyissä. Jatkovalmistelussa on yhdenmukaistettu määrittelyjä sekä säädösehdotuksen sisällä että suhteessa voimassa olevaan passi- ja henkilökorttilainsäädäntöön. Poliisihallitus painotti tarvetta varmistaa passin tai henkilökortin voimassaolo poliisin rekisteristä käyttöönoton yhteydessä, jotta mitätöityjen tai kadonneiden asiakirjojen käyttö kyetään estämään. Jatkovalmistelussa säännösluonnoksia tarkasteltiin tästä näkökulmasta ja niihin tehtiin merkittäviä muutoksia, jotka huomioivat edellä mainitun tarpeen varmistua asiakirjan voimassaolosta.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen helppokäyttöisyyttä korostettiin erityisten toimijaryhmien kuten yksinyrittäjien kannalta. Useat lausunnonantajat toivoivat selkeyttä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hyödyntämiseen ensitunnistuksen yhteydessä jatkossa.

Lausuntopalautteessa korostettiin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja lompakon toimivuuden sekä yhteensopivuuden merkitystä teknisestä ja käyttäjälähtöisestä näkökulmasta. Useat lausunnonantajat painottivat, että digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja lompakon yhteentoimivuus on varmistettava, ja että ratkaisut tulee toteuttaa eurooppalaisen yhteentoimivuusviitekehyksen mukaisesti. Digi- ja väestötietovirasto toi esiin tarpeen säilyttää henkilöllisyystodistuksen tietosisällön yhdenmukaisuus käytetystä välineestä riippumatta.

Joissakin lausunnoissa nostettiin esiin fyysisen asioinnin menettelyjen selkeyttäminen, erityisesti kasvokuvan silmä määräisen vertailun osalta sekä tietosuojan näkökulmasta tärkeä näkökulma tietojen minimoimisesta ja tilanteeseen sidotusta suostumuksesta. Kuluttajansuojan osalta painotettiin myös reaaliaikaisen sulkulistan, korkeiden käytettävyyksivaatimusten ja toimivan estokanavan tärkeyttä.

Lausuntopalautteessa katsottiin tarpeelliseksi säätää, että kasvokuvan käyttö rajoittuisi manuaaliseen, aistinvaraiseen vertailuun, ja että automaattiset menetelmät eivät olisi sallittuja ilman erillistä sääntelyä. Mahdollisen myöhemmän sääntelyn tulisi perustua vaikutusten arviointiin ja siihen tulisi sisältyä selkeä, täsmällinen oikeusperuste ja auditointivelvoite.

Keskuskauppakamari korosti, ettei uuden lompakkojärjestelmän käyttöönotto saisi kohtuuttomasti vaikeuttaa toimintaa toimijoilla, joilla ei ole valmiuksia käyttää digitaalista lompakkoa, ja esitti vaihtoehtoisten toimintatapojen, kuten avustettujen palveluiden, turvaamista. Teknologiateollisuus ry piti tärkeänä, että ikärajatarkistuksissa ei edellytetä yksilöivien tietojen luovuttamista, ja nosti esiin nollatietotodistuksen (zero knowledge proof). Sisäministeriö ehdotti lakiluonnoksessa ikätodisteen käsitteen selkeyttämistä ja sääntelyratkaisua, joka mahdollistaa täysi-ikäisyyden todentamisen, mutta ei sulkisi pois muita ikäryhmiä koskevia todisteita. Jatkovalmistelussa säännösluonnoksia kehitettiin tähän suuntaan.

Lausuntopalautteessa korostettiin digitaalista henkilöllisyystodistusta koskevan sääntelyn rakenteen, johdonmukaisuuden ja selkeyden merkitystä. Liikenne- ja viestintävirasto katsoi, että lain tarkoitus ja määritelmät tulisi kirjata selkeästi, jotta ilmenisi, mitä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen avulla on tarkoitus saavuttaa ja missä sitä käytetään. Erityisesti lakiluonnoksen määritelmäpykälän säännöksiä ja niiden yksityiskohtaisia perusteluja on jatkovalmistelussa muokattu lausunnossa esitettyyn suuntaan.

Digi- ja väestötietovirasto toi esiin, että lakiluonnoksessa oli määritelty kaksi ilmentymää – digitaalinen henkilöllisyystodistus ja hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus – hieman eri tavoin, vaikka kyseessä itse asiassa on saman tietosisällön eri muoto. Kun attribuuttitodistuksen sisältöä ei ollut määritelty yhtä tarkasti kuin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen sisältö, voi tämä johtaa epäselvyyteen palvelutuotannossa ja tietojenkäsittelyssä. Lisäksi eräät prosessit, kuten raukeamista koskevat säännökset oli luonnoksessa määritelty erikseen kummallekin ilmentymälle, minkä katsottiin voivan johtaa monitulkintaisuuteen. Jatkovalmistelussa on yhtäältä pyritty lähentämään mainittuja ilmentymiä tietosisällöltään ja toisaalta selkeämmin erottamaan niitä toisistaan niiltä osin kuin sääntely liittyy eri viranomaisten tehtäviin ja toimivaltaan.

Poliisihallitus ja sisäministeriö nostivat esiin tarpeen säätää siitä, voiko henkilöllä olla useampi digitaalinen henkilöllisyystodistus samanaikaisesti. Poliisihallitus piti määrän rajaamista välttämättömänä väärinkäytön estämiseksi ja ehdotti, että henkilöllä olisi käytössään vain yksi todiste kerrallaan. Sisäministeriö puolestaan esitti enimmäismääräksi kolmea eri päätelaitteilla, mikä sallisi käytön esimerkiksi henkilökohtaisessa ja työpuhelimessa sekä yhdessä muussa laitteessa. Jatkovalmistelussa on päädytty esittämään enimmäismääräksi kahta.

Tulli piti perusteltuna, että digitaalisen henkilöllisyystodistuksen edellytyksenä on voimassa oleva passi tai henkilökortti, mutta toi esiin puutteena sen, ettei digitaalista henkilöllisyystodistusta voi käyttää matkustusasikirjana. Liikenne- ja viestintävirasto nosti esiin sääntelyrakenteen epäselvyyden, jos digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta säädettäisiin oma lakinsa. Viraston mukaan tämä voisi johtaa hajanaisiin ratkaisuihin ja kuormittaa lainvalmistelua, koska jatkossa lompakkoon vietäviä viranomaistodisteita olisi lukuisia. Virasto ehdotti yleislain säätämistä sähköiseen lupalompakkoon vietävistä todistuksista.

Lausuntopalautteessa kiinnitettiin huomiota digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hakemiseen ja myöntämiseen liittyviin kysymyksiin. Liikenne- ja viestintävirasto totesi, että esitysluonnoksen 7 §:ssä säädetään Digi- ja väestötietoviraston vastuusta myöntää hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus, mutta ei huomioida, että viraston tulisi hakea hyväksyntä valvovalta viranomaiselta ja täyttää luottamuspalvelun vaatimukset koko elinkaaren ajan. Myös sisäministeriö katsoi, että säännöksiä tulisi tarkentaa niin, että todistuksen myöntää hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja ja että se on myönnettävä hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena.

Sisäministeriö ehdotti lausunnossaan muutoksia 3 §:n edellytyksiin saada digitaalinen henkilöllisyystodistus ja katsoi välttämättömäksi poistaa viittaus henkilökorttilain 14 §:ään (ulkomaalaisen henkilökortti), mikäli ratkaisulle ei ole estettä kansallisessa tai EU-sääntelyssä, sekä tarkastella kriittisesti passilain 3 c §:n (tilapäinen passi) soveltuvuutta. Jatkovalmistelussa voitiin kuitenkin todeta voimassa olevan henkilökorttilain sääntelyn, ehdotettavan lain säännösten ja muutetun eIDAS-asetuksen yhdessä takaavan riittävästi turvallisuustekijöitä, ettei aiemmin välttämättömäksi katsottua poistoa ollut tarve tehdä. Tilapäisen passin osalta jatkovalmistelussa painottui erityisryhmien kuten vammaisten ja ikääntyneiden henkilöiden

yhdenvertaisuus ja oikeuksien toteutuminen, joten muutokseen ei niiltä osin katsottu olevan tarvetta.

Sisäministeriö korosti etälukemisen merkitystä hakemuksen vireillepanossa asiakirjaturvallisuuden varmistamiseksi ja ehdotti mahdollisuutta yhdistää lompakon käyttöönotto ja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hakeminen yhteen etälukemiseen. Digi- ja väestötietovirasto puolestaan katsoi, että sääntely olisi selkeämpää, jos attribuuttitodistuksen myöntämisestä säädettäisiin vain yhdessä pykälässä. Lausuntopalautteessa korostettiin yleisestikin tarvetta selkeyttää viranomaisrooleja ja vastuita. Digi- ja väestötietovirasto huomautti, että esityksessä viitataan poliisiin ja Poliisihallitukseen digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tarjoajina, mutta esimerkiksi 6 §:ssä käytetään passiivimuotoa ”digitaalinen henkilöllisyystodistus myönnetään” ilman selkeää vastuutahon nimeämistä. Virasto katsoi, että myöntämisvastuu tulee ilmaista johdonmukaisesti kaikissa pykälissä.

Liikenne- ja viestintävirasto toi esiin useita tarkennustarpeita. Lausunnossa esitettiin muun muassa määritelmien yhdenmukaistamista 1. lakiehdotuksen kanssa sekä eIDAS-asetuksen mukaisen termin ”eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko” käytön tarkentamista. Virasto ehdotti myös perustelujen selkeyttämistä teknisen osan osalta ja vastuunjaon tarkentamista 7 §:ssä tietojen siirron ja viranomaisroolien osalta. Lisäksi korostettiin, että eIDAS-asetus ja sen täytäntöönpanosäädökset luovat edellytykset henkilöllisyyden varmentamiselle ennen attribuuttitodistuksen myöntämistä, eikä kansallinen sääntely saa olla ristiriidassa asetuksen kanssa tai aiheuttaa päällekkäisyyttä. 8 §:n osalta virasto piti epäselvänä, vaaditaanko hakijalta erillinen hakemus tai muita toimenpiteitä attribuuttitodistuksen saamiseksi Digi- ja väestötietovirastolta.

Lausuntopalautteessa korostettiin tarvetta selkeyttää digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttamista ja raukeamista koskevaa sääntelyä sekä varmistaa sen yhdenmukaisuus ja hallinnollinen keveys. Digi- ja väestötietovirasto ehdotti, että 10 §:n mukaiset peruuttamisperusteet (esim. väärinkäyttö, turvallisuuden vaarantuminen, käyttäjän pyyntö) ulotettaisiin Digi- ja väestötietoviraston toimivaltaan attribuuttitodistusten osalta. Virasto toi esiin myös tarpeen sähköisen attribuuttitodistuksen raukeamissääntelystä ja molempien ilmentymien elinkaaresta mahdollisimman yhdenmukaisesti säätämisestä.

Findynet Osuuskunta ja TietoEVRY Oyj katsoivat 12 §:n raukeamissääntelyn kaipaavan tarkennusta. Molemmat ehdottivat, että pykälässä todetaan selkeästi viranomaisen velvollisuus merkitä todistus rauenneeksi ehtojen täytyessä ja lisätään voimassaoloajan päättymisen nimenomaiseksi raukeamissyyksi. TietoEVRY Oyj esitti lisäksi, että sääntelyssä erotetaan raukeaminen, peruuttaminen ja keskeytys, määritellään voimaantulon ajankohta ja varmistetaan todisteellinen tiedoksianto haltijalle sekä reaaliaikainen tiedonvälitys luottaville osapuolille.

Liikenne- ja viestintävirasto piti epäselvänä, miten sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttaminen vaikuttaisi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaoloon ja päinvastoin. Liikenne ja viestintävirasto ehdotti, että 13 §:ssä säädetään attribuuttitodistuksen raukeamisesta myös silloin, kun digitaalinen henkilöllisyystodistus peruutetaan. Nordea Bank Oyj toi esiin käytännön näkökulman, jonka mukaan digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaolon ei tulisi olla täysin sidottu passin tai henkilökortin voimassaoloon, vaan sen tulisi jatkua määräajan asiakirjan vanhentumisen jälkeen. Jatkovalmistelussa tällaisen ratkaisun ehdottamiseen onkin päädytty.

Poliisihallitus katsoi, että digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöä henkilöllisyyden osoittamisen välineenä tulisi vahvistaa myös muussa lainsäädännössä ja ehdotti, että tunnistuslakiin lisätään maininta digitaalisen henkilöllisyystodistuksen soveltuvuudesta

ensitunnistamisen välineeksi. Lisäksi valtioneuvoston passeja ja henkilökortteja koskevan asetuksen 1 §:ään tulisi lisätä säännös, jonka mukaan digitaalista henkilöllisyystodistusta voidaan käyttää tunnistamisasiakirjana passia tai henkilökorttia haettaessa. Poliisihallitus korosti, että mikäli muualla lainsäädännössä rajataan henkilöllisyyden osoittaminen tiettyihin asiakirjoihin, sääntelyä tulisi muuttaa siten, että digitaalinen henkilöllisyystodistus hyväksytään rinnakkaiseksi vaihtoehdoksi.

Poliisihallitus toi esiin myös tarpeen tarkastella viittaussäännöksiä tunnistuslakiin ja eIDAS-lakiin. Lausunnossa todettiin, että osan nykyisestä sääntelystä siirtyessä toiseen lakiin voi syntyä epäselvyyksiä. Esimerkiksi passilain 6 §:n 4 momentissa viitataan tunnistusvälineeseen, joka on määritelty tunnistuslaissa. Koska lompakkoa koskeva sääntely perustuu muutettuun eIDAS-asetukseen, se ei täytä passilain edellytystä. Vaikka eIDAS-asetus on suoraan sovellettavaa EU-sääntelyä, Poliisihallitus piti tärkeänä, että viittaussäännöksiä tarkennetaan myös kansallisessa lainsäädännössä. Lisäksi hallituksen esityksen liitelakien viittaussäännökset tulisi päivittää tunnistuslain nimen muuttuessa. Poliisihallitus nosti esiin myös VTJ-lain, jossa viitataan tunnistuslakiin organisaatio- ja kansalaisvarmenteiden osalta. Lisäksi todettiin, että jatkovalmistelussa tulee varmistaa, että laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa on sopusoinnussa nyt esitettyjen lakimuutosten kanssa, erityisesti poliisin tiedonsaanti- ja tietojenluovutussäännösten osalta.

Poliisihallitus kiinnitti huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei oteta kantaa siihen, millä maantieteellisellä alueella viranomaiset voivat käsitellä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tietoja. Esityksen perusteella tietojen käsittely olisi mahdollista EU- ja ETA-alueella tietojen vapaan liikkuvuuden periaatteen mukaisesti. Poliisihallitus katsoi, että tämä ei ole johdonmukaista suhteessa passilain ja henkilökorttilain sääntelyyn, joissa edellytetään, että asiakirjojen yksilöinti ja laaduntarkastus tapahtuvat Suomen rajojen sisäpuolella. Kyseinen säännös on lisätty passilakiin perustuslakivaliokunnan aloitteesta, ja sen tavoitteena on sisäisen turvallisuuden kannalta merkittävien tietojen, kuten valokuvien ja sormenjälkien, suojaaminen. Poliisihallitus totesi, että digitaalinen henkilöllisyystodistus on passin tai henkilökortin digitaalinen ilmentymä, ja sen tietosisältö vastaa pitkälti fyysistä asiakirjaa. Mikäli digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tietojen käsittely sallittaisiin laajemmin maantieteellisesti, tehtäisiin passilain ja henkilökorttilain tietoturvasääntely tyhjäksi. Sisäministeriö korosti omassa lausunnossaan, että kyseessä oleva tietomassa on kansallisesti kriittinen ja sen käsittelyyn liittyy erityisiä turvallisuusvaatimuksia. Jatkovalmistelussa on päädytty ehdottamaan ratkaisua, jossa sääntely noudattaisi passilain ja henkilökorttilain sääntelyä ja tietoja voisi käsitellä ainoastaan Suomessa.

Digi- ja väestötietovirasto totesi, että esitysluonnos ei ota kantaa ulkoasiainhallinnon rooliin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen myöntämisessä, vaikka Suomen edustustot ulkomailla myöntävät passeja ja henkilökortteja. Virasto katsoi, että sääntelyä olisi syytä täsmentää siltä osin, miten ulkomailla asuvat Suomen kansalaiset voivat hakea passia, henkilökorttia ja digitaalista henkilöllisyystodistusta sekä miten hakemiseen ja käyttöönottoon liittyvä ohjaus ja tuki järjestettäisiin. Suomi-Seura ry korosti, että mahdollisuus hankkia eurooppalainen digitaalinen henkilöllisyystodistus myös ulkomailla on ulkosuomalaisille tärkeää.

### **6.3 Lausuntopalaute kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta parantavista muutoksista**

Lausunnoissa pääasiassa kannatettiin kansallisia vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta edistäviä muutoksia, ja useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä, että turvallisuutta pyritään parantamaan.



Lausuntopalautteen perusteella esityksestä on poistettu ehdotus, jolla käyttäjälle olisi annettu mahdollisuus kieltää tunnistusvälineen käyttö ensitunnistamisen ketjuttamiseen. Lausunnoissa ehdotusta pidettiin tehottomana ongelman ratkaisuun ja siitä saatavia hyötyjä pidettiin vähäisinä, minkä lisäksi lausunnonantajat arvioivat, että muutoksesta voisi aiheutua merkittäviä kustannuksia palveluntarjoajille.

Ehdotettuun velvollisuuteen tarkistaa passin tai henkilökortin voimassaolo poliisin järjestelmästä Elinkeinoelämän keskusliitto ehdotti varajärjestelyä, jotta palveluntarjoaja voisi tarkistaa asiakirjan esimerkiksi järjestelmähäiriöidenkin aikana. Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on varmistaa ajantasainen tieto asiakirjan voimassaolosta. Sääntely ei velvoita rajapinnan käyttöön, vaan voimassaolo voidaan varmistaa myös muutoin sähköisesti. Lisäksi perusteluissa on huomioitu, että esimerkiksi tietoliikennehäiriön tai muun käyttökatkon vuoksi voimassaolotarkistuksen voisi tehdä myös jälkikäteen. Siten erillisen varajärjestelyn perustamisesta ei arvioida saatavan lisähyötyä.

Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto toivoi täydentävää sääntelyä koskien tunnistusvälineen käyttöönottoa toisessa laitteessa, kun käyttäjällä on jo voimassa oleva tunnistusväline. Esityksessä ehdotetaan uutta sääntelyä koskien tunnistusvälineen uudelleenaktivointia. Lisäksi voimassa olevaan lakiin sisältyvät tunnistusvälineen myöntämistä, luovuttamista ja uusimista koskevat säännökset, joissa esitetyn tunnistusvälineen uudelleenaktivoinnin tavoin viitataan varmuustasoasetuksen vaatimuksiin. Varmuustasoasetus ei sisällä uutta käyttöönottoa toisessa laitteessa koskevia erityisiä vaatimuksia. Tältä osin esitykseen ei ole tehty muutoksia.

#### **6.4 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto**

Lausunnossa katsottiin, että ehdotuksessa on tunnistettu ehdotetun lainsäädännön kannalta keskeiset kohderyhmät ja vaikutuksia on käsitelty monipuolisesti ja pääosin perusteellisesti. Lausunnossa nostettiin esiin, että ehdotetun lainsäädännön piirissä voi olla sellaisia ihmisryhmiä, jotka saattavat tarvita avustajaa digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönotossa ja sen käytössä. Lausunnon mukaan ehdotuksessa olisi hyvä selkeyttää sitä, onko esimerkiksi edunvalvojan sallittua käyttää eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa sellaisen henkilön puolesta, joka ei esimerkiksi vamman tai sairauden vuoksi kykene sitä itse käyttämään. Jatkovalmistelussa esityksen vaikutusten arviointia on täydennetty kuvauksella siitä, miten sähköinen tunnistaminen edunvalvontatilanteissa tapahtuisi.

Arviointineuvoston lausunnossa katsottiin, että ehdotuksessa olisi hyvä tuoda esille sen mahdollisia myönteisiä vaikutuksia sellaisille henkilöille, joille digitaalisen identiteetin lompakko voi avata mahdollisuuden vahvaan sähköiseen tunnistautumiseen Suomessa ilman, että henkilöllä tarvitsee olla asiakkuutta suomalaisessa pankissa tai suomalaista matkapuhelinliittymää. Jatkovalmistelussa on arvioitu, että arviointineuvoston esiin nostamaa asiaa on jo arvioitu jonkin verran esityksen jaksossa 4.2.3.1. Vaikutusten arvioita on kuitenkin täydennetty lisäämällä esimerkkilistaus ihmisryhmistä, joille asiakkuudesta riippumattomalla tunnistamisella voi erityisesti olla myönteisiä vaikutuksia.

Arviointineuvoston lausunnossa pidettiin lisäksi tarpeellisena tarkentaa sitä, mitä hyötyjä ehdotetusta sääntelystä olisi esimerkiksi sellaisille yrityksille, jotka eivät tällä hetkellä pysty tarjoamaan lompakkoa, mutta harkitsevat lompakkosovellusten tarjoamista kuluttajille pidemmällä aikavälillä. Jatkovalmistelussa esityksen vaikutusten arviointia liittyen yritysten väliseen kilpailuun ja markkinoiden toimivuuteen on täydennetty kuvauksella hyödyistä arviointineuvoston esiin nostamille toimijoille.

Arviointineuvoston lausunnossa ehdotettiin, että toteuttamisvaihtoehtoja peilattaisiin esityksessä selostettuihin muiden maiden suunnittelemiin tai toteuttamiin eIDAS-asetukseen liittyviin täytäntöönpanotoimiin, jos se on mahdollista. Lisäksi lausunnossa todettiin, että muiden maiden täytäntöönpanotoimien kuvauksessa olisi hyvä tuoda esille se, millaisia hyötyjä tai haittoja kuvatuilla toimilla tai muilla vastaavilla järjestelmillä on saavutettu, jos näistä on saatavilla tutkimustietoa. Jatkovalmistelussa ei kuitenkaan ole ollut mahdollista tehdä ehdotettuja täydennyksiä muiden jäsenvaltioiden täytäntöönpanoon liittyvistä toimenpiteistä, sillä niistä on olemassa hyvin rajallisesti tietoa. Jäsenvaltiot tekevät toimenpiteitä muutetun eIDAS-asetuksen velvoitteiden toteuttamiseksi samanaikaisesti kunkin jäsenvaltion omien hallinnollisten prosessien mukaisesti ja kaikkien jäsenvaltioiden osalta kyse on teknisesti uudenaikaisesta kehitystyöstä. Tästä syystä ajantasaista ja tutkittua tietoa täytäntöönpanon etenemisestä on vaikeasti saatavilla.

## **7 Säännöskohtaiset perustelut**

### **7.1 Laki eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista**

#### **1 luku Yleiset säännökset**

**1 §. Soveltamisala.** Pykälässä säädettäisiin eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetun lain eli eIDAS-lain soveltamisalasta. Pykälän *1 momentin* mukaan laissa säädettäisiin sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183, säännösten noudattamisen valvonnasta ja annettaisiin mainittua asetusta täydentäviä säännöksiä.

eIDAS-asetuksen muuttamisessa ei ollut kyse kokonaisuudistuksesta siten, että alkuperäinen eIDAS-asetus olisi kumottu ja annettu sen tilalle uusi asetus. Sen sijaan annettiin muutosasetus (EU) 2024/1183, jolla osaa eIDAS-asetuksen olemassa olevista artikloista muutettiin ja lisättiin uusia artikloja. Siten osa eIDAS-asetuksen alkuperäisistä artikloista on edelleen muuttumattomina voimassa ja niitä koskeva täydentävä kansallinen sääntely olisi edelleen tarpeen. eIDAS-asetusta täydentävä kansallinen sääntely on kuitenkin aiemmin sisältynyt tunnistuslakiin. Tämä sääntely ehdotetaan siirrettäväksi tunnistuslaista tähän lakiin, jotta jatkossa kaikki eIDAS-asetusta koskeva kansallinen täydentävä sääntely löytyisi yhdestä ja samasta laista. Tässä laissa siis säädettäisiin sekä sellaisista asioista, joista on ollut ja on edelleen tarpeen antaa kansallista sääntelyä alkuperäisen eIDAS-asetuksen soveltamiseksi, että sellaisista asioista, joista on tarpeen antaa kansallista sääntelyä muutetun eIDAS-asetuksen soveltamiseksi.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että lakia sovelletaan vain Suomessa tarjottuihin eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin. Suomessa tarjotulla eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla tarkoitettaisiin lompakkoa, joka on tarjottu Suomessa eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 2 kohdan mukaisesti. Kyseisen artiklan kohdan mukaan lompakoita voidaan tarjota suoraan jäsenvaltion toimesta, jäsenvaltion toimeksiannosta tai jäsenvaltiosta riippumatta, mutta niin että jäsenvaltio tunnustaa sen. Käytännössä siis eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko voisi olla julkisen sektorin tarjoama, mutta myös yksityisen sektorin tarjoama niin, että se on tunnustettu Suomessa. Ehdotetun lain 33 §:ssä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväksi ilmoittaa Suomessa tarjotut eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot. Lompakko katsottaisiin tunnustetuksi ja tarjotuksi Suomessa, kun Liikenne- ja viestintävirasto on tehnyt kyseisen ilmoituksen Euroopan komissiolle. Säännöksen mukaan lakia ei siten sovellettaisi sellaisiin eurooppalaisiin

digitaalisen identiteetin lompakoihin, joita tarjoaa jokin toinen jäsenvaltio. Esimerkiksi lompakon käyttöönoton ikärajaa tai lompakolla tapahtuvan sähköisen allekirjoituksen maksullisuutta koskevia säännöksiä ei sovellettaisi toisen jäsenvaltion tarjoamaan lompakkoon. Säännöksellä ei kuitenkaan rajata muiden jäsenvaltioiden tarjoamien lompakoiden käyttömahdollisuuksia Suomessa.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin, että Euroopan komissiolle ilmoitettaviin rajat ylittäviin tunnistamisen järjestelmiin sovelletaan tunnistuslakia, jollei tästä laista tai eIDAS-asetuksesta muuta johdu. eIDAS-asetuksessa säädetään jatkossakin sähköisen tunnistamisen järjestelmän kolmesta varmuustasosta (matala, korotettu ja korkea) ja sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksessa on yksilöity vaatimukset sähköisen tunnistamisen järjestelmille eri varmuustasoilla. Sähköisen tunnistamisen järjestelmien on täytettävä jotakin varmuustasoa koskevat vaatimukset, jotta kyseiset tunnistamisen järjestelmät voidaan ilmoittaa Euroopan komissiolle rajat ylittävään käyttöön. Ilmoittamisesta säädetään eIDAS-asetuksen 9 artiklassa ja sen mukaan ilmoittavan jäsenvaltion on ilmoitettava esimerkiksi tiedot sovellettavasta valvontajärjestelmästä ja tiedot vastuuta koskevasta järjestelmästä.

Kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineen vaatimukset on päätetty yhdenmukaistaa eIDAS-asetuksessa tarkoitetun korotetun varmuustason vaatimusten kanssa. Tällä tarkoitetaan sitä, että kansallisilta vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineiltä edellytetään vähintään korotetun varmuustason vaatimusten täyttämistä. Suomessa tarjotaan kuitenkin myös korkean varmuustason vaatimukset täyttäviä tunnistusvälineitä. Vaatimusten yhdenmukaistamisen tavoitteena oli helpottaa Suomessa vahvan sähköisen tunnistamisen toimijoita hakemaan omalle tunnistusvälineelleen ns. rajat ylittävän tunnistusvälineen asemaa (HE 74/2016 vp. s.12). Näistä vaatimuksista säädetään tunnistuslaissa. Kyse ei kuitenkaan tältä osin ole eIDAS-asetusta täydentävästä sääntelystä, jonka pitäisi sisältyä ehdotettuun eIDAS-lakiin, vaan kyse on kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen sääntelystä. Kun vaatimukset on kuitenkin yhdenmukaistettu eIDAS-asetuksen mukaisen korotetun varmuustason vaatimusten kanssa ja siten tunnistuslain sääntely sisältää kaikki ne elementit, joita sähköiseltä tunnistamisen järjestelmältä edellytetään eIDAS-asetuksen mukaisessa ilmoittamisessa, tulee tunnistuspalvelun tarjoajan soveltaa tunnistuslain sääntelyä tunnistusvälineensä tarjoamisessa, jos hän haluaa ilmoittaa kyseisen tunnistusvälineen eIDAS-asetuksen mukaisesti.

**2 §. Määritelmät.** Pykälässä säädettäisiin laissa käytetyistä keskeisistä määritelmistä. Määritelmät vastaisivat tietyiltä osin muutetun eIDAS-asetuksen määritelmiä.

Pykälän 1 *kohdassa* määriteltäisiin eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko. Sillä tarkoitettaisiin samaa kuin muutetun eIDAS-asetuksen 3 artiklan 42 alakohdassa määritellyllä eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla. Kyseisen alakohdan mukaan lompakolla tarkoitetaan sähköisen tunnistamisen menetelmää, jonka avulla käyttäjä voi turvallisesti tallentaa, hallinnoida ja validoida henkilön tunnistetietoja ja sähköisiä attribuuttitodistuksia niiden tarjoamiseksi luottaville osapuolille ja muille eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakkojen käyttäjille sekä allekirjoittaa hyväksytyjen sähköisten allekirjoitusten tai leimata hyväksytyjen sähköisten leimojen avulla.

Pykälän 2 *kohdassa* määriteltäisiin henkilön tunnistetiedot. Niillä tarkoitettaisiin muutetun eIDAS-asetuksen 3 artiklan 3 alakohdan mukaisesti tietoja, jotka mahdollistavat luonnollisen henkilön, oikeushenkilön taikka toista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä edustavan luonnollisen henkilön henkilöllisyyden toteamisen. Henkilön tunnistetiedot on sähköisten tunnistusjärjestelmien osalta määritelty komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1501 liitteessä ja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon osalta komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2024/2977 liitteessä. Henkilön tunnistetiedot jakautuvat

pakollisiin ja vapaaehtoiisiin tunnistetietoihin. Lompakossa luonnollisen henkilön pakollisia tunnistetietoja ovat henkilön nykyinen etunimi, nykyinen sukunimi, syntymäaika ja -paikka sekä kansallisuus.

Pykälän 3 *kohdassa* määriteltäisiin luottava osapuoli. Sillä tarkoitettaisiin eIDAS-asetuksen 3 artiklan 6 alakohdan mukaisesti luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka luottaa sähköiseen tunnistamiseen, eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin tai muihin sähköisen tunnistamisen menetelmiin taikka luottamuspalveluun. Luottavia osapuolia ovat esimerkiksi julkisen tai yksityisen sektorin asiointipalvelut, joissa eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa voisi hyödyntää palvelun asiakkaiden tunnistamiseen.

Pykälän 4 *kohdassa* määriteltäisiin kansallinen solmupiste. Sillä tarkoitettaisiin komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1501 mukaisesti yhteyspistettä, joka on osa sähköisen tunnistamisen yhteentoimivuusarkkitehtuuria ja joka osallistuu henkilöiden todentamiseen rajojen yli ja joka pystyy tunnistamaan sekä käsittelemään tai siirtämään tietoja muihin solmupisteisiin tarjoamalla yhden jäsenvaltion kansalliselle sähköisen tunnistamisen infrastruktuurille rajapinnan muiden jäsenvaltioiden sähköisen tunnistamisen infrastruktuureihin. Kansallisella solmupisteellä tarkoitettaisiin käytännössä siis kansallista rajapintaa, jonka kautta eIDAS-asetuksessa säädettyjä tunnistustapahtumia Suomen ja muiden maiden välillä välitettäisiin. Kansallista solmupistettä ylläpitäisi ehdotetun 19 §:n mukaisesti Digi- ja väestötietovirasto.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella tarkoitettaisiin 5 *kohdan* mukaisesti eIDAS-asetuksen 3 artiklan 18 alakohdassa tarkoitettua vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosta ja 5 c artiklan nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettua sertifiointielintä. eIDAS-asetuksen 3 artiklan 18 alakohdan mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella tarkoitetaan asetuksen (EY) N:o 765/2008 2 artiklan 13 kohdassa määriteltyä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosta, joka on akkreditoitu kyseisen asetuksen mukaisesti päteväksi arvioimaan hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien ja niiden tarjoamien hyväksytyjen luottamuspalvelujen vaatimustenmukaisuus tai päteväksi sertifioidaan eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot tai sähköisen tunnistamisen menetelmät. eIDAS-asetuksen 5 c artiklan 6 kohdan nojalla annetun täytäntöönpanoasetuksen eli lompakon sertifiointiasetuksen 2 artiklan 9 kohdan mukaan sertifiointielimellä tarkoitetaan ulkopuolista vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosta, joka vastaa sertifiointijärjestelmän toiminnasta. Käytännössä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella tarkoitettaisiin Liikenne- ja viestintäviraston 26 §:n nojalla nimeämää ja komissiolle ilmoittamaa elintä, joka on akkreditoitu päteväksi arvioimaan hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan ja sen tarjoaman luottamuspalvelun vaatimustenmukaisuus tai päteväksi sertifioidaan eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakkoja tai sähköisen tunnistamisen menetelmiä.

Teknisellä laitteella tarkoitettaisiin pykälän 6 *kohdan* mukaisesti eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän mobiililaitetta tai muuta vastaavaa laitetta, jossa lompakko on otettu käyttöön. Käytännössä kyse voisi olla esimerkiksi matkapuhelimesta tai tabletista.

2 luku Eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko ja sähköisen tunnistamisen menetelmät

**3 §. Luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntäminen.** Pykälässä säädetäisiin luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämisestä. Henkilön tunnistetiedot on määritelty lain 2 §:n 2 kohdassa. Henkilön tunnistetiedot on eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon osalta määritelty tarkemmin komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2024/2977 liitteessä. Lompakossa luonnollisen henkilön pakollisia tunnistetietoja ovat henkilön nykyinen etunimi,

nykyinen sukunimi, syntymäaika ja -paikka sekä kansallisuus. Sääntely olisi tarpeen muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklassa ja sen nojalla annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2024/2977 asetettujen jäsenvaltioiden velvoitteiden toteuttamiseksi. Kyseisessä täytäntöönpanoasetuksessa määritellään henkilön tunnistetietojen tarjoaja ja määritelmän mukaan se on vastuussa henkilön tunnistetietojen myöntämisestä ja peruuttamisesta sekä sen varmistamisesta, että käyttäjälle kuuluvat henkilön tunnistetiedot on salausteknisesti sidottu lompakkoyksikköön.

Pykälän 1 momentin mukaan luonnollisen henkilön tunnistetiedot eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin myöntää Digi- ja väestötietovirasto. Käytännössä siis Digi- ja väestötietovirasto olisi luonnollisen henkilön tunnistetietojen osalta komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2024/2977 tarkoitettu henkilön tunnistetietojen tarjoaja. Henkilön tunnistetiedoissa on edellä kuvatulla tavalla käytännössä kyse henkilön henkilöllisyyteen liittyvistä perustiedoista. Suomessa väestötietojärjestelmää pidetään luonnollisen henkilön perustietojen rekisterinä ja on tarkoituksenmukaista, että Suomesta tarjottuihin eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin myönnettävät luonnollisen henkilön tunnistetiedot pohjautuvat väestötietojärjestelmän tietoihin. Koska Digi- ja väestötietovirasto toimii väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjänä, on perusteltua, että se toimisi myös luonnollisten henkilöiden osalta henkilön tunnistetietojen myöntäjänä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämisen edellytyksenä on, että henkilö on rekisteröity väestötietojärjestelmään. Oikeushenkilön tunnistetietojen myöntämisestä säädettäisiin 5 §:ssä.

Luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntäminen lompakkoon edellyttää, että käyttäjä on asentanut tekniseen laitteeseen, esimerkiksi puhelimeen, eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sovelluksen ja sovellus aktivoituu niin, että siihen voidaan ladata henkilön tunnistetiedot ja muita tietoja. Käytännössä henkilön tunnistetietojen saaminen tapahtuu siten, että käyttäjä käynnistää sovelluksessa tunnistetietojen käyttöönoton. Digi- ja väestötietovirasto luonnollisen henkilön tunnistetietojen tarjoajana pyytää lompakon kautta käyttäjää tunnistautumaan korkean varmuustason edellytysten mukaisesti. Hyväksytysti tapahtuneen käyttäjän tunnistamisen jälkeen virasto myöntää tunnistetiedot. Henkilön tunnistetietojen myöntäminen voisi tapahtua myös virkailijan avustamana asiointipisteellä. Käyttäjän tulee tällöin osoittaa henkilöllisyytensä virkailijalle virallisella henkilöllisyyttä osoittavalla asiakirjalla, kuten passilla, henkilökortilla tai niihin rinnastettavalla asiakirjalla. Virkailijan tulee luotettavasti kytkeä käyttäjä, käyttäjän esittämä henkilöllisyyttä osoittava asiakirja ja käyttäjän eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko toisiinsa. Käyttäjä saisi tiedon henkilön tunnistetietojen myöntämisestä eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoonsa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän mahdollisuudesta hakea luonnollisen henkilön tunnistetietoja asioimalla Suomen edustustoissa tai Ahvenanmaan valtionvirastossa. Kyse olisi edellä kuvatusta tilanteesta, jossa henkilön tunnistetiedot myönnetään virkailijan avustamana asiointipisteellä. Suomen edustustolla tarkoitettaisiin konsulipalvelulain (498/1999) 9 §:n 1 momentissa lueteltuja suurlähetystöjä, lähetystöjä, pääkonsulateja, konsulateja, varakonsulateja ja konsulitoimipaikkoja. Digi- ja väestötietovirasto olisi näissäkin tilanteissa luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntäjä, mutta Suomen edustusto tai Ahvenanmaan valtionvirasto tunnistaisi henkilön ja ottaisi vastaan tunnistetietojen myöntämiseksi tarvittavat tiedot ja tallentaisi ne Digi- ja väestötietoviraston luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämisessä käytettävään järjestelmään. Suomen edustusto tai Ahvenanmaan valtionvirasto vastaisivat tallentamiensa tietojen luotettavuudesta ja oikeellisuudesta. Kyse olisi varsin rajoitetusta ja luonteeltaan avustavasta tehtävästä luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämisen prosessissa.

Pykälän 3 *momentin* mukaan Digi- ja väestötietoviraston olisi myönnettävä luonnollisen henkilön tunnistetiedot sellaisiin eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin, jotka Liikenne- ja viestintävirasto on ilmoittanut 33 §:n mukaisesti Euroopan komissiolle. Niiden lompakoiden, joista kyseinen ilmoitus on tehty, katsottaisiin olevan Suomesta tarjottuja lompakoita. eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 2 kohdan mukaan eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko voidaan tarjota suoraan jäsenvaltion toimesta, jäsenvaltion toimeksiannosta tai jäsenvaltiosta riippumatta mutta niin, että kyseinen jäsenvaltio tunnustaa sen. Käytännössä luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntäminen olisi siis sidottu siihen, että lompakko on ilmoitettu komissiolle.

Pykälän 3 *momentin* mukaan Digi- ja väestötietovirasto voisi myöntää luonnollisen henkilön tunnistetiedot myös muihin kuin Suomessa tarjottuihin eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin. Digi- ja väestötietovirastolla ei kuitenkaan olisi tähän velvollisuutta. Käytännössä muilla eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakoilla tarkoitetaan muiden EU-jäsenmaiden tarjoamia lompakoita. Digi- ja väestötietovirasto asettaisi kuitenkin julkisesti saataville luettelon kaikista eurooppalaisista digitaalisen identiteetin lompakoista, joita se luonnollisen henkilön tunnistetietojen tarjoajana tukee. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan nojalla annetun komission täytäntöönpanoasetuksen EU (2024/2977) 3 artikla 6 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on asetettava julkisesti saataville luettelo lompakoista, joita kyseisen jäsenvaltion sähköisen tunnistamisen järjestelmiin kuuluvat henkilön tunnistetietojen tarjoajat tukevat. Tämä velvoite säädettäisiin *momentissa* Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi. Tämä tarkoittaisi sitä, että Digi- ja väestötietoviraston tulisi ylläpitää listaa niistä lompakon tarjoajista, jotka se luonnollisen henkilön tunnistetietojen tarjoajana hyväksyy.

**4 §. Rekisteri luonnollisen henkilön tunnistetiedoista.** Pykälässä säädettäisiin luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämiseen liittyvästä rekisteristä, jota Digi- ja väestötietovirasto pitää liittyen sen 3 §:ssä säädettyyn tehtävään myöntää luonnollisen henkilön tunnistetietoja. Rekisterin ylläpitoon liittyvien henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste olisi tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaisessa tilanteessa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvollisuuden noudattamiseksi. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 4 kohdan a alakohta edellyttää, että käyttäjän on voitava eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla eri tavoin hallinnoida mm. henkilön tunnistetietoja. Lisäksi muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan nojalla annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2024/2977 3 artiklan 1 kohdan mukaan henkilön tunnistetietojen tarjoajien on myönnettävä henkilön tunnistetiedot lompakkoon sekä mahdollistettava 5 artiklan mukaisesti henkilön tunnistetietojen peruuttaminen. Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2024/2977 liitteessä säädetään pakollisista henkilön tunnistetiedoista, jotka jokaisen jäsenmaan tulee tarjota eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon sekä vapaaehtoisista henkilön tunnistetiedoista, joiden tarjoaminen on jäsenvaltion harkinnassa. Edellä 3 §:ssä säädettäisiin muutettua eIDAS-asetusta täydentävästi, että Digi- ja väestötietovirasto myöntää luonnollisen henkilön tunnistetiedot eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin. Siten muutettu eIDAS-asetus, sen nojalla annettu komission täytäntöönpanoasetus ja täydentävä kansallinen lainsäädäntö yhdessä muodostavat Digi- ja väestötietoviraston lakisääteisen velvollisuuden.

Pykälän 1 *momentin* mukaan rekisteriin tallennettaisiin luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämiseen, voimassaoloon, ajantasaisuuteen ja peruuttamiseen tarvittavat tiedot noudattaen eIDAS-asetuksen 5 a artiklaa ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Rekisteriin tallennettaisiin esimerkiksi yksilöivä tieto myönnettyistä luonnollisen henkilön tunnistetiedoista, yksilöivä tieto siitä eurooppalaisesta digitaalisen identiteetin lompakosta, johon tiedot on myönnetty, sekä käyttäjän yhteystiedot. Lisäksi rekisteriin tallennettaisiin luonnollisen henkilön tunnistetietojen tilatiedot eli tieto siitä, ovatko tunnistetiedot voimassa. Rekisteriin tallennettaisiin myös tieto, jos henkilön tunnistetiedot on peruutettu.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin luonnollisen henkilön tunnistetietojen rekisterin tietojen säilytysajasta. Luonnollisen henkilön tunnistetietoihin liittyviä tietoja säilytettäisiin niin kauan kuin ne ovat voimassa. Kun tunnistetietojen voimassaolo on päättynyt, tiedot säilytettäisiin vielä viisi vuotta. Jälkikäteen voi olla tarpeen todentaa esimerkiksi mihin eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon luonnollisen henkilön tunnistetiedot on otettu käyttöön ja mikä on ollut myönnettyjen tunnistetietojen sisältö. Näiden tietojen todentaminen voi olla tarpeen esimerkiksi sen selvittämiseksi, onko eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon ottanut käyttöön oikea henkilö tai onko lompakko oikean henkilön hallinnassa.

**5 §. Oikeushenkilön tunnistetietojen myöntäminen.** Pykälässä säädettäisiin oikeushenkilön tunnistetietojen myöntämisestä. Pykälän mukaan Patentti- ja rekisterihallituksella olisi oikeus myöntää oikeushenkilön tunnistetiedot eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin. Muotoilu poikkeaisi luonnollisen henkilön tunnistetietojen säädettäväksi ehdotetusta siten, että sääntelyllä mahdollistettaisiin oikeushenkilön tunnistetietojen myöntäminen. On vielä epävarmaa, syntykö eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakoita oikeushenkilöille. Patentti- ja rekisterihallituksen uusi tehtävä olisi eIDAS-asetuksen 3 artiklan 3 alakohdassa tarkoitettujen oikeushenkilön tunnistetietojen myöntäminen, jos sellaisia tulevaisuudessa tarjottaisiin. Patentti- ja rekisterihallitus noudattaisi tunnistetietojen sisällön osalta oikeushenkilön tunnistetiedoista komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2024/2977 säädettyä. Oikeushenkilön tunnistetiedot on määritelty täytäntöönpanoasetuksen liitteen 2 kohdassa ja niiden tulee aina sisältää vähintään oikeushenkilön virallinen nimi sekä yksilöllinen tunniste. Lisäksi tunnistetiedoissa voi olla valinnaisia elementtejä.

Tunnistetietoja ei rekisteröitäisi kaupparekisteriin tai tallennettaisi yritys- ja yhteisötietojärjestelmään, eivätkä tiedot siten olisi saatavilla yleisöjulkisesti edellä mainittuja rekistereitä koskevia tietoja vastaavasti. Toisaalta oikeushenkilön tunnistetietoja ei säädettäisi salassa pidettäväksi tiedoiksi. On kuitenkin huomattava, että mikäli eIDAS-asetuksesta tai sen täytäntöönpanoasetuksesta johtuu vaatimuksia tunnistetietojen julkisuuden tai luovuttamisen osalta, on niitä noudatettava.

Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävänä ei olisi eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaminen, eikä oikeushenkilön osalta lompakon tarjoamisesta muutoinkaan ehdoteta säädettäväksi. Tämä jäisi yksityisten toimijoiden toteutuksen varaan. Edellytyksenä tunnistetietojen myöntämiselle olisi kuitenkin, että oikeushenkilöllä on lompakko, johon tunnistetiedot ovat yhdistettävissä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tunnistetietojen hakemisesta ja määriteltäisiin oikeushenkilöä koskevat edellytykset. Tunnistetietoja ei myönnettäisi viran puolesta, vaan niiden saaminen edellyttäisi oikeushenkilön tekemää hakemusta. Hakemuksen tekemisen osalta noudatetaan oikeushenkilön edustamista koskevia säännöksiä, eikä esimerkiksi kaupparekisteri-ilmoituksen tekemisestä yritys- ja yhteisötietolaissa (244/2001) säädettyä. Hakemukseen annetun päätöksen muutoksenhaun osalta noudatettaisiin Patentti- ja rekisterihallituksesta annetussa laissa (578/2013) säädettyä. Hakemuksen käsittelystä määrättäisiin käsittelymaksu Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (1032/1992) mukaisesti.

Oikeushenkilön tunnistetiedot voitaisiin myöntää vain kaupparekisteriin merkitylle oikeushenkilölle. Kaupparekisteriin merkityn yrityksen tai yhteisön osalta rekisteristä on saatavilla tietoja muun muassa edustamiseen oikeutetuista samoin kuin tällaisen oikeushenkilön tilasta, kuten selvitysmenettelystä tai konkurssista. Kaupparekisteriin on merkitty muutamia satoja yhdistyksiä ja säätiöitä sillä perusteella, että ne harjoittavat elinkeinotoimintaa. Kaupparekisteriin ei kuitenkaan merkitä yhdistysten ja säätiöiden osalta niiden

vastuuhenkilöitä, vaan ne ilmenevät vain yhdistys- ja säätiörekisteristä. Ottaen huomioon, että tässä vaiheessa tunnistetiedon myöntämistä ei ulotettaisi yhdistys- ja säätiörekisteriin, rajattaisiin myös sellaiset yhdistykset ja säätiöt lain soveltamisen ulkopuolelle, jotka on merkitty yhdistys- ja säätiörekisterin lisäksi kaupparekisteriin. Koska vaatimuksena olisi, että kyse on oikeushenkilöstä, kaupparekisteriin merkityllä sivuliikkeellä ei olisi mahdollista saada tunnistetietoja, koska kyse on ulkomaalaisen oikeushenkilön sivuliikkeestä, joka ei ole itsenäinen oikeushenkilö. Myöskään muille ulkomaisille oikeushenkilöille tunnistetietoja ei myönnettäisi. Samoin yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka ei ole oikeushenkilö, jää sääntelyn ulkopuolelle. Tunnistetietoja ei myönnettäisi myöskään sellaisille oikeushenkilöiksi katsottaville yhteisöille, jotka on rekisteröity vain yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ottaen huomioon talletettujen tietojen rajallisuus. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään ei talleteta esimerkiksi vastuuhenkilöitä.

Oikeushenkilön tunnistetietojen peruuttamisesta ei olisi tarpeen säätää erikseen, vaan sen osalta Patentti- ja rekisterihallitus noudattaisi, mitä eIDAS-asetuksessa ja täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2024/2977, erityisesti sen 5 artiklassa, säädetään.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämistä koskevaa 3 §:ää vastaavasti siitä, että Patentti- ja rekisterihallitus asettaa julkisesti saataville luettelon eurooppalaisista digitaalisen identiteetin lompakoista, joita se oikeushenkilön tunnistetietojen tarjoajana tukee.

Pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin tunnistetietoja koskevasta hakemuksesta ilmenevien henkilötietojen luovuttamisesta. Tällaisten henkilötietojen yleisöjulkisuudelle ei ole katsottava olevan samanlaista tarvetta verrattuna esimerkiksi Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään kaupparekisteriin merkittyjen vastuuhenkilöiden osalta. Näin ollen 4 *momentissa* säädettäisiin siitä, että Patentti- ja rekisterihallitus saa luovuttaa 2 *momentissa* tarkoitettua hakemuksesta ilmenevät luonnollisen henkilön henkilötiedot muille kuin oikeushenkilön edustajille noudattaen, mitä kaupparekisterilain (564/2023) 2 §:n 2 *momentissa* säädetään kaupparekisteriin tallennetun henkilötunnuksen tunnusosan ja ulkomailla asuvan luonnollisen henkilön kotiosoitteen luovuttamisesta. Kyseisessä kaupparekisterilain 2 §:n 2 *momentissa* säädetään siitä, että rekisteriviranomainen saa luovuttaa tiedot kaupparekisteriin tallennetusta henkilötunnuksen tunnusosasta ja ulkomailla asuvan luonnollisen henkilön kotiosoitteesta vain, jos luovutuksensaajalla on tietosuojalain 29 §:n mukainen peruste tietojen käsittelylle. Tällaiset tiedot saadaan luovuttaa myös sähköisesti 1 *momentissa* säädetyllä tavalla suojattua tiedonsiirtoyhteyttä tai -tapaa käyttämällä. Lisäksi edellytyksenä on, että tietopyynnön tekijä antaa rekisteriviranomaiselle selvityksen tietojen asianmukaisesta suojaamisesta. Hakemuksesta ilmenevien henkilötietojen osalta kaupparekisterilain 2 §:n 2 *momentista* ilmeneviä edellytyksiä sovellettaisiin kaikkiin hakemuksesta ilmeneviin henkilötietoihin, ei vain henkilötunnuksen tunnusosaan tai kotiosoitteeseen. Hakemuksen tehneen oikeushenkilön edustajilla olisi kuitenkin oikeus saada tiedot ilman tietosuojalain 29 §:n mukaista perustetta.

**6 §. Rekisteri oikeushenkilön tunnistetiedoista.** Pykälä vastaisi 4 §:ssä luonnollisen henkilön tunnistetietojen rekisteristä säädettäväksi ehdotettua, rekisterinpitäjän oikeushenkilön tunnistetietojen osalta ollessa kuitenkin Patentti- ja rekisterihallitus. Pykälän 1 *momentin* mukaan Patentti- ja rekisterihallitus pitäisi rekisteriä sen myöntämistä oikeushenkilön tunnistetiedoista. Rekisteriin tallennettaisiin oikeushenkilön tunnistetietojen myöntämiseen, voimassaoloon, ajantasaisuuteen ja peruuttamiseen tarvittavat tiedot noudattaen eIDAS-asetuksen 5 a artiklaa ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Tällaisia rekisteriin merkittäviä tietoja oikeushenkilön tunnistetietojen osalta voisivat olla esimerkiksi yrityksen Y-tunnus, hakija ja tämän henkilötunnus sekä asema, viranomaisen tekemät toimenpiteet ja lompakon yksilöintitiedot. Rekisteriin voitaisiin lisäksi tallentaa muita välttämättömiä tietoja. Pykälän 2



*momentin* mukaan oikeushenkilön tunnistetietojen rekisteriin tallennetut tiedot säilytettäisiin viisi vuotta sen jälkeen, kun oikeushenkilön tunnistetietojen voimassaolo on päättynyt. Säätely vastaisi sisällöllisesti luonnollisen henkilön tunnistetietojen säilyttämisestä ehdotettua.

**7 §. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaminen.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston tehtävästä tarjota eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko. Kyse olisi sellaisen lompakon tarjoamisesta, jonka käyttäjiä ovat luonnolliset henkilöt. Digi- ja väestötietovirasto soveltaisi kielilain vaatimuksia tarjotessaan eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa ja siten lompakko tarjottaisiin myös ruotsin kielellä. Lompakon tarjoaminen säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi siitä syystä, että valtiovarainministeriön teettämän selvityksen perusteella eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon markkinoiden toiminnan arvioidaan olevan lähivuosien aikana puutteellista. Tällä tarkoitetaan sitä, että tavanomaista markkinatoimintaa ei olisi ja tarjolle ei syntyisi määrääjassa sellaisia lompakoita, jotka täyttävät muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset (*markkinapuute*). Suomessa muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 1 kohdassa säädetyn kansallisen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamista koskevan velvoitteen noudattaminen varmistettaisiin siis säätämällä Digi- ja väestötietovirastolle tehtävä tuottaa eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko. Markkinoiden kehitystä ja markkinoilla olevan puutteen jatkumista olisi mahdollista seurata sen perusteella, mitkä lompakot Liikenne- ja viestintävirasto on ilmoittanut Euroopan komissiolle ehdotetun eIDAS-lain 33 §:n 2 kohdan perusteella. Esityksellä ei ole tarkoitus poiketa kilpailulain (948/2011) 4 a luvussa säädetystä Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta puuttua kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän, valtion taikka niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön harjoittamaan kilpailulain vastaiseen menettelyyn tai toiminnan rakenteeseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että myös muut toimijat voivat tuottaa 1 momentissa tarkoitettua lompakkoa. Pykälän mukaan mitä 1 momentissa säädetään, ei rajoittaisi muiden viranomaisten, oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden mahdollisuutta tarjota eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa. eIDAS-asetus mahdollistaa myös muiden toimijoiden tuottamat lompakot. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että mikäli yksityisen sektorin toimijat haluaisivat tarjota eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa siitä ei tulisi säätää lailla perustuslain 124 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään todennut, että tunnistuslaissa tarkoitettujen liiketaloudellisten palvelujen luonne on siinä määrin etääntynyt julkiseen hallintotehtävään liitettävistä ominaispiirteistä, että toimintaa ei enää nykyisin ole pidettävä julkisena hallintotehtävänä, vaikka vahvan sähköisen tunnistamisen välineillä ja varmennetoiminnalla sinänsä onkin merkitystä erilaisissa oikeustoimissa osapuolten aseman kanalta (PeVL 16/2009 vp s.2). Kuten edellä esityksen kilpailuoikeutta koskevilla vaikutuksilla on kuvattu, eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon toiminnallisuudet ovat vastaavia, kuin markkinoilla jo tarjolla oleva vahva sähköinen tunnistaminen ja hyväksytty sähköinen allekirjoittaminen. Mikäli muut toimijat tulevaisuudessa tarjoavat lompakkoa, tulisi niiden noudattaa eIDAS-asetuksessa ja ehdotetussa eIDAS-laissa säädettyjä velvoitteita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan ilmoitusvelvollisuudesta. Lompakon tarjoajalla tarkoitettaisiin sitä, joka tarjoaa eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa Suomessa jollakin eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Muutettu eIDAS-asetus ei määrittele lompakon tarjoajaa, vaan se on määritelty asetusta täydentävissä komission täytäntöönpanoasetuksissa. Lompakon tarjoajan olisi ennen lompakon tarjoamisen aloittamista tehtävä ilmoitus Liikenne- ja viestintävirastolle. Ilmoitusvelvollisuus olisi tarpeen, sillä ehdotetun 33 §:n 2 kohdan mukaan, Liikenne- ja viestintävirasto ilmoittaa Euroopan komissiolle ja muutetun eIDAS-asetuksen 46 e artiklan 1 kohdalla perustetulle yhteistyöryhmälle eurooppalaisista digitaalisen identiteetin lompakoista,

jotka on 5 a artiklan mukaisesti tarjottu Suomessa. Ilmoituksen tekeminen Liikenne- ja viestintävirastolle olisi käytännössä ilmoitus siitä, että toimija aikoo aloittaa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamisen. Ilmoituksen perusteella Liikenne- ja viestintävirasto voisi ennen lompakon tarjoamisen aloittamista varmistaa, että lompakon tarjoaja ja sen tarjoama lompakko täyttävät muutetun eIDAS-asetuksen vaatimukset.

Ilmoitettavat tiedot on lueteltu tarkasti eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 18 kohdan b alakohdassa ja 5 d artiklassa sekä niiden nojalla annetuissa komission täytäntöönpanoasetuksissa (EU) 2024/2980 ja (EU) 2025/849. Kyseisessä asetuksen kohdissa tarkoitettuja tietoja ovat esimerkiksi elimet, jotka vastaavat eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamisesta sekä sertifioitujen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sertifikaatti ja sertifioinnin arviointiraportti, kuvaus sähköisen tunnistamisen järjestelmästä, jonka puitteissa lompakko tarjotaan sekä sovellettava valvontajärjestelmä. Momentissa ei kuitenkaan viitattaisi suoraan kyseisiin asetuksiin, sillä komissio on ilmaissut, että se mahdollisesti muuttaa asetuksia lähivuosien aikana ja tästä syystä momentissa viitattaisiin vain eIDAS-asetuksen artikloihin ja niiden nojalla annettuun sääntelyyn.

Ehdotetun 4 momentin mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan olisi viipymättä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle 3 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneista muutoksista. Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamistavasta.

**8 §.** *Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon rekisterinpitäjä.* Pykälässä säädettäisiin, että Digi- ja väestötietovirasto on ehdotetun 7 §:n nojalla tarjoamansa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon ja sen tarjoamiseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn osalta rekisterinpitäjä. Lompakon tarjoamiseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaisessa tilanteessa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvollisuuden noudattamiseksi. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 1 kohta edellyttää, että jokainen jäsenvaltio tarjoaa lompakon, joka täyttää asetuksen vaatimukset. Edellä 7 §:ssä säädettäisiin muutettua eIDAS-asetusta täydentävästi, että Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä olisi tarjota eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko Suomessa. Siten muutettu eIDAS-asetus ja täydentävä kansallinen lainsäädäntö yhdessä muodostavat Digi- ja väestötietoviraston lakisääteisen velvollisuuden.

Digi- ja väestötietovirasto tarjoaisi siis ehdotetun 7 §:n perusteella muutetun eIDAS-asetuksen mukaisen lompakon. Lompakon tarjoamisessa olisi kyse käyttäjän mobiililaitteeseen ladattavasta sovelluksesta sekä sovelluksen tarjoamisen edellyttämien järjestelmien ja palvelujen toteuttamisesta. Käytännössä Digi- ja väestötietovirastolle syntyy lompakon tarjoamisesta johtuen useita uusia rekistereitä, jotka sisältävät henkilötietoja ja edellyttävät niiden käsittelyä. Digi- ja väestötietoviraston tulee esimerkiksi ylläpitää lompakkoyksiköiden rekisteriä, joka sisältää tietoja sen tarjoaman lompakon lompakkoinstanseista.

Rekisterinpitäjästä säättäminen on mahdollista tietosuoja-asetuksen perusteella. Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot; jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Pykälässä ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi, että Digi- ja väestötietovirasto toimii sen tarjoaman eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon ja sen tarjoamiseen liittyvien rekisterien rekisterinpitäjänä. Sääntely olisi

tarpeen, jotta rekisterinpitäjyydestä ei jää epäselvyyttä, kun otetaan huomioon erityisesti lompakon toimintaan liittyvät periaatteet ja lompakon käyttäjän oikeudet.

Digi- ja väestötietoviraston asema rekisterinpitäjänä ei rajoita sitä, mitä muutetussa eIDAS-asetuksessa säädetään lompakon käyttäjän oikeudesta hallita hänen lompakossaan olevia tietoja. Ehdotetulla sääntelyllä ei toisaalta ole myöskään tarkoitus muuttaa sitä, mitä yleinen tietosuoja-asetus sääntelee rekisterinpitäjästä ja sille kuuluvista velvoitteista. Eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko perustuu nk. tietojen itsehallittavuudelle. Kyse on henkilötietojen käsittelyn mallista, jossa henkilö voi itse hallinnoida joko itseltään tai luotettavalta kolmannelta taholta lähtöisin olevien henkilötietojensa osoittamista asiointipalvelulle, jossa henkilötietoja tarvitaan.

Tietojen itsehallittavuus ilmenee muutetussa eIDAS-asetuksessa useasta kohdasta, kuten 5 a artiklan 4 kohdan a alakohdasta, jonka mukaan lompakkojen avulla käyttäjän on voitava turvallisesti pyytää, saada, valita, yhdistää, tallentaa, poistaa, jakaa ja esittää käyttäjän yksinomaisessa hallinnassa henkilön tunnistetietoja ja muita tietoja. Lisäksi 5 a artiklan 14 kohdassa todetaan, että käyttäjällä on oltava täysi määräysvalta lompakkonsa käyttöön ja sen sisältämiin tietoihin. Lompakon tarjoaja ei saa kerätä lompakon käytöstä tietoja, jotka eivät ole välttämättömiä lompakon palvelujen tarjoamiseksi, eikä yhdistää henkilön tunnistetietoja eikä muita henkilötietoja, jotka on tallennettu tai jotka liittyvät lompakon käyttöön, muihin kyseisen tarjoajan palveluista saatuihin henkilötietoihin, jotka eivät ole välttämättömiä lompakon palvelujen tarjoamiseksi.

Muutetussa eIDAS-asetuksessa säännelty eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tietojen itsehallittavuus vaikuttaa käytännössä Digi- ja väestötietoviraston rekisterinpitäjyyden ulottuvuuteen. Esimerkiksi yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen vastuu henkilötietojen täsmällisyydestä kuuluu lähtökohtaisesti rekisterinpitäjälle, eikä vastuuta voida siirtää muulle viranomaiselle. Tästä oli kyse Helsingin hallinto-oikeuden päätöksessä 8.6.2023 3396/2023 Dnro 26393/03.04.04.04.01/2021, jossa todettiin, että tuomioistuimen on oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain (955/2020) 6 ja 7 §:n mukaan tallennettava tekemänsä ratkaisu tai tiedot sen lopputuloksesta Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämään ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. Siinä yhteydessä tuomioistuimen on huolehdittava siitä, että sen tallentamat tiedot vastaavat sen ratkaisua ja sen omiin rekistereihinsä tekemiä merkintöjä, että tietovarantoon on tehty tarpeelliset merkinnät tietojen oikeaksi välittämiseksi ja että merkinnät on tehty rekisterinpitäjän asettamien teknisten vaatimusten mukaisesti. Hallinto-oikeus katsoi apulaistietosuoja-valtuutetun tavoin, että tuomioistuimille oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta annetun lain 7 §:ssä säädetty velvoitteet eivät sulje pois rekisterinpitäjän eli Oikeusrekisterikeskuksen velvollisuutta huolehtia sen ylläpitämään rekisteriin tallennettujen henkilötietojen täsmällisyydestä ja toteuttaa kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet näiden tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi.

Digi- ja väestötietoviraston rekisterinpitäjän vastuu tietojen täsmällisyydestä liittyen sen tarjoamaan lompakkoon ja siihen liittyviin rekistereihin olisi kuitenkin erilainen kuin edellä kuvatussa tapauksessa. Digi- ja väestötietovirasto eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajana ei edellä kuvatulla tavalla olisi osapuolena, kun tietoja luovutetaan lompakkoon, vaan osapuolia olisivat lompakon käyttäjä ja tietoja luovuttava taho. Vastaavalla tavalla on nykyisin rajattu Digi- ja väestötietoviraston rekisterinpitäjä Suomi.fi-viestien yhteydessä. Suomi.fi-viestien tietosuojaselosteessa on todettu, että Digi- ja väestötietovirasto ei ole Suomi.fi-viestien palveluntuottajana sähköisen viestinnän osapuoli eikä virastolla lähtökohtaisesti ole oikeutta lukea luonnollisille henkilöille tai yrityksille saapuneita tai näiden palvelussa lähettämiä viestejä. Suomi.fi-viestien asiakasorganisaatiot toimivat rekisterinpitäjänä lähettämiensä viestien sisällön osalta. Suomi.fi-viestit toimii ainoastaan viestienvälitysalustana

asiakasorganisaatioiden lähettämille viesteille. Lompakon toteuttamisen osalta kyse olisi samankaltaisesta tilanteesta Digi- ja väestötietoviraston rekisterinpitäjyyden näkökulmasta.

Kuten edellä on kuvattu, lompakossa olevien tietojen tulee siis olla sen käyttäjän yksinomaaisessa hallinnassa ja täydessä määräysvallassa. Käytännössä lompakossa olevat tiedot olisivat henkilön omia tietoja, mikä tarkoittaisi, että tietojen toimittajalla ei ole tämän jälkeen mahdollisuutta määrätä tai seurata missä ja mihin tarkoituksiin henkilö omia tietojaan osoittaa. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjään liittyvät erilaiset tiedot tarjottaisiin lompakkoon lähtökohtaisesti sähköisinä attribuuttitodistuksina, jotka ovat muutetun eIDAS-asetuksen mukainen uusi luottamuspalvelu. Sähköisten attribuuttitodistusten tarjoajia ja myös sähköisiä attribuuttitodistuksia säännellään muutetussa eIDAS-asetuksessa. Niissä on kyse lompakosta erillisestä palvelusta, vaikka lompakko toimii käytännössä niiden käyttöalustana. Sähköisten attribuuttitodistuksen sisältämien tietojen täsmällisyydestä vastaisi kyseisen sähköisen attribuuttitodistuksen tarjoaja.

Digi- ja väestötietovirasto vastaisi lähtökohtaisesti vain niiden tietojen täsmällisyydestä, jotka se on itse luovuttanut henkilön käyttöön eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon. Tällaisia tietoja on kuitenkin hyvin rajallisesti silloin, kun Digi- ja väestötietovirasto toimii lompakon tarjoajan roolissa ja kyse olisi lähinnä sellaisista tiedoista, jotka ovat tarpeen lompakon tarjoamiseksi teknisestä ja käytännön näkökulmasta. Esimerkiksi edellä mainittuun lompakkoyksikkörekisteriin voisi olla tarpeen tallentaa joitain henkilötietoja, kuten käyttäjätiedot, joiden avulla käyttäjä voi kirjautua Digi- ja väestötietoviraston tarjoamaan käyttäjäportaaliin ja esimerkiksi peruuttaa käytössään olevan lompakon voimassaolon. Digi- ja väestötietovirasto vastaisi myös luonnollisen henkilön tunnistetietojen täsmällisyydestä, jotka se on myöntänyt henkilölle ehdotetun 3 §:n nojalla ja sellaisista tiedoista, jotka se on tarjonnut lompakon käyttäjälle sähköisenä attribuuttitodistuksena. Näissä tilanteissa Digi- ja väestötietovirasto ei kuitenkaan toimisi lompakon tarjoajan roolissa, vaan luonnollisen henkilön tunnistetietojen tarjoajana sekä luottamuspalvelun tarjoajana, joka tarjoaa sähköisiä attribuuttitodistuksia.

Edellä kuvattu rekisterinpitäjän vastuun ulottuvuus olisi lähtökohtaisesti vastaava myös silloin, kun lompakon tarjoaja on yksityisen sektorin toimija.

**9 §.** *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamiseen liittyvien tietojen säilytysaika.* Pykälässä säädettäisiin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamiseen liittyvien tietojen säilytysajasta. Pykälä koskisi sekä Digi- ja väestötietovirastoa, kun se tarjoaa eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa ehdotetun 7 §:n nojalla, että mahdollisia yksityisen sektorin toimijoita, kun ne tarjoavat lompakkoa. Muutettu eIDAS-asetus ja sen nojalla annetut komission täytäntöönpanoasetukset asettavat lompakon tarjoajille useita erilaisia velvollisuuksia, joiden toteuttaminen edellyttää käytännössä erilaisten rekisterien ylläpitämistä, jotka sisältävät myös henkilötietoja. Muutettu eIDAS-asetus ei kuitenkaan määrittele sitä, kuinka kauan tällaiset tiedot tulisi säilyttää ja tästä syystä ehdotettu sääntely olisi tarpeen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan on säilytettävä lompakon ja sen tarjoamiseen liittyvät tiedot viisi vuotta lompakon voimassaolon päättymisestä. Jälkikäteen voi olla tarpeen todentaa esimerkiksi mihin laitteeseen lompakko on otettu käyttöön.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin puolestaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tapahtumalokien saatavilla olemisesta. Tapahtumalokeista säädetään muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 4 kohdan d alakohdassa, jonka mukaan käyttäjän on voitava

päästä kaikkien lompakon kautta suoritettujen transaktioiden lokiin yhteisen ohjauspaneelin kautta. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan nojalla annetun komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2024/2979 9 artiklan 6 kohdan mukaan lokitietojen on oltava saatavilla niin kauan kuin unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä sitä edellytetään. Tietojen säilytysajasta ei kuitenkaan ole säädetty unionin oikeudessa ja tästä syystä kansallinen täydentävä sääntely olisi tarpeen. Tapahtumalokeissa on kyse tiedoista, joista käy ilmi toteutuneet tapahtumat lompakon ja luottavien osapuolten tai muiden eurooppalaisten digitaalisten identiteetin lompakkojen kanssa. Momentissa ehdotetaan, että näiden tietojen tulisi olla saatavilla kaksi vuotta tietojen tallentamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien. Käyttäjän voi olla jälkikäteen tarve todentaa ja saada tietoa lompakolla toteutetuista tapahtumista esimerkiksi lompakon väärinkäyttöön liittyvissä tapauksissa tai omien oikeuksiensa toteuttamiseksi. Tietoja voi kuitenkin kertyä huomattava määrä, riippuen siitä, kuinka aktiivisesti käyttäjä käyttää lompakkoaan. Tästä syystä tietoja ei edellytettäisi pidettävän saatavilla kahta vuotta pidempään.

**10 §.** *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönotto alaikäiselle.* Muutettu eIDAS-asetus ei sääntelee eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönotolle ikärajaa, jolloin asiaa jää kansallisen lainsäädännön ja lompakon käyttöönottoa koskevien yleisten vaatimusten varaan. Pykälässä säädettäisiin nimenomaisesti alaikäisen mahdollisuudesta ottaa Suomessa tarjottu lompakko itsenäisesti käyttöön. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon voisi ottaa käyttöön ilman huoltajan suostumusta kolmesta vuotta täyttänyt.

Kansallisesti huoltajien päätösvaltaan alaikäistä koskevassa asiassa, alaikäisen oikeudesta osallistua päätöksentekoon ja asioida itsenäisesti tietyn ikäisenä säädetään useassa eri säädöksessä. Perustuslain 6 §:n 3 momentin mukaan lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä, ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Säännöksen perustelujen mukaan säännöksellä halutaan mm. korostaa, että lapsia tulee kohdella aikuisväestöön nähden tasa-arvoisina, periaatteessa yhtäläiset perusoikeudet omaavina ihmisinä. Toisaalta perusteluissa tunnustetaan, että lapset tarvitsevat vajaavaltaisina ja aikuisväestöä heikompana ryhmänä erityistä suojelua ja huolenpitoa (HE 309/1993, s. 45).

Tietosuojalain 5 §:ssä säädetään tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettavasta ikärajasta. Sen mukaan, kun henkilötietoja käsitellään yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun suostumuksen perusteella ja kun kyseessä on yleisen tietosuojasetuksen 4 artiklan 25 kohdassa tarkoitettujen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen suoraan lapselle, lapsen henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos lapsi on vähintään 13-vuotias. Tietoyhteiskunnan palveluja ovat esimerkiksi mobiilisovellus tai sosiaalisen median palvelu. Eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko olisi lähtökohtaisesti mobiilisovellus, vaikka myös selainversiot lompakosta olisivat mahdollisia. Kun yksityisen sektorin tarjoajat tarjoaisivat lompakkoa, olisi siihen liittyvä henkilötietojen käsittelyperuste pykälässä viitattu yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu suostumus. Kyse olisi siis yleisen tietosuojasetuksen mukaisesta suostumuksesta, eikä henkilötietojen käsittelyyn suojatoimena sovellettavasta suostumuksesta. Kun käsittelyperusteena olisi suostumus, yksityisen sektorin toimijat voisivat tarjota eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa lähtökohtaisesti 13-vuotiaille. Tätä nuoremmalla lapsella yksityisen sektorin toimijan olisi tarkistettava, että lapsella on vanhempien suostumus. Tietosuojalain säätämisen yhteydessä hallintovaliokunta totesi ikärajan osalta, että tietosuojasetuksen ja lainsäädännön toimeenpano on eräänlaista tasapainoilua lapsen suojaamisen ja osallistumisoikeuden välillä. Lasten ja nuorten oikeutta hyödyntää tietoyhteiskunnan palveluita ja osallistua digitaaliseen kulttuuriin ei kuitenkaan pidä rajoittaa

tarpeettomasti. Valiokunta korosti samalla muita toimia, joilla vaikutetaan siihen, että lapset ja nuoret voivat toimia turvallisesti verkkomaailmassa (HaVM 13/2018 vp s. 30).

Lasten mahdollisuudesta osallistua hallintoasian käsittelyyn säädetään hallintolain (434/2003) vajaavaltaisen puhevaltaa koskevassa 14 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan vajaavaltaisen puolesta käyttää puhevaltaa hänen edunvalvojansa, huoltajansa tai muu laillinen edustajansa. Vajaavaltaisella on kuitenkin oikeus käyttää yksinään puhevaltaa asiassa, joka koskee hänen vallitsemaansa tuloa tai varallisuutta. Pykälän 3 momentin mukaan 15 vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta. Alaikäinen voisi siis toimia itsenäisesti huoltajansa tai muun laillisen edustajansa rinnalla, kun hän on täyttänyt 15 vuotta. Kun Digi- ja väestötietovirasto tarjoaisi eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa, olisi siihen liittyvä henkilötietojen käsittelyperuste tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaisessa tilanteessa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvollisuuden noudattamiseksi. Digi- ja väestötietoviraston tarjoamaan lompakkoon ei siten sovellettaisi tietosuojalain 5 §:n mukaista 13 vuoden ikärajaa. Sen sijaan Digi- ja väestötietovirasto soveltaisi lompakon käyttöönotossa hallintolain sääntelyä ja edellä kuvattua 15-vuoden ikärajaa. Alaikäisen olisi siis tällä perusteella mahdollista ottaa Digi- ja väestötietoviraston tarjoama lompakko käyttöön itsenäisesti, kun hän on täyttänyt 15 vuotta.

Pykälässä ehdotettu sääntely on tarpeen, jotta samanikäiset henkilöt voisivat ottaa lompakon käyttöön itsenäisesti riippumatta siitä, tarjoaako lompakon Digi- ja väestötietovirasto vai yksityisen sektorin palveluntarjoaja. Ilman ehdotettua sääntelyä Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman lompakon itsenäinen käyttöönotto edellyttäisi korkeampaa ikää kuin yksityisen sektorin tarjoaman lompakon käyttöönotto. Koska lompakko olisi kuitenkin toiminnallisuuksiltaan ja vaatimuksiltaan samanlainen riippumatta lompakon tarjoajasta, ei olisi perusteltua, että itsenäinen käyttöönotto olisi mahdollista eri ikäisille riippuen siitä, kuka lompakon tarjoaja on.

Kun kyse on lähtökohtaisesti tietosuojalaissa tarkoitettua tietoyhteiskunnan palvelusta, olisi lompakon itsenäisessä käyttöönotossa perusteltua soveltaa tietosuojalain mukaista 13 vuoden ikää. Tämä lisäisi johdonmukaisuutta digitaalisen ympäristön sääntelyn näkökulmasta. Vaikka verkkoympäristössä tapahtuvat väärinkäytös- ja rikostapaukset ovat lisääntyneet, on kuitenkin oletettavaa, että 13-vuotias ei voi sähköisestikään tehdä varallisuusarvoltaan merkittäviä oikeustoimia. Kuitenkin 13-vuotiaalla saattaa olla vaikeuksia ymmärtää tai hahmottaa sitoumustensa vaikutuksia ja palvelun käyttöön liittyviä vastuita. On kuitenkin huomattava, että esityksessä ei ehdoteta laajennettavan 13-vuotiaan oikeuksia tehdä oikeustoimia, vaan se määräytyisi edelleen muun lainsäädännön perusteella. Sen sijaan 13 vuoden ikäraja edistäisi alaikäisten tasavertaista mahdollisuutta asioida ja osoittaa henkilöllisyyttään sähköisesti. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa on mahdollista, että 13-vuotias henkilö asioi itsenäisesti ilman huoltajaa ja näitä tilanteita varten itsenäinen mahdollisuus henkilöllisyyden sähköiseen osoittamiseen ja sähköiseen allekirjoittamiseen olisi tarpeellinen.

Lisäksi olisi huomattava, että pykälässä ehdotettu kolmentoistavuoden ikä koskisi ainoastaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönottoa alaikäisen mobiililaitteeseen. Käytännössä kyse olisi eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sovelluksen lataamisesta käyttäjän tekniselle laitteelle sekä henkilön tunnistetietojen käyttöönotosta. Kunkin sähköisen attribuuttitodistuksen osalta sovellettaisiin kuitenkin kutakin todistusta ja niiden tarjoajaa koskevaa sääntelyä. Myös lompakon luottavien osapuolten olisi itse arvioitava, voisiko alaikäinen hoitaa kussakin tapauksessa olevaa asiaa itsenäisesti vai tarvitseeko asian hoitamiseen huoltajan suostumuksen erikseen. Lompakon lataaminen alaikäisen

mobiililaitteeseen ei siten tarkoittaisi välttämättä mahdollisuutta hoitaa asioita itsenäisesti jokaisessa asiointitilanteessa lompakon avulla, vaan tämä määräytyisi muun sääntelyn perusteella.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon on toisaalta nähty myös mahdollistavan alaikäisten parempaa suojelua sähköisessä asiointissa. Keskustelu alaikäisten suojelusta sähköisissä palveluissa on noussut viime aikoina tärkeämmäksi erilaisten sosiaalisen median alustojen sekä videopelien käytön lisääntymisen myötä. Lompakon avulla on mahdollista osoittaa käyttäjän ikä luotettavalla tavalla, mikä voisi mahdollistaa erilaisiin sähköisiin palveluihin ja sosiaalisen median kanaviin liittyvää ikäraja-alvontaa. Lisäksi alaikäiset voisivat osoittaa lompakolla oman henkilöllisyytensä vastaavalla tavalla kuin nykyisillä vahvan sähköisen tunnistamisen välineillä. Tunnistustilain säätämisen taustalla olevassa hallituksen esityksessä on todettu, että vahva sähköinen tunnistaminen on sekä käyttäjän että palveluntarjoajan kannalta turvallisempaa kuin heikon tunnistamisen käyttäminen. Esimerkiksi identiteettivarkaudet ovat vahvan sähköisen tunnistamisen menetelmissä helpommin torjuttavissa kuin heikon tunnistamisen menetelmissä (HE 36/2009 vp, s. 9). Heikossa tunnistamisessa henkilö voi luoda itselleen tai hänelle voidaan luoda useita sähköisiä niin sanottuja identiteettejä, jotka voivat myös poiketa henkilön todellisista ominaisuuksista. Henkilö voi antaa virheellistä tietoa esimerkiksi iästään tai sukupuolestaan (HE 36/2009 vp, s. 8). Ehdotettu ikäraja edistäisi siis myös tästä näkökulmasta entistä nuorempien mahdollisuutta käyttää turvallista tapaa henkilöllisyytensä osoittamiseen sähköisesti.

Mikäli alle kolmetoistavuotias haluaisi ottaa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöön, tarvittaisiin siihen huoltajan suostumus. Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 5 §:n 1 momentin mukaan lapsen huoltajat vastaavat yhdessä lapsen huoltoon kuuluvista tehtävistä ja tekevät yhdessä lasta koskevat päätökset, jollei toisin ole säädetty tai määrätty. Ehdotetun pykälän mukaan lompakon käyttöönottoon riittäisi kuitenkin yhden huoltajan suostumus. Lompakon tarjoajan tulisi arvioida, millä tavalla huoltajan suostumus hankittaisiin. Huoltajan suostumus lompakon käyttöönottoon tulisi antaa viimeistään henkilön tunnistetietojen käyttöönoton yhteydessä.

**11 §. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon lähdekoodin luovuttaminen.** Pykälässä säädettäisiin kansallisen liikkumavaran käyttämisestä liittyen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakkosovelluksen lähdekoodin luovuttamiseen. Kansallisesta liikkumavarasta on säädetty muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 3 kohdassa. Liikkumavaran sisältö on selostettu tarkemmin jaksossa 2.2.1 Pykälän mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan ei tarvitsisi luovuttaa lompakon lähdekoodia sellaisten komponenttien osalta, joita ei ole asennettu käyttäjän laitteeseen silloin, jos sille on asianmukaisesti perusteltu syy. Lähdekoodin luovuttamista olisi siis mahdollista rajoittaa erilaisten taustajärjestelmien, kuten käytettyjen kirjojen ja viestintäkanavien, osalta.

Pykälän sanamuodon mukaan lompakon tarjoajan ei tarvitse luovuttaa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon lähdekoodia, jos sille on asianmukaisesti perusteltu syy. Kyse olisi siten mahdollistavasta sääntelystä niin, että lompakon tarjoaja voisi kuitenkin aina harkintansa mukaan jättää soveltamatta ehdotettua sääntelyä ja luovuttaa lompakon lähdekoodin. Kansallisen liikkumavaran käyttämisessä on kyse poikkeuksesta, joten asianmukaisesti perustellun syyn käsillä oloa olisi tulkittava suppeasti. Lompakon tarjoajan tulisi arvioida, onko olemassa sellainen asianmukaisesti perusteltu syy, jonka perusteella lompakon lähdekoodia ei tarvitsisi luovuttaa. Digi- ja väestötietoviraston tulee noudattaa myös eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamisessa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, myöhemmin *julkisuuslaki*). Lompakon lähdekoodin voidaan katsoa olevan julkisuuslain 5 §:ssä tarkoitettu viranomaisen asiakirja. Julkisuuslain 24

§:ssä säädetään salassa pidettävistä viranomaisen asiakirjoista ja pykälän 1 momentissa luetellaan eri salassapidon perusteet. Julkisuuslaki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella ja salassapidon perusteiden hyväksyttävyyttä suhteessa julkisuusolettamaan sekä muihin perusoikeuksiin on arvioitu lain esitöissä (HE 30/1998 vp). Esitetyistä arvioista ei ole tarkoituksenmukaista poiketa tässä yhteydessä ja ehdotetussa pykälässä tarkoitettuna asianmukaisena syynä voitaisiin siis lähtökohtaisesti pitää julkisuuslain 24 §:n mukaisia salassapidon perusteita. Digi- ja väestötietovirasto voisi siten olla luovuttamatta tarjoamansa lompakon lähdekoodia sellaisten komponenttien osalta, joita ei ole tallennettu käyttäjän laitteeseen, silloin kun jokin julkisuuslain 24 §:ssä tarkoitettu salassapidon peruste täyttyy.

Julkisuuslakia ei sovelleta yksityisten palveluntarjoajien asiakirjoihin. Siten asianmukaista syytä ei voida vastaavalla tavalla suoraan johtaa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin mukaisista salassapidon perusteista silloin, kun eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja on yksityinen palveluntarjoaja. Asianmukaisen syyn arvioinnissa voisi kuitenkin olla mahdollista hakea tukea julkisuuslain mukaisista salassapidon perusteista, kuten esimerkiksi 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaisesta yksityisiin liikesalaisuuksiin liittyvästä salassapidon perusteesta. Lisäksi arvioinnissa tulisi antaa painoarvoa niille näkökulmille, joita lompakon lähdekoodin avoimuudella tavoitellaan. Muutetun eIDAS-asetuksen johdanto-osan 33 kohdan mukaan lähdekoodin avoimuudella on tarkoitus edistää lompakkoon liittyvää yhteiskunnallista luottamusta ja lompakon hyväksymistä käyttäjien keskuudessa. Lisäksi tarkoituksena on ollut varmistaa, että lompakon toiminta olisi mahdollisimman läpinäkyvää erityisesti henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta. Lompakon lähdekoodin avoimuudella halutaan osaltaan varmistaa myös niiden turvallisuutta.

**12 §. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen maksullisuus.** Pykälässä säädettäisiin kansallisen liikkumavaran käyttämisestä liittyen sähköisen allekirjoituksen maksullisuuteen. Kansallisesta liikkumavarasta säädetään muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 5 kohdan toisessa osassa. Liikkumavaran sisältö on selostettu tarkemmin jaksossa 2.2.1. Ilman kansallisen liikkumavaran käyttämistä luonnollisten henkilöiden sähköinen allekirjoittaminen lompakon avulla olisi aina maksutonta. Hyväksytty sähköinen allekirjoitus on kuitenkin eIDAS-asetuksen mukainen luottamuspalvelu, jota tarjotaan nykyisin EU:ssa luottamuspalveluntarjoajien toimesta tyypillisesti maksua vastaan. Myös muutetun eIDAS-asetuksen 3 artiklan 16 kohdan mukaan luottamuspalvelulla tarkoitetaan sähköistä palvelua, jota yleensä tarjotaan vastiketta vastaan. Palvelun säätäminen maksuttomaksi merkitsee siis jo itsessään poikkeusta palvelun yleensä maksulliseen luonteeseen. Kansallisen liikkumavaran käyttämisellä halutaan vähentää kielteisiä vaikutuksia hyväksyttyä sähköistä allekirjoitusta tarjoavien luottamuspalvelun tarjoajien toimintaan. Säännöksellä ei kuitenkaan ole tarkoitus rajata tai muutoinkaan ottaa kantaa siihen, mihin käyttötarkoituksiin eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla tapahtuvaa sähköistä allekirjoitusta voi tai ei voi käyttää. Säännöksen tarkoituksena on ainoastaan mahdollistaa maksun periminen silloin, kun sähköinen allekirjoitus tapahtuu allekirjoittajan ammatillisiin tarkoituksiin.

Pykälän mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja tai hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja, joka tuottaa lompakkoon hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen, voi periä maksun lompakolla tapahtuvasta sähköisestä allekirjoittamisesta silloin kun pykälässä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Käytännön toteutuksen näkökulmasta hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen voi tuottaa lompakkoon eri taho kuin se, joka on varsinaisen lompakon tarjoaja ja tästä syystä päätösvalta maksullisuudesta voi kuulua myös kyseisen toiminnallisuuden tuottavalle hyväksytylle luottamuspalvelun tarjoajalle.



Pykälän mukaan, maksu voitaisiin periä ensinnäkin silloin, kun voidaan luotettavasti todentaa lompakon käyttäjän kytkös organisaatioon. Käytännössä eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko sisältäisi hyväksytyn sähköisen allekirjoittamisen luontivälineen tai lompakon avulla voisi käyttää ulkoista hyväksyttyä sähköisen allekirjoittamisen luontivälinettä. Kun lompakon käyttäjänä on luonnollinen henkilö, hyväksytyn sähköisen allekirjoittamisen luontiväline olisi lähtökohtaisesti henkilökohtainen. Tämän vuoksi siitä ei lähtökohtaisesti ole pääteltävissä luonnollisen henkilön organisaatiokytköstä, mikä tarvittaisiin esimerkiksi allekirjoittamisen tekemiseen virkatehtävissä. Tällöin lompakon käyttö sähköiseen allekirjoittamiseen vertautuisi lähtökohtaisesti nykyisin henkilökortilla olevan allekirjoitusvarmenteen käyttöön. Luotettava kytkös organisaatioon olisi kuitenkin mahdollista osoittaa esimerkiksi Suomi.fi-valtuuksia käyttämällä, erillisellä sähköisellä attribuuttitodistuksella tai hyväksytyllä sähköisellä leimalla. Säännöksen olisi kuitenkin tarkoitus olla teknologianeutraali ja tästä syystä siinä ei määriteltäisi kytköksen teknistä toteutustapaa.

Luotettava kytkös organisaatioon voitaisiin osoittaa myös kehittämällä sellaisia eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakoita, joiden käyttäjiä ovat luonnolliset henkilöt, jotka asioivat organisaation puolesta. Tällöin lompakolla tehdystä hyväksytystä sähköisestä allekirjoituksesta voitaisiin allekirjoittajan henkilöllisyyden lisäksi luotettavasti todentaa kytkös organisaatioon. Tämä toimintatapa rinnastuisi jossain määrin sähköiseen allekirjoittamiseen nykyisillä organisaatiokorteilla olevan allekirjoitusvarmenteen avulla. Organisaatiokytköksen varmentaminen tulisi tehdä samassa yhteydessä, kun henkilölle myönnetään allekirjoittamiseen tarvittava allekirjoitusvarmenne. Organisaatiokytköksen varmentaminen voisi tapahtua joko varmentajan taustajärjestelmän toimesta esim. ulkoista rekisteriä vasten tai vaihtoehtoisesti siten, että allekirjoittaja osoittaisi organisaatiokytköksen varmentamiseen tarvittavat tiedot omasta lompakostaan esim. sähköisen attribuuttitodistuksen avulla.

Pykälän mukaan lompakolla tapahtuvasta sähköisestä allekirjoituksesta voitaisiin lisäksi periä maksu niissä tilanteissa, joissa voidaan luotettavasti todentaa allekirjoituksen kytkös ammatilliseen tarkoitukseen. Kytkös olisi mahdollista osoittaa esimerkiksi erillisellä sähköisellä attribuuttitodistuksella tai kytkös ja maksun periminen voisi perustua allekirjoituksia pyytävän osapuolen tietojärjestelmästä saatuun koontitietoon. Ammatillisesta tarkoituksesta voisi olla kyse esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa allekirjoitus tapahtuu osana eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän elinkeinotoimintaa. Yleisesti elinkeinotoiminnan tunnusmerkkeinä on nykyainsäädännössä pidetty ammattimaisuutta ja jatkuvuutta. Ei-ammattimaiseen toimintaan on puolestaan katsottu liittyvän tietty satunnaisuus. On kuitenkin mahdollista, että on myös sellaisia tilanteita, joissa ammattimaisuus on pienimuotoista, mutta jatkuvaa, kuten sivutoimisessa yrittäjyydessä.

**13 §.** *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan velvollisuudet tietoturvaloukkaustilanteissa.* Pykälässä säädettäisiin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan velvollisuuksista tilanteissa, joissa lompakkoon, 5 a artiklan 8 kohdassa tarkoitettuihin validointimekanismeihin tai sähköisen tunnistamisen järjestelmään, jonka puitteissa lompakkoa tarjotaan, kohdistuu tietoturvaloukkaus tai niiden turvallisuus on osittain vaarantunut. Sääntely olisi tarpeen sen selkiyttämiseksi, mikä taho vastaa muutetun eIDAS-asetuksen eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden tietoturvaloukkauksia koskevassa 5 e artiklassa jäsenvaltioille asetettujen velvollisuuksien toteuttamisesta (kts. tarkemmin velvollisuuksien sisällöstä jakso 2.2.1).

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja vastaa tarjoamansa lompakon osalta muutetun eIDAS-asetuksen 5 e artiklassa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjen jäsenvaltioiden velvoitteiden toteuttamisesta.

Lompakon tarjoajalla on parhaat edellytykset sen tarjoamaa lompakkoa koskevien tietoturvaloukkausten tai vaarantumisten havaitsemiseen ja hallintaan sekä 5 e artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamiseen. Tästä syystä olisi tarkoituksenmukaista, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja vastaa artiklan mukaisista velvoitteista tarjoamansa lompakon osalta. Jäsenvaltioiden velvollisuuksia on tarkennettu komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2025/847. Täytäntöönpanoasetuksessa säädetään esimerkiksi tietoturvaloukkauksen tai turvallisuuden vaarantumisen arviointiperusteista sekä lompakoiden tarjoamisen ja käytön keskeyttämisestä ja muista korjaavista toimenpiteistä sekä käytön uudelleen aloittamisesta. Momentissa ei kuitenkaan viitattaisi suoraan kyseiseen asetukseen, sillä komissio on ilmaissut, että se mahdollisesti muuttaa asetusta lähivuosien aikana ja tästä syystä momentissa viitattaisiin vain eIDAS-asetukseen ja sen nojalla annettuun sääntelyyn.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja ei voi täyttää tietoturvaloukkauksista ilmoittamiseen liittyviä jäsenvaltion velvollisuuksia teknisistä syistä. Tällöin ilmoituksen tekisi Liikenne- ja viestintävirasto. Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/847 10 artiklan mukaan ilmoitukset on tehtävä ENISA:n ylläpitämän CIRAS-järjestelmän tai jäsenvaltioiden ja komission hyväksymän vastaavan järjestelmän kautta. Lähtökohtaisesti CIRAS-järjestelmän kautta ei ole mahdollista tehdä ilmoituksia kuin julkisen sektorin toimijan toimesta. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kun lompakon tarjoajana on yksityisen sektorin toimija, sillä ei ole mahdollisuutta täyttää jäsenvaltioiden ilmoittamiseen liittyviä velvollisuuksia 5 e artiklan tarkoittamissa tilanteissa. Tästä syystä olisi tarpeen säätää, että näissä tilanteissa ilmoituksen tekee Liikenne- ja viestintävirasto. Lompakon tarjoajalla olisi velvollisuus toimittaa tarvittavat tiedot Liikenne- ja viestintävirastolle ilman aiheutonta viivytystä. Tietojen toimittamisen osalta olisi huomioitava komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2025/847 tarkoitettut määräajat ilmoituksen tekemiselle ja varmistettava, että Liikenne- ja viestintävirastolle jää kohtuullinen aika ilmoituksen tekemiseen.

**14 §. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän velvollisuudet.** Pykälässä säädettäisiin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän velvollisuuksista liittyen lompakon säilyttämiseen ja käyttämiseen. Muutetun eIDAS-asetuksen 3 artiklan 5 a alakohdassa määritellään käyttäjä, jolla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä taikka toista luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä edustavaa luonnollista henkilöä, joka käyttää eIDAS-asetuksen mukaisesti tarjottuja luottamuspalveluja tai sähköisen tunnistamisen menetelmiä. Lisäksi muutetun eIDAS-asetuksen nojalla annetuissa komission täytäntöönpanoasetuksissa määritellään lompakon käyttäjä ja sillä tarkoitetaan käyttäjää, jonka hallinnassa lompakkoyksikkö on.

Muutettu eIDAS-asetus ei sääntelee eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän vastuita, jolloin asiasta sääntelevä jättä kansalliseen harkintaan. Pykälän 1 momentin mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän olisi käytettävä lompakkoa huolellisesti. Huolellisuusvelvoite kohdistuisi erityisesti niihin yksilöiviin tietoihin, joiden avulla lompakkoa on mahdollista käyttää, kuten PIN-koodiin tai muuhun vastaavaan tunnuslukuun tai tunnistukseen. Arvioitaessa sitä, millaisia varotoimia käyttäjältä voidaan kohtuudella edellyttää, on otettava huomioon, että lompakko sisältyy useissa tapauksissa henkilön mobiililaitteeseen, jota hän käyttää usein ja jota hän kuljettaa mukanaan. Kohtuullisiin varotoimiin kuuluisi esimerkiksi se, että laitteen, jolla lompakko on, tallella oloa seurataan olosuhteiden edellyttämällä tavalla. Varotoimien huolellisuutta arvioidaan kokonaisuutena. Lompakon käyttäjän huolellisuusvelvoite alkaa, kun hän on ottanut lompakon käyttöön. Lompakon käytöllä tarkoitettaisiin kaikkien lompakon ominaisuuksien käyttämistä. Huolellisuusvelvoite koskisi siten lompakolla tapahtuvaa sähköistä tunnistamista, sähköistä

allekirjoitusta sekä sähköisten attribuuttitodistusten käyttämistä. Jos siis sähköinen allekirjoittaminen tai leimaaminen tapahtuu lompakolla, niin siihen ei sovellettaisi ehdotetussa 16 §:ssä säädettyjä velvollisuuksia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi kiellosta luovuttaa eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko toisen käyttöön. Lompakko on tarkoitettu ainoastaan siihen liitetyn henkilön henkilöllisyyden ja vahvistettujen tietojen osoittamiseen. Sääntely olisi tarpeen lompakon käyttäjän vastuun ulottuvuuden määrittämisen näkökulmasta ja vastaavaa säännös sisältyy tunnistuslain 23 §:n 2 momenttiin. Lompakko mahdollistaa sen käyttäjälle sähköisen tunnistamisen sekä myös muiden henkilöön itseensä liittyvien tietojen käyttämisen. Jotta asiointipalvelut voisivat luottaa lompakkoon perustuvaan tunnistamiseen ja lompakolla osoitettaviin tietoihin, on välttämätöntä, että lompakko ja sillä tapahtuva asiointi kohdistuu varmuudella vain yhteen henkilöön. Sääntelyn tarkoituksena on lisäksi selkiyttää käyttäjälle, että vaikka eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko on lähtökohtaisesti mobiililaitteessa toimiva sovellus ja sellaisenaan nykyisin melko arkipäiväinen asia, se on tarkoitettu vain sen käyttäjän käytettäväksi. Sääntelyn yhdenmukaisuus tunnistuslain sääntelyn kanssa tukisi ehdotetun sääntelyn tavoitetta selkiyttää käyttäjille, että eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon ja sen käyttöön liittyisi vastaava velvollisuus huolehtia lompakosta, kuin nykyisten vahvojen sähköisten tunnistusvälineiden osalta.

Ehdotettu 1 momentti ei sisältäisi nimenomaista säännöstä siitä, että kielto luovuttaa eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko toisen käyttöön ei koskisi niitä tilanteita, joissa lompakon käyttäjä tarvitsee henkilökohtaisen avustajan apua lompakon käyttämiseen. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 21 kohdan mukaan eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden on kuitenkin oltava esteettömästi vammaisten henkilöiden käytettävissä yhdenvertaisesti muiden käyttäjien kanssa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/882 mukaisesti. Ehdotettu 1 momentti ei rajoittaisi tätä eIDAS-asetuksessa säädettyä vaatimusta. Esteettömyydellä tarkoitetaan sitä, että poistetaan tuotteiden ja palvelujen käytön esteet ja ehkäistään niiden synty. Esteettömyyden ansiosta vammaiset ja toimintarajoitteiset henkilöt kykenevät havainnoimaan, käyttämään ja ymmärtämään tuotteita ja palveluja yhdenvertaisesti muiden kanssa. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 15 §:n mukaan viranomaisen, sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa käyttää viranomaisten palveluita sekä saada yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita. Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Asiakkaan tarpeiden mukaisesti mahdollisia mukauttamismuotoja voivat olla muun muassa pistekirjoitettujen asiakirjojen toimittaminen, tunnuslukujen tarjoaminen sähköisessä muodossa, sormenjälkitunnistautuminen tai henkilökohtaisen avustajan käytön salliminen. Lompakon tarjoamisessa on kuitenkin arvioitava, minkälaiset mukautukset ovat mahdollisia eIDAS-asetuksen ja sen nojalla annetun sääntelyn sekä kansallisen sertifiointijärjestelmän puitteissa, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti käyttää eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa. Jos lompakon tarjoamisessa on tehty lompakon yhdenvertaisen käytön mahdollistavia mukautuksia ja mahdollistettu esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan käyttö, olisi nämä mukautukset otettava huomioon, kun arvioidaan sitä, onko käyttäjä luovuttanut lompakon toisen käyttöön. Esimerkiksi kyse ei lähtökohtaisesti olisi lompakon luovuttamisesta toisen käyttöön silloin, jos kohtuullisena mukautuksena on mahdollistettu henkilökohtaisen avustajan käyttö. Ehdotetun sääntelyn suhdetta yhdenvertaisuuteen on käsitelty tarkemmin jaksossa 12.1.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän velvollisuudesta ilmoittaa, jos tekninen laite joutuu oikeudettomasti toisen haltuun tai lompakkoa käytetään oikeudettomasti. Ilmoitus olisi tehtävä lompakon tarjoajalle ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun lompakon käyttäjä on havainnut asian. Lompakon käyttäjän vastuu sen oikeudettomasta käytöstä päättyisi sen jälkeen, kun ilmoitus on tehty. Sitä, onko lompakon käyttäjä tehnyt ilmoituksen ilman aiheutonta viivytystä, arvioidaan tapauskohtaisesti olosuhteet huomioon ottaen. Ilmoitukselle ei määriteltäisi määrättyä muotoa.

**15 §.** *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän vastuu lompakon oikeudettomasta käytöstä.* Pykälässä säädettäisiin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän vastuusta tilanteissa, jossa toinen henkilö käyttää tai on käyttänyt lompakkoa oikeudettomasti. Pykälää sovellettaisiin esimerkiksi silloin kun mobiilipäätelaite, jossa eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko on otettu käyttöön, on kadonnut tai varastettu ja sen löytänyt tai anastanut henkilö onnistuu käyttämään lompakkoa ja sen sisältämiä tietoja. Tunnistuslain 27 § sisältää nykyisin vastaavat säännökset tunnistusvälineen haltijan vastuusta tunnistusvälineen oikeudettomasta käytöstä. Vastaavasti maksupalvelulaissa (290/2010) on säännelty maksupalvelun käyttäjän vastuusta maksuvälineen oikeudettomasta käytöstä ja kuluttajansuojalain 7 luvun 40 §:ssä kuluttajan vastuusta luottokortin tai muun luoton käyttöön oikeuttavan tunnisteen oikeudettomasta käytöstä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tyhjentävästi niistä tilanteista, joissa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjä vastaa lompakon oikeudettomasta käytöstä. Lompakon käytöllä tarkoitettaisiin kaikkien lompakon ominaisuuksien käyttämistä. Huolellisuusvelvoite koskisi siten lompakolla tapahtuvaa vahvaa sähköistä tunnistamista, sähköistä allekirjoitusta sekä sähköisten attribuuttidistusten käyttämistä. Jos siis sähköinen allekirjoittaminen tai leimaaminen ei tapahdu lompakolla, niin siihen ei sovellettaisi ehdotetussa 15 §:ssä säädettyä vastuuta. Käyttäjä voisi momentin 1 kohdan mukaan joutua vastaamaan sellaisesta oikeudettomasta käytöstä, joka johtuu siitä, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjä on itse luovuttanut lompakon toisen käyttöön. Säännöksessä tarkoitettua luovutuksesta olisi kyse silloin, kun lompakon käyttäjä tietoisesti ja vapaaehtoisesti luovuttaa lompakon hallinnan toiselle. Säännös ei siis koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa lompakon käyttäjä väliaikaisesti luovuttaa toiselle säilytettäväksi mobiilipäätelaitteen, jossa lompakko on otettu käyttöön. Säännöksen soveltaminen edellyttää, että jotakin lompakon hallintaan tarvittavia tietoja on luovutettu, kuten sovelluksen käyttöön tarvittava numerokoodi tai muu tunnus.

Arvioitaessa sitä, onko henkilö itse luovuttanut lompakon toisen käyttöön tulisi kuitenkin edellä 14 §:n perusteluissa kuvatulla tavalla ottaa huomioon, jos lompakon tarjoamisessa on tehty lompakon yhdenvertaisen käytön mahdollistavia mukautuksia ja mahdollistettu esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan käyttö. Kyse ei lähtökohtaisesti olisi lompakon luovuttamisesta toisen käyttöön silloin, jos kohtuullisena mukautuksena on mahdollistettu henkilökohtaisen avustajan käyttö. Ehdotetun sääntelyn suhdetta yhdenvertaisuuteen on käsitelty tarkemmin jaksossa 12.1.

Momentin 2 kohdan mukaan lompakon käyttäjä voisi joutua vastuuseen lompakon oikeudettomasta käytöstä, jos oikeudeton käyttö johtuu hänen huolimattomuudestaan, joka ei ole lievää. Momentin 3 kohdan mukaan lompakon käyttäjä voisi lisäksi joutua vastuuseen lompakon oikeudettomasta käytöstä, jos hän on laiminlyönyt ehdotetun 14 §:n mukaisen velvollisuutensa ilmoittaa lompakon tarjoajalle teknisen alustan joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai lompakon oikeudettomasta käytöstä ilman aiheutonta viivytystä havaittuaan asian.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjä ei kuitenkaan olisi vastuussa lompakon oikeudettomasta käytöstä, vaikka kyse olisi jonkin 1 momentissa säädetyn vastuun perusteen täyttymisestä. Momentin 1 kohdan mukaan lompakon käyttäjä ei ole vastuussa lompakon oikeudettomasta käytöstä siltä osin kuin sitä on käytetty sen jälkeen, kun käyttäjä on tehnyt lompakon tarjoajalle ehdotetun 14 §:n mukaisen ilmoituksen. Momentin 2 kohdan mukaan lompakon käyttäjä ei myöskään olisi vastuussa lompakon käytöstä, jos hän ei ole voinut tehdä ehdotetun 14 §:n mukaista ilmoitusta sen vuoksi, että lompakon tarjoaja on laiminlyönyt velvollisuutensa huolehtia siitä, että ilmoitus on mahdollista tehdä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vastuusääntelyn pakottavuudesta kuluttajan suojaamiseksi. Vastaava säännös on tunnustuslain 3 §:ssä.

**16 §.** *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon luottavien osapuolten kansallinen rekisteri.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväksi perustaa muutetun eIDAS-asetuksen 5 b artiklassa tarkoitettu eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon luottavien osapuolten kansallinen rekisteri ja toimia sen rekisterinpitäjänä. Sääntely olisi tarpeen, sillä muutettu eIDAS-asetus säätää velvollisuuden luottaville osapuolille rekisteröityä siinä jäsenvaltiossa, johon ne ovat sijoittautuneet. Lisäksi 5 b artiklan nojalla annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/848 3 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot perustavat vähintään yhden lompakkoon luottavien osapuolten kansallisen rekisterin. Pykälässä ei kuitenkaan viitattaisi komission täytäntöönpanoasetukseen nimenomaisesti, sillä komissio on ilmoittanut muuttavansa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon toteuttamiseen liittyviä täytäntöönpanoasetuksia. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 b artiklan tai sen nojalla annetun komission täytäntöönpanoasetuksen perusteella ei kuitenkaan olisi selvää, mikä taho Suomessa tämän velvoitteen toteutumisen varmistaisi ja tästä syystä kansallinen täydentävä sääntely on tarpeen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi, että Liikenne- ja viestintävirasto toimisi rekisterinpitäjänä luottavien osapuolten rekisteröintiin liittyen. Luottavat osapuolet ovat lähtökohtaisesti oikeushenkilöitä, mutta ne voivat olla myös luonnollisia henkilöitä ja luottavien osapuolten rekisteriin voi liittyä henkilötietojen käsittelyä. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaisessa tilanteessa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvollisuuden noudattamiseksi. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 b artiklan nojalla annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2025/848 edellyttää, että jäsenvaltiot nimeävät vähintään yhden rekisterinpitäjän hallinnoimaan ja ylläpitämään lompakkoon luottavien osapuolten kansallista rekisteriä. Pykälässä säädettäisiin siis muutettua eIDAS-asetusta täydentävästi, että Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi ylläpitää luottavien osapuolten rekisteriä Suomessa ja toimia sen rekisterinpitäjänä. Siten muutettu eIDAS-asetus ja täydentävä kansallinen lainsäädäntö yhdessä muodostavat Liikenne- ja viestintäviraston lakisääteisen velvollisuuden.

Tehtävä olisi tarkoituksenmukaista osoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle, sillä se toimii eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden valvovana viranomaisena ja muutetun eIDAS-asetuksen 46 a artiklan 4 kohdan f alakohdan mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviin valvovana viranomaisena kuuluu tietyissä tilanteissa luottavien osapuolten rekisteröinnin tai 5 b artiklan 7 kohdassa tarkoitettuun yhteiseen mekanismiin sisällyttämisen keskeyttäminen tai peruuttaminen. Jotta Liikenne- ja viestintävirasto voisi suorittaa myös nämä tehtävänsä tehokkaasti, olisi tarkoituksenmukaista, että se ylläpitäisi luottavien osapuolten rekisteriä.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin, että Liikenne- ja viestintävirasto vastaa eIDAS-asetuksen 5 b artiklassa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyistä jäsenvaltion velvollisuuksista Suomessa. Komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2025/848 on säädetty jäsenvaltion tehtäväksi esimerkiksi asettaa tiedot rekisteröidyistä lompakkoon luottavista osapuolista julkisesti saataville verkossa. Lisäksi jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että perustetut lompakkoon luottavien osapuolten kansalliset rekisterit ovat asiaankuuluvien yhteisten rekisteröintiperiaatteiden mukaisia. Liikenne- ja viestintävirastolla on rekisterinpitäjänä parhaat edellytykset täyttää säädetty jäsenvaltion velvoitteet ja tästä syystä niiden kansallinen toteuttaminen säädettäisiin viraston tehtäväksi.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin Liikenne- ja viestintävirastolle uusi määräyksenantovaltuus, jonka mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon luottavien osapuolten pääsivarmenteiden ja rekisteröintivarmenteiden toteuttamisesta sekä niiden varmennepolitiikoista ja varmennuskäytännöistä noudattaen eIDAS-asetuksen 5 b artiklan nojalla annettuja säännöksiä. Komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2025/848 säädetään kumpaakin edellä mainittua varmennetta koskevista perusvaatimuksista. Jäsenvaltioille annetaan kuitenkin tehtäväksi panna täytäntöön varmenteisiin liittyvät varmennepolitiikat ja määritellä joitain niihin liittyviä vaatimuksia. Kyseiset varmenteet liittyvät kiinteästi lompakkoon luottavien osapuolten kansalliseen rekisterin toteuttamiseen.

**17 §.** *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kehysten validointimekanismit.* Pykälässä säädettäisiin muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 8 kohdan mukaisten validointimekanismien toteuttamisesta Suomessa. Pykälässä säädetty validointimekanismit tulee tarjota maksutta. Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston velvollisuudesta tarjota validointimekanismi, jolla varmistetaan, että eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakkojen aitous ja voimassaolo voidaan tarkistaa.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta tarjota muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 8 kohdan b alakohdan mukainen validointimekanismi, jolla annetaan käyttäjille mahdollisuus tarkistaa 5 b artiklan mukaisesti rekisteröityjen luottavien osapuolten henkilöllisyyden aitous ja kelpoisuus. Ehdotetussa 16 §:ssä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta perustaa Suomessa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon luottavien osapuolten kansallinen rekisteri ja toimia sen rekisterinpitäjänä. Liikenne- ja viestintävirasto toteuttaisi *momentissa* tarkoitetun validointimekanismin lompakkoon luottavien osapuolten kansallisen rekisterin osana ylläpitämällä julkista rajapintaa, jonka avulla kuka tahansa voi tehdä kyselyitä kansalliseen luottavien osapuolten rekisteriin. Tämä julkinen rajapinta tarjoaisi sekä kone- että ihmislueuttavat rajapinnat, joiden avulla voitaisiin tarkistaa rekisteröityjen luottavien osapuolten henkilöllisyyden aitous ja kelpoisuus.

**18 §.** *Henkilöllisyyden linkittäminen.* Pykälässä säädettäisiin henkilöllisyyden linkittämisen toteuttamisesta Suomessa. Henkilöllisyyden linkittämistä on kuvattu tarkemmin jaksossa 2.2.2 Muutetun eIDAS-asetuksen 11 a artikla edellyttää, että jäsenvaltiot varmistavat, että sellaisten luonnollisten henkilöiden henkilöllisyys, jotka käyttävät ilmoitettuja sähköisen tunnistamisen menetelmiä tai eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakoita, voidaan linkittää yksiselitteisesti. Muutetun eIDAS-asetuksen sääntelyn perusteella ei kuitenkaan olisi selvää, miten velvoite toteutetaan tai mikä tai mitkä tahot Suomessa toteuttavat velvoitteen ja tästä syystä kansallinen täydentävä sääntely olisi tarpeen.

Pykälän 1 *momentin* mukaan henkilöllisyyden linkittäminen toteutettaisiin Suomessa keskitetysti ja toteuttamisesta vastaisi Digi- ja väestötietovirasto. Muutetun eIDAS-asetuksen

sääntely mahdollistaisi velvoitteen toteuttamisen myös hajautetusti niin, että kukin luottava osapuoli huolehtisi velvoitteen toteuttamisesta itse. Suomessa henkilöllisyyden linkittäminen toteutettaisiin kuitenkin keskitettynä ratkaisuna, jossa Digi- ja väestötietovirasto toteuttaa henkilöllisyyden linkittämisen kaikkien velvoitteen piiriin kuuluvien asiointipalveluiden puolesta. Esityksen valmistelussa on arvioitu keskitetyn ratkaisun olevan kustannustehokkain ja tarkoituksenmukaisin ratkaisu henkilöllisyyden linkittämisen toteuttamiseen Suomessa. Henkilöllisyyden linkittäminen tarjottaisiin 1 momentin mukaan sekä viranomaisille että muille julkista hallintotehtävää hoitaville, sillä 11 a artikla edellyttää henkilöllisyyden linkittämistä niissä tilanteissa, joissa jäsenvaltio toimii luottavana osapuolena.

Käytännössä Digi- ja väestötietovirasto toteuttaa henkilöllisyyden linkittämisen tietopalvelun, johon asiointipalvelun tulee rekisteröityä. Suomi.fi-tunnistuspalvelu toimisi yhtenä henkilöllisyyden linkittämistä hyödyntävänä asiointipalveluna ja vastaisi siten henkilöllisyyden linkittämisen pyytämisestä tietopalvelusta niiden asiointipalveluiden puolesta, jotka käyttävät Suomi.fi-tunnistuspalvelua. Henkilöllisyyden linkittämisen tietopalvelussa pyrittäisiin tekemään henkilöllisyyden linkittäminen suhteessa väestötietojärjestelmässä olemassa oleviin tietoihin. Siten henkilöllisyyden linkittämisen onnistuminen edellyttää, että henkilö on rekisteröity väestötietojärjestelmään. Henkilöllisyyden linkittämisessä ei luotaisi väestötietojärjestelmään uusia rekisteri-identiteettejä, vaan henkilöiden rekisteröimiseen väestötietojärjestelmään sovellettaisiin edelleen olemassa olevaa sääntelyä.

Digi- ja väestötietoviraston tulisi toteuttaa henkilöllisyyden linkittäminen noudattaen eIDAS-asetuksen 11 a artiklaa ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Komissio on antanut täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/846 soveltamissäännöistä luonnollisten henkilöiden rajat ylittävän henkilöllisyyden linkittämisen osalta. Täytäntöönpanoasetuksessa määritellään prosessin yleiset vaatimukset luottavien osapuolten tai niiden käyttämän keskitetyn järjestelmän velvollisuuksista linkittämisprosessin eri lopputuloksiin liittyen. Lisäksi säädetään prosessiin liittyvästä linkityslokista. Säännös ei kuitenkaan sisältäisi nimenomaista viittausta kyseiseen täytäntöönpanoasetukseen, sillä komissio on ilmaissut mahdollisesti muuttavansa jo antamiaaan täytäntöönpanoasetuksia.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Digi- ja väestötietovirasto säilyttäisi eIDAS-asetuksen 11 a artiklan nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettuja henkilöllisyyden linkittämisprosessin tietoja enintään kaksi vuotta niiden tallentamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin yksityisen sektorin toimijoiden oikeudesta käyttää Digi- ja väestötietoviraston toteuttamaa henkilöllisyyden linkittämistä. Edellä mainitun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/846 mukaan jäsenvaltiot voivat halutessaan mahdollistaa henkilöllisyyden linkittämisen myös yksityisen sektorin sähköisiin asiointipalveluihin. Yksityisen sektorin asiointipalveluissa on vastaavalla tavalla tärkeää, että muista jäsenvaltioista asioivat voidaan linkittää heistä jo olemassa oleviin tietoihin. Henkilöllisyyden linkittäminen olisi tärkeää erityisesti sellaisille yhteisöille ja yrityksille, joilla on jäsenvaltioiden rajat ylittävää toimintaa. Säännöksen mukaan yksityiset yhteisöt, säätiöt ja elinkeinonharjoittajat saisivat käyttää Digi- ja väestötietoviraston tarjoamaa henkilöllisyyden linkittämistä. Käytännössä tämä edellyttäisi, että ne rekisteröityvät henkilöllisyyden linkittämisen tietopalvelun käyttäjiksi. Digi- ja väestötietovirasto voisi periä yksityisen sektorin toimijoilta maksun henkilöllisyyden linkittämisen tietopalvelun käyttöoikeudesta tai käytöstä. Pykälän 3 momenttia sovellettaisiin ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan vasta 1.1.2028.

**19 §. Kansallinen solmupiste.** Pykälässä säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston tehtäväksi ylläpitää kansallista solmupistettä. Säännös vastaisi aiempaa tunnustuslain 42 c §:ää. Muutettu

eIDAS-asetus ei merkittävästi vaikuttanut asetuksen 12 artiklassa säädettyyn yhteentoimivuusjärjestelmään, jonka osa kansallinen solmupiste on. Digi- ja väestötietoviraston tehtävästä ylläpitää kansallista solmupistettä olisi siten edelleen tarpeen säännellä kansallisessa täydentävässä lainsäädännössä.

### 3 luku Luottamuspalvelut

Luvun 20–22 §:t vastaisivat voimassa olevan tunnistuslain 4 a lukua eli 39–41 §:ää. Jatkossa kaikki eIDAS-asetusta täydentävä sääntely, mukaan lukien luottamuspalveluja koskeva täydentävä sääntely, sisältyisi nyt ehdotettuun uuteen eIDAS-lakiin. Muutetun eIDAS-asetuksen johdosta ei ole tarpeen tehdä muutoksia luottamuspalveluja koskevaan täydentävään kansalliseen sääntelyyn näiden säännösten osalta, joten ne siirrettäisiin lähes sellaisenaan tunnistuslaista. Säännöksiin tehtäisiin vain vähäisiä terminologisia tarkennuksia. Ehdotetun eIDAS-lain ehdotettujen 20–22 §:ien osalta pätee tunnistuslakia koskevassa alkuperäisessä hallituksen esityksessä (HE 36/2009 vp) sekä tunnistuslain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 74/2016 vp) tunnistuslain 39–41 §:ien osalta säännöskohtaisissa perusteluissa todettu.

**23 §.** *Digi- ja väestötietoviraston ohjeistus attribuuttien tarkastamiseksi virallisista lähteistä.* Pykälässä säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston velvollisuudesta laatia ohjeistus niistä sähköisistä menetelmistä, joita hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat voivat hyödyntää, kun ne haluavat tarkastaa eIDAS-asetuksen liitteessä VI tarkoitettut attribuutit niiden virallisista lähteistä Suomessa. Sääntelyllä pantaisiin täytäntöön muutetun eIDAS-asetuksen 45 e artiklan velvoite, jonka mukaan jäsenvaltioiden on liitteessä VI tarkoitettujen attribuuttien osalta toteutettava toimenpiteitä, joiden avulla sähköisten attribuuttitodistusten hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat voivat tarkastaa kyseiset attribuutit sähköisesti käyttäjän pyynnöstä, jos kyseiset attribuutit perustuvat julkisen sektorin rekistereihin. Komissio on antanut artiklaa täydentävän komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/1569, jonka 9 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on otettava käyttöön mekanismeja, jotka mahdollistavat muutetun eIDAS-asetuksen 45 e artiklassa tarkoitettua tarkastamista. Saman kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat asettaa saataville keskitettyjä tarkastuspisteitä.

Pykälän 1 momentissa asetettaisiin Digi- ja väestötietovirastolle velvollisuus ohjeistuksen laatimiseen. Suomessa ei siten asetettaisi saataville keskitettyä tarkastuspistettä, jonka kautta hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat voisivat tarkastaa kaikki liitteessä VI tarkoitettut attribuutit. Sen sijaan Suomessa toteutettava mekanismi olisi ohjeistus, joka ohjaisi hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat kunkin attribuutin osalta relevantin julkisen rekisterin äärelle ja hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja sopisi suoraan kyseisen rekisterin kanssa siitä, miten tietojen tarkastaminen rekisteristä olisi sille mahdollista. Esityksen valmistelussa on arvioitu, ettei keskitetyn tarkastuspisteen toteuttaminen ole tarkoituksenmukaista, sillä Suomessa julkisen sektorin rekisterit ovat jo hyvin pitkälti sähköisessä muodossa ja niihin on olemassa sähköisiä rajapintoja, joiden kautta muutetun eIDAS-asetuksen 45 e artiklassa tarkoitettu velvoite voitaisiin toteuttaa. Attribuuttien tarkastaminen määräytyisi siis kunkin attribuutin olemassa olevan rekisterin käytäntöjen, teknisten rajapintojen ja sääntelyn mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin, mitä Digi- ja väestötietoviraston laatiman ohjeistuksen tulisi sisältää. Ohjeistuksessa tulisi olla vähintään kuvaus eIDAS-asetuksen liitteessä VI tarkoitettujen attribuuttien virallisista lähteistä Suomessa sekä kuvaus virallisiin lähteisiin saatavilla olevista teknisistä rajapinnoista. Tarkoitus olisi, että hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja pystyisi saamaan ohjeistuksesta riittävät tiedot missä rekisterissä kunkin liitteessä VI tarkoitettu attribuutti sijaitsee Suomessa sekä niistä perusedellytyksistä, mitä kunkin attribuutin tarkastaminen teknisesti edellyttää. Ohjeistuksen perusteella hyväksytty



luottamuspalveluntarjoaja voi arvioida, mitkä sen edellytykset attribuuttien tarkastamiseen käytännössä ovat esimerkiksi suhteessa sen olemassa olevien palvelujen tekniseen toteutukseen.

#### 4 luku Vaatimustenmukaisuuden arviointi

**24 §.** *Kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arviointi.* Pykälässä säädettäisiin kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arvioinnista. Kansallisen solmupisteen ylläpitäminen olisi ehdotetun 19 §:n mukaisesti Digi- ja väestötietoviraston tehtävä.

Yhteentoimivuusjärjestelmän vahvistamisesta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 12 artiklan 8 kohdan mukaisesti annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2015/1501 10 artiklan 1 kohdan mukaan todentamista tarjoavien solmupisteiden ylläpitäjien on osoitettava, että solmupiste täyttää yhteentoimivuusjärjestelmään osallistuvien solmupisteiden osalta ISO/IEC 27001 -standardien vaatimukset sertifiointiin tai vastaavien arviointimenetelmien perusteella tai noudattamalla kansallista lainsäädäntöä.

Pykälän 1 momentin mukaan Digi- ja väestötietoviraston olisi osoitettava tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetussa laissa (1405/2011) tarkoitetun hyväksytyn tietoturvallisuuden arviointilaitoksen, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tai Liikenne- ja viestintäviraston tekemällä arvioinnilla, että sen ehdotetun eIDAS-lain 19 §:n nojalla ylläpitämä kansallinen solmupiste täyttää eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt vaatimukset. Digi- ja väestötietoviraston olisi myös hankittava arvioinnista arviointiraportti ja toimitettava se Liikenne- ja viestintävirastolle, jos arvioinnin tekee tietoturvallisuuden arviointilaitos tai muu ulkoinen arviointilaitos.

Solmupisteen toiminta on kriittistä rajat ylittävän sähköisen tunnistamisen kannalta. Viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain (1406/2011) 3 §:n mukaan valtionhallinnon viranomaiset saavat käyttää tietojärjestelmiensä ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnissa vain Liikenne- ja viestintäviraston palveluja taikka sellaista arviointilaitosta, joka on saanut Viestintäviraston hyväksynnän tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain mukaan. Säännöksen perusteluissa (HE 45/2011 vp, s. 11) todetaan, että tarkoitus on varmistaa, että valtionhallinnon viranomaiset käyttävät vain luotettavia ulkopuolisia tietoturvallisuuden arviointipalveluja ja että säännös on tarpeen valtionhallinnon tietoturvallisuuden kehittämiseksi yhtenäisellä tavalla ja ilman perustaltaan epäasiallisia kustannuksia. Näistä syistä ehdotetaan, että Suomessa kansallisena menettelynä solmupisteen vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa pidettäisiin hyväksytyn tietoturvallisuuden arviointilaitoksen, (eIDAS-asetuksen vaatimusten mukaisuuden arviointiin nimetyn ja ilmoitetun) vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tai Liikenne- ja viestintäviraston suorittamaa arviointia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston valtuudesta antaa tarkempia määräyksiä kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista noudattaen eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Määräyksenantovaltuus vastaisi nykyisin tunnistuslain 30 §:n 2 momentissa säädettyä.

**25 §.** *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kansallinen sertifiointijärjestelmä.* Kansallisen sertifiointijärjestelmän omistajan nimeämistä edellytetään eIDAS-asetuksen 5 c artiklan nojalla annetun lompakon sertifiointiasetuksen 3 artiklassa. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että eIDAS-asetuksen 5 c artiklassa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettu eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kansallisen sertifiointijärjestelmän

omistaja olisi Suomessa Liikenne- ja viestintävirasto. Tehtävän antamista Liikenne- ja viestintävirastolle voidaan pitää tarkoituksenmukaisena viraston sähköisen tunnistamisen toimijoiden valvontaan sekä vaatimustenmukaisuuden arviointiin liittyvän osaamisen ja kokemuksen vuoksi.

Lompakon sertifiointiasetuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaan järjestelmän omistajat voivat antaa kaikki tai osan tehtävistään alihankintana kolmannelle osapuolelle ja järjestelmän omistaja on edelleen vastuussa kaikista alihankkijoidensa suorittamista alihankintana teetetyistä toimista. Näistä syistä ehdotetussa 2 *momentissa* säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta antaa 1 momentissa tarkoitettuun tehtäväänsä sekä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeämiseen liittyvän avustavan tehtävän hoitaminen alihankkijalle, jolla on siihen riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen ja joka täyttää eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt sekä tässä laissa säädetyt ja tämän lain nojalla annetuissa määräyksissä määrätty tehtävää koskevat vaatimukset. Alihankkijan rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädettäisiin ehdotetussa 32 §:ssä. Alihankkija suorittaisi tehtäväänsä Liikenne- ja viestintäviraston toimeksiannosta, joten alihankkijaa koskisi, mitä julkisuuslaissa säädetään viranomaisen toimeksiantotehtävän suorittajasta.

Ehdotetun 3 *momentin* mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kansallisesta sertifiointijärjestelmästä sekä lompakon vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa noudatettavasta menettelystä noudattaen eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Määräyksenantovaltuus on tarpeen, koska lompakon sertifiointiasetuksessa säädetään varsin yksityiskohtaisesti siitä, millaisia eri toimijoita ja palveluja koskevia vaatimuksia kansallisessa sertifiointijärjestelmään on sisällytettävä. Täytäntöönpanoasetuksessa osin toistetaan vaatimustenmukaisuuden arviointiin liittyvien standardien vaatimuksia. On tarkoituksenmukaista, että sertifiointijärjestelmä pääsääntöisesti kuvataan (esimerkiksi viittauksin asianomaisiin säännöksiin ja standardeihin) lakia alemman asteisella sääntelyllä. Liikenne- ja viestintäviraston arvioitavaksi jäisi, onko mainituista asioista ja missä määrin annettava velvoittava määräys vai riittäisikö ohje, jossa kuvataan noudatettavat menettelyt ja viitataan niitä koskeviin säännöksiin ja standardeihin. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosta koskevista määräyksenantovaltuuksista säädettäisiin 26 §:n 4 momentissa.

**26 §. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeäminen ja ilmoittaminen.** Ehdotetun 1 *momentin* mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen hakemuksesta nimetä ja ilmoittaa Suomeen sijoittautunut vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos Euroopan komissiolle eIDAS-asetuksen ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti. Laitosten nimeämisestä ja ilmoittamisesta säädetään eIDAS-asetuksen 5 c, 12 a ja 20 artiklassa.

Pykälän ehdotetun 2 *momentin* mukaan nimeämisen edellytyksenä olisi, että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos täyttää eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä sekä ehdotetussa eIDAS-laissa säädetyt ja sen nojalla annetuissa määräyksissä määrätty vaatimukset ja että sille on myönnetty Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön (FINAS-akkreditointipalvelu) tai ulkomaisen akkreditointiyksikön antama akkreditointitodistus, jonka mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos pätevyysalueellaan täyttää mainitut vaatimukset. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokseen kohdistuvista vaatimuksista säädetään eIDAS-asetuksessa ja muun muassa lompakon sertifiointiasetuksessa sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien ja niiden tarjoamien hyväksytyjen luottamuspalvelujen arvioinnin suorittavien vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnin, vaatimustenmukaisuuden arviointiraportin ja

vaatimustenmukaisuuden arviointijärjestelmän osalta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2025/2162.

Akkreditoinnin edellytyksistä säädetään eIDAS-asetuksen ja sen nojalla annettujen säännösten lisäksi vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa (920/2005) sekä akkreditointiasetuksessa eli tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008.

Edellä mainituissa täytäntöönpanoasetuksissa säädetään vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen mahdollisuudesta käyttää alihankkijaa. Tästä syystä ehdotetun *3 momentin* mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos voisi tehtävässään käyttää apunaan alihankkijaa, jonka työstä se vastaa kuin omastaan. Alihankkijalla tulisi olla tehtävään riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen ja sen tulisi täyttää eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt sekä ehdotetussa eIDAS-laissa säädetyt ja sen nojalla annetuissa määräyksissä määrätyt alihankkijaan soveltuvat vaatimukset. Alihankkijan palveluksessa olevan sekä päättävässä elimessä toimivan henkilön rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädettäisiin 32 §:ssä. Julkisuuslain soveltamisesta toimintaan säädettäisiin 31 §:ssä.

Ehdotetun *4 momentin* mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten nimeämisen edellytyksistä sekä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeämistä koskevaan hakemukseen sisällytettävistä tiedoista ja niiden toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa määräyksiä sähköisen tunnistamisen järjestelmien ja luottamuspalvelujen vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa noudatettavasta menettelystä. Määräysten antamisessa tulisi noudattaa eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Komissio on osin vahvistanut täytäntöönpanosäännöksiin tiettyjä vaatimuksia sekä standardeja noudatettavaksi vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnissa ja nimeämisessä. Osin voi kuitenkin olla tarvetta Liikenne- ja viestintäviraston täydentäville määräyksille.

**27 §. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten valvonta.** Pykälän *1 momentin* mukaan Liikenne- ja viestintävirasto valvoisi, että sen nimeämät ja ilmoittamat vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset täyttävät toiminnassaan 26 §:ssä tarkoitetut nimeämisen ja ilmoittamisen edellytykset sekä suorittavat niille eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt sekä ehdotetussa eIDAS-laissa säädetyt sekä sen nojalla annetuissa määräyksissä määrätyt tehtävät asianmukaisesti.

Ehdotetun *2 momentin* mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella olisi velvollisuus ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle kaikista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta nimeämisen edellytysten täyttymiseen. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditointiin liittyy myös valvontamekanismi, jonka perusteella akkreditointitodistus voidaan esimerkiksi perua, jolloin arviointilaitos ei enää täytä nimeämisen edellytyksiä.

Pykälän *3 momentin* mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tulisi velvoittaa vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa, jollei eIDAS-asetuksesta tai sen nojalla säädetystä muuta johdu. Mikäli eIDAS-asetuksen nojalla säädettäisiin toisenlaisesta menettelystä, olisi sitä noudatettava tämän lain sijaan.

Jollei eIDAS-asetuksesta tai sen nojalla säädetystä muuta johdu, Liikenne- ja viestintäviraston olisi ehdotetun *4 momentin* mukaan peruttava vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeäminen ja ilmoitettava Euroopan komissiolle, ettei vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos enää täytä ilmoittamisen edellytyksiä, jos vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos ei korjaa toimintaansa asetetussa määräajassa ja virhe tai laiminlyönti on olennainen.

**28 §.** *Sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineen sertifioijat.* Pykälässä säädettäisiin eIDAS-asetuksen 30 ja 39 artiklassa määritellyistä hyväksytyin sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineen sertifioijista. Pykälän *1 ja 2 momentin* sääntely vastaisi tunnistuslain voimassa olevaa 36 §:ää. Ehdotetussa *3 momentissa* säädettäisiin, että sertifioijan valvontaan ja sen suorittamaan sertifiointiin sovelletaan, mitä 27, 29 ja 30 §:ssä säädetään vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen valvonnasta, sen valvontatehtävistä ja -keinoista sekä vaatimustenmukaisuustodistuksen peruuttamisesta. Mikäli eIDAS-asetuksen nojalla säädettäisiin toisin sertifioijan valvonnasta tai sertifiointista, noudatettaisiin sitä tämän lain sijaan.

Ehdotetun *4 momentin* määräyksenantovaltuus vastaisi tunnistuslain 42 §:n 8 kohdassa säädettyä. Liikenne- ja viestintävirasto on voimassa olevan lain nojalla antanut määräyksen (M72 B/2022) sähköisistä tunnistus- ja luottamuspalveluista, jonka hyväksytyin sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineen sertifiointia koskevan 8 luvun mukaan tunnistuslain 36 §:n vaatimusten täyttymisen edellytyksenä on riittävä pätevyys ja resurssit eIDAS-asetuksessa ja komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2016/650 tai sen korvaavassa päätöksessä asetettujen vaatimusten todentamiseen sertifioitavana olevassa välineessä. Sertifiointilaitoksen vaatimusten täyttymisen voi osoittaa akkreditoinnilla tai muulla riippumattomalla selvityksellä. Pätevyyden osoituksena voi olla myös kuuluminen eräiden Euroopan unionin tai ETA-alueen jäsenvaltioissa toimivien sertifiointielinten välisen SOGIS-MRA (Senior Officers Group for Information Systems, Mutual Recognition Agreement) –sopimuksen piiriin.

**29 §.** *Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen valvontatehtävä ja -keinot.* Ehdotettu pykälä sisältäisi uutta sääntelyä, joka johtuu lompakon sertifiointiasetuksen 16 artiklassa säädetystä. Mainitun artiklan mukaan kansallisissa sertifiointijärjestelmissä on edellytettävä, että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset (kyseisessä täytäntöönpanoasetuksessa ”sertifiointielimet”) toteuttavat eräitä asetuksessa tarkemmin säädettyjä valvontatoimia vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijaa kohtaan. Valvontaa koskevat vaatimukset sisältyvät yleensä vaatimustenmukaisuuden arviointia ja sertifiointia koskeviin standardeihin, mutta eIDAS-asetuksen nojalla on annettu mainittu täytäntöönpanoasetus, jota ei voida kansallisten perustuslaillisten syiden vuoksi toimeenpanna esimerkiksi niin, että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta määrättäisiin Liikenne- ja viestintäviraston 25 §:n 3 momentin nojalla antamassa kansallista sertifiointijärjestelmää koskevassa määräyksessä taikka ohjeistettaisiin ohjeessa.

Ehdotetun *1 momentin* mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen olisi valvottava, että vaatimustenmukaisuustodistuksen haltija täyttää todistuksen saamisen edellytykset. Momenttiin sisältyisi vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijan määritelmä. Vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijalla tarkoitettaisiin sitä, jolle vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos on myöntänyt vaatimustenmukaisuustodistuksen eli käytännössä eIDAS-asetuksen nojalla annetuissa Euroopan komission täytäntöönpanosäädöksissä tarkoitettua vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijaa. Lompakon sertifiointiasetuksessa säädetään vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijasta sekä niistä haltijaa koskevista vaatimuksista, jotka kansalliseen sertifiointijärjestelmään on sisällytettävä. Euroopan parlamentin ja neuvoston

asetuksen (EU) N:o 910/2014 soveltamissäännöistä hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien ja niiden tarjoamien hyväksytyjen luottamuspalvelujen arvioinnin suorittavien vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten akkreditoinnin, vaatimustenmukaisuuden arviointiraportin ja vaatimustenmukaisuuden arviointijärjestelmän osalta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2025/2162 vaatimustenmukaisuustodistuksella puolestaan tarkoitetaan asiakirjaa, jolla vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos todistaa sertifiointipäätöksen, jossa vahvistetaan, että tietty hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja ja sen tarjoama hyväksytty luottamuspalvelu ovat eIDAS-asetuksessa säädettyjen vaatimusten ja NIS 2 -direktiivin 21 artiklan mukaisia. Käytännössä vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijoita olisivat eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajat, hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat sekä hyväksytyjä sähköisen allekirjoituksen tai sähköisen leiman luontivälineitä tarjoavat toimijat.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin lompakon sertifiointiasetuksessa edellytetyllä tavalla vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tiedonsaantioikeudesta. Vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijalla olisi myös velvollisuus ilmoittaa vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokselle kaikista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta todistuksen saamisen edellytysten täyttymiseen.

Ehdotetun 3 momentin mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella olisi 1 momentissa tarkoitetun valvontatehtävänsä suorittamiseksi oikeus tehdä vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijaa ja tämän tarjoamaa arvioinnin kohteena olevaa tuotetta tai palvelua koskeva tarkastus.

**30 §. Vaatimustenmukaisuustodistuksen peruuttaminen.** Kuten ehdotettu 29 §, niin myös ehdotettu 30 § sisältäisi uutta sääntelyä, joka johtuu lompakon sertifiointiasetuksen 17 artiklassa säädetyistä. Mainitun artiklan mukaan kansallisissa sertifiointijärjestelmissä on esitettävä seuraukset, joita aiheutuu siitä, että sertifioitu lompakkoratkaisu ja sähköisen tunnistamisen järjestelmä, jonka puitteissa sitä tarjotaan, eivät ole säädettyjen vaatimusten mukaisia. Sertifiointin peruuttamiseen liittyvät vaatimukset sisältyvät yleensä vaatimustenmukaisuuden arviointia ja sertifiointia koskeviin standardeihin, mutta eIDAS-asetuksen nojalla on annettu mainittu täytäntöönpanoasetus, jota ei voida kansallisten perustuslaillisten syiden vuoksi toimeenpanna esimerkiksi niin, että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen oikeudesta velvoittaa vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijaa tai perua vaatimustenmukaisuustodistus määrättäisiin Liikenne- ja viestintäviraston 25 §:n 3 momentin nojalla antamassa kansallista sertifiointijärjestelmää koskevassa määräyksessä.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen korjauskehotuksesta, jos se toteaa, että vaatimustenmukaisuustodistuksen haltija tai arvioinnin kohteena ollut tuote tai palvelu ei täytä vaatimustenmukaisuustodistuksen saamisen edellytyksiä tai että todistusta ei muutoin olisi tullut myöntää.

Ehdotetun 2 momentin mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tulisi peruuttaa vaatimustenmukaisuustodistus määräajaksi tai kokonaan taikka myöntää sen rajoitettuna, jollei vaatimustenmukaisuustodistuksen haltija korjaa puutteellisuuksia asetetussa määräajassa.

Jos eIDAS-asetuksen nojalla säädettäisiin toisenlaisesta menettelystä vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa, noudatettaisiin sitä 1 ja 2 momentin sijaan.

Ehdotetun 3 momentin mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen olisi ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista valvontatoimista. Ilmoittamisvelvollisuuden syynä on paitsi edellä kuvattu täytäntöönpanoasetus, myös se, että Liikenne- ja viestintäviraston tehtävä on valvoa vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijoita eli

esimerkiksi eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajia ja hyväksyttyjä luottamuspalvelun tarjoajia.

**31 §.** *Julkisuutta koskevan lainsäädännön soveltaminen ja tietojen luovuttaminen vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa.* Lompakon sertifiointiasetuksen 20 artiklan mukaan kansallisissa sertifiointijärjestelmissä on edellytettävä, että kaikki henkilöt tai organisaatiot, joille myönnetään pääsy tietoihin kansallisen sertifiointijärjestelmän mukaisten toimien toteuttamisen yhteydessä, varmistavat liikesalaisuuksien ja muiden luottamuksellisten tietojen turvallisuuden ja suojaamisen sekä immateriaalioikeuksien säilyttämisen ja toteutettavat tarvittavat ja asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet. Julkisuuslain 4 §:n 2 momentin mukaan laissa viranomaisesta säädetty koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin julkisuuslain soveltamisesta 24 §:ssä tarkoitettuun tietoturvallisuuden arviointilaitokseen, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokseen ja sen käyttämään alihankkijaan sekä sertifiointiaan myös silloin, kun kysymys ei ole julkisen vallan käytöstä. Julkisuuslakia sovellettaisiin mainittuihin niiden hoitaessa eIDAS-asetuksen ja sen nojalla annettujen säännösten sekä ehdotetun eIDAS-lain ja sen nojalla annettujen määräysten toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Lisäksi momenttiin sisältyisi informatiivinen yleinen viittaus muiden hallinnon yleislakien soveltuvuuteen siten kuin näissä laeissa erikseen säädetään.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin julkisuuslain 23 §:ssä säädetyn viranomaisen palveluksessa olevaa koskevan vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon soveltamisesta 1 momentissa tarkoitettun toimijan palveluksessa olevaan ja päättävässä elimessä toimivaan henkilöön, kun hän käsittelee arviointitoimintaan liittyviä salassa pidettäviä tietoja.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin 1 momentissa tarkoitettun toimijan oikeudesta omaaloitteisesti salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä luovuttaa mainitussa momentissa tarkoitettujen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto Liikenne- ja viestintävirastolle eIDAS-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä taikka eIDAS-laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi momenttiin sisältyisi informatiivinen viittaus Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeutta koskevaan 35 §:ään.

**32 §.** *Rikosoikeudellinen virkavastuu vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin perustuslain edellyttämällä tavalla virkamiehen rikosoikeudellisen virkavastuun soveltamisesta säännöksessä tarkoitettun julkista hallintotehtävää hoitavan palveluksessa olevaan sekä päättävässä elimessä toimivaan henkilöön, kun henkilö hoitaa eIDAS-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä taikka ehdotetussa eIDAS-laissa säädettyjä tehtäviä.

Säännöksen 2 momenttiin sisältyisi informatiivinen viittaus vahingonkorvauslakiin (412/1974).

## 5 luku Valvonta

**33 §.** *Liikenne- ja viestintäviraston tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston eIDAS-asetukseen ja sitä täydentävään kansalliseen lainsäädäntöön liittyvistä tehtävistä siltä osin, kuin niistä ei olisi säädetty edellä ehdotetussa eIDAS-laissa. Osa tehtävistä olisi sellaisia, joista on aiemmin säädetty tunnustuslain 42 a §:ssä alkuperäistä eIDAS-asetusta

täydentävästi. Osa tehtävistä olisi uusia ja niistä säätäminen olisi tarpeen muutetun eIDAS-asetuksen mukaisten velvoitteiden toteuttamiseksi.

Uusi tehtävä olisi ensinnäkin ehdotetun lain noudattamisen valvonta, josta säädettäisiin pykälän ensimmäisessä lauseessa. Säännöksellä annettaisiin Liikenne- ja viestintävirastolle toimivalta valvoa kansallisen täydentävän lainsäädännön vaatimusten noudattamista.

Pykälän *1 kohdassa* säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston uudeksi tehtäväksi ilmoittaa Euroopan komissiolle eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 18 kohdassa ja mainitun artiklan nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetut tiedot. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 18 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltio ilmoittaa Euroopan komissiolle eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakoita käyttävien rekisteröityjen luottavien osapuolten rekisterin laatimisesta ja ylläpitämisestä vastaavan elimen, eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden tarjoamisesta vastaavat elimet, henkilön tunnistetietojen liittämisestä lompakkoon vastaavan elimen sekä henkilön tunnistetietojen ja luottavien osapuolten henkilöllisyyden validoimisen mahdollistavan mekanismin ja vielä lompakoiden aitouden ja voimassaolon validoimisen mahdollistavan mekanismin. Ilmoitettavia tietoja tarkennetaan komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2024/2980. Pykälässä ei kuitenkaan viitattaisi kyseiseen täytäntöönpanoasetukseen, sillä on mahdollista, että täytäntöönpanoasetuksia muutetaan lähivuosien aikana. Jotta Liikenne- ja viestintävirasto voi ilmoittaa tarvittavat tiedot, säädettäisiin eIDAS-lain 7 §:n 3 momentissa lompakon tarjoajien velvollisuudesta ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle kyseiset tiedot.

Pykälän *2 kohdassa* säädettäisiin niin ikään uudesta Liikenne- ja viestintäviraston tehtävästä ilmoittaa Euroopan komissiolle ja 46 e artiklan 1 kohdassa tarkoitetulle yhteistyöryhmälle muutetun eIDAS-asetuksen 5 d artiklassa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetut tiedot. Muutetun eIDAS-asetuksen 5 d artiklan 2 kohdassa säädetään niistä tiedoista, jotka jäsenvaltion tulee ilmoittaa. Niitä ovat esimerkiksi sertifioitujen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sertifikaatti ja sertifioinnin arviointiraportti, kuvaus sähköisen tunnistamisen järjestelmästä, jonka puitteissa eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko tarjotaan ja sovellettava valvontajärjestelmä. Ilmoitettavia tietoja tarkennetaan komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2025/849. Pykälässä ei kuitenkaan viitattaisi kyseiseen täytäntöönpanoasetukseen, sillä on mahdollista, että täytäntöönpanoasetuksia muutetaan lähivuosien aikana. Ilmoitus on tehtävä, jotta komissio voi laatia luettelon kaikista EU:ssa sertifioituista lompakoista. Luettelo ja sinne ilmoitetut tiedot ovat olennaisen tärkeitä koko EU:n laajuisen lompakkoekosysteemin luottamuksen, avoimuuden ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi.

Jotta Liikenne- ja viestintävirasto voi ilmoittaa tarvittavat tiedot, säädettäisiin ehdotetun lain 7 §:ssä lompakon tarjoajien velvollisuudesta ilmoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle kyseiset tiedot. Lompakon tarjoaja ei voisi tarjota lompakkoaan eurooppalaisena digitaalisen identiteetin lompakkona ennen kuin Liikenne ja viestintävirasto on tehnyt ehdotetun 33 §:n 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen. Ilmoituksen tekemisessä olisi siten samalla kyse lompakon kansallisesta tunnustamisesta. Ilmoitusvelvollisuuden kautta Liikenne- ja viestintävirasto saisi tiedon lompakoista, joita on tarkoitus tarjota Suomessa ja lisäksi se voisi kohdistaa lompakon tarjoajaan ja sen tarjoamaan lompakkoon etukäteisiä valvontatoimia niin kuin muutetun eIDAS-asetuksen 46 a artiklassa edellytetään.

Uusista tehtävistä olisi lisäksi kyse pykälän *6 kohdan* mukaisessa tehtävässä toimia muutetun eIDAS-asetuksen 46 a artiklassa tarkoitettuna valvontaelimenä sekä *7 kohdan* mukaisessa tehtävässä toimia muutetun eIDAS-asetuksen 46 c artiklassa tarkoitettuna keskitettynä yhteyspisteenä. Muutetun eIDAS-asetuksen 46 a artiklassa säädetään eurooppalaisen

digitaalisen identiteetin kehysten valvonnasta ja artiklan 1 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltioita nimeämään valvontaelin, joka on sijoittunut niiden alueelle. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kehysten valvonnassa olisi ensisijaisesti kyse lompakon ja niiden tarjoajien valvonnasta, mutta valvontaelimellä olisi myös esimerkiksi luottavien osapuolten valvontaan liittyviä tehtäviä. Muutetun eIDAS-asetuksen 46 c artiklassa säädetään keskitetyistä yhteyspisteistä ja artiklan 1 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltioita nimeämään sellainen. Keskitettyjen yhteyspisteiden tehtävänä on helpottaa rajat ylittävää yhteistyötä ja yhteydenpitoa.

Pykälän 8 kohdassa säädettäisiin myös uudesta Liikenne- ja viestintäviraston tehtävästä julkaista ja toimittaa Euroopan komissiolle eIDAS-asetuksen 48 a artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot noudattaen mainitun artiklan 3 ja 4 kohtaa. Kyseinen muutetun eIDAS-asetuksen artikla koskee jäsenvaltioiden raportointivaatimuksia ja edellyttää jäsenvaltioita raportoimaan artiklassa lueteltuja tietoja komissiolle vuosittain. Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä olisi julkaista ja toimittaa kyseiset tiedot komissiolle. Liikenne- ja viestintävirasto pyytäisi ilmoitettavat tiedot jäljempänä ehdotetussa 35 §:ssä säädetyn tiedonsaantioikeuden nojalla niiltä tahoilta, joilla kyseinen raportoitava tieto on. Lähtökohtaisesti 48 a artiklassa tarkoitetut tiedot olisivat saatavissa toisilta viranomaisilta ja Liikenne- ja viestintävirastolta itseltään.

Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviä ovat jo nykyisin 3–5 kohdissa tarkoitetut tehtävät sekä 6 kohdassa tarkoitettu tehtävä toimia muutetun eIDAS-asetuksen 46 b artiklassa tarkoitettuna valvontaelimenä. Kyseisessä artiklassa säädetään luottamuspalveluiden valvonnasta ja artikla vastaa pitkälti alkuperäisen eIDAS-asetuksen 17 artiklaa, johon perustuen Liikenne- ja viestintäviraston nykyisestä luottamuspalvelujen valvontatehtävästä on säädetty tunnistuslain 42 b §:ssä. Kuten edellä jaksossa 4.1 on kuvattu, jatkossa kaikki eIDAS-asetusta täydentävä sääntely sisältyisi ehdotettavaan uuteen eIDAS-lakiin. Tästä syystä Liikenne- ja viestintäviraston olemassa olevat eIDAS-asetukseen liittyvät tehtävät siirrettäisiin tunnistuslaista esityksessä ehdotettavaan uuteen lakiin.

**34 §. Liikenne- ja viestintäviraston tehtävien tärkeysjärjestys ja asian tutkimatta jättäminen.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta asettaa ehdotetussa eIDAS-laissa sille säädetty tehtävät tärkeysjärjestykseen sen mukaan, mikä merkitys tehtävällä on ehdotetun eIDAS-lain tai eIDAS-asetuksen tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaisten velvoitteiden noudattamisen kannalta. Kyse olisi menettelysäännöksestä, jonka mukaan asioiden tärkeysjärjestys määräytyisi sen perusteella, kuinka merkittävistä asioista on kyse. Mitä merkittävämmästä asiasta olisi kyse, sitä korkeammalla se olisi tärkeysjärjestyksessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston mahdollisuudesta jättää asia tutkimatta, jos asialla on epäilystä virheestä tai laiminlyönnistä huolimatta vain vähäinen merkitys. Liikenne- ja viestintäviraston tulisi kuitenkin pyrkiä esimerkiksi neuvonnan keinoin löytämään asiaan ratkaisu. Liikenne- ja viestintäviraston olisi tehtävä päätös tutkimatta jättämisestä heti, kun se on mahdollista. Useissa tapauksissa voidaan jo varhaisessa vaiheessa asian tultua vireille arvioida, onko asian merkitys vähäinen ja tulisiko se tällä perusteella jättää tutkimatta. Päätös tutkimatta jättämisestä voitaisiin kuitenkin tehdä myös myöhemmin ja siitä huolimatta, että asiaa olisi jo selvitetty pidempään.

Pykälän tarkoituksena on, että Liikenne- ja viestintävirasto voi suunnata voimavaroja sellaisiin asioihin, jotka ovat ehdotetun eIDAS-lain tai eIDAS-asetuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta merkittävimpiä. Vastaavia priorisointisäännöksiä on sähköisen viestinnän palveluista



annetun lain 313 §:ssä, kyberturvallisuuslain 27 §:ssä, datan hallinnan ja jakamisen valvonnasta annetun lain 12 §:ssä sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 7 §:ssä.

**35 §. Tiedonsaantioikeus.** Pykälässä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeudesta. Pykälän mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä saada tässä laissa ja eIDAS-asetuksessa sekä niiden nojalla anetuissa säännöksissä säädettyjä tehtäviä suorittaessaan tehtäviensä suorittamiseksi välttämättömät tiedot toiselta viranomaiselta, eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajalta ja sen käyttäjältä, luottavalta osapuolelta, luottamuspalvelun tarjoajalta ja sen palvelun käyttäjältä, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokselta, sertifioijalta, sähköisen tunnistamisen järjestelmän tarjoajalta ja niiltä, jotka toimivat näiden lukuun.

Ehdotettu sääntely on tarpeen, jotta Liikenne- ja viestintävirasto voisi toteuttaa sille ehdotetussa eIDAS-laissa sekä muutetussa eIDAS-asetuksessa säädetyt tehtävät. Muutetun eIDAS-asetuksen 46 a artiklan 4 kohdan b alakohdassa säädetään, että valvontaelimen tehtäviin kuuluu asetuksen noudattamisen seuraamiseksi tarvittavien tietojen pyytäminen. Lisäksi muutetun eIDAS-asetuksen 24 artiklan 2 kohdan toisessa kappaleessa edellytetään, että valvontaelin voi pyytää myös muita kuin artiklan ensimmäisessä kappaleessa tarkoitettuja tietoja. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolle on edellä ehdotetussa 33 §:ssä säädetty useita erilaisten tietojen ilmoittamiseen liittyviä tehtäviä, joiden toteuttamiseen tiedonsaantioikeus myös liittyisi. Sääntelyn tarkoituksena olisi myös yleisemmin varmistaa, että valvovalla viranomaisella on muutetun eIDAS-asetuksen 46 a ja 46 b artiklan tarkoittamalla tavalla tarvittavat valtuudet suorittaa tehtävänsä.

Tehtävien edellyttämia tietoja ei ole mahdollista määritellä ennalta tai luetteloida tyhjentävästi, minkä vuoksi pykälän tiedonsaantioikeus on sidottu oikeuden kohteena olevien tietojen välttämättömyyteen tehtävien suorittamisen kannalta perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti (mm. PeVL 13/2023 vp, PeVL 17/2016 vp). Tiedonsaantioikeus koskisi myös salassa pidettäviä tietoja, mikäli ne olisivat tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömiä.

**36 §. Oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja.** Pykälässä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä luovuttaa tietoja erälle toisille viranomaisille sekä käsitellä niitä itse sen eräissä muiden lakien ja EU-säännösten mukaisissa tehtävissä. Ehdotettu sääntely on tarpeen, jotta Liikenne- ja viestintävirasto voi suorittaa keskitetylle yhteyspisteelle ja valvovalle viranomaiselle eIDAS-asetuksen 46 a – 46 d artikloissa säädetyt velvollisuudet. Viranomaisten välisen sujuvan yhteistyön varmistaminen tietojen luovutuksen tai käytön muodossa olisi käytännössä tarpeen, koska Liikenne- ja viestintävirasto, tietosuojavaltuutettu sekä Liikenne- ja viestintävirasto NIS 2 -direktiivin eli kyberturvallisuuslain mukaisena valvovana viranomaisena sekä kyberturvallisuussertifioinnin viranomaisena valvovat oman toimivaltansa puitteissa samoja palveluntarjoajia. Erilaiset häiriö ja tietoturvaloukkaustilanteet voivat koskea usean eri viranomaisen valvonnan piirissä olevia asioita. Tietojen luovuttaminen ja käyttö olisivat rajattu kunkin toimivaltaisen viranomaisen tehtävien kannalta välttämättömiin tietoihin.

Pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla olisi salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus oma-aloitteisesti tai pyynnöstä luovuttaa ehdotetussa eIDAS-laissa ja eIDAS-asetuksessa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto tietosuojavaltuutetulle, jos se on välttämätöntä sen laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi. eIDAS-asetuksen 46 a artiklan 4 kohdan g alakohdassa ja 46 b

artiklan 4 kohdan f alakohdassa tarkoitettu ilmoitus tietosuoja-asetuksen 51 artiklan nojalla perustetulle toimivaltaiselle viranomaiselle tehtäisiin Suomessa tapahtuvan valvonnan yhteydessä havaitusta seikasta tietosuojavaltuutetulle, vaikka yleisen tietosuoja-asetuksen nojalla tilanteessa toimivaltainen valvontaviranomainen olisi sijoittautunut toiseen EU-jäsenvaltioon. Tietosuojavaltuutettu harkitsisi yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain nojalla tilanteessa tarpeelliset toimenpiteet. Valvovan viranomaisen velvollisuus tiedottaa asiasta tietosuojavaltuutettua ei kuitenkaan vaikuttaisi toimijaan kohdistuviin velvoitteisiin, eikä se siten esimerkiksi täyttäisi rekisterinpitäjän velvollisuutta ilmoittaa henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta.

Ehdotetun *1 momentin 2 kohdan* mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla olisi vastaava oikeus luovuttaa tietoja toisen Euroopan unionin jäsenvaltion eIDAS-asetuksen 46 a ja 46 b artiklassa tarkoitetuille valvoville viranomaisille ja 46 c artiklassa tarkoitettulle keskitetylle yhteyspisteelle, jos se on välttämätöntä eIDAS-asetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Ehdotetun *2 momentin* mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla olisi siinä määrin kuin se on välttämätöntä oikeus käyttää ehdotetussa eIDAS-laissa ja eIDAS-asetuksessa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä laatimiaan ja saamiaan salassa pidettäviä asiakirjoja ja tietoja sille kyberturvallisuuslain 26 §:ssä tarkoitettuna valvovana viranomaisena, 19 §:ssä tarkoitettuna CSIRT-yksikkönä ja 18 §:ssä tarkoitettuna keskitettynä yhteyspisteinä sekä eräiden tuotteiden kyberkestävyydestä sekä kyberturvallisuussertifiointista annetun lain 21 §:ssä tarkoitettuna kyberturvallisuussertifiointin viranomaisena kuuluvien tehtävien hoitamista varten. Eduskunnan käsiteltäväksi on annettu hallituksen esitys eduskunnalle kyberkestävyysasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 179/2025 vp). Kyseisessä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden tuotteiden kyberkestävyydestä sekä kyberturvallisuussertifiointista, jossa säädettäisiin muun muassa Liikenne- ja viestintäviraston kyberturvallisuusasetuksen (EU) 2019/881 mukaisista kyberturvallisuussertifiointin viranomaisen tehtävistä.

**37 §. Oikeus tehdä tarkastuksia.** Pykälässä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston tarkastusoikeudesta. Sääntely vastaisi pitkälti Liikenne- ja viestintäviraston tunnistuslain 46 §:ssä säädettyä oikeutta tehdä tarkastuksia liittyen tunnistuspalvelun tarjoajien ja luottamuspalvelujen tarjoajien valvontaan. Sääntely olisi tarpeen myös tässä laissa, jotta Liikenne- ja viestintävirasto voi toteuttaa tarkastuksia muutetun eIDAS-asetuksen 46 a artiklan 4 kohdan d alakohdan sekä 46 b artiklan 4 kohdan e alakohdan tarkoittamalla tavalla.

Pykälän *1 momentin* mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla olisi oikeus tehdä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajaa ja sen tarjoamaa lompakkoa, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosta, sertifioijaa ja näiden toimintaa, luottamuspalvelun tarjoajaa ja sen tarjoamaa palvelua ja niitä, jotka toimivat näiden lukuun, koskeva tarkastus eIDAS-laissa tai sen nojalla annetuissa määräyksissä taikka eIDAS-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä asetettujen velvollisuuksien noudattamisen valvomiseksi. eIDAS-asetuksen nojalla annetulla säännöksellä tarkoitettaisiin komission täytäntöönpanoasetuksia.

Pykälän *2 momentin* mukaan Liikenne- ja viestintävirasto määräisi tarkastajan toimittamaan tarkastuksen. Tarkastaja olisi Liikenne- ja viestintäviraston virkahenkilö. Tarkastus voitaisiin tehdä toimijan tiloissa tai tietojärjestelmässä. Tietojärjestelmässä tehtävä tarkastus voisi olla esimerkiksi järjestelmien, tuotteiden tai ohjelmistojen tietoturvan ja luotettavuuden toteamista. Toimijan tiloissa tapahtuva tarkastus voisi kohdistua esimerkiksi kirjallisen aineiston perusteella tapahtuvaan tarkastamiseen, kuten toimijan laatimien ohjeiden, hallinnollisten menettelyjen kuvausten tai tilaturvallisuuteen liittyvän vaatimustenmukaisuuden tarkastamista. Tarkastuksia ei kuitenkaan saisi suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitetuissa tiloissa.

Sääntelyn selkeyden vuoksi momentissa olisi nimenomainen säännös siitä, että tarkastuksen suorittajalla on oikeus saada valvontatehtävän kannalta välttämättömät tiedot salassapitosäännösten tai muiden tiedon luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä. Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeudesta säädettäisiin nimenomaisesti 35 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa olisi aineellinen viittaus hallintolain tarkastusta koskevan säännöksen noudattamisesta myös pykälässä tarkoitettussa tarkastuksessa.

**38 §. Huomautus ja valvontapäätös.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston toimivallasta antaa huomautus eIDAS-lain nojalla valvomalleen toimijalle ehdotetun lain tai eIDAS-asetuksen tai niiden nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjen velvoitteiden noudattamisesta tapahtuneesta puutteesta ja toimivallasta antaa velvoittava päätös toiminnan korjaamiseksi sääntelyn mukaiseksi. Sääntely vastaa Liikenne- ja viestintäviraston nykyisiä toimivaltuuksia tunnistuslain 45 §:ssä liittyen tunnistuspalvelun tarjoajien ja luottamuspalvelujen tarjoajien valvontaan. Sääntely olisi tarpeen myös tässä laissa, jotta varmistetaan, että Liikenne- ja viestintävirasto voi toteuttaa eIDAS-asetuksessa valvontaelimelle säädetyt valvontatehtävät.

Pykälän mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi huomauttaa toimijaa puutteista ehdotetussa eIDAS-laissa tai eIDAS-asetuksessa tai niiden nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjen velvoitteiden noudattamisesta. Toimijalla tarkoitettaisiin mitä tahansa toimijaa, jota Liikenne- ja viestintävirasto valvoo ehdotetun 33 §:n mukaisesti. Käytännössä kyse olisi siis sellaisesta toimijasta, joka tarjoaa eIDAS-lain tai eIDAS-asetuksen mukaisia palveluja tai harjoittaa niiden mukaista toimintaa tai muutoin toteuttaa tässä laissa tai eIDAS-asetuksessa säädettyjä velvollisuuksia. Toimijoita olisivat mm. eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja, luottava osapuoli tai hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoaja. eIDAS-asetuksen nojalla annetuilla säännöksillä tarkoitettaisiin asetuksen nojalla annettuja komission täytäntöönpanoasetuksia.

Huomautus voitaisiin antaa esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa ei olisi aiheutta ryhtyä ankarampiin toimenpiteisiin tai jos kyse on merkitykseltään sen verran vähäisestä puutteesta velvoitteiden noudattamisesta, ettei toiminnan korjaamista ole tarpeen jälkikäteen valvoa tai puutteen korjaamista ei tarvitse erikseen jälkikäteen osoittaa Liikenne- ja viestintävirastolle. Huomautuksen antaminen tulisi siis kyseeseen erityisesti lyhytkestoisissa ja merkitykseltään vähäisissä säännösten vastaisen toiminnan tilanteissa. Liikenne- ja viestintävirasto laatii kuitenkin myös huomautuksesta valvontapäätöksen, johon voi hakea muutosta siten kuin lain 52 §:ssä on säädetty.

Huomautuksen lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto voisi päätöksellä velvoittaa sitä, joka rikkoo tai laiminlyö pykälässä tarkoitettussa sääntelyssä asetettuja velvollisuuksia korjaamaan toimintansa kohtuullisessa määräajassa. Sääntely olisi tarpeen, jotta Liikenne- ja viestintävirasto voisi muutetun eIDAS-asetuksen 46 a artiklan 4 kohdan e alakohdassa tarkoitettulla tavalla edellyttää, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajat korjaavat mahdolliset puutteet tässä asetuksessa säädettyjen vaatimusten täyttämässä ja 46 b artiklan 4 kohdan j alakohdassa tarkoitettulla tavalla edellyttää, että luottamuspalvelun tarjoajat korjaavat mahdolliset puutteet tässä asetuksessa säädettyjen vaatimusten täyttämässä. Jos siis Liikenne- ja viestintävirasto havaitsee virheitä, laiminlyöntejä tai muita puutteita velvoitteiden noudattamisesta, se voi velvoittaa toimijan määräajassa korjaamaan toimintaansa. Liikenne- ja viestintävirasto voisi velvoittaa toimijaa korjaamaan havaitut puutteet tai laiminlyönnit tai lopettamaan velvoitteiden vastaisen toiminnan ja pidättäytymään vastaavasta toiminnasta jatkossa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viraston toimivallasta määrätä toimija keskeyttämään tai lopettamaan palvelun tarjoaminen tai hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien osalta peruuttaa palvelun tarjoajan tai sen tarjoaman palvelun hyväksytty asema. Sääntely olisi tarpeen, jotta Liikenne- ja viestintävirasto voisi muutetun eIDAS-asetuksen 46 a artiklan 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla määrätä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajaa keskeyttämään tai lopettamaan lompakon tarjoaminen ja 46 b artiklan 4 kohdan g alakohdassa tarkoitetulla tavalla peruuttaa hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan ja sen tarjoaman palvelun hyväksytty asema. Ennen momentissa tarkoitettua päätöstä Liikenne- ja viestintäviraston tulisi velvoittaa toimijaa 1 momentin mukaisella päätöksellä korjaamaan toimintansa kohtuullisessa määräajassa ja vain jos palvelun tarjoaja ei noudata kyseistä päätöstä, Liikenne ja viestintävirasto voi harkita palvelun tarjoamisen keskeyttämistä tai lopettamista koskevan määräyksen antamista. Liikenne- ja viestintäviraston tulisi huomioida erityisesti rikkomisen laajuus, kesto ja seuraukset. Määräys palvelun tarjoamisen keskeyttämisestä tai lopettamisesta tai hyväksytyn aseman peruuttamisesta tulisi kyseeseen vain merkitykseltään huomattavissa ja pitkäkestoisissa säännösten asettamien velvoitteiden noudattamisen puutteissa.

Pykälän 3 momentti koskisi vain hyväksytyjä luottamuspalvelun tarjoajia ja niiden tarjoamia hyväksytyjä luottamuspalveluja. Momentissa säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston toimivallasta peruuttaa palveluntarjoajan tai sen tarjoaman palvelun hyväksytty asema, jos toimenpiteistä kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa, asetuksen (EU) N:o 910/2014 ja direktiivin (EU) 2018/1972 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2016/1148 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2022/2555 (*NIS 2-direktiivi*) mukaisesti nimetty tai perustettu toimivaltainen viranomaislainen taikka yleisen tietosuojasetuksen nojalla nimetty tai perustettu toimivaltainen viranomaislainen tekee Liikenne- ja viestintävirastolle ilmoituksen, että palveluntarjoaja tai sen tarjoama palvelu ei täytä sille NIS 2 -direktiivissä tai yleisessä tietosuojasetuksessa asetettuja vaatimuksia. Sääntely olisi tarpeen, jotta Liikenne- ja viestintävirasto voi toteuttaa muutetun eIDAS-asetuksen 20 artiklan 3 a ja 3 b kohdissa tarkoitetut toimenpiteet. Molemmissa tilanteissa tulisi ottaa huomioon säädettyjen vaatimusten laiminlyönnin laajuus, kesto ja seuraukset. Hyväksytyn aseman peruuttaminen tulisi kyseeseen vain merkitykseltään huomattavissa ja pitkäkestoisissa vaatimusten laiminlyönnissä.

**39 §. Väliaikainen päätös.** Pykälässä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston toimivallasta antaa väliaikaisia päätöksiä. Sääntely vastaisi tunnistuslain 45 a §:n sääntelyä Liikenne- ja viestintäviraston toimivallasta antaa väliaikaisia päätöksiä. Sääntely olisi tarpeen, sillä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon, sähköisten tunnistusjärjestelmien ja luottamuspalveluiden tarjontaan saattaa liittyä rikkomuksia ja häiriötilanteita, jotka ovat vaikutuksiltaan sellaisia, että valvovalla viranomaisella on tarve päättää väliaikaisista toimista. Kyse olisi vaikutuksiltaan olennaisemmista tai muutoin merkitykseltään vakavammista velvoitteiden rikkomisen tilanteista kuin huomautuksen tai 38 §:ssä säädetyin valvontapäätöksen kohteena oleva velvoitteiden rikkominen, sillä väliaikaisena toimena Liikenne- ja viestintävirasto voisi suoraan kieltää tai keskeyttää tietyn palvelun tarjoamisen ilman kehotusta korjaaviin toimenpiteisiin. Pykälässä mahdollistettaisiin myös palvelun tarjoamisen kieltäminen tai keskeyttäminen osittain.

Sääntely olisi tarpeen myös muutetun eIDAS-asetuksen 5 e artiklassa ja sen nojalla annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa asetettujen jäsenvaltioiden velvoitteiden toteutumisen varmistamiseksi. Edellä 13 §:ssä olisi säädetty, että lähtökohtaisesti eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja vastaa 5 e artiklassa säädetyistä jäsenvaltion velvoitteista, joita ovat esimerkiksi eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käytön ja tarjoamisen keskeyttäminen. Liikenne- ja viestintävirasto voisi kuitenkin tarvittaessa väliaikaisella

päätöksellä varmistaa muutetun eIDAS-asetuksen 5 e artiklassa ja 10 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteutumisen, jos lompakon tai sähköisen tunnistamisen järjestelmän tarjoaja ei ryhdy asetuksen edellyttämiin toimenpiteisiin.

**40 §.** *Uhkasakko, teettämisuhta ja keskeyttämisuhta.* Pykälässä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston mahdollisuudesta asettaa antamansa päätöksen tehosteeksi uhkasakko, teettämisuhta tai keskeyttämisuhta. Hallinnollisen tehosteen asettamisesta ja täytäntöönpanosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

**41 §.** *Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavat maksut.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Liikenne- ja viestintävirastoille maksettavista maksuista. Pykälässä ehdotetut valvontamaksut kattaisivat niitä kustannuksia, joita Liikenne- ja viestintävirastolle aiheutuu eIDAS-asetuksessa, sen nojalla annetuissa säännöksissä ja ehdotetussa eIDAS-laissa säädettyjen valvontaan liittyvien tehtävien hoitamisesta. eIDAS-asetuksen nojalla annetaan useita täytäntöönpanosäädöksiä, jotka vaikuttavat viranomaisen tehtäviin. Pykälän säännökset vastaisivat osin nykyisen tunnistuslain 47 §:n sääntelyä ja liittyvät kiinteästi esityksen 2. lakiehdotuksessa tunnistuslain 47 §:ään ehdotettaviin muutoksiin. Pykälä olisi tarpeen ensinnäkin siksi, että jatkossa kaikki eIDAS-asetusta täydentävä sääntely olisi uudessa eIDAS-laissa. Sen vuoksi nykyisen tunnistuslain 47 §:n mukaisiin luottamuspalveluihin, niitä arvioiviin vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksiin sekä sertifiointilaitoksiin (ehdotetussa eIDAS-laissa sertifioija) liittyvät maksut ehdotetaan kumottavaksi tunnistuslaista ja siirrettäväksi uuteen eIDAS-lakiin. eIDAS-laissa ei kuitenkaan säädettäisi kansallisiin tunnistuspalveluihin liittyvistä maksuista, vaan niistä säädettäisiin edelleen tunnistuslain 47 §:ssä. Toiseksi pykälässä säädettäisiin myös kokonaan uudesta maksusta eli eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajaan kohdistuvasta maksusta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan velvollisuudesta maksaa Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 17 000 euron valvontamaksu. Kyseessä on kansallinen säännös, joka vastaa tunnistuslain 47 §:n 1 momentin sääntelyä tunnistuspalvelun tarjoajan valvontamaksusta. Ehdotettu maksun suuruus vastaa niin ikään tunnistuspalvelun tarjoajalle 2. lakiehdotuksen 47 §:n 1 momentissa ehdotettua valvontamaksua. Valvontamaksu katsotaan valtiosääntöoikeudellisesti veroksi, jolloin siitä tulee säätää laissa. Vuotuisen valvontamaksun lisäksi eIDAS-lakiin ehdotetun 7 §:n 3 momentin mukaisen lompakon tarjoajan ilmoituksen käsittelystä Liikenne- ja viestintävirasto voisi periä ilmoituksen käsittelymaksun valtion maksuperustelain mukaisesti. Maksun suuruudesta olisi tarkoitus säätää asetustasolla eli sähköisen viestinnän maksuasetuksessa. Ilmoituksen käsittelyssä on kyse ilmoituksen perusteella tehtävästä valvovan viranomaisen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajaksi tunnustamista koskevasta arvioinnista ja ilmoittamisesta edelleen Euroopan komissiolle eli suoritteesta. Valtion suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa. Verojen ja maksujen välistä suhdetta käsitellään laajemmin esityksen säätämisjärjestystä koskevassa jaksossa 12.6.

Pykälän 2 momenttiin siirrettäisiin nykyisen tunnistuslain 47 §:n 2 momenttiin sisältyvä sääntely hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan valvontamaksuista. Valvontamaksun suuruutta korotettaisiin vastaavalla tavalla kuin muita jo voimassa olevia tunnistuspalveluihin ja luottamuspalveluihin liittyviä maksuja kustannustason nousua vastaavasti ja sääntelyyn tehtäisiin kielellisiä korjauksia. Hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan olisi suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 17 000 euron valvontamaksu (nykyään 14 000 euroa) ensimmäisestä tarjoamastaan hyväksytystä luottamuspalvelusta ja sitä seuraavista tarjoamistaan hyväksytyistä luottamuspalveluista vuosittain 11 000 euroa (nykyään 9 000 euroa). Korotukset perustuvat Liikenne- ja viestintäviraston laskelmiin, joiden pohjana on käytetty

Tilastokeskuksen julkisten menojen hintaindeksiä. Julkisten menojen hintaindeksin osaindeksillä palkat ja muut henkilöstömenot korotettuna vuoden 2016 tasosta vuoden 2024 tasoon ja hieman pyöristettynä ensimmäisestä palvelusta maksettava valvontamaksu on 17 000 euroa otettaessa se käyttöön vuoden 2026 lopussa, jolloin lain on tarkoitus tulla voimaan. Korotusta voidaan siten yleisen kustannustason nousun ja virastolle valvonnasta tosiasiallisesti aiheutuvien kustannusten perusteella pitää kohtuullisena ja perusteltuna. Valvontamaksun lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto perisi palvelun tarjoamisen aloittamista koskevan ilmoituksen käsittelystä hakemusmaksun, jonka suuruus määräytyisi jatkossa sähköisen viestinnän maksuasetuksen perusteella. Nykyään tästä rekisteröimismaksuksi nimitystä maksusta säädetään tunnistuslain 47 §:n 2 momentissa, mutta säännös ehdotetaan kumottavaksi lain tasolta, koska kyseessä katsotaan olevan suorite eli valtiosääntöoikeudellisesti maksu.

Ehdotettavan 3 *momentin* mukaan, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen olisi suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 18 000 euron valvontamaksu. Säännös perustuu nykyiseen tunnistuslain 47 §:n 3 momenttiin ja vastaa 2. lakiehdotuksessa muutettavaksi esitettävän 47 §:n 2 momenttia. Valtiosääntöisesti kyse olisi verosta, josta on säädettävä lain tasolla. Valvontamaksun suuruuteen (nykyään 15 000 euroa) tehtäisiin yleistä kustannustason nousua vastaava 3000 euron korotus.

Pykälän 4 *momentin* mukaan myös ehdotetun eIDAS-lain mukaisesti nimetyn sertifioijan olisi suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 18 000 euron valvontamaksu. Säännös perustuu nykyiseen tunnistuslain 47 §:n 3 momenttiin. Nykyiseen 15 000 euron suuruiseen valvontamaksuun tehtäisiin kustannustason nousua vastaava 3 000 euron korotus. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifioijan nimeämisestä voitaisiin jatkossa periä hakemuksen käsittelymaksu valtion maksuperustelain mukaan, ja maksun suuruudesta säädettäisiin sähköisen viestinnän maksuasetuksessa. Näin ollen näistä ei säädettäisi nyt ehdotettavassa laissa.

Pykälän 5 *momentissa* säädettäisiin tunnistuslain 47 §:ää vastaavalla tavalla eräistä valvontamaksun suorittamisvelvollisuuteen liittyvistä yksityiskohdista. Valvontamaksu olisi suoritettava täysimääräisesti myös toiminnan ensimmäisenä vuotena, vaikka toiminta aloitettaisiin kesken vuotta. Valvontamaksua ei palautettaisi, vaikka palveluntarjoaja lopettaisi toimintansa kesken vuotta.

Ehdotetussa 6 *momentissa* säädettäisiin valvontamaksuun liittyvistä menettelyllisistä seikoista. Maksun määräisi Liikenne- ja viestintävirasto ja se on suoraan ulosottokelpoinen. Momentti sisältäisi myös selvyyden vuoksi informatiivisen viittauksen lain muutoksenhakua koskevaan pykälään. Vastaava säännös ehdotetaan tunnistuslain 47 §:ään.

Pykälän 7 *momenttiin* ehdotetaan informatiivista viittausta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettuun lakiin (706/2007), jota sovellettaisiin valvontamaksun perimiseen. Lisäksi momentissa säädettäisiin viivästyskorosta. Vastaavaa säännöstä ehdotetaan tunnistuslain 47 §:ään.

Lopuksi pykälän 8 *momenttiin* ehdotetaan informatiivista viittausta, jonka mukaan tietyistä momentissa erikseen luetelluista asioista perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa. Informatiivinen viittaus on valmistelussa katsottu tarpeelliseksi, koska sen on tarkoitus selventää, että pykälässä säädettävien valvontamaksujen lisäksi voidaan periä muitakin muutetun eIDAS-asetuksen mukaisten palvelujen tarjoamiseen liittyviä maksuja, kuten ilmoituksen tai hakemuksen käsittelyyn tai luottavien osapuolten rekisteröitymiseen liittyviä maksuja, valtion maksuperustelain mukaisesti. Maksujen suuruudesta säädettäisiin sähköisen viestinnän maksuasetuksessa, ja ne määräytyisivät valtion maksuperustelain

kustannusvastaavuusperiaatteen mukaisesti eli maksun suuruus vastaisi suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Oikeushenkilöiden tunnistetietoja koskevista suoritteista perittävistä maksuista olisi informatiivinen viittaus patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annettuun lakiin (1032/1992). Maksut voisivat koskea niin hakemusmaksuja, vuosimaksuja kuin muita oikeushenkilön tunnistetietoihin liittyviä suoritteita.

## 6 luku Seuraamusmaksut

Esityksen 42–46 §:issä säädettäisiin niistä muutetun eIDAS-asetuksen velvoitteiden rikkomis- ja laiminlyöntitilanteista, joiden seuraamuksena toimivaltaisella viranomaisella olisi mahdollista määrätä seuraamusmaksu luottamuspalveluntarjoajalle. Mainitut sanktioinnit liittyvät muutetun eIDAS-asetuksen 16 artiklan 2 kohdan täytäntöönpanoon. Artiklassa edellytetään jäsenvaltioita varmistamaan, että jos hyväksytyt ja ei-hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat rikkovat tätä asetusta, niille voidaan määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu.

*Liikenne- ja viestintäviraston toimivalta määrätä seuraamusmaksu.* Ehdotuksen 42–46 pykälissä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston toimivallasta määrätä seuraamusmaksuja luottamuspalvelun tarjoajille. Liikenne- ja viestintävirasto on ollut ja on myös jatkossa hyväksyttäjä ja ei-hyväksyttäjä luottamuspalveluntarjoajia valvova viranomainen ja siten sillä on luottamuspalveluiden tarjoajiin liittyvää asiantuntemusta ja osaamista ja siten se on sopivin taho määräämään seuraamusmaksu. Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain (935/2018) 7 a §:n mukaan Liikenne- ja viestintävirastossa on seuraamuskollegio, jonka tehtävänä on määrätä viraston toimivaltaan kuuluva seuraamusmaksu silloin, kun se on suuruudeltaan yli 100 000 euroa. Ehdotettu sääntely Liikenne- ja viestintäviraston toimivallasta määrätä pykälän mukainen seuraamusmaksu on kuitenkin tarpeen, sillä toimivallasta määrätä seuraamusmaksu ei kuitenkaan säädetä edellä mainitussa pykälässä, vaan siitä tulee säätää muualla.

**42 §.** *Luottamuspalvelun tarjoajien seuraamusmaksu.* Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksusta niiden artiklakohtien osalta, joiden rikkomiseen voisi syllistyä jokainen luottamuspalvelun tarjoaja. Pykälän soveltamisen kannalta ei siis olisi merkitystä onko luottamuspalvelun tarjoaja hyväksytty vai ei-hyväksytty tai mitä luottamuspalvelua se tarjoaa. Pykälässä olisi sanktioitu luottamuspalveluntarjoajan muutetun eIDAS-asetuksen 15 artiklassa säädetty velvollisuus tarjota palveluaan saataville selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen (SopS 27/2016) ja direktiivin (EU) 2019/882 (esteettömyysdirektiivi) esteettömyysvaatimusten mukaisesti. Kyseessä on palvelujen käyttäjien kannalta tärkeät velvollisuudet. 15 artiklan mukaisilla esteettömyyteen liittyvillä vaatimuksilla edistetään luottamuspalvelujen laajaa saavutettavuutta, mikä osaltaan edistää erilaisten sähköisten prosessien ja menettelyjen käyttämistä erilaisissa palveluissa.

**43 §.** *Ei-hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien seuraamusmaksu.* Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksusta niiden artiklakohtien osalta, joiden rikkomiseen voisi syllistyä ei-hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja ja jotka ovat riittävän selkeästi ja tarkkarajaisesti muotoiltuja ja jotka ovat muutetun eIDAS-asetuksen tavoitteiden kannalta olennaisia. Ei-hyväksyttyjä luottamuspalvelun tarjoajia koskevista vaatimuksista on säädetty muutetun eIDAS-asetuksen 19 a artiklassa ja pykälässä olisi sanktioitu ei-hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajan 19 a artiklan 2 kohdassa säädetty velvollisuus ilmoittaa eri tahoille tietoturvaloukkauksista tai palvelun tarjoamisen tai mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden häiriöistä. Kyseessä ovat palvelujen tarjoamisen ja valvovan viranomaisen näkökulmasta tärkeät velvollisuudet. Muutetun eIDAS-asetuksen 46 b artiklan 3 kohdan b

alakohdan mukaan valvontaviranomaiset valvovat ei-hyväksytyjä luottamuspalveluja vain jälkikäteen toteutettavin valvontatoimin, jos niille ilmoitetaan, että ei-hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat tai niiden tarjoamat luottamuspalvelut eivät väitetyksi täytä asetuksessa säädettyjä vaatimuksia. Velvollisuus ilmoittaa tietoturvaloukkauksista tai palveluissa tai mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden häiriöistä varmistaa osaltaan sitä, että valvova viranomainen voi kohdistaa palveluntarjoajaan valvontatoimenpiteitä varmistaa, että palveluntarjoaja on toiminut sille asetettujen vaatimusten mukaisesti ja mahdollisesti edellyttää korjaavia toimenpiteitä, jotta tietoturvaloukkauksilta voitaisiin välttyä tulevaisuudessa. Samoin on tärkeää, että tietoturvaloukkauksista ilmoitetaan tarkoituksenmukaisille muille tahoille, jotta he voivat omalla toiminnallaan pyrkiä minimoimaan loukkauksen vaikutuksia.

**44 §.** *Hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien seuraamusmaksu.* Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksusta niiden artiklakohtien osalta, joiden rikkomiseen voisi syyllistyä hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja ja jotka ovat riittävän selkeästi ja tarkkarajaisesti muotoiltuja ja jotka ovat muutetun eIDAS-asetuksen tavoitteiden kannalta olennaisia. Pykälän 1 kohdassa olisi sanktioitu 20 artiklan 1 kohdassa säädetty velvollisuus toimittaa vaatimustenmukaisuuden arviointikertomus valvontaelimelle ja artiklan 1 a kohdassa säädetty velvollisuus ilmoittaa valvontaelimelle etukäteen suunnitelluista tarkastuksista. Kyseessä ovat valvovan viranomaisen näkökulmasta tärkeät velvollisuudet. Vaatimustenmukaisuuden arviointikertomuksessa kuvataan hyväksytyt luottamuspalvelun vaatimustenmukaisuutta ja se on siten tärkeä asiakirja, kun valvova viranomainen myöntää luottamuspalvelun tarjoajan palvelulle hyväksyttyä asemaa tai arvioi aseman ylläpitämistä.

Pykälän 2 kohdassa olisi sanktioitu 21 artiklan 1 kohdassa säädetty velvollisuus ilmoittaa valvontaelimelle aikeesta aloittaa hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoaminen ja toimittaa samalla vaatimustenmukaisuuden arviointiraportti. Kyseessä ovat valvovan viranomaisen näkökulmasta tärkeät velvollisuudet. Muutetun eIDAS-asetuksen 46 b artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan valvovan viranomaisen roolina on varmistaa ennakoon ja jälkikäteen toteutettavin valvontatoimin, että hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat ja niiden tarjoamat hyväksytyt luottamuspalvelut täyttävät tässä asetuksessa säädetty vaatimukset. Mikäli luottamuspalveluntarjoajat eivät ilmoittaisi aikeistaan aloittaa palvelun tarjoaminen, ei valvova viranomaisen voisi kohdistaa siihen asetuksen edellyttämiä ennakkollisia valvontatoimenpiteitä.

Pykälän 3 kohdassa olisi sanktioitu 23 artiklan 2 kohdassa säädetty velvollisuus varmistaa, että hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajan verkkosivulla on käytettävissä linkki asianomaiseen luotettuun luetteloon, kun hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja käyttää EU:n luotettavuusmerkkiä. Kyseessä on palvelun luotettavuuden kannalta tärkeä velvollisuus. Muutetun eIDAS-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaan hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat voivat käyttää EU:n luotettavuusmerkkiä osoittaakseen yksinkertaisella, tunnistettavalla ja selkeällä tavalla niiden tarjoamat hyväksytyt luottamuspalvelut. EU:n luotettavuusmerkkiä ei saisi käyttää tavoin, jotka suoraan tai välillisesti voivat johtaa käsitykseen, että luottamuspalvelujen tarjoajan ei-hyväksytyt luottamuspalvelut olisivat hyväksytyjä. Linkki asianomaiseen luotettuun luetteloon osoittaa sen, että EU:n luotettavuusmerkkiä käytetään oikein eli osoittamaan palvelun hyväksyttyä asemaa.

Pykälän 4 kohdassa olisi sanktioitu 24 artiklan 2 kohdassa säädetty velvollisuudet alakohdittain. Ensinnäkin olisi sanktioitu velvollisuus ilmoittaa valvontaelimelle ennen kuin hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja toteuttaa muutoksia hyväksytyjen luottamuspalvelujensa tarjoamiseen tai lopettaa kyseisen toiminnan. Lisäksi olisi sanktioitu velvollisuus ilmoittaa ennen sopimussuhteen aloittamista hyväksytyn luottamuspalvelun käytön tarkoista ehdoista ja edellytyksistä sekä velvollisuus käyttää luotettavia järjestelmiä sille annettujen tietojen



tallentamiseen. Kyseessä ovat tärkeät velvollisuudet valvovan viranomaisen, palvelujen käyttäjän sekä tietosuojan näkökulmasta. Muutetun eIDAS-asetuksen 46 b artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan valvovan viranomaisen roolina on varmistaa ennakkoon ja jälkikäteen toteutettavien valvontatoimien, että hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat ja niiden tarjoamat hyväksytyt luottamuspalvelut täyttävät tässä asetuksessa säädetyt vaatimukset. Jos luottamuspalveluntarjoajat toteuttavat palveluihinsa muutoksia, sillä voi olla vaikutuksia palvelun vaatimustenmukaisuuteen, mikä valvovan viranomaisen tulee varmistaa. Käyttäjän näkökulmasta on puolestaan tärkeää, että hänellä on palvelua käyttöönottaessaan selkeä käsitys siitä, mitkä ovat palvelun käytön ehdot ja edellytykset, jotta hän voi toimia niiden tarkoittamalla tavalla.

Edelleen olisi sanktioitu saman kohdan fb alakohdassa säädetty velvollisuus ilmoittaa poikkeamista palvelujen tarjoamisesta tai fa alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisesta havaituista tietoturvaloukkauksista tai häiriöistä valvontaelimelle, tunnistettavissa oleville asianomaisille henkilöille, tarvittaessa muille asiaankuuluville toimivaltaisille elimille sekä valvontaelimen pyynnöstä yleisölle, jos se on yleisen edun mukaista. Kyseessä ovat palvelujen tarjoamisen ja valvovan viranomaisen näkökulmasta tärkeät velvollisuudet. Velvollisuus ilmoittaa poikkeamista tai fa alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisesta havaituista häiriöistä varmistaa osaltaan sitä, että valvova viranomainen voi kohdistaa palveluntarjoajaan valvontatoimenpiteitä varmistukseksi, että palveluntarjoaja on toiminut sille asetettujen vaatimustenmukaisesti ja mahdollisesti edellyttää korjaavia toimenpiteitä, jotta tietoturvaloukkauksilta voitaisiin välttyä tulevaisuudessa. Samoin on tärkeää, että tietoturvaloukkauksista ilmoitetaan tarkoituksenmukaisille muille tahoille, jotta ne voivat omalla toiminnallaan pyrkiä minimoimaan loukkauksen vaikutuksia.

Lisäksi olisi sanktioitu velvollisuus arkistoida ja pitää saatavilla kaikki tarvittavat tiedot hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan myöntämistä ja vastaanottamista tiedoista. Lopuksi olisi sanktioitu saman kohdan i alakohdassa säädetty velvollisuus ylläpitää ajan tasalla olevaa toiminnan lopettamissuunnitelmaa. Kyseessä ovat tärkeät velvollisuudet tietosuojan ja palvelun yleisen luotettavuuden näkökulmasta. Luottamuspalvelun tarjoajalle kertyneiden tietojen arkistointi on tärkeää, sillä luottamuspalvelut voivat olla luonteeltaan sellaisia, että luottamuspalveluilla tehtyjä toimia pitää pystyä todentamaan vielä useiden vuosienkin jälkeen ja myös esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa palvelun tarjoaminen olisi päättynyt. Ajan tasainen lopettamissuunnitelma varmistaa mahdollista luottamuspalvelun tarjoamisen lopettamista hallittuna toimenpiteenä. Luottamuspalvelut voivat olla monien hyödyntäjien kannalta liiketoimintakriittisiä, ja tästä näkökulmasta on tärkeää, että hyödyntäjille annetaan mahdollisuus tehdä toimenpiteitä, jos luottamuspalvelun tarjoajan toiminta päättyy.

**45 §.** *Hyväksyttyjä varmenteita tarjoavan hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan seuraamusmaksu.* Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksusta niiden artiklakohtien osalta, joiden rikkomiseen voisi syyllistyä hyväksyttyjä varmenteita tarjoava hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja ja jotka ovat riittävän selkeästi ja tarkkarajaisesti muotoiltuja ja jotka ovat muutetun eIDAS-asetuksen tavoitteiden kannalta olennaisia. Pykälässä olisi sanktioitu 24 artiklan 1 kohdassa säädetty velvollisuus varmistaa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön henkilöllisyys ja mahdolliset muut attributit, jolle hyväksytty varmenne myönnetään. Lisäksi olisi sanktioitu saman artiklan 2 kohdan k alakohdassa säädetty velvollisuus perustaa varmennetietokanta ja pitää se ajan tasalla sekä 3 kohdassa säädetty velvollisuus kirjata varmenteen sulkeminen varmennetietokantaan ja julkaista varmenteen sulkemistila sekä 4 kohdassa säädetty velvollisuus antaa tietoa hyväksyttyjen varmenteiden voimassaolo- ja sulkemistilasta. Kyseessä ovat tärkeät velvollisuudet liittyen hyväksyttyjen varmenteiden elinkaaren hallintaan sekä varmenteiden käyttöön. Ilman oikea-aikaista tietoa varmenteen voimassaolosta tai sen mahdollisesta sulkemisesta, varmenteen luotettava käyttäminen

vaarantuu. Toisin sanoen, jos näitä tietoja ei ole oikea-aikaisesti saatavilla, voi se toisaalta vaarantaa varmenteen käyttäjän etuja ja oikeuksia ja toisaalta myös varmenteita palveluissaan hyödyntävien etuja. Samoin varmennetta palveluissaan hyödyntävän tahon tulee voida luottaa, että varmenne on myönnetty juuri sille luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jonka tiedot varmenteella välitetään.

**46 §.** *Hyväksyttyjä sähköisiä attribuuttitodistuksia tarjoavan hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan seuraamusmaksu.* Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksusta niiden artiklakohtien osalta, joiden rikkomiseen voisi syyllistyä hyväksyttyjä sähköisiä attribuuttitodistuksia tarjoava hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja ja jotka ovat riittävän selkeästi ja tarkkarajaisesti muotoiltuja ja jotka ovat muutetun eIDAS-asetuksen tavoitteiden kannalta olennaisia. Pykälässä olisi sanktioitu 24 artiklan 1 kohdassa säädetty velvollisuus varmistaa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön henkilöllisyys ja mahdolliset muut attribuutit, jolle hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus myönnetään. Lisäksi olisi sanktioitu 24 artiklan 4a kohdassa säädetty velvollisuus noudattaa saman artiklan 3 ja 4 kohdassa säädettyjä vaatimuksia hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttamisessa. 4a kohdan nojalla hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen tarjoajan tulee kirjata hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttaminen ja julkaista todistuksen peruuttamistila oikea-aikaisesti. Sellaisten sähköisten attribuuttitodistusten osalta, jotka ovat voimassa vain tietyn määräajan, olisi lähtökohtaisesti katsottava, ettei artiklassa tarkoitettua peruuttamispäätöstä tehtäisi, vaan todistuksen voimassaolo lakkaisi määräajan päätyttyä. 4a kohdan nojalla hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen tarjoajan olisi lisäksi annettava kaikille luottaville osapuolille tietoa niiden myöntämien hyväksyttyjen sähköisten attribuuttitodistusten voimassaolo- ja sulkemistilasta.

Kyseessä ovat tärkeät velvollisuudet liittyen hyväksyttyjen sähköisten attribuuttitodistusten elinkaaren hallintaan sekä sähköisten attribuuttitodistusten käyttöön. Ilman oikea-aikaista tietoa sähköisen attribuuttitodistuksen voimassaolosta tai sen mahdollisesta peruuttamisesta, sähköisen attribuuttitodistuksen luotettava käyttäminen vaarantuu. Toisin sanoen, jos näitä tietoja ei ole oikea-aikaisesti saatavilla, voi se toisaalta vaarantaa sähköisen attribuuttitodistuksen käyttäjän etuja ja oikeuksia ja toisaalta myös sähköisiä attribuuttitodistuksia palveluissaan hyödyntävien etuja. Sähköisiä attribuuttitodistuksia palveluissaan hyödyntävän tahon tulee voida luottaa, että todistus on myönnetty juuri sille luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, johon liittyviä tietoja sähköisellä attribuuttitodistuksella välitetään.

**47 §.** *Seuraamusmaksun suuruus.* Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun määrittämisen ja määrän arvioinnista yksittäistapauksessa. Pykälän *1 momentin* mukaan seuraamusmaksun määrittäminen ja sen määrä perustuisi kokonaisarviointiin ja suuruutta arvioitaessa olisi otettava huomioon kaikki olennaiset olosuhteet. Muutetun eIDAS-asetuksen johdanto-osan kappaleessa 44 todetaan, että seuraamuksia määrättäessä olisi otettava asianmukaisesti huomioon ainakin yhteisöjen koko, niiden liiketoimintamallit ja rikkomusten vakavuus. Pykälän mukaan näiden asioiden lisäksi kokonaisarvioinnissa olisi otettava huomioon myös muita seikkoja, kuten seuraamuksella tavoiteltu yleinen etu, luottamuspalveluntarjoajan toimet rikkomisen aiheuttaman vahingon lieventämiseksi tai korjaamiseksi sekä mahdolliset aiemmat rikkomukset. Tällaisten seikkojen huomioiminen on perusteltua, jotta voidaan varmistaa, että seuraamusmaksu on oikeassa suhteessa tekoon tai laiminlyöntiin nähden. Vastaavien seikkojen huomioimista on edellytetty myös muissa EU-asetuksissa, jotka koskevat luottamuspalveluntarjoajiin tietyssä määrin rinnastettavissa olevia yhteiskunnan palveluja. Tällaisia asetuksia ovat esimerkiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2022/2065, annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös) ja Euroopan parlamentin ja

neuvoston asetus (EU) 2023/2854, annettu 13 päivänä joulukuuta 2023, datan oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskevista yhdenmukaisista säännöistä ja asetuksen (EU) 2017/2394 ja direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta (datasäädös). Rikkomuksen tai laiminlyönnin moitittavuutta olisi arvioitava erityisesti niiden oikeushyvien näkökulmasta, joita ehdotetulla lailla ja muutetulla eIDAS-asetuksella pyritään suojaamaan.

Joka tapauksessa seuraamusmaksun määrä perustuisi aina kokonaisarviointiin, jossa sen tulisi olla viimesijainen keino suhteessa pienempiin seuraamuksiin tai valvonnan muihin toimenpiteisiin. Etenkin alkuvaiheessa valvovan viranomaisen neuvonnan ja ohjauksen tulisi olla ensisijainen puuttumiskeino asetuksen rikkomisen tilanteissa. Tämä korostuu pienempien luottamuspalvelun tarjoajien kohdalla, joiden juridinen osaamistaso ja resurssit ovat tyypillisesti suurempia luottamuspalvelun tarjoajia rajallisempia.

Pykälän 2 *momentin* mukaan luottamuspalvelun tarjoajalle määrättävä seuraamusmaksu olisi vähintään 1 000 euroa, jos seuraamusmaksu määrätään luonnolliselle henkilölle, ja muussa tapauksessa vähintään 10 000 euroa. Jotta seuraamuksella olisi riittävä ennalta estävä vaikutus, tulisi maksun suuruuden olla riittävä. Seuraamusmaksun enimmäismäärä olisi matalin sallittu enimmäismäärä muutetun eIDAS-asetuksen 16 artiklan 2 kohdan edellyttämällä tasolla. Luonnollisten henkilöiden osalta enimmäismäärä olisi euromääräinen ja oikeushenkilöiden osalta joko euromääräinen tai prosentuaalinen osuus liikevaihdosta sen mukaan, kumpi määristä on suurempi. Koska rangaistusluontoiset seuraamusmaksut rinnastuvat ankaruudeltaan sakkorangaistukseen, ei niille ehdoteta perittävän viivästyskorkoa tai muuta viivästyseuraamusta.

Pykälän 3 *momentin* mukaan liikevaihdolla tarkoitettaisiin kirjanpitolain (1336/1997) 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua liikevaihtoa. Vastaavalla liikevaihdolla puolestaan tarkoitettaisiin liikevaihtoa, joka arvioitaisiin muunlaisen selvityksen perusteella. Säännös koskisi sellaisia mahdollisia tilanteita, joissa seuraamusmaksua määrättäessä tilinpäätös ei olisi vielä valmistunut taikka sitä ei olisi vielä saatavissa, koska liiketoiminta on vasta aloitettu. Lisäksi säännös koskisi niitä tilanteita, joissa hallinnollinen seuraamusmaksu määrättäisiin viranomaiselle, joka toimii luottamuspalvelujen tarjoajana. Viranomaisilla ei ole kirjanpitolaissa tarkoitettua liikevaihtoa, jolloin määrättäessä pykälän enimmäismäärän mukaista seuraamusmaksua, tulisi yhden prosentin suuruus määrittää liikevaihtoa vastaavan tuoton perusteella.

**48 §. Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen.** Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa luottamuspalvelun tarjoajalle ei määrättäisi seuraamusmaksua. Perustuslakivaliokunta on käytännössään edellyttänyt, että viranomaisen harkinnan sanktion määräämättä jättämisestä tulee olla sidottua harkintaa siten, että seuraamusmaksu on jätettävä määräämättä laissa säädettyjen edellytysten täytyessä.

Pykälän 1 *momentin* 1 *kohdan* mukaan seuraamusmaksua ei määrättäisi, jos velvoitteen rikkomista tai laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä. Kyse voisi olla vähäisestä rikkomuksesta tai laiminlyönnistä esimerkiksi silloin, jos toimija on oma-aloitteisesti tai välittömästi rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä havaittuaan ryhtynyt menettelynsä vaikutukset oikaiseviin toimenpiteisiin ja lopulliset vaikutukset ovat siten jääneet vähäisiksi. Samoin kyse voisi olla vähäisestä rikkomuksesta tai laiminlyönnistä, jos kyse on säännöksen kertaluonteisesta rikkomisesta eikä kyse olisi jatkuvasta tai toistuvasta luottamuspalveluntarjoajan menettelytavasta.

Pykälän 1 *momentin* 2 *kohdan* mukaan seuraamusmaksu jätettäisiin lisäksi määräämättä, jos sen määräämistä olisi pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Kyse olisi kokonaisarvioinnista, jossa

voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi virheellisen menettelyn syyt ja seuraukset sekä toimijan yksilölliset olosuhteet, kuten se, onko toimija luonnollinen henkilö.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin tilanteista, joissa asetuksen rikkominen täyttäisi samalla myös rikoksen tunnusmerkistön. Näitä tilanteita varten olisi tarpeen säätää, että seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta jo annettu lainvoimainen tuomio. Säännös vastaa niin sanottua *ne bis in idem* -periaatetta, kieltoa määrätä usea rangaistusluonteinen seuraamus samasta teosta. Säännös olisi tarpeen, koska seuraamusmaksu voi suuruudeltaan olla rangaistuksenomainen.

Pykälän 3 *momentissa* säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentumisesta. Oikeus määrätä seuraamusmaksu vanhenisi viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona asetuksen rikkominen tai asetuksen velvoitteen laiminlyönti tapahtui. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut luonteeltaan jatkuvaa, vanhentumisaika lasketaan siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

**49 §.** *Seuraamusmaksun täytäntöönpano.* Pykälän mukaan ehdotetun eIDAS-lain nojalla määrätty hallinnollinen seuraamusmaksu pantaisiin täytäntöön noudattaen sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) säännöksiä. Seuraamusmaksun täytäntöönpano olisi Oikeusrekisterikeskuksen vastuulla. Sakon täytäntöönpanosta annettu laki sisältää nykyisin yleisen säännöksen rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten raukeamisesta, joten seuraamusmaksun raukeamisesta ei ole tarpeen säätää tässä laissa erikseen. Myös seuraamusmaksun vastaanottavasta viranomaisesta säädetään jatkossa sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa.

## 7 luku Erinäiset säännökset

**50 §.** *Hallintolain menettelysäännöksistä poikkeaminen.* Hallintolain 43 §:n mukaan hallintopäätös on pääsääntöisesti annettava kirjallisena. Hallintolain 47 §:n mukaan päätökseen, johon saa hakea muutosta valittamalla, on myös liitettävä valitusosoitus. Jos valittaminen on erityisen säännöksen nojalla kielletty tai päätös ei ole valituskelpoinen, päätökseen on lain 48 §:n mukaan sisällytettävä ilmoitus siitä, minkä säännöksen nojalla valittaminen ei ole mahdollista. Hallintolain 46 §:ssä säädetään velvollisuudesta antaa oikaisuvaatimusohjeet. Pykälässä säädettäisiin niistä henkilön tunnistetietojen ja luottamuspalvelujen tarjoamiseen liittyvistä ratkaisuihin, joista Patentti- ja rekisterihallituksen ja Digi- ja väestötietoviraston ei tarvitsisi antaa erillistä hallintopäätöstä tai oikaisuvaatimusohjetta taikka ilmoitusta valituskiellosta. Säännös vastaisi 3. lakiehdotuksen 13 §:ssä ja 14 §:ssä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hakemuksesta myöntämisen ja peruuttamisen osalta säädettyä. Pykälässä tarkoitettuihin ratkaisuihin ei myöskään saisi hakea muutosta taikka vaatia oikaisua. Tästä säädettäisiin ehdotetuissa 51 ja 52 §:ssä.

Ehdotetun 1 *momentin* mukaan lain 3 ja 5 §:ssä tarkoitettua luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön tunnistetietojen myöntämisestä tai peruuttamisesta hakijan pyynnön mukaisesti ei annettaisi hallintopäätöstä tai valitusosoitusta taikka ilmoitusta valituskiellosta. Luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämisestä on kuvattu edellä ehdotetun 3 §:n perusteluissa ja oikeushenkilön tunnistetietojen myöntämisestä edellä ehdotetun 5 §:n perusteluissa.

Ehdotetun 2 *momentin* mukaan luottamuspalvelun tarjoamisesta lompakkoon tai tarjoamisen keskeyttämisestä taikka lopettamisesta palvelun vastaanottajan pyynnön mukaisesti ei annettaisi hallintopäätöstä tai oikaisuvaatimusohjetta taikka ilmoitusta valituskiellosta. Luottamuspalveluja ovat eIDAS-asetuksen 3 artiklan 16 kohdan mukaan esimerkiksi

allekirjoitusten ja sähköisten leimojen luominen ja validointi. Digi- ja väestötietovirasto tarjoaisi lompakkoon hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen luomista ja validointia koskevan palvelun. Lompakon avulla tulee voida toteuttaa hyväksytty sähköinen allekirjoitus täyttäen eIDAS-asetuksessa ja täytäntöönpanoasetuksissa säädetty vaatimukset.

Tunnistetiedot ja luottamuspalvelut tarjottaisiin käyttäjän pyynnöstä. Valtaosassa tapauksia tiedot ja palvelut myös peruttaisiin pyynnön mukaisesti. Näihin tilanteisiin ei liity sellaista hallintoasian ratkaisua, joka edellyttäisi hallintopäätöksen antamista tai muutoksenhakumahdollisuutta. Tämän vuoksi laissa säädettäisiin hallintolaista poiketen, että hakijalle ei näissä asioissa annettaisi hallintopäätöstä, oikaisuvaatimusohjetta tai ilmoitusta valituskiellosta, jos tunnistetiedot myönnettäisiin tai peruttaisiin hakemuksen mukaisesti tai luottamuspalvelut tarjottaisiin tai niiden tarjoaminen lopetettaisiin hakemuksen mukaisesti. Esitetyn sääntelyn suhdetta oikeusturvaan on käsitelty tarkemmin jäljempänä jaksossa 12.3. Koska VTJ-lain 68 §:ssä säädetään Digi- ja väestötietoviraston tuottaman varmenteen myöntämistä koskevan päätöksen koneellisesta allekirjoittamisesta, on ehdotetussa säännöksessä tarve poiketa myös mainitusta 68 §:stä, koska lompakkoon hakemuksen mukaisesti myönnettyjen luottamuspalvelujen (esimerkiksi varmenteiden) osalta ei ehdotuksen mukaan annettaisi hallintopäätöstä.

Hallintolain 34 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jos hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista tai kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Käytännössä näissä tilanteissa, joissa ei annettaisi hallintopäätöstä ei myöskään tarvitsisi kuulla asianosaista. Poikkeuksen muodostaisi tunnistetietojen myöntäminen alle 13-vuotiaalle, mikä edellyttäisi huoltajan suostumusta.

**51 §. Oikaisuvaatimus.** Pykälässä säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta sellaisten asioiden osalta, joissa oikaisuvaatimusmenettely on tarkoituksenmukaista säätää muutoksenhaun ensi vaiheeksi.

Pykälän *1 momentin* mukaan Digi- ja väestötietoviraston sekä Patentti- ja rekisterihallituksen eIDAS-lain nojalla antamiin muihin kuin 50 §:ssä tarkoitettuihin ratkaisuihin saisi vaatia oikaisua. Mainitut viranomaiset ratkaisisivat lain nojalla henkilön tunnistetietojen saamiseen liittyvät asiat. Lisäksi Digi- ja väestötietovirasto ratkaisisi muita lompakkoon liitettäviin palveluihin liittyviä kysymyksiä. Mainittuja asioita saatetaan ratkaista massaluontoisesti ja osin automatisoidusti. Hallintolain 53 f §:n 1 momentin mukaan asian automaattisen ratkaisemisen edellytyksenä on, että luonnollinen henkilö, johon ratkaisu on kohdistettu, voi kaikilta osin vaatia siihen oikaisua maksutta hallintolain 7 a luvun mukaisella oikaisuvaatimuksella tai siihen rinnastuvalla vaatimuksella, joka käsitellään päätöksen tehneessä viranomaisessa tai sen kanssa samaan rekisterinpitäjään kuuluvassa viranomaisessa. Tästäkin syystä on syytä säätää mahdollisuudesta vaatia oikaisua näihin ratkaisuihin. Oikaisua ei saisi vaatia niihin ratkaisuihin, joita Digi, ja väestötietovirasto ja Patentti- ja rekisterihallitus tekisivät 50 §:n nojalla – eli hakemuksen mukaisiin ratkaisuihin, joissa ei mainitun pykälän mukaan annettaisi hallintopäätöstä, oikaisuvaatimusohjetta tai ilmoitusta valituskiellosta. Hallintolain 53 f §:n 2 momentin mukaan automaattisen ratkaisemisen oikeussuojakeinoja koskevaa oikaisuvaatimuksen tekemisen mahdollisuutta ei sovelleta, jos automaattisella ratkaisulla hyväksytään asianosaisen vaatimus, joka ei koske toista asianosaista. Näin ollen nämä hakijan hakemuksen mukaisetkin ratkaisut voitaisiin tarvittaessa automatisoida.

Ehdotetun *2 momentin* mukaan oikaisua saisi vaatia sellaisiin Liikenne- ja viestintäviraston päätöksiin, jotka koskevat Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavaa maksua. Liikenne- ja viestintäviraston maksupäätökset tehdään kuulematta asianosaisia laissa määriteltyjen

maksuperusteiden mukaan. Siten, mikäli tällaiseen päätökseen jäisi virhe, olisi oikaisumenettely tarkoituksenmukaisin tapa korjata asia.

Pykälässä ei ehdoteta, että Liikenne- ja viestintäviraston muihin päätöksiin, kuten huomautukseen tai valvontapäätökseen, saisi hakea oikaisua. Valvontapäätökset ovat usein monimutkaisia kokonaisuuksia ja vaativat pitkällistä selvittelyä. Valvontapäätösten valmistelussa asianosaisia kuullaan aina päätöksen valmistelun aikana ja tarvittaessa heille varataan erikseen mahdollisuus lausua asiasta. Mikäli valvontapäätöksiin säädettäisiin ensisijaiseksi muutoksenhakukeinoksi oikaisu, voisi se tarpeettomasti viivästyttää valvontapäätöksen kohteena olevan tahon oikeusturvan toteutumista, sillä päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla. Kun valvontaan liittyvien päätösten valmistelussa noudatetaan hallintolakia, erityisesti sen 6 lukua, ja asianosaisille varataan mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen antamista hallintolain 34 §:n mukaisesti, on epätodennäköistä, että päätökseen jäisi sellaisia virheitä, jotka korjaantuvat oikaisuvaatimusmenettelyssä.

Ehdotetussa 3 *momentissa* säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta ensi vaiheen muutoksenhakukeinona vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen sekä sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineen sertifiointia suorittavan toimijan eli sertifioijan päätökseen. Mainittujen eIDAS-lain tai eIDAS-asetuksen taikka sen nojalla annettujen säännösten nojalla tekemään päätökseen saisi vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta. Kun vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos tai sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineen sertifiointia suorittava toimija tekee vaatimustenmukaisuutta koskevan ratkaisun, on ratkaisulla merkitystä arvioinnin kohteen oikeusturvan kannalta. Hallintolain 2 §:n 3 momentin mukaan lakia, mukaan lukien sen hallintopäätöksen antamista koskevaa sääntelyä sovelletaan myös yksityisissä niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä.

Hallintolain 49 d §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Ehdotettu 3 momentti olisi siis erityissäännös suhteessa hallintolakiin, koska muutosta haettaisiin muulta kuin päätöksen tehneeltä. Hallintolain 49 d §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan esimerkiksi tilanteessa, jossa hallintopäätöksen tekee yksityinen yhdistys, saattaa olla tarkoituksenmukaista, että oikaisuvaatimuksen ratkaisee yksityisen yhdistyksen asemesta tätä valvova tai ohjaava viranomainen (HE 230/2014 vp, s. 57). Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tai sertifioijan tekemät päätökset voivat käytännössä koskea esimerkiksi sertifiointin peruuttamista. Sertifiointin peruuttaminen puolestaan voisi johtaa esimerkiksi eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tai hyväksytyn luottamuspalvelun toiminnan keskeyttämiseen Liikenne- ja viestintäviraston päätöksellä. Siten sertifiointin peruuttaminen tulisi todennäköisesti joka tapauksessa viraston käsiteltäväksi ja näin ollen on tarkoituksenmukaista, että valvova viranomainen tässä tapauksessa käsittelee ja ratkaisee oikaisuvaatimuksen.

Pykälän 4 *momentti* sisältäisi informatiivisen viittauksen hallintolain 7 a lukuun, jossa säädetään oikaisuvaatimusmenettelystä.

**52 §. Valituskielto ja muutoksenhaku viranomaisen päätökseen.** Pykälässä säädettäisiin valituskiellosta koskien eräitä viranomaisen päätöksiä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston mahdollisuudesta määrätä eräiden päätöstensä täytäntöönpanokelpoisuudesta ennen lainvoimaa. Muilta osin pykälä sisältäisi informatiiviset viittaukset asianomaisiin muutoksenhakua koskeviin säännöksiin.

Pykälän 1 *momentti* sisältäisi informatiivisen viittauksen muutoksenhakua koskeviin säännöksiin, eli oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin ja uhkasakkolakiin.

Pykälän 2 *momentin* mukaan Digi- ja väestötietoviraston sekä Patentti- ja rekisterihallituksen 50 §:ssä tarkoitettuihin ratkaisuihin ei saisi hakea muutosta valittamalla. Mainittujen ratkaisujen perusteella henkilön tunnistetiedot ja luottamuspalvelut tarjottaisiin tai peruttaisiin hakijan pyynnön mukaisesti. Näihin tilanteisiin ei liity sellaista oikeusturvan tarvetta, joka edellyttäisi hallintopäätöksen antamista tai muutoksenhakumahdollisuutta. Tämän vuoksi laissa säädettäisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetusta laista (808/2019) poiketen, että ratkaisuun ei saisi hakea muutosta, jos tunnistetiedot myönnettäisiin tai peruttaisiin hakemuksen mukaisesti tai luottamuspalvelut tarjottaisiin tai niiden tarjoaminen lopetettaisiin hakemuksen mukaisesti. Muihin kuin tässä säännöksessä tarkoitettuihin Digi- ja väestötietoviraston ja Patentti- ja rekisterihallituksen ratkaisuihin saisi vaatia oikaisua siten kuin 51 §:ssä säädetään.

Ehdotettu 3 *momentti* sisältäisi informatiivisen viittauksen Patentti- ja rekisterihallituksesta annettuun lakiin, jonka 7 §:ssä säädetään muutoksenhausta Patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen muissa asioissa kuin teollisoikeudellisissa ja kaupparekisteriasioissa, joiden muutoksenhausta säädetään mainitun lain 6 §:ssä.

Ehdotetun 4 *momentin* mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi valvontapäätöksessään tai väliaikaisessa päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 123 §:n mukaan hallintotuomioistuimien voi valituksen ollessa vireillä kieltää päätöksen täytäntöönpanon, määrätä täytäntöönpanon keskeytettäväksi tai antaa päätöksen täytäntöönpanoa koskevan muun määräyksen. Täytäntöönpanomääräys voidaan kohdistaa myös osaan päätöksestä.

**53 §. Voimaantulo.** Lainkohta sisältää voimaantulosäännöksen ja siirtymäsäännökset. Tarkemmat perustelut lain voimaantulosta ja siirtymäsäännöksistä sisältyvät kappaleeseen 9 (Voimaantulo).

## **7.2 Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista**

**1 §. Soveltamisala.** Tunnistuslain soveltamisalaa muutettaisiin siten, että jatkossa laki koskisi vain kansallisia sähköisiä tunnistuspalvelun tarjoajia ja tunnistuspalveluja. Jatkossa eIDAS-asetusta täydentävä sääntely sisältyisi ehdotettuun eIDAS-lakiin. Soveltamisalan muutoksella ei kuitenkaan olisi tarkoitus muuttaa sitä lähtökohtaa, että kansallisten tunnistuspalveluiden vaatimukset ovat yhdenmukaisia niiden vaatimusten kanssa, joita eIDAS-asetus asettaa tunnistusmenetelmille korotetulla varmuustasolla.

Pykälän nykyisestä 2 *momentista* poistettaisiin säännös, jonka mukaan laissa säädetään eIDAS-asetuksen valvonnasta ja annetaan asetusta täydentäviä säännöksiä. Momentin jälkimmäisestä lauseesta poistettaisiin viittaus luottamuspalveluihin ja lause siirrettäisiin muutettuna 1 *momenttiin*. Momenttiin tehtäisiin myös säädösteknisiä korjauksia. Pykälän nykyinen 3 *momentti* siirrettäisiin sisällöllisesti muuttamattomana uudeksi 2 momentiksi, mutta siihen tehtäisiin säädösteknisiä korjauksia.

Pykälän 3 *momentti* sisältäisi jatkossa informatiivisen viittauksenehdotettuun eIDAS-lakiin. Viittaus olisi tarpeen, sillä lain soveltamisalaan tehtävä muutos on merkittävä ja informatiivinen viittaus indikoisi sidosryhmille soveltamisalan muutoksesta selkeällä tavalla.

**2 §. Määritelmät.** Pykälää muutettaisiin siten, että 1 *momentin* 1 ja 2 kohdan määritelmiä tarkennettaisiin ja lisättäisiin uusi 12 määritelmä. 1 ja 2 kohtien määritelmän viittaus sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettuun EU:n asetukseen lyhennettäisiin eIDAS-asetukseksi. Lyhenne vastaisi uutta ehdotettua eIDAS-lakia, jossa asetuksesta käytetään lyhennettä eIDAS-asetus. Uudessa 12 kohdassa määriteltäisiin eurooppalainen digitaalisen

identiteetin lompakko. Lompakko olisi eIDAS-asetuksen 3 artiklan 42 kohdassa tarkoitettu eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko, joka on tarjottu Suomessa.

Pykälän 2 momentti kumottaisiin. Momentista poistettaisiin viittaus sähköisiin allekirjoituksiin, luottamuspalveluihin ja kehittyneeseen sähköiseen allekirjoitukseen. eIDAS-asetusta täydentävä sääntely ja siten myös luottamuspalveluja koskeva täydentävä sääntely sisältyisi jatkossa ehdotettuun eIDAS-lakiin. Sähköisen tunnistamisen järjestelmän ja luottavan osapuolen määritelmät siirrettäisiin 1 momenttiin uusiksi 13 ja 14 kohdiksi. Sähköisen tunnistamisen järjestelmän ja luottavan osapuolen määritelmiin lisättäisiin täsmällisempi viittaus eIDAS-asetuksen 3 artiklan 4 ja 6 alakohtiin. Lisäksi viittaus sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettuun EU:n asetukseen muutettaisiin eIDAS-asetukseksi.

**7 b §.** *Tieto passin, henkilökortin tai digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaolosta.* Digitaalinen henkilöllisyystodistus rinnastuisi jatkossa viranomaisen myöntämään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan kuten passi ja henkilökortti, ja sitä voitaisiin käyttää myös luonnollisen henkilön ensitunnistamisessa. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin tunnistuspalvelun tarjoajien oikeus saada tieto digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tiedot sisältävän hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen voimassaolosta. Tieto voimassaolosta saataisiin Digi- ja väestötietoviraston tietojärjestelmästä, jolla käytännössä tarkoitettaisiin attribuuttitodistuksen voimassaolon tarkistusta Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämästä statuslistasta, jonka Digi- ja väestötietovirasto toteuttaa osana sähköisten attribuuttitodistusten tarjoamista. Passin ja henkilökortin voimassaolo tarkistettaisiin edelleen poliisin tietojärjestelmästä. Pykälän otsikkoa muokattaisiin sisältöä vastaavaksi.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti tunnistusvälineen tarjoajan velvollisuudesta varmistaa, että ensitunnistamisessa käytettävä passi, henkilökortti tai digitaalinen henkilöllisyystodistus on voimassa. Käytännössä velvollisuus koskisi ainoastaan tilanteita, joissa ensitunnistaminen perustuu suomalaiseen henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan. Tunnistuslain 17 §:n mukaan ensitunnistaminen voisi perustua myös eräiden muiden maiden viranomaisten myöntämiin virallisiin henkilöllisyyttä osoittaviin asiakirjoihin, mutta näiden asiakirjojen voimassaoloa ei ole mahdollista tarkistaa sähköisesti. Velvollisuus varmistaa ensitunnistamisessa käytettävän asiakirjan voimassaolo koskisi vain 17 §:ssä tarkoitettuja ensitunnistustilanteita, eli tilanteita, joissa vahvan sähköisen tunnistusvälineen hakijan henkilöllisyys varmennetaan uuden tunnistusvälineen myöntämisen yhteydessä. Voimassaolo olisi tarkistettava ensisijaisesti ennen tunnistusvälineen myöntämistä ja luovuttamista hakijalle. Jos voimassaolon tarkistaminen ei kuitenkaan ole mahdollista ensitunnistamisen yhteydessä esimerkiksi tietoliikennehäiriön tai muun käyttökätkön vuoksi, voisi voimassaolotarkistuksen tehdä myös jälkikäteen. Tunnistusvälineen tarjoajan olisi kuitenkin varmistettava, että tunnistusvälinettä ei voi käyttää ennen kuin voimassaolotarkistus on tehty. Tunnistusvälineen voisi näin ollen luovuttaa hakijalle ennen kuin voimassaolotarkistus on tehty, mutta tällöin väline tulisi aktivoida käyttöön vasta myöhemmin.

Mahdollisuus tarkastaa ensitunnistamisessa käytettävän passin tai henkilökortin voimassaolo poliisin tietojärjestelmästä on ollut käytössä jo vuodesta 2017 saakka, mutta tunnistusvälineiden tarjoajat ovat hyödyntäneet sitä vain harvoin. Sääntelyllä ei siten ole saatu parannettua tunnistusvälineiden myöntämisen turvallisuutta, vaan voimassaolon tarkastaminen on jäänyt tunnistuspalvelun oman riskiarvion varaan. Liikenne- ja viestintävaliokunta on pitänyt tärkeänä, että vahvan sähköisen tunnistusvälineen uusimiseen ja myöntämiseen liittyviä väärinkäytöksiä pyritään estämään kaikin käytössä olevin keinoin ja että mahdollisia lainsäädäntötarpeita seurataan (LiVM 6/2021 vp). Tunnistusvälineiden tarjoajille asetettava velvollisuus varmistaa poliisin tietojärjestelmästä saatava tieto asiakirjan voimassaolosta voisi parantaa



tunnistusvälineiden myöntämisen turvallisuutta, kun voimassaolo tarkistettaisiin jatkossa aina. Passin tai henkilökortin voimassaolon varmistaminen poliisin tietojärjestelmästä ei ole maksullista, mutta saattaa edellyttää tunnistusvälineen tarjoajalta kansallisen palveluväylän liityntäpalvelimen perustamista.

**12 e §.** *Eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon perustuvien tunnistustapahtumien välittäminen.* Pykälä olisi uusi ja se koskisi tunnistusvälityspalvelun tarjoajia. Pykälän mukaan tunnistusvälityspalvelun tarjoajat voisivat välittää eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon perustuvia tunnistustapahtumia sähköiseen tunnistukseen luottavalle osapuolelle, vaikka eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajaan ja lompakon tarjoamiseen ei sovelleta tunnustuslain sääntelyä.

Sääntelyllä olisi tarkoitus edistää muutetun eIDAS-asetuksen 5 f artiklan 2 kohdassa säädetyn veloitteen toteuttamista (kts. veloitteen sisällöstä tarkemmin jakso 2.2.1). Nykyisin asiointipalvelut ostavat palveluihinsa vahvaa sähköistä tunnistamista keskitetysti luottamusverkostosta (kts. tarkemmin jakso 3.1.1). Luottamusverkostoon ja sen ympärille on siten rakennettu tarvittavat tekniset rajapinnat ja muut edellytykset tunnistustapahtumien välittämiseksi asiointipalveluille. Yksityisten asiointipalvelujen näkökulmasta veloitteen toteuttaminen olisi todennäköisesti selkeintä ja vaivattominta toteuttaa siten, että lompakkoon perustuva käyttäjien tunnistaminen voisi tapahtua samoja teknisiä rajapintoja käyttäen, kuin nykyinen vahva sähköinen tunnistaminen. Sääntelyllä on lisäksi tarkoitus tukea yleisemmin lompakon laajaa hyödynnettävyyttä yhteiskunnan palveluissa myös silloin, kun siihen ei ole sääntelystä tulevaa velvollisuutta.

Sääntely olisi tarpeen, sillä tunnustuslain 12 a §:ssä säädetyn mukaisesti vain lain 10 §:n mukaisen ilmoituksen tehneet tunnistuspalvelun tarjoajat tulevat osaksi luottamusverkostoa. Siten vain näiden tunnistuspalvelun tarjoajien tunnistusvälineet tulevat tunnistusvälityspalveluiden tarjoajien saataville tarjottavaksi edelleen asiointipalveluille. Tunnustuslakia ei kuitenkaan ehdoteta sovellettavan eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin tai niiden tarjoajiin. Tämä johtuu siitä, että muutetun eIDAS-asetuksen mukaisille lompakoille ja niiden tarjoajille ei lähtökohtaisesti voida asettaa kansallisia lisävaatimuksia, jollaisia tunnustuslain tunnistuspalvelun tarjoajia ja luottamusverkostoa koskevat säännökset olisivat. Käytännössä siis eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot ja niiden tarjoajat jäävät luottamusverkoston ulkopuolelle. Tästä syystä olisi tarpeen säätää erikseen tunnistusvälityspalvelun tarjoajien oikeudesta välittää lompakkoon perustuvia tunnistustapahtumia.

Sääntely olisi luonteeltaan mahdollistavaa, eikä lompakkoon perustuvan tunnistamisen välittäminen olisi tunnistusvälityspalvelun tarjoajille pakollista vastaavalla tavalla kuin luottamusverkostossa olevien tunnistusvälineiden osalta. eIDAS-asetuksen 5 b artiklan 10 kohdan mukaan luottavien osapuolten puolesta toimivia välittäjiä on pidettävä luottavina osapuolina, eivätkä ne saa tallentaa tietoja transaktion sisällöstä. Käytännössä siis lompakkoon perustuvan tunnistamisen välittäminen edellyttää tunnistusvälityspalvelun tarjoajalta sitä, että se rekisteröityy Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämään eurooppalaisen digitaalisen identiteetin luottavien osapuolten rekisteriin. Kun tunnistusvälityspalvelun tarjoaja välittää lompakkoon perustuvaa tunnistamista, siihen siis soveltuisi eIDAS-asetuksen luottavaa osapuolta koskeva sääntely. Kun taas tunnistusvälityspalvelun tarjoaja toimii luottamusverkostossa ja välittää siellä oleviin tunnistusvälineisiin perustuvaa tunnistusta, siihen sovellettaisiin edelleen tunnustuslain sääntelyä. Tunnistusvälityspalvelun tarjoajan ei siis esimerkiksi tarvitsisi tehdä erillistä sopimusta eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan kanssa lompakkoon perustuvan tunnistamisen välittämisestä vastaavalla tavalla kuin luottamusverkostoon kuuluvien tunnistusvälineen tarjoajien kanssa.

**17 §.** *Tunnistusvälineen hakijana olevan luonnollisen henkilön tunnistaminen.* Pykälän 2 momenttiin esitetään lisättäväksi viittaus digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annetussa laissa tarkoitettuun digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen, jotta sen käyttö ensitunnistamisessa olisi mahdollista. Säännöksen sanamuoto ei kuitenkaan olisi velvoittava, sillä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hyödyntäminen vaatisi luottavalta osapuolelta käytännön integraatiotoimia ja taloudellisia voimavaroja järjestelmäuudistusten tekemiseksi.

**21 a §.** *Tunnistusvälineen uudelleenaktivointi.* Lakiin esitettäisiin lisättävän uusi pykälä koskien tunnistusvälineen uudelleenaktivointia. Tunnistusvälineen uudelleenaktivoinnissa tulisi noudattaa sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen liitteen kohdassa 2.2.3 säädettyjä vaatimuksia.

Nykyisin tunnistuslakiin ei sisälly sääntelyä tunnistusvälineen uudelleenaktivoinnista. Sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen liitteen kohdan 2.2.3 mukaan uudelleenaktivoinnin ehtona on, että ennen voimassaolon keskeyttämistä tai peruuttamista asetetut varmuusvaatimukset täyttyvät edelleen. Uudelleenaktivointi tulee kyseeseen tilanteissa, joissa tunnistusvälineen voimassaolo on keskeytetty tai peruutettu joko tunnistusvälineen tarjoajan tai haltijan aloitteesta. Siten kyse olisi tilanteesta, jossa tunnistusvälineen voimassaolo on esimerkiksi turvallisuusriskin tai väärinkäytösepäilyn vuoksi keskeytetty. Uudelleenaktivoinniksi voidaan käytännössä katsoa esimerkiksi tilanteet, joissa asetetaan uusi PIN-koodi unohtuneen tilalle tai avataan lukkiutuneet tunnukset. Tällaisissa tilanteissa ei kuitenkaan edellytetä, että palveluntarjoaja keskeyttäisi tunnistusvälineen voimassaolon tai peruuttaisi sen ennen uudelleenaktivoinnin toteuttamista. Laissa käytettäisiin uudelleenaktivoinnin käsitettä, joka olisi yhdenmukainen sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen kanssa.

**24 §.** *Tunnistustapahtumaa ja tunnistusvälinettä koskevien tietojen tallentaminen ja käyttö.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin tunnistusvälineen tarjoajan velvollisuus viipymättä välittää tieto hakijan ensitunnistamisessa käytetystä vahvasta sähköisestä tunnistusvälineestä kyseisen tunnistusvälineen tarjoajalle. Jos ensitunnistamiseen käytettäisiin toisen tunnistusvälineen tarjoajan tunnistusvälinettä, olisi ensitunnistustapahtumasta välitettävä tieto kyseiselle tunnistusvälineen tarjoajalle tunnistustapahtuman yhteydessä. Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa, että tieto tunnistusvälineen käytöstä ensitunnistamiseen liikkuu palveluntarjoajien välillä, jolloin myös väärinkäytöstilanteita voidaan selvittää tehokkaammin.

Tieto ensitunnistamisesta on merkityksellinen myös tunnistuspalvelun käytöstä suoritettavan korvauksen laskuttamiseksi ja virhetilanteiden vastuunjakotilanteissa. Ensitunnistamisen enimmäishinnasta on aikaisemmin säädetty määräaikaisella lainmuutoksella. Määräaikaiset muutokset päättyivät 31.3.2023. Tämän jälkeen ensitunnistamisen enimmäishinnasta ei ole enää säädetty, minkä johdosta tunnistusvälineen tarjoajan on mahdollista periä tapahtumasta muuta tunnistustapahtuman välittämistä korkeampi korvaus. Ensitunnistamista koskevien tietojen välittämistä koskeva velvollisuus mahdollistaisi oikean hinnan perimisen ensitunnistustapahtumista ja selkeyttäisi tunnustuslain 17 §:n mukaista vastuunjakoa virhetilanteista.

Tieto ensitunnistamisesta olisi välitettävä tunnistustapahtuman yhteydessä, esimerkiksi rajapinnan tai tunnistusvälityspalvelun kautta. Muilta osin pykälä säilyisi ennallaan.

**29 §.** *Sähköisen tunnistuspalvelun vaatimustenmukaisuuden arviointi.* Pykälää muutettaisiin siten, että nykyinen 2 momentti poistettaisiin ja nykyinen 3 momentti siirtyisi uudeksi 2 momentiksi. Poistettavaksi ehdotetun 2 momentin mukaan Euroopan komissiolle ilmoitettavan sähköisen tunnistamisen järjestelmän vaatimustenmukaisuuden arvioinnista säädetään

sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa sekä sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksessa. Tunnistuslaki ei kuitenkaan enää sisältäisi eIDAS-asetusta täydentävää sääntelyä, vaan se sisältyisi jatkossa ehdotettuun eIDAS-lakiin. Lisäksi nykyisessä 3 momentissa oleva viittaus nykyiseen 2 momenttiin poistettaisiin.

**30 §. Sähköisen tunnistamisen kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arviointi.** Pykälä kumottaisiin tunnistuslaista kokonaisuudessaan. Jatkossa sähköisen tunnistamisen kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arvioinnista säädettäisiin ehdotetussa eIDAS-laissa.

**31 §. Tarkastuskertomus.** Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että viittaus Digi- ja väestötietovirastoon poistettaisiin. Viittaus on ollut aiemmin tarpeen Digi- ja väestötietoviraston kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arviointiin liittyen. Jatkossa kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arvioinnista säädettäisiin kuitenkin ehdotetussa eIDAS-laissa ja tästä syystä viittaus Digi- ja väestötietovirastoon olisi tarpeeton.

**32 §. Luottamuspalvelun vaatimustenmukaisuuden vahvistaminen.** Pykälä kumottaisiin kokonaan tunnistuslaista. Jatkossa vastaava sääntely sisältyisi ehdotettuun eIDAS-lakiin.

**36 §. Hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineen sertifiointi.** Pykälä kumottaisiin kokonaan tunnistuslaista. Jatkossa vastaava sääntely sisältyisi ehdotettuun eIDAS-lakiin.

**37 §. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen toiminta.** Pykälää muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin viittaukset sertifiointilaitoksiin. Myös pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaavasti poistamalla maininta sertifiointilaitoksen toiminnasta. Muutos olisi tarpeen, sillä kansallisten tunnistuspalvelujen vaatimustenmukaisuutta ei osoiteta sertifiointeilla vaan vaatimustenmukaisuuden arvioinnilla. Sertifiointilaitoksista on aiemmin ollut tarpeen säätää, sillä kumottavaksi ehdotetun 36 §:n mukaiset hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineet on tullut sertifioida.

**38 §. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen hyväksymisen peruuttaminen.** Pykälää muutettaisiin poistamalla viittaukset sertifiointilaitoksiin. Myös pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaavasti poistamalla maininta sertifiointilaitoksen toiminnasta. Muutos olisi tarpeen, sillä kansallisten tunnistuspalvelujen vaatimustenmukaisuutta ei osoiteta sertifiointeilla vaan vaatimustenmukaisuuden arvioinnilla. Sertifiointilaitoksista on aiemmin ollut tarpeen säätää, sillä kumottavaksi ehdotetun 36 §:n mukaiset luottamuspalvelut on tullut sertifioida.

#### 4 a luku. Luottamuspalveluja koskevia säännöksiä

Luottamuspalveluja koskeva lain 4 a luku kumottaisiin kokonaan. eIDAS-asetusta täydentävä sääntely ja siten myös luottamuspalveluja koskeva täydentävä sääntely sisältyisi jatkossa ehdotettuun eIDAS-lakiin.

**42 §. Liikenne- ja viestintäviraston määräykset.** Pykälää muutettaisiin siten, että nykyinen yleistä ohjaus- ja kehittämistehtävää koskeva 1 momentti kumottaisiin ja pykälässä säädettäisiin jatkossa vain tällä hetkellä 2 momenttiin sisältyvistä Liikenne- ja viestintäviraston määräyksistä. Lisäksi nykyisessä 2 momentissa lueteltuja Liikenne- ja viestintäviraston määräyksenantovaltuuksia kumottaisiin siltä osin kuin ne koskevat eIDAS-asetusta täydentävää sääntelyä. Jatkossa kaikki eIDAS-asetusta täydentävä kansallinen sääntely sisältyisi eIDAS-lakiin ja vastaavat määräyksenantovaltuudet olisi tarkoitus sisällyttää samaan lakiin. Määräyksenantovaltuuksiin ehdotettaisiin lisättävän myös yksi uusi valtuus. Muilta osin

nykyisen 2 momentin sisältämät valtuudet pysyisivät ennallaan. Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan pykälän muuttunutta sisältöä, eli siitä poistettaisiin viittaus yleiseen ohjaukseen.

Pykälän *1 momentti* kumottaisiin. Esitykseen sisältyvien lakiehdotusten tultua voimaan vahvan sähköisen tunnistamisen lainsäädäntövastuu jakautuu liikenne- ja viestintäministeriön ja valtiovarainministeriön välille. Siten ei ole enää perusteltua, että yleinen ohjaus ja kehittäminen kuuluisivat ainoastaan liikenne- ja viestintäministeriölle.

Liikenne- ja viestintäministeriön yleisen ohjaus- ja kehittämistehtävän poistolla ei arvioida olevan käytännön vaikutuksia toimintaan. Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) mukaan ministeriön tulee joka tapauksessa valmistella esimerkiksi toimialaansa koskevaa lainsäädäntöä sääntelyä ja käsitellä kansainvälisiä asioita sekä osallistua EU:n toimielimien toimintaan. Liikenne- ja viestintäministeriön työjärjestyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen (470/2023) 14 §:ssä säädetään ministeriön sisäisestä työnjaosta muun muassa sähköistä tunnistamista koskevissa asioissa. Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei nykyisin ole lainsäädännön valmistelun lisäksi kuitenkaan käytännössä muita sähköisen tunnistamisen ja luottamuspalveluiden ohjaus- ja kehittämistehtäviä, johon lainkohdassa viitataan. Ministeriö ei esimerkiksi ole antanut asiaan liittyviä ohjeita, vaan asiaa koskevasta viranomaisneuvonnasta ja tarpeen mukaan viranomaisohjeistuksesta vastaa Liikenne- ja viestintävirasto. Ottaen huomioon sääntelyvastuun jakautuminen liikenne- ja viestintäministeriön ja valtiovarainministeriön kesken, voidaan ohjaus- ja kehittämistehtävän poiston jopa katsoa jossain määrin selkeyttävän nykytilaa.

Pykälän nykyisessä *2 momentissa* säädetään Liikenne- ja viestintäviraston määräysenantovaltuuksista. eIDAS-asetusta täydentävä sääntely sisältyisi jatkossa ehdotettuun eIDAS-lakiin, minkä johdosta nykyisessä 5 kohdassa (uusi 6 kohta) tarkoitettu määräysenantovaltuus liittyy luottamuspalvelun ja kansallisen solmupisteen vaatimustenarviointiin kumottaisiin. Samoin nykyisestä 6 kohdasta (uusi 7 kohta) kumottaisiin velvoite ottaa huomioon, mitä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa säädetään. Lisäksi kumottaisiin nykyinen 8 kohta, jonka mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa määräyksiä sertifiointilaitosta koskevista vaatimuksista, sertifiointissa noudatettavasta menettelystä sekä sähköisen allekirjoituksen ja leiman luontivälinettä koskevista vaatimuksista ottaen huomioon, mitä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa säädetään. Määräysenantovaltuus ei olisi enää tarpeen, sillä kansallisia tunnistuspalveluja ei sertifioida.

Määräysenantovaltuuksiin ehdotettaisiin lisättävän uusi 5 kohta, jolloin 2 momentin nykyinen 5 kohta siirtyisi 6 kohdaksi. Vastaavasti nykyiset 6 ja 7 kohdat siirtyisivät 7 ja 8 kohdiksi. Uuden 5 kohdan mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua hakijan ensitunnistamisesta ja siinä käytetystä asiakirjasta tai sähköisestä tunnistamisesta tallennettavista tarvittavista tiedoista. Etänä suoritettava hakijan ensitunnistaminen on lisääntynyt merkittävästi. Esimerkiksi passin tai henkilökortin etäluentaa ja muita luotettavia keinoja tunnistaa hakija etäyhteydellä kehitetään edelleen. Tunnistusvälineen tarjoajille voi kertyä hyvin erilaisia tietoja ensitunnistamisesta riippuen siitä, millä tavalla ensitunnistaminen toteutetaan. Tallennettavien tietojen tarkempi määrittely olisi perusteltua, jotta voidaan varmistaa, että virhetilanteiden selvittämiseksi välttämättömät tiedot olisivat saatavilla. Erityisesti etäyhteyden välityksellä tapahtuva tunnistaminen lisää tarvetta tallennettavien tietojen teknisten yksityiskohtien määrittelylle. Määräysenantovaltuutus kattaisi sekä tunnistustapahtumasta että siinä käytetystä asiakirjasta ja myös sähköisestä tunnistamisesta tallennettavien tietojen yksityiskohtaisen määrittelyn.

**42 a §. Liikenne- ja viestintäviraston tehtävät.** Pykälästä poistettaisiin sen 3 momentti, jossa säädetään eIDAS-asetukseen liittyvistä Liikenne- ja viestintäviraston tehtävistä. Muutetun eIDAS-asetuksen mukaisista tehtävistä säädettäisiin jatkossa ehdotetussa eIDAS-laissa. Lisäksi pykälän 2 momentista poistettaisiin viittaus lain 42 §:n 1 momentin mukaisiin tehtäviin, koska 42 §:n 1 momentti ehdotetaan poistettavaksi.

**42 c §. Digi- ja väestötietoviraston tehtävät.** Pykälä kumottaisiin kokonaan, sillä jatkossa Digi- ja väestötietoviraston tehtävästä ylläpitää kansallista solmupistettä säädettäisiin ehdotetussa eIDAS-laissa.

**45 §. Hallintopakkeihin.** Pykälän 1 momentista poistettaisiin Liikenne- ja viestintäviraston toimivalta antaa tunnistuslain nojalla huomautus sille, joka rikkoo sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettua EU:n asetusta tai sen nojalla annettuja säännöksiä. Jatkossa kyseisen asetuksen rikkomiseen liittyvistä valvontatoimista säädettäisiin ehdotetussa eIDAS-laissa. Momentista ehdotetaan myös poistettavaksi informatiivinen viittaus uhkasakkolakiin, koska sitä ei enää suositella käytettävän.

**45 a §. Väliaikainen päätös.** Pykälästä poistettaisiin Liikenne- ja viestintäviraston toimivalta antaa tunnistuslain nojalla väliaikainen päätös liittyen eIDAS-asetuksen säännöstä tai määräystä koskevan virheen tai laiminlyönnin taikka tietoturvahäiriön takia. Pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus eIDAS-asetukseen. Pykälän sanamuotoa selkiytettäisiin niin, että 1 momentista ilmenisivät suoraan väliaikaiset toimet eli toiminnan kieltäminen tai keskeytys. Pykälän 2 momentista poistettaisiin Liikenne- ja viestintäviraston mahdollisuus tunnistuslain nojalla kieltää tai keskeyttää väliaikaisena toimenä palvelujen tarjoamisen, joiden tarjoamisesta säädetään suoraan eIDAS-asetuksessa. Siten 2 momentin 1–4 kohdat poistettaisiin kokonaan. Jatkossa Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta antaa väliaikainen päätös kyseisten toimijoiden ja palvelujen osalta säädettäisiin ehdotetussa eIDAS-laissa.

**46 §. Tarkastusoikeus.** Pykälästä kumottaisiin Liikenne- ja viestintäviraston oikeus tehdä tunnistuslain nojalla tarkastuksia liittyen hyväksytyyn sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineen sertifiointilaitokseen ja hyväksyttyjä varmenteita tarjoavaan varmentajaan sekä luottamuspalvelun tarjoajaan ja niiden palveluun. Pykälän 1, 2 ja 3 momentista poistettaisiin viittaukset hyväksyttyihin varmenteita tarjoavaan varmentajaan ja luottamuspalvelun tarjoajaan. Jatkossa Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta tehdä tarkastuksia kyseisten toimijoiden osalta säädettäisiin ehdotetussa eIDAS-laissa.

**47 §. Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavat maksut.** Pykälän 1 momentin ensimmäinen virke rekisteröimismaksusta kumottaisiin. Jatkossa 10 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tehneen tunnistuspalvelun tarjoajan tai palveluntarjoajien yhteenliittymän olisi suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle ilmoituksen käsittelymaksu valtion maksuperustelain mukaisesti. Maksun suuruudesta olisi jatkossa tarkoitettu säätää lain sijaan asetustasolla eli sähköisen viestinnän maksuasetuksessa. Ilmoituksen käsittelyssä on kyse ilmoituksen perusteella tehtävästä valvovan viranomaisen palveluntarjoajaksi hyväksymistä koskevasta arvioinnista ja rekisteröinnistä eli suoritteesta. Valtion suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa.

Voimassa oleva, lain tasolla säädetty rekisteröinnistä perittävä maksu ei vastaa rekisteröinnistä aiheutuvia kustannuksia. Tunnistuspalvelun tarjoajien rekisteröimismaksu on säädetty vuonna 2009, jolloin rekisteröimismaksulle ei ollut selkeästi osoitettavissa silloiselta Viestintävirastolta saatavaa vastiketta, jolloin kyseessä on katsottu olevan veronluonteinen maksu (HE 36/2009 vp s. 81). Vuonna 2009 ei ole ollut mahdollisuutta arvioida viranomaistoiminnan suoritevastaavuutta, koska tunnistuspalvelujen markkina oli vasta kehittyvässä ja toiminta tai

toimijoiden määrä ei ollut vakiintunutta. Nykyinen toiminnan vakiintuminen on johtanut siihen, että ilmoitusten käsittelystä aiheutuneet kulut ovat yksityiskohtaisesti yksilöitävissä. Käsittelymaksu on mahdollista periä kustannusvastaavuusperiaatteen mukaisesti, koska suorite ja siihen liittyvät viranomaiset kustannukset ovat yksilöitävissä eikä maksuvelvollisuus seuraa suoraan laista. Siten maksun ominaisuuksien voidaan katsoa täyttyvän. Maksujen vastikesuhdetta ja säädösten muutosta on arvioitu yksityiskohtaisemmin jäljempänä säätämisyjärjestysperustelujen yhteydessä jaksossa 12.6.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin jatkossakin tunnistuspalvelun tarjoajan tai yhteenliittymän Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain suoritettavasta valvontamaksusta. Valvontamaksun nykyistä määrää (14 000 euroa) korotettaisiin yleisen kustannustason nousun johdosta 3 000 eurolla. Edellisen kerran valvontamaksuja on korotettu vuonna 2016. Korotus perustuu Liikenne- ja viestintäviraston laskelmaan, jonka pohjana on käytetty Tilastokeskuksen julkisten menojen hintaindeksiä. Julkisten menojen hintaindeksin osaindeksillä palkat ja muut henkilöstömenot korotettuna vuoden 2016 tasosta vuoden 2024 tasoon ja hieman pyöristettynä maksu on 17 000 euroa otettaessa se käyttöön vuoden 2026 lopussa, jolloin lain on tarkoitus tulla voimaan. Jatkossa vuosittainen valvontamaksun määrä olisi näin ollen 17 000 euroa palveluntarjoajaa kohden. Korotusta voidaan yleisen kustannustason nousun ja virastolle valvonnasta tosiasiallisesti aiheutuvien kustannusten perusteella pitää kohtuullisena ja perusteltuna. Toisin kuin rekisteröimismaksu, valvontamaksu katsotaan valtiosääntöoikeudellisesti veroksi, jolloin siitä tulee jatkossakin säätää laissa. Pykälässä tunnistuspalvelun tarjoajalla tarkoitettaisiin lain 2 §:n 3 kohdassa määriteltyä tunnistuspalvelun tarjoajaa.

Muutetun eIDAS-asetuksen määritelmien mukaan eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko on samalla sähköisen tunnistamisen menetelmä. Lompakon ja sen tarjoamisen vaatimukset on kuitenkin tyhjentävästi säännelty muutetussa eIDAS-asetuksessa ja siten lompakot ja niiden tarjoajat jäisivät kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen sääntelyn ulkopuolelle. Tästä johtuen, jos palveluntarjoaja olisi velvollinen suorittamaan 1. lakiehdotuksen mukaisesti tarjoamansa lompakon valvontamaksun, se ei olisi velvollinen suorittamaan samasta palvelusta 1 momentin mukaista tunnistuspalvelun tarjoajan valvontamaksua.

Pykälän nykyinen 2 momentti kumottaisiin kokonaan, koska pykälästä on tarpeen kumota sellaiset Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavat maksut, jotka liittyvät eIDAS-asetukseen. Pykälän 2 momentissa säädetään nykyisin eIDAS-asetuksen 21 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen tehneen hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan ja hyväksytyä luottamuspalvelua tarjoavan varmentajan suorittamista rekisteröimis- ja valvontamaksuista. Niitä koskeva sääntely sisältyisi jatkossa joko ehdotettavaan uuteen eIDAS-lakiin tai, siltä osin kuin ne katsotaan veron sijasta maksuiksi, valtion maksuperustelakiin ja sen nojalla annettavaan sähköisen viestinnän maksuasetukseen.

Pykälän uudessa 2 momentissa säädettäisiin vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen valvontamaksusta. Sitä koskeva sääntely sisältyy nykyisen pykälän 3 momenttiin, joka siirtyy uudeksi 2 momentiksi. Samalla valvontamaksun nykyistä määrää (15 000 euroa) korotettaisiin yleisen kustannustason nousun johdosta 3 000 eurolla. Edellisen kerran valvontamaksuja on korotettu vuonna 2016. Korotusta voidaan yleisen kustannustason nousun perusteella pitää kohtuullisena ja perusteltuna. Jatkossa vuosittainen valvontamaksun määrä olisi 18 000 euroa. Momentista poistettaisiin vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen velvollisuus suorittaa Liikenne- ja viestintävirastolle 10 000 euron nimeämismaksu. Jatkossa lain 35 §:ssä tarkoitetun hakemuksen käsittelystä olisi suoritettava valtion maksuperustelain mukainen maksu.

Nykyinen 4 momentti kumottaisiin kokonaan vastaavista syistä kuin 2 momentti. Nykyisessä 4 momentissa säädetään sertifiointilaitoksen suorittamista nimeämis- ja valvontamaksuista. Niitä koskeva sääntely sisältyisi jatkossa joko ehdotettavaan uuteen eIDAS-lakiin tai, siltä osin kuin ne katsotaan veron sijasta maksuiksi, valtion maksuperustelakiin ja sen nojalla annettavaan sähköisen viestinnän maksuasetukseen.

Nykyiset pykälän 5, 6 ja 7 momentit siirtyisivät uusiksi 3, 4 ja 5 *momenteiksi*. Niistä poistettaisiin viittaukset rekisteröimismaksuun ja nimeämismaksuun, joista ei enää säädettäisi tunnustuslaissa. Lisäksi momentteihin tehtäisiin kielellisiä muutoksia poiston tai kirjoitusasun selkeyttämiseksi. Nykyisestä 5 momentista eli uudesta 3 momentista poistettaisiin tarpeettomana nimenomainen maininta siitä, että valvontamaksu kattaa niitä kustannuksia, joita Liikenne- ja viestintävirastolle aiheutuu tämän lain valvonnasta. Rekisteröimis- ja nimeämismaksulla ei katettaisi Liikenne- ja viestintävirastolle laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvia kustannuksia, vaan niiden sijasta perittäisiin ilmoituksen tai hakemuksen käsittelymaksu, joka vastaisi niiden käsittelystä aiheutuneita kustannuksia. Valvontamaksulla katettaisiin jatkossakin lain valvonnasta Liikenne- ja viestintävirastolle aiheutuvia kustannuksia, vaikka nimenomainen maininta siitä poistettaisiinkin. Nykyiseen 6 momenttiin sisältyvä valtuussäännös antaa tarkempia säännöksiä maksujen täytäntöönpanosta liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella poistettaisiin tarpeettomana. Muilta osin momentit säilyisivät asiallisesti ennallaan.

Pykälän uudessa 6 *momentissa* olisi informatiivinen viittaus, jonka mukaan lain 10 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen ja 35 §:ssä tarkoitetun hakemuksen käsittelystä sekä 46 §:n 1 momentissa tarkoitetusta tarkastuksesta perittävästä maksusta säädetään valtion maksuperustelaissa. Informatiivinen viittaus on valmistelussa katsottu tarpeelliseksi, koska sen on tarkoitus selvittää, että voimassa olevan pykälän 1 ja 3 momentista kumottavien rekisteröimis- ja nimeämismaksun sijaan jatkossa perittäisiin valtion maksuperustelain mukaisesti ilmoituksen ja hakemuksen käsittelystä aiheutuneita kustannuksia vastaava maksu. Tarkoituksena ei siis olisi muuttaa näitä toimenpiteitä maksuttomiksi. Käsittelymaksun suuruudesta säädettäisiin lain sijaan sähköisen viestinnän maksuasetuksessa, ja se määräytyisi valtion maksuperustelain kustannusvastaavuusperiaatteen mukaisesti eli maksun suuruus vastaisi suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää.

**49 a §.** *Muutoksenhaku vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen päätökseen.* Pykälästä poistettaisiin viittaukset muutoksenhausta koskien sertifiointilaitoksen tekemää päätöstä. Sääntely ei olisi enää tarpeen, sillä kansallisia tunnistuspalveluja ei sertifioida. Myös pykälän otsikosta poistettaisiin muutosta vastaavasti maininta sertifiointilaitoksesta.

*Voimaantulosäännös.* Lainkohta sisältää porrastetun voimaantulosäännöksen. Tarkemmat perustelut lain voimaantulosta sisältyvät kappaleeseen 9 (Voimaantulo).

### 7.3 Laki digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta

**1 §.** *Lain tarkoitus.* Pykälä määrittäisi lain soveltamisalan ja tavoitteen. Laki koskisi uutta luotettavaa tapaa osoittaa henkilöllisyys tai vahvistettuja henkilötietoja. Digitaalinen henkilöllisyystodistus rinnastuisi suurelta osin viranomaisen henkilöllisyyden osoittamiseksi myöntämiin fyysisiin asiakirjoihin, passiin ja henkilökorttiin. Vaikka digitaalisella henkilöllisyystodistuksella voisi siis osoittaa henkilöllisyyttään ja todistus olisi sähköisessä muodossa, kyse ei kuitenkaan olisi sähköisestä tunnustuskanalasta. Sana digitaalinen viittaisi henkilöllisyystodistuksen yksinomaan sähköiseen olomuotoon eurooppalaisessa digitaalisen identiteetin lompakossa. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttötarkoitus olisi ensisijaisesti käyntiasioinnissa, mutta jatkossa mahdollisuudet hyödyntää sitä voisivat kehittyä

ja laajentua. Muun asioinnin osalta jatkossa voisi ilmetä esimerkiksi sellaisia käyttötarkoituksia, joissa on tarpeenmukaista voida osoittaa vahvistettuja henkilötietoja ennen varsinaista fyysistä asiointia. Tällaisia tilanteita voisivat olla muun muassa matkalippu- tai hotellivarausten tekeminen tai vahvistaminen ennen lähtöselvitystä lennolle tai kirjautumista hotelliin.

Suomen kansalaiset ja Suomessa oleskelevat ulkomaalaiset voisivat saada tähän tarkoitukseen digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ehdotetun lain säännösten mukaisesti.

**2 §. Määritelmät.** Pykälässä määriteltäisiin keskeiset laissa käytettävät käsitteet. Määritelmien täsmällisyys olisi merkityksellistä oikeusvarmuuden, lain johdonmukaisen soveltamisen, viranomaisten tehtävien ja EU-sääntelyn soveltuvuuden kannalta. Esimerkiksi vahvistettujen tietojen, luottavan osapuolen ja teknisen laitteen määritelmät selventäisivät digitaalisen henkilöllisyystodistuksen teknistä ja oikeudellista toimintaympäristöä.

Pykälän 1 kohdassa määriteltäisiin vahvistetut tiedot, joilla tarkoitettaisiin henkilötietoja, jotka sisältyvät passilain 29 §:ssä tarkoitettuun passirekisteriin tai henkilökorttilain 31 §:ssä tarkoitettuun henkilökorttirekisteriin. Edellä mainittuihin rekistereihin sisällyttämisen lisäksi vahvistettujen tietojen tulisi niiden luotettavuuden lisäämiseksi olla viranomaisen sähköisesti varmentamia. Sähköinen varmentaminen viittaisi tietojen käsittelyyn koko elinkaaren aikana. Näitä olisivat eheyttä ja luotettavuutta turvaavat toimet sekä poliisissa että Digi- ja väestötietovirastossa. Toimiin sisältyisi siis jo esimerkiksi henkilön tunnistaminen passin ja henkilökortin myöntämisen yhteydessä, tietoturvaluustoimenpiteet tietojen käsittelyssä ja siirrossa poliisilta Digi- ja väestötietovirastolle sekä passin ja henkilökortin tekniseen osaan talletettujen tietojen aitouden ja eheyden varmistamiseen liittyvien varmenteiden luominen Digi- ja väestötietoviraston toimesta. Vahvistetuilla tiedoilla tarkoitettaisiin myös attribuuttitodistuksen henkilötietoja, joista säädetään eIDAS-asetuksen liitteessä V ja ehdotetun digitaalisen henkilöllisyystodistusta koskevan lain 4 §:ssä. Näin määritellyistä vahvistetuista tiedoista koostuva tietojoukko muodostaisi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen sisällön. Tietojoukon muodostavien tietojen tyhjentäväksi listaukseksi esitetään ehdotetun digitaalisen henkilöllisyystodistusta koskevan lain 4 §:n 2 momentin luetteloa.

Pykälän 2 kohdassa määriteltäisiin eIDAS-asetus.

Pykälän 3 kohdassa määriteltäisiin luottava osapuoli. Säännös vastaisi 1. lakiehdotuksen mukaisesti osaltaan eIDAS-asetuksen 3 artiklan 6 alakohdan määritelmää, jonka mukaan luottavalla osapuolella tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka luottaa sähköiseen tunnistamiseen, eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin tai muihin sähköisen tunnistamisen menetelmiin taikka luottamuspalveluun. Luottavia osapuolia voisivat käytännössä olla esimerkiksi vähittäiskauppa kaupankäynti- ja asiointipalvelutilanteissa, osapuolet sopimussuhdetta solmittaessa tai ikärajavalvontaa harjoittava viranomainen tai yksityissektorin toimija.

Pykälän 4 kohdassa määriteltäisiin käyttäjä sellaiseksi luonnolliseksi henkilöksi, jolle Digi- ja väestötietovirasto on tarjonnut hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen. Digi- ja väestötietoviraston tehtävästä tarjota attribuuttitodistus säädettäisiin 7 §:n 3 momentissa. Käyttäjä voisi olla ainoastaan luonnollinen henkilö, sillä esitetyn sääntelyn mukaan digitaalinen henkilöllisyystodistus perustuisi aina sellaiseen henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan, passiin tai henkilökorttiin, joka voidaan myöntää yksinomaan luonnolliselle henkilölle.

Pykälän 5 kohdassa määriteltäisiin tekninen laite, jolla tarkoitettaisiin eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän mobiilipäätelaitetta tai muuta vastaavaa laitetta, esimerkiksi tablettia, johon eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko on otettu



käyttöön. Määritelmä rajaisi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöympäristön konkreettiseen laitteeseen, mikä olisi olennaista tietoturvan ja käytettävyyden kannalta.

Pykälän 6 kohdassa määriteltäisiin eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko viittauksella eIDAS-asetuksen määritelmään.

Pykälän 7 kohdassa määriteltäisiin hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus eIDAS-asetuksen mukaiseksi todistukseksi, jonka on myöntänyt hyväksytty luottamuspalvelujen tarjoaja ja joka täyttää eIDAS-asetuksen liitteessä V säädetyt vaatimukset. Määritelmä alleviivaisi EU-sääntelystä johtuvaa perustaa digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tekniselle toteutukselle.

Pykälän 8 kohdassa määriteltäisiin hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja eIDAS-asetuksen mukaiseksi toimijaksi, joka tarjoaa yhtä tai useampaa hyväksyttyä luottamuspalvelua ja jolle asetuksessa tarkoitettu valvontaelin on myöntänyt hyväksytyn aseman. Määritelmä olisi tärkeä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen luotettavuuden ja EU-sääntelyn mukaisuuden kannalta.

Pykälän 9 kohdassa määriteltäisiin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja ensinnäkin voimassa olevaksi passilain 3, 3 c tai 4 §:ssä tarkoitetuksi Suomen passiksi. Mainittujen lainkohtien mukaiset passit ovat perusmuotoinen, Suomen kansalaiselle hakemuksesta myönnettävä passi (3 §), tilapäinen passi (3 c §) sekä diplomaatti- ja virkapassi (4 §). Vaihtoehtoisesti digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja voisi olla henkilökorttilain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu perusmuotoinen, myös matkustusasiakirjana käytettävä henkilökortti, 14 §:ssä tarkoitettu ulkomaalaisen henkilökortti, 15 a §:ssä tarkoitettu tilapäinen henkilökortti tai 17 §:n 3 momentissa tarkoitettu henkilökortti, jota ei voida käyttää matkustusasiakirjana. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena olevan asiakirjan määritelmää eivät sen sijaan täyttäisi esimerkiksi väliaikainen passi tai henkilökortti, hätäpassi tai merimiespassi. Ehdotetun määritelmän ulkopuolelle jäävien asiakirjojen myöntäminen perustuu erityisiin olosuhteisiin tai hakijan tehtäviin. Esimerkiksi väliaikainen passi tai väliaikainen henkilökortti on mahdollista myöntää ainoastaan perustellusta syystä, jos keskitetysti valmistetun asiakirjan myöntäminen nopeutetussakaan aikataulussa ei ole mahdollista. Hätäpassi puolestaan voidaan myöntää poikkeuksellisesti yhden matkan ajaksi ja ainoastaan tämän yhden matkan reitillä käytettäväksi. Väliaikainen passi, merimiespassi, hätäpassi ja väliaikainen henkilökortti eivät myöskään sisällä teknistä osaa. Rajaaminen esitetyllä tavalla olisi olennaista, jotta digitaalinen henkilöllisyystodistus perustuisi viranomaisen vahvistamiin luotettaviin tietoihin. Käytännössä ehdotettu sääntely edellyttäisi muutoksia passilakiin ja henkilökorttilakiin, Muutoksia henkilökorttilakiin ehdotetaan 14. lakiehdotuksessa ja passilakiin 17. lakiehdotuksessa. Ehdotusten mukaan edellä mainittuihin passeihin ja henkilökortteihin sisältyisi jatkossa oikeus ottaa käyttöön tässä ehdotetussa laissa tarkoitettu digitaalinen henkilöllisyystodistus. Lakiehdotukset sisältävät myös esitykset siirtymäsäännöksiksi, joilla varmistettaisiin myös olemassa olevien passien ja henkilökorttien kelpoisuus digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöön saamisessa.

Esitetyn 10 kohdan määritelmän mukaan ikätodisteella tarkoitettaisiin vahvistetuista tiedoista johdettua attribuuttitodistusta tai vastaavaa todistusta, jolla käyttäjä voi vahvistaa luottavalle osapuolelle kuulumisensa tiettyyn ikäryhmään. eIDAS-asetuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi sisällytettävä eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon erilaisia yksityisyyttä suojaavia tekniikoita. Esimerkki tällaisesta tekniikasta on muutetun eIDAS-asetuksen johdanto-osan kappaleen 14 mukaan nollatietotodiste. Tällaisten salausmenetelmien ansiosta luottava osapuoli voi validoida henkilön tunnistetietoihin ja attribuuttitodistukseen perustuvan lausuman totuudenmukaisuuden paljastamatta mitään kyseisen lausuman perustana olevia tietoja ja säilyttäen siten käyttäjän yksityisyyden. Käytännössä henkilö voisi luotettavasti kertoa esimerkiksi olevansa täysi-ikäinen paljastamatta kuitenkaan varsinaista ikäänsä. Käyttäjä voisi

siten olla esimerkiksi 23- tai 45-vuotias, mutta ainoa tieto, joka luottavalle osapuolelle välittyy, on tieto täysi-ikäisyydestä. Pykälän 10 kohdassa määriteltäisiin ikätodiste attribuuttitodistukseksi tai vastaavaksi todistukseksi, jonka avulla käyttäjä voi osoittaa kuulumisensa tiettyyn ikäryhmään ilman, että muita henkilötietoja paljastetaan. Määritelmä tukisi siten tietosuojaa ja mahdollistaisi ikärajoitettujen palveluiden käytön ilman tarpeetonta henkilötietojen luovuttamista. Ikätodisteen käyttö olisi erityisen merkityksellistä tilanteissa, joissa palveluntarjoaja tarvitsee vain varmistuksen käyttäjän iästä ilman hänen syntymäaikaansa, henkilötunnustaan tai muuta yksilöivää henkilötietoa. Esimerkkinä tällaisesta tilanteesta olisi ikärajallinen elokuvanäytös. Määritelmä loisi teknisen ja oikeudellisen perustan tällaiselle rajatulle tietojen osoittamiselle ja vahvistaisi käyttäjän omien tietojensa hallintaa.

**3 §. Digitaalinen henkilöllisyystodistus.** Pykälässä säädettäisiin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen oikeudellisesta luonteesta. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin digitaalinen henkilöllisyystodistus sen käyttötarkoituksen avulla. Digitaalisella henkilöllisyystodistuksella käyttäjä voisi osoittaa henkilöllisyytensä tai vahvistettuja tietojaan vastaavalla tavalla kuin sen perusteena olevalla passilla tai henkilökortilla. Ehdotettu säännös vahvistaisi yhteyttä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja fyysisen passin tai henkilökortin välillä ja edistäisi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen asemaa näiden digitaalisena ilmentymänä ja luotettavana henkilöllisyyden osoittamisen välineenä.

Olisi toivottavaa, että digitaalinen henkilöllisyystodistus jatkossa hyväksyttäisiin asiointitilanteissa yhtä laajasti kuin perinteiset asiakirjat. Velvoitettavaa säännöstä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hyväksymisestä ei kuitenkaan ehdoteta, eikä sellaista sisälly myöskään voimassa olevaan passi- ja henkilökorttilainsäädäntöön. Käytännössä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hyödyntäminen esimerkiksi kaupan alalla edellyttäisi koneellista tarkastelua, jossa digitaalisen henkilöllisyystodistuksen aitoudesta ja voimassaolosta varmistuttaisiin. Luonnollisten henkilöiden välillä tarkastelu tapahtuisi käyttäjän oman teknisen laitteen sisältämän eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon avulla.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voisi saada hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena käyttäjän eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon. Säännös loisi teknisen ja oikeudellisen perustan digitaalisen henkilöllisyystodistuksen olemassaololle ja käytölle.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tarjoaminen eIDAS-asetuksessa tarkoitettuna hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena varmistaisi, että se täyttää korkeat vaatimukset tietojen aitoudesta, eheydestä ja luotettavuudesta, ja että sen tarjoamiseen kohdistuu valvontaa. Määritelmä rajaisi samalla todisteen käyttöympäristöksi eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon. Digitaalista henkilöllisyystodistusta ei toisin sanoen voisi saada sellaisiin lompakkoratkaisuihin, jotka eivät täytä muutetun eIDAS-asetuksen vaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin, että digitaalinen henkilöllisyystodistus ei ole matkustusasiakirja. Säännös rajaisi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttötarkoitusta ja estäisi sen käyttämisen rajanylityksissä tai kansainvälisessä matkustamisessa.

**4 §. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen sisältämät tiedot.** Pykälässä määritettäisiin tyhjentävästi, mitä tietoja digitaalinen henkilöllisyystodistus sisältää. Tietosisältö vastaisi pitkälti fyysisen passin tai henkilökortin tietoja, mikä mahdollistaa digitaalisen todistuksen rinnastamisen perinteisiin asiakirjoihin. Pykälässä viitattaisiin myös tietoihin, joista säädetään eIDAS-asetuksen liitteessä V. Liite määrittää hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen tietosisällön ja siten myös niitä tietoja, jotka sisältyvät digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen.

Erotuksena passiin ja henkilökorttiin digitaalinen henkilöllisyystodistus ei sisältäisi sormenjälki- ja allekirjoitustietoja.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tiedot vastaavat poliisin passirekisteriin tai henkilökorttirekisteriin talletettuja tietoja. Momentissa säädettäisiin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tietosisällöstä. Säännös varmistaisi samalla, että todiste perustuu viranomaisen ylläpitämään ja ajantasaiseen tietolähteeseen. Tietojen vastaavuus olisi keskeisessä asemassa digitaalisen henkilöllisyystodistuksen luotettavuuden näkökulmasta.

Pykälän *2 momentissa* lueteltaisiin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen sisältämät tiedot. Digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen sisältyisi sellaiset henkilötiedot, jotka tyypillisesti ovat tarpeen henkilöllisyyden osoittamiseksi arjen asiointitilanteissa. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tiedot olisivat sukunimi, etunimet, voimassa olevaan suomalaiseen passiin tai henkilökorttiin merkitty sukupuoli, syntymäaika, henkilötunnus, tieto Suomen kansalaisuudesta, passin tai henkilökortin myöntänyt viranomainen, passin tai henkilökortin myöntämispäivä, viimeinen voimassaolopäivä ja numero sekä passi- tai henkilökorttirekisteriin talletettu kasvokuva. Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus voi sisältää myös ikätodisteen. Momentti mahdollistaisi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tietosisällöstä johdetun rajatun todisteen, joka osoittaisi käyttäjän kuulumisen tiettyyn ikäryhmään ilman muiden tietojen paljastamista. Tämä olisi tarkoituksenmukaista esimerkiksi palveluissa, joissa ikärajan osoittaminen on tarpeen, mutta muuta yksilöivää henkilötietoa ei tarvita.

Pykälän *4 momentti* olisi informatiivinen viittaus eIDAS-asetuksen liitteeseen V, missä säädetään kaikkia hyväksyttyjä sähköisiä attribuuttitodistuksia koskevista vaatimuksista. Liite velvoittaa sisällyttämään hyväksyttyyn sähköiseen attribuuttitodistukseen verrattain suuren määrän tietoa. Liitteen säännökset vaikuttavat merkittävästi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tiedot sisältävän hyväksytyn attribuuttitodistuksen tietosisältöön. Asiasta ei kuitenkaan ole aiheen kansallisesti säättää säännösten jo sisältyessä jäsenvaltioita suoraan velvoittavaan asetukseen.

**5 §.** *Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöön saamisen edellytykset.* Pykälässä säädettäisiin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöön saamisen edellytyksistä. Pykälän *1 momentin* mukaan käyttöön saaminen olisi mahdollista Suomen kansalaiselle sekä Suomessa oleskelevalle ulkomaalaiselle. Henkilöllä tulisi lisäksi olla voimassa oleva digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja sekä käyttöön otettu eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko. Edellytysten lähtökohtana pidettäisiin, että digitaalinen henkilöllisyystodistus myönnettäisiin ainoastaan sellaisille henkilöille, joiden henkilöllisyys on jo vahvistettu viranomaisen toimesta. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen saaminen käyttöön edellyttäisi itsestään selvästi myös käyttöön otettua eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa, johon todistus yksinomaan tarjottaisiin.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin teknisestä tarkistuksesta, joka olisi myös digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönoton edellytys. Tarkistuksessa Digi- ja väestötietovirasto etälukisi henkilön digitaalisen henkilöllisyyden perusteena olevan asiakirjan teknisen osan tiedot ja tarkistaisi, että ne vastaavat henkilön eurooppalaisessa digitaalisen identiteetin lompakossa olevia luonnollisen henkilön tunnistetietoja. Tietojen tarkastaminen olisi hyväksytyn luottamuspalveluntarjoajan tehtäviin kuuluva kaksivaiheinen toimenpide. Yhtäältä asiakirjan tekniseltä osalta saatavia henkilötietoja verrattaisiin käyttäjän eurooppalaisessa digitaalisen identiteetin lompakossa oleviin luonnollisen henkilön tunnistetietoihin. Toisaalta luetun passin tai henkilökortin aitoudesta ja eheydestä varmistuttaisiin asiakirjan teknisen osan sisältämien varmenteiden avulla. Tarkistuksen tavoitteena olisi estää väärinkäytöstilanteet

ennalta sekä sen varmistaminen, että hakijalla tosiasiaa on hallussaan digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteeksi säädetty asiakirja. Vertailussa käytettäviä tietoja ei saisi tallentaa, vaan vertailu tulisi tehdä muistinvaraisesti.

Ehdotetun 2 §:n 9 kohdan digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena olevan asiakirjan määritelmän mukaan henkilöllä voisi olla samanaikaisesti useampi kuin yksi voimassa oleva perusteeksi hyväksyttävä asiakirja. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteeksi määrittyisi asiakirjoista se, jonka tiedot etäluettaisiin. Näin henkilö tekisi itse valinnan omassa asiassaan, eikä viranomaiselle säädettäisi asiassa lainkaan harkintavaltaa.

Etälukua koskeva edellytys täytyisi myös, jos käyttäjä tekee eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönoton yhteydessä onnistuneen passin tai henkilökortin etälukemisen samalla käyttökerralla.

Teknisellä osalla tarkoitettaisiin passien osalta passilain 5 a §:ssä tarkoitettua teknistä osaa ja henkilökorttien osalta henkilökorttilain 5 §:ssä tarkoitettua teknistä osaa.

Eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla tunnistautuminen vastaisi säännöksessä vahvan sähköisen tunnistautumisen edellytystä, mistä olisi mahdollista saada vertailtavat tiedot.

**6 §.** *Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaolo.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että digitaalinen henkilöllisyystodistus voisi olla voimassa yhtä kauan kuin sen perusteena oleva passi tai henkilökortti. Ehdotuksen mukaan pääperiaate olisi näin ollen, että passin tai henkilökortin digitaalinen ilmentymä ei olisi voimassa pidempään kuin sen taustalla oleva asiakirja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jos digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja peruutetaan sen kadonneeksi tai anastetuksi ilmoittamisen vuoksi, oikeus digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen tästä huolimatta jatkuisi 30 vuorokautta. Momentti mahdollistaisi asioinnin jatkumisen lyhyen siirtymäajan ajan, mikä olisi käytännöllistä tilanteissa, joissa uuden asiakirjan hankinta on vielä kesken. Jatkoaika tukisi palvelujen jatkuvuutta ja vähentäisi asioinnin keskeytymisestä aiheutuvia haittoja. Ehdotetun 12 §:n mukaisesti digitaalinen henkilöllisyystodistus kuitenkin raukeaisi tässä ehdotetun momentin estämättä, jos henkilölle luovutettaisiin 30 vuorokauden jatkoajan kuluessa uusi perusteena oleva asiakirja. Tällöin henkilön tulisi hakea uudella luovutetulla asiakirjalla myös uutta digitaalista henkilöllisyystodistusta. Siitä huolimatta, että oikeus digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen jatkuisi 30 vuorokautta, ei säännös mahdollistaisi uuden digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöön saamista kadonneeksi tai anastetuksi ilmoitetun asiakirjan perusteella, sillä ilmoitus johtaisi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena olevan fyysisen asiakirjan peruuttamiseen. Säännöksen tarkoitus olisikin mahdollistaa aiemmin käyttöön saadun digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hyödyntäminen 30 vuorokauden ajan sen perusteena olevan asiakirjan perumisesta kadonneeksi tai anastetuksi ilmoittamisen vuoksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että digitaalinen henkilöllisyystodistus voi olla hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena käytössä samanaikaisesti kahdella erillisellä teknisellä laitteella. Eri laitteilla käytössä olevat digitaaliset henkilöllisyystodistukset olisi selkeästi erotettava toisistaan tunnistetiedoilla, mitä myös eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 4 kohdassa säädetty käyttäjän tietojen käytön jäljitettävyyden edellyttää. Momentti mahdollistaisi todisteen käytön esimerkiksi sekä käyttäjän puhelimessa että tabletissa, mikä lisäisi joustavuutta ja käytettävyyttä. Samanaikainen käyttö edellyttäisi kuitenkin, että tietoturva ja todisteen eheys säilyvät molemmilla alustoilla.

Ehdotettu 4 momentti antaisi Digi- ja väestötietovirastolle toimivallan hallita hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen ajantasaisuutta. Hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen voimassaoloaika voisi olla lyhyempi kuin taustalla olevan asiakirjan, mikä mahdollistaisi tietojen päivittämisen ja hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen uusimisen niin usein kuin se olisi teknisesti tarpeen. Hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen enimmäisvoimassaoloajan ja viimeisen voimassaolopäivän määrittäisi sen perusteena olevan asiakirjan viimeinen voimassaolopäivä.

7 §. *Toimivaltaiset viranomaiset, viranomaisen tehtävät ja tietojen käsittely* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että poliisi tai muu toimivaltainen viranomainen myöntää oikeuden saada käyttöön digitaalinen henkilöllisyystodistus samalla, kun se myöntää digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena olevan asiakirjan. Ehdotuksen tarkoitus on yksinkertaistaa myöntämisprosessia ja samalla varmistaa, että digitaalinen henkilöllisyystodistus perustuu ajantasaisiin viranomaisen vahvistamiin tietoihin. Menettely tukisi myös asioinnin sujuvuutta ja mahdollistaisi toteutuksen ilman uudesta hakemus- ja lupamenettelystä säättämistä.

Ehdotetusta säännöksestä johtuisi, että toimivaltaisista olisivat ne viranomaiset, joiden tehtäväksi on säädetty digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena olevan asiakirjan myöntäminen. Poliisin ohella passilain 10 §:n 2 momentissa ja henkilökorttilain 9 §:n 2 momentissa säädetyistä näitä ovat Suomen suurlähetystö, lähetetyn virkamiehen johtama konsulaatti, sellainen muu Suomen edustusto, jossa palvelevan nimetyn Suomen kansalaisen ulkoasiainministeriö on oikeuttanut myöntämään passeja, sellainen muu Suomen edustusto, jossa myönnetään passeja ja jossa palvelevan nimetyn Suomen kansalaisen ulkoasiainministeriö on oikeuttanut myöntämään henkilökortteja sekä ulkoasiainministeriö (ulkoasiainministeriön nimi on sittemmin muutettu ulkoministeriöksi).

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että poliisi luovuttaa digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tietosisällön Digi- ja väestötietovirastolle hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen luomista varten. Momentti määrittäisi viranomaisten välistä vastuunjakoja ja varmistaisi tietojen tarkoituksenmukaisen siirron. Poliisiin tulisi ennen tietojen luovuttamista varmistaa tietojen oikeellisuus huolellisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Digi- ja väestötietovirasto tarjoaa hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen sekä sen tietojen aitouden ja eheyden varmistamiseen tarvittavat varmenteet ja leimaa tiedot hyväksytyllä sähköisellä leimalla. Hyväksytyllä sähköisellä leimalla tarkoitettaisiin eIDAS-asetuksen 3 artiklan 27 kohdan mukaisesti kehittyntä sähköistä leimaa, joka on luotu hyväksytyllä sähköisen leiman luontivälineellä ja joka perustuu sähköisen leiman hyväksytyyn varmenteeseen. Säännöksellä varmistettaisiin tietojen luotettavuutta ja muuttumattomuutta.

Hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen on oltava eIDAS-asetuksen 45 d artiklan mukainen, mikä varmistaisi, että digitaalisena henkilöllisyystodistuksena käytettävä hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus ja sen käyttäjälle tarjoava Digi- ja väestötietovirasto täyttäisivät EU-säätelyä johtuvat vaatimukset. Momentti tarkoittaisi, että Digi- ja väestötietoviraston tulisi hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen tarjoajana hakea luottamuspalvelulleen eIDAS-asetuksen 20 ja 21 artikloissa tarkoitetuilla tavoilla hyväksyntä valvovalta viranomaiselta ja huolehtia luottamuspalveluun liittyvien vaatimusten täyttymisestä sen elinkaaren ajan, jotta sen ja sen tarjoaman sähköisen attribuuttitodistuksen hyväksytty asema pysyy voimassa.

Digi- ja väestötietovirasto voisi siis tarjota hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen ainoastaan, kun se täyttää eIDAS-asetuksesta johtuvat velvollisuudet, mukaan lukien

kansallisen valvontaviranomaisen Liikenne- ja viestintäviraston valvonnan toteutuminen. Toisin sanoen voidakseen tarjota hyväksytyjä sähköisiä attribuutitodistuksia Digi- ja väestötietoviraston on tullut hankkia hyväksytyin luottamuspalvelun tarjoajan asema, mikä edellyttää eIDAS-asetuksen vaatimusten täyttämistä, vaatimustenmukaisuuden arviointia sekä Liikenne- ja viestintäviraston tekemää Digi- ja väestötietovirastoa koskevaa merkintää hyväksytyjen luottamuspalveluntarjoajien luotettuun luetteloon Suomessa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että Digi- ja väestötietoviraston tulee käsitellä poliisilta saamia tietoja Suomessa. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen luotettavuus perustuisi pitkälti sen pohjana olevien asiakirjojen turvallisuustekijöihin, joita koskevat säännökset sisältyvät passilakiin ja henkilökorttilakiin. Passilain 35 §:n 3 momentti ja henkilökorttilain 22 §:n 4 momentti edellyttävät, että asiakirjojen yksilöinti ja laadun tarkastus tehdään Suomessa. Perustuslakivaliokunta on pitänyt (PeVL 6/2013 vp.) tätä vaatimusta perusteltuna tietojen luonteen ja virkavastuuseen liittyvien velvoitteiden vuoksi. Kansainvälisen turvallisuustilanteen muuttuminen viime vuosina olennaisesti epävakampaan suuntaan puoltaa edelleen kansallisesti tärkeiden tietojen turvaamisen mahdollistamista kansallisin toimin siten, että tiedot olisivat turvattuja ja käytettävissä myös poikkeusolosuhteissa, jossa yhteydet ulkomaille olisivat heikot tai katkenneet. Vakavassa kriisitilanteessa henkilöiden tunnistamisen luotettavuus, helppous ja nopeus ovat lisäksi erityisessä asemassa, ja kriisitilanteissa jokainen maa huolehtii ensisijaisesti omista tarpeistaan. Tällä hetkellä voimassa oleva passi tai henkilökortti on noin 4,5 miljoonalla suomalaisella, joista noin 700 000 on alaikäisiä. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen toteutus perustuu passi- ja henkilökorttirekistereihin talletettuihin tietoihin. Kyseessä olevat tiedot kattavat siis valtaosan Suomen väestöstä, jonka henkilötietojen suojaamista ehdotetulla sääntelyllä pyrittäisiin varmistamaan.

**8 §. Rekisteri digitaalisista henkilöllisyystodistuksista.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin poliisin velvollisuudesta ylläpitää rekisteriä digitaalisista henkilöllisyystodistuksista. Rekisterin tarkoituksena olisi mahdollistaa laissa säädettyjen tehtävien hoitaminen. Rekisteri sisältäisi 4 §:n 2 momentissa tarkoitetut henkilötiedot niistä henkilöistä, jotka ovat ottaneet digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönsä. Lisäksi rekisteriin tallennettaisiin tietoja itse todistuksista ja niiden käsittelystä. Tällaisia tietoja olisivat tiedot myöntämisestä, peruuttamisesta ja raukeamisesta.

Passi- ja henkilökorttilaeissa säädetyn mukaisesti ulkomailla oleskeleva Suomen kansalainen voi tietyin edellytyksin hakea passia ja henkilökorttia Suomen suurlähetystöltä, lähetetyn virkamiehen johtamalta konsulaatilta ja muulta Suomen edustustolta. Ehdotetun sääntelyn mukaisen digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena voisi olla myös esimerkiksi Suomen suurlähetystön myöntämä asiakirja. Passilain 29 §:ssä ja henkilökorttilain 31 §:ssä on säädetty rekisterin pitämisestä. Mainittujen pykälien säännösten mukaan poliisi pitää rekisteriä säädöksissä säädettyjen poliisin ja ulkoasiainhallinnon tehtävien suorittamiseksi. Tässä pykälässä ehdotetaan voimassa olevan sääntelyn mukaisesti digitaalisten henkilöllisyystodistusten rekisterin pitäjäksi yksinomaan poliisia.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin rekisterin henkilötietojen käsittelyn osalta henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettuun lakiin (616/2019, jäljempänä *poliisin henkilötietolaki*) ja sen 11–15 §:ään, jotka koskevat tietojen käyttöä. Tietojen luovuttamisesta ja poistamisesta säädetään mainitun lain 4 luvussa ja 38 §:ssä. Viittauksilla pyrittäisiin varmistamaan, että rekisterin tietojen käsittelyssä noudatetaan voimassa olevaa poliisia koskevaa tietosuoja sääntelyä ja että rekisterin käyttö on rajattu lainmukaiseen tarkoitukseen. Säädetäessä uudesta luotettavasta tavasta osoittaa henkilöllisyys olisi tarkoituksenmukaisinta, että siihen liittyvän rekisterin tietojen käsittelyyn sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin passirekisterin ja henkilökorttirekisterin tietojen käsittelyyn.

Digitaalisten henkilöllisyystodistusten rekisterin henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin yleistä tietosuoja-asetusta. Henkilötietojen käsittely olisi tarpeen poliisille laissa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi ja perustuisi asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Rekisterinpitäjän asema määräytyisi yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaisesti, ja ehdotetussa sääntelyssä selvennetään, että poliisi toimii rekisterinpitäjänä digitaalisten henkilöllisyystodistusten rekisterissä, jotta rekisterinpitäjyys ja siihen liittyvät viranomaistehtävät olisivat mahdollisimman selkeitä. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti sääntelyssä hyödynnettäisiin kansallista liikkumavaraa. Liikkumavaraa hyödynnettäisiin säätämällä kansallisesti käsiteltävistä tiedoista tarkkarajaisesti määrittelemällä ne ehdotetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin, sekä rajaamalla tiedot koskemaan ainoastaan sellaisia henkilöitä, jotka ovat ottaneet digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönsä. Ehdotetun 8 §:n 1 momentin mukaan rekisteri sisältäisi myös tiedon digitaalisten henkilöllisyystodistusten käsittelystä poliisissa, mitä vahvistaisi tietojenkäsittelyn laillisuuden ja asianmukaisuuden varmistamista. Rekisterin ylläpitoa koskeva sääntely täyttäisi yleisen edun mukaisen tavoitteen, sillä se olisi välttämätöntä henkilöllisyyden ja henkilötietojen luottettavan varmentamisen ja turvallisuuden varmistamiseksi. Sääntely olisi oikeasuhtaista, sillä rekisteriin tallennettaisiin vain laissa määriteltyt henkilötiedot ja todistuksen käsittelyä koskevat tiedot, ja tietoja saisi käyttää muihin käsittelytarkoituksiin vain noudattaen poliisin henkilötietolakia. Rekisterinpitäjänä poliisi vastaisi kaikesta henkilötietojen käsittelystä yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädettyjen periaatteiden mukaisesti. Näitä ovat käyttötarkoitussidonnaisuus, tietojen minimointi ja säilytyksen rajoittaminen. Rekisteröidyn oikeudet määräytyisivät yleisen tietosuoja-asetuksen III luvun ja poliisin henkilötietolain mukaisesti. Henkilötietojen säilyttämistä koskee yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädetty säilytyksen rajoittamisen periaate, jonka mukaan henkilötietoja saa säilyttää muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa, vain niin kauan kuin on tarpeen niiden käyttötarkoituksen toteuttamiseksi. Rekisterinpitäjän vastuulla on määrittää säilytysajat ja varmistaa, että ne ovat oikeasuhtaisia suhteessa käsittelyn tarkoitukseen.

Poliisin osalta säilytysajat määrittäisivät poliisin henkilötietolain 38 §:n mukaan. Näiden säännösten perusteella poliisin rekistereissä säilytysaikoja koskeva arviointi perustuisi laissa säädettyihin tehtäviin ja tietojen tarpeellisuuteen niiden suorittamiseksi. Pääsäännön mukaan lupahallinto- ja valvontatehtävien suorittamiseksi käsiteltävät henkilötiedot poistetaan viimeistään kahdenkymmenen vuoden kuluttua päätöksestä tai sen raukeamisesta, päätöksessä mainitun voimassaoloajan päättymisestä tai henkilötiedon merkitsemisestä.

**9 §. Rekisteri hyväksytyistä sähköisistä attribuuttitodistuksista.** Pykälässä säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston velvollisuudesta ylläpitää rekisteriä hyväksytyistä sähköisistä attribuuttitodistuksista ja niistä eurooppalaisista digitaalisen identiteetin lompakoista, joihin hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus on otettu käyttöön. Rekisterin tarkoituksena olisi mahdollistaa esitetyssä laissa säädettäväksi ehdotettujen tehtävien hoitaminen, kuten hyväksytyjen sähköisten attribuuttitodistusten hallinta ja niiden voimassaolon seuranta. Rekisteri ei sisältäisi poliisin tietojärjestelmästä luovutettuja henkilötietoja, vaan lähinnä teknisempiä tunnisteita, kuten hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen tunniste ja siihen liittyvän lompakon tunniste sekä tiedot attribuuttitodistuksen myöntäjästä ja haltijasta.

eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 4 kohdan sääntely koskee muun muassa käyttäjän tietojen käytön jäljitettävyyttä käyttäjälle itselleen, käyttäjän pääsyä lompakon kautta suoritettujen transaktioiden lokia, mikä asettaa lompakon tarjoajalle suoria velvoitteita. Näistä ei asetuksen velvoittavuuden vuoksi esitetä säädettävän.

Hyväksytyjen sähköisten attribuuttitodistusten ja niitä koskevien rekisterien henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin EU:n yleistä tietosuoja-asetusta ja sääntelyssä hyödynnettäisiin

kansallista liikkumavaraa tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti. Ehdotettu säännös sitoisi tietojen käsittelyn viranomaiselle lakiehdotuksessa ehdotettujen tehtävien hoitamiseen ja rajaisi tiedot niihin, jotka liittyvät lakiehdotuksessa tarkoitettuihin hyväksyttyihin sähköisiin attribuuttitodistuksiin ja niihin eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin, joihin hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus on otettu käyttöön. Henkilötietojen käsittely olisikin välttämätöntä Digi- ja väestötietovirastolle ehdotetussa laissa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi ja perustuisi asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Rekisterinpitäjän asema määräytyisi yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaisesti. Ehdotetun pykälän mukaan Digi- ja väestötietovirasto toimisi hyväksyttyjen sähköisten attribuuttitodistusten rekisterin rekisterinpitäjänä. Asiasta säätäminen olisi tarpeen, jotta rekisterinpitäjästä ja sen velvoitteista ei jäisi epäselvyyttä.

Rekisterin ylläpitoa koskeva sääntely täyttäisi yleisen edun mukaisen tavoitteen, koska se on välttämätöntä käyttäjän vahvistettujen tietojen luotettavuuden ja tietoturvan varmistamiseksi. Sääntely olisi myös oikeasuhtaista, sillä rekisteriin ei talleteta poliisin tietojärjestelmästä luovutettuja henkilötietoja, vaan ainoastaan teknisiä tunnisteita ja tietoja attribuuttitodistuksen myöntäjästä ja haltijasta. Rekisterinpitäjänä Digi- ja väestötietovirasto vastaisi kaikesta henkilötietojen käsittelystä yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa säädettyjen periaatteiden mukaisesti, kuten käyttötarkoitussidonnaisuudesta, tietojen minimoinnista ja säilytyksen rajoittamisesta. Rekisteröidyn oikeudet määräytyvät yleisen tietosuoja-asetuksen III luvun mukaisesti, joten esimerkiksi 17 artiklan mukaista oikeutta tietojen poistamiseen ei sovellettaisi, koska tietojen käsittely perustuisi lakisääteiseen velvoitteeseen. Digi- ja väestötietoviraston osalta ei esitetä erityistä säilytysaikoja koskevaa sääntelyä. Säilytysajan määrittäminen perustuisi näin ollen yleisen tietosuoja-asetuksen yleisiin periaatteisiin. Rekisterinpitäjän on tällöin arvioitava säilytysaika suhteessa rekisterin käyttötarkoitukseen ja varmistettava, että tietoja ei säilytetä pidempään kuin on välttämätöntä. Säilytysaikojen hallinta on olennainen osa rekisterinpitäjän velvollisuutta toteuttaa yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet.

**10 §.** *Poliisin toimivalta peruuttaa oikeus digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen.* Pykälässä säädettäisiin poliisin toimivallasta peruuttaa oikeus digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen tietyissä tilanteissa. Sen *1 momentissa* määriteltäisiin peruuttamisen perusteet, joiden mukaan poliisi peruuttaisi myönnetyn oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen, jos sitä käyttää joku muu kuin sen saanut henkilö tai jos sen käytön turvallisuus on vakavasti vaarantunut. Käytön turvallisuuden vakava vaarantuminen olisi kyseessä esimerkiksi identiteettivarkauden, teknisen haavoittuvuuden tai muun väärinkäytöksen ilmetessä. Säännös olisi keskeinen digitaalisen henkilöllisyystodistuksen luotettavuuden varmistamiseksi. Oikeuden peruuttaminen koskisi sitä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena olevaa asiakirjaa, jolla olisi tehty ehdotetussa 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu etälukeminen. Pykälässä ei säädettäisiin poliisin tietoteknisistä ratkaisusta esimerkiksi rekisterimerkintöjen osalta. Pykälässä tarkoitettun peruuttamisen voisi käytännössä merkitä poliisin tietojärjestelmään siten, että kyseessä oleva passi tai henkilökortti ei enää olisi kelvollinen digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena olevaksi asiakirjaksi.

Poliisin tulisi ehdotetun *2 momentin* mukaan antaa tieto oikeuden peruuttamisesta Digi- ja väestötietovirastolle viivytyksettä.

Poliisin olisi myös annettava oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen peruuttamisesta hallintopäätös hallintolain menettelysäännösten mukaisesti. Tämä olisi keskeistä käyttäjän oikeusturvan näkökulmasta, sillä ehdotetun 11 §:n 3 momentin mukaan Digi- ja väestötietovirasto peruisi hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen, jos poliisi on peruuttanut 10 §:n 1 momentin nojalla oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen. Koska Digi- ja



väestötietoviraston toimivalta peruuttaa attribuuttitodistus johtuisi suoraan poliisin tämän säännöksen nojalla tekemästä peruuttamistoimesta, ehdotetaan 13 §:n 3 momentissa säädettyä poikkeuksesta hallintolain menettelysäännöksiin siten, että Digi- ja väestötietoviraston tällaisesta peruuttamistoimenpiteestä ei annettaisi hallintopäätöstä.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin, että peruutettua oikeutta digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen ei voisi saattaa uudelleen voimaan. Tämä korostaisi peruuttamispäätöksen lopullisuutta ja estäisi riskialttiin todistuksen uudelleenkäytön. Peruuttamisen jälkeen oikeus digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen syntyisi, kun henkilölle luovutetaan uusi vastaava digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja. Peruuttaminen olisi asiakirjakohtainen, eikä oikeuden peruuttaminen voimassa olevan passin perusteella vaikuttaisi saman henkilön oikeuteen henkilökortin perusteella tai toisin päin.

**11 §. Hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttaminen.** Pykälässä säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston toimivallasta peruuttaa hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus eri tilanteissa.

Hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttamisesta säädetään Euroopan komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2025/1569 4 artiklassa, jonka säännökset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta. Täytäntöönpanoasetuksen 3 artiklan c alakohta jättää kuitenkin asiassa kansallista liikkumavaraa. Pykäläehdotuksen tavoite olisikin täydentää täytäntöönpanoasetuksen sääntelyä kansallisesti. Täytäntöönpanoasetuksen 4 Artiklan 3 kohdan alakohdan a) mukaan hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus on peruutettava, kun se on myönnetty yli 24 tunnin voimassaoloajaksi sen henkilön nimenomaisesta pyynnöstä, jolle sähköinen attribuuttitodistus on myönnetty. Alakohdan b) mukaan attribuuttitodistus tulee peruuttaa, kun tarjoaja on saanut tietoonsa, että hyväksytyjen sähköisten attribuuttitodistusten turvallisuus tai luotettavuus on vaarantunut. Alakohdan c) mukaan peruuttaminen voi lisäksi tulla kyseeseen muissa tilanteissa, joissa sitä edellytetään unionin tai kansallisessa lainsäädännössä tai jotka tarjoajat ovat määrittäneet artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa toimintaperiaatteissaan.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin, että Digi- ja väestötietovirasto peruuttaisi hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen, jos sitä käyttää joku muu kuin sen käyttöön ottanut henkilö.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että Digi- ja väestötietovirasto peruuttaa todistuksen, jos poliisi on peruuttanut oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen. Säännöksellä varmistettaisiin, että vahvistettuja tietoja ei hyödynnettäisi oikeudettomasti.

Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin, että Digi- ja väestötietovirasto peruuttaa todistuksen, jos siinä on ilmeinen virheellisyys. Säännös mahdollistaisi teknisten tai viranomaisen toiminnasta johtuvien muiden virheiden korjaamisen ilman erillistä käyttäjän pyyntöä. Digi- ja väestötietoviraston tulisi tarjota käyttäjälle viipymättä uusi hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus ehdotetun momentin nojalla tehtävän peruutuksen jälkeen.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että kerran peruutettua hyväksyttyä sähköistä attribuuttitodistusta ei voisi saattaa uudelleen voimaan. Säännös estäisi riskialttiiksi arvioidun attribuuttitodistuksen uudelleenkäytön, mutta ei uuden attribuuttitodistuksen tarjoamista sen perusteena olevan asiakirjan voimassa ollessa ja muiden edellytysten täytyessä.

**12 §. Raukeaminen.** Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa digitaalinen henkilöllisyystodistus ja siihen liittyvät hyväksytyt sähköiset attribuuttitodistukset raukeavat

automaattisesti ilman erillistä päätöstä. Raukeaminen olisi tekninen seuraus, joka ei edellyttäisi viranomaisen aktiivista toimenpidettä, vaan tapahtuisi suoraan lain nojalla.

Raukeamisen perusteet olisivat:

1. Uuden digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena olevan asiakirjan luovuttaminen, kun kyse on digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaolon määrittävästä asiakirjasta. Näin olisi silloin, jos henkilölle myönnetään uusi ehdotetussa 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla etäluettu asiakirja. Ehdotettu säännös seuraisi passi- ja henkilökorttilakien voimassa olevaa sääntelyä, jonka mukaan aiemman passin ja henkilökortin voimassaolo päättyy, kun hakijalle luovutetaan uusi asiakirja. Kun henkilölle myönnetään uusi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja, tätä edeltävän asiakirjan perusteella tarjottu hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus raukeaisi automaattisesti. Tämä estäisi useiden samanaikaisten eri henkilöllisyysasiakirjaan perustuvien todistusten käytön ja varmistaisi tietojen ajantasaisuuden.
2. Perusteena olevan asiakirjan peruuttaminen. Jos digitaalisen henkilöllisyystodistuksen taustalla oleva passi tai henkilökortti peruutetaan muusta kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua syystä, myös digitaalinen todistus raukeaa. Säännös on tarpeen fyysisen asiakirjan ja sen digitaalisen ilmentymän välisen välittömän suhteen varmistamiseksi.
3. Tietojen ristiriita. Jos digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon henkilötiedot eivät vastaa toisiaan, todistus raukeaisi. Säännös estäisi virheellisten tai vanhentuneiden tietojen käytön.
4. Lompakon poistaminen käytöstä. Jos käyttäjä peruuttaa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon voimassaolon, lompakkoon liittyvä digitaalinen henkilöllisyystodistus raukeaisi. Säännöksellä tuettaisiin käyttäjän oikeutta hallita omaa identiteettiään ja estäisi passiivisten todistusten jäämisen voimaan.

Ehdotetun 2 momentin mukaan Digi- ja väestötietoviraston olisi annettava käyttäjälle tieto hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen raukeamisesta viiveettä. Tietoa ei kuitenkaan tarvitsisi antaa, kun käyttäjä poistaa käytöstä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon.

Raukeaminen ei estäisi uuden hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen myöntämistä, jos pykälässä säädettyä raukeamisen perustetta ei ole.

**13 §. Hallintolain menettelysäännöksistä poikkeaminen.** Pykälässä säädettäisiin poikkeuksista hallintolain menettelysäännöksiin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja siihen liittyvien hyväksyttyjen sähköisten attribuuttitodistusten osalta. Poikkeukset koskisivat tilanteita, joissa ei anneta hallintopäätöstä, valitusosoitusta tai ilmoitusta valituskiellosta.

Pykälässä säädettäisiin, ettei oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen myöntämisestä ja hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttamisesta anneta hallintopäätöstä tai valitusosoitusta taikka ilmoitusta valituskiellosta.

**14 §. Valituskielto ja muutoksenhaku.** Pykälässä säädettäisiin muutoksenhaun rajoituksista digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja siihen liittyvien hyväksyttyjen sähköisten attribuuttitodistusten osalta. Valitusoikeuden rajaaminen koskisi tilanteita, joissa toimenpiteet ovat teknisiä, automaattisia tai perustuvat suoraan lakiin, eikä niihin liity varsinaista hallintopäätöstä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että 12 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa, joissa on kyse digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja siihen liittyvien hyväksyttyjen sähköisten attribuuttitodistusten raukeamisesta, ei saisi hakea muutosta valittamalla. Raukeaminen tapahtuisi automaattisesti, eikä siihen liittyisi viranomaisen harkintavaltaa, minkä vuoksi valitusoikeutta ei olisi.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin, että myöntämisen ja peruuttamisen tapahtuessa 13 §:ssä säädetysti ilman hallintopäätöstä tai valitusosoitusta, ei kyseisissä tilanteissa voida myöskään hakea muutosta valittamalla. Näissä tilanteissa kyse olisi esimerkiksi oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen myöntämisestä tai attribuuttitodistuksen peruuttamisesta ilman hallintopäätöstä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa. Ehdotettu momentti olisi informatiivinen ja osoittaisi osaltaan samalla, että muutoksenhaku on mahdollista, kun kyseessä on hallintoasia, johon liittyy hallintopäätös.

**15 §. Voimaantulo.** Lainkohta sisältää voimaantulosäännöksen ja siirtymäsäännöksen. Tarkemmat perustelut lain voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä sisältyvät kappaleeseen 9 (Voimaantulo).

#### **7.4 Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta**

**3 §. Lain soveltamisala.** Pykälän 1 momentin 4 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi tunnistuslain nimikkeen muuttamisen johdosta.

**6 §. Palvelun käyttäjän sähköinen tunnistaminen.** Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että nykyisin voimassa olevaan sääntelyyn lisättäisiin julkisen sektorin velvollisuudeksi hyväksyä vahvaksi tunnistustavaksi myös eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko. Lisäksi muutettaisiin säännöksessä mainittu tunnistuslain nimike ja viittausta muutettaisiin lakiteknisesti, koska pykälässä olisi ehdotettujen muutosten jälkeen enää yksi momentti.

Sääntely olisi tarpeen muutetun eIDAS-asetuksen 5 f artiklan 1 kohdan velvoitteiden kansalliseksi toteuttamiseksi. Artiklan mukaan, kun jäsenvaltio edellyttää sähköistä tunnistamista ja todentamista julkisen sektorin elimen tarjoaman verkkopalvelun käyttämiseksi, sen on hyväksyttävä myös asetuksen mukaisesti tarjotut eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot. Julkisen sektorin olisi siis hyväksyttävä myös lompakko tunnistustavaksi tilanteessa, jossa edellytetään vahvaa sähköistä tunnistamista.

#### **7.5 Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista**

**3 §. Tukipalvelut.** Pykälän 1 momentin 4 ja 5 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos, joka johtuu tunnistuslain nimikkeen muutoksesta. Lisäksi 4 kohdassa korjattaisiin tunnistuslain säädöskokoelmanumero oikeaksi.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että luonnollisen henkilön tunnistuspalvelu voisi jatkossa tunnistaa julkisen hallinnon sähköisiä palveluja käyttävän luonnollisen henkilön myös eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa käyttäen. Muutetun eIDAS-asetuksen eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden rajat ylittävää käyttöä koskevan 5 f artiklan 1 kohdan mukaan, kun jäsenvaltio edellyttää sähköistä tunnistamista ja todentamista julkisen sektorin elimen tarjoaman verkkopalvelun käyttämiseksi, sen on hyväksyttävä myös eIDAS-asetuksen mukaisesti tarjotut eurooppalaiset digitaalisen identiteetin lompakot. Siksi on

tarkoituksenmukaista tarjota tämäkin tunnistusmenetelmä välitettäväksi keskitetysti viranomaisille luonnollisen henkilön tunnistuspalvelun kautta. Julkisen sektorin asiointipalvelut voisivat siis täyttää mainitun eIDAS-asetuksen velvollisuuden käyttämällä luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua, jonka käyttöön useilla julkisen sektorin asiointipalveluilla on velvollisuus.

## **7.6 Laki sakon täytäntöönpanosta**

**1 §. Soveltamisala.** Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin uusi 64 kohta siten, että ehdotetun eIDAS-lain mukaiset hallinnolliset seuraamusmaksut lisättäisiin lain soveltamisalaan. Kyse olisi eIDAS-lain 42–46 §:n mukaisista luottamuspalveluntarjoajille, ei-hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajille, hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajille, hyväksytyjä varmenteita tarjoavan hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajille sekä hyväksytyjä sähköisiä attribuuttitodistuksia tarjoavan hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajille kohdistuvista seuraamusmaksuista.

## **7.7 Laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista**

**2 §. Soveltamisala.** Pykälän 2 momentin 2 kohdan viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

**28 §. Tietojen luovuttamisen yleiset edellytykset.** Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin tietosuojalain puuttuva säädösnúmero.

**43 §. Tunnuksen luovuttaminen.** Pykälän 2 momentin 1 kohtaan tehtäisiin lisäys, jonka mukaan sähköinen asiointitunnus voitaisiin luovuttaa myös, jos sähköistä asiointitunnusta käytettäisiin vastaavasti Digi- ja väestötietoviraston eIDAS-lain nojalla myöntämien luonnollisen henkilön tunnistetietojen käyttöön perustuvan palvelun tai suoritteen tuottamisen yhteydessä luonnollisen henkilön tunnistetietojen haltijan yksilöivänä tunnistetietona. Luonnollisen henkilön tunnistetiedoilla tarkoitetaan eIDAS-asetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaan tietoja, jotka on annettu unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti, ja jotka mahdollistavat luonnollisen henkilön henkilöllisyyden toteamisen. eIDAS-lain 3 §:n mukaan Digi- ja väestötietovirasto myöntäisi tarjoamaansa eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon henkilöllisyyden osoittamisen mahdollistavat luonnollisen henkilön tunnistetiedot. Luonnollisen henkilön tunnistetietojen pakollisista ja valinnaisista tunnistetiedoista säädetään eIDAS-asetuksen 5 a artiklan nojalla annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2024/2977 liitteessä. Kyseisen täytäntöönpanoasetuksen sääntelyn nojalla sähköistä asiointitunnusta voitaisiin käyttää luonnollisen henkilön tunnistetietojen yhtenä tunnistetietona.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Säännökseen tehtäisiin myös säädöstekninen korjaus.

**62 §. Varmennetussa sähköisessä asiointissa käytettävien varmenteiden tiedot.** Pykälän viittaukset vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittauksiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin.

Muutokset johtuvat siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

**63 §. Tekninen tunnistetieto ja sähköinen asiointitunnus sekä niiden antaminen.** Pykälän 2 momentin sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi niin, että 1 kohtaan lisättäisiin Digi- ja väestötietoviraston eIDAS-lain nojalla henkilölle myöntämät luonnollisen henkilön tunnistetiedot. eIDAS-lain lain 3 §:n mukaan Digi- ja väestötietovirasto myöntäisi tarjoamaansa eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon henkilöllisyyden osoittamisen mahdollistavat luonnollisen henkilön tunnistetiedot. Sähköistä asiointitunnusta voitaisiin käyttää edellä 43 §:n 2 momentissa ehdotetulla tavalla myös luonnollisen henkilön tunnistetietojen haltijan yksilöivänä tunnistetietona.

**66 §. Kansalaisvarmenteen hakeminen ja myöntäminen.** Pykälän 2 ja 3 momentin viittaukset vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittauksiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Säännökseen tehtäisiin myös säädöstekninen korjaus.

**67 §. Muun varmenteen hakeminen ja myöntäminen.** Pykälän 1 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

## **7.8 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä**

**8 §. Asiakastietojen käsittelyyn osallistuvien tunnistaminen.** Pykälän 2 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Lakia koskeva lyhytnimike muutettaisiin tunnistuslaiksi. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Säännökseen tehtäisiin myös säädöstekninen korjaus.

**65 §. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut.** Pykälän 3 momentissa käytetään 8 §:ssä mainittua lyhytnimikettä tunnistus- ja luottamuspalvelulaki, joka muutettaisiin muutetun 8 §:n mukaisesti tunnistuslaiksi. Säännöksessä muutettaisiin myös Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoa koskeva maininta Lupa- ja valvontavirastoksi.

## **7.9 Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä**

### **3 luku Asiakkaan tunteminen**

**11 §. Etätunnistamiseen liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus.** Pykälän 3 kohdan viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Myös säännökseen sisältyvä viittaus eIDAS-asetukseen muutettaisiin niin, että siitä käy ilmi, että asetusta on muutettu.

## 7.10 Maakaari

9 a luku Sähköiset asiointijärjestelmät ja niiden käyttäminen

**1 §.** *Asiointijärjestelmän käyttö ja sähköinen tunnistaminen asiointijärjestelmässä.* Pykälän 1 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Myös säännökseen sisältyvä viittaus eIDAS-asetukseen muutettaisiin niin, että siitä käy ilmi, että asetusta on muutettu.

## 7.11 Kansalaisaloitelaki

**7 §.** *Sähköisen menettelyn tekniset vaatimukset.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

## 7.12 Laki hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä

**4 §.** *Kansanäänestysaloitteen tekeminen.* Pykälän 3 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

## 7.13 Laki sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027

**15 §.** *Avustuksen hakeminen.* Pykälän 4 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

**26 §.** *Sisäasioiden rahaston ohjelman asiointi- ja käsittelyjärjestelmä ja tietojen käsittely.* Pykälän 3 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Lisäksi viittausta muutettaisiin lakiteknisesti, koska pykälässä olisi ehdotettujen muutosten jälkeen enää yksi momentti.

## 7.14 Henkilökorttilaki

**1 a §.** *Digitaalinen henkilöllisyystodistus.* Lakiin ehdotetaan lisättävän uusi pykälä, jonka mukaan lain 2 §:n 1 momentissa, 14 ja 15 a §:ssä sekä 17 §:n 3 momentissa tai 14 §:ssä tarkoitettuun henkilökorttiin sisältyy oikeus saada käyttöön 3. lakiehdotuksessa tarkoitettu digitaalinen henkilöllisyystodistus. Säännöksellä toteutettaisiin yksiselitteisesti 3. lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettua digitaalisen henkilöllisyyden

perusteena olevan asiakirjan oikeudellinen asema ehdotetussa pykälässä mainittujen henkilökorttien osalta.

**11 §.** *Hakijan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen.* Pykälän 4 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

#### **7.15 Puoluelaki**

**3 §.** *Rekisteröintihakemus.* Pykälän 1 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

#### **7.16 Laki alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta**

**52 §.** *Vahva sähköinen tunnistaminen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmää käytettäessä.* Pykälän viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

#### **7.17 Passilaki**

**3 d §.** *Digitaalinen henkilöllisyystodistus.* Lakiin ehdotetaan lisättävän uusi pykälä, jonka mukaan lain 3, 3 c tai ja 4 §:ssä tarkoitettuun passiin sisältyy oikeus saada käyttöön digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annetussa laissa tarkoitettu digitaalinen henkilöllisyystodistus. Säännöksellä toteutettaisiin yksiselitteisesti 3. lakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettua digitaalisen henkilöllisyyden perusteena olevan asiakirjan oikeudellinen asema ehdotetussa pykälässä mainittujen passien osalta.

**6 §.** *Passin hakeminen.* Pykälän 4 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

#### **7.18 Laki maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027**

**31 §.** *Tuen hakeminen.* Pykälän 1 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Säännökseen tehtäisiin myös säädöstekninen korjaus.

### **7.19 Laki tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta**

**12 §.** *Tuen hakeminen.* Pykälän 1 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Säännökseen tehtäisiin myös säädöstekninen korjaus.

### **7.20 Laki Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta**

**32 §.** *Haltijan oikeus käyttää kalastuskiintiörekisterin tietoja.* Pykälän 2 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Lisäksi viittausta muutettaisiin lakiteknisesti, koska pykälässä olisi ehdotettujen muutosten jälkeen enää yksi momentti.

### **7.21 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa**

**41 §.** *Rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttaminen.* Pykälän 2 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Suomenkieliseen säännökseen tehtäisiin myös säädöstekninen korjaus.

### **7.22 Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa**

**35 §.** *Rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttaminen.* Pykälän 2 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Säännökseen tehtäisiin myös säädöstekninen korjaus.

### **7.23 Laki maatalouden rakennetuista**

**29 §.** *Tuen hakeminen.* Pykälän 1 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin ja samalla tehdään teknisen virheen korjaus lakiin viittaamisessa. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Säännökseen tehtäisiin myös säädöstekninen korjaus.

### **7.24 Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa**

**50 §.** *Rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttaminen.* Pykälän 2 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.



## 7.25 Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä

**70 a §.** *Sähköinen haku.* Pykälän 1 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin ja samalla tehdään teknisen virheen korjaus lakiin viittaamisessa. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Säännökseen tehtäisiin myös säädöstekninen korjaus.

## 7.26 Kuluttajansuojalaki

6 luku Kotimyynti ja etämyynti

**12 c §.** *Kuluttajan henkilöllisyyden todentaminen ja todentamista koskevien tietojen säilyttäminen eräissä tapauksissa.* Pykälän 1 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

7 luku Kuluttajaluotot

**15 §.** *Luotonhakijan henkilöllisyyden todentaminen.* Pykälän 1 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

7 a luku Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot

**33 §.** *Valvontaviranomaiset.* Pykälän 2 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Säännöksessä korjattaisiin myös Liikenne- ja Viestintäviraston nimi.

10 luku Aikaosuudet ja pitkäkestoiset lomatuotteet

**6 §.** *Sopimuksen muoto ja kieli.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavan. Voimassa olevan momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annettuun lakiin korvattaisiin viittauksella eIDAS-asetukseen. Momentissa oleva nykyinen viittaus on vanhentunut, ja sähköisistä allekirjoituksista säädetään eIDAS-asetuksessa.

Momenttiin lisättäisiin myös informatiivinen viittaus kuluttajansuojalain 7 a lukuun, jossa säädetään asunto-omaisuuteen liittyvistä kuluttajaluotoista.

## 7.27 Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista

**48 §.** *Tuen hakeminen.* Pykälän 1 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa

ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Säännökseen tehtäisiin myös säädöstekninen korjaus.

### **7.28 Ampuma-aselaki**

**119 a §. Sähköinen asiointi.** Pykälän viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

### **7.29 Ajoneuvolaki**

**84 §. Rekisteri-ilmoituksen tekeminen.** Pykälän 3 momentin viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi.

### **7.30 Kilpailulaki**

**39 §. Tietojenvaihto viranomaisten välillä.** Pykälän 1 momentin 9 kohdan viittaus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettuun lakiin. Muutos johtuu siitä, että 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain nimeä muutettavaksi. Lisäksi viittaus kumottuun laajakaistarakentamisen tuesta haja-asustusalueilla annettuun lakiin (1186/2009) muutettaisiin viittaukseksi kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta annettuun lakiin (1262/2020).

## **8 Lakia alemman asteinen sääntely**

Esitykseen sisältyy useita ehdotuksia määräysenantovaltuudesta Liikenne- ja viestintävirastolle. Kyse on pääsääntöisesti olemassa olevien määräystenantovaltuuksien säilyttämisestä siten, että niistä osa siirrettäisiin tunnistuslaista ehdotettavaan uuteen eIDAS-lakiin. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotetaan uusia määräysenantovaltuuksia.

Ehdotetun eIDAS-lain:

- 7 §:n 4 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamistavasta. Määräysenantovaltuus olisi uusi.
- 16 §:n 3 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon luottavien osapuolten pääsyvarmenteiden ja rekisteröintivarmenteiden toteuttamisesta sekä niiden varmennepolitiikoista ja varmennuskäytännöistä noudattaen eIDAS-asetuksen 5 b artiklan nojalla annettuja säännöksiä. Määräysenantovaltuus olisi uusi.
- 24 §:n 2 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista noudattaen eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Kyse on tunnistuslain

42 §:n 2 momentin 5 kohdan määräksenantovaltuudesta, joka esitetään siirrettäväksi ehdotettuun eIDAS-lakiin.

- 25 §:n 3 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kansallisesta sertifiointijärjestelmästä sekä lompakon vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa noudatettavasta menettelystä noudattaen eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Määräksenantovaltuus olisi uusi.
- 26 §:n 4 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi, noudattaen eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä säädetään, antaa tarkempia määräyksiä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeämisen edellytyksistä, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeämistä koskevaan hakemukseen sisällytettävistä tiedoista ja niiden toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle sekä sähköisen tunnistamisen järjestelmien ja luottamuspalvelujen vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa noudatettavasta menettelystä. Kyse on tunnistuslain 42 §:n 2 momentin 5–7 kohtiin sisältyvistä määräksenantovaltuuksista, jotka hieman muokattuina esitetään siirrettäväksi ehdotettuun eIDAS-lakiin.
- 28 §:n 4 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä sertifiointia koskevista vaatimuksista, sertifiointissa noudatettavasta menettelystä sekä sähköisen allekirjoituksen ja leiman luontivälinettä koskevista vaatimuksista noudattaen eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä. Kyse on tunnistuslain 42 §:n 2 momentin 8 kohdan määräksenantovaltuudesta, joka esitetään siirrettäväksi ehdotettuun eIDAS-lakiin.

Lisäksi tunnistuslain muutettavaksi ehdotettu 42 § sisältäisi määräksenantovaltuuksia, jotka yhtä lukuun ottamatta sisältyvät jo voimassa olevaan lakiin. Tunnistuslain 42 §:n määräksenantovaltuuksista poistettaisiin voimassa olevan lain 42 §:n 2 momentin 5 ja 8 kohta sekä 6 kohdasta velvollisuus ottaa huomioon, mitä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa säädetään. Mainitut kohdat koskevat eIDAS-asetusta täydentävää sääntelyä. Jatkossa kaikki eIDAS-asetusta täydentävä kansallinen sääntely sisältyisi eIDAS-lakiin ja tunnistuslaista poistettavia kohtia vastaavat määräksenantovaltuudet on tarkoitus sisällyttää edellä kuvatulla tavalla eIDAS-lain 24, 26 ja 28 §:ään.

Tunnistuslain 42 §:ään lisättäisiin yksi uusi määräksenantovaltuus eli 5 kohta, jonka mukaan Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä 24 §:n 2 momentissa tarkoitettua hakijan ensitunnistamisesta ja siinä käytetystä asiakirjasta sekä sähköisestä tunnistamisesta tallennettavista tarvittavista tiedoista. Etänä suoritettava hakijan ensitunnistaminen on lisääntynyt merkittävästi. Esimerkiksi passin tai henkilökortin etäluentaa ja muita luotettavia keinoja tunnistaa hakija etäyhteydellä kehitetään edelleen. Tunnistusvälineen tarjoajille voi ensitunnistamisesta kertyä hyvin erilaisia tietoja riippuen siitä, millä tavalla ensitunnistaminen toteutetaan. Tallennettavien tietojen tarkempi määrittely olisi perusteltua, jotta voidaan varmistaa, että virhetilanteiden selvittämiseksi välttämättömät tiedot ovat saatavilla. Erityisesti etäyhteyden välityksellä tapahtuva tunnistaminen lisää tarvetta tallennettavien tietojen teknisten yksityiskohtien määrittelylle.

Tunnistuslaissa säädettävien Liikenne- ja viestintäviraston määräksenantovaltuuksien perusteella annettavat määräykset tulee mahdollisesti ilmoittaa Euroopan komissiolle teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti.

Ilmoitusvelvollisuus koskee kansallisia lakimuutoksia tai muita määräyksiä, jotka sisältävät tuotteille tai tietoyhteiskunnan palveluille asetettavia teknisiä eritelmiä tai muita vaatimuksia. Ilmoituksen jälkeen alkaa direktiivin mukainen kolmen kuukauden odotusaika, jota ennen ehdotusta määräykseksi ei voida hyväksyä. Jäsenvaltioiden on toimitettava teknistä määräystä koskeva ehdotus uudelleen komissiolle, jos ehdotukseen tehdään sellaisia huomattavia muutoksia, jotka muuttavat sen soveltamisalaa, lyhentävät alun perin suunniteltua soveltamisaikataulua, lisäävät eritelmiä tai vaatimuksia taikka tiukentavat niitä. Tarvetta määräysten ilmoittamiselle arvioidaan tarkemmin sitten kun niiden sisältö tarkentuu.

## 9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan mahdollisimman pian syksyllä 2026. eIDAS-asetuksen muutokset ovat tulleet voimaan 20.5.2024. Lakiehdotuksiin liittyisi kuitenkin siirtymäaikoja ja vähäisiä poikkeuksia voimaantulon ajankohdassa.

Digi- ja väestötietoviraston olisi saatettava toimintansa 1. lakiehdotuksen 3, 4, 7–9 §:n ja 17 §:n 1 momentin ja 23 §:n mukaiseksi viimeistään 24.12.2026. Samoin Patentti- ja rekisterihallituksen olisi saatettava toimintansa 1. lakiehdotuksen 5 ja 6 §:n mukaiseksi vastaavassa ajassa. Kyseisissä pykälissä säädettäisiin luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön tunnistetietojen myöntämisestä ja niihin liittyvistä rekisteristereistä, lompakon tarjoamisesta ja siihen liittyvästä rekisterinpidosta ja tietojen säilytysajasta sekä lompakon aitoutta ja voimassaoloa koskevasta validointimekanismista. Lisäksi 23 §:n sääntelyllä olisi tarkoitus täytäntöönpanna muutetun eIDAS-asetuksen 45 e artikla. Muutetun eIDAS-asetuksen mukaan lompakko tulee tarjota ja 45 e artiklassa tarkoitetut toimenpiteet toteuttaa 24 kuukauden kuluessa asetuksen 5 a artiklan ja 5 c artiklan nojalla annettujen täytäntöönpanoasetusten voimaantulopäivästä. Kyseiset täytäntöönpanoasetukset ovat tulleet voimaan 24.12.2024, joten asetuksen velvoitteet on toteuttava viimeistään 24.12.2026. Siirtymäajalla varmistettaisiin, että Digi- ja väestötietovirastolla sekä Patentti- ja rekisterihallituksella olisi käytössä koko muutetun eIDAS-asetuksen mukainen määräaika lompakon ja siihen liittyvien palvelujen tarjoamiseen sekä 45 e artiklan toimenpiteiden toteuttamiseen.

Digi- ja väestötietoviraston olisi saatettava toimintansa 1. lakiehdotuksen 18 §:n 1 ja 2 momentin mukaiseksi viimeistään 24.12.2026. Kyseisissä pykälässä säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston velvollisuudesta toteuttaa henkilöllisyyden linkittäminen. Komissio on antanut täytäntöönpanoasetuksen henkilöiden rajatylittävän henkilöllisyyden linkittämisen osalta (EU) 2025/846 ja sitä sovelletaan 24.12.2026 lukien. Siirtymäaika olisi siten yhtenäinen komission täytäntöönpanoasetuksen soveltamisen alkamisen kanssa. eIDAS-lain 18 §:n 3 momenttia sovellettaisiin kuitenkin vasta 1.1.2028. Ehdotetussa 18 §:n 3 momentissa säädetään yksityisen sektorin oikeudesta käyttää Digi- ja väestötietoviraston toteuttamaan henkilöllisyyden linkittämistä. Momenttia alettaisiin soveltamaan sen jälkeen, kun yksityisen sektorin sähköisillä asiointipalveluilla on alkanut velvollisuus hyväksyä eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla tunnistautuminen niiden palveluihin.

Liikenne- ja viestintäviraston olisi saatettava toimintansa 1. lakiehdotuksen 16 §:n ja 17 §:n 2 momentin mukaiseksi viimeistään 24.12.2026. Kyseisissä pykälissä säädettäisiin Liikenne- ja viestintäviraston velvollisuudesta perustaa lompakon luottavien osapuolten kansallinen rekisteri sekä tarjota luottavien osapuolten henkilöllisyyden aitoutta ja kelpoisuutta koskeva validointimekanismi. Komissio on antanut täytäntöönpanoasetuksen lompakkoon luottavien osapuolten rekisteröinnin osalta (EU) 2025/848 ja sitä sovelletaan 24.12.2026 lukien. Siirtymäaika olisi siten yhtenäinen komission täytäntöönpanoasetuksen soveltamisen alkamisen kanssa.

Digitaalinen henkilöllisyystodistus on tarkoitus saada käyttöön eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon, joita on edellä kuvatulla tavalla tarjottava viimeistään 24.12.2026. Tästä syystä ehdotetaan, että viranomaisten olisi saatettava toimintansa 3. lakiehdotuksen mukaisiksi viimeistään 24.12.2026. Siirtymäaika olisi siis linjassa lompakon tarjoamista koskevan määräajan kanssa. Digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen liittyen myös henkilökorttilakia ja passilakia koskevat lakiehdotukset sisältäisivät siirtymäsäännöksiä. Ehdotetut siirtymäsäännökset loisivat oikeuden saada käyttöön digitaalinen henkilöllisyystodistus sellaisella henkilökorttilain 2 §:n 1 momentissa, 14 ja 15 a §:ssä sekä 17 §:n 3 momentissa tarkoitetulla henkilökortilla ja sellaisella passilain 3, 3 c ja 4 §:ssä tarkoitetulla passilla, joka on myönnetty ennen ehdotetun lain voimaantuloa.

Edellä ehdotetusta voimaantuloajasta poiketen 2. lakiehdotuksen 7 b § ja 17 §:n 2 momentti tulisivat voimaan vasta 1.1.2027. Kyseisissä pykälissä säädettäisiin tunnistuspalvelun tarjoajille uusi velvollisuus tarkistaa tiettyjen asiakirjojen voimassaolo ja mahdollistettaisiin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttö ensitunnistamisessa. Digitaalisten henkilöllisyystodistusten toteuttamiseen on edellä kuvatulla tavalla ehdotettu siirtymäaikaa 24.12.2026 asti, joten niiden käyttö ensitunnistamisessa tulisi mahdollistaa vasta tämän siirtymäajan jälkeen. Siirtymäaika on myös tarpeen, jotta palveluntarjoajat voivat toteuttaa tarpeelliset muutokset järjestelmiinsä voidakseen tarkistaa ensitunnistamiseen käytettävien asiakirjojen voimassaolon viranomaisen tietojärjestelmästä.

## **10 Toimeenpano ja seuranta**

Muutetun eIDAS-asetuksen 46 e artiklan mukaan komissio perustaa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin yhteistyöryhmän, joka koostuu jäsenvaltioiden ja komission nimeämistä edustajista. Ryhmän tarkoituksena on tukea ja helpottaa jäsenvaltioiden rajatylittävää yhteistyötä ja tietojenvaihtoa luottamuspalveluja, eurooppalaisia digitaalisen identiteetin lompakoita ja ilmoitettuja sähköisen tunnistamisen järjestelmiä koskien. Yhteistyöryhmä tekee strategista työtä mm. vaihtamalla neuvoja ja tekemällä yhteistyötä komission kanssa kehitteillä olevien toimintapoliittisiin aloitteisiin liittyen sekä arvioimalla digitaalisen identiteetin lompakon alan kehitystä. Ryhmällä on kuitenkin myös syvempää ja teknisempää osaamista vaativia tehtäviä, kuten asetuksen soveltamisalaan kuuluvien ilmoitettavien sähköisen tunnistamisen järjestelmien vertaisarviointien järjestäminen. Digi- ja väestötietovirasto osallistuisi yhteistyöryhmän työhön ja lisäksi Digi- ja väestötietovirasto ja Liikenne- ja viestintävirasto osallistuisivat yhteistyöryhmän alaisuuteen perustetun työryhmän työhön. Tätä kautta yhteistyöryhmän työhön voidaan vaikuttaa ja työstä saadaan tietoa.

Muutetun eIDAS-asetuksen 49 artikla sisältää niin sanotun uudelleentarkastelulausekkeen. Komission tulee tarkastella uudelleen asetuksen soveltamista ja antaa viimeistään 21 päivänä toukokuuta 2026 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus. Kertomuksessa komission tulee arvioida erityisesti, olisiko asetuksen tai sen tiettyjen säännösten, mukaan lukien erityisesti 5 c artiklan 5 kohdan säännösten, soveltamisalaa asianmukaista muuttaa, ottaen huomioon asetuksen soveltamisesta saatu kokemus sekä tekninen, markkinoihin liittyvä ja oikeudellinen kehitys. Komission tulee liittää kertomukseen tarvittaessa muutetun eIDAS-asetuksen muuttamista koskeva ehdotus.

Lisäksi muutettu eIDAS-asetus edellyttää, että jäsenvaltiot keräävät eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden ja hyväksytyjen luottamuspalvelujen toiminnasta tilastotietoja. Muutetun eIDAS-asetuksen 48 a artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot raportoivat artiklassa tarkemmin määritellyistä tiedoista komissiolle vuosittain.

Liikenne- ja viestintävirasto toimii jo nykyisin tunnistuslakia valvovana viranomaisena. Virasto toimisi esityksen mukaan myös muutetun eIDAS-asetuksen 46 a artiklassa tarkoitettuna valvontaelimenä ja 46 c artiklassa tarkoitettuna keskitettynä yhteyspisteenä. Lisäksi virasto valvoisi eIDAS-lain noudattamista. Näin ollen Liikenne- ja viestintävirasto vastaisi eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin, vahvaan sähköiseen tunnistamiseen ja sähköisiin luottamuspalveluihin liittyvästä sääntelyn toimeenpanon seurannasta sekä ohjauksesta ja neuvonnasta. Virasto myös seuraisi jatkossa esimerkiksi perimiensä maksujen kustannusvastaavuustason noudattamista. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tarpeellisena, että tilanteessa, jossa on katsottu olevan kyse veron sijaan maksusta, valtioneuvosto seuraa maksujen kustannusvastaavuustason noudattamista.

## **11 Suhde muihin esityksiin**

Eduskunnan käsiteltäväksi on annettu hallituksen esitys eduskunnalle kyberkestävyysasetuksen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 179/2025 vp). Kyseisessä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden tuotteiden kyberkestävyydestä sekä kyberturvallisuussertifiointista, johon viitataan 1. lakiehdotuksen 36 §:ssä. Mainitulla esityksellä on esitetty muutettavaksi myös sakon täytäntöönpanosta annettua lakia, mikä on merkityksellistä tämän esityksen 6. lakiehdotuksen kannalta. Nämä esitykset on tarvittaessa sovittava eduskunnassa yhteen.

Eduskunnassa on vireillä useita hallituksen esityksiä, joissa – kuten myös 6. lakiehdotuksessa – ehdotetaan muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttia. Näitä esityksiä ovat edellisessä kappaleessa mainitun esityksen lisäksi hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karenssista sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 90/2024 vp), hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönoton helpottamisesta, sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 249 ja 303 §:n muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 74/2025 vp), hallituksen esitys eduskunnalle laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyviksi laeiksi (HE 77/2025 vp), hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 161/2025 vp) ja hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista sähköisten todisteiden esittämismääräystä ja säilyttämismääräystä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 175/2025 vp). Lisäksi vireillä on hanke [STM069:00/2024](#) hallituksen esityksen valmistelemiseksi laiksi naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (palkka-avoimuusdirektiivin täytäntöönpano). Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle viikolla 11/2026. Mainitussa esityksessä ehdotettaneen myös muutettavaksi sakon täytäntöönpanolain 1 §:n 2 momenttia. Edellä mainitun sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momentin muuttamista koskevat lakiehdotukset on tarvittaessa sovittava eduskunnassa yhteen.

Vireillä on passilain ja henkilökorttilain muuttamista koskeva hanke [SM020:00/2025](#), jossa valmisteltu hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle viikolla 14/2026. Mainittuun esitykseen sisältynee myös passilain 6 §:n muuttamista koskeva ehdotus, kuten tämän esityksen 17. lakiehdotukseen. Mainitut lakiehdotukset on tarvittaessa sovittava eduskunnassa yhteen.

## **12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys**

### **12.1 Johdanto**

Hallituksen esityksen lakiehdotuksilla on merkitystä perustuslain 6 §:n, 8 §:n, 10 §:n, 15 §:n, 18 §:n, 21 §:n, 80 §:n, 81 §:n sekä 124 §:n kannalta.

## 12.2 Yhdenvertaisuus

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksella on vaikutuksia perustuslaissa turvatuun yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Siihen sisältyy mielivallan kieltö ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa. Yleistä yhdenvertaisuussäännöstä täydentää perustuslain 6 §:n 2 momentin sisältämä syrjintäkieltö, jonka mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tällainen muu syy voi olla esimerkiksi asuinpaikka (ks. HE 309/1993 vp, s. 42–44; ks. esim. PeVL 15/2018 vp, s. 6–7, PeVL 26/2017 vp, s. 36–41 ja PeVL 67/2014 vp, s. 3).

Yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kiellosta säädetään tarkemmin yhdenvertaisuuslaissa, jonka 2 luvussa kielletään sekä välitön että välillinen syrjintä. Lain 13 §:n mukaan syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia. Myös perustuslakivaliokunta on korostanut, että syrjintäkieltö koskee myös toimenpiteitä, jotka välillisesti johtavat syrjivään lopputulokseen (PeVL 31/2014 vp, s. 3).

Syrjintä kielletään nimenomaisesti myös Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja EU:n perusoikeuskirjassa. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 14 artiklan mukaan tässä yleissopimuksessa tunnustetuista oikeuksista ja vapauksista nauttiminen taataan ilman minkäänlaista sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, kieleen, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään tai muuhun asemaan perustuvaa syrjintää. EU-oikeudessa yhdenvertaisuusperiaate on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20 artiklassa, jonka mukaan kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Syrjintäkieltö sisältyy 21 artiklan 1 kohtaan, jossa kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen tai muuhun sellaiseen seikkaan. Artiklan 2 kohdassa kielletään lisäksi syrjintä kansalaisuuden perusteella.

Suomi on lisäksi sitoutunut toteuttamaan vammaisyleissopimuksen vaatimukset. Sekä EU että kaikki sen jäsenvaltiot ovat YK:n vammaisyleissopimuksen osapuolia. Yleissopimus velvoittaa sopimuspuolet toteuttamaan asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaan ja -järjestelmiin. Yleissopimuksen 12.3 artikla edellyttää tarvittaessa toisen henkilön tuella asioimisen sallimisen. 12.3 artiklan mukaan ”Sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet järjestääkseen vammaisten henkilöiden saataville tuen, jota he mahdollisesti tarvitsevat oikeudellista kelpoisuuttaan käyttäessään”. Oikeudellisen kelpoisuuden käyttämiseen tarkoitettussa tuessa on kunnioitettava vammaisten henkilöiden oikeuksia, tahtoa ja mieltymyksiä esimerkiksi siten, että henkilökohtainen avustaja voi auttaa heitä digitalisessa toimintaympäristössä.

Yhtenä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon sääntelyn tavoitteena on edistää mahdollisuutta sähköiseen tunnistautumiseen. Vammaisten henkilöiden yhdenvertainen kohtelu

lompakon käytössä on nimenomaisesti turvattu muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 21 kohdassa, jonka mukaan eurooppalaisten digitaalisen identiteetin lompakoiden on oltava esteettömästi vammaisten henkilöiden käytettävissä yhdenvertaisesti muiden käyttäjien kanssa esteettömyysdirektiivin mukaisesti.

Tämän hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 14 § sisältää säännöksen, jonka mukaan eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän on käytettävä sovellusta huolellisesti eikä hän saa luovuttaa sitä toisen käyttöön. Lisäksi ehdotetun 15 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan lompakon käyttäjä vastaa sovelluksen oikeudettomasta käytöstä vain, jos hän on luovuttanut sovelluksen käyttöön toiselle. Perustuslakivaliokunta on pitänyt vastaavaa sääntelyä aiemmin ongelmallisena YK:n vammaisyleissopimuksen sekä perustuslain 6 §:n 2 momentin kannalta (PeVL 83/2022 vp). Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että EU-oikeuden sen mahdollistaessa olisi säännösperusteisesti sallittava vammaisen henkilön avustajan mahdollisuus avustaa vammaista henkilöä tämän pyynnöstä tunnistusvälineen käytössä ja, että laista tulisi selvästi käydä ilmi, ettei kyse ole tässä tapauksessa välineen oikeudettomasta käytöstä eikä luovuttamisesta toisen henkilön käyttöön. Esityksessä ehdotetaan vastaavaa sääntelyä kuin edellä mainitun perustuslakivaliokunnan lausunnon kohteena olleessa esityksessä (HE 133/2022 vp). Sääntelyn valmistelussa on huomioitu EU-oikeuden mahdollistamissa rajoissa perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 89/2022 vp) esitetyt kannanotot.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 14 §:n säännös on ensisijaisesti käyttäjän huolellisuusvelvoitteen ulottuvuutta määrittävä ja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon henkilökohtaista luonnetta alleviivaava säännös. Muutettu eIDAS-asetus ei sääntele käyttäjän velvollisuuksia tai vastuutilanteita, vaan ne kuuluvat kansallisen liikkumavaran piiriin. Ehdotetun 14 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on nimenomaisesti mainittu, että säännös ei rajoita muutetun eIDAS-asetuksen mukaista lähtökohtaa, jonka mukaan lompakon tulee olla esteettömästi vammaisten henkilöiden käytettävissä yhdenvertaisesti muiden käyttäjien kanssa. Käyttäjän vastuuta koskevan sääntelyn tarkoituksena ei siten olisi rajata tai muutoinkaan ottaa kantaa siihen, millaisia esteettömyysdirektiivin mukaisia vaatimuksia lompakon käyttöön voitaisiin tai ei voitaisi soveltaa.

Lompakon tarjoajan olisi muutetun eIDAS-asetuksen sääntelyn lisäksi otettava huomioon yhdenvertaisuuslain sääntely. Yhdenvertaisuuslain 15 §:n mukaan viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa käyttää viranomaisen palveluita sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan ensisijaisesti huomioon vammaisen ihmisen tarpeet ja lisäksi toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki. Käyttäjien tarpeiden mukaisesti mahdollisia mukauttamismuotoja voisivat olla esimerkiksi pistekirjoitettujen asiakirjojen toimittaminen, tunnuslukujen tarjoaminen sähköisessä muodossa, sormenjälkitunnistautuminen tai henkilökohtaisen avustajan käytön salliminen. Lompakon tarjoajan olisi kuitenkin arvioitava, mitkä mukauttamismuodot olisivat mahdollisia eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon osalta, ottaen huomioon lompakkoa koskevat EU-oikeuden vaatimukset, jotta vammaisten henkilöiden yhdenvertaiset oikeudet voivat toteutua.

Ehdotetun 14 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että jos lompakon tarjoaja on tehnyt tarjoamansa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon yhdenvertaisen käytön mahdollistavia mukautuksia ja mahdollistanut esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan käytön,



olisi nämä mukautukset otettava huomioon, kun arvioidaan, onko käyttäjä luovuttanut lompakon toisen käyttöön. Esimerkiksi kyse ei lähtökohtaisesti olisi lompakon luovuttamisesta toisen käyttöön silloin, jos lompakon tarjoaja on kohtuullisena mukautuksena mahdollistanut henkilökohtaisen avustajan käytön. Samoin ehdotetun 15 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että arvioitaessa lompakon käyttäjän vastuuta lompakon oikeudettomasta käytöstä niissä tilanteissa, joissa henkilö on itse antanut lompakon toisen käyttöön, tulisi ottaa huomioon, jos lompakon tarjoaja on tehnyt tarjoamansa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon yhdenvertaisen käytön mahdollistavia mukautuksia ja mahdollistanut esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan käytön. Säännöskohtaisista perusteluista kävisi siten perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla selkeästi ilmi, ettei kyse lähtökohtaisesti olisi välineen oikeudettomasta käytöstä eikä luovuttamisesta toisen henkilön käyttöön, kun lompakon tarjoaja on mahdollistanut henkilökohtaisen avustajan käytön.

Esityksen valmistelussa ei kuitenkaan ole nähty EU-oikeuden näkökulmasta mahdolliseksi säätää perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetyllä tavalla lain tasolla nimenomaisesti siitä, että henkilökohtaisen avustajan käyttö olisi aina mahdollista eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttämiseksi. Muutetussa eIDAS-asetuksessa ja sitä täydentävissä Euroopan komission täytäntöönpanoasetuksissa säädetään kaikille EU:ssa tarjottaville lompakoille yhteisistä vaatimuksista. Sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen kohdassa 2.2 säädetään sähköisen tunnistamisen menetelmän hallinnan vaatimuksista. Sen mukaan korotetulla varmuustasolla sähköisen tunnistamisen menetelmä tulee olla suunniteltu siten, että sitä voidaan olettaa käytettävän vain, jos se on sen henkilön hallinnassa tai hallussa, jolle se kuuluu. Tätä vaatimusta sovelletaan myös korkealla varmuustasolla, jonka vaatimuksia eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamisessa tulee noudattaa. Jäsenvaltioilla ei ole kansallista liikkumavaraa säätää näistä vaatimuksista tarkemmin.

Henkilökohtaista avustajaa käytettäessä on todennäköistä, että eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöön liittyviä salasanvoja tai muita todentamistekijöitä joudutaan luovuttamaan avustajalle. Käytännössä tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa lompakko ei olisi enää sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen tarkoittamalla tavalla henkilön hallinnassa tai hallussa, sillä henkilökohtaiselle avustajalle luovutetut salasanat tai muut tunnistetiedot mahdollistavat lompakon käyttämisen itsenäisesti ilman sen varsinaisen käyttäjän myötävaikutusta. Henkilökohtaisen avustajan käyttöä koskevassa sääntelyssä ei siten olisi enää kyse lompakon käyttöön liittyvän käyttäjän vastuun sääntelemisestä, josta on kyse 1. lakiehdotuksen 14 ja 15 §:issä. Esityksen valmistelussa on arvioitu, että nimenomainen kansallinen säännös siitä, että henkilökohtainen avustaja voisi lähtökohtaisesti aina auttaa vammaista henkilöä käyttämään eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa olisi ennemmin lompakon hallintaa tai hallussa olemista tarkentavaa sääntelyä ja siten lähtökohtaisesti sellaista päällekkäistä sääntelyä sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen 2.2 kohdan kanssa, johon jäsenvaltioilla ei ole kansallista liikkumavaraa. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään todennut olevan selvää, että Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (ks. esim. PeVL 14/2018 vp, s. 13 ja PeVL 20/2017 vp, s. 6), eikä suomalaisessa lainsäädännössä tule pyrkiä EU-oikeuden kanssa ristiriidassa oleviin ratkaisuihin (PeVL 15/2018 vp, s. 49, PeVL 14/2018 vp, s. 13, PeVL 26/2017 vp, s. 42).

Vammaisten henkilöiden yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa olisi henkilökohtaisen avustajan käyttämisen mahdollistavan nimenomaisen säännöksen puuttumisesta huolimatta asianmukaisesti ja säännösperusteisesti turvattu muutetun eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 21 kohdassa. Muutetun eIDAS-asetuksen ja sitä täydentävän sääntelyn vaatimusten täyttäminen on edellytys sille, että lompakko voidaan

sertifioida eIDAS-asetuksen edellyttämällä tavalla ja tarjota käyttöön jäsenvaltioissa. Lompakon tarjoajan olisi lisäksi otettava huomioon yhdenvertaisuuslain 15 §:n mukainen sääntely kohtuullisista mukautuksista. Lompakon tarjoajan olisi kuitenkin arvioitava, mitkä mukauttamismuodot olisivat mahdollisia EU-oikeuden asettamissa rajoissa. Ottaen huomioon edellä kuvattu EU-oikeus ja 1. lakiehdotuksen säännöskohtaiset perustelut voidaan arvioida, että ehdotettu lainsäädäntö olisi perustuslaissa säädetyn yhdenvertaisuuden ja vammaisyleissopimuksen mukainen.

### 12.3 Henkilötietojen suoja

Ehdotuksen 1. lakiehdotuksen sääntely on merkityksellisiä perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta on säädettävä tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt aiemmin henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa (PeVL 25/1998 vp). Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla on tullut lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista.

Perustuslain 10 §:n mukaista suojaa täydentävät ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä *Euroopan ihmisoikeussopimus*) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja sekä EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suoja. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan, siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat. EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä. Samoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan.

#### 12.3.1 Kansallinen liikkumavara

Yleinen tietosuojasetus on EU:n säädös, joka on kaikilta osiltaan velvoittava ja jota sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. EU:n tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (ks. esim. PeVL 1/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on todennut, että sen valtiosääntöisiin tehtäviin ei kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin esittänyt huomioita EU:n lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön suhteesta. Valiokunta on tulkintakäytännössään pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin EU:n lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. PeVL 25/2005 vp).

Perustuslakivaliokunta on yleistä tietosuojasetusta täydentävää lainsäädäntöä koskevassa lausunnossaan pitänyt perusteltuna tarkistaa aiempaa kantaansa henkilötietojen suojan kannalta tärkeistä sääntelykohteista. Valiokunnan mielestä yleisen tietosuojasetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen

oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunnan käsityksen mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen sääntely vastaa asianmukaisesti tulkittuna ja sovellettuna myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan määräytyvää henkilötietojen suojan tasoa. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöisistä syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Perustuslakivaliokunnan mielestä henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. (PeVL 14/2018 vp, s. 4)

Lakiehdotuksella täydennetään rekisterinpitäjää koskevaa sääntelyä yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaisesti. Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot; jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Laissa ehdotetaan nimenomaisesti säädettäväksi siitä, että Digi- ja väestötietovirasto toimii sen tarjoaman eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon ja sen tarjoamiseen liittyvien rekisterien rekisterinpitäjänä. Lompakko perustuu niin kutsutulle tietojen itsehallittavuuden periaatteelle, joka antaa käyttäjälle mahdollisuuden päättää lompakossaan olevien tietojen käytöstä. Itsehallittavuuteen liittyvää muutetun eIDAS-asetuksen sääntelyä on kuvattu tarkemmin 1. lakiehdotuksen 8 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa. Rekisterinpitäjään liittyvä sääntely olisi kuitenkin tarpeen sen selkiyttämiseksi, että Digi- ja väestötietovirasto olisi sen tarjoaman lompakon rekisterinpitäjä siltä osin kuin kyse ei ole käyttäjän tietojen itsehallittavuuden piiriin kuuluvasta tietojen käytöstä. Ehdotetussa eIDAS-laissa säädettäisiin myös tunnistetietojen tarjoamiseen liittyvästä rekisterinpitäjyydestä. Digi- ja väestötietovirasto pitäisi rekisteriä sen myöntämistä luonnollisen henkilön tunnistetiedoista ja Patentti- ja rekisterihallitus myöntämistään oikeushenkilön tunnistetiedoista. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaisessa tilanteessa henkilötietojen käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvollisuuden noudattamiseksi

### 12.3.2 Digitaalinen henkilöllisyystodistus, käsiteltävät henkilötiedot ja niiden suoja

Lakiehdotuksissa säädettäisiin uudesta rekisteristä digitaalisista henkilöllisyystodistuksista, jonka rekisterinpitäjä olisi poliisi sekä uudesta rekisteristä hyväksytyistä sähköisistä attribuuttitodistuksista, jonka rekisterinpitäjä olisi Digi- ja väestötietovirasto. Rekistereissä käsiteltäisiin pääosin jo olemassa olevissa viranomaisten rekistereissä olevia henkilötietoja, kuten väestötietojärjestelmään henkilöistä tallennettuja tietoja sekä henkilökorttilain 31 §:n mukaiseen henkilökorttirekisteriin sekä passilain 29 §:n mukaiseen passirekisteriin sisältyviä rekisteritietoja. Käsiteltäviä henkilötietoja olisivat muun muassa henkilön täydellinen nimi ja henkilötunnus. Muita käsiteltäviä henkilötietoja olisivat henkilökortti- ja passirekisteriin talletetut henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 4 §:ssä tarkoitettut tarpeelliset henkilön perustiedot, kuten syntymäaika, tieto Suomen kansalaisuudesta, sukupuoli sekä henkilön valokuva, jonka hän on luovuttanut henkilökortti- tai passiviranomaiselle henkilökorttia tai passia hakiessaan. Hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen muista tiedoista säädetään lisäksi eIDAS-asetuksen liitteessä V. Liitteen säännökset määrittävät digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tiedot sisältävän hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen tietosisällön. Tietojen keräämisen välttämättömyyden kannalta merkitystä on sillä, että digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönotto on vapaaehtoista. Nämä uudet

tiedot kerättäisiin siis ainoastaan henkilöiltä, jotka oma-aloitteisesti ottavat digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöön hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena.

Esityksessä on huomioitu yleisessä tietosuoja-asetuksessa biometristen tietojen ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelylle asetetut edellytykset. Yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 14 kohdan mukaan biometrisillä tiedoilla tarkoitetaan kaikkia luonnollisen henkilön fyysisiin ja fysiologisiin ominaisuuksiin tai käyttäytymiseen liittyvällä teknisellä käsittelyllä saatuja henkilötietoja, kuten kasvokuvia tai sormenjälkitietoja, joiden perusteella kyseinen luonnollinen henkilö voidaan tunnistaa tai kyseisen henkilön tunnistaminen voidaan varmistaa. Yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaan erityisiä henkilötietoryhmiä koskevaan käsittelyyn kuuluu muun muassa biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten. Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan kappaleessa 51 kuitenkin nimenomaisesti todetaan, että valokuvien käsittelyä ei olisi automaattisesti katsottava henkilötietojen erityisryhmien käsittelyksi, koska valokuvat kuuluvat biometristen tietojen määritelmään ainoastaan siinä tapauksessa, että niitä käsitellään erityisin teknisin menetelmin, jotka mahdollistavat luonnollisen henkilön yksilöllisen tunnistamisen tai todentamisen. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja ei pitäisi käsitellä, ellei käsittelyä sallita yleisessä tietosuoja-asetuksessa vahvistetuissa erityistapauksissa tai esimerkiksi lakisääteisen velvoitteen noudattamista varten. Tällaista käsittelyä koskevien erityisvaatimusten lisäksi olisi sovellettava yleisen tietosuoja-asetuksen yleisiä periaatteita ja muita sääntöjä erityisesti lainmukaisen tietojenkäsittelyn osalta.

Digitaalisena henkilöllisyystodistuksena käytettävässä hyväksytyssä sähköisessä attribuuttitodistuksessa käyttäjän kasvokuva luovutetaan digitaalisessa muodossa käyttäjän itsensä käytettäväksi eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon. Kuvaa käytettäisiin käyttäjän tunnistamiseen käyntiasioinnin yhteydessä. Käyttäjän tunnistaminen tapahtuisi luottavan osapuolen silmämääräisen arvion perusteella vastaavalla tavalla kuin perinteisten henkilöllisyystodistusten passin ja henkilökortin osalta. Menettely eroaisi kuitenkin kasvokuvan esittämisessä käytettävän välineen sähköisen luonteen ja teknisten ratkaisujen vuoksi perinteisestä asiointista. Kasvokuvaa ei voisi tiedon eheyden ja luotettavuuden takaamiseksi tarkistaa käyttäjän oman päätelaitteen näytöltä. Luottava osapuoli tai toinen lompakon käyttäjä esittäisi käyttäjän lompakolle langattomasti esimerkiksi NFC- tai Bluetooth-yhteyttä käyttäen pyynnön tarkastella kasvokuvaa. Pyyntöön sisältyisi poikkeuksetta sen perusteena oleva käyttötarkoitus, jonka käyttäjä voisi hyväksyä tai hylätä. Mikäli käyttäjä hyväksyisi pyynnön, olisi hänen kasvokuvansa asiointitilanteessa pyynnön tehneen osapuolen laitteella nähtävissä. Käyttäjän omien tietojen hallinnan periaatteen mukaisesti käyttäjä voisi itse päättää myös, hyväksyykö vai hylkääkö hän toisen osapuolen mahdollisesti esittämän nimenomaisen ja perustellun pyynnön tallentaa käyttäjän tieto jotakin yksilöityä käyttötarkoitusta varten. Käyttäjän oikeuksista ja toisen osapuolen velvollisuuksista tässä yhteydessä säädetään eIDAS-asetuksen ohella yleisessä tietosuoja-asetuksessa.

Kasvokuvaan perustuvassa tunnistamisessa ei käytettäisi teknisiä menetelmiä, vaan se perustuisi aina luonnollisen henkilön aistinvaraisesti tekemien havaintojen pohjalta tekemään arvioon. Digitaalinen henkilöllisyystodistus ei siten mahdollistaisi esimerkiksi erityisten teknisten menetelmien käyttöä henkilön tunnistamisessa. Digitaalista henkilöllisyystodistusta koskevassa ehdotuksessa valokuvien käsittelyn ei siten katsota olevan yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettua biometristen tietojen käsittelyä henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten.

Perustuslakivaliokunta on korostanut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimusta. Tietojen käyttämiseen varsinaisen keräämis- ja tallentamistarkoituksen ulkopuolelle jääviin tarkoituksiin on perustuslakivaliokunnan mukaan

ollut syytä suhtautua kielteisesti esimerkiksi laajojen biometrisiä tunnisteita sisältävien rekisterien yhteydessä (PeVL 14/2009 vp, s. 4/II). Käyttötarkoitussidonnaisuudesta on voitu tällöin tehdä vain täsmällisiä ja vähäisiä luonnehdittavia poikkeuksia. Sääntely ei ole saanut johtaa siihen, että muu kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen liittyvä toiminta muodostuu rekisterin pääasialliseksi tai edes merkittäväksi käyttötavaksi (ks. myös esim. PeVL 14/2017 vp, s. 5–6). Perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädettyyn henkilötietojen käytöstä poliisitoimissa annettuun lakiin sisältyy säännökset henkilökorttirekisterin ja passirekisterin tietojen käsittelystä muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen. Mainitun lain 13 §:n 3 momentin mukaan henkilön valokuvaa ja nimikirjoitusnäytettä saadaan asianomaisen henkilön suostumuksella käyttää muunkin hänen hakemansa hallintoluvan tai päätöksen valmistamiseen kuin sen asiakirjan valmistamiseen, johon henkilön valokuva ja nimikirjoitusnäyte on luovutettu.

Perustuslakivaliokunta on painottanut erityisesti, että esimerkiksi potilastietorekisterin kaltaisen arkaluonteisia tietoja sisältävän hajautetun rekisterin ollessa kyseessä, on erityisen tärkeää varmistua siitä, että väärinkäytön estävät tietoturvajärjestelyt ovat toimivia ja käytettävissä heti, kun järjestelmä otetaan käyttöön (PeVL 41/2010 vp, s. 3/II). Siitä huolimatta, että passi- ja henkilökorttihakemustietoihin sisältyvät kasvokuvat eivät ole sellaisenaan biometrisiä tietoja, tulisi niiden käsittelystä noudattaa erityistä varovaisuutta niiden erityisen luonteen vuoksi. Muutettu eIDAS-asetus edellyttää, että eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko täyttää korkean varmuustason vaatimukset. Siltä edellytetään siis lähtökohtaisesti mahdollisimman korkeaa luotettavuuden ja tietoturvallisuuden tasoa. Lisäksi lompakko sertifioidaan muutetun eIDAS-asetuksen mukaisesti ja sen vaatimustenmukaisuutta valvotaan.

### 12.3.3 Tiedonsaantioikeudet

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen (PeVL 15/2018 vp). Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2–3). Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (PeVL 59/2010 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunta on painottanut, että erottelussa tietojen saamisen tai luovuttamisen tarpeellisuuden ja välttämättömyyden välillä on kyse tietosisältöjen laajuuden ohella myös siitä, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan (PeVL 15/2018 vp). Mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tosiasiallisesti tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa tietojen luovuttamisvelvollisuus eli säännösten tulkinta

saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapitointressin yhteensovittamiseksi (PeVL 17/2016 vp, s. 6).

Esityksessä on huomioitu tiedonsaantioikeuksia koskeva perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö. Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeudesta säädettäisiin ehdotetun eIDAS-lain 35 §:ssä, jonka mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla olisi ehdotetussa eIDAS-laissa ja eIDAS-asetuksessa sekä niiden nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi välttämättömät tiedot toiselta viranomaiselta, eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajalta ja sen käyttäjältä, luottavalta osapuolelta, luottamuspalvelun tarjoajalta ja sen palvelujen käyttäjältä, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokselta, sertifioidulta, sähköisen tunnistamisen järjestelmän tarjoajalta ja niiltä, jotka toimivat näiden lukuun. Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeus kohdistuisi siten vain sen tehtävien kannalta välttämättömiin tietoihin. Sähköiset tunnistusmenetelmät, sähköiset luottamuspalvelut ja eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko ovat merkittäviä digitaalisen yhteiskunnan palveluja ja niiden avulla käsitellään paljon erilaisia henkilötietoja ja luodaan luottamusta sähköisiin prosesseihin. On erittäin tärkeää, että ne täyttävät sääntelyn niille asettamat vaatimukset ja että niiden tarjoamisesta saadaan ajantasaista tietoa. Liikenne- ja viestintävirasto toimii näiden palvelujen osalta valvovana viranomaisena Suomessa ja tästä syystä on perusteltua, että sillä on mahdollisuus saada salassapitosäännösten estämättä sen tehtävien hoitamiseksi tarvittavat tiedot. Ehdotetun sääntelyn katsotaan tältä osin olevan yhdenmukaista perustuslakivaliokunnan tiedonsaantioikeuksia koskevan lausuntokäytännön kanssa.

## 12.4 Oikeusturva

Esitykseen sisältyy ehdotuksia, jotka koskevat hallintolain menettelysäännöksistä poikkeamista sekä valituskieltoa. Ehdotetun eIDAS-lain 50 §:n mukaan lain 3 ja 5 §:ssä tarkoitetusta luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön tunnistetietojen myöntämisestä tai peruuttamisesta hakemuksen mukaisesti ei annettaisi hallintopäätöstä tai oikaisuvaatimusohjetta taikka ilmoitusta valituskiellosta. Sama koskisi luottamuspalvelun tarjoamista eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon, tarjoamisen keskeyttämistä ja lopettamisesta palvelun vastaanottajan hakemuksen mukaisesti. Ehdotetun digitaalista henkilöllisyystodistusta koskevan lain 13 §:n mukaan digitaalisen henkilöllisyystodistuksen myöntämisestä ja lain 11 §:n 2 momentin nojalla tehdystä hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttamisesta ei annettaisi hallintopäätöstä tai valitusosoitusta taikka ilmoitusta valituskiellosta. Edellä mainittuihin ratkaisuihin ei myöskään saisi hakea muutosta tai vaatia oikaisua.

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Luottamuspalvelun tarjoamisessa ei ole katsottu olevan kyse julkisesta hallintotehtävästä vaan sellaisen palvelun tarjoamisesta, jota myös muu kuin viranomainen voi tarjota ilman että siitä laissa erikseen säädetään perustuslain 124 §:ssä edellytetyllä tavalla. Perustuslakivaliokunta on aiemmin katsonut (luottamuspalveluihin kuuluvan) laatuvarmenteiden tarjoamisen rinnastuvan viranomaisen myöntämään henkilötodistukseen, koska oikeustoimen edellytykseksi laissa säädetty allekirjoitus voidaan tehdä laatuvarmenteeseen perustuvaa sähköistä allekirjoitusta käyttämällä (PeVL 2/2002 vp, s. 2–3). Sitten perustuslakivaliokunta on tunnistuslakia koskevaa hallituksen esitystä arvioidessaan todennut, että lakiehdotuksessa tarkoitettujen liiketaloudellisten palvelujen luonne on valiokunnan mielestä siinä määrin etääntynyt julkiseen

hallintotehtävään liitettävistä ominaispiirteistä, että toimintaa ei enää nykyisin ole pidettävä julkisena hallintotehtävänä, vaikka vahvan sähköisen tunnistamisen välineillä ja varmennetoiminnalla sinänsä onkin merkitystä erilaisissa oikeustoimissa osapuolten aseman kannalta (PeVL 16/2009 vp, s. 2–3).

Perustuslain 21 §:n säännös ei estä säätämästä lailla vähäisiä poikkeuksia oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin, kunhan tällaiset poikkeukset eivät muuta oikeusturvatakeiden asemaa pääsääntönä eivätkä vaaranna yksilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin (esim. HE 309/1993 vp, s. 74 PeVL 68/2014 vp, s. 2–3 ja PeVL 59/2014 vp, s. 2).

Esityksessä hallintolain mukaisen päätöksen antamista koskevat poikkeukset ja valituskiellot kohdistuisivat tilanteisiin, joissa viranomaisen suorittaa hallinnon asiakkaan pyytämän toimen tämän pyynnön mukaisesti. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen osalta kyse olisi siitä, että oikeus todistukseen syntyisi esityksen mukaan lain nojalla ilman hallinto- tai muuta päätöstä, kun digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja myönnetään. Toimien voidaan jossain määrin nähdä muistuttavan tosiasiallisia hallintotoimia, koska kaikkia näistä toimista ei pidetä julkisena hallintotehtävänä. Jos toimi jostain syystä ei olisikaan hallinnon asiakkaan tahdon mukainen, hänellä olisi mahdollisuus pyytää toimen peruuttamista, esimerkiksi pyytää tunnistetietojen tai luottamuspalvelun peruuttamista tai lopettaa koko eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttö. Niissä tilanteissa, joissa viranomaisen ei syystä tai toisesta pystyisi toimimaan hallinnon asiakkaan tahdon mukaisesti, annettaisiin hallintopäätös, johon saisi myös hakea muutosta joko valittamalla tai vaatimalla oikaisua. Ehdotetun sääntelyn ei siten voida katsoa vaarantavan yksilön oikeusturvaa.

Esityksen 3. lakiehdotuksen 11 §:n mukaan Digi- ja väestötietovirasto ei antaisi hallintopäätöstä, valitusosoitusta tai ilmoitusta valituskiellosta peruuttaessaan digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen pykälän 2 momentin tilanteissa. Näissä tilanteissa poliisi olisi peruuttanut 10 §:n 1 momentin nojalla oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen. Sääntelyllä olisi tarkoitus selkiyttää ja yksinkertaistaa käyttäjän oikeusturvakeinoja niin, että ne kohdistuvat taustalla olevaan viranomaisen hallintopäätökseen, eivät siitä johtuvaan tekniseen attribuuttitodistuksen peruuttamiseen.

Näistä syistä arvioidaan, että päätökselle tai muutoksenhakumahdollisuudelle ei esitetyissä tilanteissa ole tarvetta oikeusturvan kannalta. Ehdotetun sääntelyn ei voida katsoa olevan ristiriidassa perustuslain 21 §:ssä säädetyn kanssa.

## **12.5 Seuraamussääntely**

### **12.5.1 Kansallinen liikkumavara**

Muutetun eIDAS-asetuksen 16 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot säätävät säännöistä, jotka koskevat asetuksen rikkomiseen sovellettavia seuraamuksia. Näiden seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Tämä sääntely ei kuitenkaan rajoita NIS 2 -direktiivin 31 artiklan soveltamista, jossa säädetään kyseisen direktiivin valvonnan ja täytäntöönpanon yleisistä näkökohdista. Asetus jättää jäsenvaltioille kansallista liikkumavaraa sen suhteen, miten seuraamukset jäsenvaltioissa toteutetaan. Jäsenvaltiot voivat näin ollen lähtökohtaisesti itse päättää toteutetaanko seuraamukset hallinnollisina seuraamuksina vai rikosoikeudellisina rangaistuksina.

Kansallista liikkumavaraa kaventaa kuitenkin muutetun eIDAS-asetuksen 16 artiklan 2 kohta, joka velvoittaa jäsenvaltiot varmistamaan, että hyväksytyjen ja ei-hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien osalta asetuksen velvoitteiden rikkomisesta seuraamuksena on

hallinnollinen seuraamusmaksu. Asetuksessa ei ole yksilöity, minkä asetuksen velvoitteiden rikkomiseen tulisi liittää mahdollinen seuraamusmaksu, mutta asetuksen lähtökohtana on, että kaikkien asetuksen velvoitteiden noudattamatta jättämiseen tulisi luottamuspalveluntarjoajien osalta liittää seuraamusmaksu. Asetuksen voidaan kuitenkin katsoa jättävän kansallista liikkumavaraa siten, että jäsenvaltion on yksilöitävä, mihin asetuksen velvoitteisiin liitetään viranomaisen toimivalta määrätä seuraamusmaksu. Asetuksen kansallista liikkumavaraa seuraamusmaksuihin liittyen käytettäisiin, jotta voitaisiin täyttää perustuslaista tulevat reunaehdot. Osaa asetuksessa säädetyistä luottamuspalvelujen tarjoajien velvollisuuksista ei ole ilmaistu riittävän tarkasti tai ne sisältävät laadullisia tai avoimia kriteereitä.

Asetuksen 16 artiklan 2 kohdassa määritellään hallinnollisten seuraamusmaksujen vähimmäisenimmäismäärät, joihin ei sisälly kansallista liikkumavaraa. 16 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan vähimmäisenimmäismäärä on viisi miljoonaa euroa, jos luottamuspalveluntarjoaja on luonnollinen henkilö ja b alakohdan mukaan viisi miljoonaa euroa tai yksi prosentti sen yrityksen maailmanlaajuisesta vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta, johon luottamuspalvelun tarjoaja kuului rikkomisvuotta edeltävänä tilikautena, sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi, jos luottamuspalvelun tarjoaja on oikeushenkilö. Ehdotetun eIDAS-lain 47 §:n mukainen seuraamusmaksun enimmäismäärä vastaa asetuksen 16 artiklaa.

#### 12.5.2 Hallinnollisia seuraamuksia koskevat edellytykset

Perustuslakivaliokunnan käytännössä seuraamusmaksuja on pidetty lainvastaisesta teosta tai laiminlyönnistä määrättävinä sanktioluonteisina hallinnollisina seuraamuksina. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen taloudellisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 14/2013 vp, PeVL 17/2012 vp, PeVL 9/2012 vp).

Esityksessä säädettäisiin muutetun eIDAS-asetuksen rikkomisesta aiheutuvista valvontatoimenpiteistä, seuraamusmaksuista luottamuspalvelujen tarjoajille sekä uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämisuhasta, joiden avulla valvova viranomainen voi tehostaa antamaansa valvontapäätöstä. Kyseiset seuraamukset ovat merkityksellisiä perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvatun omaisuuden suojan ja 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden kannalta. Valvontatoimenpiteiden soveltaminen luottamuspalvelujen tarjoajaan tai eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajaan merkitsisi muun muassa sitä, että valvovalla viranomaisella olisi oikeus kehottaa toimijaa korjaamaan sääntelyn vastainen toiminta tai keskeyttämään palvelun tarjoamisen. Vakavammissa asetuksen velvoitteiden rikkomisen tilanteissa valvova viranomainen voisi myös esimerkiksi peruuttaa hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan ja sen tarjoaman palvelun hyväksytyn aseman.

Asetuksen rikkomisesta määrättävät rahamääräiset seuraamusmaksut merkitsisivät puuttumista omaisuudensuojaan. Esityksessä ehdotettavia valvontatoimenpiteitä, uhkasakkoa ja teettämisuhkaa olisi pidettävä hallinnollisina seuraamuksina ja seuraamusmaksua puolestaan rangaistuluonteisena hallinnollisena seuraamuksena. Koska hallinnolliset seuraamusmaksut rinnastuvat asiallisesti rikosoikeudellisiin seuraamuksiin, niiden on täytettävä kyseisiä seuraamuksia koskevat sääntelyedellytykset. Seuraavassa on arvioitu esitettyä seuraamussääntelyä - erityisesti seuraamusmaksuja koskevaa sääntelyä hallinnollisia seuraamuksia koskevien sääntelyedellytysten kannalta.

*Hyväksyttävyyys.* eIDAS-asetuksen tavoitteena on lisätä luottamusta sähköisiin toimintoihin sisämarkkinoilla sekä parantaa julkisten ja yksityisten verkkopalvelujen, sähköisen liiketoiminnan ja sähköisen kaupankäynnin toimivuutta unionissa. Muutetun eIDAS-asetuksen tavoitteena on lisäksi edistää kansalaisten oikeutta digitaaliseen identiteettiin, joka on heidän yksinomaisessa määräysvallassaan ja jonka avulla he voivat käyttää oikeuksiaan digitaalisessa



ympäristössä ja osallistua digitaalitalouteen. Nämä tavoitteet kytkeytyvät ainakin perustuslaissa turvattuun yhdenvertaisuuteen (6 §), yksityiselämän suojaan (10 §) ja hyvän hallinnon takeisiin (21 §). Seuraamuksia koskevalla sääntelyllä pyritään varmistamaan, että toimijat noudattavat asetuksen vaatimuksia. Erityisesti seuraamusmaksusääntelyllä on yleisestävää vaikutusta. Lisäksi niillä pyritään estämään jo tapahtuneen asetusten vaatimusten vastaisen toiminnan jatkaminen tai toistuminen ja sen mahdollisesti aiheuttamat negatiiviset vaikutukset perusoikeuksille. Voidaan arvioida, että tulevaisuudessa asetuksen mukaisten luottamuspalvelujen asema tulee kasvamaan yhteiskunnan eri palveluissa EU:n laajuisesti. Näin ollen seuraamuksia koskevaa sääntelyä voidaan pitää tavoitteiltaan hyväksyttävänä.

*Täsmällisyys.* Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, ei tarkkuuden yleistä vaatimusta kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa (esim. PeVL 9/2018 vp, s. 3, PeVL 39/2017 vp, s. 3, PeVL 2/2017 vp, s. 5, PeVL 15/2016 vp, s. 5, PeVL 10/2016 vp, s. 7 ja PeVL 57/2010 vp, s. 2/II). Lisäksi valiokunta on käytännössään ulottanut blankorangaistussääntelyä koskevan käytäntönsä koskemaan myös hallinnollisia seuraamuksia koskevaa sääntelyä. Valiokunnan lausuntokäytännön mukaan blankosääntelyn tavoitteena tulee olla, että niiden edellyttämät valtuutukset ovat täsmällisiä, rangaistavuuden edellytykset ilmaisevat aineelliset säännökset ovat kirjoitetut rikossäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella ja nämä säännökset käsittävästä normistosta käy ilmi myös niiden rikkomisen rangaistavuus sekä kriminalisoinnin sisältävässä säännöksessä on jonkinlainen asiallinen luonnehdinta kriminalisoitavaksi tarkoitettu teosta (PeVL 21/2020 vp, s. 2 viittauksineen).

Esityksen 1. lakiehdotuksessa olisi täsmennetty, mistä muutetun eIDAS-asetuksen säännöksen rikkomisesta voidaan määrätä luottamuspalvelun tarjoajalle seuraamusmaksu. Lisäksi ehdotetut pykälät sisältäisivät asiallisen luonnehdinnan sanktioitavasta teosta. Esityksessä ei ehdoteta seuraamusmaksua mahdolliseksi sellaisten muutetun eIDAS-asetuksen luottamuspalvelun tarjoajille asetettujen velvoitteiden osalta, joita ei ole asetuksessa ilmaistu riittävän tarkasti tai jotka sisältävät laadullisia tai avoimia kriteereitä menettelylle. Seuraamusmaksun voisi siten määrätä vain sellaisten luottamuspalvelujen tarjoajien velvoitteiden osalta, jotka on ilmaistu riittävän tarkasti muutetussa eIDAS-asetuksessa. Näin ollen ehdotettu sääntely täyttäisi blankosääntelylle asetetut kriteerit.

Koska seuraamusmaksut voivat olla määrältään huomattavia, perustuslakivaliokunnan mukaan on kiinnitettävä erityistä huomiota oikeusturvalle asetettaviin vaatimuksiin (PeVL 14/2018 vp, s.18). Esityksen 1. lakiehdotuksen 52 §:ssä olisi säädetty luottamuspalvelun tarjoajan, johon seuraamusmaksu on kohdistettu, mahdollisuudesta hakea muutosta valittamalla seuraamusmaksun määräämistä koskevaan päätökseen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädettyssä järjestyksessä, mikä turvaisi maksuvelvollisen oikeusturvan. Seuraamusmaksua koskeva päätös olisi täytäntöönpanokelpoinen vasta lainvoimaisena, minkä on arvioitu turvaavan oikeusturvajärjestelyiden asianmukaisuutta (PeVL 4/2004 vp, s.7–8).

*Oikeasuhtaisuus.* Sanktioluonteisten hallinnollisten seuraamusten tulee perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan täyttää myös sanktioiden oikeasuhtaisuuteen liittyvät vaatimukset (esim. PeVL 39/2017 vp, s. 3, PeVL 2/2017 vp, s. 5, PeVL 15/2016 vp, s. 5 ja PeVL 28/2014 vp, s. 2/II). Oikeasuhtaisuuden kannalta merkittäviä ovat paitsi säännökset sanktioiden suuruudesta myös säännökset seuraamuksen suuruuden määräytymisessä huomioon otettavista seikoista ja seuraamusmaksun määräämättä jättämisestä (PeVL 12/2019 vp, s. 7). Valiokunta on myös käytännössään edellyttänyt, että viranomaisen harkinnan sanktion määräämättä jättämisestä tulee olla sidottua harkintaa siten, että seuraamusmaksu on jätettävä määräämättä laissa säädettyjen edellytysten täytyessä (PeVL

46/2021 vp, 17 kohta viittauksineen.). Lausunnoissaan perustuslakivaliokunta on antanut seuraamusmaksujen oikeasuhtaisuuden arvioinnissa merkitystä sille, kohdistuvatko maksut luonnolliseen henkilöön (ks. tekoälyasetusehdotuksen osalta PeVL 37/2021 vp, PeVL 15/2016 vp, s. 5).

Ehdotettavassa laissa säädettäisiin seuraamusmaksun enimmäis- ja vähimmäismäärästä. Muutetussa eIDAS-asetuksessa säädetään edellä kuvatulla tavalla seuraamusmaksun vähimmäisenimmäismäärät, joihin ei sisälly kansallista liikkumavaraa. Luonnollinen henkilö voi toimia luottamuspalvelun tarjoajana laskien liikkeelle esimerkiksi sähköisiä attribuuttitodistuksia, jolloin häneen voidaan soveltaa laissa määriteltyjä seuraamuksia asetuksen rikkomisen perusteella. Luottamuspalveluja voivat tarjota myös yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka ovat luonnollisia henkilöitä. Ehdotettavassa laissa säädettäisiin luonnollisille henkilöille eri seuraamusmaksun vähimmäismäärää kuin oikeushenkilöille. Tämä olisi perusteltua, koska seuraamusmaksun taloudelliset vaikutukset ovat yleensä suhteellisesti raskaammat luonnolliselle henkilölle.

Seuraamusmaksujen vähimmäismäärät sekä luonnollisten henkilöiden että oikeushenkilöiden osalta olisivat suhteellisen matalia verrattuna enimmäismääriin. Muutetussa eIDAS-asetuksessa säädetyt vähimmäisenimmäismäärät voivat kohota miljooniin euroihin. Korkean seuraamusmaksun vähimmäisenimmäismäärän tarkoituksena on ennaltaehkäistä erityisesti suurten ja monikansallisten toimijoiden tekemiä rikkomuksia. Luottamuspalvelujen tarjoajat voivat kuitenkin olla suuruudeltaan myös pienempiä toimijoita ja luonnollisia henkilöitä. Oikeasuhtaisuuden kannalta olisi perusteltua, että toimivaltaisella viranomaisella olisi liikkumavaraa seuraamusmaksun suuruuden määrittämisessä tapauskohtaisesti.

Ehdotetun sääntelyn mukaan seuraamusmaksun määrääminen ja määrä perustuisivat kokonaisarviointiin. Esityksen 1. lakiehdotuksen 47 §:n 1 momentissa on lueteltu tekijät, jotka toimivaltaisen viranomaisen tulee ottaa huomioon kokonaisharkinnassa. Seuraamusmaksun määräämättä jättämisen edellytyksistä olisi säädetty lain 48 §:ssä. Liikenne- ja viestintävirastolla olisi käytettävissään myös lievempiä seuraamuksia kuin seuraamusmaksu (1. lakiehdotuksen 38 §:n mukainen huomautus ja valvontapäätös ja 40 §:n mukainen uhkasakko). Toisaalta Liikenne- ja viestintäviraston käytössä olisi myös seuraamusmaksua ankarampia seuraamuksia, kuten vaatia luottamuspalvelun tarjoamisen lopettamista muutetun eIDAS-asetuksen nojalla. Edellä esitettyjen perusteiden vuoksi esitetyn seuraamussääntelyn voidaan arvioida olevan oikeasuhtaista.

*Syyttömyysolettama ja kaksoisrangaistavuuden kieltö.* Esitys olisi ongelmaton syyttömyysolettaman kannalta, koska siinä ei säädetä tuottamuksesta riippumattomasta vastuusta (ks. PeVL 9/2018 vp, s. 4). Ehdotettavassa laissa seuraamusmaksun määräämisen edellytyksenä olisi aina luottamuspalvelun tarjoajan tahallisen tai huolimattoman toiminnan myötä aiheutunut muutetun eIDAS-asetuksen rikkominen.

Kaksoisrangaistavuuden kiellon eli niin kutsuttu *ne bis in idem* -periaatteen mukaan ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti (PeVL 9/2012 vp, s.3, PeVL 14/2013 vp, s.2).

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklassa on määritelty kaksoisrangaistavuuden kieltö, jonka mukaan ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti. Kiellosta syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta on

myös säädetty EU:n perusoikeuskirjan 50 artiklassa. Unionin tuomioistuimen mukaan menettelyjen ja seuraamusten päällekkäisyyden mahdollisuus on perusoikeuskirjan 50 artiklan olennaisen sisällön mukainen edellyttäen, ettei kansallisessa säännöstössä sallita menettelyjen aloittamista ja seuraamusten määräämistä samoista teoista saman rikkomisen perusteella tai saman tavoitteen saavuttamiseksi, vaan siinä säädetään yksinomaan, että päällekkäiset menettelyt ja seuraamukset ovat mahdollisia eri säännösten nojalla.

Esityksen 1. lakiehdotuksessa kaksoisrangaistavuuden kieltö on huomioitu 48 §:n 2 momentissa. Hallinnollista seuraamusmaksua ei voitaisi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinna, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei voitaisi määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

Kaksoisrangaistavuuden kiellon soveltamisala ulottuu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä myös rangaistusluonteisiin hallinnollisiin seuraamuksiin (PeVL 9/2012 vp, s.3). Unionin tuomioistuimen ratkaisujen perusteella kaksoisrangaistavuuden kieltö ei kuitenkaan aina ole esteenä sille, että eri viranomaiset määräävät seuraamusmaksuja samojen tosiseikkojen perusteella eri säädösten perusteella. Kahden hallinnollisen seuraamusmaksun määräämistä samojen tosiseikkojen perusteella on käsitelty etenkin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä (asiat C-117/20 bpost sekä C151/20 Nordzucker). Ratkaisut koskevat kilpailuoikeutta, mutta niillä voi olla laajempaa merkitystä (ks. asia C-117/20 bpost, 35 kohta). Tapauskohtaisesti on tällöin varmistuttava, että viranomaisten vireille panemilla menettelyillä pyritään toisiaan täydentäviin päämääriin, jotka liittyvät kyseessä olevan saman rangaistavan teon eri ulottuvuuksiin (asia C-117/20 bpost, 50 kohta). Unionin tuomioistuimen ratkaisuissa ei kuitenkaan ole täsmällisiä vaatimuksia viranomaisten toiminnalle. Käytännön näkökulmasta merkitystä on ollut sillä, ovatko päällekkäiset seuraamukset olleet ennakoitavia, ja onko molemmat menettelyt toteutettu riittävän yhteensovitetusti ja ajallisesti lähellä toisiaan (asia C-117/20 bpost, 51 ja 55 kohta; ks. myös A ja B v. Norja [GC], nrot. 24130/11 ja 29758/11, § 130, 15.11.2016). Eri oikeudellisista keinoista yhdessä ei kuitenkaan saa aiheutua asianomaiselle henkilölle kohtuutonta raskautta (mukaan lukien ensimmäisen seuraamuksen huomioiminen toista määrättäessä) ja määrättyjen seuraamusten kokonaismäärän on vastattava rikkomisten vakavuutta (asia C-117/20 bpost, 49 ja 51 kohta).

Kaksoisrangaistavuuden kiellon soveltumista tulee harkita hallinnollisten seuraamusten näkökulmasta esimerkiksi silloin, kun toimijan epäillään rikkoneen Liikenne- ja viestintäviraston valvomassa eIDAS-asetuksessa säädettyä sekä mahdollisesti myös kyberturvallisuuslakia ja/tai tietosuojavaltuutetun valvoman yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä. eIDAS-asetuksessa ei rajoiteta NIS 2 -direktiivin taikka yleisen tietosuoja-asetuksen soveltumista. Säännösten tavoitteet voivat olla osittain päällekkäisiä ja tästä syystä päällekkäisten menettelyjen mahdollisuutta eri säännösten nojalla ei voida täysin sulkea pois.

Hallinnollisten seuraamusmaksujen osalta kaksoisrangaistavuuden kieltoa koskevaa säännöstä ei ehdoteta. Edellä kuvattujen Unionin tuomioistuimen ratkaisujen perusteella kaksoisrangaistavuuden kieltö ei välttämättä koske kaikkia samojen tosiseikkojen perusteella määrättyjä seuraamusmaksuja. Tietosuojavaltuutettua koskeva säännös olisi vaikea kirjoittaa kattavaksi ja se voisi johtaa virheelliseen päätelmään siitä, että yleistä tietosuoja-asetusta voisi valvoa muu kuin tietosuojavaltuutettu. Kaksoisrangaistavuuden kieltö on voimassa yleisenä oikeusperiaatteena, eikä siitä ole välttämätöntä säätää erikseen. Viranomaisilla on EU-sääntelyn ja hallintolain perusteella velvollisuus tehdä yhteistyötä keskenään. Tapauskohtaisesti on viranomaisyhteistyöllä varmistuttava kaksoisrangaistavuuden kiellon toteutuminen myös hallinnollisessa seuraamusmenettelyssä.

Ehdotettu sääntely ei siten olisi ongelmallinen kaksoisrangaistavuuden kiellon kannalta.

### 12.5.3 Viranomaisia koskevat seuraamukset

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että seuraamusmaksusääntelyn ulottaminen viranomaistoimintaan ei ole valtiosääntöisesti ongelmatonta (ks. PeVL 14/2018 vp, PeVL 13/2023 vp). Valiokunta viittasi tuolloisessa hallituksen esityksessä omaksuttuun kantaan, jonka mukaan viranomaiselle määrättävä hallinnollinen seuraamusmaksu on yleisen oikeusjärjestyksemme kannalta vieras menettely. Viranomaisia sitoo hallinnon lainmukaisuusperiaate, ja viranomaisten on noudatettava hallinnon yleislakeja. Virkamiehen asemaan kuuluu virkavastuu työssä tehdyistä virheistä. Viranomaisen toiminnasta voidaan tehdä myös hallintokantelu ylemmälle viranomaiselle. Viranomaisten toiminta on budjettisidonnaista, jolloin rahamääräisen seuraamuksen vaikutus ei ole samanlainen kuin yksityisellä sektorilla. Viranomaisen on kaikissa tilanteissa hoidettava lakisääteiset tehtävänsä (PeVL 14/2018 vp, s. 20). Muutetun eIDAS-asetuksen valmistelun aikana asetukseen ei saatu sisällytettyä säännöstä, jonka mukaan jäsenvaltio voi kansallisesti säätää siitä, ettei seuraamusmaksuja voida määrätä viranomaiselle. Tästä syystä tässä esityksessä ei ole arvioitu olevan mahdollista säätää poikkeusta viranomaisille seuraamusmaksun määräämiseen liittyen.

Viranomaiset eivät tyypillisesti tarjoa eIDAS-asetuksessa tarkoitettuja luottamuspalveluja tai hyväksyttyjä luottamuspalveluja. Kuitenkin esimerkiksi Digi- ja väestötietovirasto tarjoaa varmenteita ja on tältä osin hyväksytty luottamuspalveluntarjoaja. Haasteellisenä luottamuspalvelun tarjoajana määritelmän kannalta voidaan pitää sitä, että eIDAS-asetuksen mukaan luottamuspalvelun tarjoajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa yhtä tai useampaa luottamuspalvelua joko hyväksyttynä tai ei-hyväksyttynä luottamuspalvelun tarjoajana.

Vaikka seuraamusmaksusääntelyn ulottamista viranomaistoimintaan ei ole pidetty valtiosääntöisesti ongelmattomana, niin on kuitenkin huomioitava, että oikeusministeriössä on käynnistetty hanke hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämisestä tietosuojalainsäädännön rikkomuksista julkissektorilla (<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM127:00/2023>). Hankkeessa valmistellaan hallituksen esitystä, jolla on tarkoitus muuttaa lakeja sen mahdollistamiseksi, että hallinnollinen seuraamusmaksu tietosuojalainsäädännön rikkomisesta voidaan määrätä myös viranomaiselle tai julkishallinnon elimelle. Hallituksen esitys on ollut lausuntokierroksella vuoden 2025 lopussa ja hankkeen sivuilla on ilmoitettu hallituksen esityksen arvioiduksi esittelyviikoksi 15/2026.

### 12.6 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Hallituksen esitykseen sisältyvää 1. ja 2. lakiehdotusta on niiden sisältämien vaatimustenmukaisuuden arviointia ja sertifiointia suorittavia tahoja sekä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen alihankintaa koskevien säännösten vuoksi arvioitava perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi Liikenne- ja viestintäviraston mahdollisuudesta antaa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kansallisen sertifiointijärjestelmän omistajan tehtäviin sekä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeämiseen liittyvän avustavan tehtävän hoitaminen alihankkijalle, jolla on siihen riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen ja joka täyttää eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyt sekä ehdotetussa eIDAS-laissa säädettyt ja sen nojalla annetuissa määräyksissä määrättyt tehtävää koskevat vaatimukset.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä

se vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Julkisen hallintotehtävän antamisen yksityiselle tulee täyttää tarkoituksenmukaisuusvaatimus, joka on oikeudellinen edellytys, jonka täyttymistä tulee arvioida tapauskohtaisesti kunkin viranomaisorganisaation ulkopuolelle annettavaksi ehdotetun julkisen hallintotehtävän kohdalla erikseen. Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee perustuslain esitöiden mukaan kiinnittää huomiota hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehdittavien tarpeiden ohella myös yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin (HE 1/1998 vp, s. 179). Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut, että tarkastus voi esimerkiksi valvonnan kohteina oleviin seikkoihin liittyvien ammatillisten ja teknisten erityispiirteiden vuoksi olla joissakin tilanteissa tarkoituksenmukaista suorittaa viranomaisen siihen valtuuttaman asiantuntijan toimesta (PeVL 40/2002 vp, s. 3). Perustuslakivaliokunnan mukaan tarpeellisuusvaatimus voi täyttyä myös esimerkiksi silloin, kun tarkastuksen tekeminen edellyttää osaamista tai resursseja, joita viranomaisella ei ole (PeVL 29/2013 vp, s. 2).

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (PeVL 33/2004 vp, s. 7, PeVL 46/2002 vp, s. 10). Perustuslakivaliokunnan mukaan lakiin ei ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä yleensä sisällyttää viittausta hallinnon yleislakeihin, sillä hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (PeVL 42/2005 vp, s. 3). Jos sellaista sääntelyn selkeyden vuoksi kuitenkin pidetään tarpeellisenä, on viittauksen oltava vastakohtaispäätelmän vuoksi kattava (PeVL 11/2006 vp, s. 3, PeVL 42/2005 vp, s. 3). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin edellyttänyt säädettäväksi julkisen hallintotehtävän hoitoon liittyen virkavastuusta laissa (PeVL 50/2017 vp, 3, PeVL 26/2017 vp, s. 49—50, PeVL 16/2016 vp, s. 2—3, PeVL 8/2014 vp, s. 5).

Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Merkittävänä julkisen vallan käyttämisenä on pidettävä esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin (HE 1/1998 vp, s. 179 ja PeVL 28/2001 vp, s. 5—6, PeVL 5/2014 vp, s. 3).

Vaikka Liikenne- ja viestintävirasto valvoo eIDAS-asetuksen mukaisesti tarjottujen palvelujen täyttävän niille eIDAS-asetuksessa asetetut vaatimukset, on vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tekemällä arvioinnilla ja sertifioijan suorittamalla sertifioinnilla suuri merkitys palvelujen tarjoamisen kannalta. Näiden tahojen tekemät arvioinnit toimivat perustana Liikenne- ja viestintäviraston tekemälle arvioinnille ja valvonnalle. Ilman vaatimustenmukaisuuden arviointia tai sertifiointia eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaminen tai luottamuspalvelujen osalta hyväksytyn aseman saaminen ei olisi mahdollista. Näin ollen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifioijan sekä hyväksytyn tietoturvallisuuden arviointilaitoksen tehtävää voidaan pitää perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisena hallintotehtävänä. Myös Liikenne- ja viestintävirastoa avustavaa tehtävää hoitavien sekä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen alihankkijoiden voidaan katsoa käytännössä osallistuvan julkisen hallintotehtävän hoitamiseen.

Sertifioijan, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tai sen alihankkijan tehtävän taikka Liikenne- ja viestintäviraston tehtäviin liittyvien avustavien tehtävien hoitamisen osoittaminen muulle kuin viranomaiselle ei ole ongelmallista perustuslain kannalta ottaen huomioon tehtävän

sisältö. eIDAS-asetuksen mukaisten palvelujen vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa ja sertifiointinnissa on kyse hyvin teknistä ja syvällistä erityisosaamista vaativista tehtävistä. Tehtävien suorittamiseen ei kuuluisi merkittävänä julkisen vallan käyttönä pidettäviä toimivaltuuksia. Vaatimustenmukaisuuden arviointi- ja sertifiointitehtävät ovat sen laatuista teknistä erityisosaamista vaativia arviointitehtäviä, joiden antamista viranomaiskoneiston ulkopuoliselle perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä pitänyt perustuslain 124 §:n kannalta tarkoituksenmukaisena (esim. PeVL 43/2000 vp, PeVL 16/2002 vp ja PeVL 180/2000vp).

Tunnistuslaissa säilyisi nimenomainen viittaus hallinnon yleislakeihin. Ehdotetun eIDAS-lain 31 §:ään sisällytettäisiin yleinen viittaus koskien hallinnon yleislakeja. Lisäksi ehdotetun eIDAS-lain 31 §:n mukaan näihin julkista hallintotehtävää hoitaviin sovellettaisiin julkisuuslakia muussakin julkisen hallintotehtävän hoitamisessa kuin julkisen vallan käytössä. Liikenne- ja viestintäviraston avustavaa tehtävää hoitavan osalta soveltuksi se, mitä julkisuuslaissa säädetään viranomaisen toimeksiannosta toimivasta. Ehdotetun eIDAS-lain 32 §:ssä ja tunnustuslain 37 §:ssä säädettäisiin näiden toimijoiden rikosoikeudellisesta virkavastuusta. Oikaisuvaatimuksesta vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifioidun päätökseen säädettäisiin ehdotetun eIDAS-lain 51 §:ssä ja tunnustuslain 49 a §:ssä.

Ehdotetun sääntelyn ei siten katsota olevan ristiriidassa perustuslain 124 §:ssä säädetyn kanssa.

## **12.7 Valtion verot ja maksut**

Esityksen 1. lakiehdotuksen 41 §:ää ja 2. lakiehdotuksen 47 §:ää Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavista maksuista on tarkasteltava perustuslain 81 §:n valtion veroja ja maksuja koskevan sääntelyn näkökulmasta. Valtion verosta säädetään perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Verolaista tulee yksiselitteisesti ilmetä verovelvollisuuden piiri. Lain säännösten tulee olla myös sillä tavoin tarkkoja, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua.

Voimassa olevassa tunnustuslain 47 §:ssä säädetään ensinnäkin valvontamaksuista, joista osa ehdotetaan nyt siirrettäväksi uuteen eIDAS-lakiin ja osa jäisi tunnustuslakiin. Lisäksi lompakon tarjoajalle ehdotettaisiin eIDAS-laissa uutta valvontamaksua, joka vastaisi tunnustus- ja luottamuspalvelun tarjoajien valvontamaksua. Tunnustuslain 47 §:ssä säädettyjen maksujen luonnetta on lain säätämiseen johtaneiden esitöiden mukaan pidetty ennemminkin verona kuin maksuina (HE 74/2016 ja HE 36/2009). Tästä syystä ehdotetun eIDAS-lain 41 §:n säännökset on valvontamaksuja koskevilta osin laadittu tunnustuslain 47 §:ää vastaavasti siten, että niissä ilmenevät vähintään verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteet, verovelvollisten oikeusturva ja verovelvollisten piiri perustuslain 81 §:ssä edellytetyllä tavalla. Tunnustuslakiin sekä ehdotettuun eIDAS-lakiin sisältyviin valvontamaksuihin tehtäisiin yleisestä kustannustason noususta johtuva korotus. Ehdotettu valvontamaksuja koskeva sääntely ei siten ole ristiriidassa perustuslain 81 §:n kanssa.

Toiseksi esityksessä ehdotetaan eräitä Liikenne- ja viestintäviraston perimiä käsittelymaksuja kumottavaksi tunnustuslaista. Niistä käytetään nykyisessä tunnustuslain 47 §:ssä nimityksiä rekisteröimismaksu ja nimeämismaksu. Jatkossa tunnustuspalveluiden ja luottamuspalveluiden tarjoajan olisi suoritettava palvelun tarjoamisen aloittamista koskevan ilmoituksen käsittelymaksu, jonka suuruudesta säädettäisiin sähköisen viestinnän maksuasetuksessa. Vastaavasti nykyisin tunnustuslakiin sisältyvien vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja nimetyn sertifiointielimen (ehdotetussa eIDAS-laissa sertifioidun) hakemusmaksujen suuruus määräytyisi jatkossa asetuksen tasolla. Osana eIDAS-lain toimeenpanoa tultaisiin myös perimään eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamisen aloittamista

edeltävästä ilmoituksesta käsittelymaksu, jonka suuruus määräytyisi saman sähköisen viestinnän maksuasetuksen mukaan.

Rahasuorituksen valtiosääntöoikeudellinen luonne vaikuttaa niihin vaatimuksiin, joita perustuslaki kohdistaa suorituksesta säättämisen tapaan. Valtion verosta säädetään lailla, jonka tulee sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta, kun taas valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla. Verolakiin kohdistuvat erityiset vaatimukset tarkoittavat ennen muuta sitä, että laista tulee yksiselitteisesti ilmetä verovelvollisuuden piiri ja että lain säännösten tulee myös olla sillä tavoin tarkkoja, että lakia soveltavien viranomaisten harkinta veroa määrättäessä on sidottua harkintaa (HE 1/1998 vp, s. 134—135) (PeVL 61/2002 vp s. 5/II).

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan valtiosääntöisille maksuille on ominaista, että ne ovat korvauksia tai vastikkeita julkisen vallan palveluista; muut rahasuoritukset valtiolle ovat sen sijaan veroja valtiosääntöoikeudellisessa mielessä (HE 1/1998 vp, s. 134—135; PeVL 61/2002 vp, s. 5/II, PeVL 66/2002 vp, s. 3/II, PeVL 67/2002 vp, s. 3/II). Verojen ja maksujen olennainen ero liittyy siten maksujen vastikkeellisuuteen. Jos vastikesuhdetta ei ole, suoritus on valtiosääntöoikeudellisessa mielessä vero. (PeVL 61/2002 vp s. 5/II).

Vastikesuhteen olemassaoloa arvioitaessa on syytä kiinnittää huomiota erilaisiin näkökohtiin. Niiden suoritteiden, joista maksuja peritään, tulee olla jollakin tavoin yksilöitävissä. Perustuslain (HE 1/1998 vp, s. 135/I) mukaan lailla säädetään yleisesti siitä, millaisista virkatoimista, palveluista ja tavaroista maksuja voidaan periä tai millaiset suoritteet ovat kokonaan maksuttomia. Samoin lailla säädetään maksujen suuruuden määrittämisessä noudatettavista periaatteista. Jos rahasuoritus sen sijaan peritään yleisesti jonkin toiminnan rahoittamiseen, kysymyksessä on pikemminkin valtiosääntöoikeudellinen vero kuin maksu. Jonkin rahasuorituksen maksun luonteen edellytyksenä ei tästä huolimatta ole täysi kustannusvastaavuus. Maksun suuruuden ja määräytymisperusteiden tulee kuitenkin säilyttää jokin yhteys suoritteen tuottamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Mitä suuremmaksi ero maksun ja etenkin julkisoikeudelliseen tehtävään liittyvän suoritteen tuottamisesta aiheutuvien kustannusten välillä kasvaa, sitä lähempänä suoritusta voidaan pitää valtiosääntöisenä verona (PeVL 53/2002 vp, s. 2/II). Merkitystä voi olla myös sillä, onko asianomaisen suoritteen vastaanottaminen vapaaehtoista vai pakollista. Veroon viittaa myös, jos suoritusvelvollisuuden aiheuttamista suoritteista ei voi kieltäytyä ja velvollisuus koskee suoraan lain nojalla tietyt tunnusmerkit täyttäviä oikeussubjekteja (PeVL 48/2010 vp, s. 8/I, PeVL 12/2005 vp, s. 3/I ja PeVL 46/2004 vp, s. 3/I). Rahasuorituksen mahdollisella rajoitetulla käyttötarkoituksella ei ole merkitystä suorituksen valtiosääntöoikeudellisen luonteen arvioinnissa (PeVL 46/2004 vp, s. 3/I, PeVL 61/2002 vp s. 6/I).

Esimerkiksi viestintämarkkinalakiin (393/2003) sisältynyttä Viestintävirastolle (nykyisin Liikenne- ja viestintävirasto) suoritettavaa teleyritysten hakemusmaksua voitiin pitää valtiosääntöoikeudelliselta kannalta selvästi maksuna, koska kyseistä lainsäädäntöä koskevasta ehdotuksesta maksun suuruuden lisäksi ilmeni selvästi, mistä viranomaistoimenpiteistä maksu suoritetaan. Sen sijaan valvontamaksu, jonka suorittamisvelvollisuus syntyy suoraan lain nojalla, eikä se ole vastike yksilöitävissä olevista suoritteista eikä sen määräytymisperusteilla ole yhteyttä tällaisista suoritteista aiheutuviin kustannuksiin, oli katsottava valtiosääntöoikeudellisessa mielessä veroksi (PeVL 61/2002 vp s. 6/II). Nyt ehdotettaviin 1. ja 2. lakiehdotuksiin sisältyvistä valvontamaksuista säädettäisiin edelleen lain tasolla, kun taas ilmoituksen tai hakemuksen käsittelystä perittäisiin maksuperustelain mukaisesti maksu, jonka suuruudesta säädettäisiin sähköisen viestinnän maksuasetuksessa.

Jatkossa maksuiksi katsottavien suoritteiden vastikesuhdetta arvioitaessa tulee edellä kuvattu perustuslakivaliokunnan käytäntö huomioiden kiinnittää huomiota muun muassa suoritteiden yksilöitävyyteen, kustannusvastaavuuteen sekä siihen, onko maksu pakollinen vai vapaaehtoinen. Valtiosääntöoikeudelliselta kannalta käsittelymaksujen pitäminen maksuina veron sijaan on perusteltua etenkin vahvan sähköisen tunnistamisen ja sähköisiä luottamuspalveluja koskevan toiminnan ja markkinan vakiintumisen johdosta. Tunnistustalakeia säädettäessä vuonna 2009 tunnistus- ja luottamuspalveluiden markkina oli vasta kehittymässä. Tuolloin myös valvovana viranomaisena toimivalle Viestintävirastolle ilmoitusten käsittelystä ja toimijoiden rekisteröinnistä johtuvat kulut eivät olleet tiedossa. Koska kuluille ei uutena toimintana ollut osoitettavissa kustannusvastaavuusarviota, katsottiin rekisteröimismaksut veronluonteisiksi maksuiksi. Selvää on, että digitalisaation edetessä ja yhteiskunnan palvelujen sähköistyessä myös tunnistus- ja luottamuspalvelujen tarjonnassa tapahtuu edelleen kehitystä, mutta jo usean vuoden ajan esimerkiksi palveluntarjoajien määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia.

Jatkossa ilmoituksen tai hakemuksen käsittelymaksun suuruus määräytyisi niiden käsittelyyn Liikenne- ja viestintävirastossa kuluneen ajan perusteella. Ilmoituksen tai hakemuksen käsittelyaika olisi yksityiskohtaisesti todennettavissa ja yksilöitävissä. Siten maksu on mahdollista periä omakustannusarvion mukaisesti, jolloin yksilöitävyyden ja kustannusvastaavuuden edellytykset täyttyvät.

Ilmoituksen käsittelymaksua koskeva maksuvelvollisuus ei seuraa suoraan lain perusteella, vaan maksu perittäisiin vain tilanteissa, joissa palveluntarjoaja haluaa ilmoittautua Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämään julkiseen rekisteriin ilmoituksen tehneistä tunnistuspalvelujen tarjoajista ja niiden tarjoamista palveluista tai tekee eIDAS-asetuksen 21 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen. Vastikkeeksi maksusta Liikenne- ja viestintävirasto tarkastaa, että ilmoituksessa on esitetty riittävä selvitys palvelulle ja palveluntarjoajalle säädettyjen vaatimusten täyttymisestä, ja merkitsee palveluntarjoajan julkiseen rekisteriin. Käytännössä palveluntarjoaja saa rekisteriin merkitsemisen johdosta hyväksytyt palveluntarjoajan aseman, ja palvelun käyttäjät pääsevät tarkastamaan hyväksynnän olemassaolon julkisesta rekisteristä. Vastaavasti myös vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifioijan hakemusmaksut koskevat tilanteita, joissa toimija pyrkii hakemuksellaan saavuttamaan tietyn aseman eli mahdollisuuden toimia lain tarkoittamana arviointilaitoksena tai sertifioijana. Koska kyseessä on palveluntarjoajan aloitteesta tapahtuva toimijan arvioiminen, on kyseessä palveluntarjoajan hakemukseen rinnastuva suorite, jolloin suorite on selvästi yksilöitävissä.

Ainoa poikkeus maksun vapaaehtoisuuteen olisi Digi- ja väestötietovirasto, jolle 1. lakiehdotuksessa säädettäisiin tehtäväksi tarjota eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa. Digi- ja väestötietoviraston tehtävistä valtion virastona säädetään lailla. Siten myös ilmoituksen käsittelystä perittävän maksun maksuvelvollisuus määräytyy suoraan lain perusteella. Lompakon tarjoajan ilmoituksen käsittelystä perittävää maksua voidaan kuitenkin markkinan toimivuuden ja tasapuolisten kilpailuedellytysten kannalta pitää perusteltuna. Laki ei estä muita palveluntarjoajia ilmoittautumasta lompakon tarjoajaksi. Käytännössä markkinoille voi tulevaisuudessa tulla myös yksityisen sektorin toimijoiden tarjoamia lompakoita. Sääntelyllä on tarkoitus luoda pysyvä kehys, jossa myös yksityisillä palveluntarjoajilla tai muilla organisaatioilla on mahdollisuus tarjota eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa. Mikäli tunnistus- ja luottamuspalveluiden ilmoitusten käsittelystä perittäisiin maksu mutta lompakon tarjoajan ilmoituksesta ei, voisi se vääristää markkinaa ja luoda epäsuhtaisen kilpailuedun lompakon tarjoajille.

Jotta suoritteita voidaan pitää maksuina, tulee laista ilmetä, millaisista virkatoimista, palveluista tai tavaroista maksuja voidaan periä ja millaiset suoritteet ovat kokonaan maksuttomia (PeVL



12/2005 vp, s.3/I). Valtion suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään nykyisin valtion maksuperustelaissa. Laki on luonteeltaan yleislaki, ja sen säännökset soveltuvat myös nyt käsillä olevan kaltaisiin ilmoituksen ja hakemuksen käsittelymaksuihin.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt tarpeellisena, että tilanteessa, jossa on katsottu olevan kyse veron sijaan maksusta, valtioneuvosto seuraa maksujen kustannusvastaavuustason noudattamista (PeVL 12/2005 vp, s.3/II). Ilmoitusten ja hakemusten käsittelymaksun suuruudesta säättäminen asetuksen tasolla tukisi myös tulevaisuudessa maksun kustannusvastaavuustason arviointia useammin kuin mitä lain tasolla suuruudesta säättäminen mahdollistaisi. Liikenne- ja viestintäministeriö ja Liikenne- ja viestintävirasto seurasivat maksujen kustannusvastaavuutta, ja siinä tapahtuneet mahdolliset muutokset olisi mahdollista huomioida sähköisen viestinnän maksuasetuksen päivittämisen yhteydessä.

Yllä esitetyn perusteella Liikenne- ja viestintäviraston vastaanottamien ilmoitusten ja hakemusten käsittelystä katsotaan mahdolliseksi periä käsittelymaksu, jonka euromääräisestä suuruudesta on mahdollista säätää sähköisen viestinnän maksuasetuksella. Sen sijaan lain tasolla säilyisivät tunnistus- ja luottamuspalveluiden tarjoajien, lompakoiden tarjoajien, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten sekä sertifioijien valvontamaksut. Näiden maksujen sääntelyssä olisi edellä kuvatulla tavalla huomioitu veroista säätämiseen liittyvät erityiset vaatimukset.

## **12.8 Valtuudet antaa määräyksiä**

Esitykseen sisältyy useita ehdotuksia määräyksenantovaltuudesta Liikenne- ja viestintävirastolle. Kyse on pääsääntöisesti olemassa olevien määräystenantovaltuuksien säilyttämisestä siten, että niistä osa siirrettäisiin tunnistuslaista ehdotettavaan uuteen eIDAS-lakiin. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotetaan uusia määräyksenantovaltuuksia. Ehdotetut määräyksenantovaltuudet on kootusti esitetty jaksossa 8.2.

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan muu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuuden tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu eli valtuuden kattamat asiat on määriteltävä tarkasti laissa. Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Perustuslain 80 §:n 2 momentti edellyttää määräyksenantovaltuuteen liittyvän erityisiä syitä. Erityinen syy olisi hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp, s.133/II) mukaan käsillä lähinnä silloin, kun kysymyksessä on tekninen ja vähäisiä yksityiskohtia koskeva sääntely, johon ei liity merkittävää harkintavallan käyttöä. Perustuslakivaliokunta on lisäksi pitänyt säädeltävän toiminnan ammatillisia erityispiirteitä perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaisina erityisinä syinä (PeVL 17/2004 vp, s.3, PeVL 16/2003 vp, s.3, PeVL 24/2002, s.3).

Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt viranomaiselle kohdistettua valtuutta järjestää teknisluonteiset yksityiskohdat perustuslain kannalta ongelmallisena (PeVL 17/2004 vp, s.4, PeVL 16/2003 vp, s.3). Asetuksenantovaltuuksiin verrattuna määräyksenantovaltuuksiin kohdistuu yleistä tarkkarajaisuutta koskeva pidemmälle menevä vaatimus, jonka mukaan valtuuden kattamat asiat on määriteltävä tarkasti laissa (HE 1/1998 vp, s. 133, PeVL 43/2000 vp, s. 3/II ja PeVL 46/2001 vp, s. 2–3). Esimerkiksi lausunnossa PeVL 10/2014 vp (s. 3-4) painotetaan tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimuksia. Samassa lausunnossa

perustuslakivaliokunta toteaa ympäristölainsäädännön osalta tyypilliseksi sen, että huomattava osa yksityiskohtaisesta sääntelyä jää lakia alemman asteisiin säädöksiin. Tämä johtuu valiokunnan mukaan pitkälti siitä, että sääntelyn on tarpeen olla varsin yksityiskohtaista ja teknisluonteista. Tämä pätee myös ehdotettavaan rajat ylittävää sähköistä tunnistamista, sähköisiä luottamuspalveluja ja eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevaan lainsäädäntöön. Perustuslakivaliokunta on lisäksi lausunnossaan pitänyt esimerkiksi Viestintävirastoa (nykyisin Liikenne- ja viestintävirasto) sellaisena viranomaisena, jolle määräysenantovaltaa on mahdollista antaa (mm. PeVL 9/2004 vp, s. 8).

Ehdotetun eIDAS-lain mukaisissa Liikenne- ja viestintäviraston määräyksissä olisi kyse yksilöidyistä ja laissa säädetyn vaatimustenmukaisuuden arvioinnin arviointiperusteisiin, sertifiointimenettelyyn ja muihin hyväksymistä koskeviin vaatimuksiin sekä erinäisten tietojen ilmoittamiseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista sekä niiden yhdenmukaistamisesta komission täytäntöönpanosäädösten kanssa. Ehdotuksessa perustuslain vaatimus on huomioitu yksilöimällä tyhjentävästi ja täsmällisesti toimialakohtaiset tekniset seikat, joista Liikenne- ja viestintävirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä. Esitykseen sisältyvät määräysenantovaltuudet on laadittu tarkkarajaisiksi sekä täsmällisiksi, ja ne koskevat sääntelyn kokonaisuuden kannalta vähäisiä yksityiskohtia. Määräysenantovaltuus teknisistä seikoista mahdollistaa toimialan erityispiirteiden huomioimisen sekä sääntelyn yhteensovittamisen eIDAS-asetuksen nojalla annettuihin ja tulevaisuudessa annettaviin komission täytäntöönpanosäädöksiin. Käsillä ovat perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitetut erityiset syyt. eIDAS-laissa säädettävien määräysenantovaltuuksien katsotaan olevan edellä kuvattujen reunaehtojen ja perustuslain 80 §:n mukaisia.

Lisäksi tunnistuslakiin ehdotettaisiin Liikenne- ja viestintävirastolle uutta määräysenantovaltuutta, joka koskisi hakijan ensitunnistamisesta ja siinä käytetystä asiakirjasta sekä sähköisestä tunnistamisesta tallennettavista tarvittavista tiedoista. Valtuutussäännös on asiallisesti kytketty säänneltävää asiaa koskevaan pykälään (tunnistuslain 24 §:n 2 momentti). Määräysenantovaltuuteen ei sisälly merkittävää harkintavallan käyttöä, eikä se sisällä valtuuksia asioista, joista tulee säätää lailla. Kyse olisi teknisluonteisesta sääntelystä, jonka tarkoituksena olisi täsmentää lain tasolla asetettua velvollisuutta tallentaa tarvittavat tiedot tunnistusvälineen hakijan ensitunnistamisesta ja siinä käytetystä asiakirjasta tai sähköisestä tunnistamisesta. Kyse olisi käytännössä varsin yksityiskohtaisesta tallennettavien tietosisältöjen määrittelystä. Liikenne- ja viestintävirastolla voidaan katsoa olevan asiassa erityinen ja vakiintunut asiantuntemus. Virasto on pitkään toiminut tunnistuslakia valvovana viranomaisena, ja antanut määräyksiä muista laissa säädettyistä teknisluonteisista asioista. Siten valtuutus olisi soveltamisajaltaan täsmällisesti rajattu. Siten tunnistuslaissa säädettävän uuden määräysenantovaltuuden katsotaan olevan edellä kuvattujen reunaehtojen ja perustuslain 80 §:n mukainen.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Esitys sisältää kuitenkin ehdotuksen, jonka mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä myös luottamuspalvelua tarjoavalle viranomaiselle. Hallitus pitää suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.

*Ponsi*

Koska muutetussa eIDAS-asetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:



# 1.

## **Laki**

### **eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1 luku

#### **Yleiset säännökset**

##### 1 §

##### *Soveltamisala*

Tässä laissa säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, jäljempänä *eIDAS-asetus*, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183, säännösten noudattamisen valvonnasta ja annetaan mainittua asetusta täydentäviä säännöksiä.

Tätä lakia sovelletaan vain Suomessa tarjottaviin eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin.

Euroopan komissiolle eIDAS-asetuksen 9 artiklan mukaisesti ilmoitettaviin rajat ylittäviin sähköisen tunnistamisen järjestelmiin sovelletaan vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettua lakia (617/2009), jollei tästä laista tai eIDAS-asetuksesta muuta johdu.

##### 2 §

##### *Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla* eIDAS-asetuksen 3 artiklan 42 alakohdassa tarkoitettua eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa;

2) *henkilön tunnistetiedoilla* eIDAS-asetuksen 3 artiklan 3 alakohdassa tarkoitettuja henkilön tunnistetietoja;

3) *luottavalla osapuolella* eIDAS-asetuksen 3 artiklan 6 alakohdassa tarkoitettua luottavaa osapuolta;

4) *kansallisella solmupisteellä* yhteyspistettä, joka on osa sähköisen tunnistamisen yhteentoimivuusarkkitehtuuria, osallistuu henkilöiden todentamiseen rajojen yli ja pystyy tunnistamaan sekä käsittelemään tai siirtämään tietoja muihin solmupisteisiin tarjoamalla yhden jäsenvaltion kansalliselle sähköisen tunnistamisen infrastruktuurille rajapinnan muiden jäsenvaltioiden sähköisen tunnistamisen infrastruktuureihin;

5) *vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella* eIDAS-asetuksen 3 artiklan 18 alakohdassa tarkoitettua vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosta ja 5 c artiklan nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettua sertifiointielintä;

6) *teknisellä laitteella* eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän mobiilipäätelaitetta tai muuta vastaavaa laitetta, jossa lompakko on otettu käyttöön.

## 2 luku

### **Eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko ja sähköisen tunnistamisen menetelmät**

#### 3 §

##### *Luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntäminen*

Luonnollisen henkilön tunnistetiedot eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin myöntää Digi- ja väestötietovirasto noudattaen eIDAS-asetuksen 5 a artiklaa ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, henkilö voi hakea luonnollisen henkilön tunnistetietoja asioimalla Suomen edustustossa tai Ahvenanmaan valtionvirastossa. Hakijan henkilöllisyys tarkastetaan noudattaen eIDAS-asetuksen 8 artiklassa tarkoitetun korkean varmuustason henkilöllisyyden todistamista ja varmentamista koskevia vaatimuksia. Suomen edustusto ja Ahvenanmaan valtionvirasto tallentavat hakijalta vastaanottamansa tiedot ja muut asian käsittelytiedot Digi- ja väestötietoviraston luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämisessä käytettävään tietojärjestelmään ja vastaavat tallentamiensa tietojen luotettavuudesta ja oikeellisuudesta.

Digi- ja väestötietoviraston on myönnettävä luonnollisen henkilön tunnistetiedot sellaisiin eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin, jotka Liikenne- ja viestintävirasto on ilmoittanut 33 §:n 2 kohdan mukaisesti Euroopan komissiolle. Digi- ja väestötietovirasto voi myöntää luonnollisen henkilön tunnistetiedot myös muihin lompakoihin. Digi- ja väestötietovirasto asettaa julkisesti saataville luettelon kaikista eIDAS-asetuksen mukaisesti tarjotuista eurooppalaisista digitaalisen identiteetin lompakoista, joihin se myöntää luonnollisen henkilön tunnistetiedot.

#### 4 §

##### *Rekisteri luonnollisen henkilön tunnistetiedoista*

Digi- ja väestötietovirasto pitää rekisteriä sen myöntämistä luonnollisen henkilön tunnistetiedoista. Rekisteriin tallennetaan luonnollisen henkilön tunnistetietojen myöntämiseen, voimassaoloon, ajantasaisuuteen ja peruuttamiseen tarvittavat tiedot noudattaen eIDAS-asetuksen 5 a artiklaa ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Luonnollisen henkilön tunnistetietojen rekisteriin tallennetut tiedot säilytetään viisi vuotta sen jälkeen, kun luonnollisen henkilön tunnistetietojen voimassaolo on päättynyt.

#### 5 §

##### *Oikeushenkilön tunnistetietojen myöntäminen*

Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus myöntää oikeushenkilön tunnistetiedot eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin.

Oikeushenkilön tunnistetiedot myönnetään hakemuksesta ja ne voidaan tarjota vain kaupparekisteriin rekisteröidylle oikeushenkilölle aatteellista yhdistystä ja säätiötä lukuun ottamatta.

Patentti- ja rekisterihallitus asettaa julkisesti saataville luettelon kaikista eIDAS-asetuksen mukaisesti tarjotuista eurooppalaisista digitaalisen identiteetin lompakoista, joihin se myöntää oikeushenkilön tunnistetiedot.

Patentti- ja rekisterihallitus saa luovuttaa 2 momentissa tarkoitetusta hakemuksesta ilmenevät luonnollisen henkilön henkilötiedot muille kuin oikeushenkilön edustajille noudattaen, mitä kaupparekisterilain (564/2023) 2 §:n 2 momentissa säädetään kaupparekisteriin tallennetun henkilötunnuksen tunnusosan ja ulkomailla asuvan luonnollisen henkilön kotiosoitteen luovuttamisesta.

## 6 §

### *Rekisteri oikeushenkilön tunnistetiedoista*

Patentti- ja rekisterihallitus pitää rekisteriä sen myöntämistä oikeushenkilön tunnistetiedoista. Rekisteriin tallennetaan oikeushenkilön tunnistetietojen myöntämiseen, voimassaoloon, ajantasaisuuteen ja peruuttamiseen tarvittavat tiedot noudattaen eIDAS-asetuksen 5 a artiklaa ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Oikeushenkilön tunnistetietojen rekisteriin tallennetut tiedot säilytetään viisi vuotta sen jälkeen, kun oikeushenkilön tunnistetietojen voimassaolo on päättynyt.

## 7 §

### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaminen*

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tarjota eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa Suomessa, noudattaen eIDAS-asetuksen 5 a artiklaa ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei rajoita muiden viranomaisten, oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden mahdollisuutta tarjota eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa Suomessa.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan on ennen lompakon tarjoamisen aloittamista tehtävä ilmoitus Liikenne- ja viestintävirastolle. Ilmoituksessa on annettava eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 18 kohdan b alakohdassa ja 5 d artiklassa sekä mainittujen artikloiden nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetut tiedot.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan on viipymättä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle 3 momentissa tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuneista muutoksista. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 3 momentissa tarkoitettujen tietojen toimittamistavasta.

## 8 §

### *Digi- ja väestötietoviraston tarjoaman eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon rekisterinpitäjä*

Digi- ja väestötietovirasto on 7 §:n nojalla tarjoamansa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon ja sen tarjoamiseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn rekisterinpitäjä.

## 9 §

### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamiseen liittyvien tietojen säilytysaika*

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan on säilytettävä lompakon ja sen tarjoamiseen liittyvät tiedot viisi vuotta lompakon voimassaolon päättymisestä.

Eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla toteutetuista tapahtumista luottavien osapuolten ja muiden lompakkojen kanssa on oltava saatavilla tieto kaksi vuotta tietojen tallentamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

#### 10 §

##### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttöönotto alaikäiselle*

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon voi ottaa itsenäisesti käyttöön kolmetoista vuotta täyttänyt. Tätä nuorempi henkilö voi ottaa lompakon käyttöön huoltajan suostumuksella.

#### 11 §

##### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon lähdekoodin luovuttaminen*

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon komponenttien lähdekoodin avoimuudesta säädetään eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 3 kohdassa.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan ei tarvitse luovuttaa lompakon lähdekoodia komponenteista, joita ei ole asennettu eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän tekniseen laitteeseen, jos sille on olemassa asianmukaisesti perusteltu syy.

#### 12 §

##### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen maksullisuus*

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja tai hyväksytty luottamuspalvelun tarjoaja, joka mahdollistaa hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen luomisen eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla, voi periä maksun lompakolla tapahtuvasta sähköisestä allekirjoittamisesta silloin kun se voi luotettavasti todentaa lompakon käyttäjän kytköksen organisaatioon tai allekirjoituksen kytköksen ammatilliseen tarkoitukseen.

#### 13 §

##### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan velvollisuudet tietoturvaloukkaustilanteissa*

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja vastaa tarjoamansa lompakon osalta jäsenvaltiolle eIDAS-asetuksen 5 e artiklassa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjen velvollisuuksien noudattamisesta.

Jos eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoaja ei teknisistä syistä pysty itse suorittamaan eIDAS-asetuksen 5 e artiklassa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettua eräiden tietojen ilmoittamiseen liittyvää jäsenvaltion velvollisuutta, ilmoituksen tekee Liikenne- ja viestintävirasto. Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan on ilman aiheetonta viivytystä toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle eIDAS-asetuksen 5 e artiklassa säädetyn ilmoituksen tekemiseen tarvittavat tiedot.

#### 14 §

##### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän velvollisuudet*

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän on käytettävä lompakkoa huolellisesti eikä hän saa luovuttaa sitä toisen käyttöön. Käyttäjän velvollisuus alkaa, kun hän on ottanut lompakon käyttöön.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava lompakon tarjoajalle teknisen laitteen joutumisesta oikeudettomasti toisen haltuun tai lompakon oikeudettomasta käytöstä.

## 15 §

### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän vastuu lompakon oikeudettomasta käytöstä*

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjä vastaa lompakon oikeudettomasta käytöstä vain jos:

- 1) hän on luovuttanut sen käyttöön toiselle;
- 2) lompakon oikeudeton käyttö johtuu hänen huolimattomuudestaan, joka ei ole lievää; tai
- 3) hän on laiminlyönyt 14 §:n 2 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa.

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjä ei kuitenkaan vastaa lompakon oikeudettomasta käytöstä:

- 1) siltä osin, kun lompakkoa on käytetty sen jälkeen, kun käyttäjä on tehnyt 14 §:n 2 momentissa säädetyn ilmoituksen; tai
- 2) jos lompakon tarjoaja on laiminlyönyt huolehtia siitä, että lompakon käyttäjällä on mahdollisuus täyttää 14 §:n 2 momentissa säädetty ilmoitusvelvollisuus.

Sopimusehto, joka poikkeaa 1 tai 2 momentissa säädetystä kuluttajan vahingoksi, on mitätön.

## 16 §

### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon luottavien osapuolten kansallinen rekisteri*

Liikenne- ja viestintävirasto perustaa eIDAS-asetuksen 5 b artiklassa tarkoitetun eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon luottavien osapuolten kansallisen rekisterin ja toimii sen rekisterinpitäjänä.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, Liikenne- ja viestintävirasto vastaa eIDAS-asetuksen 5 b artiklassa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetystä jäsenvaltion velvollisuuksista Suomessa.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon luottavien osapuolten pääsyvarmenteiden ja rekisteröintivarmenteiden toteuttamisesta sekä niiden varmennepolitiikoista ja varmennuskäytännöistä noudattaen eIDAS-asetuksen 5 b artiklan nojalla annettuja säännöksiä.

## 17 §

### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kehyksen validointimekanismit*

Digi- ja väestötietovirasto tarjoaa Suomessa eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 8 kohdan a alakohdassa tarkoitetun lompakkojen aitoutta ja voimassaoloa koskevan validointimekanismin.

Liikenne- ja viestintävirasto tarjoaa Suomessa eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 8 kohdan b alakohdassa tarkoitetun luottavien osapuolten henkilöllisyyden aitoutta ja kelpoisuutta koskevan validointimekanismin.

## 18 §



### *Henkilöllisyyden linkittäminen*

Digi- ja väestötietovirasto toteuttaa keskitetysti viranomaisille ja muille julkista tehtävää hoitaville henkilöllisyyden linkittämisen noudattaen eIDAS-asetuksen 11 a artiklaa ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Digi- ja väestötietovirasto säilyttää eIDAS-asetuksen 11 a artiklan nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettuja henkilöllisyyden linkittämisprosessin tietoja enintään kaksi vuotta niiden tallentamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Yksityiset yhteisöt, säätöt ja elinkeinonharjoittajat saavat käyttää 1 momentissa tarkoitettua Digi- ja väestötietoviraston tarjoamaa henkilöllisyyden linkittämistä.

### 19 §

#### *Kansallinen solmupiste*

Kansallista solmupistettä ylläpitää Suomessa Digi- ja väestötietovirasto.

### 3 luku

#### **Luottamuspalvelut**

### 20 §

#### *Varmenteen peruuttaminen*

Sähköisen allekirjoituksen tai sähköisen leiman luomistietojen haltijan on viipymättä pyydettävä hyväksytyn varmenteen myöntäneeltä varmentajalta varmenteen peruuttamista, jos hänellä on perusteltu syy epäillä sähköisen allekirjoituksen tai leiman luomistietojen oikeudetonta käyttöä.

Hyväksyttyjä varmenteita tarjoavan varmentajan on viipymättä peruutettava hyväksytty varmenne, jos sähköisen allekirjoituksen tai leiman luomistietojen haltija pyytää sitä. Varmenteen peruuttamispyynnön katsotaan saapuneen varmentajalle silloin, kun se on ollut varmentajan käytettävissä siten, että pyyntöä voidaan käsitellä.

### 21 §

#### *Vastuu sähköisen allekirjoituksen tai sähköisen leiman luomistietojen oikeudettomasta käytöstä*

Sähköisen allekirjoituksen tai sähköisen leiman luomistietojen haltija vastaa hyväksytyllä varmenteella varmennetun kehittyneen sähköisen allekirjoituksen luomistietojen ja kehittyneen sähköisen leiman luomistietojen oikeudettomasta käytöstä aiheutuneesta vahingosta, kunnes varmenteen peruuttamispyyntö on saapunut varmentajalle.

Sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luomistietojen haltijalla on kuitenkin 1 momentissa säädetty vastuu vain, jos:

- 1) hän on luovuttanut luomistiedot toiselle;
- 2) luomistietojen joutuminen niiden käyttöön oikeudettomalle on aiheutunut hänen huolimattomuudestaan, joka ei ole lievää; tai
- 3) hän menetettyään luomistietojen hallinnan muulla kuin 2 kohdassa mainitulla tavalla on laiminlyönyt pyytää varmenteen peruuttamista 20 §:n 1 momentin mukaisesti.

Sopimusehto, joka poikkeaa 1 tai 2 momentissa säädetystä kuluttajan vahingoksi, on mitätön.

## 22 §

### *Luottamuspalvelun tarjoajan vastuu*

Luottamuspalvelun tarjoajan vastuusta säädetään eIDAS-asetuksen 13 artiklassa.

Hyväksytyn varmenteen tarjoava varmentaja on vastuussa vahingosta, joka hyväksytyyn varmenteeseen luottaneelle on aiheutunut siitä, että varmentaja tai sen apunaan käyttämä henkilö ei ole peruuttanut varmennetta 20 §:ssä säädetyllä tavalla. Varmentaja vapautuu vastuusta, jos se näyttää, että vahinko ei ole aiheutunut sen omasta tai sen apunaan käyttämän henkilön huolimattomuudesta.

## 23 §

### *Digi- ja väestötietoviraston ohjeistus attribuuttien tarkastamiseksi virallisista lähteistä*

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on laatia ohjeistus niistä sähköisistä menetelmistä, joita sähköisiä attribuuttitodistuksia tarjoavat hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajat voivat hyödyntää, kun ne haluavat tarkastaa eIDAS-asetuksen liitteessä VI tarkoitettuja attribuutteja niiden virallisista lähteistä Suomessa.

Ohjeistuksen tulee sisältää vähintään kuvaus eIDAS-asetuksen liitteessä VI tarkoitettujen attribuuttien virallisista lähteistä Suomessa sekä kuvaus virallisiin lähteisiin saatavilla olevista teknisistä rajapinnoista.

## 4 luku

### **Vaatimustenmukaisuuden arviointi**

## 24 §

### *Kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arviointi*

Digi- ja väestötietoviraston on osoitettava tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetussa laissa (1405/2011) tarkoitetun hyväksytyn tietoturvallisuuden arviointilaitoksen, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tai Liikenne- ja viestintäviraston tekemällä arvioinnilla, että sen tämän lain 19 §:n nojalla ylläpitämä kansallinen solmupiste täyttää eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt vaatimukset. Digi- ja väestötietoviraston on hankittava arvioinnista arviointiraportti ja toimitettava se Liikenne- ja viestintävirastolle, jos arvioinnin tekee tietoturvallisuuden arviointilaitos tai vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos. Arviointiraportti on voimassa arvioinnissa käytetyn standardin määrittelemän ajan, kuitenkin enintään 2 vuotta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista noudattaen eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

## 25 §

### *Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kansallinen sertifiointijärjestelmä*

eIDAS-asetuksen 5 c artiklassa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettu eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kansallisen sertifiointijärjestelmän omistaja on Suomessa Liikenne- ja viestintävirasto.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa 1 momentissa tarkoitettuun tehtäväänsä sekä 26 §:ssä tarkoitettuun vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeämiseen liittyvän avustavan tehtävän hoitamisen alihankkijalle, jolla on siihen riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen ja joka täyttää eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt sekä tässä laissa säädetyt ja tämän lain nojalla annetuissa määräyksissä määrätty tehtävää koskevat vaatimukset.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon kansallisesta sertifiointijärjestelmästä sekä lompakon vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa noudatettavasta menettelystä noudattaen eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

## 26 §

### *Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeäminen ja ilmoittaminen*

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen hakemuksesta nimetä ja ilmoittaa Suomeen sijoittautunut vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos Euroopan komissiolle eIDAS-asetuksen ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti.

Nimeämisen ja ilmoittamisen edellytyksenä on, että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos täyttää eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä sekä tässä laissa säädetyt ja tämän lain nojalla annetuissa määräyksissä määrätty vaatimukset ja että sille on myönnetty Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön (FINAS-akkreditointipalvelu) tai ulkomaisen akkreditointiyksikön antama akkreditointidistutus, jonka mukaan vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos pätevyysalueellaan täyttää mainitut vaatimukset.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos voi tehtävässään käyttää apunaan alihankkijaa, jonka työstä se vastaa kuin omastaan. Alihankkijalla tulee olla tehtävään riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen ja sen tulee täyttää eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt sekä tässä laissa säädetyt ja tämän lain nojalla annetuissa määräyksissä määrätty tehtävää koskevat vaatimukset.

Liikenne- ja viestintävirasto voi, noudattaen eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä, antaa tarkempia määräyksiä:

- 1) vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeämisen edellytyksistä;
- 2) vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeämistä koskevaan hakemukseen sisällytettävistä tiedoista ja niiden toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle;
- 3) sähköisen tunnistamisen järjestelmien ja luottamuspalvelujen vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa noudatettavasta menettelystä.

## 27 §

### *Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten valvonta*

Sen lisäksi, mitä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten valvonnasta muualla laissa säädetään, Liikenne- ja viestintävirasto valvoo, että sen nimeämä ja ilmoittama vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos:

- 1) täyttää toiminnassaan 26 §:ssä tarkoitetut nimeämisen edellytykset;
- 2) suorittaa sille eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyt sekä tässä laissa säädetyt sekä tämän lain nojalla annetuissa määräyksissä määrätty tehtävät asianmukaisesti.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kaikista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta nimeämisen edellytysten täyttymiseen.

Jollei eIDAS-asetuksesta tai sen nojalla säädetystä muuta johdu, Liikenne- ja viestintäviraston tulee velvoittaa vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa.

Jollei eIDAS-asetuksesta tai sen nojalla säädetystä muuta johdu, Liikenne- ja viestintäviraston on peruttava vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen nimeäminen ja ilmoitettava Euroopan komissiolle, ettei vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos enää täytä ilmoittamisen edellytyksiä, jos vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos ei korjaa toimintaansa asetetussa määräajassa ja virhe tai laiminlyönti on olennainen.

## 28 §

### *Sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineen sertifioidijat*

Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta nimetä ja ilmoittaa Euroopan komissiolle eIDAS-asetuksen 30 artiklassa ja 39 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yksityisiä tai julkisia toimijoita, joiden tehtävänä on sertifioida hyväksytyjä sähköisen allekirjoituksen tai sähköisen leiman luontivälineitä (*sertifioija*). Hakemuksessa on esitettävä Liikenne- ja viestintäviraston pyytämät hakemuksen käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Sertifioijan nimeämisen edellytyksenä on, että se on toiminnallisesti ja taloudellisesti sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineiden valmistajista riippumaton ja että sillä on:

- 1) toiminnan laajuuden kannalta riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava järjestely;
- 2) käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä;
- 3) toiminnan edellyttämät järjestelmät, laitteet ja välineet.

Jollei eIDAS-asetuksesta tai sen nojalla säädetystä muuta johdu, sertifioijan valvontaan ja sen suorittamaan sertifiointiin sovelletaan, mitä 27, 29 ja 30 §:ssä säädetään vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen valvonnasta, sen valvontatehtävistä ja -keinoista sekä vaatimustenmukaisuustodistuksen peruuttamisesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä sertifioijaa koskevista vaatimuksista, sertifiointinissa noudatettavasta menettelystä sekä sähköisen allekirjoituksen ja leiman luontivälinettä koskevista vaatimuksista noudattaen eIDAS-asetusta ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

## 29 §

### *Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen valvontatehtävä ja -keinot*

Jollei eIDAS-asetuksesta tai sen nojalla säädetystä muuta johdu, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on valvottava, että se, jolle se on myöntänyt vaatimustenmukaisuustodistuksen (*vaatimustenmukaisuustodistuksen haltija*) täyttää todistuksen saamisen edellytykset.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada eIDAS-asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjen sekä tässä laissa säädettyjen sekä tämän lain nojalla annetuissa määräyksissä määrättyjen tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijalta. Vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijan on ilmoitettava vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokselle kaikista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta todistuksen saamisen edellytysten täyttymiseen.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella on 1 momentissa tarkoitetun valvontatehtävänsä suorittamiseksi oikeus tehdä vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijaa ja tämän tarjoamaa arvioinnin kohteena olevaa tuotetta tai palvelua koskeva tarkastus.

## 30 §

### *Vaatimustenmukaisuustodistuksen peruuttaminen*

Jos vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos toteaa, että vaatimustenmukaisuustodistuksen haltija tai arvioinnin kohteena ollut tuote tai palvelu ei täytä vaatimustenmukaisuustodistuksen saamisen edellytyksiä tai että todistusta ei muutoin olisi tullut myöntää, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on kehoitettava vaatimustenmukaisuustodistuksen haltijaa korjaamaan puutteet määräajassa, jollei eIDAS-asetuksesta tai sen nojalla säädetystä muuta johdu.

Jollei eIDAS-asetuksesta tai sen nojalla säädetystä muuta johdu, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on peruutettava vaatimustenmukaisuustodistus määräajaksi tai kokonaan taikka myönnettävä se rajoitettuna, jollei vaatimustenmukaisuustodistuksen haltija korjaa puutteellisuuksia asetetussa määräajassa.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista valvontatoimista.

## 31 §

### *Julkisuutta koskevan lainsäädännön soveltaminen ja tietojen luovuttaminen vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa*

Myös silloin, kun kysymys ei ole julkisen vallan käytöstä, 24 §:ssä tarkoitettuun tietoturvallisuuden arviointilaitokseen, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokseen ja sen käyttämään alihankkijaan sekä sertifioijaan sovelletaan eIDAS-asetuksen ja sen nojalla annettujen säännösten sekä tämän lain ja tämän lain nojalla annettujen määräysten toimeenpanoon liittyvissä tehtävissä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Muiden hallinnon yleislakien soveltamisesta säädetään erikseen.

Henkilön, joka toimii 1 momentissa tarkoitetun toimijan palveluksessa tai päättävässä elimessä ja käsittelee arviointitoimintaan liittyviä salassa pidettäviä tietoja, vaitiolovelvollisuuteen ja tiedon hyväksikäyttökieltoon sovelletaan mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 §:ssä säädetään viranomaisen palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, 1 momentissa tarkoitetulla toimijalla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus oma-aloitteisesti luovuttaa mainitussa momentissa tarkoitettujen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto Liikenne- ja viestintävirastolle eIDAS-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä taikka tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeudesta säädetään 35 §:ssä.

## 32 §

### *Rikosoikeudellinen virkavastuu vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa*

Seuraavien toimijoiden palveluksessa olevaan sekä päättävässä elimessä toimivaan henkilöön sovelletaan virkamiehen rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan eIDAS-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä taikka tässä laissa säädettyjä tehtäviä:

- 1) 24 §:ssä tarkoitetut tietoturvallisuuden arviointilaitokset;
- 2) 25 §:n 2 momentissa tarkoitetut Liikenne- ja viestintäviraston alihankkijat;
- 3) vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokset ja niiden käyttämät alihankkijat;

4) sertifioijat.

Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

## 5 luku

### Valvonta

#### 33 §

##### *Liikenne- ja viestintäviraston tehtävät*

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on sen lisäksi mitä edellä tässä laissa säädetään valvoa tämän lain noudattamista. Lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on:

1) ilmoittaa Euroopan komissiolle eIDAS-asetuksen 5 a artiklan 18 kohdassa ja mainitun artiklan nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetut tiedot;

2) ilmoittaa eIDAS-asetuksen 5 d artiklassa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitetut tiedot Euroopan komissiolle ja 46 e artiklan 1 kohdassa tarkoitetulle yhteistyöryhmälle;

3) ilmoittaa sähköisen tunnistamisen järjestelmiä Euroopan komissiolle eIDAS-asetuksen 7–10 artiklan mukaisesti;

4) osallistua Euroopan unionin jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön eIDAS-asetuksen 12 artiklassa tarkoitetussa sähköisen tunnistamisen yhteentoimivuusjärjestelmässä;

5) ylläpitää ja julkaista luetteloita Suomessa hyväksytyistä luottamuspalveluiden tarjoajista ja niiden tarjoamista hyväksytyistä luottamuspalveluista eIDAS-asetuksen 22 artiklan mukaisesti;

6) toimia eIDAS-asetuksen 46 a ja 46 b artiklassa tarkoitettuna valvontaelimenä ja hoitaa sille asetuksessa säädettyjä tehtäviä;

7) toimia eIDAS-asetuksen 46 c artiklassa tarkoitettuna keskitettynä yhteyspisteenä ja hoitaa sille eIDAS-asetuksessa säädettyjä tehtäviä;

8) julkaista ja toimittaa Euroopan komissiolle eIDAS-asetuksen 48 a artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot noudattaen mainitun artiklan 3 ja 4 kohtaa.

#### 34 §

##### *Liikenne- ja viestintäviraston tehtävien tärkeysjärjestys ja asian tutkimatta jättäminen*

Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa sille tässä laissa säädetty tehtävät tärkeysjärjestykseen sen mukaan, mikä merkitys tehtävällä on tässä laissa tai eIDAS-asetuksessa taikka niiden nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä säädettyjen tai määrättyjen velvollisuuksien noudattamisen kannalta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi jättää asian tutkimatta, jos asialla on epäilystä virheestä tai laiminlyönnistä huolimatta vain vähäinen merkitys 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien noudattamisen kannalta. Liikenne- ja viestintäviraston on tehtävä päätös tutkimatta jättämisestä heti, kun se on mahdollista.

#### 35 §

##### *Tiedonsaantioikeus*

Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada tässä laissa ja eIDAS-asetuksessa sekä niiden nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi välttämättömät tiedot toiselta viranomaiselta, eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajalta ja sen käyttäjältä, luottavalta osapuolelta, luottamuspalvelun tarjoajalta ja sen palvelujen käyttäjältä,

vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokselta, sertifioijalta, sähköisen tunnistamisen järjestelmän tarjoajalta ja niiltä, jotka toimivat näiden lukuun. Tiedot on luovutettava viipymättä, Liikenne- ja viestintäviraston pyytämässä muodossa ja maksutta.

## 36 §

### *Oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja*

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäynnösten ja muiden tietojen luovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus oma-aloitteisesti tai pyynnöstä luovuttaa tässä laissa ja eIDAS-asetuksessa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto:

1) tietosuojavalvottutulle, jos se on välttämätöntä sen laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi;

2) toisen Euroopan unionin jäsenvaltion eIDAS-asetuksen 46 a ja 46 b artiklassa tarkoitetuille valvoville viranomaisille ja 46 c artiklassa tarkoitettulle keskitetylle yhteyspisteelle, jos se on välttämätöntä eIDAS-asetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirastolla on siinä määrin kuin se on välttämätöntä oikeus käyttää tässä laissa ja eIDAS-asetuksessa säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä laatimiaan ja saamia salassa pidettäviä asiakirjoja ja tietoja sille kyberturvallisuuslain (124/2025) 26 §:ssä tarkoitettuna valvovana viranomaisena, 19 §:ssä tarkoitettuna CSIRT- yksikkönä ja 18 §:ssä tarkoitettuna keskitettynä yhteyspisteinä sekä eräiden tuotteiden kyberkestävyydestä sekä kyberturvallisuussertifiointista annetun lain ( / ) 21 §:ssä tarkoitettuna kyberturvallisuussertifiointin viranomaisena kuuluvien tehtävien hoitamista varten.

## 37 §

### *Oikeus tehdä tarkastuksia*

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tehdä eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajaa ja sen tarjoamaa lompakkoa, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosta ja sertifioijaa sekä näiden toimintaa, luottamuspalvelun tarjoajaa ja sen tarjoamaa luottamuspalvelua sekä mainittujen lukuun toimivia koskeva tarkastus. Tarkastus voidaan tehdä tässä laissa tai sen nojalla annetuissa määräyksissä taikka eIDAS-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjen velvollisuuksien noudattamisen valvomiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto määrää tarkastajan toimittamaan 1 momentissa tarkoitettua tarkastuksen. Tarkastuksen kohteena olevan toimijan on tarkastusta varten päästettävä tarkastusta suorittava tarkastuksen edellyttämässä laajuudessa tarkastuksen kohteena olevaan viestintäverkkoon tai tietojärjestelmään ja muihin kuin pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin. Tarkastusta suorittavalla on salassapitosäynnösten estämättä oikeus saada tutkittavakseen valvontatehtävän kannalta välttämättömät tiedot.

Tarkastuksessa noudatetaan hallintolain (434/2003) 39 §:ää.

## 38 §

### *Huomautus ja valvontapäätös*

Liikenne- ja viestintävirasto voi huomauttaa tämän lain nojalla valvomaansa toimijaa puutteista tai velvoittaa toimijan kohtuullisessa määräajassa korjaamaan puutteet tässä laissa tai sen nojalla annetuissa määräyksissä taikka eIDAS-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjen velvollisuuksien noudattamisessa.

Jos toimija ei velvoittavan päätöksen saatuaan korjaa 1 momentissa tarkoitettuja puutteita annetussa määräajassa, Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä toimijan keskeyttämään tai lopettamaan palvelun tarjoamisen tai hyväksytyjen luottamuspalvelujen osalta peruuttaa palvelun tarjoajan tai sen tarjoaman palvelun hyväksytyn aseman. Päätöstä tehtäessä Liikenne- ja viestintäviraston tulee ottaa huomioon velvollisuuksien noudattamiseen liittyvän puutteen laajuus, kesto ja seuraukset.

Sen lisäksi mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, jos toimenpiteistä kyberturvallisuuden yhteisen korkean tason varmistamiseksi kaikkialla unionissa, asetuksen (EU) N:o 910/2014 ja direktiivin (EU) 2018/1972 muuttamisesta sekä direktiivin (EU) 2016/1148 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2022/2555 (NIS 2 -direktiivi) 8 artiklan 1 kohdan nojalla nimetty tai perustettu toimivaltainen viranomainen tai luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) nojalla nimetty tai perustettu valvontaelin tekee Liikenne- ja viestintävirastolle eIDAS-asetuksen 20 artiklan 3 a tai 3 b kohdassa tarkoitetun ilmoituksen, Liikenne- ja viestintävirasto voi, ottaen huomioon velvollisuuksien noudattamiseen liittyvän laiminlyönnin laajuuden, keston ja seuraukset, peruuttaa hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan tai sen tarjoaman palvelun hyväksytyn aseman.

#### 39 §

##### *Väliaikainen päätös*

Jos tässä laissa tai sen nojalla annetuissa määräyksissä taikka eIDAS-asetuksessa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyn velvollisuuden laiminlyönti tai tietoturvaloukkaus vaarantaa välittömästi ja olennaisesti tarjotun palvelun luotettavuuden, Liikenne- ja viestintävirasto voi viipymättä 38 §:ssä tarkoitettusta määräajasta riippumatta väliaikaisena toimenä kieltää tai keskeyttää eIDAS-asetuksen:

- 1) 3 artiklan 17 alakohdassa tarkoitetun hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoamisen ja käytön;
- 2) 5 a artiklassa tarkoitetun eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoamisen;
- 3) 5 a artiklan 8 kohdassa tarkoitetun validointimekanismin tarjoamisen;
- 4) 5 a artiklan 11 kohdassa tarkoitetun sähköisen tunnistamisen järjestelmän, jonka osana eurooppalainen lompakko tarjotaan, tarjoamisen;
- 5) 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoitetun sähköisen tunnistamisen järjestelmän tarjoamisen;
- 6) 7 artiklan f alakohdassa tarkoitetun todentamisen tarjoamisen.

Liikenne- ja viestintävirasto voi kieltää tai keskeyttää 1 momentissa tarkoitetun palvelun tarjoamisen osittain, jos palvelun tarjoamisen kieltäminen kokonaisuudessaan ei ole välttämätöntä.

Liikenne- ja viestintäviraston on ennen väliaikaisia toimia koskevan päätöksen antamista varattava sen kohteena olevalle tilaisuus tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Väliaikaiset toimet voivat olla voimassa enintään kolme kuukautta. Jos laiminlyöntiä tai tietoturvaloukkausta ei korjata väliaikaisia toimia koskevassa päätöksessä asetetussa määräajassa, Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä palveluntarjoajan lopettamaan palvelun tarjoamisen.

#### 40 §

##### *Uhkasakko, teettämishukka ja keskeyttämishukka*



Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa 38 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun valvontapäätöksen ja 39 §:ssä tarkoitetun väliaikaisia toimia koskevan päätöksen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella. Uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

#### 41 §

##### *Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavat maksut*

Eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon tarjoajan on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 17 000 euron valvontamaksu.

Hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan, joka on tehnyt eIDAS-asetuksen 21 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen, on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 17 000 euron valvontamaksu ensimmäisestä tarjoamastaan hyväksytystä luottamuspalvelusta ja sitä seuraavista tarjoamistaan hyväksytyistä luottamuspalveluista vuosittain 11 000 euroa.

Edellä 26 §:n mukaisesti nimetyn vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 18 000 euron valvontamaksu.

Edellä 28 §:n mukaisesti nimetyn sertifioijan on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 18 000 euron valvontamaksu.

Valvontamaksu on suoritettava täysimääräisesti myös toiminnan ensimmäisenä vuotena, vaikka toiminta aloitettaisiin kesken vuotta. Valvontamaksua ei palauteta, vaikka palveluntarjoaja lopettaisi toimintansa kesken vuotta.

Valvontamaksun määrää maksettavaksi Liikenne- ja viestintävirasto ja se on suoraan ulosottokelpoinen. Muutoksenhausta maksun määräämistä koskevaan päätökseen säädetään 51 §:ssä.

Valvontamaksun perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Jollei maksua suoriteta viimeistään eräpäivänä, maksamattomalle määrälle peritään vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:ssä säädetyn korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta viranomainen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

Edellä 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun ilmoituksen käsittelystä, 26 §:n 1 momentissa ja 28 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hakemusten käsittelystä, 37 §:n 1 momentissa tarkoitetusta tarkastuksesta sekä eIDAS-asetuksen 21 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen käsittelystä ja 5 b artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta rekisteröinnistä perittävistä maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992). Tämän lain 5 §:ssä tarkoitetuista oikeushenkilön tunnistetietoja koskevista suoritteista perittävistä maksuista säädetään patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1032/1992).

#### 6 luku

##### **Seuraamusmaksut**

#### 42 §

##### *Luottamuspalvelun tarjoajien seuraamusmaksu*

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun luottamuspalvelun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö eIDAS-asetuksen 15 artiklassa säädetyn velvollisuuden tarjota palveluaan saataville selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen

(SopS 27/2016) ja tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/882 esteettömyysvaatimusten mukaisesti.

#### 43 §

##### *Ei-hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien seuraamusmaksu*

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun ei-hyväksytyille luottamuspalvelun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö eIDAS-asetuksen 19 a artiklassa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa valvontaelimelle, tunnistettavissa oleville asianomaisille henkilöille, yleisölle, jos se on yleisen edun mukaista, ja tarvittaessa muille asiaankuuluville toimivaltaisille viranomaisille tietoturvaloukkauksista tai palvelun tarjoamisen tai mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden häiriöistä.

#### 44 §

##### *Hyväksytyjen luottamuspalvelun tarjoajien seuraamusmaksu*

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun hyväksytyille luottamuspalvelun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö eIDAS-asetuksen:

1) 20 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden toimittaa vaatimustenmukaisuuden arviointikertomus valvontaelimelle tai 1 a kohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa valvontaelimelle etukäteen suunnitelluista tarkastuksista;

2) 21 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa valvontaelimelle aikeestaan aloittaa hyväksytyyn luottamuspalvelun tarjoaminen ja toimittaa samalla vaatimustenmukaisuuden arviointiraportti;

3) 23 artiklan 2 kohdassa säädetyn velvollisuuden varmistaa, että sen verkkosivulla on käytettävissä linkki asianomaiseen luotettuun luetteloon, kun luottamuspalvelun tarjoaja käyttää EU:n luotettavuusmerkkiä;

4) 24 artiklan 2 kohdan:

a) a alakohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa valvontaelimelle ennen kuin se toteuttaa muutoksia hyväksytyjen luottamuspalvelujensa tarjoamiseen tai lopettaa kyseisen toiminnan;

b) d alakohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa ennen sopimussuhteen aloittamista hyväksytyyn luottamuspalvelun käytön tarkoista ehdoista ja edellytyksistä;

c) f alakohdassa säädetyn velvollisuuden käyttää luotettavia järjestelmiä sille annettujen tietojen tallentamiseen;

d) f b alakohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa poikkeamista palvelujen tarjoamisessa tai f a alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamisessa havaituista tietoturvaloukkauksista tai häiriöistä valvontaelimelle, tunnistettavissa oleville asianomaisille henkilöille, tarvittaessa muille asiaankuuluville toimivaltaisille elimille sekä valvontaelimen pyynnöstä yleisölle, jos se on yleisen edun mukaista;

e) h alakohdassa säädetyn velvollisuuden arkistoida ja pitää saatavilla kaikki tarvittavat tiedot hyväksytyyn luottamuspalvelun tarjoajan myöntämisestä ja vastaanottamista tiedoista; tai

f) i alakohdassa säädetyn velvollisuuden ylläpitää ajan tasalla olevaa toiminnan lopettamissuunnitelmaa.

#### 45 §

##### *Hyväksyttyjä varmenteita tarjoavan hyväksytyyn luottamuspalvelun tarjoajan seuraamusmaksu*

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun hyväksytyjä varmenteita tarjoavalle hyväksytylle luottamuspalveluntarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö eIDAS-asetuksen 24 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden varmistaa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön henkilöllisyys ja mahdolliset muut attributit, jolle hyväksytty varmenne myönnetään, 2 kohdan k alakohdassa säädetyn velvollisuuden perustaa varmennetietokanta ja pitää se ajan tasalla, 3 kohdassa säädetyn velvollisuuden kirjata varmenteen sulkeminen varmennetietokantaan ja julkaista varmenteen sulkemistila tai 4 kohdassa säädetyn velvollisuuden antaa tietoa hyväksytyjen varmenteiden voimassaolo- tai sulkemistilasta.

#### 46 §

##### *Hyväksytyjä sähköisiä attribuuttitodistuksia tarjoavan hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan seuraamusmaksu*

Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun hyväksytyjä sähköisiä attribuuttitodistuksia tarjoavalle hyväksytylle luottamuspalveluntarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö eIDAS-asetuksen 24 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden varmistaa sen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön henkilöllisyys ja mahdolliset muut attributit, jolle hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus myönnetään tai 4 a kohdassa säädetyn velvollisuuden noudattaa 3 ja 4 kohdassa säädettyjä vaatimuksia hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttamisessa.

#### 47 §

##### *Seuraamusmaksun suuruus*

Seuraamusmaksun määrääminen ja määrä perustuu kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon:

- 1) rikkomuksen luonne, laajuus, vakavuus, toistuvuus ja kesto aika;
- 2) seuraamuksella tavoiteltava yleinen etu;
- 3) luottamuspalvelun tarjoajan koko ja liiketoimintamallit;
- 4) luottamuspalvelun tarjoajan toteuttamat toimet rikkomisen aiheuttaman vahingon lieventämiseksi tai korjaamiseksi;
- 5) luottamuspalvelun tarjoajan mahdolliset aiemmat rikkomukset;
- 6) mahdolliset muut kuin 1–5 kohdassa tarkoitetut tapauksen olosuhteisiin vaikuttaneet tekijät.

Seuraamusmaksu on määrältään vähintään 1 000 euroa, jos seuraamusmaksu määrätään luonnolliselle henkilölle, ja muussa tapauksessa vähintään 10 000 euroa. Jos luottamuspalvelun tarjoaja on luonnollinen henkilö, sille määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään 5 000 000 euroa. Jos luottamuspalvelun tarjoaja on oikeushenkilö, sille määrättävä seuraamusmaksu saa olla enintään 5 000 000 euroa tai yksi prosentti sen yrityksen maailmanlaajuisesta vuotuisesta liikevaihdosta, johon luottamuspalvelun tarjoaja kuului rikkomisvuotta edeltävänä tilikautena, sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi.

Liikevaihdolla tarkoitetaan kirjanpitolain (1336/1997) 4 luvun 1 §:ssä tarkoitettua liikevaihtoa tai vastaavaa liikevaihtoa.

#### 48 §

##### *Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen*

Seuraamusmaksua ei määrätä, jos:

- 1) velvoitteen rikkomista on pidettävä vähäisenä; tai
  - 2) seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.
- Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.
- Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos on kulunut yli viisi vuotta siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on tapahtunut. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut luonteeltaan jatkuvaa, viiden vuoden määräaika lasketaan siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt.

#### 49 §

##### *Seuraamusmaksun täytäntöönpano*

Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

#### 7 luku

##### **Erinäiset säännökset**

#### 50 §

##### *Hallintolain menettelysäännöksistä poikkeaminen*

Poiketen siitä, mitä hallintolaissa säädetään, tämän lain 3 ja 5 §:ssä tarkoitettua luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön tunnistetietojen myöntämisestä tai peruuttamisesta hakemuksen mukaisesti ei anneta hallintopäätöstä tai oikaisuvaatimusohjetta taikka ilmoitusta valituskiellosta.

Poiketen siitä, mitä hallintolaissa sekä väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 68 §:ssä säädetään, luottamuspalvelun tarjoamisesta eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon tai tarjoamisen keskeyttämisestä taikka lopettamisesta palvelun vastaanottajan hakemuksen mukaisesti ei anneta hallintopäätöstä tai oikaisuvaatimusohjetta taikka ilmoitusta valituskiellosta.

#### 51 §

##### *Oikaisuvaatimus*

Digi- ja väestötietoviraston sekä Patentti- ja rekisterihallituksen tämän lain nojalla antamiin muihin kuin 50 §:ssä tarkoitettuihin ratkaisuihin saa vaatia oikaisua.

Liikenne- ja viestintäviraston päätökseen, joka koskee 41 §:ssä tarkoitettua Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavaa maksua, saa vaatia oikaisua.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen sekä sertifioijan tämän lain taikka eIDAS-asetuksen tai sen nojalla annettujen säännösten nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta.

Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolain 7 a luvussa.

#### 52 §

##### *Valituskielto ja muutoksenhaku viranomaisen päätökseen*

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Muutoksenhausta uhkasakon asettamista ja maksettavaksi tuomitsemista sekä teettämistä tai keskeyttämisen asettamista ja täytäntöönpantavaksi määräämistä koskevaan päätökseen sovelletaan kuitenkin uhkasakkolakia.

Digi- ja väestötietoviraston sekä Patentti- ja rekisterihallituksen 50 §:ssä tarkoitettuihin ratkaisuihin ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhausta Patentti- ja rekisterihallituksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen säädetään Patentti- ja rekisterihallituksesta annetussa laissa (578/2013).

Liikenne- ja viestintävirasto voi 38 §:ssä tarkoitetussa valvontapäätöksessään tai 39 §:ssä tarkoitetussa väliaikaisessa päätöksessään määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman.

## 53 §

### *Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Digi- ja väestötietoviraston on saatettava toimintansa 3, 4, 7–9 §:n sekä 17 §:n 1 momentin, 18 §:n 1 ja 2 momentin ja 23 §:n mukaiseksi viimeistään 24 päivänä joulukuuta 2026.

Patentti- ja rekisterihallituksen on saatettava toimintansa 5 ja 6 §:n mukaiseksi viimeistään 24 päivänä joulukuuta 2026.

Liikenne- ja viestintäviraston on saatettava toimintansa 16 §:n ja 17 §:n 2 momentin mukaiseksi viimeistään 24 päivänä joulukuuta 2026.

Lain 18 §:n 3 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2028.

## 2.

### **Laki**

#### **vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009) 30, 32 ja 36 §, 4 a luku sekä 42 c §, sellaisina kuin ne ovat, 30, 32 ja 36 § laissa 1009/2018, 4 a luku laissa 533/2016 ja 42 c § laissa 1188/2019,  
*muutetaan* nimike, 1, 2 ja 7 b §, 17 §:n 2 momentti, 24 §:n 2 momentti, 29 §, 31 §:n 1 momentti, 37, 38, 42 ja 42 a §, 45 §:n 1 momentti sekä 45 a, 46, 47 ja 49 a §, sellaisina kuin ne ovat, nimike, 1 § ja 24 §:n 2 momentti laissa 533/2016, 2 ja 7 b §, 17 §:n 2 momentti, 29, 37 ja 38 §, 45 §:n 1 momentti, 45 a, 46 sekä 47 § laissa 1009/2018, 31 §:n 1 momentti laissa 1188/2019, 42 § laissa 1009/2018 ja 230/2021, 42 a § laissa 230/2021 sekä 49 a § laissa 1542/2019, sekä  
*lisätään* lakiin uusi 12 e ja 21 a § seuraavasti:

### **Laki**

#### **vahvasta sähköisestä tunnistamisesta**

##### 1 §

##### *Soveltaisala*

Tässä laissa säädetään:  
1) vahvasta sähköisestä tunnistamisesta;  
2) tunnistuspalveluiden tarjoamisesta palveluntarjoajille, yleisölle ja toisille tunnistuspalvelun tarjoajille;  
3) tunnistuspalvelujen vaatimustenmukaisuuden arvioinnista.  
Lakia ei sovelleta:  
1) yhteisön sisäiseen tunnistamiseen käytettävien palveluiden tarjontaan;  
2) yhteisöön, joka käyttää omaa tunnistusmenetelmäänsä omien asiakkaidensa tunnistamiseen omissa palveluissaan.  
Eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetussa laissa ( / ) säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, jäljempänä *eIDAS-asetus*, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183 säännösten noudattamisen valvonnasta ja annetaan mainittua asetusta täydentäviä säännöksiä.

##### 2 §

##### *Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *vahvalla sähköisellä tunnistamisella* sellaista henkilön, oikeushenkilön tai oikeushenkilöä edustavan luonnollisen henkilön yksilöimistä ja tunnisteen aitouden ja oikeellisuuden todentamista sähköistä menetelmää käyttäen, joka täyttää eIDAS-asetuksen 8 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun korotetun varmuustason tai mainitun kohdan c alakohdassa tarkoitetun korkean varmuustason vaatimukset;
- 2) *tunnistusvälineellä* eIDAS-asetuksen 3 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettua sähköisen tunnistamisen menetelmää;
- 3) *tunnistuspalvelun tarjoajalla* tunnistusvälityspalvelun tarjoajaa ja tunnistusvälineen tarjoajaa;
- 4) *tunnistusvälineen tarjoajalla* palveluntarjoajaa, joka tarjoaa tai laskee liikkeelle vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineitä yleisölle sekä tarjoaa tunnistusvälineettään tunnistusvälityspalvelun tarjoajalle välitettäväksi luottamusverkostossa;
- 5) *tunnistusvälityspalvelun tarjoajalla* palveluntarjoajaa, joka välittää vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistustapahtumia sähköiseen tunnistukseen luottavalle osapuolelle;
- 6) *tunnistusvälineen haltijalla* luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, jolle tunnistuspalvelun tarjoaja on sopimukseen perustuen antanut tunnistusvälineen;
- 7) *ensitunnistamisella* tunnistusvälineen hakijan henkilöllisyyden todentamista välineen hankkimisen yhteydessä;
- 8) *varmenteella* sähköistä todistusta, joka todentaa henkilöllisyyden tai todentaa henkilöllisyyden ja liittää luottamuspalvelun todentamistiedot luottamuspalvelun käyttäjään ja jota voidaan käyttää vahvassa sähköisessä tunnistamisessa ja luottamuspalveluissa;
- 9) *varmentajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa varmenteita yleisölle;
- 10) *luottamusverkostolla* Liikenne- ja viestintäviraston ilmoituksen tehneiden tunnistuspalvelun tarjoajien verkostoa;
- 11) *vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella* Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymää tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008 2 artiklan 13 kohdassa tarkoitettua elintä, joka on akkreditoitu mainitun asetuksen mukaisesti;
- 12) *eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla* eIDAS-asetuksen 3 artiklan 42 alakohdassa tarkoitettua eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa;
- 13) *sähköisen tunnistamisen järjestelmällä* samaa kuin eIDAS-asetuksen 3 artiklan 4 alakohdassa;
- 14) *luottavalla osapuolella* samaa kuin eIDAS-asetuksen 3 artiklan 6 alakohdassa.

## 7 b §

### *Tieto passin, henkilökortin tai digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaolosta*

Tunnistuspalvelun tarjoajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä teknisen rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti poliisin tietojärjestelmässä oleva tieto ensitunnistamisessa käytettävän passin tai henkilökortin voimassaolosta sekä Digi- ja väestötietoviraston tietojärjestelmässä oleva tieto ensitunnistamisessa käytettävän digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annetussa laissa ( \_/ \_ ) tarkoitetun digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tiedot sisältävän hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen voimassaolosta.

Tunnistusvälineen tarjoaja on velvollinen varmistamaan 1 momentissa tarkoitetut tiedot ensitunnistamisessa käytettävän asiakirjan voimassaolosta. Tunnistusvälineen tarjoajan on varmistettava, että tunnistusväline ei ole käytettävissä ennen kuin asiakirjan voimassaolo on varmistettu.

## 12 e §

### *Eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon perustuvien tunnistustapahtumien välittäminen*

Tunnistusvälityspalvelun tarjoajat voivat välittää eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon perustuvia tunnistustapahtumia sähköiseen tunnistukseen luottavalle osapuolelle, vaikka lompakkoon tai sen tarjoajaan ei sovelleta tämän lain säännöksiä.

## 17 §

### *Tunnistusvälineen hakijana olevan luonnollisen henkilön tunnistaminen*

Ensitunnistamisessa, joka perustuu yksinomaan viranomaisen myöntämään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan, hyväksyttäviä asiakirjoja ovat voimassa oleva Euroopan talousalueen jäsenvaltion, Sveitsin tai San Marinon viranomaisen myöntämä passi tai henkilökortti. Tunnistusvälineen tarjoaja voi hyväksyä henkilöllisyyttä osoittavaksi asiakirjaksi myös digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annetussa laissa tarkoitetun digitaalisen henkilöllisyystodistuksen. Halutessaan tunnistusvälineen tarjoaja voi käyttää henkilöllisyyden varmentamisessa lisäksi muun valtion viranomaisen myöntämää voimassa olevaa passia.

## 21 a §

### *Tunnistusvälineen uudelleenaktivointi*

Tunnistusvälineen uudelleenaktivoinnissa tulee noudattaa sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen liitteen kohdassa 2.2.3 säädettyjä vaatimuksia.

## 24 §

### *Tunnistustapahtumaa ja tunnistusvälinettä koskevien tietojen tallentaminen ja käyttö*

Tunnistusvälineen tarjoajan on tallennettava tarvittavat tiedot 17 ja 17 a §:ssä tarkoitetusta hakijan ensitunnistamisesta ja siinä käytetystä asiakirjasta tai sähköisestä tunnistamisesta. Jos ensitunnistamiseen käytetään toisen tunnistusvälineen tarjoajan tunnistusvälinettä, ensitunnistustapahtumasta on välitettävä tieto kyseiselle tunnistusvälineen tarjoajalle tunnistustapahtuman yhteydessä.

## 29 §

### *Sähköisen tunnistuspalvelun vaatimustenmukaisuuden arviointi*

Tunnistuspalvelun tarjoajan on määräajoin teetettävä palvelulleen 28 §:ssä tarkoitetun arviointielimen arviointi siitä, täyttääkö tunnistuspalvelu tässä laissa säädetty yhteentoimivuutta, tietoturvaa, tietosuojaa ja muuta luotettavuutta koskevat vaatimukset.

Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä tunnistuspalvelun vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista säädetään 42 §:ssä. Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä arviointiperusteeksi 1 momentissa tarkoitettujen



säädösten lisäksi Euroopan unionin tai muun kansainvälisen toimielimen antamia säännöksiä tai ohjeita, julkaistuja ja yleisesti tai alueellisesti sovellettuja tietoturvallisuutta koskevia ohjeita ja yleisesti käytettyjä tietoturvallisuusstandardeja tai menettelyjä.

## 31 §

### *Tarkastuskertomus*

Tunnistuspalvelun tarjoajan on hankittava vaatimustenmukaisuuden arvioinnista tarkastuskertomus, joka toimitetaan Liikenne- ja viestintävirastolle.

---

## 37 §

### *Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen toiminta*

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos voi tehtävässään käyttää apunaan organisaation ulkopuolisia henkilöitä. Arviointilaitos vastaa myös apunaan käyttämiensä henkilöiden työstä.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettavista hyvän hallinnon periaatteista säädetään hallintolaissa (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), kielilaissa (423/2003) sekä saamen kielilaissa (1086/2003). Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sen käyttämän tytäryhtiön tai alihankkijan henkilöstöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kaikista muutoksista, joilla on vaikutusta hyväksymisen edellytysten täyttymiseen.

## 38 §

### *Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen hyväksymisen peruuttaminen*

Jos Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos ei täytä sille säädettyjä edellytyksiä tai toimii olennaisesti säännösten vastaisesti, Liikenne- ja viestintäviraston on asetettava sille riittävä määräaika asian korjaamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto voi peruuttaa arviointilaitoksen hyväksymisen, jos arviointilaitos ei ole korjannut toimintaansa 1 momentin nojalla asetetussa määräajassa ja kyseessä on olennainen rikkomus tai laiminlyönti.

## 42 §

### *Liikenne- ja viestintäviraston määräykset*

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä:

- 1) tunnistusjärjestelmän 8 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaisista turvallisuutta ja luotettavuutta koskevista vaatimuksista;
- 2) 10 §:ssä tarkoitettujen ilmoitettavien tietojen sisällöstä ja niiden toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle;
- 3) 12 a §:n 3 momentissa tarkoitetuista luottamusverkoston teknisten rajapintojen ominaisuuksista;

4) siitä, milloin 16 §:ssä tarkoitettu häiriö on merkittävä sekä mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettujen ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta;

5) 24 §:n 2 momentissa tarkoitetuista hakijan ensitunnistamisesta ja siinä käytetystä asiakirjasta tai sähköisestä tunnistamisesta tallennettavista tarvittavista tiedoista;

6) 29 §:ssä tarkoitetuista arvioitavan tunnistuspalvelun vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista;

7) 33 §:ssä säädettyistä vaatimustenmukaisuuden arviointielimen pätevyysvaatimuksista;

8) 35 §:ssä tarkoitettuun hakemukseen sisällytettävistä tiedoista ja niiden toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle.

## 42 a §

### *Liikenne- ja viestintäviraston tehtävät*

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on valvoa tämän lain noudattamista, jollei tässä laissa muuta säädetä.

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on vuosittain kerätä ja tilastoida tietoa vahvan sähköisen tunnistamisen markkinasta sekä tunnistuspalveluiden tarjonnasta, saatavuudesta ja hinnoista. Tunnistuspalvelun tarjoajilta kerättävien tietojen on oltava tarpeellisia sääntelyn vaikutusten seuraamista varten. Tietojen tulee koskea tunnistustapahtumien määriä, tunnistuspalveluiden välisiä hintoja, tunnistuspalveluiden vähittäishintoja tai asiakasmääriä, tunnistuspalveluista saatuja tuloja taikka muita vastaavia seikkoja, jotka ovat tarpeellisia tilastoinnin luotettavuuden kannalta.

Liikenne- ja viestintäviraston ratkaisuvallasta eivät kuulu osapuolten välistä sopimussuhdetta tai korvausvastuuta koskevat asiat.

## 45 §

### *Hallintopakkeino*

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa huomautuksen sille, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai päätöksiä, sekä velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella.

---

## 45 a §

### *Väliaikainen päätös*

Jos tätä lakia tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä koskeva virhe tai laiminlyönti taikka tietoturvahäiriö vaarantaa välittömästi ja olennaisesti tunnistuspalvelun luotettavuuden, Liikenne- ja viestintävirasto voi viipymättä kieltää tai keskeyttää tunnistusmenetelmän tarjoamisen vahvana sähköisenä tunnistamisena 45 §:ssä säädetystä määräajasta riippumatta.

Liikenne- ja viestintäviraston on ennen väliaikaisia toimia koskevan päätöksen antamista varattava sen kohteena olevalle tilaisuus tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

Väliaikaiset toimet voivat olla voimassa enintään kolme kuukautta. Väliaikaisia toimia koskevaan päätökseen saa hakea muutosta erikseen samalla tavoin kuin 45 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

## 46 §

### *Tarkastusoikeus*

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tehdä tunnistuspalvelun tarjoajaa ja sen tarjoamaa palvelua sekä 28 §:ssä tarkoitettua arviointielintä ja sen toimintaa, koskeva tarkastus. Tarkastus voidaan tehdä tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä, määräyksissä ja päätöksissä asetettujen velvoitteiden valvomiseksi. Tarkastukseen sovelletaan hallintolain 39 §:ää.

Liikenne- ja viestintävirasto määrää tarkastajan toimittamaan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen. Tarkastusta toimittavalla henkilöllä on oikeus tutkia sellaiset tunnistuspalvelun tarjoajan tai sen apunaan käyttämän henkilön laitteet ja ohjelmistot, joilla voi olla merkitystä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen valvonnassa.

Tunnistuspalvelun tarjoajien ja niiden apunaan käyttämien henkilöiden on tarkastusta varten päästettävä 2 momentissa tarkoitettu tarkastaja muihin kuin pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin.

## 47 §

### *Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavat maksut*

Tunnistuspalvelun tarjoajan tai yhteenliittymän on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain yhteensä 17 000 euron valvontamaksu kaikkien tarjoamiensa tunnistuspalveluiden valvonnasta.

Edellä 34 §:n mukaisesti hyväksytyn vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 18 000 euron valvontamaksu.

Valvontamaksu on suoritettava täysimääräisesti myös toiminnan ensimmäisenä vuotena, vaikka toiminta aloitettaisiin kesken vuotta. Valvontamaksua ei palauteta, vaikka palveluntarjoaja lopettaisi toimintansa kesken vuotta.

Valvontamaksun määrää maksettavaksi Liikenne- ja viestintävirasto ja se on suoraan ulosottokelpoinen. Muutoksenhausta maksun määräämistä koskevaan päätökseen säädetään 49 §:ssä.

Valvontamaksun perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Jollei maksua suoriteta viimeistään eräpäivänä, maksamattomalle määrälle peritään vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:ssä säädetyn korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta viranomainen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

Edellä 10 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen ja 35 §:ssä tarkoitetun hakemuksen käsittelystä sekä 46 §:n 1 momentissa tarkoitettua tarkastuksesta perittävästä maksusta säädetään valtion maksuperustelaissa.

## 49 a §

### *Muutoksenhaku vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen päätökseen*

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .  
Lain 7 b § ja 17 §:n 2 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2027.

---

### 3.

## Laki

### digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1 §

##### *Lain tarkoitus*

Tässä laissa säädetään Suomen kansalaisen ja Suomessa oleskelevan ulkomaalaisen henkilöllisyyden tai vahvistettujen tietojen osoittamiseen käytettävästä digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta.

#### 2 §

##### *Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *vahvistetuilla tiedoilla* viranomaisen sähköisesti varmentamia passilain (671/2006) 29 §:ssä tarkoitettuun passirekisteriin tai henkilökorttilain (663/2016) 31 §:ssä tarkoitettuun henkilökorttirekisteriin sisältyviä henkilötietoja sekä tämän lain 4 §:ssä säädettyjä muita viranomaisen sähköisesti varmentamia henkilötietoja;

2) *eIDAS-asetuksella* sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 910/2014, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183;

3) *luottavalla osapuolella* eIDAS-asetuksen 3 artiklan 6 alakohdassa tarkoitettua luottavaa osapuolta;

4) *käyttäjällä* luonnollista henkilöä, jolle Digi- ja väestötietovirasto on tarjonnut tässä laissa tarkoitetun hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen;

5) *teknisellä laitteella* eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän mobiilipäätelaitetta tai muuta vastaavaa laitetta, jossa lompakko on otettu käyttöön;

6) *eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla* eIDAS-asetuksen 3 artiklan 42 alakohdassa tarkoitettua eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa;

7) *hyväksytyllä sähköisellä attribuuttitodistuksella* eIDAS-asetuksen 3 artiklan 45 alakohdassa tarkoitettua hyväksyttyä sähköistä attribuuttitodistusta;

8) *hyväksytyllä luottamuspalvelun tarjoajalla* eIDAS-asetuksen 3 artiklan 20 alakohdassa tarkoitettua hyväksyttyä luottamuspalvelun tarjoajaa;

9) *digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena olevalla asiakirjalla* passilain 3, 3 c ja 4 §:ssä tarkoitettu passia sekä henkilökorttilain 2 §:n 1 momentissa, 14 §:ssä, 15 a §:ssä ja 17 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilökorttia;

10) *ikätodisteella* vahvistetuista tiedoista johdettua attribuuttitodistusta tai vastaavaa todistusta, jolla käyttäjä voi vahvistaa luottavalle osapuolelle kuulumisensa tiettyyn ikäryhmään.

#### 3 §

##### *Digitaalinen henkilöllisyystodistus*

Digitaalisella henkilöllisyystodistuksella käyttäjä voi osoittaa henkilöllisyytensä tai vahvistettuja tietojaan vastaavalla tavalla kuin sen perusteena olevalla passilla tai henkilökortilla. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voi saada hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena käyttäjän eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon.

Digitaalinen henkilöllisyystodistus ei ole matkustusasiakirja.

#### 4 §

##### *Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen sisältämät tiedot*

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tietojen tulee vastata poliisin passirekisteriin tai henkilökorttirekisteriin talletettuja tietoja.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tiedot ovat seuraavat:

- 1) sukunimi;
- 2) etunimet;
- 3) voimassa olevaan suomalaiseen passiin tai henkilökorttiin merkitty sukupuoli;
- 4) syntymäaika;
- 5) henkilötunnus;
- 6) tieto Suomen kansalaisuudesta;
- 7) voimassa olevan suomalaisen passin tai henkilökortin myöntänyt viranomainen;
- 8) voimassa olevan suomalaisen passin tai henkilökortin myöntämispäivä, viimeinen voimassaolopäivä ja numero;
- 9) passi- tai henkilökorttirekisteriin talletettu kasvokuva.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen tietojen perusteella tarjottu hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus voi sisältää myös ikätodisteen.

Hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen muista tiedoista säädetään eIDAS-asetuksen liitteessä V.

#### 5 §

##### *Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöön saamisen edellytykset*

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voi saada käyttöön Suomen kansalainen sekä Suomessa oleskeleva ulkomaalainen. Henkilöllä on oltava voimassa oleva digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja sekä käyttöön otettu eurooppalainen digitaalisen identiteetin lompakko.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöön saamisen edellytyksenä on, että Digi- ja väestötietovirasto on etälukenut henkilön digitaalisen henkilöllisyyden perusteena olevan asiakirjan teknisen osan tiedot ja ne vastaavat henkilön eurooppalaisessa digitaalisen identiteetin lompakossa olevia luonnollisen henkilön tunnistetietoja.

#### 6 §

##### *Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen voimassaolo*

Digitaalinen henkilöllisyystodistus voi olla voimassa yhtä kauan kuin digitaalisen henkilöllisyyden perusteena oleva asiakirja on voimassa.

Jos digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja peruutetaan sillä perusteella, että asiakirjan haltija on ilmoittanut sen kadonneeksi tai anastetuksi, jatkuu oikeus digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen 30 vuorokautta sen perusteena olevan asiakirjan peruuttamisen jälkeen, jollei 12 §:stä muuta johdu.

Digitaalinen henkilöllisyystodistus voi olla hyväksyttynä sähköisenä attribuuttitodistuksena käytössä samanaikaisesti kahdella erillisellä teknisellä laitteella.

Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen voimassaoloajasta päättää Digi- ja väestötietovirasto.

## 7 §

### *Toimivaltaiset viranomaiset, viranomaisen tehtävät ja tietojen käsittely*

Myöntäessään digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena olevan asiakirjan, poliisi tai muu toimivaltainen viranomainen myöntää samalla oikeuden saada käyttöön digitaalinen henkilöllisyystodistus.

Poliisi luovuttaa 4 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot Digi- ja väestötietovirastolle hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen tarjoamista varten. Ennen tietojen luovuttamista poliisin tulee varmistaa tietojen oikeellisuus.

Digi- ja väestötietoviraston tulee tarjota hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus noudattaen eIDAS-asetusta. Lisäksi Digi- ja väestötietoviraston tulee tarjota hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen tietojen aitouden ja eheyden varmistamiseen tarpeelliset varmenteet ja leimata tiedot hyväksytyllä sähköisellä leimalla.

Digi- ja väestötietoviraston tulee käsitellä poliisin luovuttamia 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja Suomessa.

## 8 §

### *Rekisteri digitaalisista henkilöllisyystodistuksista*

Tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi poliisi pitää rekisteriä digitaalisista henkilöllisyystodistuksista. Rekisteri sisältää 4 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot niiden henkilöiden osalta, jotka ovat ottaneet digitaalisen henkilöllisyystodistuksen käyttöönsä. Lisäksi rekisteri sisältää tiedot digitaalisista henkilöllisyystodistuksista ja niiden käsittelystä poliisissa.

Rekisterin tietojen käytöstä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 11–15 §:ssä. Rekisterin tietojen luovuttamisesta ja poistamisesta säädetään mainitun lain 4 luvussa ja 38 §:ssä.

## 9 §

### *Rekisteri hyväksytyistä sähköisistä attribuuttitodistuksista*

Digi- ja väestötietovirasto pitää tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi rekisteriä digitaalisen henkilöllisyystodistuksen hyväksytyistä sähköisistä attribuuttitodistuksista ja eurooppalaisista digitaalisen identiteetin lompakoista, joihin hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus on otettu käyttöön.

## 10 §

### *Poliisin toimivalta peruuttaa oikeus digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen*

Poliisi peruuttaa 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen, jos digitaalista henkilöllisyystodistusta käyttää joku muu kuin sen käyttäjä, tai sen käytön turvallisuus on muutoin vakavasti vaarantunut.

Poliisin on ilmoitettava 1 momentin nojalla tehdystä peruuttamisesta Digi- ja väestötietovirastolle viipymättä.

Peruutettua oikeutta digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen ei voi saattaa uudelleen voimaan.

## 11 §

### *Hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttaminen*

Digi- ja väestötietovirasto peruuttaa hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen, jos sitä käyttää joku muu kuin sen käyttäjä.

Digi- ja väestötietovirasto peruuttaa hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen, jos poliisi on peruuttanut 10 §:n 1 momentin nojalla oikeuden digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen.

Digi- ja väestötietovirasto peruuttaa hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen, jos siinä on ilmeinen virheellisyys. Digi- ja väestötietoviraston tulee tarjota käyttäjälle viipymättä uusi hyväksytty sähköinen attribuuttitodistus ilmeisen virheellisuuden johdosta tehdyn peruuttamisen jälkeen.

Peruutettua hyväksyttyä sähköistä attribuuttitodistusta ei voi saattaa uudelleen voimaan.

## 12 §

### *Raukeaminen*

Digitaalinen henkilöllisyystodistus ja siihen liittyvät hyväksytyt sähköiset attribuuttitodistukset raukeavat ilman erillistä päätöstä, kun:

1) henkilölle luovutetaan uusi digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja, jota on käytetty 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tietojen etälukemiseen;

2) digitaalisen henkilöllisyystodistuksen perusteena oleva asiakirja peruutetaan muusta kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua syystä;

3) digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon myönnetty luonnollisen henkilön tunnistetiedot eivät vastaa toisiaan;

4) käyttäjä peruuttaa eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon voimassaolon.

Digi- ja väestötietoviraston on muissa kuin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa viipymättä annettava käyttäjälle tieto hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen raukeamisesta.

## 13 §

### *Hallintolain menettelysäännöksistä poikkeaminen*

Poiketen siitä, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään, tämän lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikeuden myöntämisestä digitaaliseen henkilöllisyystodistukseen ei anneta hallintopäätöstä tai valitusosoitusta taikka ilmoitusta valituskiellosta.

Poiketen siitä, mitä hallintolaissa säädetään, tämän lain 11 §:n 2 momentin nojalla tehdystä hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen peruuttamisesta ei anneta hallintopäätöstä tai valitusosoitusta taikka ilmoitusta valituskiellosta.

## 14 §

### *Valituskielto ja muutoksenhaku*



Edellä 12 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa, joissa kyse on digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja siihen liittyvien hyväksyttyjen sähköisten attribuuttitodistusten raukeamisesta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Edellä 13 §:ssä tarkoitettuihin ratkaisuihin ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

## 15 §

### *Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Viranomaisten on saatettava toimintansa tämän lain mukaiseksi viimeistään 24 päivänä joulukuuta 2026.

---

#### 4.

### **Laki**

#### **digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 3 §:n 1 momentin 4 kohta ja 6 §:n 2 momentti seuraavasti:

#### 3 §

##### *Lain soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan:

4) vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) 12 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin merkittyjen tunnistuspalvelun tarjoajien tunnistuspalveluihin sekä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 3 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelun kautta käytettäviin digitaalisten palvelujen osiin, joilla voidaan hoitaa maksutoimeksiantoja;

#### 6 §

##### *Palvelun käyttäjän sähköinen tunnistaminen*

Jos digitaalisesta palvelusta on mahdollista saada salassa pidettäviä tietosisältöjä nähtäväksi ja käytettäväksi, palvelun käyttäjä on tunnistettava hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua, vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetun lain ( / ) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa tai painavasta perustellusta syystä muuta vastaavaa tietoturvallista tunnistuspalvelua käyttämällä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

## 5.

### Laki

#### hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 3 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta sekä 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 §:n 2 momentti laissa 1314/2019, seuraavasti:

#### 3 §

##### *Tukipalvelut*

Yhteisiä sähköisen asioinnin tukipalveluja ovat:

4) luonnollisen henkilön tunnistuspalvelu, joka tunnistaa julkisen hallinnon sähköisiä palveluja käyttävän luonnollisen henkilön vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitetun tunnistuspalvelun tarjoajan palvelua käyttäen, hallinnoi tunnistustapahtumaa sekä luovuttaa väestötietojärjestelmästä henkilön yksilöintiä koskevat tiedot käyttäjäorganisaatiolle;

5) sellaiset tunnistuspalvelut ja tunnistamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelut, joissa voidaan käyttää muutakin tunnistusmenetelmää kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista;

Luonnollisen henkilön tunnistuspalvelussa henkilö voidaan tunnistaa myös sellaisella tunnistusmenetelmällä, joka sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183, 5 f artiklan tai 6 artiklan mukaan kuuluu vastavuoroisesti tunnustettaviin sähköisen tunnistamisen menetelmiin. Tällöin luonnollisen henkilön tunnistuspalvelusta voidaan luovuttaa käyttäjäorganisaatiolle myös sellaisia henkilön yksilöiviä tietoja, jotka tunnistustapahtuman yhteydessä välitetään toisesta jäsenvaltiosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

## 6.

### **Laki**

#### **sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentin 63 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1379/2025, ja  
*lisätään* lain 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 416/2025, 860/2025, 979/2025, 1080/2025, 1149/2025 ja 1379/2025, uusi 64 kohta seuraavasti:

#### 1 §

#### *Lain soveltamisala*

-----  
Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:  
-----

63) eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain (1377/2025) 4 luvussa tarkoitetut seuraamusmaksut;

64) eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetun lain ( / ) 42–46 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.  
-----

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .  
-----

## 7.

### Laki

#### väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 2 §:n 2 momentin 2 kohta, 28 §:n 1 momentti, 43 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohta, 62 §, 63 §:n 2 momentin 1 kohta, 66 §:n 2 ja 3 momentti ja 67 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 2 momentin 2 kohta, 28 §:n 1 momentti ja 66 §:n 2 ja 3 momentti laissa 55/2019, 43 §:n 2 momentin 1 kohta, 63 §:n 2 momentin 1 kohta ja 67 §:n 1 momentti laissa 1175/2019, 43 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 538/2016 ja 62 § laeissa 538/2016 ja 1175/2019, seuraavasti:

#### 2 §

##### *Lain soveltamisala*

---

Jollei tässä laissa toisin säädetä, sovelletaan:

2) varmennettuun sähköiseen asiointiin ja tässä laissa tarkoitetun varmennerekisterin tietojen käsittelyyn vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettua lakia (617/2009).

#### 28 §

##### *Tietojen luovuttamisen yleiset edellytykset*

Väestötietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa vain, jos tässä laissa säädetyt edellytykset tietojen luovuttamiselle ovat olemassa. Väestötietojärjestelmästä luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellinen siihen käyttötarkoitukseen, johon se luovutetaan. Luovutettaessa erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja on varmistettava, että vastaanottajalla on tietosuojasetuksen tai tietosuojalain (1050/2018) mukainen oikeus käsitellä tietoja.

#### 43 §

##### *Tunnuksen luovuttaminen*

---

Väestötietojärjestelmään talletettu sähköinen asiointitunnus voidaan luovuttaa vain, jos:

1) tunnusta käytetään kansalaisvarmenteen tai muun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämän varmenteen tai Digi- ja väestötietoviraston eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetun lain ( / ) nojalla myöntämien luonnollisen henkilön tunnistetietojen käyttöön perustuvan palvelun tai suoritteen tuottamisen yhteydessä varmenteen haltijan tai luonnollisen henkilön tunnistetietojen haltijan yksilöivänä tunnistetietona; tai

2) muu kuin 1 kohdassa tarkoitettu Suomeen sijoittunut varmentaja käyttää tunnusta vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa tarkoitettussa tai vastaavassa tunnistamistarkoitukseen käytettävässä varmenteessa varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona.

---

## 62 §

### *Varmennetussa sähköisessä asiointinnissa käytettävien varmenteiden tiedot*

Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen sisältyvistä tiedoista säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa sekä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa. Kansalaisvarmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus. Muussa Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämässä varmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus tai muu sellainen henkilön yksilöivä tunniste, joka ei sisällä henkilöön liittyviä tietoja. Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen voi sisältyä myös muita varmenteen käytössä tarvittavia välttämättömiä teknisiä tietoja. Digi- ja väestötietovirasto päättää näistä tiedoista.

Sähköinen asiointitunnus voi sisältyä myös vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa tarkoitettuun muuhun luonnollisen henkilön varmenteeseen varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona.

## 63 §

### *Tekninen tunnistetieto ja sähköinen asiointitunnus sekä niiden antaminen*

---

Digi- ja väestötietovirasto muuttaa teknisen tunnistetiedon yksilölliseksi sähköiseksi asiointitunnukseksi, kun:

1) henkilölle myönnetään ensimmäisen kerran kansalaisvarmenne tai muu Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämä varmenne taikka Digi- ja väestötietoviraston eräistä rajat ylittävän sähköisen asiointin mahdollistavista palveluista annetun lain nojalla myöntämät luonnollisen henkilön tunnistetiedot; tai

---

## 66 §

### *Kansalaisvarmenteen hakeminen ja myöntäminen*

---

Henkilökorttiin sisältyvän kansalaisvarmenteen hakemiseen sovelletaan henkilökorttilakia. Muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan sisältyvän kansalaisvarmenteen hakemiseen sovelletaan tämän lain 67 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä menettelyä, tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädettyjä henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa säädettyjä varmenteen myöntämistä koskevia vaatimuksia.

Hakemuksen vastaanottajan on noudatettava tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädettyjä henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa ja sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa säädettyjä varmenteen myöntämistä koskevia vaatimuksia.

*Muun varmenteen hakeminen ja myöntäminen*

Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan myöntää vain Suomen kansalaiselle sekä kotikuntalain mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta. Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan erityisestä ja perustellusta syystä myöntää myös henkilölle, jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta, mutta joka ei täytä muita edellä tarkoitettuja varmenteen myöntämisen edellytyksiä. Tällainen varmenne voi hakijan pyynnöstä sisältyä sähköisessä asioinnissa käytettävään viranomaisen, yrityksen tai yhteisön myöntämään asiakirjaan, korttiin tai tekniseen alustaan. Digi- ja väestötietovirasto voi sopia asiakirjan tai teknisen alustan myöntävän viranomaisen, yrityksen tai yhteisön kanssa, että varmennetta koskeva hakemus voidaan jättää tälle henkilökohtaisesti Digi- ja väestötietovirastolle edelleen toimitettavaksi. Digi- ja väestötietoviraston on tällöin varmistettava, että hakemuksen vastaanottaja noudattaa tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain ja sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

## 8.

### Laki

#### **sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 8 ja 65 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023) 8 §:n 2 momentti ja 65 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 65 §:n 3 momentti laissa 764/2025, seuraavasti:

#### 8 §

##### *Asiakastietojen käsittelyyn osallistuvien tunnistaminen*

Palvelunantajan, apteekin, Kansaneläkelaitoksen sekä tietojärjestelmäpalvelun tuottajan ja tietojärjestelmän valmistajan ja välittäjän on tarkistettava asiakastietoja käsittelevien henkilöiden sekä tietoteknisten laitteiden tunnistamisessa käytettävien tunnistusvälineiden voimassaolo noudattaen vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009), jäljempänä *tunnistuslaki*, 25 §:n 4–6 momenttia.

#### 65 §

##### *Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut*

Digi- ja väestötietovirasto toimii sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja muun henkilöstön, palvelunantajien sekä näiden palvelujen antamiseen osallistuvien organisaatioiden, niiden henkilöstön ja tietoteknisten laitteiden tunnistuslaissa tarkoitettuna varmentajana. Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus saada tämän tehtävänsä hoitamiseksi Lupa- ja valvontavirastolta sen ylläpitämästä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä varmenteen myöntämiseen ja peruuttamiseen, varmenteeseen, varmenteen tekniseen alustaan ja varmenteen toimittamiseen tarvittavat tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .



## 9.

### **Laki**

#### **rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 3 luvun 11 §:n 3 kohta seuraavasti:

#### 3 luku

#### **Asiakkaan tunteminen**

#### 11 §

##### *Etätunnistamiseen liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus*

Jos asiakas ei ole läsnä tunnistettaessa ja henkilöllisyyttä todennettaessa (*etätunnistaminen*), ilmoitusvelvollisen tulee rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin vähentämiseksi:

3) todentaa asiakkaan henkilöllisyys vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitetulla tunnistusvälineellä tai sähköisen allekirjoituksen hyväksytyllä varmenteella, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183, 28 artiklassa, taikka muun sähköisen tunnistamistekniikan avulla, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

## **Laki**

### **maakaaren 9 a luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* maakaaren (540/1995) 9 a luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 536/2016, seuraavasti:

9 a luku

### **Sähköiset asiointijärjestelmät ja niiden käyttäminen**

1 §

#### *Asiointijärjestelmän käyttö ja sähköinen tunnistaminen asiointijärjestelmässä*

Sähköisten asiakirjojen laatiminen ja hyväksyminen asiointijärjestelmässä sekä asiointijärjestelmän muu käyttö edellyttävät, että käyttäjä tunnistetaan luotettavasti vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitetulla vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajan tarjoamalla tunnistamismenetelmällä tai sähköisen allekirjoituksen hyväksytyllä varmenteella, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183, 28 artiklassa, taikka muulla sellaisella tunnistautumistekniikalla, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen.

\_\_\_\_\_

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

\_\_\_\_\_

11.

## **Laki**

### **kansalaisaloitelain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* kansalaisaloitelain (12/2012) 7 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa  
1276/2019, seuraavasti:

#### 7 §

##### *Sähköisen menettelyn tekniset vaatimukset*

Kerättäessä kannatusilmoituksia sähköisesti tietoverkossa on käytettävä Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymää tietojärjestelmää. Hyväksynnän edellytyksenä on, että:

1) kannatusilmoitusten keräyksessä käytetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista;

\_\_\_\_\_

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

\_\_\_\_\_

12.

## Laki

### hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain (656/1990) 4 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 652/2021, seuraavasti:

4 §

#### *Kansanäänestysaloitteen tekeminen*

---

Kerättäessä kannatusilmoituksia sähköisesti tietoverkossa on käytettävä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

13.

## Laki

**sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027 annetun lain 15 ja 26 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027 annetun lain (1125/2021) 15 §:n 4 momentti ja 26 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1293/2022, seuraavasti:

15 §

*Avustuksen hakeminen*

---

Hakemuksen allekirjoitukseen sovelletaan, mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) säädetään henkilön yksilöimisestä ja tunnistamisesta. Jos hakemus on tehty hallintoviranomaisen hyväksymälle lomakkeelle, hakemus on allekirjoitettava.

---

26 §

*Sisäasioiden rahastojen ohjelman asiointi- ja käsittelyjärjestelmä ja tietojen käsittely*

---

Tietojärjestelmän jokaisen käyttäjän on tunnistauduttava vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun vahvan sähköisen tunnistamisen avulla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

14.

## **Laki**

### **henkilökorttilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* henkilökorttilain (663/2016) 11 §:n 4 momentti sekä  
*lisätään* lakiin uusi 1 a § seuraavasti:

1 a §

#### *Digitaalinen henkilöllisyystodistus*

Jäljempänä 2 §:n 1 momentissa, 14 ja 15 a §:ssä sekä 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuun henkilökorttiin sisältyy oikeus saada käyttöön digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annetussa laissa ( / ) tarkoitettu digitaalinen henkilöllisyystodistus.

11 §

#### *Hakijan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen*

-----  
Sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.  
-----

-----  
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .  
Oikeus saada käyttöön digitaalinen henkilöllisyystodistus sisältyy ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyihin 1 a §:ssä tarkoitettuihin henkilökortteihin.  
-----

15.

## **Laki**

### **puoluelain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* puoluelain (10/1969) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 904/2020,  
seuraavasti:

3 §

#### *Rekisteröintihakemus*

Yhdistys voi laatia rekisteröintihakemuksen oikeusministeriön ylläpitämässä verkkopalvelussa, jossa käytetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, tai muulla tavalla kirjallisesti.

\_\_\_\_\_

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

\_\_\_\_\_

16.

## **Laki**

### **alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 52 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 52 § seuraavasti:

#### 52 §

*Vahva sähköinen tunnistaminen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmää käytettäessä*

Edellä 50 §:ssä tarkoitetun tietojärjestelmän jokaisen käyttäjän on tunnistauduttava vahvan sähköisen tunnistamisen avulla. Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009). Jäljempänä 54 §:n 2 momentissa tarkoitettuja julkisia tietoja saa kuitenkin tarkastella ilman vahvaa sähköistä tunnistamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .



17.

## **Laki**

### **passilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* passilain (671/2006) 6 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 966/2014, sekä  
*lisätään* lakiin uusi 3 d § seuraavasti:

#### 3 d §

##### *Digitaalinen henkilöllisyystodistus*

Edellä 3 ja 3 c §:ssä sekä 4 §:ssä tarkoitettuun passiin sisältyy oikeus saada käyttöön digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annetussa laissa ( / ) tarkoitettu digitaalinen henkilöllisyystodistus.

#### 6 §

##### *Passin hakeminen*

—————  
Hakemukseen on liitettävä hakijan kasvokuva, josta hakija on hyvin tunnistettavissa. Hakijan on esitettävä tunnistamisasiakirjana voimassa oleva henkilöllisyyttä osoittava asiakirja. Jos hakijalla ei ole esittää tunnistamisasiakirjaa, passin myöntävä viranomainen suorittaa tunnistamisen. Sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.  
—————

—————  
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Oikeus saada käyttöön digitaalinen henkilöllisyystodistus sisältyy myös ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyihin 3 d §:ssä tarkoitettuihin passeihin.  
—————

18.

## **Laki**

### **maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 annetun lain 31 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 annetun lain  
(1325/2022) 31 §:n 1 momentti seuraavasti:

31 §

#### *Tuen hakeminen*

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta  
annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnistetaan  
vahvalla sähköisellä tunnistamisella vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain  
(617/2009) mukaisesti.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

19.

## **Laki**

### **tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta  
annetun lain (1334/2022) 12 §:n 1 momentti seuraavasti:

#### 12 §

##### *Tuen hakeminen*

Tukea koskeva hakemus tehdään sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tai hakijat tunnustetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) mukaisesti. Mitä tässä laissa säädetään tukea koskevasta hakemuksesta, koskee myös tukea koskevaa ilmoitusta.

\_\_\_\_\_

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

\_\_\_\_\_

20.

## Laki

### **Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta  
annetun lain (1048/2016) 32 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 3/2023, seuraavasti:

#### 32 §

*Haltijan oikeus käyttää kalastuskiintiörekisterin tietoja*

---

Tietojen selaaminen ja siirtojen toteuttaminen sähköisessä palvelussa edellyttää vahvasta  
sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua vahvaa  
sähköistä tunnistamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

21.

## **Laki**

### **henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 41 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 41 §:n 2 momentti seuraavasti:

#### 41 §

##### *Rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttaminen*

Rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai 1 momentissa tarkoitettulle muulle poliisiyksikölle ja todistettava henkilöllisyytensä. Pyyntö voidaan esittää myös käyttämällä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, jos tällainen palvelu on käytössä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

22.

## **Laki**

### **henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 35 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (650/2019) 35 §:n 2 momentti seuraavasti:

#### 35 §

##### *Rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttaminen*

Rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai 1 momentissa tarkoitettulle Tullin toimintayksikölle ja todistettava henkilöllisyytensä. Pyyntö voidaan esittää myös käyttämällä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, jos tällainen palvelu on käytössä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

23.

## **Laki**

### **maatalouden rakennetuista annetun lain 29 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 29 §:n 1 momentti, sellaisena  
kuin se on laissa 1328/2022, seuraavasti:

#### 29 §

##### *Tuen hakeminen*

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta  
annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnistetaan  
vahvalla sähköisellä tunnistamisella vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain  
(617/2009) mukaisesti.

-----

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

## **Laki**

### **henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 50 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain (639/2019) 50 §:n 2 momentti seuraavasti:

#### 50 §

##### *Rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttaminen*

Rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai 1 momentissa tarkoitettulle muulle viranomaiselle ja todistettava henkilöllisyytensä. Pyyntö voidaan esittää myös käyttämällä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, jos tällainen palvelu on käytössä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .



25.

## **Laki**

### **maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 70 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 70 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1336/2022, seuraavasti:

70 a §

#### *Sähköinen haku*

Tukea voidaan edellyttää haettavan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) mukaisesti. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tässä laissa tarkoitetuista tuista, joita koskeva hakemus voidaan tehdä vain tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla.

-----

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

26.

## **Laki**

### **kuluttajansuojalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 12 c §:n 1 momentti, 7 luvun 15 §:n 1 momentti, 7 a luvun 33 §:n 2 momentti ja 10 luvun 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 luvun 12 c §:n 1 momentti ja 7 luvun 15 §:n 1 momentti laissa 449/2023, 7 a luvun 33 §:n 2 momentti laissa 851/2016 sekä 10 luvun 6 §:n 1 momentti laissa 227/2011, seuraavasti:

6 luku

#### **Kotimyynti ja etämyynti**

12 c §

*Kuluttajan henkilöllisyyden todentaminen ja todentamista koskevien tietojen säilyttäminen  
eräissä tapauksissa*

Jos kuluttaja ostaessaan hyödykkeitä verkossa valitsee maksutavan, joka merkitsee maksunlykkäystä, kyseistä maksutapaa tarjoavan elinkeinonharjoittajan on todennettava kuluttajan henkilöllisyys maksutavan hyväksymisen yhteydessä käyttämällä tunnistusmenetelmää, joka täyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) 8 §:ssä tarkoitetut sähköisen tunnistamisen järjestelmän vaatimukset tai maksupalvelulain (290/2010) 8 §:n 24 kohdassa ja 85 c §:n 4 momentissa tarkoitetut vahvan tunnistamisen vaatimukset.

---

7 luku

#### **Kuluttajaluotot**

15 §

*Luotonhakijan henkilöllisyyden todentaminen*

Luotonantajan on kuluttajaluottosopimuksen tekemisen sekä luoton määrän tai luottorajan korottamisen yhteydessä todennettava kuluttajan henkilöllisyys huolellisesti. Jos henkilöllisyys todennetaan sähköisesti, luotonantajan on käytettävä tunnistusmenetelmää, joka täyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitetut vaatimukset tai maksupalvelulain 8 §:n 24 kohdassa ja 85 c §:n 4 momentissa tarkoitetut vahvan tunnistamisen vaatimukset.

---

## 7 a luku

### **Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot**

#### 33 §

##### *Valvontaviranomaiset*

---

Valvontaviranomaisten on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Liikenne- ja viestintävirasto antaa pyynnöstä valvontaviranomaiselle 7 luvun 15 §:n noudattamista tämän luvun 31 §:n nojalla valvottaessa lausunnon siitä, täyttääkö luotonantajan käyttämä sähköinen henkilöllisyyden tunnistamismenetelmä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain 8 §:ssä säädetty vaatimukset.

---

## 10 luku

### **Aikaosuudet ja pitkäkestoiset lomatuotteet**

#### 6 §

##### *Sopimuksen muoto ja kieli*

Sopimus on tehtävä kirjallisesti, ja osapuolten on allekirjoitettava se. Kuluttajalle on annettava kappale sopimusta. Sopimus voidaan tehdä myös sähköisesti siten, että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa sopimuksen muuttumattomana. Sopimuksen sähköiseen allekirjoittamiseen sovelletaan sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 910/2014, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183. Pääsopimukseen mahdollisesti liittyvän luottosopimuksen muodosta ja sisällöstä säädetään tämän lain 7 ja 7 a luvussa.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

27.

## Laki

### porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011) 48 §:n  
1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1329/2022, seuraavasti:

48 §

#### *Tuen hakeminen*

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) mukaisesti. Tukihakemus voidaan tehdä myös tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella. Lomake voidaan toimittaa suojatulla sähköpostiyhteydellä käyttäen täytettävää pdf-lomaketta tai paperisena. Viimeksi mainittu on allekirjoitettava.

-----

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

28.

## **Laki**

### **ampuma-aselain 119 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* ampuma-aselain (1/1998) 119 a §, sellaisena kuin se on laissa 89/2020, seuraavasti:

119 a §

#### *Sähköinen asiointi*

Edellä 22 ja 25 §:ssä, 42 §:n 2 momentissa, 42 c §:n 1 ja 3 momentissa, 70 §:n 3 momentissa ja 89 §:ssä tarkoitettu sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

29.

## **Laki**

### **ajoneuvolain 84 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* ajoneuvolain (82/2021) 84 §:n 3 momentti seuraavasti:

84 §

#### *Rekisteri-ilmoituksen tekeminen*

---

Rekisteri-ilmoituksen tekijä on tunnistettava, kun hän toimittaa ilmoituksen henkilökohtaisesti sopimusrekisteröijälle. Rekisteröinnin suorittajan sähköisessä palvelussa rekisteri-ilmoituksen tekijä on tunnistettava vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetulla vahvalla sähköisellä tunnistamisella.

---

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

30.

## **Laki**

### **kilpailulain 39 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan kilpailulain (948/2011) 39 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa  
721/2019, seuraavasti:

#### 39 §

##### *Tietojenvaihto viranomaisten välillä*

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tiedon tai asiakirjan, jonka se on saanut tai laatinut tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä, jos se on tarpeen:

9) Liikenne- ja viestintävirastolle sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014), postilaissa (415/2011), kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta annetussa laissa (1262/2020), vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) ja verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetussa laissa (276/2016) säädettyjä tehtäviä varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 5.3.2026

**Pääministeri**

**Petteri Orpo**

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

2.

**Laki**

**vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain  
muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan* vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009) 30, 32 ja 36 §, 4 a luku sekä 42 c §, sellaisina kuin ne ovat, 30, 32 ja 36 § laissa 1009/2018, 4 a luku laissa 533/2016 ja 42 c § laissa 1188/2019,  
*muutetaan* nimike, 1, 2 ja 7 b §, 17 §:n 2 momentti, 24 §:n 2 momentti, 29 §, 31 §:n 1 momentti, 37, 38, 42 ja 42 a §, 45 §:n 1 momentti sekä 45 a, 46, 47 ja 49 a §, sellaisina kuin ne ovat, nimike, 1 § ja 24 §:n 2 momentti laissa 533/2016, 2 ja 7 b §, 17 §:n 2 momentti, 29, 37 ja 38 §, 45 §:n 1 momentti, 45 a, 46 sekä 47 § laissa 1009/2018, 31 §:n 1 momentti laissa 1188/2019, 42 § laissa 1009/2018 ja 230/2021, 42 a § laissa 230/2021 sekä 49 a § laissa 1542/2019, sekä  
*lisätään* lakiin uusi 12 e ja 21 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

**Laki**

**vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja  
sähköisistä luottamuspalveluista**

1 §

*Soveltamisala*

Tässä laissa säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta sekä tunnistuspalveluiden tarjoamisesta palveluntarjoajille, yleisölle ja toisille tunnistuspalvelun tarjoajille.

Tässä laissa säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, jäljempänä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettu EU:n asetus,

**Laki**

**vahvasta sähköisestä tunnistamisesta**

1 §

*Soveltamisala*

Tässä laissa säädetään:

- 1) vahvasta sähköisestä tunnistamisesta;
- 2) tunnistuspalveluiden tarjoamisesta palveluntarjoajille, yleisölle ja toisille tunnistuspalvelun tarjoajille;
- 3) tunnistuspalvelujen vaatimustenmukaisuuden arvioinnista.

*Lakia ei sovelleta:*

- 1) yhteisön sisäiseen tunnistamiseen käytettävien palveluiden tarjontaan;
- 2) yhteisöön, joka käyttää omaa tunnistusmenetelmäänsä omien



säännösten noudattamisen valvonnasta ja annetaan mainittua asetusta täydentäviä säännöksiä. Tässä laissa säädetään lisäksi tunnistus- ja luottamuspalvelujen vaatimustenmukaisuuden arvioinnista.

Euroopan komissiolle ilmoitettaviin rajat ylittäviin tunnistusjärjestelmiin sovelletaan tätä lakia vain, jollei sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetusta EU:n asetuksesta muuta johdu.

Lakia ei sovelleta yhteisön sisäiseen tunnistamiseen käytettävien palveluiden tarjontaan. Lakia ei sovelleta myöskään yhteisöön, joka käyttää omaa tunnistusmenetelmäänsä omien asiakkaidensa tunnistamiseen omissa palveluissaan.

asiakkaidensa tunnistamiseen omissa palveluissaan.

*Eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetussa laissa ( / ) säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, jäljempänä eIDAS-asetus, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183 säännösten noudattamisen valvonnasta ja annetaan mainittua asetusta täydentäviä säännöksiä.*

## 2 §

## Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) vahvalla sähköisellä tunnistamisella sellaista henkilön, oikeushenkilön tai oikeushenkilöä edustavan luonnollisen henkilön yksilöimistä ja tunnisteen aitouden ja oikeellisuuden todentamista sähköistä menetelmää käyttäen, joka täyttää sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen 8 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun korotetun varmuustason tai mainitun kohdan c alakohdassa tarkoitetun korkean varmuustason vaatimukset;

2) tunnistusvälineellä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua sähköisen tunnistamisen menetelmää;

3) tunnistuspalvelun tarjoajalla tunnistusvälityspalvelun tarjoajaa tai tunnistusvälineen tarjoajaa;

4) tunnistusvälineen tarjoajalla palveluntarjoajaa, joka tarjoaa tai laskee liikkeelle vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineitä yleisölle sekä tarjoaa tunnistusvälinettään tunnistusvälityspalvelun

## 2 §

## Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) **vahvalla sähköisellä tunnistamisella** sellaista henkilön, oikeushenkilön tai oikeushenkilöä edustavan luonnollisen henkilön yksilöimistä ja tunnisteen aitouden ja oikeellisuuden todentamista sähköistä menetelmää käyttäen, joka täyttää eIDAS-asetuksen 8 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetun korotetun varmuustason tai mainitun kohdan c alakohdassa tarkoitetun korkean varmuustason vaatimukset;

2) **tunnistusvälineellä** eIDAS-asetuksen 3 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettua sähköisen tunnistamisen menetelmää;

3) **tunnistuspalvelun tarjoajalla** tunnistusvälityspalvelun tarjoajaa ja tunnistusvälineen tarjoajaa;

4) **tunnistusvälineen tarjoajalla** palveluntarjoajaa, joka tarjoaa tai laskee liikkeelle vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistusvälineitä yleisölle sekä tarjoaa tunnistusvälinettään tunnistusvälityspalvelun tarjoajalle välitettäväksi luottamusverkostossa;

5) **tunnistusvälityspalvelun tarjoajalla** palveluntarjoajaa, joka välittää vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistustapahtumia

tarjoajalle välitettäväksi  
luottamusverkostossa;

5) tunnistusvälityspalvelun tarjoajalla palveluntarjoajaa, joka välittää vahvan sähköisen tunnistamisen tunnistustapahtumia sähköiseen tunnistukseen luottavalle osapuolelle;

6) tunnistusvälineen haltijalla luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, jolle tunnistuspalvelun tarjoaja on sopimukseen perustuen antanut tunnistusvälineen;

7) ensitunnistamisella tunnistusvälineen hakijan henkilöllisyyden todentamista välineen hankkimisen yhteydessä;

8) varmenteella sähköistä todistusta, joka todentaa henkilöllisyyden tai todentaa henkilöllisyyden ja liittää luottamuspalvelun todentamistiedot luottamuspalvelun käyttäjään ja jota voidaan käyttää vahvassa sähköisessä tunnistamisessa ja luottamuspalveluissa;

9) varmentajalla luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa varmenteita yleisölle;

10) luottamusverkostolla Liikenne- ja viestintäviraston ilmoituksen tehneiden tunnistuspalvelun tarjoajien verkostoa;

11) vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymää tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008 2 artiklan 13 kohdassa tarkoitettua elintä, joka on akkreditoitu mainitun asetuksen mukaisesti.

Tässä laissa sähköisellä allekirjoituksella, luottamuspalvelulla, kehittyneellä sähköisellä allekirjoituksella, sähköisen tunnistamisen järjestelmällä sekä luottavalla osapuolella tarkoitetaan samaa kuin sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen 3 artiklassa.

7 b §

sähköiseen tunnistukseen luottavalle osapuolelle;

6) **tunnistusvälineen haltijalla** luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, jolle tunnistuspalvelun tarjoaja on sopimukseen perustuen antanut tunnistusvälineen;

7) **ensitunnistamisella** tunnistusvälineen hakijan henkilöllisyyden todentamista välineen hankkimisen yhteydessä;

8) **varmenteella** sähköistä todistusta, joka todentaa henkilöllisyyden tai todentaa henkilöllisyyden ja liittää luottamuspalvelun todentamistiedot luottamuspalvelun käyttäjään ja jota voidaan käyttää vahvassa sähköisessä tunnistamisessa ja luottamuspalveluissa;

9) **varmentajalla** luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa varmenteita yleisölle;

10) **luottamusverkostolla** Liikenne- ja viestintäviraston ilmoituksen tehneiden tunnistuspalvelun tarjoajien verkostoa;

11) **vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksella** Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymää tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008 2 artiklan 13 kohdassa tarkoitettua elintä, joka on akkreditoitu mainitun asetuksen mukaisesti;

12) **eurooppalaisella digitaalisen identiteetin lompakolla** eIDAS-asetuksen 3 artiklan 42 alakohdassa tarkoitettua eurooppalaista digitaalisen identiteetin lompakkoa;

13) **sähköisen tunnistamisen järjestelmällä** samaa kuin eIDAS-asetuksen 3 artiklan 4 alakohdassa;

14) **luottavalla osapuolella** samaa kuin eIDAS-asetuksen 3 artiklan 6 alakohdassa.

7 b §

*Tieto passin tai henkilökortin voimassaolosta*

Tunnistuspalvelun tarjoajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti poliisin tietojärjestelmässä oleva tieto ensitunnistamisessa käytettävän passin tai henkilökortin voimassaolosta.

*Tieto passin, henkilökortin **tai digitaalisen henkilöllisyystodistuksen** voimassaolosta*

Tunnistuspalvelun tarjoajalla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä teknisen rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti poliisin tietojärjestelmässä oleva tieto ensitunnistamisessa käytettävän passin tai henkilökortin voimassaolosta sekä Digi- ja väestötietoviraston tietojärjestelmässä oleva tieto ensitunnistamisessa käytettävän digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annetussa laissa (/\_/) tarkoitetun digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tiedot sisältävän hyväksytyn sähköisen attribuuttitodistuksen voimassaolosta.

Tunnistusvälineen tarjoaja on velvollinen varmistamaan 1 momentissa tarkoitetut tiedot ensitunnistamisessa käytettävän asiakirjan voimassaolosta. Tunnistusvälineen tarjoajan on varmistettava, että tunnistusväline ei ole käytettävissä ennen kuin asiakirjan voimassaolo on varmistettu.

## 12 e §

***Eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon perustuvien tunnistustapahtumien välittäminen***

Tunnistusvälityspalvelun tarjoajat voivat välittää eurooppalaiseen digitaalisen identiteetin lompakkoon perustuvia tunnistustapahtumia sähköiseen tunnistukseen luottavalle osapuolelle, vaikka lompakkoon tai sen tarjoajaan ei sovelleta tämän lain säännöksiä.

## 17 §

*Tunnistusvälineen hakijana olevan luonnollisen henkilön tunnistaminen*

Ensitunnistamisessa, joka perustuu yksinomaan viranomaisen myöntämään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan,

## 17 §

*Tunnistusvälineen hakijana olevan luonnollisen henkilön tunnistaminen*

Ensitunnistamisessa, joka perustuu yksinomaan viranomaisen myöntämään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan,

## *Voimassa oleva laki*

hyväksyttäviä asiakirjoja ovat voimassa oleva Euroopan talousalueen jäsenvaltion, Sveitsin tai San Marinon viranomaisen myöntämä passi tai henkilökortti. Halutessaan tunnistusvälineen tarjoaja voi käyttää henkilöllisyyden varmentamisessa myös muun valtion viranomaisen myöntämää voimassa olevaa passia.

## 24 §

*Tunnistustapahtumaa ja tunnistusvälinettä koskevien tietojen tallentaminen ja käyttö*

Tunnistusvälineen tarjoajan on tallennettava tarvittavat tiedot 17 ja 17 a §:ssä tarkoitetusta hakijan ensitunnistamisesta ja siinä käytetystä asiakirjasta tai sähköisestä tunnistamisesta.

## 29 §

*Sähköisen tunnistuspalvelun vaatimustenmukaisuuden arviointi*

Tunnistuspalvelun tarjoajan on määräajoin teetettävä palvelulleen 28 §:ssä mainitut

## *Ehdotus*

hyväksyttäviä asiakirjoja ovat voimassa oleva Euroopan talousalueen jäsenvaltion, Sveitsin tai San Marinon viranomaisen myöntämä passi tai henkilökortti. *Tunnistusvälineen tarjoaja voi hyväksyä henkilöllisyyttä osoittavaksi asiakirjaksi myös digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annetussa laissa tarkoitetun digitaalisen henkilöllisyystodistuksen.* Halutessaan tunnistusvälineen tarjoaja voi käyttää henkilöllisyyden varmentamisessa lisäksi muun valtion viranomaisen myöntämää voimassa olevaa passia.

## 21 a §

### ***Tunnistusvälineen uudelleenaktivointi***

*Tunnistusvälineen uudelleenaktivoinnissa tulee noudattaa sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksen liitteen kohdassa 2.2.3 säädettyjä vaatimuksia.*

## 24 §

*Tunnistustapahtumaa ja tunnistusvälinettä koskevien tietojen tallentaminen ja käyttö*

Tunnistusvälineen tarjoajan on tallennettava tarvittavat tiedot 17 ja 17 a §:ssä tarkoitetusta hakijan ensitunnistamisesta ja siinä käytetystä asiakirjasta tai sähköisestä tunnistamisesta. *Jos ensitunnistamiseen käytetään toisen tunnistusvälineen tarjoajan tunnistusvälinettä, ensitunnistustapahtumasta on välitettävä tieto kyseiselle tunnistusvälineen tarjoajalle tunnistustapahtuman yhteydessä.*

## 29 §

*Sähköisen tunnistuspalvelun vaatimustenmukaisuuden arviointi*

Tunnistuspalvelun tarjoajan on määräajoin teetettävä palvelulleen 28 §:ssä *tarkoitettun*

arviointielimen arviointi siitä, täyttääkö tunnistuspalvelu tässä laissa säädetty yhteentoimivuutta, tietoturvaa, tietosuojaa ja muuta luotettavuutta koskevat vaatimukset.

*Euroopan komissiolle ilmoitettavan sähköisen tunnistamisen järjestelmän vaatimustenmukaisuuden arvioinnista säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa sekä sähköisen tunnistamisen varmuustasoasetuksessa.*

Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä tunnistuspalvelun vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista säädetään 42 §:ssä. Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä arviointiperusteeksi edellä 1 ja 2 momenteissa tarkoitettujen säädösten lisäksi Euroopan unionin tai muun kansainvälisen toimielimen antamia säännöksiä tai ohjeita, julkaistuja ja yleisesti tai alueellisesti sovellettuja tietoturvaluutta koskevia ohjeita ja yleisesti käytettyjä tietoturvaluusstandardeja tai menettelyjä.

arviointielimen arviointi siitä, täyttääkö tunnistuspalvelu tässä laissa säädetty yhteentoimivuutta, tietoturvaa, tietosuojaa ja muuta luotettavuutta koskevat vaatimukset.

Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä tunnistuspalvelun vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista säädetään 42 §:ssä. Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä arviointiperusteeksi 1 momentissa tarkoitettujen säädösten lisäksi Euroopan unionin tai muun kansainvälisen toimielimen antamia säännöksiä tai ohjeita, julkaistuja ja yleisesti tai alueellisesti sovellettuja tietoturvaluutta koskevia ohjeita ja yleisesti käytettyjä tietoturvaluusstandardeja tai menettelyjä.

### 30 §

#### *Sähköisen tunnistamisen kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arviointi*

*EU:n sähköisen tunnistamisen yhteentoimivuuksjärjestelmään liittyvän kansallisen rajapinnan (kansallinen solmupiste) vaatimustenmukaisuus on osoitettava vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tai muun ulkoisen arviointilaitoksen tekemällä arvioinnilla.*

*Kansallisen solmupisteen vaatimuksista säädetään yhteentoimivuuksjärjestelmän vahvistamisesta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 12 artiklan 8 kohdan mukaisesti annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/1501. Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta*

(kumotaan)

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

*antaa tarkempia määräyksiä kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista säädetään 42 §:ssä.*

**31 §**

**31 §**

*Tarkastuskertomus*

*Tarkastuskertomus*

*Tunnistuspalvelun tarjoajan ja Digi- ja väestötietoviraston on hankittava vaatimustenmukaisuuden arvioinnista tarkastuskertomus, joka toimitetaan Liikenne- ja viestintävirastolle.*

*Tunnistuspalvelun tarjoajan on hankittava vaatimustenmukaisuuden arvioinnista tarkastuskertomus, joka toimitetaan Liikenne- ja viestintävirastolle.*

**32 §**

*Luottamuspalvelun vaatimustenmukaisuuden vahvistaminen*

*Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos tarkastaa hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoajan ja hyväksytyn luottamuspalvelun vaatimustenmukaisuuden noudattaen, mitä siitä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa säädetään.*

*Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta antaa tarkempia määräyksiä vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista säädetään 42 §:ssä. Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä arviointiperusteeksi Euroopan unionin tai muun kansainvälisen toimielimen antamia säännöksiä tai ohjeita, julkaistuja ja yleisesti tai alueellisesti sovellettuja tietoturvallisuutta koskevia ohjeita ja yleisesti käytettyjä tietoturvallisuusstandardeja tai menettelyjä.*

*(kumotaan)*

**36 §**

*Hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineen sertifiointi*

*Liikenne- ja viestintävirasto voi hakemuksesta nimetä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista*

*(kumotaan)*

annetun EU:n asetuksen 30 artiklassa ja 39 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yksityisiä tai julkisia sertifiointilaitoksia, joiden tehtävänä on sertifioida hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen tai hyväksytyn sähköisen leiman luontivälineitä. Sertifiointilaitos voidaan nimetä määrääjäksi. Hakemuksessa on esitettävä Liikenne- ja viestintäviraston pyytämät hakemuksen käsittelemiseksi tarpeelliset tiedot.

Sertifiointilaitoksen tulee olla toiminnallisesti ja taloudellisesti sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineiden valmistajista riippumaton. Sillä tulee olla toiminnan laajuuden kannalta riittävä vastuuvakuutus tai muu vastaava järjestely ja käytössään riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä sekä toiminnan edellyttämät järjestelmät, laitteet ja välineet.

## 37 §

*Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifiointilaitoksen toiminta*

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos ja sertifiointilaitos voivat tehtävässään käyttää apunaan organisaation ulkopuolisia henkilöitä. Arviointilaitos ja sertifiointilaitos vastaavat myös apunaan käyttamiensä henkilöiden työstä.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifiointilaitoksen on tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä hallintolaissa (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), kielilaissa (423/2003) sekä saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään. Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tai sertifiointilaitoksen taikka niiden käyttämän tytäryhtiön tai alihankkijan henkilöstöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

## 37 §

***Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen toiminta***

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos voi tehtävässään käyttää apunaan organisaation ulkopuolisia henkilöitä. Arviointilaitos vastaa myös apunaan käyttamiensä henkilöiden työstä.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettavista hyvän hallinnon periaatteista säädetään hallintolaissa (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), kielilaissa (423/2003) sekä saamen kielilaissa (1086/2003). Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sen käyttämän tytäryhtiön tai alihankkijan henkilöstöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on ilmoitettava Liikenne- ja

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifiointilaitoksen on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle kaikista muutoksista, joilla on vaikutusta hyväksymisen tai nimeämisen edellytysten täyttymiseen.

viestintävirastolle kaikista muutoksista, joilla on vaikutusta hyväksymisen edellytysten täyttymiseen.

38 §

38 §

*Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen hyväksymisen tai sertifiointilaitoksen nimeämisen peruuttaminen*

***Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen hyväksymisen peruuttaminen***

Jos Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos tai sertifiointilaitos ei täytä sille säädettyjä edellytyksiä tai toimii olennaisesti säännösten vastaisesti, Liikenne- ja viestintäviraston on asetettava sille riittävä määräaika asian korjaamiseksi.

Jos Liikenne- ja viestintävirasto toteaa, että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos ei täytä sille säädettyjä edellytyksiä tai toimii olennaisesti säännösten vastaisesti, Liikenne- ja viestintäviraston on asetettava sille riittävä määräaika asian korjaamiseksi.

Liikenne- ja viestintävirasto voi peruuttaa arviointilaitoksen hyväksymisen tai sertifiointilaitoksen nimeämisen, jos arviointilaitos tai sertifiointilaitos ei ole korjannut toimintaansa 1 momentin nojalla asetetussa määräajassa ja kyseessä on olennainen rikkomus tai laiminlyönti.

Liikenne- ja viestintävirasto voi peruuttaa arviointilaitoksen hyväksymisen, jos arviointilaitos ei ole korjannut toimintaansa 1 momentin nojalla asetetussa määräajassa ja kyseessä on olennainen rikkomus tai laiminlyönti.

4 a luku

***Luottamuspalveluja koskevia säännöksiä***

39 §

*Varmenteen peruuttaminen*

Allekirjoittajan tai sähköisen leiman haltijan on viipymättä pyydettävä hyväksytyn varmenteen myöntäneeltä varmentajalta varmenteen peruuttamista, jos hänellä on perusteltu syy epäillä allekirjoituksen tai sähköisen leiman luomistietojen oikeudetonta käyttöä.

(kumotaan 4 a luku)

Hyväksyttyjä varmenteita tarjoavan varmentajan on viipymättä peruutettava hyväksytty varmenne, jos allekirjoittaja tai sähköisen leiman haltija pyytää sitä. Varmenteen peruuttamispyynnön katsotaan saapuneen varmentajalle silloin, kun se on



*ollut varmentajan käytettävissä siten, että pyyntöä voidaan käsitellä.*

#### *40 §*

*Vastuu allekirjoituksen tai sähköisen leiman luomistietojen oikeudettomasta käytöstä*

*Allekirjoittaja ja sähköisen leiman haltija vastaa hyväksytyllä varmenteella varmennetun kehittyneen sähköisen allekirjoituksen luomistietojen ja sähköisen leiman luomistietojen oikeudettomasta käytöstä aiheutuneesta vahingosta, kunnes varmenteen peruuttamispyyntö on saapunut varmentajalle siten kuin 39 §:n 2 momentissa säädetään.*

*Kuluttajalla on kuitenkin 1 momentissa säädetty vastuu vain, jos:*

- 1) hän on luovuttanut luomistiedot toiselle;*
- 2) luomistietojen joutuminen niiden käyttöön oikeudettomalle on aiheutunut hänen huolimattomuudestaan, joka ei ole lievää; tai*
- 3) hän menetettyään luomistietojen hallinnan muulla kuin 2 kohdassa mainitulla tavalla on laiminlyönyt pyytää varmenteen peruuttamista siten kuin 39 §:n 1 momentissa säädetään.*

#### *41 §*

*Luottamuspalvelun tarjoajan vastuu*

*Luottamuspalvelun tarjoajan vastuusta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen 13 artiklassa.*

*Hyväksytyn varmenteen tarjoava varmentaja on vastuussa vahingosta, joka hyväksyttyn varmenteeseen luottaneelle on aiheutunut siitä, että varmentaja tai sen apunaan käyttämä henkilö ei ole peruuttanut varmennetta 39 §:ssä säädetyllä tavalla. Varmentaja vapautuu vastuusta, jos se näyttää, että vahinko ei ole aiheutunut sen omasta tai sen apunaan käyttämän henkilön huolimattomuudesta.*

## 42 §

*Yleinen ohjaus sekä Liikenne- ja viestintäviraston määräykset*

*Vahvan sähköisen tunnistamisen ja sähköisten luottamuspalveluiden yleinen ohjaus ja kehittäminen kuuluvat liikenne- ja viestintäministeriölle.*

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä:

1) tunnistusjärjestelmän 8 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaisista turvallisuutta ja luotettavuutta koskevista vaatimuksista;

2) 10 §:ssä tarkoitettujen ilmoitettavien tietojen sisällöstä ja niiden toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle;

3) 12 a §:n 3 momentissa tarkoitetuista luottamusverkoston rajapintojen ominaisuuksista;

4) siitä, milloin 16 §:ssä tarkoitettu häiriö on merkittävä sekä 16 §:n 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta;

5) 29, 30 ja 32 §:ssä tarkoitetuista arvioitavan tunnistus- tai luottamuspalvelun sekä kansallisen solmupisteen vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista;

6) 33 §:ssä säädettyistä vaatimustenmukaisuuden arviointielimen pätevyysvaatimuksista ottaen huomioon, mitä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa säädetään;

7) 35 §:ssä tarkoitettuun hakemukseen sisällytettävistä tiedoista ja niiden toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle;

8) 36 §:ssä tarkoitettua sertifiointilaitosta koskevista vaatimuksista, sertifiointissa noudatettavasta menettelystä sekä sähköisen allekirjoituksen ja leiman luontivälinettä koskevista vaatimuksista ottaen huomioon, mitä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa säädetään.

## 42 a §

## 42 §

***Liikenne- ja viestintäviraston määräykset***

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä:

1) tunnistusjärjestelmän 8 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaisista turvallisuutta ja luotettavuutta koskevista vaatimuksista;

2) 10 §:ssä tarkoitettujen ilmoitettavien tietojen sisällöstä ja niiden toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle;

3) 12 a §:n 3 momentissa tarkoitetuista luottamusverkoston teknisten rajapintojen ominaisuuksista;

4) siitä, milloin 16 §:ssä tarkoitettu häiriö on merkittävä sekä mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta;

5) 24 §:n 2 momentissa tarkoitetuista hakijan ensitunnistamisesta ja siinä käytetystä asiakirjasta tai sähköisestä tunnistamisesta tallennettavista tarvittavista tiedoista;

6) 29 §:ssä tarkoitetuista arvioitavan tunnistuspalvelun vaatimustenmukaisuuden arviointiperusteista;

7) 33 §:ssä säädettyistä vaatimustenmukaisuuden arviointielimen pätevyysvaatimuksista;

8) 35 §:ssä tarkoitettuun hakemukseen sisällytettävistä tiedoista ja niiden toimittamisesta Liikenne- ja viestintävirastolle.

## 42 a §

*Liikenne- ja viestintäviraston tehtävät*

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on valvoa tämän lain noudattamista, jollei tässä laissa muuta säädetä.

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on vuosittain kerätä ja tilastoida tietoa vahvan sähköisen tunnistamisen markkinasta sekä tunnistuspalveluiden tarjonnasta, saatavuudesta ja hinnoista. Tunnistuspalvelun tarjoajilta kerättävien tietojen on oltava tarpeellisia sääntelyn vaikutusten seuraamista tai 42 §:n 1 momentissa tarkoitettua ohjaus- ja kehittämistehtävän hoitamista varten. Tietojen tulee koskea tunnistustapahtumien määriä, tunnistuspalveluiden välisiä hintoja, tunnistuspalveluiden vähittäishintoja tai asiakasmääriä, tunnistuspalveluista saatuja tuloja taikka muita vastaavia seikkoja, jotka ovat tarpeellisia tilastoinnin luotettavuuden kannalta.

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen mukaisesti:

1) osallistua Euroopan unionin jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön asetuksen 12 artiklassa tarkoitetussa sähköisen tunnistamisen yhteentoimivuusjärjestelmässä ja sitä varten perustetussa yhteistyöverkostossa;

2) ilmoittaa sähköisen tunnistamisen järjestelmiä Euroopan komissiolle asetuksen 7–10 artiklan mukaisesti;

3) toimia asetuksen 17 artiklassa tarkoitettuna valvontaelimenä ja hoitaa sille asetuksessa säädettyjä tehtäviä;

4) ylläpitää ja julkaista luetteloita Suomessa hyväksytyistä luottamuspalveluiden tarjoajista ja niiden tarjoamista hyväksytyistä luottamuspalveluista asetuksen 22 artiklan mukaisesti.

Liikenne- ja viestintäviraston ratkaisovaltaan eivät kuulu osapuolten välistä sopimussuhdetta tai korvausvastuuta koskevat asiat.

*Liikenne- ja viestintäviraston tehtävät*

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on valvoa tämän lain noudattamista, jollei tässä laissa muuta säädetä.

Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on vuosittain kerätä ja tilastoida tietoa vahvan sähköisen tunnistamisen markkinasta sekä tunnistuspalveluiden tarjonnasta, saatavuudesta ja hinnoista. Tunnistuspalvelun tarjoajilta kerättävien tietojen on oltava tarpeellisia sääntelyn vaikutusten seuraamista varten. Tietojen tulee koskea tunnistustapahtumien määriä, tunnistuspalveluiden välisiä hintoja, tunnistuspalveluiden vähittäishintoja tai asiakasmääriä, tunnistuspalveluista saatuja tuloja taikka muita vastaavia seikkoja, jotka ovat tarpeellisia tilastoinnin luotettavuuden kannalta.

Liikenne- ja viestintäviraston ratkaisovaltaan eivät kuulu osapuolten välistä sopimussuhdetta tai korvausvastuuta koskevat asiat.

*Digi- ja väestötietoviraston tehtävät*

*Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on ylläpitää 30 §:n 1 momentissa tarkoitettua kansallista solmupistettä.*

(kumotaan)

45 §

45 §

*Hallintopakkekeinot**Hallintopakkekeinot*

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa huomautuksen sille, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai päätöksiä taikka sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettua EU:n asetusta tai sen nojalla annettuja säännöksiä, sekä velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella. Uhkasakosta, keskeyttämisuhasta ja teettämisuhasta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa huomautuksen sille, joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä, määräyksiä tai päätöksiä, sekä velvoittaa tämän korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä kohtuullisessa määräajassa. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko tai uhka, että toiminta keskeytetään osaksi tai kokonaan taikka että tekemättä jätetty toimenpide teetetään asianomaisen kustannuksella.

45 a §

45 a §

*Väliaikainen päätös**Väliaikainen päätös*

Jos sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettua EU:n asetusta, tätä lakia taikka niiden nojalla annettua säännöstä tai määräystä koskeva virhe tai laiminlyönti taikka tietoturvahäiriö vaarantaa välittömästi ja olennaisesti tunnistus- tai luottamuspalvelun luotettavuuden, Liikenne- ja viestintävirasto voi viipymättä päättää tarvittavista väliaikaisista toimista 45 §:ssä säädetystä määräajasta riippumatta.

Liikenne- ja viestintäviraston on ennen väliaikaisia toimia koskevan päätöksen antamista varattava sen kohteena olevalle tilaisuus tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista

Jos tätä lakia tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä koskeva virhe tai laiminlyönti taikka tietoturvahäiriö vaarantaa välittömästi ja olennaisesti tunnistuspalvelun luotettavuuden, Liikenne- ja viestintävirasto voi viipymättä kieltää tai keskeyttää sähköisenä tunnistamisena 45 §:ssä säädetystä määräajasta riippumatta.

Liikenne- ja viestintäviraston on ennen väliaikaisia toimia koskevan päätöksen antamista varattava sen kohteena olevalle tilaisuus tulla kuulluksi, paitsi jos kuulemista ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

ei voida toimittaa niin nopeasti kuin asian kiireellisyys välttämättä vaatii.

*Väliaikaisena toimenä Liikenne- ja viestintävirasto voi kieltää tai keskeyttää:*

1) tunnistusmenetelmän tarjoamisen vahvana sähköisenä tunnistamisena;

2) sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen 3 artiklan 17 kohdassa tarkoitetun hyväksytyn luottamuspalvelun tarjoamisen;

3) sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti ilmoitetun sähköisen tunnistamisen järjestelmän tarjoamisen;

4) sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen 7 artiklan f kohdassa tarkoitetun todentamisen tarjoamisen.

Väliaikaiset toimet voivat olla voimassa enintään kolme kuukautta. Väliaikaisia toimia koskevaan päätökseen saa hakea muutosta erikseen samalla tavoin kuin 45 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

Väliaikaiset toimet voivat olla voimassa enintään kolme kuukautta. Väliaikaisia toimia koskevaan päätökseen saa hakea muutosta erikseen samalla tavoin kuin 45 §:n 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

#### 46 §

##### *Tarkastusoikeus*

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tehdä tunnistuspalvelun tarjoajaa ja sen tarjoamaa palvelua, 28 §:ssä tarkoitettua arviointielintä, 36 §:ssä tarkoitettua hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen ja sähköisen leiman luontivälineen sertifiointilaitosta ja niiden toimintaa, hyväksytyjä varmenteita tarjoavaa varmentajaa sekä luottamuspalvelun tarjoajan ja niiden palvelua koskeva tarkastus. Tarkastus voidaan tehdä tässä laissa tai sähköistä tunnistamista ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa taikka niiden nojalla annetuissa säännöksissä, määräyksissä ja päätöksissä asetettujen velvoitteiden valvomiseksi. Tarkastuksesta säädetään hallintolain 39 §:ssä.

#### 46 §

##### *Tarkastusoikeus*

Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tehdä tunnistuspalvelun tarjoajaa ja sen tarjoamaa palvelua sekä 28 §:ssä tarkoitettua arviointielintä ja sen toimintaa, koskeva tarkastus. Tarkastus voidaan tehdä tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä, määräyksissä ja päätöksissä asetettujen velvoitteiden valvomiseksi. Tarkastukseen sovelletaan hallintolain 39 §:ää.

Liikenne- ja viestintävirasto määrää tarkastajan toimittamaan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen. Tarkastusta toimittavalla henkilöllä on oikeus tutkia sellaiset tunnistuspalvelun tarjoajan, hyväksyttyjä varmenteita tarjoavan varmentajan ja luottamuspalvelun tarjoajan tai niiden apunaan käyttämien henkilöiden laitteet ja ohjelmistot, joilla voi olla merkitystä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen valvonnassa.

Tunnistuspalvelun tarjoajien, hyväksyttyjä varmenteita tarjoavien varmentajien ja luottamuspalvelun tarjoajien tai niiden apunaan käyttämien henkilöiden on tarkastusta varten päästettävä 2 momentissa tarkoitettu tarkastaja muihin kuin pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin.

Liikenne- ja viestintävirasto määrää tarkastajan toimittamaan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen. Tarkastusta toimittavalla henkilöllä on oikeus tutkia sellaiset tunnistuspalvelun tarjoajan tai sen apunaan käyttämän henkilön laitteet ja ohjelmistot, joilla voi olla merkitystä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen valvonnassa.

Tunnistuspalvelun tarjoajien ja niiden apunaan käyttämien henkilöiden on tarkastusta varten päästettävä 2 momentissa tarkoitettu tarkastaja muihin kuin pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin.

## 47 §

*Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavat maksut*

Kun 10 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tehnyt tunnistuspalvelun tarjoaja tai palveluntarjoajien yhteenliittymä rekisteröidään ensimmäisen kerran, sen on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle 5 000 euron rekisteröimismaksu. Lisäksi tunnistuspalvelun tarjoajan tai yhteenliittymän on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain yhteensä 14 000 euron valvontamaksu kaikkien tarjoamiensa tunnistuspalveluiden valvonnasta.

Sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen 21 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen tehneen hyväksytyt luottamuspalvelun tarjoajan ja hyväksyttyä luottamuspalvelua tarjoavan varmentajan on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle 5 000 euron rekisteröimismaksu kustakin tarjoamastaan luottamuspalvelusta. Lisäksi edellä mainittujen on suoritettava Liikenne- ja

## 47 §

*Liikenne- ja viestintävirastolle maksettavat maksut*

Tunnistuspalvelun tarjoajan tai yhteenliittymän on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain yhteensä 17 000 euron valvontamaksu kaikkien tarjoamiensa tunnistuspalveluiden valvonnasta.

Edellä 34 §:n mukaisesti hyväksytyt vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 18 000 euron valvontamaksu.

Valvontamaksu on suoritettava täysimääräisesti myös toiminnan ensimmäisenä vuotena, vaikka toiminta aloitettaisiin kesken vuotta. Valvontamaksua ei palauteta, vaikka palveluntarjoaja lopettaisi toimintansa kesken vuotta.

Valvontamaksun määrää maksettavaksi Liikenne- ja viestintävirasto ja se on suoraan ulosottokelpoinen. Muutoksenhausta maksun määräämistä koskevaan päätökseen säädetään 49 §:ssä.

viestintävirastolle vuosittain 14 000 euron valvontamaksu ensimmäisestä tarjoamastaan hyväksytystä luottamuspalvelusta ja sitä seuraavista tarjoamistaan hyväksytyistä luottamuspalveluista vuosittain 9 000 euroa. Jos hyväksyttyjä luottamuspalveluja tarjoava varmentaja tekee myös 10 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, sen on lisäksi suoritettava 1 momentissa tarkoitettu rekisteröimismaksu.

Edellä 34 §:n mukaisesti hyväksytyn vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle 10 000 euron nimeämismaksu. Lisäksi arviointilaitoksen on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain 15 000 euron valvontamaksu.

Edellä 36 §:n mukaisesti nimetyn sertifiointilaitoksen on suoritettava Liikenne- ja viestintävirastolle 10 000 euron nimeämismaksu. Lisäksi sertifiointilaitoksen on suoritettava vuosittain 15 000 euron valvontamaksu.

Rekisteröimismaksu, nimeämismaksu ja valvontamaksu kattavat niitä kustannuksia, joita aiheutuu Liikenne- ja viestintävirastolle tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisesta 46 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä lukuun ottamatta. Valvontamaksu on suoritettava täysimääräisesti myös toiminnan ensimmäisenä vuotena, vaikka toiminta aloitettaisiin kesken vuotta. Valvontamaksua ei palauteta, vaikka palveluntarjoaja lopettaisi toimintansa kesken vuotta.

Rekisteröimismaksun, nimeämismaksun ja valvontamaksun määrää maksettavaksi Liikenne- ja viestintävirasto ja ne ovat suoraan ulosottokelpoisia. Liikenne- ja viestintäviraston maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 49 §:n 1 momentissa säädetään. Tarkempia säännöksiä maksujen täytäntöönpanosta voidaan antaa liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella.

Rekisteröimismaksun, nimeämismaksun ja valvontamaksun perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Jollei maksuja suoriteta viimeistään eräpäivänä, maksamattomalle määrälle peritään vuotuista viivästyskorkoa

*Valvontamaksun perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa. Jollei maksua suoriteta viimeistään eräpäivänä, maksamattomalle määrälle peritään vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:ssä säädetyn korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta viranomaisen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.*

*Edellä 10 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen ja 35 §:ssä tarkoitettun hakemuksen käsittelystä sekä 46 §:n 1 momentissa tarkoitettua tarkastuksesta perittävästä maksusta säädetään valtion maksuperustelaissa.*

korkolain (633/1982) 4 §:ssä tarkoitetun korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta viranomaisen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

Edellä 46 §:n 1 momentissa tarkoitetusta tarkastuksesta peritään sen kohteena olevalta tarkastuksesta aiheutuneet kustannukset noudattaen valtion maksuperustelakia.

*49 a §*

*Muutoksenhaku vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifiointilaitoksen päätökseen*

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifiointilaitoksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifiointilaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

*49 a §*

***Muutoksenhaku vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen päätökseen***

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua Liikenne- ja viestintävirastolta. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

*Lain 7 b § ja 17 §:n 2 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2027.*

---



#### 4.

### Laki

#### digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 3 §:n 1 momentin 4 kohta ja 6 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

#### 3 §

#### 3 §

*Lain soveltamisala*

*Lain soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan:

Tätä lakia sovelletaan:

4) vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009) 12 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin merkittyjen tunnistuspalvelun tarjoajien tunnistuspalveluihin sekä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 3 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelun kautta käytettäviin digitaalisten palvelujen osiin, joilla voidaan hoitaa maksutoimeksiantoja;

4) vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) 12 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin merkittyjen tunnistuspalvelun tarjoajien tunnistuspalveluihin sekä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 3 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelun kautta käytettäviin digitaalisten palvelujen osiin, joilla voidaan hoitaa maksutoimeksiantoja;

#### 6 §

#### 6 §

*Palvelun käyttäjän sähköinen tunnistaminen*

*Palvelun käyttäjän sähköinen tunnistaminen*

Jos digitaalisesta palvelusta on mahdollista saada salassa pidettäviä tietosisältöjä nähtäväksi ja käytettäväksi, palvelun käyttäjä on tunnistettava hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua, vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista tai painavasta

Jos digitaalisesta palvelusta on mahdollista saada salassa pidettäviä tietosisältöjä nähtäväksi ja käytettäväksi, palvelun käyttäjä on tunnistettava hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua, vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetun lain ( / ) 2 §:n 1 kohdassa

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

perustellusta syystä muuta vastaavaa  
tietoturvallista tunnistuspalvelua käyttämällä.

tarkoitettua eurooppalaista digitaalisen  
identiteetin lompakkoa tai painavasta  
perustellusta syystä muuta vastaavaa  
tietoturvallista tunnistuspalvelua käyttämällä.

---

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

---

## 5.

### Laki

#### hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 3 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta sekä 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 §:n 2 momentti laissa 1314/2019, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

#### 3 §

##### *Tukipalvelut*

Yhteisiä sähköisen asioinnin tukipalveluja ovat:

4) luonnollisen henkilön tunnistuspalvelu, joka tunnistaa julkisen hallinnon sähköisiä palveluja käyttävän luonnollisen henkilön vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (533/2016) tarkoitetun tunnistuspalvelun tarjoajan palvelua käyttäen, hallinnoi tunnistustapahtumaa sekä luovuttaa väestötietojärjestelmästä henkilön yksilöintiä koskevat tiedot käyttäjäorganisaatiolle;

5) sellaiset tunnistuspalvelut ja tunnistamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelut, joissa voidaan käyttää muutakin tunnistusmenetelmää kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista;

Luonnollisen henkilön tunnistuspalvelussa henkilö voidaan tunnistaa myös sellaisella tunnistusmenetelmällä, joka sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 6 artiklan mukaan kuuluu vastavuoroisesti tunnustettaviin sähköisen tunnistamisen

#### 3 §

##### *Tukipalvelut*

Yhteisiä sähköisen asioinnin tukipalveluja ovat:

4) luonnollisen henkilön tunnistuspalvelu, joka tunnistaa julkisen hallinnon sähköisiä palveluja käyttävän luonnollisen henkilön vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitetun tunnistuspalvelun tarjoajan palvelua käyttäen, hallinnoi tunnistustapahtumaa sekä luovuttaa väestötietojärjestelmästä henkilön yksilöintiä koskevat tiedot käyttäjäorganisaatiolle;

5) sellaiset tunnistuspalvelut ja tunnistamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelut, joissa voidaan käyttää muutakin tunnistusmenetelmää kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista;

Luonnollisen henkilön tunnistuspalvelussa henkilö voidaan tunnistaa myös sellaisella tunnistusmenetelmällä, joka sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183, 5 f artiklan tai 6

*Voimassa oleva laki*

menetelmiin. Tällöin luonnollisen henkilön tunnistuspalvelusta voidaan luovuttaa käyttäjäorganisaatiolle myös sellaisia henkilön yksilöiviä tietoja, jotka tunnistustapahtuman yhteydessä välitetään toisesta jäsenvaltiosta.

\_\_\_\_\_

*Ehdotus*

artiklan mukaan kuuluu vastavuoroisesti tunnustettaviin sähköisen tunnistamisen menetelmiin. Tällöin luonnollisen henkilön tunnistuspalvelusta voidaan luovuttaa käyttäjäorganisaatiolle myös sellaisia henkilön yksilöiviä tietoja, jotka tunnistustapahtuman yhteydessä välitetään toisesta jäsenvaltiosta.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

.

\_\_\_\_\_

## 6.

### Laki

#### sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentin 63 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1379/2025, ja  
*lisätään* lain 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 416/2025, 860/2025, 979/2025, 1080/2025, 1149/2025 ja 1379/2025, uusi 64 kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain soveltamisala*

*Lain soveltamisala*

-----  
Tässä laissa säädetään seuraavien  
rangaistusluonteisten hallinnollisten  
seuraamusten täytäntöönpanosta:  
-----

63) eräiden tekoälyjärjestelmien  
valvonnasta annetun lain (1377/2025) 4  
luvussa tarkoitetut seuraamusmaksut.  
-----

-----  
Tässä laissa säädetään seuraavien  
rangaistusluonteisten hallinnollisten  
seuraamusten täytäntöönpanosta:  
-----

63) eräiden tekoälyjärjestelmien  
valvonnasta annetun lain (1377/2025) 4  
luvussa tarkoitetut seuraamusmaksut;

64) eräistä rajat ylittävän sähköisen  
asioinnin mahdollistavista palveluista  
annetun lain ( / ) 42–46 §:ssä tarkoitettu  
seuraamusmaksu.  
-----

-----  
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20  
-----

## 7.

### Laki

#### väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 2 §:n 2 momentin 2 kohta, 28 §:n 1 momentti, 43 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohta, 62 §, 63 §:n 2 momentin 1 kohta, 66 §:n 2 ja 3 momentti ja 67 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 2 momentin 2 kohta, 28 §:n 1 momentti ja 66 §:n 2 ja 3 momentti laissa 55/2019, 43 §:n 2 momentin 1 kohta, 63 §:n 2 momentin 1 kohta ja 67 §:n 1 momentti laissa 1175/2019, 43 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 538/2016 ja 62 § laeissa 538/2016 ja 1175/2019, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

2 §

2 §

*Lain soveltamisala*

*Lain soveltamisala*

Jollei tässä laissa toisin säädetä, sovelletaan:

Jollei tässä laissa toisin säädetä, sovelletaan:

2) varmennettuun sähköiseen asiointiin ja tässä laissa tarkoitetun varmennerekisterin tietojen käsittelyyn vahvasta sähköisestä tunnistamisesta *ja sähköisistä luottamuspalveluista* annettua lakia (617/2009).

2) varmennettuun sähköiseen asiointiin ja tässä laissa tarkoitetun varmennerekisterin tietojen käsittelyyn vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annettua lakia (617/2009).

28 §

28 §

*Tietojen luovuttamisen yleiset edellytykset*

*Tietojen luovuttamisen yleiset edellytykset*

Väestötietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa vain, jos tässä laissa säädetty edellytykset tietojen luovuttamiselle ovat olemassa. Väestötietojärjestelmästä luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellinen siihen käyttötarkoitukseen, johon se luovutetaan. Luovutettaessa erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja on varmistettava, että vastaanottajalla on tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain mukainen oikeus käsitellä tietoja.

Väestötietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa vain, jos tässä laissa säädetty edellytykset tietojen luovuttamiselle ovat olemassa. Väestötietojärjestelmästä luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellinen siihen käyttötarkoitukseen, johon se luovutetaan. Luovutettaessa erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja on varmistettava, että vastaanottajalla on tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain (1050/2018) mukainen oikeus käsitellä tietoja.

## 43 §

*Tunnuksen luovuttaminen*

Väestötietojärjestelmään talletettu sähköinen asiointitunnus voidaan luovuttaa vain, jos:

1) tunnusta käytetään kansalaisvarmenteen tai muun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämän varmenteen käyttöön perustuvan palvelun tai suoritteiden tuottamisen yhteydessä varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona; tai

2) muu Suomeen sijoittunut varmentaja käyttää tunnusta vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa tarkoitetussa tai vastaavassa tunnistamistarkoitukseen käytettävässä varmenteessa varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona.

## 43 §

*Tunnuksen luovuttaminen*

Väestötietojärjestelmään talletettu sähköinen asiointitunnus voidaan luovuttaa vain, jos:

1) tunnusta käytetään kansalaisvarmenteen tai muun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämän varmenteen tai Digi- ja väestötietoviraston eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetun lain ( / ) nojalla myöntämien luonnollisen henkilön tunnistetietojen käyttöön perustuvan palvelun tai suoritteiden tuottamisen yhteydessä varmenteen haltijan tai luonnollisen henkilön tunnistetietojen haltijan yksilöivänä tunnistetietona; tai

2) muu kuin 1 kohdassa tarkoitettu Suomeen sijoittunut varmentaja käyttää tunnusta vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa tarkoitetussa tai vastaavassa tunnistamistarkoitukseen käytettävässä varmenteessa varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona.

## 62 §

*Varmennetussa sähköisessä asioinnissa käytettävien varmenteiden tiedot*

Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen sisältyvistä tiedoista säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa sekä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa. Kansalaisvarmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus. Muussa Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämässä

## 62 §

*Varmennetussa sähköisessä asioinnissa käytettävien varmenteiden tiedot*

Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen sisältyvistä tiedoista säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa sekä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa. Kansalaisvarmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus. Muussa Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämässä varmenteessa on varmenteen haltijan

varmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus tai muu sellainen henkilön yksilöivä tunniste, joka ei sisällä henkilöön liittyviä tietoja. Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen voi sisältyä myös muita varmenteen käytössä tarvittavia välttämättömiä teknisiä tietoja. Digi- ja väestötietovirasto päättää näistä tiedoista.

Sähköinen asiointitunnus voi sisältyä myös vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa laissa tarkoitettuun muuhun luonnollisen henkilön varmenteeseen varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona.

## 63 §

*Tekninen tunnistetieto ja sähköinen asiointitunnus sekä niiden antaminen*

Digi- ja väestötietovirasto muuttaa teknisen tunnistetiedon yksilölliseksi sähköiseksi asiointitunnukseksi, kun:

1) henkilölle myönnetään ensimmäisen kerran kansalaisvarmenne tai muu Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämä varmenne; tai

## 66 §

*Kansalaisvarmenteen hakeminen ja myöntäminen*

Henkilökorttiin sisältyvän kansalaisvarmenteen hakemiseen sovelletaan henkilökorttilakia. Muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan sisältyvän kansalaisvarmenteen hakemiseen sovelletaan

yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus tai muu sellainen henkilön yksilöivä tunniste, joka ei sisällä henkilöön liittyviä tietoja. Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen voi sisältyä myös muita varmenteen käytössä tarvittavia välttämättömiä teknisiä tietoja. Digi- ja väestötietovirasto päättää näistä tiedoista.

Sähköinen asiointitunnus voi sisältyä myös vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa tarkoitettuun muuhun luonnollisen henkilön varmenteeseen varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona.

## 63 §

*Tekninen tunnistetieto ja sähköinen asiointitunnus sekä niiden antaminen*

Digi- ja väestötietovirasto muuttaa teknisen tunnistetiedon yksilölliseksi sähköiseksi asiointitunnukseksi, kun:

1) henkilölle myönnetään ensimmäisen kerran kansalaisvarmenne tai muu Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämä varmenne taikka Digi- ja väestötietoviraston eräistä rajat ylittävän sähköisen asioinnin mahdollistavista palveluista annetun lain nojalla myöntämät luonnollisen henkilön tunnistetiedot; tai

## 66 §

*Kansalaisvarmenteen hakeminen ja myöntäminen*

Henkilökorttiin sisältyvän kansalaisvarmenteen hakemiseen sovelletaan henkilökorttilakia. Muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan sisältyvän kansalaisvarmenteen hakemiseen sovelletaan



67 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä menettelyä, tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädettyjä henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa säädettyjä varmenteen myöntämistä koskevia vaatimuksia.

Hakemuksen vastaanottajan on noudatettava tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädettyjä henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa ja sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa säädettyjä varmenteen myöntämistä koskevia vaatimuksia.

## 67 §

*Muun varmenteen hakeminen ja myöntäminen*

Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan myöntää vain Suomen kansalaiselle sekä kotikuntalain mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta. Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan erityisestä ja perustellusta syystä myöntää myös henkilölle, jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta, mutta joka ei täytä muita edellä tarkoitettuja varmenteen myöntämisen edellytyksiä. Tällainen varmenne voi hakijan pyynnöstä sisältyä sähköisessä asioinnissa käytettävään viranomaisen, yrityksen tai yhteisön myöntämään asiakirjaan, korttiin tai tekniseen alustaan. Digi- ja väestötietovirasto voi sopia asiakirjan tai teknisen alustan myöntävän viranomaisen, yrityksen tai yhteisön kanssa, että varmennetta koskeva hakemus voidaan jättää tälle henkilökohtaisesti Digi- ja

tämän lain 67 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä menettelyä, tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädettyjä henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa säädettyjä varmenteen myöntämistä koskevia vaatimuksia.

Hakemuksen vastaanottajan on noudatettava tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaissa säädettyjä henkilötietojen käsittelyä koskevia vaatimuksia sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa säädettyjä varmenteen myöntämistä koskevia vaatimuksia.

## 67 §

*Muun varmenteen hakeminen ja myöntäminen*

Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan myöntää vain Suomen kansalaiselle sekä kotikuntalain mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta. Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan erityisestä ja perustellusta syystä myöntää myös henkilölle, jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta, mutta joka ei täytä muita edellä tarkoitettuja varmenteen myöntämisen edellytyksiä. Tällainen varmenne voi hakijan pyynnöstä sisältyä sähköisessä asioinnissa käytettävään viranomaisen, yrityksen tai yhteisön myöntämään asiakirjaan, korttiin tai tekniseen alustaan. Digi- ja väestötietovirasto voi sopia asiakirjan tai teknisen alustan myöntävän viranomaisen, yrityksen tai yhteisön kanssa, että varmennetta koskeva hakemus voidaan jättää tälle henkilökohtaisesti Digi- ja

*Voimassa oleva laki*

väestötietovirastolle edelleen toimitettavaksi. Digi- ja väestötietoviraston on tällöin varmistettava, että hakemuksen vastaanottaja noudattaa tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain ja sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä.

\_\_\_\_\_

*Ehdotus*

väestötietovirastolle edelleen toimitettavaksi. Digi- ja väestötietoviraston on tällöin varmistettava, että hakemuksen vastaanottaja noudattaa tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain ja sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

.

\_\_\_\_\_

## 8.

### Laki

#### sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 8 ja 65 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023) 8 §:n 2 momentti ja 65 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 65 §:n 3 momentti laissa 764/2025, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

8 §

*Asiakastietojen käsittelyyn osallistuvien tunnistaminen*

Palvelunantajan, apteekin, Kansaneläkelaitoksen sekä tietojärjestelmäpalvelun tuottajan ja tietojärjestelmän valmistajan ja välittäjän on tarkistettava asiakastietoja käsittelevien henkilöiden sekä tietoteknisten laitteiden tunnistamisessa käytettävien tunnistusvälineiden voimassaolo noudattaen, mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009), jäljempänä tunnistus- ja luottamuspalvelulaki, 25 §:n 4–6 momentissa säädetään.

65 §

*Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut*

Digi- ja väestötietovirasto toimii sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja muun henkilöstön, palvelunantajien sekä näiden palvelujen antamiseen osallistuvien organisaatioiden, niiden henkilöstön ja tietoteknisten laitteiden tunnistus- ja luottamuspalvelulaissa tarkoitettuna varmentajana. Digi- ja väestötietovirastolla on

8 §

*Asiakastietojen käsittelyyn osallistuvien tunnistaminen*

Palvelunantajan, apteekin, Kansaneläkelaitoksen sekä tietojärjestelmäpalvelun tuottajan ja tietojärjestelmän valmistajan ja välittäjän on tarkistettava asiakastietoja käsittelevien henkilöiden sekä tietoteknisten laitteiden tunnistamisessa käytettävien tunnistusvälineiden voimassaolo noudattaen vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009), jäljempänä **tunnistuslaki**, 25 §:n 4–6 momenttia.

65 §

*Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut*

Digi- ja väestötietovirasto toimii sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja muun henkilöstön, palvelunantajien sekä näiden palvelujen antamiseen osallistuvien organisaatioiden, niiden henkilöstön ja tietoteknisten laitteiden **tunnistuslaissa** tarkoitettuna varmentajana. Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus saada tämän

*Voimassa oleva laki*

oikeus saada tämän tehtävänsä hoitamiseksi Lupa- ja valvontavirastolta sen ylläpitämästä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä varmenteen myöntämiseen ja peruuttamiseen, varmenteeseen, varmenteen tekniseen alustaan ja varmenteen toimittamiseen tarvittavat tiedot.

\_\_\_\_\_

*Ehdotus*

tehtävänsä hoitamiseksi Lupa- ja valvontavirastolta sen ylläpitämästä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä varmenteen myöntämiseen ja peruuttamiseen, varmenteeseen, varmenteen tekniseen alustaan ja varmenteen toimittamiseen tarvittavat tiedot.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

.

\_\_\_\_\_

## 9.

### Laki

#### rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 3 luvun 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 3 luvun 11 §:n 3 kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

3 luku

3 luku

#### Asiakkaan tunteminen

#### Asiakkaan tunteminen

11 §

11 §

*Etätunnistamiseen liittyvä tehostettu  
tuntemisvelvollisuus*

*Etätunnistamiseen liittyvä tehostettu  
tuntemisvelvollisuus*

Jos asiakas ei ole läsnä tunnistettaessa ja henkilöllisyyttä todennettaessa (*etätunnistaminen*), ilmoitusvelvollisen tulee rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin vähentämiseksi:

Jos asiakas ei ole läsnä tunnistettaessa ja henkilöllisyyttä todennettaessa (*etätunnistaminen*), ilmoitusvelvollisen tulee rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskin vähentämiseksi:

3) todentaa asiakkaan henkilöllisyys vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitetulla tunnistusvälineellä tai sähköisen allekirjoituksen hyväksytyllä varmenteella, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 28 artiklassa, taikka muun sähköisen tunnistamistekniikan avulla, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen.

3) todentaa asiakkaan henkilöllisyys vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitetulla tunnistusvälineellä tai sähköisen allekirjoituksen hyväksytyllä varmenteella, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, *sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183*, 28 artiklassa, taikka muun sähköisen tunnistamistekniikan avulla, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .*

10.

## Laki

### maakaaren 9 a luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan maakaaren (540/1995) 9 a luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa  
536/2016, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

9 a luku

9 a luku

#### Sähköiset asiointijärjestelmät ja niiden käyttäminen

#### Sähköiset asiointijärjestelmät ja niiden käyttäminen

1 §

1 §

*Asiointijärjestelmän käyttö ja sähköinen  
tunnistaminen asiointijärjestelmässä*

*Asiointijärjestelmän käyttö ja sähköinen  
tunnistaminen asiointijärjestelmässä*

Sähköisten asiakirjojen laatiminen ja hyväksyminen asiointijärjestelmässä sekä asiointijärjestelmän muu käyttö edellyttävät, että käyttäjä tunnistetaan luotettavasti vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitetulla vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajan tarjoamalla tunnistamismenetelmällä tai sähköisen allekirjoituksen hyväksytyllä varmenteella, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 28 artiklassa, taikka muulla sellaisella tunnistautumistekniikalla, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen.

—————

Sähköisten asiakirjojen laatiminen ja hyväksyminen asiointijärjestelmässä sekä asiointijärjestelmän muu käyttö edellyttävät, että käyttäjä tunnistetaan luotettavasti vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitetulla vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajan tarjoamalla tunnistamismenetelmällä tai sähköisen allekirjoituksen hyväksytyllä varmenteella, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183, 28 artiklassa, taikka muulla sellaisella tunnistautumistekniikalla, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen.

—————

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

.

\_\_\_\_\_

11.

## Laki

### kansalaisaloitelain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan kansalaisaloitelain (12/2012) 7 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa  
1276/2019, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

7 §

7 §

*Sähköisen menettelyn tekniset vaatimukset*

*Sähköisen menettelyn tekniset vaatimukset*

Kerättäessä kannatusilmoituksia sähköisesti tietoverkossa on käytettävä Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymää tietojärjestelmää. Hyväksynnän edellytyksenä on, että:

1) kannatusilmoitusten keräyksessä käytetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista;

Kerättäessä kannatusilmoituksia sähköisesti tietoverkossa on käytettävä Liikenne- ja viestintäviraston hyväksymää tietojärjestelmää. Hyväksynnän edellytyksenä on, että:

1) kannatusilmoitusten keräyksessä käytetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20



12.

## Laki

### hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* hyvinvointialueilla ja kunnissa toimitettavissa neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä annetun lain (656/1990) 4 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 652/2021, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

4 §

4 §

*Kansanäänestysaloitteen tekeminen*

*Kansanäänestysaloitteen tekeminen*

—————  
Kerättäessä kannatusilmoituksia sähköisesti tietoverkossa on käytettävä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta *ja sähköisistä luottamuspalveluista* annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista.

—————  
Kerättäessä kannatusilmoituksia sähköisesti tietoverkossa on käytettävä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista.

—————  
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*  
—————

## 13.

### Laki

#### sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027 annetun lain 15 ja 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027 annetun lain (1125/2021) 15 §:n 4 momentti ja 26 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1293/2022, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

15 §

15 §

*Avustuksen hakeminen*

*Avustuksen hakeminen*

Hakemuksen allekirjoitukseen sovelletaan, mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) säädetään henkilön yksilöimisestä ja tunnistamisesta. Jos hakemus on tehty hallintoviranomaisen hyväksymälle lomakkeelle, hakemus on allekirjoitettava.

Hakemuksen allekirjoitukseen sovelletaan, mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) säädetään henkilön yksilöimisestä ja tunnistamisesta. Jos hakemus on tehty hallintoviranomaisen hyväksymälle lomakkeelle, hakemus on allekirjoitettava.

26 §

26 §

*Sisäasioiden rahastojen ohjelman asiointi- ja käsittelyjärjestelmä ja tietojen käsittely*

*Sisäasioiden rahastojen ohjelman asiointi- ja käsittelyjärjestelmä ja tietojen käsittely*

Tietojärjestelmän jokaisen käyttäjän on tunnistauduttava vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun vahvan sähköisen tunnistamisen avulla.

Tietojärjestelmän jokaisen käyttäjän on tunnistauduttava vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun vahvan sähköisen tunnistamisen avulla.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

14.

## Laki

### henkilökorttilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan henkilökorttilain (663/2016) 11 §:n 4 momentti sekä  
lisätään lakiin uusi 1 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

1 a §

#### ***Digitaalinen henkilöllisyystodistus***

*Jäljempänä 2 §:n 1 momentissa, 14 ja 15 a §:ssä sekä 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuun henkilökorttiin sisältyy oikeus saada käyttöön digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annetussa laissa ( / ) tarkoitettu digitaalinen henkilöllisyystodistus.*

11 §

*Hakijan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen*

-----  
Sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.  
-----

11 §

*Hakijan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen*

-----  
Sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.  
-----

-----  
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

*Oikeus saada digitaalinen henkilöllisyystodistus käyttöön sisältyy ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyihin 1 a §:ssä tarkoitettuihin henkilökortteihin.*  
-----

15.

## Laki

### puoluelain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan puoluelain (10/1969) 3 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 904/2020,  
seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

3 §

3 §

*Rekisteröintihakemus*

*Rekisteröintihakemus*

Yhdistys voi laatia rekisteröintihakemuksen  
oikeusministeriön ylläpitämässä  
verkkopalvelussa, jossa käytetään vahvasta  
sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä  
luottamuspalveluista annetussa laissa  
(617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä  
tunnistamista, tai muulla tavalla kirjallisesti.

Yhdistys voi laatia rekisteröintihakemuksen  
oikeusministeriön ylläpitämässä  
verkkopalvelussa, jossa käytetään vahvasta  
sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa  
(617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä  
tunnistamista, tai muulla tavalla kirjallisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

16.

## Laki

### alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain 52 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta annetun lain (757/2021) 52 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

52 §

*Vahva sähköinen tunnistaminen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmää käytettäessä*

Edellä 50 §:ssä tarkoitetun tietojärjestelmän jokaisen käyttäjän on tunnistauduttava vahvan sähköisen tunnistamisen avulla. Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009). Jäljempänä 54 §:n 2 momentissa tarkoitettuja julkisia tietoja saa kuitenkin tarkastella ilman vahvaa sähköistä tunnistamista.

52 §

*Vahva sähköinen tunnistaminen Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman tietojärjestelmää käytettäessä*

Edellä 50 §:ssä tarkoitetun tietojärjestelmän jokaisen käyttäjän on tunnistauduttava vahvan sähköisen tunnistamisen avulla. Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009). Jäljempänä 54 §:n 2 momentissa tarkoitettuja julkisia tietoja saa kuitenkin tarkastella ilman vahvaa sähköistä tunnistamista.

—  
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*  
.

17.

## Laki

### passilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan passilain (671/2006) 6 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 966/2014, sekä  
lisätään lakiin uusi 3 d § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

3 d §

#### ***Digitaalinen henkilöllisyystodistus***

*Edellä 3 ja 3 c §:ssä sekä 4 §:ssä  
tarkoitettuun passiin sisältyy oikeus saada  
käyttöön digitaalisesta  
henkilöllisyystodistuksesta annetussa laissa ( / )  
tarkoitettu digitaalinen  
henkilöllisyystodistus.*

6 §

*Passin hakeminen*

Hakemukseen on liitettävä hakijan kasvokuva, josta hakija on hyvin tunnistettavissa. Hakijan on esitettävä tunnistamisasiakirjana voimassa oleva henkilöllisyyttä osoittava asiakirja. Jos hakijalla ei ole esittää tunnistamisasiakirjaa, passin myöntävä viranomainen suorittaa tunnistamisen. Sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.

6 §

*Passin hakeminen*

Hakemukseen on liitettävä hakijan kasvokuva, josta hakija on hyvin tunnistettavissa. Hakijan on esitettävä tunnistamisasiakirjana voimassa oleva henkilöllisyyttä osoittava asiakirja. Jos hakijalla ei ole esittää tunnistamisasiakirjaa, passin myöntävä viranomainen suorittaa tunnistamisen. Sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

*Oikeus ottaa digitaalinen  
henkilöllisyystodistus käyttöön sisältyy myös  
ennen tämän lain voimaantuloa*

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

*myönnettyihin 3 d §:ssä tarkoitettuihin  
passeihin.*

---

18.

## Laki

### maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 annetun lain 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* maaseudun kehittämisen tukemisesta rahoituskaudella 2023–2027 annetun lain (1325/2022) 31 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

31 §

31 §

*Tuen hakeminen*

*Tuen hakeminen*

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella siten kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetusta laissa (617/2009) säädetään.

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20



19.

## Laki

### tietyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* tietyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta  
annetun lain (1334/2022) 12 §:n 1 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

12 §

12 §

*Tuen hakeminen*

*Tuen hakeminen*

Tukea koskeva hakemus tehdään sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tai hakijat tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella, siten kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetusta laissa (617/2009) säädetään. Mitä tässä laissa säädetään tukea koskevasta hakemuksesta, koskee myös tukea koskevaa ilmoitusta.

\_\_\_\_\_

Tukea koskeva hakemus tehdään sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tai hakijat tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella *vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) mukaisesti*. Mitä tässä laissa säädetään tukea koskevasta hakemuksesta, koskee myös tukea koskevaa ilmoitusta.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

\_\_\_\_\_

20.

## Laki

### **Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain 32 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta  
annetun lain (1048/2016) 32 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 3/2023, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

32 §

32 §

*Haltijan oikeus käyttää  
kalastuskiintiörekisterin tietoja*

*Haltijan oikeus käyttää  
kalastuskiintiörekisterin tietoja*

Tietojen selaaminen ja siirtojen  
toteuttaminen sähköisessä palvelussa  
edellyttää vahvasta sähköisestä  
tunnistamisesta *ja sähköisistä*  
*luottamuspalveluista* annetun lain (617/2009)  
2 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua  
vahvaa sähköistä tunnistamista.

Tietojen selaaminen ja siirtojen  
toteuttaminen sähköisessä palvelussa  
edellyttää vahvasta sähköisestä  
tunnistamisesta annetun lain (617/2009) 2 §:n  
1 kohdassa tarkoitettua vahvaa sähköistä  
tunnistamista.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

21.

## Laki

### henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 41 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 41 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

41 §

41 §

*Rekisteröidyn tarkastusoikeuden  
toteuttaminen*

*Rekisteröidyn tarkastusoikeuden  
toteuttaminen*

Rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai *muulle* 1 momentissa tarkoitettulle poliisiyksikölle ja todistettava henkilöllisyytensä. Pyyntö voidaan esittää myös käyttämällä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta *ja sähköisistä luottamuspalveluista* annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, jos tällainen palvelu on käytössä.

Rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai 1 momentissa tarkoitettulle *muulle* poliisiyksikölle ja todistettava henkilöllisyytensä. Pyyntö voidaan esittää myös käyttämällä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, jos tällainen palvelu on käytössä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

22.

## Laki

### henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 35 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (650/2019) 35 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

35 §

35 §

*Rekisteröidyn tarkastusoikeuden  
toteuttaminen*

*Rekisteröidyn tarkastusoikeuden  
toteuttaminen*

Rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai *muulle* 1 momentissa tarkoitetulle Tullin toimintayksikölle ja todistettava henkilöllisyytensä. Pyyntö voidaan esittää myös käyttämällä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta *ja sähköisistä luottamuspalveluista* annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, jos tällainen palvelu on käytössä.

Rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai 1 momentissa tarkoitetulle Tullin toimintayksikölle ja todistettava henkilöllisyytensä. Pyyntö voidaan esittää myös käyttämällä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, jos tällainen palvelu on käytössä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

23.

## Laki

### maatalouden rakennetuista annetun lain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 29 §:n 1 momentti, sellaisena  
kuin se on laissa 1328/2022, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

29 §

29 §

*Tuen hakeminen*

*Tuen hakeminen*

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnustetaan vahvalla sähköisellä tunnustamisella siten kuin vahvasta sähköisestä tunnustamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetusta laissa (617/2009) säädetään.

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnustetaan vahvalla sähköisellä tunnustamisella vahvasta sähköisestä tunnustamisesta annetun lain (617/2009) mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

24.

## Laki

### henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 50 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain (639/2019) 50 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

50 §

50 §

*Rekisteröidyn tarkastusoikeuden  
toteuttaminen*

*Rekisteröidyn tarkastusoikeuden  
toteuttaminen*

Rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai 1 momentissa tarkoitettulle muulle viranomaiselle ja todistettava henkilöllisyytensä. Pyyntö voidaan esittää myös käyttämällä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, jos tällainen palvelu on käytössä.

Rekisteröidyn on tarkastusoikeutta käyttäessään esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai 1 momentissa tarkoitettulle muulle viranomaiselle ja todistettava henkilöllisyytensä. Pyyntö voidaan esittää myös käyttämällä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua vahvaa sähköistä tunnistamista, jos tällainen palvelu on käytössä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

25.

## Laki

### maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 70 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 70 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1336/2022, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

70 a §

70 a §

*Sähköinen haku*

*Sähköinen haku*

Tukea voidaan edellyttää haettavan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella siten kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetusta laissa (617/2009) säädetään. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tässä laissa tarkoitetuista tuista, joita koskeva hakemus voidaan tehdä vain tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla.

Tukea voidaan edellyttää haettavan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella *vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) mukaisesti*. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tässä laissa tarkoitetuista tuista, joita koskeva hakemus voidaan tehdä vain tässä pykälässä tarkoitettulla tavalla.

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

\_\_\_\_\_

26.

## Laki

### kuluttajansuojalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan kuluttajansuojalain (38/1978) 6 luvun 12 c §:n 1 momentti, 7 luvun 15 §:n 1 momentti, 7 a luvun 33 §:n 2 momentti ja 10 luvun 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 luvun 12 c §:n 1 momentti ja 7 luvun 15 §:n 1 momentti laissa 449/2023, 7 a luvun 33 §:n 2 momentti laissa 851/2016 sekä 10 luvun 6 §:n 1 momentti laissa 227/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

6 luku

6 luku

#### Kotimyynti ja etämyynti

#### Kotimyynti ja etämyynti

12 c §

12 c §

*Kuluttajan henkilöllisyyden todentaminen ja todentamista koskevien tietojen säilyttäminen eräissä tapauksissa*

*Kuluttajan henkilöllisyyden todentaminen ja todentamista koskevien tietojen säilyttäminen eräissä tapauksissa*

Jos kuluttaja ostaessaan hyödykkeitä verkossa valitsee maksutavan, joka merkitsee maksunlykkäystä, kyseistä maksutapaa tarjoavan elinkeinonharjoittajan on todennettava kuluttajan henkilöllisyys maksutavan hyväksymisen yhteydessä käyttämällä tunnistusmenetelmää, joka täyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009) 8 §:ssä tarkoitetut sähköisen tunnistamisen järjestelmän vaatimukset tai maksupalvelulain (290/2010) 8 §:n 24 kohdassa ja 85 c §:n 4 momentissa tarkoitetut vahvan tunnistamisen vaatimukset.

Jos kuluttaja ostaessaan hyödykkeitä verkossa valitsee maksutavan, joka merkitsee maksunlykkäystä, kyseistä maksutapaa tarjoavan elinkeinonharjoittajan on todennettava kuluttajan henkilöllisyys maksutavan hyväksymisen yhteydessä käyttämällä tunnistusmenetelmää, joka täyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) 8 §:ssä tarkoitetut sähköisen tunnistamisen järjestelmän vaatimukset tai maksupalvelulain (290/2010) 8 §:n 24 kohdassa ja 85 c §:n 4 momentissa tarkoitetut vahvan tunnistamisen vaatimukset.

7 luku

7 luku

#### Kuluttajaluotot

#### Kuluttajaluotot

15 §

15 §

*Luotonhakijan henkilöllisyyden todentaminen*

*Luotonhakijan henkilöllisyyden todentaminen*



Luotonantajan on kuluttajaluottosopimuksen tekemisen sekä luoton määrän tai luottorajan korottamisen yhteydessä todennettava kuluttajan henkilöllisyys huolellisesti. Jos henkilöllisyys todennetaan sähköisesti, luotonantajan on käytettävä tunnistusmenetelmää, joka täyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain 8 §:ssä tarkoitetut vaatimukset tai maksupalvelulain 8 §:n 24 kohdassa ja 85 c §:n 4 momentissa tarkoitetut vahvan tunnistamisen vaatimukset.

Luotonantajan on kuluttajaluottosopimuksen tekemisen sekä luoton määrän tai luottorajan korottamisen yhteydessä todennettava kuluttajan henkilöllisyys huolellisesti. Jos henkilöllisyys todennetaan sähköisesti, luotonantajan on käytettävä tunnistusmenetelmää, joka täyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitetut vaatimukset tai maksupalvelulain 8 §:n 24 kohdassa ja 85 c §:n 4 momentissa tarkoitetut vahvan tunnistamisen vaatimukset.

## 7 a luku

**Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot**

## 33 §

*Valvontaviranomaiset*

Valvontaviranomaisten on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. Viestintävirasto antaa pyynnöstä valvontaviranomaiselle 7 luvun 15 §:n noudattamista tämän luvun 31 §:n nojalla valvottaessa lausunnon siitä, täyttääkö luotonantajan käyttämä sähköinen henkilöllisyyden tunnistamismenetelmä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain 8 §:ssä säädetty vaatimukset.

Valvontaviranomaisten on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. *Liikenne- ja viestintävirasto* antaa pyynnöstä valvontaviranomaiselle 7 luvun 15 §:n noudattamista tämän luvun 31 §:n nojalla valvottaessa lausunnon siitä, täyttääkö luotonantajan käyttämä sähköinen henkilöllisyyden tunnistamismenetelmä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain 8 §:ssä säädetty vaatimukset.

## 10 luku

**Aikaosuudet ja pitkäkestoiset lomatuotteet**

## 6 §

*Sopimuksen muoto ja kieli*

Sopimus on tehtävä kirjallisesti, ja osapuolten on se allekirjoitettava. Kuluttajalle on annettava kappale sopimusta. Sopimus

## 7 a luku

**Asunto-omaisuuteen liittyvät kuluttajaluotot**

## 33 §

*Valvontaviranomaiset*

Valvontaviranomaisten on oltava tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä keskenään. *Liikenne- ja viestintävirasto* antaa pyynnöstä valvontaviranomaiselle 7 luvun 15 §:n noudattamista tämän luvun 31 §:n nojalla valvottaessa lausunnon siitä, täyttääkö luotonantajan käyttämä sähköinen henkilöllisyyden tunnistamismenetelmä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain 8 §:ssä säädetty vaatimukset.

## 10 luku

**Aikaosuudet ja pitkäkestoiset lomatuotteet**

## 6 §

*Sopimuksen muoto ja kieli*

Sopimus on tehtävä kirjallisesti, ja osapuolten on allekirjoitettava se. Kuluttajalle on annettava kappale sopimusta. Sopimus

*Voimassa oleva laki*

voidaan tehdä myös sähköisesti siten, että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa sopimuksen muuttumattomana. Sopimuksen sähköiseen allekirjoittamiseen sovelletaan, mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) säädetään. Pääsopimukseen mahdollisesti liittyvän luottosopimuksen muodosta ja sisällöstä säädetään tämän lain 7 luvussa.

— — — — —

*Ehdotus*

voidaan tehdä myös sähköisesti siten, että kuluttaja voi tallentaa ja toisintaa sopimuksen muuttumattomana. Sopimuksen sähköiseen allekirjoittamiseen sovelletaan *sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta* annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 910/2014, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EU) 2024/1183. Pääsopimukseen mahdollisesti liittyvän luottosopimuksen muodosta ja sisällöstä säädetään tämän lain 7 ja 7 a luvussa.

— — — — —

— — — — —  
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20  
.

— — — — —

27.

## Laki

### porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011) 48 §:n  
1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1329/2022, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

48 §

48 §

*Tuen hakeminen*

*Tuen hakeminen*

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella siten kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) säädetään. Tukihakemus voidaan tehdä myös tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella. Lomake voidaan toimittaa suojatulla sähköpostiyhteydellä käyttäen täytettävää pdf-lomaketta tai paperisena. Viimeksi mainittu on allekirjoitettava.

Tukea haetaan sähköisesti verkkopalvelussa, joka on osa ruokahallinnon tietovarannosta annetussa laissa (560/2021) tarkoitettua ruokahallinnon tietovarantoa. Hakija tunnistetaan vahvalla sähköisellä tunnistamisella vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) mukaisesti. Tukihakemus voidaan tehdä myös tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella. Lomake voidaan toimittaa suojatulla sähköpostiyhteydellä käyttäen täytettävää pdf-lomaketta tai paperisena. Viimeksi mainittu on allekirjoitettava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

28.

## Laki

### ampuma-aselain 119 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan ampuma-aselain (1/1998) 119 a §, sellaisena kuin se on laissa 89/2020, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

119 a §

119 a §

*Sähköinen asiointi*

*Sähköinen asiointi*

Edellä 22 ja 25 §:ssä, 42 §:n 2 momentissa, 42 c §:n 1 ja 3 momentissa, 70 §:n 3 momentissa ja 89 §:ssä tarkoitettu sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.

Edellä 22 ja 25 §:ssä, 42 §:n 2 momentissa, 42 c §:n 1 ja 3 momentissa, 70 §:n 3 momentissa ja 89 §:ssä tarkoitettu sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.

\_\_\_\_\_

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

\_\_\_\_\_

29.

## Laki

### ajoneuvolain 84 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan ajoneuvolain (82/2021) 84 §:n 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

84 §

84 §

*Rekisteri-ilmoituksen tekeminen*

*Rekisteri-ilmoituksen tekeminen*

Rekisteri-ilmoituksen tekijä on tunnistettava, kun hän toimittaa ilmoituksen henkilökohtaisesti sopimusrekisteröijälle. Rekisteröinnin suorittajan sähköisessä palvelussa rekisteri-ilmoituksen tekijä on tunnistettava vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain (617/2009) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetulla vahvalla sähköisellä tunnistamisella.

Rekisteri-ilmoituksen tekijä on tunnistettava, kun hän toimittaa ilmoituksen henkilökohtaisesti sopimusrekisteröijälle. Rekisteröinnin suorittajan sähköisessä palvelussa rekisteri-ilmoituksen tekijä on tunnistettava vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain (617/2009) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetulla vahvalla sähköisellä tunnistamisella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

30.

## Laki

### kilpailulain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan kilpailulain (948/2011) 39 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa  
721/2019, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

39 §

39 §

*Tietojenvaihto viranomaisten välillä*

*Tietojenvaihto viranomaisten välillä*

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tiedon tai asiakirjan, jonka se on saanut tai laatinut tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä, jos se on tarpeen:

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tiedon tai asiakirjan, jonka se on saanut tai laatinut tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä, jos se on tarpeen:

9) Liikenne- ja viestintävirastolle sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014), postilaissa (415/2011), laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetussa laissa (1186/2009), vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) ja verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetussa laissa (276/2016) säädettyjä tehtäviä varten.

9) Liikenne- ja viestintävirastolle sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa (917/2014), postilaissa (415/2011), kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta annetussa laissa (1262/2020), vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetussa laissa (617/2009) ja verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetussa laissa (276/2016) säädettyjä tehtäviä varten.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*